

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Egan G. - Úzkost.pdb

PDB Name: b
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 27.12.2006
Modification Date: 27.12.2006
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Úzkost
Greg Egan

Poděkování

Děkuji Caroline Oakleyové, Deborah Bealeové, Anthonymu Cheethamovi, Peteru Robinsonovi, Lucy Blackburnové, Annabelle Agerové a Claudii Schafferové.

DISTRESS

© Copyright by Greg Egan - 1995

Není pravda, že mapa svobody bude úplná,
až bude vymazána poslední hranice vzbuzující zášť,
kdy zbude na nás, abychom zmapovali atraktory hromu
a narýsovali arytmiie sucha pro odhalení
molekulárních dialektů pralesa a savany,
bohatých jako tisíc lidských jazyků,
a abychom pochopili nejhlubší dějiny svých tužeb,
starších než mýty.

Proto prohlašuji, že žádná firma nemá monopol na čísla, žádný patent nemůže zahrnout nulu a jedničku, žádný národ nemá suverenitu nad adeninem a guaninem, žádná říše nevládne kvantovým vlnám.

A na oslavě pochopení musí být místo pro všechny, protože je pravda, která se nedá koupit ani prodat,
nedá se vnutit silou a nelze jí vzdorovat, není před ní úniku.

Technolibération, Muteba Kazadi, 2019

PRVNÍ ČÁST

1

"V pořádku. Je mrtvý. Můžete si s ním promluvit."

Bioetik byl málomluvný mladý asexuál s plavými copánky a tričkem, na němž mezi placenou reklamou problikávalo heslo DO HÁJE S TOE! Aspoň se tak tvářelo v notepadu soudní patoložky a uchýlilo se do kouta místnosti. Traumatolog a zdravotník odvezli resuscitační techniku stranou, aby nepřekážela, a soudní patoložka přispěchala s injekční stříkačkou v ruce podat první dávku neuropreservativa. Směs antagonistů glutamanu, blokátorů kalciových kanálů a antioxidantů, před úředně potvrzenou smrtí nepoužitelná - silně toxická pro několik orgánů v řádu hodin - zastaví nejničivější biochemické změny v mozku oběti téměř okamžitě.

Hned za patoložkou šel asistent s vozíkem, na němž vezl veškerou výstroj pro posmrtné ožívování: misku s chirurgickými nástroji na jedno použití, pár přihrádek s elektronickým vybavením, arteriální pumpu napojenou na tři skleněné nádoby o velikosti automatů na vodu a něco, co vypadalo jako síťka na vlasy, vyrobená z šedého supravodivého drátu.

Vedle ně stál Lukowski, detektiv z oddělení vražd. "Kdyby byl každý vybavený jako vy, Worthu," řekl zadumaně, "nemuseli bychom nic takového dělat. Jednoduše bychom si mohli zločin přehrát od začátku do konce. Jako záznam z černé skříňky letadla."

Odpověděl jsem mu, ale neodtrhl jsem přitom oči od operačního stolu. Naše hlasy jsem mohl snadno vyeditovat, ale chtěl jsem mít nepřerušovaný záznam toho, jak patoložka připojuje zdroj krevní náhrady. "Kdyby měli všichni výstup z optického nervu, nemyslíte, že by vrazi začali svým obětím vyřezávat z těla paměťové čipy?"

"Občas. Ale u tohohle se nikdo nezdržel, aby mu zničil mozek, ne?"

"Jen počkejte, až se podívají na ten váš dokument."

Asistent patoložky postříkal lebku oběti depilačním enzymem a pak setřel všechny krátce zastřížené černé vlasy několika tahy ruky schované v rukavici. Když pak hodil vzniklou hmotu do plastového pytle na vzorky, uvědomil jsem si, proč drží pohromadě, místo aby se rozptýlila jako ostříhané vlasy u holiče - spolu s vlasy pustilo i několik vrstev kůže. Asistent přilepil "sít'ku" - spleť elektrod a SQUID detektorů - na holou růžovou kůži. Patoložka dokončila kontrolu krevního oběhu, prořízla průdušnici a zastrčila do ní hadičku připojenou k malé pumpě, která měla zastoupit splasklé plíce. S dýcháním to nijak nesouviselo, byla to pouze pomůcka pro umožnění řeči. Bylo možné monitorovat nervové impulsy určené hrtanu a syntetizovat zamýšlené zvuky čistě elektronickými prostředky, ale z nějakého důvodu byl hlas méně zkreslený, když oběť mohla cítit něco jako normální hmatovou a sluchovou zpětnou vazbu vytvářenou vibrujícím sloupcem vzduchu. Asistent pozorně připevnil oběti na oči měkkou pásku. Ve vzácných případech se do kůže na obličeji mohl vrátit cit, a jelikož sítnicové buňky se záměrně neoživovaly, bylo ze všeho nejsnazší vysvětlit účelovou slepotu nějakou historkou o očním zranění s dočasnými následky.

Znovu jsem se zamyslel nad možným komentářem. V roce 1888 policejní chirurgové vyfotografovali sítnice jedné z obětí Jacka Rozparovače. Marně doufali, že by mohli najít obličej vraha uchovaný ve světločivném pigmentu lidského oka...

Ne. Příliš předvídatelné. A příliš zavádějící; ožívování nebyl proces, při němž se informace získávaly z pasivní mrtvolky. Ale na co jiného jsem se mohl odvolat? Na Orfea? Lazara? "Opičí pracku"? "Zrádné srdce"? Reanimátora? Mýty ani literatura nenabízely nic, co by věrně předpovědělo skutečnost. Bylo lepší nepouštět se do prázdných srovnání. Ať mrtvola promluví sama za sebe.

Tělem oběti proběhla křeč. Dočasný stimulátor nutil poškozené srdce bít - fungoval s takovými energiemi, že by se každá srdeční svalová tkáň otráвила vedlejšími elektrochemickými produkty za patnáct, v nejlepším případě dvacet minut. Předem okysličená náhražka byla do srdce přiváděna levou předsíní, aby simulovala krev přiváděnou z plic. Do těla se pumpovala pouze jednou, potom odcházela plicními arteriemi a vypouštěla se pryč. Otevřený systém byl z krátkodobého hlediska praktičtější než recirkulace. Částečně ošetřené bodné rány na břiše a v trupu byly nepříjemné, poněvadž z nich vytékala řídká červená tekutina do odtokových žlábků operačního stolu, ale jinak nepředstavovaly žádnou hrozbu; stokrát více krve bylo odváděno každou vteřinu náležitým způsobem. Nikdo se ale neobtěžoval vyjmout chirurgické miniroboty, takže pracovaly dál, jako by se nic nedělo: sešívaly a chemicky kauterizovaly menší cévy svými čelistmi, čistily a dezinfikovaly rány, slepě pátraly po odumřelé tkáni a sraženinách, které by pozřely. Udržování přísunu kyslíku a živin do mozku bylo důležité, ale nemohlo napravit poškození, jež již vzniklo. Skutečnými katalyzátory ožívovacího procesu byly miliardy liposomů - mikroskopických kapslíček zhotovených z lipidových membrán - které se přiváděly spolu s náhražkou krve. Jeden klíčový protein zasazený do membrány otevíral hematoencefalickou bariéru a umožňoval liposomům, aby se provrtaly z mozkových kapilár do mezinervového prostoru. Jiné proteiny způsobovaly, že se samotná membrána spojila s buněčnou stěnou prvního vhodného neuronu, na který narazila, a vyvrhla složitý balík biochemických nástrojů, jejichž úkolem bylo dodat buňce novou energii, zlikvidovat část molekulárního smetí z ischemického poškození a chránit před šokem z opětovného okysličení. Jiné liposomy byly speciálně vybaveny pro jiné typy buněk: svalová tkaniva hlasivek, dolní čelisti, rtů a jazyka, receptory ve vnitřním uchu. Všechny obsahovaly medikamenty a enzymy, jejichž účel byl podobný: ovládnout umírající buňku a přinutit ji, aby nakrátko zmobilizovala všechny své zdroje k jednomu poslednímu - neudržitelnému - vzepětí aktivity.

Oživení nebyla resuscitace dovedená do extrémů. Oživení se povolovalo pouze tehdy, když dlouhodobé udržení pacienta při životě nepřicházelo v úvahu, neboť selhaly všechny postupy, které k tomuto cíli mohly vést.

Patoložka se podívala na displej na vozíku s přístroji. Sledoval jsem její pohled. Křivky ukazovaly kolísavé mozkové rytmy a proměnlivé sloupcové grafy měřily toxiny a produkty rozpadu vyplavované z těla. Lukowski nedočkavě popošel dopředu. Postoupil jsem za ním.

Asistent stiskl tlačítko na klávesnici. Oběť sebou škubla a vykašlala krev - částečně vlastní, tmavou a sraženou. Křivky vyletely prudce vzhůru, ale vzápětí se vyhladily a získaly pravidelnější charakter.

Lukowski vzal oběť za ruku a stiskl ji. Přišlo mi to jako cynické gesto, i když, co já vím, mohlo vyjadřovat nefalšované pohnutí a soucit. Zalétl jsem očima k bioetičeti. Na jeho tričku teď stálo: DŮVĚRYHODNOST JE ZBOŽÍ. Nebylo mi jasné, jestli je to reklamní zpráva nebo osobní názor.

"Danieli?" řekl Lukowski. "Danny? Slyšíš mě?" Oběť na pohled fyzicky nezareagovala, ale mozkové křivky se roztančily. Daniel Cavolini byl devatenáctiletý student hudby. Našli ho kolem jedenácté, jak leží v bezvědomí, s krvácejícími ranami, v koutě železniční stanice Town Hall. Hodinky, notepad a boty měl neustále u sebe, což neukazovalo na nahodilé přepadení, které se pachatelé vymklo. Jezdil jsem s mordpartou už dva týdny a na něco takového jsem čekal. Příkazy k oživení se vydávaly pouze tehdy, kdy důkazy nasvědčovaly tomu, že oběť bude schopna uvést jméno útočníka; existovala malá šance, že se podaří získat použitelný slovní popis neznámé osoby, natož identikit vrahovy tváře. Lukowski probudil policejního soudce krátce po půlnoci, hned jak byla prognóza jasná. S tím, jak víc a víc oživených buněk začalo přebírat kyslík, Cavoliniho kůže dostávala zvláštní karmínový odstín.

Transportní molekula v náhražce krve, která toto nepřírozené zbarvení působila, byla účinnější než hemoglobin - ale stejně jako všechny ožívovací preparáty byla při dlouhodobém působení toxická.

Asistent patoložky stiskl několik dalších kláves. Cavolini sebou škubl a znovu zakašlal. Bylo to balancování na hraně. Malé šoky do mozku byly nutné, aby se obnovily hlavní koherentní rytmy, ale příliš silný vnější zásah mohl vymazat zbytky krátkodobé paměti. I po právní smrti mohly neurony hluboko v mozku zůstat aktivní a po několik minut udržovat v chodu výboje, jejichž vzorce symbolicky reprezentují poslední vzpomínky. Oživení mohlo dočasně obnovit nervovou infrastrukturu potřebnou k získání těchto stop, ale pokud již odumřely nebo byly při pokusu o obnovu zničeny, výslech neměl smysl.

"Už je to dobré, Danny," pravil konejšivě Lukowski. "Jsi v nemocnici. Jsi v bezpečí. Ale musíš mi říct, kdo ti to udělal. Řekni mi, kdo držel ten nůž."

Cavolinimu vyšel z úst chraptivý šepot. Byla to jen jedna nezřetelná slabika s přidechem, pak nastalo ticho. Naskočila mi husí kůže jako u hororu s předpověditelným dějem -ale zároveň jsem cítil idiotskou vlnu radosti, jako bych se na určité úrovni odmítal smířit s tím, že tento projev života nemůže být znamením naděje.

Cavolini to zkusil znovu a na druhý pokus byl úspěšnější. Při umělém výdechu, nezávislém na vědomém ovládní, to znělo, jako by lapal po dechu. Výsledek útočil na soucit přihlížejících - ale mladík ve skutečnosti netrpěl nedostatkem kyslíku. Mluvil tak přerývaně a deformovaně, že jsem nerozuměl jedinému slovu, ale na krku měl přilepenou soustavu piezoelektrických senzorů propojených s počítačem. Otočil jsem se k displeji.

Proč nevidím?

"Máš na očích obvaz," řekl Lukowski. "Prasklo ti tam několik cévek, ale už jsme to dali dohromady. Slibuji ti, že nebudeš mít žádné trvalé následky. Tak jenom... lež a uvolni se. A řekni mi, co se stalo."

Kolik je hodin? Prosím. Měl bych zavolat domů. Měl bych jim říct...

"S rodiči už jsme mluvili. Jsou na cestě sem a dorazí nejdřív, jak to bude možné."

Byla to pravda - ale i kdyby se dostavili v dalších devadesáti vteřinách, do sálu by je nepustili.

"Čekal jsi na vlak domů, že? Na čtvrtém nástupišti. Vzpomínáš si? Čekal jsi na vlak v deset třicet do Strathfieldu. Ale už jsi nenasedl. Co se stalo?" Všiml jsem si, že Lukowski zalétl pohledem ke grafu pod oknem s přepisem. Půl tuctu stoupajících křivek, které zaznamenávaly zlepšené životní funkce, pokračovalo tečkovanými počítačovými odhady. Všechny předpovídané křivky dosahovaly vrcholu přibližně za minutu a potom rychle klesaly.

Měl nůž. Cavoliniho pravá ruka sebou začala náhle cukat. Ochablé obličejové svaly poprvé ožily a stáhly se do šklebu bolesti. Pořád to bolí. Prosím, pomozte mi. Bioetiče se klidně podívalo na několik čísel na obrazovce, ale nezasáhlo. Každé účinné anestetikum by utlumilo nervovou aktivitu natolik, že by výslech nemohl pokračovat; bylo to všechno, nebo nic, skončit, nebo pokračovat.

"Sestra vám dá něco proti bolesti," řekl úlisně Lukowski. "Vydržte to, člověče, už to nebude dlouho trvat. Ale teď mi řekněte: Kdo držel ten nůž?" Tváře obou se leskly potem. Lukowskiho paže byla rudá až po loket. Hlavou mi blesklo: Kdybys našel někoho na chodníku, jak umírá v kaluži krve, ptal by ses ho na stejné věci? A říkal stejné konejšivé lži? "Kdo to byl, Danny?"

Můj bratr.

"Tvůj bratr držel nůž?"

Ne, neměl. Nevzpomínám si, co se stalo. Zeptejte se mě později. Teď mám v hlavě moc velký zmatek.

"Proč jsi řekl, že to byl bratr? Byl to on, nebo nebyl?"

Samozřejmě že nebyl. Nikomu nepovídejte, že jsem to řekl. Bude to dobré, když mě přestanete plést. Mohl bych už dostat něco proti bolesti? Prosím?

Cavoliniho obličej opakovaně měkl a tuhl, jako by se na něm střídaly masky. Jeho utrpení to dodávalo stylizovaný, abstraktní výraz. Začal pohybovat hlavou sem a tam, nejdřív slabě, potom s šílenou rychlostí a energií. Usoudil jsem, že dostal nějaký záchvat: oživovací prostředky příliš stimulovaly nějakou poškozenou mozkovou dráhu.

Potom zvedl pravou ruku a strhl si pásku, kterou měl na očích.

Okamžitě přestal cukat hlavou. Možná že mu příliš zcitlivěla kůže a páska ho začala nesnesitelně dráždit. Několikrát zamrkal a pak se nžouravě podíval nahoru do jasných světél sálu. Viděl jsem, jak se mu stahují zornice, oči se cílevědomě pohybují. Maličko zvedl hlavu a upřel zkoumavý pohled na Lukowskiho, poté se podíval dolů na své tělo a jeho zvláštní ozdoby: pestrobarevný páskový kabel kardiostimulátoru, silné hadičky přivádějící krev, bodné rány plné lesknoucích se bílých červů. Nikdo se ani nepohnul, nikdo nepromluvil. Všichni se dívali, jak si prohlíží jehly a elektrody zavedené do prsou, podivný růžový příliv, který z něho vytéká, zničené plíce a umělou dýchací cestu.

Monitor měl za sebou, ale všechno ostatní mohl obsáhnout jediným pohledem. Během několika vteřin pochopil, co se děje. Viděl jsem, jak na něho dopadla tíha poznání.

Otevřel ústa a pak je znovu zavřel. Jeho výraz se rychle změnil; bolestí nenadále probleskl ryzí úžas a pak skoro až pobavené pochopení celé neobyčejnosti - a možná dokonce zvrácené virtuozity - skutku, jemuž byl podroben. Na okamžik skutečně vypadal jako někdo, kdo obdivuje dokonale, zlomyslný, krutý kanadský žertík na svůj účet.

Potom řekl jasně, mezi nucenými mechanickými nádechy: "My... slím... že... to... ne... ní... do... brý... ná... pad. Už... ne... chci... mlu... vít."

Zavřel oči a klesl zpátky na stůl. Ukazatele jeho životních funkcí rychle klesaly.

Lukowski se otočil k patoložce. Byl popelavý, ale stále držel mladíka za ruku. "Jak je možné, že sítnice fungovaly? Co jste udělala? Vy jedna pitomá..." Zvedl volnou ruku, jako by ji chtěl uhodit, jenže nedovedl to do konce. Na tričku bioetiče stálo: VĚČNÁ LÁSKA JE MAZLÍK. ZHOTOVENÝ Z DNA VAŠEHO MILÁČKA. Patoložka neuhnula.

Místo toho se na Lukowskiho rozkřikla. "Musel jste na něho tlačit, že? Musel jste znovu a znovu mlít o bratrovi, a index stresových hormonů zatím vyšplhal do červených čísel!"

Přemýšlel jsem, kdo asi stanovil, jaká je normální hladina adrenalinu, když člověk zemře na pobodání nožem, ale jinak je uvolněný. Někdo za mnou vychrlil dlouhý proud nesouvislých nadávek. Otočil jsem se a uviděl jsem zdravotníka, který musel být s Cavolinim už od chvíle, kdy ho přivezla záchranka. Vůbec jsem si neuvědomil, že zůstal v sále. Upíral oči do podlahy, zatínal pěsti a třásl se hněvem.

Lukowski mě chytil za loket, přičemž mě potřísnil umělou krví. Hlasitě šeptal, jako by doufal, že jeho slova nebudou na záznamu. "Můžete to nafilmovat příště, ne? Toto se ještě nikdy nestalo - nikdy - a kdybyste ukázal lidem chybu, ke které dojde v jednom případě z milionu, jako by to bylo..."

Bioetiče klidně poznamenalo: "Já si myslím, že direktivy Taylorovy komise týkající se svobodně vyjádřeného

nesouhlasu jasně říkájí..."

Asistent patoložky se na ně rozčileně obořil: "Kdo se vás ptal na názor? Do procedury vám nic není, vy ubohé..."

Vtom kdesi v elektronických útrobach oživovací aparatury spustil alarm, z něhož praskaly uši. Asistent se naklonil nad přístroje a začal bušit do klávesnice, jako když zklamané dítě doráží na rozbitou hračku. Nepřestal, dokud rámus neutichl.

V nastalém tichu jsem přivřel oči, vyvolal jsem ovládací menu Svědka a ukončil jsem nahrávání. Viděl jsem dost.

Potom Daniel Cavolini znovu nabyl vědomí a začal křičet.

Díval jsem se, jak do něho napumpovali morfium a počkali, až ho oživovací látky dorazí.

2

Těsně po páté jsem scházel z kopce od železniční stanice Eastwood. Obloha byla bleďá a bezbarvá, na východě se pomalu ztrácela Venuše - ale vlastní ulice již vypadala přesně jako v denním světle. Byla jen nevysvětlitelně pustá. Také vagón, kterým jsem přijel, byl prázdný. Chvilé, kdy si připadáte jako poslední člověk na Zemi.

V bujných křovinách kolem železničního koridoru a v labyrintu lesoparků vetkaných do okolního předměstí zpívali ptáci - hlasitě. Mnoho parků připomínalo původní les - ale každý strom, každý keř byl geneticky upravený:

přínejmenším tak, aby odolával suchu, ohni a nedělal kolem sebe svinčík hořlavých větvíček, kůry a listů. Odumřelá rostlinná tkáň se znovu vstřebala, byla spotřebována. Viděl jsem to zachycené na časosběrné fotografii (jednom z způsobů fotografování, jemuž jsem se nikdy nevěnoval): úplně hnědá, schnoucí větev se scvrkla zpátky do živého kmene.

Většina stromů produkovala malé množství elektřiny - v konečném důsledku ze slunečního světla, jenomže chemický proces byl složitý a uvolnění nahromaděné energie se dělo čtyřicet hodin denně. Specializované kořeny vyhledávaly podzemní supravodiče, které se klikatily v parcích, a přispívaly do nich. Těžko si představit bezpečnější napětí než dva a čtvrt voltu - ale vyžadovalo to nulový odpor, aby se energie dala účinně přepravovat.

Také část fauny byla upravena. Straky se chovaly slušně dokonce i na jaře, komáři se vyhýbali savčí krvi a nejedovatější hadi nedokázali ublížit ani dítěti. Drobné výhody oproti divokým bratrancům, svázané s biochemií geneticky upravené vegetace, zaručovaly pozměněným druhům dominanci v tomto miniekosystému - a drobné handicap jim bránilo v přemnožení, pokud by se jim podařilo uniknout do rezervací ponechávaných skutečně v přírodním stavu, daleko od lidského osídlení.

Pronajímám jsem si malý, samostatný domek, jeden ze čtyř zasazených do zahrady s nulovou údržbou, která plynule přecházela do výběžku lesoparku na konci slepé ulice. Bydlel jsem tam už osm let, od své první zakázky pro SeeNet, ale pořád jsem měl pocit, že tam nepatřím. Z Eastwoodu to bylo jenom osmáct kilometrů od centra Sydney, které jako kdyby dál vyhánělo ceny nemovitostí do nevysvětlitelně závratných výšek - třebaže čím dál míň lidí mělo důvod tam jezdit. Kdybych si ten domek chtěl koupit, nenašetřil bych na něj ani za sto let. Pronájem, který jsem byl schopen (s potížemi) utáhnout, byl jen příjemným vedlejším produktem složitého plánu, kterým se majitel vyhýbal placení vysokých daní - a bylo pravděpodobně pouze otázkou času, kdy nějaké mávnutí motýlích křídel na světových finančních trzích způsobí, že média přestanou tak dobře platit nebo můj domácí nebude tolik potřebovat odpisy, a já pomaširuji padesát kilometrů na západ, zpátky do okrajových předměstí, kam patřím.

Moje poslední kroky byly opatrné. Po tom, co jsem v noci zažil, mi domov měl připadat jako azyl, ale i tak jsem stál asi minutu přede dveřmi s klíčem v ruce a váhal jsem.

Gina byla vzhůru a snídala. Byla už oblečená. Naposledy jsem ji viděl o den dřív v úplně stejnou dobu; působilo to dojmem, jako bych vůbec neodešel. "Tak jak šlo filmování?" zeptala se. Poslal jsem jí zprávu z nemocnice, že konečně máme štěstí.

"Nechci o tom mluvit." Uchýlil jsem se do obývacího pokoje a padl jsem do křesla. Moje vnitřní ucho jako by si okamžik sedání přehrávalo; znovu a znovu jsem klesal. Když jsem se upřeně zadíval na vzor na koberci, iluze se pomalu vytratila.

"Andrewe? Co se stalo?" Gina přišla do obýváku za mnou. "Něco se nepovedlo? Budeš to muset natočit znovu?"

"Říkal jsem, že o tom nechci..." Zarazil jsem se. Zvedl jsem k ní oči a přinutil jsem se soustředit se. Zatím nebyla rozčilená, jenom nechápala, co se děje. Zásada číslo tři: Při první příležitosti jí řekni všechno, i to nejnepříjemnější. Bez ohledu na to, jestli se ti chce. Všechno ostatní bude chápáno jako záměrné odpírání informací a osobní urážka.

"Nebudu to muset točit znovu," řekl jsem. "Mám to za sebou." Vylíčil jsem jí, co se stalo.

Gina vypadala, jako by se jí udělalo špatně. "A řekl alespoň něco, co stálo za ten... vyslechl Dávala ta zmínka o bratrovi nějaký smysl - nebo měl jen poškozený mozek a blábolil?"

"To zatím není jasné. Evidentně by to nebylo poprvé, co se bratr dopustil násilného trestného činu; měl podmínku za útok na matku. Odvezli ho k výslechu... jenže nakonec z toho možná nebude nic. Jestli oběť ztratila krátkodobou paměť, mohla si útok poskládat z falešných vzpomínek a dosadit první osobu, schopnou spáchat takový čin, která ji napadla. A když pak verzi změnila, nemusela to být snaha krýt bratra; možná si Daniel Cavolini prostě uvědomil, že ztratil paměť."

"A i kdyby ho bratr skutečně zabil... žádná porota neuzná několik slov, okamžitě odvolaných, jako nějaký důkaz," řekla Gina. "Jestli ho nakonec usvědčí, s oživením to nebude mít nic společného."

Těžko jsem jí to mohl vyvracet. Stálo mě značné úsilí, abych si získal určitý nadhled.

"V tomto případě ne. Ale několikrát už se stalo, že to mělo rozhodující vliv. Samotné slovo oběti by u soudu asi neobstálo - ale v několika případech už byli za vraždu odsouzeni lidé, na které by jinak vůbec nepadlo podezření.

Našly se případy, kdy se usvědčující důkaz podařilo sestavit pouze díky tomu, že svědectví z oživení nasměrovalo

vyšetřování správným směrem."

Gina to odmítala. "Jednou nebo dvakrát se to mohlo stát - ale ani tak to nestojí za to. Měli by celou tu proceduru zakázat, je nechutná." Zaváhala. "Nepoužiješ ty záběry, že?"

"Samozřejmě že je použiju."

"Chceš ukázat člověka umírajícího v mukách na operačním stole - zachyceného v okamžiku, kdy si uvědomuje, že všechno, co ho přivedlo zpět k životu, ho nutně musí zabít?" Mluvila klidně. Znělo to spíš nevěřičně než rozhořčeně. "A co jiného mám podle tebe použít?" řekl jsem. "Nějakou sešranou scénku, kde všechno půjde podle plánu?"

"Ne. Ale proč bys nemohl použít sešranou scénku, ve které se všechno zvrtně, tak jako se to stalo minulou noc?"

"Proč? Už se to stalo a já jsem to nafilmoval. Komu by prospěla nějaká rekonstrukce?"

"Rodině oběti. Té jako první."

Možná, napadlo mě. Ale skutečně by rekonstrukce ušetřila jejich city? Tak jako tak je přece nikdo nebude nutit, aby se na dokument dívali.

"Uvažuj rozumně," řekl jsem. "Ten materiál má sílu; nemůžu ho jen tak vyhodit. A mám plné právo ho využít. Dostal jsem povolení, že tam můžu být - od policajtů i od nemocnice. A dostanu souhlas i od rodiny..."

"Chceš říct, že právníci SeeNetu je budou tak dlouho masírovat, až podepíší nějaké zřeknutí se práv, ve veřejném zájmu..."

Na to jsem neměl odpověď; přesně tak to bude. "Sama jsi právě řekla, že ožívování je nechutné," připomněl jsem jí.

"Chceš, aby je zakázali? Tohle ti může jediné pomoci. Lepší ukázkou frankensteinovské vědy by si snad žádný luddita nemohl přát."

Gina se zatvářila, jako by se jí to dotklo. "Mám doktorát z nauky o materiálech, ty křupane, takže mi neříkej..."

"Ty víš, jak jsem to myslel."

"Jestli je někdo luddita, tak ty. Celý tenhle projekt začíná vypadat jako edenitská propaganda. 'Smetiště DNA!' Jaký to má podtitul? 'Biotechnologie jako noční můra'?"

"Nejsi daleko."

"Nechápu, proč bys tam nemohl zařadit jeden pozitivní příklad..."

"Tohle už jsme spolu probrali," řekl jsem unaveně. "Nezáleží to na mně. Stanice nic nekoupí, pokud to nemá jasné poselství. V tomto případě jsou to záporné stránky biotechnologií. Takové je téma, o to jde. Nemá to být 'vyvážené'. Lidi od marketingu jsou z rovnováhy zmatení. Nemůžeš dělat obrovskou reklamu něčemu, co obsahuje dvě protichůdná poselství. Ale třeba to aspoň vyváží všechny ty pochvalné ódy na genetické inženýrství, se kterými se poslední dobou roztrhl pytel. A - když se to dá dohromady se vším ostatním... ukazuje to celý obraz. Tím, že to doplňuje, co všichni vynechali."

Ginou to nepohnulo. "To je falešné. 'Naše senzacechtivost vyvažuje jejich senzacechtivost.' To není pravda. Jedině to polarizuje názory. Co je špatného na klidné, věcné prezentaci faktů - která by mohla pomoci postavit ožívování a několik dalších očividných ohavností mimo zákon - aniž by se musely vytahovat všechny ty staré nesmysly o prohřešku proti přírodě? Ať se ukazují excesy, ale zařazené do kontextu. Měl bys pomáhat tomu, aby lidé informovaně rozhodovali o tom, co požadují od regulačních institucí. Smetiště DNA je vyprovokuje spíš k tomu, aby šli vyhodit do povětří nejbližší biotechnologickou laboratoř."

Schoužil jsem se do křesla a položil jsem si hlavu na kolena. "Fajn, vzdávám se. Všechno, co říkáš, je pravda. Jsem prodejný dokumentarista a demagog, který manipuluje s fakty a štve proti vědě."

Gina se zamračila. "Štve proti vědě? Tak daleko bych nešla. Jsi prodejný, líný a neodpovědný - ale na úroveň Kultu ignorance ses ještě nedostal."

"Tvá důvěra je dojemná."

Strčila do mě polštářkem - myslím, že něžně - a vrátila se do kuchyně. Zakryl jsem si oči rukama a místnost se začala naklánět.

Měl jsem slavit. Mám to za sebou. Ožívování byla úplně poslední věc, kterou jsem pro Smetiště DNA potřeboval nafilmovat. Už žádní paranoidní miliardáři zmutovaní do soběstačných chodících ekosystémů. Už žádné pojišťovny vyvíjející osobní pojištění-matematické implantáty ke sledování diety, tělesného pohybu a vystavení znečišťujícím látkám - aby mohly donekonečna propočítávat nejpravděpodobnější datum a příčinu smrti. Už žádní Dobrovolní autisté lobbující za právo na chirurgické zmrazení mozku, aby mohli konečně dosáhnout stavu, který jim příroda nedopřála...

Odešel jsem do pracovny a odmotal jsem z boku stříhací-ho pultu spojovací šňůru s optickým vláknem. Vyhrnul jsem si košili, vyčistil jsem pupek od jakési neurčité špíny a nehtem jsem vyloupl krytku v barvě kůže, pod níž se ukázala krátká trubička z nerez oceli, zakončená opalizujícím laserovým portem.

"Už zase se oddáváš nepřirozenému obcování s tím strojem?" zavolala na mě z kuchyně Gina.

Byl jsem moc unavený, než aby se mi chtělo vymýšlet nějakou inteligentní odpověď. Propojil jsem konektory a pult se rozsvítil.

Všechno, co jsem přetahoval, se nyní ukázalo na obrazovce. Osm hodin materiálu za šedesát sekund - většinou to byla nezřetelná mazanice, ale stejně jsem odvrátil pohled. Neměl jsem chuť připomínat si noční události, a to ani ve zkratce. Gina za mnou přišla s táckem toastů. Okamžitě jsem stiskl tlačítko, kterým se skrývá obraz. "Stejně nechápu, jak můžeš mít v pobřišnicové dutině čtyři tisíce terabytů Ramky bez viditelných jizev."

Sklopil jsem oči k propojovací zdířce. "Tomu říkáš neviditelné?"

"To je moc malé. Osmsetterabytové čipy mají šířku třicet milimetrů. Dívala jsem se do katalogu od výrobce."

"Sherlock znovu v akci. Nebo bych spíš měl říct Shylock? Jizvy se dají vyhladit, ne?"

"Jistě. Ale... vážně bys smazal stopy svého nejdůležitějšího iniciačního rituálu?"

"Ušetří mě antropologických žvástů."

"Věř nebo ne, mám alternativní teorii."

"Já nic nepotvrzuji ani nevyvracím." Pomalu sklouzla pohledem přes prázdnou obrazovku pultu až k plakátu Repo Mana za ní. Byl na něm policista na motorce, jak stojí za vrakem auta. Zachytila můj pohled a potom pokynula k nápisu: NEDÍVEJTE SE DO KUFRU! "Proč ne? Co je v tom kufru?"

Rozesmál jsem se. "Už to nemůžeš vydržet, co? Budeš se muset na ten film podívat."

"No jasně."

Stříhací pult pípnul. Odpojit jsem se. Gina se na mě zvědavě podívala; výraz mé tváře jí musel něco prozradit. "Tak co, je to jako sex - nebo spíš jako vyprazdňování?"

"Spíš jako zpověď."

"Tys přece nikdy v životě nebyl u zpovědi."

"Ne, ale viděl jsem to ve filmech. A vůbec, to měl být vtip. Není to vůbec nijaké."

Pohlédla na hodinky, potom mě políbila na tvář a nechala mi na ní drobtý z toastu. "Musím už letět. Trochu se vyspi, ty vole. Vypadáš strašně."

Seděl jsem a poslouchal, jak pobíhá po domě. Každý den dojížděla devadesát minut vlakem do výzkumné stanice větrných turbín CSIRO na západ od Modrých hor. Ale já jsem obvykle vstával zároveň s ní. Bylo to lepší než probouzet se sám.

Mám ji doopravdy rád, napadlo mě. A Trochu se vyspi, když si dám záležet, když se budu řídit zásadami, není důvod, proč by to nemohlo vydržet. Hranice mého osmnáctiměsíčního rekordu se hrozivě blížila - ale nebylo se čeho bát. Snadno ho překonáme.

Znovu se objevila ve dveřích. "Jak dlouho máš vlastně na to, abys to zpracoval?"

"Hm. Přesně tři týdny. Včetně dneška." Ale nechtěl jsem si to připomínat.

"Dnešek se nepočítá. Jdi se trochu vyspat."

Políbili jsme se. Pak odešla. Otočil jsem židli proti prázdnému pultu.

Nic neskončilo. Budu se muset ještě stokrát dívat, jak Daniel Cavolini umírá, než se ho konečně zbavím.

Odbelhal jsem se do koupelny a svlékl jsem se. Pověsil jsem oblečení na čisticí věšák a zapnul ho. Polymery v různých tkaninách ze sebe lehkým vlhkým výdechem vypudily všechnu vlhkost. Potom proměnily zbývající špinu a zaschlý pot v jemný, volný prach a elektrostaticky jej ze sebe shodily. Díval jsem se, jak se pomalu snáší do zachytivé nádoby. Vždycky měl tentýž znepokojivý modrý odstín - nějak to souviselo s velikostí částic. Rychle jsem se osprchoval a zalezl si do postele.

Nastavil jsem budík na dvě odpoledne. Lékárnička vedle budíku řekla: "Mám připravit melatoninovou kúru, abyste se do zítřejšího večera synchronizoval s běžným režimem?"

"Jo, to by šlo." Strčil jsem palec do otvoru pro odběr vzorku. Následovalo sotva znatelné bodnutí, jak mi aparatura odebrala krev. Už několik let byly v prodeji neinvazivní modely na principu NMR, ale pořád byly moc drahé.

"Chcete teď něco, abyste lépe usnul?"

"Ano."

Lékárnička začala tiše bzučet a vytvářet sedativum přizpůsobené mému aktuálnímu biochemickému stavu. Dávka odpovídala době, kterou jsem chtěl prospat. Syntetizér uvnitř používal sadu programovatelných katalyzátorů, deset miliard elektronicky rekonfigurovatelných enzymů vázaných na polovodičový čip. Čip ponořený do malé nádoby se stavebními molekulami dokázal vyrobit několik miligramů kteréhokoli z deseti tisíc medikamentů. Nebo alespoň těch, kterým jsem měl softwarové vybavení, a dokud budu platit licenční poplatky.

Přístroj vyplivl malou tabletku, ještě trochu teplou. Kousl jsem do ní. "Po perné noci s příchutí pomeranče. Ty sis vzpomněla!"

Ležel jsem a čekal, až tabletka začne působit.

Sledoval jsem výraz jeho tváře - ale ty svaly byly ochrnuté, neovladatelné. Slyšel jsem jeho hlas - ale dech, kterým mluvil, mu nepatřil. Ve skutečnosti jsem neměl jak zjistit, co prožíval.

Žádná "Opičí pracka" ani "Zrádné srdce".

Spíš "Předčasný pohřeb".

Ale neměl jsem právo za Daniela Cavoliniho truchlit. Chtěl jsem prodat jeho smrt světu.

A neměl jsem právo vcítovat se, představovat si sebe na jeho místě. Jak řekl Lukowski, mně by se to nikdy nemohlo stát.

3

Jednou jsem viděl v muzeu ve skleněné vitríně Moviolu z 50.let dvacátého století. Celuloid o šířce pětaticet milimetrů absolvoval strastiplnou pouť vnitřnostmi přístroje, sunul se tam a zpátky mezi dvěma řemenem poháněnými cívkami, které držela vertikální ramena mezi maličkou prohlížečskou obrazovkou. Hučení motoru, skřípění převodů, svist závěrky připomínající vrtule helikoptéry - takové zvuky vycházely z audiovizuální ukázky přístroje v chodu, která běžela na panelu vedle vitríny - připomínalo to spíš škubací stroj než nějakou stříhačskou aparaturu.

Půvabná představa. Je mi to moc líto... ale ta scéna je navždycky ztracená. Moviola ji sežrala. Standardní postup byl samozřejmě takový, že se pracovalo pouze s kopií kamerového originálu (stejně to byl obvykle negativ, na který se nedalo dívat) - ale úchvatná a zapovězená představa, jak jedno sklouznutí zubu promění metry vzácného celuloidu na konfety, mi od té doby zůstala v hlavě.

Můj tři roky starý stříhový panel Affine Graphics 2052 nemohl zničit nic. Každý záběr, který jsem do něj natáhl, se vypálil do dvou nezávislých, nepřepsatelných paměťových čipů - a zároveň byl zakódován a automaticky odeslán do archivů v Mandele, Stockholmu a Torontu. Každé stříhové rozhodnutí, které následovalo, bylo jenom přeskupením odkazů na nedotknutelný originál. Mohl jsem citovat z nezpracované stopáže (a byla to stopáž - jediné diletanti používali snobské neologismy jako "bytáž") podle libosti, mohl jsem parafrázovat, nahrazovat a improvizovat. Ale ani jedno políčko originálu se nedalo nenávratně, nenapravitelně zničit nebo ztratit.

Ve skutečnosti jsem však svým protějškům z analogové éry nezáviděl; musel bych z puntičkářských postupů jejich profese zešlehtat. Na digitálním stříhu bylo nejpomalejší lidské rozhodování, a já jsem se naučil dojít ke správnému posouzení záběru kolem desátého až dvanáctého pokusu. Software dokázal překroutit rytmy scény a doladit každý stříh, vyčistit zvuk, odstranit nechtěného kolemjdoucího nebo dokonce posunout celé budovy, pokud to bylo nutné. Veškeré postupy byly zpracované; člověka nemuselo nic rozptylovat od obsahu.

Takže jediné, co jsem musel udělat se Smetištěm DNA, bylo převést sto osmdesát hodin reálného času do padesáti minut, které budou mít nějaký smysl.

Natočil jsem čtyři příběhy a už nyní jsem věděl, jak půjdou za sebou: postupný přechod od šedé v černou. Ned Landers, chodící biosféra. Pojišťovací implantát HealthGuard. Lobbistická skupina Dobrovolní autisté. A oživení Daniela Cavoliniho. SeeNet si žádal výstřelky, přečiny, frankensteinovskou vědu. Nedělalo mi potíže naservírovat jim přesně to, co chtěli.

Landers přišel k penězům díky suchým počítačům, ne biotechnologiím, ale následně koupil několik firem zabývajících se intenzivním výzkumem a vývojem v oblasti molekulární genetiky, které mu měly pomoci uskutečnit osobní transformaci. Prosil mě, abych ho nařímkoval ve vzduchotěsné kopuli naplněné oxidem siřičitým, oxidy dusíku a benzylovými sloučeninami - já budu ve skafandru, on v plavkách. Zkusili jsme to, ale průzor se mi z vnější strany neustále zamlžoval mastnými karcinogenními sraženinami, takže jsme se museli setkat ještě jednou v centru Portlandu. Jedovatá kopule vypadala sice slibně, ale dokonale modrá obloha státu, který závodil s Kalifornií o to, kdo bude mít dřív zákony o nulových emisích všech známých znečišťujících látek, se ukázala být mnohem bizarnějším pozadím. "Nemusím dýchat vůbec, když nechci," svěřil se mi Landers, viditelně obklopený hojností čistého vzduchu. Tentokrát jsem ho přesvědčil, abychom udělali rozhovor v malém travnatém parku naproti skromné centrále NL Group. (V pozadí hrály děti fotbal - ale konzole byla schopná ohlídat veškeré problémy s kontinuitou a nabídnout řešení většiny z nich v podobě stisku jediné klávesy.) Landersovi bylo něco pod padesát, ale vypadal na pětadvacet. Díky mohutné postavě, zlatým vlasům, modrým očím a zářivě růžové kůži působil spíš jako hollywoodská verze dělníka na kansaské farmě (v dobrých časech) než jako bohatý excentrik, jemuž se v těle hemžily uměle vytvořené řasy a cizí geny. Pozoroval jsem ho na obrazovce konzole a poslouchal jsem přes jednoduché stereoreproduktory. Mohl jsem zavést playback přímo do svých zrakových a sluchových nervů, ale většina diváků si pořad pustí na obrazovce nebo v brýlích - a já jsem potřeboval mít jistotu, že software skutečně vytvořil z vysoce zhuštěného vizuálního těsnopisu mých sític rovnoměrnou, věrohodnou, přímkovou síť pixelů.

"Symbionty žijící v mém krevním řečišti jsou schopné donekonečna měnit oxid uhličitý zpátky na kyslík. Získávají část energie mou kůží, ze slunečního světla, a uvolňují glukózu, kterou mohou postrádat - ale to mi k životu zdaleka nestačí a navíc ve tmě potřebují alternativní zdroje energie. Tehdy vstupují do hry symbionty v mém žaludku a střevech. Mám sedmatřicet různých typů a dohromady zvládnou všechno. Můžu jíst trávu. Můžu jíst papír. Mohl bych se živit starými pneumatikami, kdybych je měl jak rozřezat na tak malé kousky, abych je polkl. Kdyby zítřka zmizela z povrchu Země veškerá flóra a fauna, mohl bych žít z pneumatik tisíc let. Mám mapu, na níž jsou všechny skládky pneumatik v kontinentální části Spojených států. U většiny se počítá s biologickým odstraněním, ale rozběhl jsem soudní opatření, která by měla zajistit, že řada z nich zůstane. Když odhlédnu od čistě osobních důvodů, myslím, že tvoří součást našeho dědictví, které bychom měli nechat nedotčené pro budoucí generace."

Vrátil jsem se a prostríhl jsem pasáž s mikroskopickými záběry geneticky upravených řas a bakterií v jeho krvi a trávicím ústrojí, potom záběr na mapu skládek pneumatik, kterou mi ukázal na svém notepadu. Pohrál jsem si s animací, kterou jsem připravoval. Schematicky ukazovala jeho koloběh uhlíku, kyslíku a energie, ale zatím jsem si nebyl jistý, kam ji zařadit.

Pobídl jsem ho. "Dobrá, neohrožuje vás hladomor a masové vyhynutí - ale co viry? Co biologická válka nebo nějaká náhodná epidemie?" Svá slova jsem vystříhl, byla nadbytečná, a já jsem se držel zásady zasahovat co nejméně.

Změna tématu byla však za těchto okolností trochu nelogická, a tak jsem uměle vytvořil záběr, na kterém Landers říká: "Kromě toho, že využívám symbionty," a počítačově jsem jej čistě spojil s jeho skutečnými slovy: "Postupně nahrazuji ve svém těle typy buněk, které jsou nejnáchylnější k virové infekci. Viry jsou tvořeny DNA nebo RNA; mají stejnou základní chemii jako všechny ostatní organismy na planetě. Proto mohou napadat lidské buňky, aby se rozmnožily. Ale DNA a RNA se dají vyrobit s úplně novou chemií - s nestandardními bázeovými páry místo normálních. Nová abeceda genového kódu: místo guaninu s cytosinem, adeninu s thyminem - místo G s C, A s T - můžete mít X s Y a W se Z." Po "thyminem" jsem změnil jeho slova, aby řekl "můžete použít čtyři alternativní molekuly, které se v přírodě vůbec nevyskytují". Smysl zůstal zachován a podstatu to vyjadřovalo jasněji. Ale když jsem si scénu přehrál, zněla mi falešně, tak jsem se vrátil k originálu. Každý žurnalista parafrázuje dotazované ze svých reportáží. Kdybych úplně odmítl tuto techniku využívat, nepracoval bych. Trik byl v tom, udělat to čestně - což bylo zhruba stejně těžké jako uplatňovat stejné kritérium v celém stříhacím procesu.

Vložil jsem molekulární grafiku běžné DNA, kterou jsem si vytáhl z databáze. Ukazovala každý atom spárovaných bází, které propojovaly ramena šroubovic, a já jsem barevně rozlišil a popsal příklad každé báze. Landers odmítl přesně specifikovat, jaké nestandardní báze používá, jenže v literatuře jsem našel několik možností. Nechal jsem grafický software nahradit staré báze ve šroubovici čtyřmi novými, které přicházely v úvahu, a zopakoval jsem pomalé najíždění

a rotaci prvního záběru s tímto hypotetickým úsekem "landersovské DNA". Potom jsem prostříhl zpátky na jeho mluvící hlavu.

"Prostá náhrada jedné báze DNA druhou samozřejmě nestačí. Buňky potřebují určité úplně nové enzymy, aby dokázaly nové báze syntetizovat - a většina proteinů, které přicházejí do interakce s DNA a RNA, se musí změnit přizpůsobit, takže geny pro tyto proteiny se musejí přeložit, nejenom přepsat novou abecedou." Ilustroval jsem jeho slova improvizovanou grafikou - ukradl jsem ukázkou jistého vazebného proteinu v buněčném jádře z jednoho článku, jež jsem četl, překreslil jsem však molekuly jiným stylem, abych neporušil autorská práva. "Zatím se nám nepodařilo vyřešit všechny lidské geny, které je zapotřebí přeložit, ale vytvořili jsme zvláštní typy buněk, které fungují dobře s minichromozomy obsahujícími pouze geny, které potřebují.

Šedesát procent kmenových buněk v morku mých kostí a brzlíku bylo nahrazeno verzemi využívajícími neoDNA. Kmenové buňky produkují buňky krve, včetně buněk imunitního systému. Musel jsem dočasně přepnout svůj imunitní systém do nedospělého stavu, aby přechod mohl proběhnout hladce - musel jsem znovu prodělat některé fáze dětské klonální redukce, abych odstranil všechno, co by mohlo vyvolat autoimunitní reakci - ale v podstatě si teď můžu píchnout čistý HIV a zasmát se tomu."

"Ale existuje přece naprosto vyhovující vakcína..."

"Ovšemže." Vystříhl jsem svá slova a nechal jsem Landerse říct: "Samozřejmě na to existuje vakcína." A potom: "A beztak mám symbionty, kteří poskytují druhý, nezávislý imunitní systém. Ale kdo ví, co přijde příště? Já budu připraven, ať se jedná o cokoliv. Ne tím, že bych předpověděl konkrétní podrobnosti - to nedokáže nikdy nikdo - ale tím, že zajistím, aby žádná zranitelná buňka mého těla nemluvila stejným biochemickým jazykem jako všechny pozemské viry."

"A z dlouhodobého pohledu? Potřeboval jste mnoho nákladné infrastruktury, abyste vybudoval všechna tato bezpečnostní opatření. Co když ta technologie nepřežije dost dlouho, aby posloužila vašim dětem a vnukům?" Bylo to všechno nadbytečné, proto jsem to vymazal.

"Z dlouhodobého hlediska směřuji samozřejmě k tomu, abych modifikoval kmenové buňky, jež produkují mé sperma. Moje žena Carol již chodí na odběr vajíček. A až přeložíme celý lidský genom a nahradíme všech třiadvacet chromozomů ve spermatu a vajíčku... všechno, co jsme udělali, bude dědičné. Každé naše dítě pak bude využívat čistou neoDNA - a všechny symbionty přejdou v děloze z matky na dítě.

Přeložíme rovněž genomy symbiontů - do třetí genetické abecedy - abychom je chránili před viry a abychom vyloučili veškerá rizika náhodné genové výměny. Budou naše plodiny a budou naše stáda, naše dědictví, naše nezcizitelné panství, věčně živé v naší krvi.

A naše děti budou novým druhem života - více než novým druhem - úplně novou říší."

Fotbalisté v parku zajásali - někomu se podařilo dát gól. Nechal jsem to tam.

Landers se najednou rozzářil, jako by ho ta zvláštní bukolicá vize napadla úplně poprvé.

"To vytvářím. Novou říši."

Seděl jsem u konzole osmnáct hodin denně a nutil jsem se žít, jako by se svět smrškl nikoli na pracovnu jako takovou, ale na chvíli a místa zachycená v natočeném materiálu. Gina mi v tom nebránila; přežila již stříh Předávkování genderovým výzkumem, takže věděla přesně, co může čekat.

"Budu se tvářit, jako bys někam odjel," prohlásila bezstarostně. "A že ten balík v posteli je velký termofor."

Lékárnička mi naprogramovala malou náplast na rameno, která uvolňovala pečlivě načasované a odměřené množství melatoninu nebo melatoninového blokátoru, čímž zeslabovala nebo zesilovala obvyklý biochemický signál vytvářený mou epifýzou, přeměňovala normální sinusovou vlnu bdělosti do podoby náhorní plošiny následované hlubokou, velice hlubokou proláklinou. Když jsem se každé ráno probouzel po pěti hodinách spánku s obohaceným REM, byl jsem čilý a nabitý energií jak hyperaktivní dítě a hlavou mi vířilo tisíc rozpadajících se snů (většinou složitých remixů mého stříhání z předchozího dne). Ještě čtvrt hodiny před půlnocí jsem ani nezívnul - avšak o patnáct minut později jsem zhasl jako svíčka. Melatonin byl přirozený denní hormon, mnohem bezpečnější a svými účinky mnohem přesnější než primitivní stimulanty jako kofein nebo amfetaminy. (Zkoušel jsem to s kofeinem několikrát; pomohl mi uvěřit, že jsem soustředěný a plný energie, ale úplně podělal můj úsudek. Široce rozšířené používání kofeinu vysvětlovalo mnohé o dvacátém století.) Věděl jsem, že až vysadím melatonin, budu trpět krátkými obdobími nespavosti a denní ospalosti - vedlejšími projevy snahy mozku odbourat vnucený rytmus. Ale vedlejší účinky ostatních alternativ byly horší.

Carol Landersová odmítla poskytnout rozhovor, což byla škoda - byl by to bravurní kousek, pohovořit si s příští Mitochondriální Evou. Landersová se odmítla vyjádřit k tomu, zda v současné době používá symbionty nebo ne; možná čekala, jestli se Landersovi bude nadále dařit skvěle, nebo u něho dojde k populační explozi nějakého zmutovaného bakteriálního kmene a on upadne do toxického šoku.

Bylo mi umožněno promluvit si s několika Landersovými výše postavenými zaměstnanci - včetně dvou genetiků, jejichž dílem byla většina výzkumu a vývoje. Byli opatrní, když přišla řeč na něco jiného než technickou stránku věci, ale podle všeho zastávali v obecné rovině názor, že každý svobodně zvolený postup, který pomáhá chránit zdraví jednotlivce - a který nepředstavuje hrozbu pro širokou veřejnost - je eticky nenapadnutelný. Měli pravdu, přinejmenším z hlediska práce s biologicky nebezpečným materiálem - při práci s neoDNA nehrozilo žádné nebezpečí náhodné rekombinace. I kdyby vylévali všechny své nezdařené experimenty přímo do nejbližšího vodního toku, žádná přirozená bakterie by nemohla geny přijmout a využít.

K realizaci Landersovy vize rodiny individuí připravených na všechno, na každou katastrofu, však bylo třeba víc než výzkum a vývoj. Provádění dědičných změn v kterémkoli lidském genu bylo momentálně ve Spojených státech (a většině ostatních zemí) protizákonné - s výjimkou několika desítek "povolených korekcí", jejichž smyslem byla

eliminace nemocí, jako byla svalová dystrofie a cystická fibróza. Legislativa se samozřejmě mohla kdykoli změnit - ačkoli Landersův špičkový právník přes biotechnologie tvrdil, že změna bazových párů - a dokonce ani překlad několika genů, aby byly ve shodě s touto změnou - by fakticky neporušila protieugenický duch stávajícího zákona. Nezměnila by vnější charakteristiky dětí (výška, postava, pigmentace). Neovlivnila by jejich IQ ani osobnost. Když jsem nadnesl otázku jejich hypotetické sterility (s pominutím incestu), Ned Landers zaujal zajímavé stanovisko, že přece není jeho vina, jestli jsou děti jiných lidí sterilní ve vztahu k jeho dětem. Koneckonců neexistují neplodní lidé - pouze neplodné páry.

Odborník z Kolumbijské univerzity řekl, že to všechno je nesmysl: náhrada celých chromozomů, bez ohledu na fenotypické následky - by byla jednoduše protizákonná. Další expert z Washingtonské univerzity si nebyl tak jistý. Kdybych měl víc času, mohl bych shromáždit stovku výroků, ve kterých by významní právníci vyjádřili všechny myslitelné odstíny názoru na danou věc.

Mluvil jsem s celou řadou Landersových kritiků včetně Jane Summersové, konzultantky v oboru biotechnologií působící v San Francisku a významné členky hnutí Molekulární biologové za společenskou odpovědnost. Šest měsíců předtím (v příspěvku pro poloveřejný netzin MBSO, který můj vyhledávač informací vždycky svědomitě propátrával) tvrdila, že má důkaz o tom, že několik tisíc bohatých lidí ve Spojených státech si nechává přeložit svou DNA, jeden typ buněk po druhém. Landers prý byl pouze jediný, kdo s tím vyšel na veřejnost - aby fungoval jako jakási vějička: samotářský excentrik, který celou věc shazuje a dělá z ní směšný (a přitom skoro až donkichotský) rozmar. Kdyby byl výzkum odkryt v médiích, aniž by s ním byla spojena konkrétní osoba, okamžitě by zavládla paranoia: spekulace o potenciálním členství bezejmenné elity, která se chystá na rozvod s biosférou, by nebraly konce. Ale jelikož to všechno bylo venku, včetně neškodného Neda Landerse, vlastně nebylo čeho se bát.

Ta teorie dávala do jisté míry smysl - ale Summersová nepřinášela žádný důkaz. Zdráhavě mi dala kontakt na "zdroj z oboru", který se údajně podílel na genových překladech pro úplně jiného zaměstnavatele - avšak "zdroj" všechno popřel. Když jsem chtěl po Summersové další příklady, začala se vykrucovat. Buď nikdy neměla nic hmatatelného, či se dohodla s jiným novinářem, aby měla pokoj od všech ostatních. Bylo to nepříjemné, jenže nakonec mi nezbyl čas ani peníze na to, abych šel po této stopě nezávisle dál. Pokud skutečně existoval nějaký tajný spolek genetických separatistů, budu se o tom muset dočíst v exkluzivním článku pro Washington Post stejně jako všichni ostatní. V závěru jsem použil směsici ostatních komentátorů - bioetiků, genetiků, sociologů - kteří celou záležitost většinou bagatelizovali. "Pan Landers má právo žít svým životem a opatřit si děti způsobem, který uzná za vhodný. Příslušníky sekty Amisů také nepronásledujeme za to, že se žení a vdávají jen mezi sebou, používají zvláštní techniku a touží po nezávislosti. Proč pronásledovat jeho za 'zločiny', které jsou v podstatě stejné?"

Konečný sestřih Landersova příběhu měl osmáct minut. Ve verzi pro vysílání bude místo pouze pro dvanáct. Znovu jsem nemilosrdně stříhal, sumarizoval, zjednodušoval - dával jsem si záležet, abych odváděl profesionální práci, ale nijak zvlášť jsem se netrápil ztrátou detailů. Většina pořadů uváděných na SeeNetu v reálném čase nesloužila jinému účelu než zaměření publicity a zajištění recenzí v některých konzervativnějších médiích. Smetišť DNA bylo zařazeno do programu na středu v jedenáct večer; převážná většina diváků si najde nezkrácenou, interaktivní verzi, až jim to bude vyhovovat. Kromě toho, že interaktivní verze bude mít o něco delší lineární páteř, bude okořeněna volitelnými odbočkami k ostatním pramenům - všem článkům v odborných časopisech, které jsem v rámci svého výzkumu sám přečetl (a všem článkům citovaným zase v nich), ostatním reportážím o Landersovi (a konspirační teorii Jane Summersové), souvisejícím americkým a mezinárodním zákonům - a dokonce stopám vedoucím do bažiny potenciálně souvisejícího precedenčního práva.

Večer po pátém dni stříhání - vše šlo podle plánu, což byl sám o sobě důvod pro malou oslavu - jsem to dal všechno dohromady a naposledy jsem si celou část přebral. Pokusil jsem se zapudit všechny vzpomínky na filmování a všechny vlastní předsudky a dívat se na reportáž jako divák SeeNetu, který se s tématem dosud nesetkal (s výjimkou několika zavádějících reklam na dokument jako takový).

Landers z toho vyšel překvapivě pozitivně. Myslel jsem, že jsem byl tvrdší. Měl jsem za to, že jsem mu přinejmenším dal hojnost šancí, aby se sám odepsal upřímným líčením svých bizarních ambicí. Místo toho působil spíš dojmem, že má smysl pro humor, než že by dělal učeného. Skoro to vypadalo, jako by se všemi žerty sám bavil. Žít se pneumatikami? Píchat si HIV? Užasle jsem na to hleděl. Nemohl jsem se rozhodnout, jestli v jeho vystupování skutečně je lehký podtón záměrné ironie, náznak shazování sebe sama, jehož jsem si předtím nevšiml - nebo jestli námět jednoduše brání divákovi se zdravým rozumem, aby jeho slova interpretoval jinak.

Co když měla Summersová pravdu? Co když je Landers vějička pro odvedení pozornosti, dokonalý klaun v akci? Co když se tisíce nejbohatších lidí na planetě skutečně chystaly zajistit sobě a svým potomkům dokonalou genetickou izolaci, absolutní virovou imunitu?

Změnilo by se tím něco? Bohatí se vždycky oddělovali od chátry, tak nebo jinak. Úroveň znečištění bude nadále klesat bez ohledu na to, jestli rasovým symbiontům připadá čistý vzduch jako přežitek nebo ne. A každý, kdo by se rozhodl jít v Landersových šlápěch, nebyl pro genofond lidstva velkou ztrátou.

Zbývalo zodpovědět jednu drobnou otázku, na kterou jsem se raději snažil příliš nemyslet.

Absolutní virovou imunitu... před čím?

Delphic Biosystems byly až příliš velkorysé. Nejenom že mi připravily pro interview desetkrát tolik zástupců svého PR oddělení, než na kolik bych kdy mohl mít čas, ale také mě zasypaly ROMy, napěchovanými svůdnými mikrografy a

oslnivými animacemi. Softwarové průběhové diagramy k implantátu Strážce zdraví v nich vypadaly jako airbrushem vyvedené iluze fantastických chromovaných mechanismů, inkoustově černé dopravníkové pásy přesouvající stříbrné zářící nuggety "dat" od jednoho podprocesu k druhému. Molekulová schémata proteinů, jež na sebe působily, zahalovaly křehce krásné - a naprosto zbytečné - mapy elektronové hustoty, závoje růzovomodrých červánků, které se roztékaly a splývaly, čímž proměňovaly nejobyčejnější chemickou stavbu v mikrokosmickou fantazii. Mohl jsem to všechno napasovat na Wagnera - nebo Blakea - a střelit to členům Mystické renesance, aby si to pustili jako smýčku pokaždé, když budou chtít, aby jim klesla brada v nadpřirozeném nepochopení.

Ale prokousal jsem se tím bahnem - a ono to nakonec přineslo ovoce. Mezi vším tím technopomem a vědou zobrazenou coby psychedelický svět bylo několik záběrů, které stálo za to zachránit.

Implantát Strážce zdraví využíval nejnovější programovatelný analytický čip: soustavu složitých proteinů navázaných na křemík, v mnohém podobnou syntetizéru v lékárnice, ale určenou k počítání molekul, nikoli jejich výrobě.

Předchozí generace čipů využívala množství vysoce specifických protilátek, proteinů ve tvaru Y zasazených do polovodiče šachovnicovým způsobem, takže výsledek vypadal jako sousedící políčka se stovkou různých plodin. Když molekula cholesterolu, inzulinu nebo něčeho jiného náhodou dopadla přesně na správné políčko a srazila se s odpovídající protilátkou, navázala se na ni na dostatečně dlouhou dobu, aby se maličká změna kapacitance dala zachytit a zapsat do mikroprocesoru.

Časem tento záznam náhodných kolizí prozradil množství každé látky v krvi.

Nové senzory využívaly protein, který se podobal spíše chytré mucholapce než pasivnímu jednoúčelovému adaptéru. "Vzorkovník" v připraveném stavu představoval dlouhou molekulu ve tvaru zvonu, trubici zakončenou širokým trychtýřem. Tento tvar byl metastabilní. Molekula byla díky rozložení náboje mimořádně citlivá, odpružená. Když se něco dost velkého srazilo s vnitřním povrchem trychtýře, vznikla bleskově rychlá deformační vlna, která vetřelce obklopila a obemkla. Mikroprocesor, který si všiml zaklapnuté pasti, pak mohl zajatou molekulu prozkoumat pátráním po tvaru vzorkovníku, který ji zajal ještě těsněji. V tomto případě nehrozily zmařeně, špatně vyhodnocené kolize - již žádné molekuly inzulinu, jež narazí na cholesterolové protilátky a nevydají vůbec žádnou informaci. Vzorkovník vždycky věděl, co ho zasáhlo.

Byl to technický pokrok, který stálo za to představit, vysvětlit a demystifikovat. Ať byly společenské dopady implantátu Strážce zdraví jakékoli, nedaly se představovat ve vakuu, odtržené od techniky, jež takové zařízení umožňovala - a totéž platilo naopak. Jakmile lidé přestali chápat, jak stroje kolem nich skutečně fungují, svět, který obývají, se začal rozpívat v nesrozumitelnou snovou krajinu. Technologie se vymkla kontrole, vymkla se diskusi, vyvolávala pouze uctívání nebo nenávisť, závislost nebo odcizení. Arthur C. Clarke kdysi napsal, že každá dostatečně vyspělá technika bude k nerozeznání od magie (vyjadřoval se tenkrát k možnému setkání s mimozemskou civilizací), ale jestliže měl vědecký novinář nějakou větší odpovědnost, která stála nade všemi ostatními, byla to povinnost bránit tomu, aby Clarkův zákon platil pro lidskou techniku viděnou lidskýma očima.

(Ušlechtilý úmysl - a já jsem se tady šťoural ve frankensteinovské vědě, protože to byla mezera, již bylo třeba vyplnit. Chláholil jsem své svědomí - nebo jsem je na čas utupoval - otřepanými fázemi o trojských koních a změně systému zevnitř.)

Z podkladů od Delphic Biosystems jsem převzal animaci se vzorkovníkem v akci a pomocí konzole jsem odstranil přebytké dekorace, aby bylo jasně vidět, co se děje. Konzole to zpracovala s dikčním profilem, který jsem zvolil pro všechny mluvené komentáře k Smetišti DNA, odvozeným od ukázek s projevem anglické herečky Juliet Stevensonové. Dávno zmizelá "standardní anglická" výslovnost - na rozdíl od všech současných britských přízvuků - zůstávala řečí, jež byla snadno srozumitelná v celém širém anglofonním světě. Ale každý divák, který chtěl slyšet jiný hlas, si mohl zvolit libovolný překlad. Často jsem poslouchal programy předabované do regionálních nářečí, která mi dělala největší problémy - amerického jihovýchodního, severoirského a východo-středoafriického - v naději, že si vycvičím ucho, abych jim lépe rozuměl.

Hermes - můj komunikační software - byl naprogramován tak, aby odpálkoval prakticky každého na Zemi, když jsem stříhal. Jednou z mála výjimek byla Lydia Higuchiová, výkonná producentka SeeNetu pro oblast Západního Pacifiku. Zazvonil mi notepad, ale přepnul jsem si hovor přímo na konzoli: obrazovka byla větší a měla čistší obraz - a kamera vkládala do signálu slova AFFINE GRAPHICS EDITOR, MODEL 2052-KL spolu s časovým údajem. Nebylo to zrovna citlivé, ale o to nešlo. Lydia přešla rovnou k věci. "Viděla jsem konečnou verzi reportáže o Landersovi," řekla. "Je to dobré. Ale chci si promluvit o tom, co bude dál."

"Implantát Strážce zdraví? Objevil se nějaký problém?" Neskrýval jsem své rozladění. Viděla ukázky z nesestříhaného materiálu, viděla moje postprodukční poznámky. Jestli chtěla změnit něco podstatného, dala si svinsky načas.

Zasmála se. "Příbrzdí, Andrew. Já nemyslím další reportáž ze Smetišť DNA. Mluvím o tvém dalším projektu."

Díval jsem se na ni, jako by mezi řečí nadhodila, že mám v nejbližší budoucnosti letět na jinou planetu. "Tohle mi nedělej, Lydie. Prosim. Víš, že momentálně nejsem schopen racionálně myslet na nic jiného."

Chápavě pokývala hlavou, ale řekla: "Sleduješ zprávy o té nové nemoci, ne? Už to nejsou žádné báchorky z druhé ruky. Přišla oficiální hlášení z Ženevy, Atlanty a Nairobi."

Sevřel se mi žaludek. "Myslíš ACAS, syndrom náhlé klinické úzkosti?"

"Zkráceně Úzkost." Řekla to, jako by si to slovo vychutnávala, jako by je již přijala do svého slovníku mediálně velice vděčných témat. Klesl jsem na duchu ještě víc.

"Můj vyhledávač mi ukládá všechno, co o tom najde, ale zatím jsem neměl čas se podívat, co je nového." A upřímně řečeno, zrovna teď...

"Je diagnostikováno více než čtyři sta případů, Andrew. To je nárůst o třicet procent za posledního půl roku."

"Jak může někdo něco diagnostikovat, když nemá ponětí, co to je?"

"Vylučovací metodou."

"Jo, já si taky myslím, že je to nesmysl."

Na okamžik naznačila sarkastické pobavení. "A teď vážně. Je to úplně nová duševní choroba. Možná přenosná. Možná ji vyvolal uniklý vojenský patogen..."

"A možná spadla z komety. Možná je to boží trest. Není to úžasné, co všechno je možné?"

Pokřčila rameny. "Ať je příčina jakákoli, šíří se to. Případy jsou už všude kromě Antarktidy. Je to zpráva na titulní stranu - a nejen to. Rada včera rozhodla, že zadáme třicetiminutovou zvláštní reportáž o Úzkosti. Velká publicita, intenzivní reklamní kampaň kulminující synchronním uvedením v hlavním vysílacím čase po celém světě."

Synchronní neznamenal v žargonu televizních stanic to, co by člověk čekal; znamenalo to stejné datum a stejný místní čas pro všechny diváky. "Po celém světě? To myslíš anglofonní svět?"

"Myslím světový svět. Pracujeme na smlouvách o prodeji jinojazyčným stanicím."

"No... to zní dobře."

Lydia se usmála. Byl to křečovitý, netrpělivý úsměv. "Vážně jsi tak upejpavý, Andrewe? To chceš, abych ti to hláskovala? Máme zájem, abys to udělal ty. Jsi náš odborník na biotechnologie, takže volba padla logicky na tebe. A odvedeš skvělou práci. Takže...?"

Položil jsem si ruku na čelo a pokusil jsem se přijít na to, odkud se ve mně bere ten pocit klaustrofobie. "Kolik času mám na rozmyšlenou?" zeptal jsem se.

Roztáhla tvář do ještě širšího úsměvu, což znamenalo, že je velice zmatená, rozmrzelá nebo obojí. "Do vysílání to jde 24.května - to je za deset týdnů od pondělka. Budeš muset začít s přípravami hned, jak budeš mít hotové Smetišť DNA. Proto potřebujeme tvou odpověď co nejdřív."

Zásada číslo čtyři: Nejdřív všechno prodiskutuj s Ginou. Bez ohledu na to, jestli někdy přiznala, že se jí dotklo, když jsi to neudělal.

"Zítřka ráno," odpověděl jsem.

Lydia z toho neměla radost, ale řekla. "To stačí."

Dodal jsem si odvahy. "Když odmítnu, bude něco jiného?"

Lydia se zatvářila, jako by ji to upřímně překvapilo. "Co je s tebou? Hlavní vysílací čas po celém světě. Vyděláš si za to pětkrát tolik jako za Genderové předávkování."

"Já to chápu. A jsem ti za tu šanci vděčný, věř mi. Jen chci vědět, jestli existuje... jiná volba."

"Vždycky se můžeš sebrat a jít na pláž hledat mince detektorem kovů." Uviděla, jak se tvářím, a vzala mě na milost.

Trochu. "Ještě jeden projekt chystáme do předprodukce. Ale skoro už jsem ho slíbila Sarah Knightové."

"O co jde?"

"Slyšel jsi někdy o Violet Mosalové?"

"Samozřejmě. Je to... fyzička? Fyzička z Jižní Afriky?"

"Dva body ze dvou, já zírám. Sarah je její velký fanoušek, hodinu mi o ní hustila do hlavy všechno možné."

"Tak o jaký projekt jde?"

"Profil Mosalové... její sedmadvacet a přede dvěma lety získala Nobelovu cenu - ale to asi víš, ne? Rozhovory, životopis, chvála od kolegů, bla bla bla. Její práce je čistě teoretická, takže se z ní nedá mnoho ukázat, nanejvýš tak na počítačových simulacích - a ona nám nabídla vlastní grafiku. Ale jádrem programu bude konference k Einsteinovu stoletému výročí..."

"Nebyla náhodou už v 70.letech minulého století?" Lydia mě zpražila pohledem. "Aha. Sto let od jeho smrti. Paráda."

"Mosalová se konference účastní. V její poslední den by tři přední světoví teoretici fyzikové měli předložit každý svou verzi teorie všeho. A nenechám tě třikrát hádat, kdo je favorit číslo jedna."

Zatnul jsem zuby a potlačil jsem nutkání říct: To nejsou dostihy, Lydie. Může trvat dalších padesát let, než se zjistí, či teorie všeho byla správná.

"Tak kdy je ta konference?"

"Od pátého do osmnáctého dubna."

Zbledl jsem. "Od pondělí za tři týdny."

Lydia se chvíli tvářila zamyšleně. Pak se jí na tváři objevil spokojený výraz. "Stejně nemáš čas, ne? Sarah se na to připravuje už několik měsíců..."

"Před pěti vteřinami jsi mluvila o tom, že se mám za necelé tři týdny pustit do příprav na Úzkost."

"Na to bys mohl přejít přímo. Kolik toho víš o moderní fyzice?"

Předstíral jsem rozhořčení. "Dost! Nejsem pitomec. Můžu se to doučit."

"Kdy?"

"Udělám si čas. Budu pracovat rychleji; dodělám Smetišť DNA před termínem. Kdy má jít ten dokument o Mosalové?"

"Na začátku příštího roku."

To znamenalo celých osm měsíců relativního klidu - až konference skončí.

Lydia se zbytečně podívala na hodinky. "Já tě nechápu. Zvláštní reportáž o Úzkosti by byla logickým zakončením všeho, co jsi v posledních pěti letech dělal. Pak bys mohl začít přemýšlet, že přejdeš od biotechnologií k něčemu jinému. A komu to mám dát místo tebe?"

"Co třeba Sarah Knightové?"

"Nedělej si legraci."

"Prásknu jí na tebe, žes to řekla."

"Jak je libo. Nezajímá mě, co dělala o politice; o vědě točila jenom jeden program - a ten byl o mezní kosmologii. Byl

dobry - jenže ne dost dobrý, aby ji katapultoval rovnou k něčemu takovému. Vysloužila si čtrnáct dní s Violet Mosalovou, ale ne program v hlavním čase o nejvýznamnějším viru na světě."

Nikdo zatím nezjistil, že za Úzkostí stojí nějaký virus. Týden jsem neviděl zprávy, ale vyhledávač informací by mě upozornil, kdyby došlo k průlomů takových rozměrů. Začínal se mě zmocňovat zvláštní pocit, že jestli ten program neudělám sám, ponese podtitul: Jak se uniklý vojenský patogen stal duševním AIDS jedenadvacátého století. Ukázková ješitnost. Co jsem si myslel, že jsem? Jediný člověk na planetě schopný odmaskovat klepy a hysterii kolem Úzkosti?

"Zatím jsem se nerozhodl pro nic," řekl jsem. "Musím to probrat s Ginou."

Lydia byla skeptická. "No tak dobrá. 'Prober to s Ginou' a ráno mi zavolej." Znovu se podívala na hodinky. "Hele, já už vážně musím. Někteří z nás musejí opravdu pracovat." Chystal jsem se rozhořčeně protestovat, jenomže Lydia se mile usmála a namířila na mě dva prsty. "Dostala jsem tě."

Nemáte vůbec žádný smysl pro ironii, vy autorští režiséři. Čau."

Otočil jsem se od konzole. Chvilí jsem seděl, díval jsem se dolů na zatnuté pěsti a snažil se udělat si pořádek v tom, co cítím - aspoň tolik, abych to dokázal všechno odsunout stranou a vrátit se ke Smetišti DNA.

Před několika měsíci jsem viděl ve zprávách krátkou reportáž o člověku, který měl Úzkost. Byl jsem v hotelovém pokoji v Manchesteru a mezi dvěma schůzkami jsem přepínal z jednoho kanálu na druhý. Někáká mladá žena - vypadala zdravě, ale neupraveně - ležela na zádech v chodbě činžáku v Miami. Divoce mávala rukama, kopala všemi směry, pohazovala hlavou a kroutila celým tělem sem a tam. Ale nevypadalo to jako výsledek nějaké hrubé neurologické dysfunkce: působilo to příliš koordinovaně, příliš účelně.

A než ji policie a zdravotníci dokázali znehybnit - alespoň tak, aby do ní dostali jehlu - a napumpovat do ní nějakou silnou paralyzující látku používanou na soudní příkaz, jako je svěrací kazajka nebo medúza - zkoušeli na ni spreje, ale nefungovaly - zmítala sebou a řvala jako zvíře ve smrtelné agónii, jako dítě v záchvatu solipsistického vzteku, jako dospělý, který propadl nejtemnějšímu zoufalství.

Nevěřicně jsem se díval a poslouchal - a když ji milosrdně přivedli do komatu a odtáhli pryč, pracně jsem se přesvědčoval, že to nebylo nic výjimečného: nějaký epileptický záchvat, nějaké psychotické třeštění, v nejhorším případě nějaká nesnesitelná fyzická bolest, jejíž příčina bude rychle identifikována a odstraněna.

Nic z toho nebyla pravda. Postižení Úzkostí jen málokdy měli ve své lékařské dokumentaci nějakou neurologickou nebo duševní chorobu a nejevili známky zranění nebo nemoci. A nikdo neměl nejmenší tušení, jak si s příčinou jejich strádání poradit; v současnosti spočívala jediná "lčba" v trvalém podávání silných sedativ.

Vzal jsem notepad a dotkl jsem se ikony Sisyfa, svého vyhledávače informací.

Řekl jsem: "Sestav mi instrukci o Violet Mosalové, konferenci k einsteinovskému století a pokrocích, k nimž došlo za posledních deset let v oblasti jednotné teorie pole. Budu to do sebe potřebovat nalít během nějakých...sto dvaceti hodin. Je to reálné?"

Chvilí trvalo, než si Sisyfos stáhl příslušné prameny a prozkoumal je. Potom se zeptal: "Viš, co je to MVT?"

"Moderní věda a technika?"

"Ne. V tomto kontextu je MVT model všech topologií."

Bylo mi to mlhavě povědomé. Pravděpodobně jsem před nějakými pěti lety proletěl očima krátký článek o tomto tématu.

Následovala další pauza, v níž Sisyfos načítal a hodnotil další materiály pro elementární orientaci. Pak řekl: "Sto dvacet hodin by stačilo, abys mohl poslouchat a přikyvovat. Na kladení inteligentních otázek to nestačí."

Zaúpěl jsem. "A jak dlouho bych musel..."

"Sto padesát."

"Nachystej to."

Stiskl jsem ikonu lékárníčky. "Přepočítej mi dávky melatoninu. Přidej mi dvě hodiny maximálního soustředění denně."

"Jak dlouho?"

Konference začínala 5.dubna; pokud do té doby nebudu odborník na Violet Mosalovou, bude pozdě. Ale nemohl jsem riskovat, že vypadnu z vynucených melatoninových rytmtů uprostřed natáčení a vrátím se k nevypočitatelnému spánkovému režimu.

"Do osmnáctého dubna."

"Budete toho litovat," řekla lékárníčka.

Nejednalo se o žádné obecné varování - byla to předpověď založená na pěti letech důvěrné biochemické znalosti. Ale ve skutečnosti jsem neměl na vybranou - a jestli budu týden po konferenci trpět těžkou arytmií denního cyklu, bude to nepříjemné, ale nezabije mě to.

V duchu jsem udělal několik výpočtů. Někákým způsobem jsem právě vyčaroval pět nebo šest hodin volného času.

Byl pátek. Zatelefonoval jsem Gině do práce. Zásada číslo šest: Buď předvídatelný. Ale ne příliš často.

"Kašlu na Smetišti DNA," řekl jsem. "Nechceš si jít zatancovat?"

Byl to nápad Giny, že pojedeme hluboko do města. Ruiny mne nijak nepřitahovaly - a mnohem lepší noční život byl blíž našeho domova - ale (zásada číslo sedm) nestálo za to hádat se kvůli tomu. Když vlak vjel do stanice Town Hall a my jsme vyjeli po eskalátorech kolem nástupiště, kde byl Daniel Cavolini ubodán k smrti, vypnul jsem mozek a usmál jsem se.

Gina se do mne zavěsila a řekla: "Je tady něco, co nikde jinde necítím. Nějaká energie, bzukot. Ty to necítíš?" Rozhlédl jsem se po stěnách stanice, obložených černobílými kachlíky odolnými vůči graffiti a doslova antiseptickými. "O nic víc než v Pompejích."

Demografické centrum Velkého Sydney bylo už nejméně půl století na západ od Parramatty - a pravděpodobně již dosáhlo Blacktownu - ale úpadek historického jádra města začal doopravdy až ve 30. letech, kdy kancelářské prostory, kina, divadla, fyzické galerie a veřejná muzea vyšly prakticky z módy a ve stejnou dobu zastaraly. Širokopásmová optická vlákna pronikla do většiny obytných domů již v desátých letech, ale trvalo další dvě desetítky let, než dozrály sítě. Vratká konstrukce nekompatibilních standardů, nevykonný hardware a archaické operační systémy poslepované předpotopními dinosaury v oboru počítačů a komunikací, byla ve 20. letech srovnána se zemí a teprve potom - po letech předčasné, nabubřelé reklamy a zaslužených reakcích v podobě cynismu a posměchu - bylo možno proměnit využití sítí pro zábavu a práci z domova z formy psychologického mučení v přirozenou a příhodnou alternativu k devadesátí procentům fyzického cestování.

Vyšli jsme na George Street. Zdaleka nebyla liduprázdná, ale viděl jsem záběry z dob, kdy měla země poloviční populaci - a pro tyto skrovné davy to byla špatná vizitka. Gina zvedla hlavu a v očích se jí odrazila světla. Mnoho starých kancelářských výškových budov dosud oslnivě zářilo. Kvůli turistům zdobily jejich okna levné luminiscenční nátěry schopné ukládat sluneční světlo. To, že se centru říkalo "Ruiny", byl samozřejmě žert - vandalismus je prakticky nepoznamenal, natož pak čas - ale tady jsme byli všichni turisté, kteří přišli vyvalovat oči na památky, jež tady zanechali nikoli naši předkové, nýbrž starší sourozenci.

Jen málo budov bylo rekonstruováno na obytné účely; jejich architektonické řešení a situace na trhu k tomu nikdy nevytvořily podmínky - a někteří ochránci městské architektury proti tomu silně protestovali. Samozřejmě tam nechyběli squatteři - možná několik tisíc, rozptýlených v prostoru, jemuž se dosud říkalo Centrální obchodní zóna - ale to pouze umocňovalo postapokalyptickou atmosféru. Živé divadlo a hudba přežívaly na předměstích - ať už jako malá divadla v malých sálech nebo jako megaskupiny naplňující sportovní stadiony - ale velké divadlo se hrálo na sítích jako virtuální realita v reálném čase. (Budova Opery, které se rozpadaly základy, měla podle současných předpovědí sklouznout do sydneyského přístavu v roce 2065. Byla to nádherná představa, ale tužil jsem, že se najde několik sentimentálních sucharů, kteří na poslední chvíli seženou peníze na záchranu toho nepotřebného symbolu.) Přímé nakupování jako takové se již dávno přestěhovalo výhradně do regionálních center. Na okrajích města ještě bylo několik fungujících hotelů, ale v mrtvém srdci nezůstalo nic než restaurace a noční podniky, roztroušené mezi prázdnými mrakodrapy jako stánky se suvenýry mezi pyramidami v Údolí králů.

Zamířili jsme na jih do bývalé Čínské čtvrti. Rozpadající se zdobené fasády obchodních domů se k ní stále hlásily, ale kuchyně byla jiná.

Gina do mne zlehka šťouchla a upozornila mě na skupinu lidí, kteří šli po druhé straně ulice severním směrem. Když zůstali za námi, řekla: "Myslíš, že to byli...?"

"Co? Asexuálové? Řekl bych, že jo."

"Já si nikdy nejsem jistá. Někteří naturálové vypadají úplně stejně."

"Ale o to přece jde. Nikdy si nemůžeš být jistá - ale proč si vůbec myslíme, že bychom mohli o cizím člověku zjistit něco důležitého na první pohled?"

Asexualita ve skutečnosti nebylo nic než zastřešující termín pro široký proud filozofií, stylů oblékání, změn prováděných plastickou chirurgií a zásadních biologických zásahů. Jediné, co měl jeden asexuál nutně společné s jiným asexuálem, byl názor, že do jeho pohlavních parametrů (nervových, endokrinních, chromozomálních a genitálních) mu nemá právo mluvit nikdo jiný než aso samotné, obvykle (ale ne vždy) jeho milenci, pravděpodobně jeho doktor a občas několik blízkých přátel. To, jak člověk tento přístup reálně vyjadřoval, se mohlo pohybovat od proškrtnutí políčka "A" při sčítání obyvatel přes volbu asexuálního jména po zmenšení ňader, odstranění ochlupení, úpravu barvy hlasu, plastickou chirurgii obličeje, zapouzdření (chirurgický zákrok umožňující zatažení mužských genitálií) až po úplnou tělesnou nebo nervovou asexualitu (případně obojí), hermafroditismus či exoticismus.

"Proč by měl někdo civět na lidi a hádat? Je to en-muž, en-žena nebo asexuál - komu na tom záleží?"

Gina se zaškaredila. "Nedělej ze mě někoho bigotního. Jsem jenom zvědavá."

Stiskl jsem jí ruku. "Promiň. Tak jsem to nemyslel."

Vyprostila se mi. "Ty nemyslíš na nic jiného celý rok - můžeš být vlezlý a agresivní, jak chceš. A ještě ti za to platí. Já jsem viděla jen hotovou reportáž. Nechápu, proč bych si měla udělat definitivní, neměnný názor na pohlavní migraci jen proto, že tobě za to někdo začaloval."

Sklonil jsem se a políbil jsem ji na čelo.

"Za co to bylo?"

"Za to, že kromě všech ostatních ctností, jež máš, jsi především ideální divák."

"Asi budu zvracet."

Zahnuli jsme východním směrem, k Surrey Hills, a ocitli jsme se na ještě klidnější ulici. Kolem prošel výhrůžně vyhlížející mladý muž. Měl mohutné svaly a pravděpodobně přemodelovaný obličej - ale ani tentokrát si člověk nemohl být jistý. Gina se na mě podívala. Ještě měla zlost, ale nedokázala odolat. "Tomu - předpokládám, že to byl u-muž - rozumím ještě méně. Když někdo chce takovou postavu... dejme tomu. Ale proč taky obličej? I kdyby ho neměl, přece by si ho sotva někdo spletl s en-mužem."

"To ne - ale kdyby se někdo spletl a považoval ho za en-muže, byla by to pro něho urážka, protože od toho pohlaví migroval stejně jako každý asexuál. U-mužům nejde o nic jiného než o to, aby se distancovali od toho, co chápou jako slabiny současných přirozených mužů. Aby dali najevo, že jejich 'smluvená identita' - přestaň se smát - je o tolik méně mužská než tvoje, že prakticky patříš k úplně jinému pohlaví. Aby řekli: Žádný obyčejný en-muž za mě nemůže mluvit o

nic víc než nějaká ženská."

Gina naznačila, že si škube vlasy. "Z mého pohledu nemůže žádná žena mluvit za všechny ženy. Ale nemám pocit, že bych ze sebe musela udělat u-ženu nebo i-ženu, aby to všichni viděli!"

"No... přesně tak. Já se na to dívám stejně. Pokaždé, když nějaký vypatlaný Železný Jan napíše manifest 'jménem všech mužů', raději bych mu řekl do obličeje, že je ubohý debil, než abych utekl od en-mužů a nechal ho myslet si, že mluví za všechny ty, kteří zůstali. Jenomže... právě to lidé uvádějí jako nejběžnější důvod pro pohlavní migraci. Mají už plné zuby samozvaných kariéristů, kteří se chtějí udělat na genderové politice, a sebevědomých guru Mystické renesance, kteří se tváří, že je reprezentují. A mají až po krk obviňování z reálných a smyšlených zločinů proti pohlavní rovnosti. Jestli jsou všichni muži násilníci, sobečtí, panovační, hierarchičtí... co jiného můžeš udělat než si podřezat žíly nebo emigrovat od muže k i-muži nebo k asexuálovi? Jestli jsou všechny ženy slabé, pasivní, iracionální oběti..." Gina mě kárávě plácla přes ruku. "Ted' ale karikuješ karikaturisty. Nevěřím, že takhle někdo mluví."

"Jenom proto, že se pohybuješ ve špatných kruzích. Nebo bych spíš měl říct ve správných? Myslel jsem, že ten program viděla. Dělal jsem tam rozhovory s lidmi, kteří tvrdili přesně takové věci, slovo od slova."

"Pak je chyba médií, že jim poskytují prostor."

Došli jsme k restauraci, ale zůstali jsme venku. "Částečně máš pravdu," uznal jsem. "Ale neznám řešení. Kdy se dostane stejné pozornosti médií tomu, kdo se postaví a řekne: 'Nemluvim za nikoho než za sebe,' jako tomu, kdo o sobě prohlásí, že mluví za půlku populace?"

"Až jim ji lidé jako ty dopřejí."

"Ty víš, že to není tak jednoduché. A...představ si, co by to znamenalo pro feminismus - nebo třeba hnutí za občanská práva - kdyby nikdy nikdo nemohl mluvit 'za' žádnou skupinu bez jejího úředně potvrzeného, jednomyslného souhlasu. To, že někteří dnešní blázni jsou jako parodie dávných vůdců, ještě neznamená, že bychom na tom byli líp, kdyby televizní producenti řekli: 'Nezlobte se, doktore Kingu, nezlobte se, paní Greerová, nezlobte se, pane Perkinsi, ale jestli se nedokážete vyhnout těmto povrchním generalizacím a omezit svá prohlášení na své osobní poměry, už vás nepustíme do éteru.'"

Gina se na mě skepticky podívala. "To je stará vesta. A ty tu pozici hájíš jenom proto, aby ses mohl vykrotit z vlastní odpovědnosti."

"Pochopitelně. Ale smysl je v tom... pohlavní migrace je z devadesáti procent politika. Některé články a reportáže se ji stále snaží prezentovat jako dekadentní, nevyprovokované, módní mimikry pro pohlavní přecházení transsexuálů - jenomže většina genderových migrantů se nedostane dál než k povrchnímu asexuálovi. Nepřecházejí na druhou stranu, nemají k tomu důvod. Je to protest, podobně jako vystoupení z politické strany, vzdání se občanství... nebo dezerce z bojiště... ale jestli se to stabilizuje na nějaké nízké úrovni a přivodí to dostatečný otřes v postojích, aby celý důvod pro migraci zmizel, nebo jestli za několik generací bude populace rovnoměrně rozdělená mezi všech sedm pohlaví, to netuším."

Gina se ušklíbala. "Sedm pohlaví - a všechny chápané jako monolitické. Každý zařaditelný na první pohled. Sedm škatulek místo dvou není pokrok."

"Ne. Ale nakonec třeba zůstanou jen asexuálové, u-muži a u-ženy. Ti, kteří budou chtít být zaškatulkováni, tak budou - a ti, kteří nechtějí, zůstanou tajemní."

"Ne, ne - nakonec budeme mít jen virtuální těla a všichni budeme střídavě záhadní nebo sdílní, podle toho, jakou budeme mít náladu."

"Nemůžu se dočkat."

Vešli jsme dovnitř. Podnik Nepřirozené chutě sídlil v přestavěném obchodním domě, obrovském, avšak jasně osvětleném, otevřeném jednoduchým trikem - tím, že uprostřed každého podlaží vyřízli obrovskou eliptickou díru. Zamával jsem notepadem před vstupním turniketem. Hlas nám potvrdil rezervaci a dodal: "Stůl 519. Páté patro."

Gina se uličnický usmála. "Páté patro: plyšové hračky a luxusní prádlo."

Rozhlédl jsem se po našich spolustolovnicích - většinou párech u-mužů a u-žen. "Chovej se slušně, křupanko, nebo budeme přistě jít v Eppingu."

Bylo obsazeno přinejmenším ze tří čtvrtin, avšak kapacita byla menší, než se mohlo zdát; většinu objemu budovy zaujímal středový světlík. Tím, co z každého patra zbylo, se mezi chromovanými stoly proplétali živí číšníci ve smokingu. Celé to působilo archaicky a stylizovaně, skoro jako něco od bratrů Marxových. Nebyl jsem velký fanoušek experimentální kuchyně; v podstatě budeme zkoušet ze zdravotního hlediska zcela neškodné, ale jinak neotestované produkty bioinženýrství jako nějaká pokusná morčata. Gina připomněla, že aspoň to budeme mít dotované. Já jsem si tak jistý nebyl; experimentální kuchyně se poslední dobou dostala tak do módy, že výrobci byli s to nalákat statisticky významný vzorek zákazníků na každou novinku dokonce i za plnou cenu.

Sotva jsme se posadili, na stolní desce se rozsvítil jídelní lístek - a cifry podle všeho potvrzovaly mé pochybnosti o dotacích. "Salát z karmínových fazolí? Mě nezajímá, jakou mají barvu, chci vědět, jak chutnají. Poslední, co jsem tady jedl, vypadalo jako velké fazole a chutnalo přesně jako vařené zelí."

Gina si dávala načas. Píchla do jména půl tuctu jídel, aby si mohla prohlédnout výsledný produkt a tabulky s ingrediencemi. "Když se dobře podíváš, na všechno přijdeš," prohlásila. "Když víš, jaké geny odkud přestěhovali a proč, máš docela slušnou pravděpodobnost, že uhodneš chuť a konzistenci."

"Jen tak dál, omrač mě vědou."

Stiskla tlačítko POTVRDIT OBJEDNÁVKU. "Ty zelené listy budou chutnat jako špenátové těstoviny - ale železo v nich obsažené tvoje tělo vstřebá stejně lehce jako hemoglobinové železo v živočišné tkáni; kam se hrabe špenát. To malé žluté, co vypadá jako kukuřice, bude chutnat jako kříženec mezi rajčetem a zelenou paprikou, okořeněný oreganem - ale živiny a chutě budou méně citlivé na špatné skladovací podmínky a převaření. A to modré pyré bude chutnat

skoro jako parmezán."

"Proč modré?"

"Nové samokvasící laktorinky obsahují modrý pigment, enzym aktivovaný světlem. Dal by se při zpracování odstranit, ale náš metabolismus jej náhodou zpracovává přímo na vitamin D - což je bezpečnější než opatřovat si ho běžným způsobem, s ultrafialovým zářením na kůži."

"Potraviny pro lidi, kteří nikdy neuvidí slunce. Jak bych mohl odolat?" Objednal jsem si totéž.

Obsluha byla rychlá - a Ginyiny odhady se víceméně potvrdily. Celá kombinace byla nakonec docela příjemná.

"Tebe je škoda na větrné turbíny," řekl jsem. "Mohla bys vymýšlet jarní kolekci pro United Agronomics."

"Pěkně děkuju. Už tak mám tolik intelektuálních podnětů, že je sotva dokážu zvládnout."

"Jak se vlastně daří Velkému Haroldovi?"

"Ještě pořád je to hodně Malý Harold, a nejspíš se to nějakou dobu nezmění." Malý Harold byl prototyp turbíny, která měla mít výkon dvě stě megawattů, vyhotovený v měřítku jedna ku tisíci. "Objevují se chaotické rezonance, jež nám při simulacích unikly. Začíná to vypadat, že budeme muset přehodnotit polovinu předpokladů, z nichž vycházel softwarový model."

"To nedokážu pochopit. Znáte veškerou základní fyziku, základní rovnice aerodynamiky, a máte neomezený přístup k superpočítačovému času..."

"Tak jak je možné, že se nám to podělá? Protože nemůžeme vypočítat chování tisíců tun vzduchu procházejících složitou konstrukcí molekulu po molekule. Všechny rovnice popisující průtok velkých mas jsou aproximace a my se opatrně pohybujeme v oblasti, kde nejlépe chápané aproximace selhávají. Do hry nevstupuje žádná zázračná nová fyzika - ale jsme v šedé zóně mezi jednou soustavou vhodných zjednodušujících předpokladů a druhou. A nejlepší nová soustava kompromisních předpokladů zatím není vhodná ani jednoduchá. A jak se ukazuje, ty předpoklady ani nejsou správné."

"To je mi líto."

Pokřčila rameny. "Je to frustrující. Ale většinou je to frustrující dost zajímavě, abych nezešilela."

Ucítil jsem osten touhy. Tuto část jejího života jsem chápal jenom velmi málo. Vysvětlila mi tolik, kolik jsem dokázal vstřebat, ale stejně jsem neměl ponětí, co se jí honí hlavou, když sedí u své pracovní stanice a hraje si se simulací proudění vzduchu nebo se plazí větrným tunelem a dělá úpravy na Malém Haroldovi.

"Byl bych rád, kdybys mě nechala něco z toho natočit," řekl jsem.

Gina na mě upěla uhrančivý pohled. "Ani náhodou, pane Frankensteinovská vědo. Dokud mi nebudeš schopen jasně říct, jestli jsou větrné turbíny dobro, nebo zlo."

Přikřivil jsem se. "Vždyť víš, že to nezáleží na mně. A každý rok je to jinak. Vycházejí nové studie, různé alternativy se dostávají do módy a zase zapadají..."

Rozhořčeně mi skočila do řeči. "Alternativy? Vysazovat umělé fotovoltaické lesy, když na jeden megawatt padne desettisíckrát větší plocha, to mi připadá jako ekologické barbarství."

"Já se s tebou nehádám. Vždycky můžu udělat dokument o dobré turbíně... a když se mi ho nepodaří prodat hned, prostě počkám, až se větry zase obrátí."

"Nemůžeš si dovolit udělat něco jen tak."

"To je pravda. Musel bych to vmáčknout mezi jiná natáčení."

Gina se rozesmála. "Já bych to nezkoušela. Vždyť nedokážeš ani..."

"Co?"

"Ale nic. Zapomeň na to." Mávnutím ruky vzala svou poznámku zpátky. Mohl jsem na ni přitlačit, ale byla by to ztráta času.

Řekl jsem: "Když už mluvíme o filmování..." Popsal jsem jí dva projekty, které mi Lydia nabídla. Gina poslouchala trpělivě, ale když jsem se jí zeptal na názor, vypadala zmateně.

"Když nechceš dělat Úzkost... tak ji nedělej. Mně do toho nic není."

To zabořelo. "Týká se to i tebe. Bylo by za to mnohem víc peněz." Gina se zatvářila uraženě. "Chci říct jenom to, že bychom si mohli dovolit dovolenou nebo něco takového. Až budeš mít příště volno, mohli bychom letět někam do zámoří. Chtěla jsi to přece."

"Nevezmu si volno dalších osmnáct měsíců," řekla upjatě. "A můžu si dovolenou zaplatit sama."

"No dobře. Zapomeň na to." Chtěl jsem ji vzít za ruku, ale podrážděně se odtáhla.

Jedli jsme mlčky. Cívil jsem do talíře, probíral jsem se zásadami a snažil se zjistit, kde jsem udělal chybu. Porušil jsem nějaké tabu, pokud šlo o peníze? Měli jsme každý svůj účet a nájem jsme platili půl na půl - ale oba jsme si mnohokrát vypomohli a dopřávali jsme si malé radosti. Co jsem měl udělat? Normálně natočit Úzkost - čistě jenom pro peníze - a teprve potom se zeptat, jestli bychom to mohli utratit společně za něco, co bude stát za to?

Možná jsem to řekl tak, jako bych si myslel, že ona mi chce určovat, které projekty si mám vybírat - a urazil jsem ji tím, že jsem vypadal, jako bych nedoceňoval svobodu, kterou mi dopřává. Točila se mi hlava. Pravda byla taková, že jsem netušil, co si myslí. Bylo to všechno hrozně těžké, hrozně choulostivé. Nedovedl jsem si představit, co bych měl říct, abych to začal napravovat, a přitom neriskoval, že všechno mnohem víc zhorším.

Po chvíli Gina řekla: "A kde se ta velká konference koná?"

Otevřel jsem pusku a pak jsem si uvědomil, že nemám ponětí. Vytáhl jsem notepad a rychle jsem si prolétl informace, které mi připravil Sisyfos.

"Aha. V Bezstátí."

"V Bezstátí?" Rozesmála se. "Biotechnologie už ti lezou krkem... takže tě posílají na největší ostrov na světě z umělého korálu?"

"Utíkám jen před zlou biotechnologií. Bezstátí je dobré."

"Opravdu? Řekni to vládám, které na ně stále uvalují embargo. Víš jistě, že neskončíš ve vězení, až se vrátíš domů?"

"Nejedu tam obchodovat se zkaženými anarchisty. Dokonce je nebudu ani filmovat."

"Anarchosyndikalisty, vyjadřuj se přesně. Ale oni si tak ani neříkají, ne?"

"Kdo je to, oni?" zeptal jsem se. "Záleží na tom, na koho se ptáš."

"Měl jsi zařadit příspěvek o Bezstátí do Smetiště DNA. Embargo neembargo, daří se jim - a to všechno je zásluha biotechnologií. To by vyvážilo tu mluvící mrtvolu."

"Jenže pak bych to nemohl nazvat Smetiště DNA, nemyslíš?"

"Přesně tak." Usmála se. Nevím, co jsem předtím udělal, ale bylo mi odpuštěno. Cítil jsem, že mi buší srdce, jako by mě na poslední chvíli vytáhli z okraje propasti.

Dezert, který jsme si vybrali, chutnal jako lepenka se sněhem, ale svědomitě jsme před odchodem vyplnili dotazníky na desce stolu.

Zamířili jsme po George Street na sever k Martin Place. V budově staré pošty byl noční klub, který se jmenoval Třídírna. Hráli zimbabwskou hudbu njari - mnohohrstevnou, hypnotickou, tepající, ale nikdy metronomickou. V mozku po ní zůstávaly střepiny rytmů jako škrábance po nehtech na holém těle. Gina tančila jako v extázi a hudba hrála tak nahlas, že mluvit - naštěstí - prakticky nešlo. V tomhle místě beze slov jsem nemohl nic pokazit.

Odešli jsme krátce po jedné. Ve vlaku na zpáteční cestě do Eastwoodu jsme seděli v koutě vagónu a líbali se jako pubertáci. Nechápal jsem, jak mohla generace mých rodičů v takovém stavu řídit svá drahocenná auta (určitě špatně). Jízda trvala deset minut - skoro až příliš málo. Chtěl jsem, aby se všechno odvíjelo co nejpomaleji. Chtěl jsem, aby to trvalo hodiny.

Cestou ze stanice jsme se desetkrát zastavili. Stáli jsme před předními dveřmi tak dlouho, až se nás bezpečnostní systém zeptal, jestli jsme ztratili klíče.

Když jsme se svlékli a padli jsme společně na postel, zrak se mi rozvlnil, ale v první chvíli jsem si myslel, že je to jenom vedlejší projev touhy. Ale když mi znečitlivěly ruce, pochopil jsem, co se děje.

Zašel jsem s melatoninovými blokátory příliš daleko a připravil jsem neurotransmitery o rezervy v oblasti hypotalamu, kde se ovládá bdělost. Vypůjčil jsem si příliš mnoho času na dluh a teď se stavba hroutila.

Ohromeně jsem řekl: "Nemůžu tomu uvěřit. Moc mě to mrzí."

"Co?" Pořád jsem měl erekci.

Přinutil jsem se soustředit se. Natáhl jsem ruku a stiskl tlačítko na lékárnice. "Dej mi půl hodiny."

"Ne. Bezpečnostní meze..."

"Patnáct minut," zaškemral jsem. "Je to naléhavá situace."

Lékárnička zaváhala a poradila se s bezpečnostním systémem. "Situace není naléhavá. Jste bezpečně v posteli a doma vám nic nehrozí."

"To je tvůj konec. Nechám tě zrecyklovat."

Gina vypadala spíš pobaveně než zklamaně. "Vidíš, kam to vede, když překročíš přirozené meze? Doufám, že to nahráváš pro Smetiště DNA."

Když se mi posmívala, byla ještě tisíckrát žádoucnější - jenže já jsem již upadal do mikrosnánku. "Odpustíš mi?" řekl jsem smutně. "Možná... zítra bychom mohli..."

"To sotva. Zítra budeš dělat do jedné v noci. A já na tebe čekat nebudu." Chytila mě za ramena, překulila mě na záda a potom si mi obkročmo sedla na břicho. "No tak. Přiznej to, že nechceš promarnit tuhle vzácnou příležitost?" Sáhla dolů a pohládila mi penis. Cítil jsem, jak zareagoval na její dotek, ale jako by to už ani nebyla část mého těla.

"Násilnice," zašeptal jsem. "Nekrofilko." Chtěl jsem pronést dlouhou, zapálenou řeč o sexu a komunikaci, jenže Gina působila dojmem, že je odhodlána vyvrátit mou teorii ještě dřív, než vůbec začnu. "Mluv o Špatném načasování."

"To má být ano, nebo ne?" zeptala se.

Vzdal jsem se snahy otevřít oči. "Pokračuj."

Začalo se dít něco neurčitě příjemného, avšak smysly mě opouštěly a mé tělo se propadalo do prázdnoty.

Slyšel jsem hlas, který mi ze vzdálenosti několika světelných let šeptá něco o "sladkých snech".

Ale já jsem se řítil do tmy a necítil jsem nic. A zdálo se mi o tichých oceánských hlubinách. O tom, jak padám temnou vodou. Sám.

Slyšel jsem, že Londýn těžce odnesl nástup sítí, ale nebyl takovým městem duchů jako Sydney. Ruiny sice zabíraly větší plochu, ale byly využívány mnohem aktivněji. Dokonce i poslední mrakodrapy ze skla a hliníku, postavené pro bankéře a burzovní makléře na přelomu tisíciletí, a poslední "supermoderní" tiskárny, které přinesly "revoluci" do výroby novin (než absolutně zastaraly), dostaly nálepku "historické" a turistický průmysl je vzal pod svá křídla. Vůbec jsem však neměl čas, abych navštívil tiché hrobky v Bishopsgate nebo Wappingu. Přiletěl jsem rovnou z Manchesteru - který působil dojmem, že vzkvétá. Podle Sisyfovy stručné historie poměr mezi cenami nemovitostí a náklady na infrastrukturu hrál ve dvacátých letech ve prospěch města a z jihu se sem přestěhovaly tisíce firem založených na informacích - jejichž zaměstnanci většinou pracovali z domova, ale firmy přesto potřebovaly také malou hlavní kancelář. Průmyslové oživení též podpořilo akademický sektor a Manchesterská univerzita byla obecně uznávána jako přední světová instituce přinejmenším v tuaktu oborů, k nimž patřily neurolingvistika, neoproteinová chemie a moderní lékařské zobrazovací metody.

Přebral jsem si materiál, který jsem natočil v centru města - hemžilo se chodci, bicykly a kvadcykly - a vybral jsem několik krátkých záběrů na úvod. Sám jsem si vypůjčil bicykl z jedné automatické půjčovny u nádraží Victoria Station; deset eur a byl na den můj. Byl to nový model značky Whirlwind, krásný stroj: lehký, elegantní a téměř nezničitelný - vyráběný v nedalekém Sheffieldu. Mohl simulovat obyčejné kolo, pokud to někdo chtěl (dalo se to snadno přidat a masochističtí puristé byli alespoň spokojeni), ale mezi pedály a koly nebylo žádné mechanické spojení. V podstatě to byl elektrický motocykl poháněný lidskou silou. Supravodivé vinutí uložené uvnitř šasi se chovalo jako krátkodobý akumulátor. Zmírňovalo nároky na jezdce a plně využívalo brzd schopných odebírat energii zpět. Jet rychlostí čtyřiceti kilometrů v hodině nevyžadovalo větší námahu než svižná chůze a stoupání jako by ani nebyla, protože jízda do kopce a z kopce se prakticky vyrušila, pokud šlo o ztracenou a získanou energii. Muselo stát kolem dvou tisíc eur - avšak navigační systém, vysílače a zámky byly natolik odolné proti zásahu zvenčí, že by člověk potřeboval malou továrnu a doktorát z kryptologie, aby je ukradl.

Trasy městských tramvají vedly prakticky všude, ale kryté cyklistické stezky rovněž, takže jsem vyrazil na odpolední schůzku na whirlwindu. James Rourke byl tiskový mluvčí Společnosti dobrovolných autistů. Hubený, kostnatý muž, krátce po třicítce. Při fyzickém setkání mi připadal až trapně neobratný, špatně udržoval oční kontakt a potlačoval jazyk těla. Slovně výřečný, ale zdaleka ne telegenický.

Ale když jsem ho sledoval na obrazovce konzole, uvědomil jsem si, že jsem se mýlil. Ned Landers předvedl skvělý výkon, natolik brilantní a bezchybný, že neponechával žádný prostor otázkám, co se děje pod tím. Rourke se nepředváděl vůbec - a výsledek byl strhující, ale zároveň hluboce znepokojivý. Přijít k němu rovnou od elegantních, sebejistých tiskových mluvčích Delphic Biosystems (zuby a plet' od Masariniho z Florencie, upřímnost od Operant Conditioning, s. r. o.) by bylo jako být vytržen ze zasnění kopnutím do hlavy.

Potřeboval jsem ho nějakým způsobem učesat.

Sám jsem měl naprosto autistického bratrance - Nathana. Setkal jsem se s ním pouze jednou, když jsme byli oba děti. Byl jedním z mála šťastlivců, kteří neměli žádné jiné vrozené poškození mozku, a v té době žil stále ještě s rodiči v Adelaide. Ukázal mi svůj počítač a vyčerpávajícím způsobem mi popsal, co všechno umí. Mluvil při tom sotva jinak než každý jiný třináctiletý technický nadšenec, který dostal novou hračku. Ale když začal předvádět své oblíbené programy - oblující karetní hry pro jednoho, bizarní paměťové kvízy a geometrické hlavolamy, které připomínaly spíš náročné inteligenční testy než něco, co bych dokázal brát jako odpočinek - vůbec nevnímal mé jízlivé poznámky. Urážel jsem ho čím dál jedovatěji, ale on jen civěl na obrazovku a usmíval se. Nešlo o to, že by mě toleroval. Prostě mě nevnímal.

Tři hodiny jsem vedl s Rourkem rozhovor v jeho malém bytě. Dobrovolní autisté neměli žádnou "hlavní kancelář" v Manchesteru ani jinde. Jejich členové byli ze sedmačtyřiceti zemí - na celém světě to představovalo bezmála tisíc lidí - ale jedině Rourke byl ochoten mluvit se mnou, a to jen proto, že to byla jeho práce.

Samozřejmě nebyl úplný autista. Ukázal mi však snímky svého mozku.

Přebral jsem si surový materiál.

"Vidíte tuhle malou poruchu v levém předním laloku?" Bylo tam tmavé místočko, maličká mezera v šedé hmotě, nad špičkou ukazovátko. "A teď to porovnejte se stejnou oblastí u devěťadvacetiletého, plně autistického muže." Další tmavá skvrna, třikrát nebo čtyřikrát větší. "A tady je neautistický člověk stejného věku a pohlaví." Žádná porucha tam nebyla. "Patologický nález není vždycky tak jasný - struktura může být spíš deformovaná, než že by viditelně chyběla - ale tyto případy jasně ukazují, že naše tvrzení mají objektivní fyzický základ."

Záběr se naklonil od notepadu k jeho tváři. Svědek vyrobil hladký přechod od jednoho pevného "kamerového úhlu" k druhému - a zároveň vyhladil kmitání oka: rychlé, těkavé pohyby očních bulev, které neustále zkoumají a přezkoumávají pozorovaný výjev, přestože pohled je subjektivně fixován na jedno místo.

"Nikdo nemůže popřít, že jste utrpěl poškození ve stejné části mozku," řekl jsem. "Ale proč nebyt věčný, že je to jen malé poškození, a nezabývat se tím? Proč si neřict, že jste měl štěstí, když můžete dál fungovat ve společnosti a žít jako dřív?"

"To je složitá otázka. Pro začátek přijde na to, co si představujete pod pojmem ‚fungovat‘."

"Můžete žít mimo ústavy. Můžete zastávat kvalifikované práce." Rourke byl hlavním zaměstnáním vědecký asistent jednoho akademického lingvisty - to nebylo zrovna chráněné místo.

"Jistě," odvětil. "Kdybychom nemohli, byli bychom klasifikováni jako plní autisté. To je kritérium, kterým se definuje ‚částečný autismus‘: dokážeme přežít v normální společnosti. Naše nedostatky nejsou nepřekonatelné - a spoustu toho, co chybí, obvykle dokážeme napodobit. Někdy dokážeme přesvědčit dokonce sami sebe, že všechno je v pořádku. Na čas."

"Na čas? Máte práci, peníze, nezávislost. Co dál je třeba, aby člověk mohl fungovat?"

"Mezilidské vztahy."

"Myslíte sexuální vztahy?"

"Ne výhradně. Ale ty jsou nejsložitější. A nej... nejnázornější."

Stiskl klávesnici na notepadu; objevila se komplexní nervová mapa. "Všichni - nebo téměř všichni - se instinktivně snaží pochopit ostatní lidské bytosti. Uhadnout, co si myslí. Předpovědět, jak se zachovají. Prostě... ‚poznat je‘. Lidé si v mozku budují symbolické modely jiných lidí, které mají jednak fungovat jako logicky soudržná zpodobnění spojující všechny informace, které se dají prakticky odpozorovat - řeč, gesta, chování v minulosti - a jednak pomoci při informovaných odhadech těch aspektů, které se nedají poznat přímo - motivy, úmysly, emoce."

Zatímco mluvil, nervová mapa se rozplývala a přetvářela jako funkční diagram modelu "třetí osoby": složitá síť bloků označených objektivními a subjektivními rysy.

"U většiny lidí se toto všechno děje, aniž by museli vynaložit vědomé úsilí: mají vrozenou schopnost modelovat jiné

lidi. Tato schopnost se zdokonaluje používáním v dětství - a naprostá izolace její vývoj zmrzačí... stejně jako naprostá tma zmrzačí zraková centra. Ale kromě takového extrémního týrání výchova nehraje roli. Příčinou autismu může být pouze vrozené poškození mozku, nebo později jeho fyzické poranění. Existují genetické rizikové faktory, ke kterým patří citlivost na virové infekce in utero - ale autismus jako takový není jednoduchá dědičná nemoc."

Měl jsem již nafilmovaného odborníka v bílém plášti, jak říká prakticky totéž, ale detailní znalost svého stavu, kterou členové DA měli, byla klíčovou součástí příběhu... a Rourke to uměl vysvětlit jasněji než neurolog.

"Příslušná mozková struktura zaujímá malou oblast v levém čelním laloku. Specifické detaily popisující jednotlivé lidi jsou rozptýleny po celém mozku - jako všechny vzpomínky - ale tato struktura je jediné místo, kde se tyto detaily automaticky spojují a vyhodnocují. Když dojde k jeho poškození, je možné nadále vnímat a ukládat do paměti činy ostatních - ztrácí však svůj zvláštní význam. Neprodukuje tytéž 'jasné' závěry, nedává stejným způsobem bezprostřední smysl." Znovu se objevila nervová mapa - tentokrát s poruchou. A znovu se proměnila ve funkční diagram - tentokrát viditelně narušený, překrytý desítkami čárkovaných čar, které měly ilustrovat ztracená spojení. Rourke pokračoval: "Dotyčná struktura se pravděpodobně začala vyvíjet směrem k moderní lidské formě u primátů, ale měla své předchůdce již u starších savců. Poprvé ji identifikoval a studoval - u šimpanzů - neurolog, který se jmenoval Lamont, v roce 2014. Odpovídající lidská verze byla zmapována o několik let později.

První klíčovou rolí Lamontovy oblasti možná bylo pomoci při klamání - naučit se, jak skrýt své skutečné motivy pochopením toho, jak se na vás dívají jiní. Když víte, jak vypadat servilně nebo ochotně - bez ohledu na to, co se vám skutečně honí hlavou - máte větší šanci, že se vám podaří ukrást potravu nebo si rychle vrznout s partnerkou někoho jiného. Jenže... přirozený výběr by tuhle sázku vyhodnotil a nadřezal by těm, kteří dokážou lest prohlédnout. Jakmile někdo vynalezl lež, nebylo cesty zpět. Vývoj se pak už nabaloval."

"Takže úplní autisté nemohou lhát," konstatoval jsem, "ani posuzovat, zda někdo jiný lže. Ale částeční autisté..."

"Někteří mohou, někteří nemohou. Záleží to na konkrétním poškození. Nejsme všichni stejní."

"Dobrá. Ale co vztahy?"

Rourke odvrátil pohled, jako by to téma bylo nesnesitelně bolestivé - ale pokračoval bez zaváhání. Mluvil jako zkušený veřejný řečník, jenž přednáší nacvičený proslov. "Úspěšné modelování jiných lidí může napomáhat jak spolupráci, tak klamání. Empatie může zlepšit společenskou soudržnost na všech úrovních. Ale když se u primitivních lidí vyvinul vyšší stupeň monogamie - alespoň ve srovnání s jejich bezprostředními předky - celá soustava duševních procesů souvisejících s navazováním párových pout se proplekla. Empatie k partnerovi, s nímž přivádíme na svět potomstvo, získala zvláštní statut: jeho život mohl být za jistých okolností stejně klíčový pro předání našich genů jako ten náš.

Jistě, většina zvířat instinktivně chrání svá mláďata nebo své partnery na úkor sebe; altruismus je stará behaviorální strategie. Jenomže jak se mohl instinktivní altruismus sloučit s lidským uvědoměním si sama sebe? Jakmile se objevilo bobtnající ego, silící vnímání sebe sama v popředí každého děje, jak se zabránilo tomu, aby zastínilo všechno ostatní? Odpověď zní, že evoluce vymyslela intimitu. Díky intimě je možné spojit některé či všechny podmanivé vlastnosti související s egem - model sebe sama - s modely jiných lidí. A nejenom možné, dokonce i příjemné. Příjemný pocit, který je zesílen sexem - ale není na něj nutně omezen jako třeba orgasmus. A u lidí se nutně neomezuje ani na sexuální partnery. Intimita je pouze víra - odměněná mozkem - že lidi, které milujete, znáte skoro stejným způsobem, jako znáte sebe sama."

Slovo "milujete" se vynořilo uprostřed vši té sociobiologie jako šok. Ale Rourke je použil bez náznaku ironie nebo rozpačitosti - jako by plynule spojil slovníky emocí a evoluce do jediného jazyka.

"A autismus, třeba jen částečný, to znemožňuje?" zeptal jsem se. "Protože nedokážete nikoho modelovat dost dobře, abyste ho opravdu poznali?"

Rourke nevěřil na černobílé odpovědi. "Znovu je to tak, že nejsme stejní. Někdy je modelování dosti přesné - stejně přesné jako u normálních lidí - ale není odměněno: části Lamontovy oblasti, jejichž zásluhou je většině lidí intimita příjemná tak, že ji aktivně vyhledávají, jim chybí. Tito lidé jsou považováni za 'chladné' a 'povznesené'. A někdy je pravda přesně opačná: lidé jsou puzeni k tomu, aby hledali intimitu, ale jejich modelování je tak žalostné, že nemají naději na její nalezení. Možná jim chybí společenské dovednosti k tomu, aby mohli vytvořit trvalé sexuální vztahy - anebo pokud jsou dost inteligentní a duchapřítomní, aby se společenským problémům vyhnuli, mozek samotný by mohl usoudit, že model je chybný, a odmítnout jej odměnit. Nutkání tedy není nikdy uspokojeno - protože je fyzicky znemožněno dosáhnout spokojenosti."

"Sexuální vztahy jsou obtížné pro každého," namítl jsem. "Kdosi řekl, že jste pouze vymysleli neurologický syndrom, jenž vám umožňuje vzdát se odpovědnosti za problémy, před nimiž stojí každý a bere je jako samozřejmost."

Rourke se podíval do země a shovívavě se usmál. "Takže by stačilo, kdybychom se sebrali a trochu víc se snažili?"

"Buď to, anebo si to poškození nechali opravit autoštěpy." Bylo možné vyjmout z mozku bez ublížení malé množství neuronů a gliálních buněk, vrátit je do embryonálního stavu, namnožit je v tkáňové kultuře a injekčně vrátit do poškozené oblasti. Uměle udržované hladiny hormonů patřících k embryonálnímu stavu mohly buňky oklamat, aby si myslely, že jsou znovu v mozku, který se vyvíjí, a provést je novými pokusy o vytvoření nutných synaptických spojení. U plných autistů nebyla úspěšnost nijak pronikavá, ale u lidí s relativně malými poruchami činila téměř čtyřicet procent.

"Dobrovolní autisté se tomuto postupu nebrání. Vedeme kampaň za legalizaci alternativního řešení."

"Zvětšení poruchy?"

"Ano. Až po možnost úplného odstranění Lamontovy oblasti."

"Proč?"

"Opět je to složitá otázka. Každý má jiné důvody. Já bych řekl, že bychom principiálně měli mít nejširší možnou paletu

možností. Jako transsexuálové."

Byla to nářka na jinou mozkovou operaci, jež byla kdysi velice kontroverzní: NPP. Nervové přepólování pohlaví. Lidé, kteří se narodili s rozporem mezi nervovým a fyzickým pohlavím, si mohli nechat přemodelovat tělo - čím dál věrněji - skoro již sto let. Ve 20. letech se však stala dostupnou jiná možnost: změna pohlaví mozku, která měnila danou nervovou mapu obrazu těla, aby ji dostala do souladu s existujícím masem a kostmi. Mnoho lidí - včetně mnoha transsexuálů - vášnivě protestovalo proti NPP, neboť měli obavy z nátlaku nebo z operací prováděných na dětech. Ale ve 40. letech již bylo NPP všeobecně přijímáno jako legitimní možnost, kterou si svobodně volilo asi dvacet procent transsexuálů.

Pro Předávkování genderovým výzkumem jsem dělal rozhovory s lidmi, kteří absolvovali všechny možné přepólovací zákroky. Jeden člověk, který byl z nervového hlediska muž, ale narodil se v ženském těle, po přemodelování na en-muže nadšeně prohlásil: "To je ono! Jsem svobodný, jsem doma!" A jiný, který se rozhodl pro NPP, pohlédl do zrcadla na svou nezměněnou tvář a prohlásil: "Je to, jako bych procitla z nějakého snu, nějaké halucinace, a konečně se uviděla taková, jaká doopravdy jsem." Soudě podle diváckého ohlasu na Předávkování by se analogie setkala s obrovsky kladnou odezvou - pokud by se mohla objevit.

"Na konci obou zákroků na transsexuálech je zdravý člověk," řekl jsem. "To se o člověku, který se stane autistou, dá říct stěží."

"Ale my také trpíme rozporem, stejně jako transsexuálové," kontroval Rourke. "Ne mezi mozkem a tělem, ale mezi úsilím o intimitu a neschopností dosáhnout ji. S výjimkou několika náboženských fundamentalistů by nikdo nebyl tak krutý, aby řekl transsexuálovi, že se bude muset naučit žít s tím, co má, a že lékařský zákrok by byl škodlivou nestřídmostí."

"Ale nikdo vám nebrání zvolit si lékařský zákrok. Štěp je legální. A úspěšnost se jistě zvyší."

"A jak už jsem řekl, Dobrovolní autisté proti tomu nevystupují. Pro některé lidi je to správná volba."

"Ale jak by to vůbec mohla být špatná volba?"

Rourke zaváhal. Určitě si napsal, co chtěl říct, a nacvičil si to - ale toto bylo jádro věci. Aby měl naději, že získá pro svou věc podporu, musel divákům vysvětlit, proč se nechce nechat vyléčit.

Opatrně pronesl: "Mnoho plně autistických lidí trpí dalšími mozkovými vadami a různými typy duševní zaostalosti. O nás to obecně neplatí. Bez ohledu na to, jaké poškození jsme utrpěli v Lamontově oblasti, většinou jsme dost inteligentní, abychom pochopili svůj stav. Víme, že neautističtí lidé jsou schopni uvěřit, že dosáhli intimity. Ale jako Dobrovolní autisté jsme se rozhodli, že by pro nás bylo lepší nemít tuto vlohu."

"Proč by to pro vás mělo být lepší?"

"Protože je to vloha k sebeklamu."

"Pokud je autismus nedostatek pochopení pro ostatní -" namítl jsem, "a pokud by vám zahojení poruchy otevřelo cestu k tomuto ztracenému pochopení..."

Rourke mně skočil do řeči: "Ale nakolik je to pochopení a nakolik iluze pochopení? Je intimita forma poznání - nebo je to jen utěšující falešná víra? Evoluci nezajímá, zda pochopíme, nebo nepochopíme, pravdu jen v tom nejpragmatičtější smyslu. A lež může být stejně pragmatická. Pokud nám mozek potřebuje dopřávat přehnaný pocit, že jsme schopni poznat jeden druhého - aby umožnil kompatibilitu vzniku párových pout s uvědoměním si sama sebe - bude nám bezostyšně lhát tolik, kolik bude třeba, aby ta strategie uspěla."

Zmlkl jsem. Nevěděl jsem, co mám na to říct. Díval jsem se na Rourku, jak čeká, až budu pokračovat. Vypadal sice stejně rozpačitě a ostýchavě jako kdykoli předtím, ale v jeho výrazu bylo něco, z čeho mě mrazilo. On upřímně věřil, že mu jeho stav dopřává poznání, k němuž nemůže nikdo jiný dospět - a pokud nás přímo nelitoval za naši přírodou danou schopnost blaženého sebeklamu, neubránil se tomu, aby se vnímal jako někdo, kdo má širší, čistší rozhled.

Váhavě jsem řekl: "Autismus je... tragická, zmrazující nemoc. Jak si ji můžete... romanticky přikreslovat do nějakého... rozumného alternativního stylu života?"

Rourke odpověděl zdvořile, ale odmítavě. "Nic takového neříkám. Setkal jsem se s více než stovkou plně autistických lidí a s jejich rodinami. Kdybych mohl něco udělat, aby ten stav zítra zmizel, udělal bych to."

Jenže my máme svou minulost, své problémy a své cíle. Nejsme plně autističtí - a po odstranění Lamontovy oblasti v dospělosti bychom nebyli stejní jako někdo, kdo se tak narodil. Většina z nás se naučila vypomáhat si vědomým, přímým modelováním lidí. Vyžaduje to mnohem víc úsilí než vrozená schopnost, ale když ztratíme to málo, co z ní máme, nestaneme se bezmocnými. Nebudeme 'sobečtí', 'krutí' ani 'neschopní soucitu' - ani nic dalšího, co o nás s oblibou tvrdí. A to, že nám bude proveden chirurgický zákrok, o který jsme požádali, nebude znamenat ztrátu zaměstnání, natož potřebu ústavní péče. Takže pro společnost to nebudou žádné náklady..."

"Náklady jsou to poslední," řekl jsem rozčileně. "Mluvíte o tom, že se chcete záměrně - chirurgicky - zbavit něčeho...fundamentálního pro lidskost?"

Rourke zvedl oči od země a klidně pokýval hlavou, jako bych konečně řekl něco, na čem se naprosto shodneme.

"Přesně tak," odpověděl. "A dokázali jsme žít desítky let s fundamentální pravdou o lidských vztazích - kterou jsme se rozhodli nevyměnit za konejšívé účinky mozkového štěpu. Jediné, co teď chceme, je dotáhnout to rozhodnutí do konce. Přestat být trestáni za to, že se odmítáme nechat klamat."

Nějakým způsobem se mi podařilo dát rozhovoru tvar. Měl jsem strach přestylizovávat, co James Rourke řekl. U většiny lidí se dalo docela snadno posoudit, co myslí vážně a co ne, ale tady jsem byl na zrádné půdě. Nebyl jsem si dokonce ani jistý, že by ho konzole dokázala přesvědčivě napodobit - když jsem to zkusil, jazyk těla vyzníval úplně špatně, jako by se standardní předpoklady softwaru (běžně používané k tomu, aby vystihly téměř kompletní mimický profil dotyčné osoby) vyčerpaly až do dna, aby vyplnily vakuum. Nakonec jsem nezměnil nic - pouze jsem vytáhl nejlepší pasáže a propojil je s jiným materiálem - a když to jinak nešlo, uchýlil jsem se k vyprávěnému komentáři.

Nechal jsem si od konzole ukázat diagram segmentů, které jsem použil v sestříhané verzi, střípků roztroušených po celé

délce lineární sekvence surového materiálu. Každá scéna - každá nepřerušená sekvence natáčení - byla jasně zařazená: označená časem a místem a ukázkovým políčkem ze začátku a z konce. Z některých scén jsem nevzal vůbec nic; naposledy jsem si je přehrál, abych měl jistotu, že jsem nevynechal nic podstatného.

Měl jsem záběry, na nichž mě Rourke zavedl do své "kanceláře" - kouta v dvoupokojovém bytě. Všiml jsem si fotografie, na níž byl - mohl mít tenkrát něco přes dvacet - se ženou přibližně stejného věku.

Zeptal jsem se, kdo to je.

"Moje bývalá žena."

Oba stáli na pláži plné lidí - vypadalo to jako někde ve Středomoří. Drželi se za ruce a snažili se dívat do objektivu - ale přesto byli přistiženi, jako neodolali a úkosem si vyměnili spiklenecké pohledy. Sexuálně nabitě, ale... také významně.

Jestli to nebyl portrét intimity, byla to velice dobrá kamufláž.

Někdy dokážeme přesvědčit dokonce sami sebe, že všechno je v pořádku. Na čas.

"Jak dlouho jste byli manželé?"

"Skoro rok."

Byl jsem samozřejmě zvědavý, nepáčil jsem však z něho podrobnosti. Smetiště DNA byl vědecký dokument, ne nějaká laciná, za každou cenu skandální reportáž. Do jeho soukromého života mi nic nebylo.

Byl tam také neformální rozhovor, který jsem s Rourkem vedl den po interview. Procházeli jsme se po areálu univerzity těsně poté, co jsem ho několik minut natáčel při práci -jak pomáhá s počítačovým prohledáváním sítí v indštině, jehož cílem je vypátrat změny samohlásek (což obvykle dělal z domova, ale já jsem zoufale chtěl změnit prostředí, i za cenu pokřivení reality). Manchesterská univerzita měla osm různých fakult rozptýlených po celém městě; my jsme byli na té nejnovější, kde se krajinní architekti zbláznili do geneticky upravené vegetace. Dokonce i tráva byla neskutečně bujná a svěže zelená; v prvních několika sekundách ten záběr dokonce i mně připadal jako špatně udělaná montáž: obloha natočená v Anglii a krajina v Bruneji.

"Závidím vám, co děláte," řekl Rourke. "U Dobrovolných autistů se musím soustředit na úzkou oblast změny. Ale vy máte jistě ptačí perspektivu nad vším."

"Nad čím? Myslíte pokrok v biotechnologiích?"

„Biotechnologie, zobrazovací metody, umělá inteligence... všechno. Celá bitva o slova s velkým L."

"Slova s velkým L?"

Tajemně se usmál. "Jedno obyčejné a jedno důležité. Tím bude toto století památné. Bitvou o dvě slova. Dvě definice."

"Nemám nejmenší ponětí, o čem mluvíte." Procházeli jsme miniaturním lesem uprostřed čtyřúhelníkového nádvoří, hustým a exotickým, stejně nepředvídatelným a zlověstným jako džungle namalovaná štětcem nějakého surrealisty.

Rourke se ke mně otočil. "Co je nejpovýšenější nabídka, kterou můžete udělat lidem, s nimiž nesouhlasíte nebo kterým nerozumíte?"

"Nevím. Co?"

"Že je vyléčíte. To je to první slovo s L. Léčení."

"Aha."

"Medicínské technologie čeká obrovský rozmach. Jestli jste si toho dosud nevšiml. A k čemu se všechna ta síla použije? K udržování - nebo dosažení - zdraví. Ale co je to zdraví? Zapomeňte na ty známé kecy, na kterých se shodnou všichni. Až budou všechny viry, parazité a karcinogeny zlikvidovány, co bude konečným cílem, 'léčení'? To, abychom všichni hráli předem určené role v 'přirozeném řádu' nějakého edenity," - zastavil se, aby ironickým gestem obsáhl orchideje a lilie kvetoucí kolem nás - "navrátili se k jedinému stavu, pro který je naše biologie optimalizována - lovectví a sběračství - a zemřeli ve třiceti nebo čtyřiceti? To je ono? Nebo... abychom zpřístupnili všechny technicky možné způsoby existence? Každý, kdo si dělá nárok na to, že bude vymezovat hranice mezi zdravím a nemocí, si dělá nárok... na všechno."

"Máte pravdu," připustil jsem. "To slovo je ošidné, má otevřený význam - a pravděpodobně bude vždycky problematické." Nemohl jsem nic namítat ani proti povýšenosti; členové Mystické renesance neustále nabízeli, že obyvatelé světa "vyléčí" z jejich "psychického otupování" a promění nás v "dokonale vyvážené" lidské bytosti. Jinými slovy: dokonalé kopie sebe samých, s úplně stejnými vírami, s úplně stejnými prioritami a úplně stejnými neurózami a předsudky.

"A co je to druhé slovo s L. To důležité?"

Naklonil hlavu a šibalsky se na mě podíval. "Vy to opravdu neuhodnete? Dobrá, napovím vám. Který intelektuálně nejpohodlnější způsob použijete, když chcete zvítězit v nějakém sporu?"

"Budete mi to muset napovědět. Nejsem dobrý na hádanky."

"Řeknete například, že vašemu oponentovi naprosto chybí lidskost."

Zmlkl jsem. Najednou jsem se styděl - nebo jsem si alespoň připadal trapně - a uvažoval jsem, jak hluboce jsem ho asi urazil některými věcmi, které jsem den předtím řekl. To byla potíže, když se člověk setkal s lidmi ještě poté, co s nimi udělal interview - často si mezitím promysleli celý rozhovor do nejmenších detailů a udělali si závěr, že z něho vyšli špatně.

Rourke řekl: "Je to vůbec nejstarší sémantická zbraň. Jen si vzpomeňte na všechny ty kategorie lidí, které byly v různých kulturách a v různých dobách označeny za nelidské. Lidé z jiných rodů. Lidé s jinou barvou pleti. Otroci. Ženy. Duševně nemocní. Hluší. Homosexuálové. Židé. Bosňané, Chorvati, Srbové, Arménci, Kurdové..."

Pokusil jsem se o obranu: "Nemyslíte, že je určitý rozdíl mezi tím, když někoho pošlete do plynové komory, a tím, když tu větu použijete jako řečnický obrat?"

"Jistě. Ale představme si, že byste mne obvinil z nedostatku lidskosti'. Co to ve skutečnosti znamená? Čeho jsem se

pravděpodobně dopustil? Chladnokrevně jsem někoho zavraždil? Utopil jsem štěně? Jedl maso? Nenechal se dojmout Beethovenovou Pátou symfonií? Nebo jsem jenom nevedl -nebo nehledal - citový život, který je po všech stránkách totožný s vaším? Nesdílel jsem všechny hodnoty a cíle, jako máte vy?" Neodpověděl jsem. Tmavou džungli za mnou drnčivě projížděli cyklisté. Začalo pršet, ale klenba vegetace nás chránila.

Rourke vesele pokračoval: "Odpověď zní: 'Vše výše uvedené.' Proto je to tak svinsky pohodlné. Když zpochybníte něčí 'lidskost', zařadíte ho do společnosti sériových vrahů - čímž si ušetříte starosti s tím, abyste se museli inteligentně vyjádřit k jeho názorům. A nárokujete si tím fiktivní obecný postoj, rozhořčenou většinu, která stojí za vámi a bezvýhradně vás podporuje. Když prohlásíte, že Dobrovolní autisté se snaží zbavit se lidskosti, nejen že to slovo definujete, jako byste měl od boha právo to udělat... ale také naznačujete, že všichni ostatní na planetě - s výjimkou reinkarnací Adolfa Hitlera a Pol Pota - s vámi souhlasí ve všech detailech." Rozpřáhl ruce a řekl stromům: "Zapřísahám vás, odložte ten skalpel... ve jménu všeho lidstva!"

"Dobrá," řekl jsem nepřesvědčivě. "Možná jsem měl včera některé věci formulovat jinak. Nechtěl jsem vás tím urazit." Rourke jen pobaveně zavrtěl hlavou. "Já jsem se neurazil. Ostatně, je to boj - sotva mohu čekat okamžitou kapitulaci. Jste věrný úzké definici velkého L - a možná dokonce upřímně věříte, že ji sdílejí všichni ostatní. Já stojím za širší definicí. Shodneme se, že se neshodneme. A setkáme se v zákopech."

Úzké? Otevřel jsem ústa, abych to obvinění popřel, jenže pak jsem zjistil, že nevím, jak se bránit. Co jsem mohl říct? Že jsem kdysi dělal dokument o genderových migrantech? (Jak velkomyslné.) A nyní jsem to musel vyvážit reportáží o Dobrovolných autistech v duchu frankensteinovské vědy?

Takže poslední slovo měl on (aspoň v reálném čase). Potřásl jsem si rukou a rozloučili jsme se.

Přehrál jsem si to celé ještě jednou. Rourke byl pozoruhodně výmluvný - a skoro až zvláštním způsobem charismatický - a všechno, co řekl, bylo důležité. Ale ta soukromá terminologie, šílené výlevy... bylo to všechno moc podivínské, moc neurovnané a konfrontační.

Nakonec jsem nic z té scény nepoužil.

Přešel jsem k další schůzce na univerzitě: odpolední se slavnou manchesterskou VSMMZ - Výzkumnou skupinou metod medicínského zobrazování. Takovou šanci jsem si sotva mohl nechat ujít - a zobrazovací technika ostatně stála za definitivní identifikací částečného autismu.

Rychle jsem prolétl natočený materiál. Spousta byla dobrá - a pravděpodobně by obstála jako samostatná pětiminutová reportáž pro některý žurnálový program SeeNetu - ale už teď bylo jasné, že Rourkeva stručná ukázka na notepadu dodala všechny snímky mozku, které Smetišť DNA potřebovalo.

V hlavním experimentu, který jsem nafilmoval, figurovala studentská dobrovolnice, která mlčky četla poezii, zatímco snímací zařízení doplňovalo k obrazu jejího mozku titulky pro každý čtený řádek. Nezávisle počítané titulky byly tři a vycházely z primárních vizuálních informací, rozeznávaných tvarů slov a konečných sémantických vyjádření v mozku... přičemž ty poslední jen krátce odpovídaly ostatním, než se přesný význam slov rozplynul v mraku asociací. Bylo to sice zvláštním způsobem podmanivé, ale nijak to nesouviselo s Lamontovou oblastí.

Na sklonku dne jedna výzkumnice - Margaret Williamsová, vedoucí týmu pro vývoj softwaru - navrhla, abych si sám vlezl do lůna snímacího zařízení. Možná mi chtěli oplatit stejnou mincí - prozkoumat a zaznamenat mne svou technikou, tak jako jsem to několik posledních hodin dělal já jim. Williamsová byla každopádně neodbytná, jako by měla za to, že by to tak bylo spravedlivé.

"Mohli byste zaznamenat pohled subjektu," řekla. "A my bychom se mohli podívat na všechno, co si k tomu potají přidáte."

To jsem odmítl. "Nevím, co by magnetická pole udělala s hardwarem."

"Slibuji vám, že nic. Určitě je to většinou optika - a všechno ostatní bude odstíněné. Každou chvíli nastupujete a vystupujete z letadla, ne? Chodíte normálními bezpečnostními turnikety?"

"Ano, ale..."

"Naše pole nejsou o nic silnější. Mohli bychom dokonce zkusit odečíst prostřednictvím snímacího zařízení aktivitu vašeho zrakového nervu - a potom data porovnat s vaším přímým záznamem."

"Nemám u sebe stahovací modul. Nechal jsem ho v hotelu."

Zklamaně našpulila rty - bylo na ní vidět, jak ráda by mi řekla, abych zmlkl a udělal, co se po mně chce. "To je škoda. A pokud bychom zkusili improvizovat - vzali náš kabel a rozhraní - asi byste měl problémy se zárukou, že?"

"Obávám se, že ano. Software by zaznamenal použití nestandardního zařízení a při další servisní prohlídce bych měl průšvih."

Jenomže Williamsová to pořád nechtěla vzdát. "Předtím jste se zmínil o Dobrovolných autistech. Kdybyste chtěl nějak efektně ilustrovat tohle... mohli bychom snímat vaši Lamontovu oblast - zatímco vy byste si vybavoval řadu různých lidí. Mohli bychom to všechno zaznamenat a pustit vám to. Potom byste mohl svým divákům přehrát pracovní kopii toho, jak to funguje v reálném čase. Žádná výpravná animace - maso a kosti přistižené při činu. Neurony, jak pumpují ionty vápníku, synapse, jak vysílají impulsy. Mohli bychom dokonce převést nervovou architekturu do funkčního diagramu, udělat kalibraci a identifikovat charakteristické symboly. Máme veškerý software..."

"Vaše nabídka je velice laskavá," přerušil jsem ji. "Ale... uznejte, že bych klesl na úroveň novináře desáté kategorie, kdybych se začal uchylovat k tomu, že budu ukazovat jako námět svých reportáží sebe."

Dva týdny před plánovaným zahájením konference k einsteinovskému století jsem podepsal smlouvu se SeeNetem na dokument Violet Mosalová: Velmistr symetrie. Ve chvíli, kdy jsem světlenou tužkou načmáral své jméno na elektronický dokument ve svém notepadu, jsem se snažil přesvědčit sám sebe, že jsem tu zakázku dostal proto, že ji udělám dobře - nejenom proto, že jsem uplatnil svůj vliv a vyškemral si to. Nebylo pochyb o tom, že Sarah Kingová je nezkušená - byla o pět let mladší než já a většinu kariéry věnovala politické novinářině. To, že byla "fanyнка" Mosalové, jak sama přiznala, se možná dokonce obrátilo proti ní; nikdo v SeeNetu by nestál o nadšenou hagiografii. Ale navzdory údajné profesionalitě jsem zatím jen mrknul na instruktaž, kterou mi připravil Sisyfos, a neměl jsem pořádnou představu o tom, do čeho jdu.

Pravdou bylo, že mě detaily nezajímaly. Důležité bylo jenom to, abych udělal za Smetišťem DNA tlustou čáru a utekl od Úzkosti nejdál, jak to půjde. Po dvanácti měsících, kdy jsem se topil v nejhorších výstřelcích biotechnologie, jsem si představoval čistý svět teoretické fyziky jako nějaké anestetizované matematické nebe, kde je všechno klidné, abstraktní a nádherně nedůležité... a tento obraz zcela hladce splynul s bílou korálovou vločkou samotného Bezstátí vyrůstajícího z modravého Pacifiku jako dokonalá fraktální hvězda. Na jedné straně jsem velice dobře chápal, že jestli si tyto krásné přeludy připustím k tělu, budu určitě zklamaný - a dokonce jsem si dal záležet a představil jsem si nejnejpříjemnější způsoby, jak bych mohl spadnout zpátky na zem. Mohl bych dostat pneumonii nebo malárii odolnou proti širokospektrálním lékům, nějaký kmen, vůči němuž jsou místní obyvatelé imunní. Kvalitní lékárničky, které by dokázaly analyzovat patogenní organismy a na místě vyvinout lék, nebudou vzhledem k bojkotu k dispozici a na let zpátky do civilizace nebudu mít dost sil... nebyl to nemožný scénář, vinou bojkotu přišly v uplynulých letech o život stovky lidí.

Ale cokoliv muselo být lepší než postavit se tváří v tvář oběti Úzkosti.

Nechal jsem zprávu Violet Mosalové. Předpokládal jsem, že je ještě doma v Kapském Městě, jenomže software, který na druhém konci odpověděl, nic neprozradil. Představil jsem se, poděkoval jsem jí, že velkoryse souhlasila s tím, že projektu bude věnovat svůj čas, a vysypal jsem ze sebe několik zdvořilostních frází. Neřekl jsem nic, čím bych ji vyzval, aby mi zavolala zpátky; věděl jsem, že by jí stačila chvilka konverzace v reálném čase, aby odhalila mou naprostou neznalost jejího života a díla. Pneumonie, malárie... a udělat ze sebe úplného vola. Bylo mi to jedno. Jediné, na co jsem dokázal myslet, byl únik.

Psychicky jsem se připravil na to, že budu "muset oživit" ožívování Daniela Cavoliniho - ale mělo mi být od začátku jasné, jak je to absurdní. Stříh nikdy nevytvářel minulost znovu, bylo to spíš jako její pitva. Pracoval jsem na sekvenci bez emocí - a s každou další hodinou, kterou jsem strávil nad jejím přetvářením, byly moje představy o reakcích diváka, který to všechno vidí poprvé, čím dál víc otázkou kalkulace a instinktu - a čím dál mň se přímo vázaly na něco, co jsem k těm událostem cítil já sám. I definitivní verze, povrchně plynulá a bezprostřední, pro mne byla jakýmsi posmrtným oživením posmrtného oživení. Stalo se to a bylo to pryč; technika dokázala vytvořit krátkou iluzi života, která však nemohla vylézt z obrazovky a projít se po ulici o nic víc než každá jiná cukající se mrtvola.

Danielův bratr Luke byl obviněn z vraždy - a dokonce již doznal svou vinu. Připojil jsem se k soudní databázi a rychle jsem si prošel záznamy ze tří stání, která zatím proběhla. Policejní soudce nařídil psychiatrické vyšetření, jehož závěrem bylo, že Luke Cavolini trpí občasnými záchvaty "nepřiměřeného vzteku", které ho však neodtrhávají od reality natolik, aby mohl být uznán za duševně nemocného a léčen proti své vůli. Byl odpovědný za své jednání, byl vinen a naprosto přesně chápal, co udělal - a dokonce měl motiv: hádku z předešlé noci o Danielovo sako, které si vypůjčil. Skončí v normálním vězení, přinejmenším na patnáct let.

Záznamy soudního přelíčení byly veřejnou doménou, neměl jsem však čas, abych něco použil do verze pro vysílání. Proto jsem napsal krátké postskriptum k oživovací reportáži, v němž jsem konstatoval holá fakta: vznesená obvinění, přiznání viny. O psychiatrické zprávě jsem se nezmínil; nechtěl jsem kalit vody. Konzole text přečetla přes zastavený obraz s křičícím Danielem Cavolinim.

"Udělej zatmívačku," řekl jsem. "Zkasíruj honorář."

Bylo úterý, 23.března, 16.07.

Smetišť DNA pro mne skončilo.

Nechal jsem Gině vzkaz v hale a pěšky jsem si došel do Eppingu, abych se nechal naočkovat na cestu, kterou jsem měl před sebou. Vědci z Bezstátí posílali místní "zprávy o situaci" - jak meteorologické, tak epidemiologické - na internet a příslušné orgány OSN se navzdory všem ostatním bizarním projevům politického ostrakismu chovaly k těmhle datům, jako by pocházela od posvěceného členského státu. Jak se ukázalo, očkování proti zápalu plic ani malárii nebylo povinné - ale v nedávné době se objevilo několik nových kmenů adenovirů, z nichž žádný přímo neohrožoval život, ale všechny byly potenciálně dost oslabující, aby mi zkazily pobyt. Alice Tomaszová, moje praktická lékařka, si stáhla sekvence několika malých peptidů, které napodobovaly povrchové proteiny příslušného viru, syntetizovala jejich RNA a potom segmenty rozštěpila do upraveného - neškodného - adenoviru. Celý proces trval asi deset minut. Když jsem pak inhaloval živou vakcínu, Alice řekla: "Předávkování genderovým výzkumem se mi líbilo."

"Díky."

"Ale ten konec... když Elaine Hoová mluvila o pohlaví a evoluci. Vážně jsi tomu věřil?"

Hoová tvrdila, že lidé v posledních několika milionech roků odbourávají staré savčí extrémní pohlavního dimorfismu a behaviorálních rozdílů. Postupně jsme si našli biochemické kličky, které dokáží aktivně zasahovat do starých genetických programů pro rozlišení nervových drah na základě pohlaví; stále jsme dědili rozdílné stavební plány, ale hormonální působení v děloze bránilo tomu, aby byly beze zbytku provedeny - v podstatě "maskulinizovalo" mozek každého ženského embrya a "feminizovalo" mozek každého muže.

(Homosexualita byla důsledkem toho, že proces zašel - velice nepatrně - dál než normálně.) I kdybychom tedy přistoupili na postoj edenitů a odmítli veškeré genové inženýrství, pohlaví stejně již konvergovala. Bez ohledu na to, jestli si s přírodou hrajeme my, příroda si hrála sama se sebou.

"Připadlo mi to jako vhodné zakončení programu. A všechno, co řekla, byla pravda, ne?"

Alice se odpovědi vyhnula. "A na čem pracuješ teď?"

Nedokázal jsem se přimět k tomu, abych se přihlásil k Smetišti DNA... ale stejně tak jsem se bál zmínit o Violet Mosalové, aby náhodou nevyšlo najevo, že moje doktorka ví o TOE, na níž Mosalová pracuje, víc než já. Alice byla ve všech oblastech až nechutně sečtělá.

"Vlastně na ničem. Mám volno."

Ještě jednou nahlédla do mých materiálů na své stolní obrazovce - mezi nimiž určité byla data z mé lékárničky. "Dobře děláš. Hlavně neodpočívej moc usilovně."

Připadal jsem si jako idiot přistižený při evidentní lži - ale ve chvíli, kdy jsem vyšel z ordinace, to ztratilo význam. Na ulici dopadaly stíny listů, větřík od jihu byl mírný a chladivý. Smetišť DNA jsem měl z krku a cítil jsem úlevu, jako bych se právě dozvěděl, že zatím nemám žádnou smrtelnou nemoc. Epping bylo docela klidné předměstské centrum: byl tam lékař, zubař, malý supermarket, květinářství, kadeřnictví a několik (neexperimentálních) restaurací. Žádné Ruiny; komerční část srovnaly před patnácti lety buldozery a místo bylo přenecháno geneticky upravenému lesu. Žádné billboardy (i když reklamní trička to téměř vynahrazovala). Jednou za čas, když jsme neměli nic důležitějšího, jsme si sem s Ginou vyšli v neděli odpoledne jenom tak a sedli jsme si k fontáně. A až se vrátím z Bezstátí - a budu mít celých osm měsíců na to, abych Violet Mosalovou sestříhal do konečné podoby - bude takových dní podstatně víc, než jich poslední dobou bylo.

Když jsem otevřel dveře do domu, Gina stála v hale, jako by čekala, až se vrátím. Vypadala rozrušeně. Hodně rozčileně. Přišel jsem k ní blíž a zeptal jsem se: "Co se stalo?" Couvla a zvedla ruce, skoro jako kdyby se bránila nějakému útočníkovi.

"Andrewe, já vím, že teď není vhodná chvíle," řekla. "Ale čekala jsem..."

Na konci haly stály tři kufry.

Svět se mi vzdálil. Všechno kolem mě couvlo o krok.

"Co se děje?" zeptal jsem se.

"Nerozčiluj se."

"Já nejsem rozčilený." Byla to pravda. "Jenom tomu nerozumím."

"Dala jsem ti dost šancí, abys to napravil," pravila Gina. "Jenže tys prostě šel pořád dál, jako by se nic nezměnilo."

S mým smyslem pro rovnováhu se dělo něco divného; měl jsem pocit, jako bych se silně kymácel, i když jsem věděl, že stojím naprosto nehybně. Gina vypadala zoufale. Zvedl jsem k ní ruku - jako bych ji mohl utěšit.

"Nemohla jsi mi říct, že se něco děje?"

"A bylo to nutné? Jsi snad slepý?"

"Možná jsem."

"Nejsi dítě, nebo snad jsi? Blbý taky nejsi."

"Vážně nevím, čeho jsem se dopustil."

Trpce se zasmála. "Ne, jak bys taky mohl. Jenom ses ke mně začal chovat, jako bych byla nějaké... obtížné břemeno."

Proč by sis měl myslet, že na tom je něco špatného?"

"Začal jsem se k tobě chovat... kdy?" vypravil jsem ze sebe. "Myslíš v posledních třech týdnech? Vždyť víš, jaké to je, když stříhám. Myslel jsem..."

"Já nemluvím o tvé zasrané práci" rozkřikla se Gina.

Chtěl jsem si sednout na podlahu - abych našel rovnováhu, abych se znovu zorientoval - ale bál jsem se, že by si to mohla vyložit špatně.

"Prosím, nezastupuj mi cestu," řekla chladně. "Znervózňuješ mě."

"Co si myslíš, že udělám? Uvězním tě?" Neodpověděla. Protlačil jsem se kolem ní do kuchyně. Otočila se a zůstala stát ve dveřích, čelem ke mně. Neměl jsem ponětí, co bych jí měl říct. Neměl jsem ponětí, kde začít.

"Já tě miluju."

"Varuju tě, nezačínej."

"Jestli jsem něco zkazil, dej mi šanci, abych to napravil. Budu se víc snažit..."

"Neznám nic horšího, než když se víc snažíš. Ta námaha je na tobě tak vidět..."

"Vždycky jsem si myslel, že..." Podíval jsem se jí přímo do očí: tmavých, expresivních, neskutečně krásných. I teď jejich pohled pronikal vším ostatním, co jsem si myslel a co jsem cítil, a měnil část mého já v bezmocné, poblázněné dítě. Ale i tak jsem se vždycky dokázal koncentrovat, vždycky jsem dával pozor. Jak se to mohlo stát? Kterých příznaků jsem si nevšiml... kdy, jak? Chtěl jsem si vyžádat data, časy a místa.

Gina odvrátila zrak a řekla: "Teď už je pozdě něco měnit. Našla jsem si někoho jiného. Poslední tři měsíce jsem někoho hledala. Jestli sis toho vážně nevšiml... jaké znamení jsi ještě potřeboval? To jsem ti ho měla přivést domů a ošukat ho před tebou?"

Zavřel jsem oči. Nechtěl jsem to poslouchat; byl to jenom hluk, který všechno komplikoval. Pomalu jsem řekl: "Je mi jedno, co jsi udělala. Pořád můžeme..."

Udělala krok ke mně a vykřikla: "Mně to jedno není! Ty sobecký idiote! Mně to jedno není!" Po tváří jí stékaly slzy. Pod vším, co jsem se snažil pochopit, jsem cítil palčivou touhu vzít ji do náruče; pořád jsem nedokázal uvěřit, že příčinou veškeré její bolesti jsem já.

"Podívej se na sebe!" řekla pohrdavě. "Já jsem ti řekla, že za tvými zády spím s někým jiným! Já odcházím! A stejně

mě to bolí nejméně tisíckrát víc, než bude kdy něco bolet tebe..."

Musel jsem si rozmyslet, co udělám potom, musel jsem si to naplánovat, ale nevzpomínám si, že bych se otočil ke dřezu a začal hledat nůž, nevzpomínám si, že bych si rozeplnul košili. Ale pak jsem najednou stál u dveří do kuchyně, špičkou čepele jsem si řezal po břiše sem a tam a klidně jsem říkal: "Vždycky jsi chtěla jizvy. Tak tady je máš."

Gina se na mě vrhla a podrazila mi nohy. Odstrčil jsem nůž pryč, pod stůl. Než jsem se stačil zvednout, sedla mi na hrud' a začala mě fackovat a tlouct. "Ty si myslíš, že to bolí?" křičela. "Myslíš si, že je to stejné? Ty ani nepoznáš rozdíl, že? Nepoznáš, že?"

Ležel jsem na podlaze a díval jsem se jinam. Ona mě zatím tloukla pěstmi do obličeje a ramenou. Necítil jsem vůbec nic. Chtěl jsem jen, aby to skončilo - jenže když vstala, začala se s posmrkáváním potácet po kuchyni a chtěla odejít, najednou jsem dostal hroznou chuť ublížit jí.

"Co jsi čekala?" řekl jsem klidně. "Já se nedokážu rozbřečet na povel jako ty. Nemám na to dost vysokou hladinu prolaktinu."

Slyšel jsem, jak táhne kufry chodbou. Představil jsem si, jak ji doprovázím ze dveří, nabízím se, že jí něco vezmu, dělám scénu. Ale touha po pomstě již ze mě vyprchala. Miloval jsem ji, chtěl jsem, aby se vrátila... ale když jsem si zkusil představit, jak bych jí to mohl dokázat, viděl jsem, že vším bych jí ublížil, vším bych to jedině zhoršil.

Přední dveře práskly.

Schoulil jsem se na podlaze do klubíčka. Nechutně jsem krvácel - a zatínal jsem zuby, abych se bránil jak kovovému pachu a bezmocnému pocitu inkontinence, tak bolesti - ale věděl jsem, že rány nejsou hluboké. Nezešílel jsem žárlivostí a vztekem a nepřeřízl jsem si tepnu; v každém okamžiku jsem přesně věděl, co dělám.

Měl jsem se za to stydět? Stydět se, že jsem nezačal rozbíjet nábytek, nevykuchal se - nebo se ji nepokusil zabít? Její pohrdání stále bolelo - a jestli jsem předtím její myšlenky neznal, jednu věc jsem pochopil, když mě teď srazila na podlahu: právě proto, že jsem se nenechal strhnout emocemi, proto, že jsem se nepřestal ovládat, jsem v jejích očích byl nějakým způsobem mňi než člověk.

Ovázal jsem si povrchové rány ručníkem a pak jsem řekl lékárnice, co se stalo. Několik minut bzučela a poté ze sebe vytlačila mast obsahující antibiotika, koagulanty a pojidlo podobné kolagenu. Zaschla mi na kůži jako těsný obvaz. Lékárnice neměla vlastní oči, ale postavil jsem se k telefonu a ukázal jí naše dílo.

"Netlačte při stolici. A snažte se moc se nesmát."

8

"Poslaly mě," řekl mrzutě Angelo.

"Víš co, pojď raději dál."

Chodbou jsme přešli do obývacího pokoje. "Co holky?"

"Fajn. Vyčerpávající."

Marii byly tři, Louise dva. Angelo i Lisa pracovali doma - ve zvukotěsných pracovnách - a v péči o děti se střídali. Angelo byl matematik na univerzitě, která fungovala na síti, ale oficiálně byla kanadská; Lisa byla chemička v oboru polymerů u firmy, která měla závod v Nizozemsku.

Byli jsme přátelé už od univerzity, ale s jeho sestrou jsem se setkal až poté, co přišla na svět Louise. Gina přišla navštívit matku s dcerou do nemocnice; já jsem se do ní zamiloval ve výtahu, ještě než jsem zjistil, kdo je.

Angelo se posadil a opatrně spustil: "Myslím, že jen chce vědět, jak se máš."

"Poslal jsem jí deset zpráv za deset dní. Ví přesně, jak se mám."

"Řekla, že ses z ničeho nic odmlčel."

"Z ničeho nic? Deset aktů rituálního ponižení je maximum, čeho se bez odpovědi dočká." Nechtěl jsem, aby to znělo zatrpklé, ale Angelo už začínal vypadat jako mírový posel zapomenutý na bojišti. Rozesmál jsem se. "Řekni jí, co chce slyšet. Řekni jí, že jsem zničený... ale rychle se z toho dostávám. Nechci, aby se urazila... ale taky nechci, aby se cítila provinile."

Nejistě se usmál, jako bych se dopustil nevkusného žertu. "Gina to nese těžce."

Zatnul jsem pěsti a pomalu jsem řekl: "Já to vím a taky to nesu těžce, ale nemyslíš, že by jí bylo líp, kdybys jí řekl..."

Zarazil jsem se. "Co jsi mi měl říct, kdybys se zeptal, jestli je nějaká naděje, že by se mohla vrátit?"

"Chtěla, abych řekl ne."

"Jasně. Ale... myslela to doopravdy? Co jsi mi měl říct, kdybys se zeptal, jestli to myslí doopravdy?"

"Andrewe..."

"Zapomeň na to."

Rozhostilo se dlouhé, rozpačité ticho. Uvažoval jsem, že bych se zeptal, kde je a kdo je tam s ní, ale věděl jsem, že by mi to neřekl. A ve skutečnosti jsem to ani nechtěl vědět.

"Zítřka bych měl odletět do Bezstátí," promluvil jsem.

"Jo. Slyšel jsem. Hodně štěstí."

"Jiná reportérka by byla ochotná vzít ten projekt za mě. Stačí jeden telefonát..."

Zavrtěl hlavou. "Není důvod, abys to udělal. Nic by se tím nezměnilo."

Ticho se vrátilo. Po chvíli Angelo sáhl do kapsy saka a vytáhl malou plastovou ampulku s tabletkami. "Mám nějaký děčka."

Zaúpěl jsem. "Nikdys to svinstvo nebral."

Dotčeně ke mně zvedl zrak. "Jsou neškodný. Dělá mi dobře čas od času se vypnout. Co je na tom špatného?"

"Nic."

Dezinhibitory nebyly toxické ani návykové. Navozovaly mírně příjemný pocit a zvyšovaly úsilí potřebné k soustředěnému uvažování - asi jako střední dávka alkoholu nebo marihuany, ale prakticky bez vedlejších účinků. Jejich koncentrace v krevním řečišti se sama regulovala - nad určitou hranicí molekula katalyzovala vlastní zničení - takže když člověk spolykal celou ampuli, vyšlo to nastejno, jako když si vzal jediné děčko.

Angelo mi lahvičku nabídl. Zdráhavě jsem si vytáhl jednu tabletku a podržel jsem ji na dlaní.

Alkohol ze slušné společnosti prakticky zmizel, když mi bylo deset let, ale zdálo se, že jeho funkce "společenského mazadla" byla všemi zpětně chválena jako jednoznačně prospěšná; jako patologické bylo hodnoceno pouze související násilí a organické poškození, které způsoboval. Mně však magická kulka, která zaujala jeho místo, připadala jako destilát skutečného problému. Cirhózu jater, poškození mozku, různé typy rakoviny a nejhorší dopravní nehody a zločiny spáchané v omámení se naštěstí podařilo zažehnat... ale stejně jsem nebyl připravený přiznat, že lidé fyzicky nejsou schopni komunikovat nebo uvolnit se bez pomoci psychoaktivních drog.

Angelo spolkl tabletu a řekl káravě: "No tak, vždyť tě to nezabije. Všechny lidské kultury, které známe, používaly nějaké..."

Předstíral jsem, že jsem si to dal do úst, ale schoval jsem to do dlaně. Všechny lidské kultury mi můžou... Krátce jsem si vyčítal, že ho podvádím, ale na dohadování jsem neměl energii. Moje neupřímnost byla navíc zcela záměrná. Dovedl jsem si víceméně představit, co Gina bratrovi řekla: Dostaň do něho děčko, jedinec tak začne mluvit. Poslala Angela ke mně, protože doufala, že se zbavím břemene, vyliju si srdce a budu vyléčený. Bylo to dojemné gesto - od obou - a já jsem mohl udělat přinejmenším to, že snížím počet lží, které jí Angelo bude muset napovídat, aby uvěřila, že udělala něco dobrého.

Angelovy oči dostaly poněkud skelný lesk, jak látka vyřadila některé dráhy v jeho mozku. Napadlo mě, že James Rourke měl přidat na svůj seznam třetí slovo s velkým L: lži. Freud zatížil západní kulturu bizarní představou, že nejbezděčnější výroky jsou nějakým zázrakem vždycky nejpravdivější - že uvažování nepřidává nic nového a ego jen cenzuruje či lže. Byla to myšlenka vzešlá především z pohodlnosti - Freud identifikoval tu část mysli, která se dá nejsnáze ošálit - triky, jako je volná asociace - a pak prohlásil produkt všeho, co zbývalo, za "upřímný".

Ale teď, kdy moje slova budou chemicky posvěcena a budou konečně brána vážně, jsem přešel rovnou k věci: "Hele, řekni Gině, že budu v pohodě. Mrzí mě, že jsem ji ublížil. Víš, že jsem byl sobec. Zkusím se změnit. Pořád mi na ní záleží... jenomže vím, že je konec." Pátral jsem, co dalšího bych mohl říct, ale usoudil jsem, že nic víc vědět nepotřebuje.

Angelo významně pokýval hlavou, jako bych řekl něco nového a hlubokomyslného. "Nikdy jsem nedokázal pochopit, proč se s každou ženskou rozejdeš. Myslel jsem, že máš jenom smůlu. Ale máš pravdu - jsi sobeckej hajzl. Jediný, na čem ti fakt záleží, je tvoje práce."

"Je to tak."

"A co s tím chceš dělat? Najdeš si jinou práci?"

"Ne. Budu žít sám."

Ušklíbl se. "Ale to je ještě horší. Tak budeš dvojnásobný sobec."

Zasmál jsem se. "Vážně? Můžeš mi vysvětlit proč?"

"Protože pak se nebudeš ani snažit!"

"Co když to snažení se je na účet jiných? Co když už mám dost toho, jak ostatním ubližuju, a rozhodnu se, že s tím přestanu?"

Zdálo se, že tato jednoduchá myšlenka ho uvedla do rozpaků. Začal brát děčka poměrně pozdě; možná mu mátl mozek víc než někomu, kdo si k té látce vypěstoval toleranci v období puberty.

Pokračoval jsem: "Vážně jsem si myslel, že bych mohl udělat někoho šťastným. A taky sebe. Ale po šesti pokusech snad už mám důkaz, že to nedokážu. Proto se chci přidržet Hippokratovy přísahy: Neškod'. Co je na tom špatného?"

Angelo se na mě pochybovačně podíval. "Nedovedu si tě představit, jak žiješ jako mnich."

"Rozhodni se: nejdřív jsem sobecký, pak najednou zbožný. A doufám, že nepochybuješ o mých masturbačních dovednostech."

"Ne, ale sexuální fantazie mají jeden malý háček: člověk to pak chce ještě víc doopravdy."

Pokřčil jsem rameny. "Vždycky bych ze sebe mohl udělat nervového asexuála."

"Moc vtipné."

"Ale vždycky je to tam jako poslední možnost." Celý ten hloupý rituál už mi začínal jít na nervy, ale kdybych ho vyhodil moc brzo, hrozilo nebezpečí, že zpráva o katarzi, kterou přinese Gině, nebude dost uspokojivá. Podrobnosti nebyly důležité, ty si bude moci nechat pro sebe - ale musel být schopen říct s ledovým obličejem, že jsme si vylévali duše dlouho do noci.

"Tys vždycky tvrdil, že se neoženíš," řekl jsem. "Že monogamie je pro slabé. Náhodný sex je upřímnější a lepší pro všechny zúčastněné..."

Angelo se zasmál, ale stiskl zuby. "Když jsem to řekl, bylo mi devatenáct. Jak by se ti líbilo, kdybych vyhrabal několik tvých úžasných filmů ze stejné doby?"

"Jestliže máš kopie... řekni si, kolik chceš." Zdálo se to nepředstavitelné, ale vrazil jsem čtyři roky života - a tisíce dolarů z různých brigád - do natočení půltuctu vrcholně snobských experimentálních dramát. Moje podvodní verze Čekání na Godota ve stylu butó byla patrně nejhorším výtvozem éry digitálního videa.

Angelo se zadíval na koberec. Najednou zvažněl. "Ale já jsem to myslel vážně. Tenkrát. Celá představa rodiny..."

Zachvěl se. "Připadalo mi to jako nechat se pohřbit zaživa. Nedokázal jsem si představit nic horšího."

"Takže jsi dospěl. Blahopřeju."

Probodl mě zlostným pohledem. "Nech si ty prázdné kecy, sakra."

"Promiň, promiň." Vypadalo to, že nežertuje; zasáhl jsem nerv.

"Nikdo nedospěje," prohlásil. "To je jedna z nejhнусnějších lží, který se ti snaží namluvit. Lidi se mění. Dělají kompromisy. Ztroskotávají v situacích, ve kterých nechtějí být... a dělají, co můžou. Ale nesnaž se mi namluvit, že je to nějaký... úžasný, předem určený postup k citové zralosti. Není."

"Stalo se něco?" zeptal jsem se s nepříjemným pocitem. "Mezi tebou a Lisou?"

Omluvně zavrtěl hlavou. "Ne. Všechno je v pořádku. Život je skvělý. Mám je všechny moc rád. Ale..." Uhnul pohledem, celé jeho tělo bylo viditelně napjaté. "Jenom proto, že jinak bych zešílel. Jenom proto, že potřebuju, aby to fungovalo."

"Ale daří se ti to. Funguje to."

"Jo!" Zamračil se, viditelně zklamaný, že mi to nedochází. "A už to ani není tak těžké. Je to prostě zvyk. Ale... Kdysi jsem si myslel, že to bude něco víc. Myslel jsem si, že když se změníš... začneš si vážit jedné věci místo jiné, je to tím, že ses dozvěděl něco nového, něco jsi líp pochopil. Ale tak to vůbec není. Vážím si jenom toho, co mi zbylo. Tak to je, to je celá ta sláva. Lidé dělají ctnost z nutnosti. Dělají svátost z toho, co jim zůstalo."

Já mám rád Lisu a mám rád holky... jenže to nemá žádný hlubší důvod než ten, že je to nejlepší, co můžu momentálně ze svého života dostat. Nemůžu se hádat s ničím, co jsem řekl, když mi bylo devatenáct - protože teď nic lepšího nevím. Nejsem moudřejší. A to mi vadí: všechny ty zasraný nabubřelý lži o zrání a dospělosti, kterými nás krmili. Nikdo nikdy nepřišel a nepřiznal, že 'láska' a 'obět' jsou jenom to, co uděláš, aby sis zachoval zdravý rozum, když zjistíš, že jsi zahnaný do jiného kouta."

"Ty jsi vážně lhář," řekl jsem. "Doufám, že nebereš děčko na večírcích."

Chvilí se tvářil dotčeně, ale pak pochopil: sliboval jsem, že si to nechám pro sebe. Nic z toho, co řekl, mu nepředhodím, až bude mít čistou hlavu.

Doprovodil jsem ho na zastávku těsně před půlnocí. Foukal teplý vítr a zářilo deset tisíc hvězd.

"Hodně štěstí v Bezstátí."

"Hodně štěstí při výsledku."

"To tak. Řeknu Gině..." Jeho hlas se vytratil do prázdna. Zamračil se, jako by trpěl afází.

"Něco vymyslíš."

"Jasně."

Díval jsem se za vlakem - dokud nezmizel - a uvažoval jsem: Nakonec mi přece jenom pomohla. Opravdu jsem na chvíli zapomněl na nás dva. Ona přežije. A já taky přežiju. Zítra už budu na ostrově v Jižním Pacifiku... a budu se snažit prolhat se dvěma týdny s Violet Mosalovou.

Zahnaný do jiného kouta.

Co víc jsem si mohl přát?

DRUHÁ ČÁST

9

Živý, umělý ostrov Bezstátí byl ukotven k bezejmennému guyotu - potopenému vyhaslému vulkánu s plochým vrcholkem - uprostřed Jižního Pacifiku. Se zeměpisnou šířkou třiceti dvou stupňů ležel mimo oceánské surovinové zóny polynéských států na severu, v mezinárodních vodách, o které se nevedl spor. (Kromě směšných kompetenčních nároků antarktických squatterů.) Znělo to jako daleko - ale ze Sydney to byly jen čtyři tisíce kilometrů, přímý let by trval necelé dvě hodiny.

Seděl jsem v tranzitní hale v Phnompenhu a snažil jsem se uvolnit ztuhlé svaly na šiji. Vzduch z klimatizace byl ledový, ale vlhkost jako by pronikala celou budovou, aniž by jí v tom něco bránilo. Napadlo mě, že bych si zajel do města - které jsem na vlastní oči nikdy neviděl - ale měl jsem mezi lety jen čtyřicet minut a polovinu té doby by nejspíš zabralo, než bych dostal potřebné vízum.

Nikdy jsem nepochopil, proč je australská vláda tak vehementním zastáncem bojkotu Bezstátí. Již třiadvacet let ministerstvo zahraničních věcí pateticky kázalo o jeho "destabilizujícím vlivu na region" - ale fakticky pomohlo citelně zmírnit napětí, když přijalo víc uprchlíků vyhnaných ze svých domovů skleníkovým efektem, než kterákoli jiná země na planetě. Byla sice pravda, že tvůrci Bezstátí porušili nespočetně mezinárodních zákonů a bez povolení používali tisíce patentovaných sekvencí DNA, ale země, která vznikla na základě invaze a masového vyvražďování (nad čímž vyslovila zdrženlivou lítost ve smlouvě podepsané o dvě stě padesát let později), si mohla sotva dělat nárok na vyšší morální stanovisko.

Bylo jasné, že Bezstátí je ostrakizováno z čistě politických důvodů. Ale nikdo z mocných necítil nutnost vyjádřit tyto důvody přímo.

A tak jsem seděl v tranzitní hale, ztuhlý po čtyřhodinovém letu špatným směrem, a snažil jsem se studovat ty pasáže Sisyfovy lekce z fyziky, které jsem napoprvé přeskočil. Byly zvýrazněné vyčítavě modrou barvou - analýza pohybu očních bulv byla do puntíku přesná, až to bylo k vzteku.

Na T, prostor všech topologických prostorů se spočetnou bází, se dají použít přinejmenším dvě neslučitelné generalizované míry. Jak Perriniho míra [Perrini, 2012], tak Saupeho míra [Saupe, 2017] jsou definovány pro všechny

ohraničené podmnožiny a jsou rovnocenné, pokud se omezují na M-prostor n-rozměrných parakompaktních Hausdorffových variet - dávají však rozdílné výsledky pro množiny exotičtějších prostorů. Fyzikální význam tohoto rozporu (pokud nějaký existuje) zůstává zatím nejasný.

Nedokázal jsem se soustředit. Vzdal jsem to, zavřel jsem oči a pokusil jsem se dřimat - ale ukázalo se, že siesta je biochemicky nemožná. Vyčistil jsem si hlavu a snažil jsem se relaxovat. Pak můj notepad konečně pípnul a oznámil můj přípoj do Dili - dozvěděl se to z infračerveného vysílání šířeného halou o několik vteřin dřív, než začalo mnohojazyčné hlášení. Zamířil jsem k bezpečnostní prohlídce - a když jsem procházel, vzpomněl jsem si na to, jak skener v Manchesteru vytáhl nějaké studentce z mozku poezii. Za dvacet let určitě bude možné odhalit úmysly neozbrojených únosců stejně snadno jako výbušninu nebo nůž. Můj pasový soubor obsahoval podrobnosti o podezřelých vnitřních anomáliích, aby se nervózní bezpečnostní kontroloři ubezpečili, že v sobě nenosím něco, co má explodovat... a bylo možné, že lidé, kteří bezděčně trpí sny, jak je ve dvaceti tisících metrech popadne amok, budou v budoucnu potřebovat obdobná potvrzení o neškodnosti.

Z Kambodže se do Bezstátí nelétalo přímo. Čína, Japonsko i Korea byly pro bojkot, a tak Kambodža srovnala krok se svými nejvýznamnějšími obchodními partnery, aby si nedělala problémy. Stejně jako Austrálie - jejíž nadšené trestání "anarchistů" však šlo daleko za hranice potřeb reálné politiky. Ale z Phnompenhu se dalo letět do Dili a odtamtud jsem konečně mohl dosáhnout svůj cíl.

Nebylo žádným tajemstvím, proč se nedá letět ze Sydney do Dili. Poté co Indonésie v roce 1976 okupovala Východní Timor, rozdělila se o zisky - ropná pole v Timorském příkopu - se svým tichým společníkem Austrálií. V roce 2036, kdy počet mrtvých Východotimořanů dosáhl téměř půl milionu a ropné vrty již ztratily význam - uhlovodíky patřily k molekulám, jež geneticky upravené rasy vyráběly ze slunečního světla v libovolném tvaru a velikosti za desetinu nákladů na výrobu mléka - indonéská vláda pod tlakem spíše vlastních obyvatel než svých spojenců konečně zdráhavě přistoupila na poskytnutí autonomie provincii Timor Timur. V roce 2040 následovala formální nezávislost.

Ale ani o patnáct let později nebyly soudní procesy se zloději ropy stále uzavřeny.

Nastoupil jsem rukávem do letadla a posadil jsem se. O několik minut později si ke mně přisedla žena v jasně červeném sarongu a bílé halence. Kývli jsme na sebe a usmáli se.

"Nevěřil byste, jaké nesmysly musím absolvovat. Jednou za uherský rok uspořádají kolegové konferenci jinde než na webu - a musejí si k tomu vybrat nejhůř dosažitelné místo na světě."

"Myslíte Bezstátí?"

Účastně se na mě podívala. "Vy taky?"

Přikývl jsem. "Chudáčku. Odkud jste přiletěl?"

"Ze Sydney."

Byl jsem si prakticky jistý, že má bombajský přízvuk, ale řekla: "Já jsem z Kuala Lumpuru. Takže jste to měl horší."

Jmenuji se Indrani Leeová."

"Andrew Worth."

Potřásl jsem si rukou. "Samozřejmě nemám sama přednášku," řekla. "A zápisy se objeví na internetu den po skončení konference. Jenže... když se neukážete přímo, přijdete o všechny drby, chápete?" Spiklenecky se usmála. "Lidi čím dál více touží po tom, aby si mohli poklábosit mimo síť - s vědomím, že o tom nebude žádný záznam, žádná kontrola. Když pak dojde na setkání tvář v tvář, jsou ochotni vykopit vám všechna svá tajemství za pět minut. Nemyslíte?"

"Doufám. Jsem totiž reportér - budu na konferenci za See-Net." Bylo to riskantní přiznání, ale nehodlal jsem se snažit předstírat odborníka na teorii všeho.

Leeová na sobě nedala nijak znát opovržení. Letadlo zahájilo téměř vertikální stoupání. Byl jsem na levných středních sedadlech, ale na své obrazovce bylo dobře vidět, jak se Phnompenh pod námi zmenšuje - fascinující směs slohů od kamenných chrámů (pravých i falešných) obrostlých psím vínem přes vybledlé francouzské koloniální stavby (nápodobně) po blyštivě černou keramiku. Obrazovka Leeové začala ukazovat audiovizuální instruktáž, co dělat ve stavu nouze; já jsem díky tomu, že jsem v poměrně nedávné době mnohokrát letěl stejným typem letadla, dostal výjimku.

Když instruktáž skončila, řekl jsem: "Nebude vám vadit, když se zeptám, co je váš obor? Jistě, teorie všeho, ale který přístup..."

"Já nejsem fyzik. To, co dělám, má mnohem blíž k vaší práci."

"Vy jste novinářka?"

"Jsem socioložka. Nebo jestli chcete slyšet plný popis mé práce: studuji dynamiku současných myšlenkových trendů. Takže... jestli má nastat konec fyziky, napadlo mě, že bych měla být u toho."

"Chcete tam být, abyste připomněla vědcům, že jsou, ve skutečnosti jenom kněží a vypravěči?" Myslel jsem to jako žert - i její poznámka byla lehce ironická, tak jsem se pokusil vyrovnat jejímu tónu - ale moje slova vyzněla jako obvinění.

Zpražila mne káravým pohledem. "Nepatřím k žádnému kultu ignorance. A obávám se, že jste zůstal dvacet let zpátky, jestli si myslíte, že sociologie je nějaké semeniště hnutí, jako je Pokoru vědě! nebo Mystická renesance. V akademických kruzích jsou teď všichni na katedrách historie." Nechala se obměkčit k výrazu unavené rezignace. "Ale pod palbou jsme pořád my. Je to neuvěřitelné: medicínští výzkumníci mi pořád předhazují několik zavádějících studií z 80.let dvacátého století, jako bych za ně byla osobně odpovědná."

Omluvil jsem se; Leeová mávla rukou, že se nic nestalo. Automatický stolek nám nabídl jídlo a pití; odmítl jsem. Bylo to absurdní, ale po první části své klikaté cesty do Bezstátí jsem se cítil hůř než po kterémkoli nonstop letu přes celý Pacifik.

Sytě zelenou vietnamskou džungli vystřídaly zčeřené šedivé vody. Vyměnili jsme si několik zdvořilostních poznámek o

výhledu - a další stesky na útrapy spojené s cestou na konferenci. Navzdory faux pas, jehož jsem se dopustil, mě zajímalo, co Leeová dělá, a nakonec jsem sebral odvalu, abych se k tomu tématu vrátil. "Co vás vede k tomu, že věnujete svůj čas studiu fyziky? Co vás na ní láká? Totiž... kdyby to byla věda jako taková, byla byste fyzik. Nestála byste v povzdálí a nepozorovala je."

Nevěřicně zavrtěla hlavou. "Není to přesně to, co chcete dělat v příštích čtrnácti dnech vy?"

"Ano - ale moje práce je o hodně jiná než vaše. Když se to tak vezme, já jsem vlastně jenom komunikační technik."

Věnovala mi pohled, který jako by říkal: To vyřeším později. "Fyzikové se účastní této konference proto, aby pokročili v práci na teorii všeho, ne? Aby odvrhli ty špatné a vylepšili ty dobré. Zajímá je jen koncový produkt: teorie, která funguje, která odpovídá známým datům. To je jejich práce, jejich poslání. Souhlasíte?"

"Víceméně ano."

"Samozřejmě jsou si vědomi všech postupů, které k tomu používají, kromě vlastní matematiky: předávání myšlenek, odmítání myšlenek; projevy spolupráce, projevy rivality. Sotva by mohli nevědět všechno o politice, klikách a spojenectvích." Nevinně se usmála. "Já ta slova nepoužívám pejorativně. Fyzika není zbavená pozlátka - jak neustále tvrdí skupiny jako Kultura především - jen proto, že v její historii hrají roli naprosto přirozené věci jako nepotismus, žárlivost a občasné projevy extrémního násilí. Ale sotva můžete čekat, že samotní fyzikové budou marnit čas tím, aby to všechno sepsali pro budoucí generace. Chtějí vyčistit a vycídit své maličké nuggety teorie a potom vyprávět stručné, elegantní lži o tom, jak na ně přišli. Kdo by nechtěl? A na jedné úrovni je to stejně jedno - většina vědy se dá ohodnotit bez znalosti podrobností o jejích lidských počátcích."

Ale mou prací je sáhnout si na co nejvíc opravdové historie. Ne kvůli 'sesazení' fyziky. Kvůli ní samotné, coby velice zvláštní disciplíně. Samostatnému oboru vědy." Pak dodala s hranou výčitkou: "A věřte mi, my již netrpíme závisť z nerovného postavení. Každým dnem se dostaneme před ně. Fyzikové své obory neustále spojují nebo vylučují. My prostě vymýšlíme nové."

"Ale jak by vám bylo, kdyby vám přes rameno nahlíželi metasociologové a zaznamenávali všechny vaše chaotické, ze dne na den proměnlivé kompromisy? Bránili vám, aby vám ty elegantní lži procházely?"

Leeová přiznala bez váhání: "Samozřejmě by mi to vadilo. A snažila bych se všechno skrývat. Ale o tom přece celá ta hra je, ne?"

Fyzikové to mají docela snadné - aspoň s předmětem svého zkoumání, když ne se mnou. Vesmír nemůže nic skrýt: zapomeňte na všechny antropomorfické viktoriánské žvásty o 'dobývání tajemství přírody'. Vesmír nemůže lhát. Prostě dělá, co dělá, a nic jiného na tom není.

S lidmi je to přesně naopak. Ničemu nevěnujeme víc času, energie a vynalézavosti než tomu, abychom pravdu skryli."

Východní Timor ze vzduchu, to byla hustá šachovnice polí podél pobřeží a něco, co vypadalo jako původní džungle nebo savana v pahorkatinách. V horách hořel tucet malých ohňů, ale zčernalé tečky pod kouřovými stopami se ztrácely vedle jizev způsobených starými povrchovými doly. Spirálovitě jsme se snesli na ostrov. V zorném poli se objevily stovky malých vesnic a zase zmizely. Na polích nebyly vidět žádné značkové pigmenty (natož loga biotechnických produktů čtvrté generace); farmáři alespoň odolávali pokušení zradit a používali pouze staré plodiny, na které se patenty nevztahovaly. Zemědělství na vývoz bylo prakticky mrtvé; i přeurbanizované Japonsko dokázalo svou populaci uživit. Jen nejhudší země, které si nemohly dovolit licenční poplatky za nejmodernější produkty, bojovaly o soběstačnost. Východní Timor dovážel potraviny z Indonésie.

V malém hlavním městě jsme přistáli krátce po poledni. Rukáv tam nebyl; museli jsem přejít přímo přes rozpálenou makadamovou plochu. Melatoninová náplast na rameni, kterou mi předprogramovala lékárníčka, mě neúprosne postrkovala k času Bezstátí, kde bylo o dvě hodiny víc než v Sydney - jenomže Dili bylo dvě hodiny opačným směrem. Poprvé v životě jsem na sobě cítil pásmovou nemoc a pohled na žhnoucí polední slunce mě fyzicky dráždil - a pochopil jsem, jak děsivě účinná náplast obvykle bývá, když můžu vystoupit ve Frankfurtu nebo v Los Angeles bez sebemenšího pocitu nesplněných očekávání. Napadlo mě, jak by mi asi bylo, kdybych měl hypotalamické hodiny otrocky synchronizované s místními časovými pásmy po celé absurdní smyčce, kterou jsem musel absolvovat. Lepší, horší... nebo jenom znepokojivě normální, až by jedna část mého vnímání času byla obnažena jako nejjednodušší biochemický jev?

Přízemní letištní budova praskala ve švech - tolik lidí, kteří přišli vyprovodit nebo přivítat pasažéry, jsem nezaznamenal ani v Bombaji, Šanghaji nebo Mexico City, a víc uniformovaného personálu jsem neviděl na žádném jiném letišti na planetě. Postavil jsem se do řady za Indrani Leeovou, abych zaplatil dvousetdolarový tranzitní poplatek na prakticky monopolní trase do Bezstátí. Bylo to vyložené vydírání -ale bylo těžké mít jim za zlé, že využívali příležitost. Jak jinak měla země takové velikosti získat cizí měnu, kterou potřebovala na nákup potravin? Stiskl jsem několik tlačítek na svém notepadu a Sisyfos odpověděl: velice těžko.

Východní Timor neměl žádný z několika exotických minerálů, které bylo zapotřebí i přes recyklaci stále těžít, aby se uspokojila celosvětová poptávka, a dávno již byl připraven o všechno, co by se mohlo hodit místnímu průmyslu. Obchod s přírodním santalovým dřevem zakazovaly mezinárodní zákony a geneticky upravené druhy pěstované na plantážích stejně produkovaly lepší a levnější zboží. V krátkém období, kdy se zdálo, že hnutí za nezávislost je rozdrčeno, postavilo několik nadnárodních elektronických firem montážní závody v Dili, jenže ve 20. letech je všechny zavřely, když se automaty staly levnější než nejlevnější lidská práce. Zůstala turistika a kultura. Jenže kolik hotelů se tady mohlo naplnit? (Dva malé; celkem tři sta lůžek.) A kolik lidí se mohlo uživit na světových sítích jako spisovatelé, hudebníci nebo umělci? (Čtyři sta sedm.)

Bezstátí muselo teoreticky čelit stejným základním problémům a navíc několika dalším. Jenže Bezstátí bylo renegátské od počátku - již jen země, na níž se rozkládalo, byla vybudována nelicencovanou biotechnologií. A nikdo tam nehladověl.

Muselo to být pásmovou nemocí, že jsem měl tak dlouhé vedení, ale teprve tehdy mi pomalu začalo docházet, že většina lidí na letišti není proto, aby přišla přivítat přátele. To, co jsem omylem považoval za zavazadla a dárky, bylo zboží; Tito lidé byli obchodníci a jejich zákazníci: turisté, cestující a místní. V jednom rohu bylo několik napohled nezajímavých oficiálních letištních obchodů... ale celá budova jako by kromě letiště sloužila také jako tržnice. Stále ještě jsem stál ve frontě, když jsem zavřel oči a aktivoval Svědka; sekvence pohybů očními bulvami probudila software v mých útrokách, který vytvořil představu ovládacího panelu a poslal ji do mého optického nervu. Podíval jsem se na okénko na panelu, v němž dosud stálo SYDNEY; poslušně se smazalo. Napodobil jsem vertikální psaní jednou rukou a zadal jsem DILL. Potom jsem se podíval přímo na ZAČNI NAHRÁVAT, zvýraznil jsem slova a otevřel jsem oči.

Svědék potvrdil: Dili, neděle 4.dubna 2055.4.34.17 světového času. Píp.

Tranzitní poplatek vybírali celníci - a zřejmě jim nefungovala technika. Místo toho, abychom všechno odbyli tím, že naše notepadky si rychle vymění data v infračervené části spektra, museli jsme podepsat papíry, ukázat fyzické průkazy totožnosti a převzít si palubní vstupenky s úředním gumovým razítkem. Zpola jsem čekal, že budou dělat potíže kvůli malichernostem, pokud se najde příležitost, avšak celní úřednice, jemným hlasem mluvící žena, která měla pod čepicí husté papuánské kadeře, mi věnovala stejný trpělivý úsměv jako všem ostatním a moje formuláře zpracovala stejně rychle.

Bloumal jsem letištěm. Nerozhlížel jsem se proto, že bych chtěl něco koupit, jen jsem tu scénu filmoval pro svůj archiv nepoužitých výstřižků. Lidé na sebe pokřikovali a smlouvali portugalsky, malajsky nebo anglicky - a podle Sysifa používali rovněž tetum a vaiqueno, místní jazyky, které zažívaly pomalou renesanci. Klimatizace pravděpodobně běžela, ale tělesné teplo davu zřejmě téměř vyvažovalo její účinek, takže po pěti minutách ze mě črčel pot.

Obchodníci prodávali koberečky, trička, ananasy, olejomalby a sochy svatých. Prošel jsem kolem stánku se sušenými rybami a stálo mě to hodně ušilí, abych zkontroloval svůj žaludek. Puch mi nevalil, ale pokaždé, když jsem na něj narazil, z pohledu na mrtvá zvířata nabízená k lidské konzumaci se mi motala hlava víc než jindy z nějaké mrtvoly. Geneticky upravené plodiny mohly poskytnout stejné anebo ještě vyšší výživné dávky jako maso. V Austrálii dosud existoval omezený trh s masem, ale byl diskrétní a velice silně příkrášený.

Zahlédl jsem stojan s něčím, co vypadalo jako saka Masarini, k dostání za desetinu ceny, za jakou by byly v New Yorku nebo Sydney. Zamával jsem před nimi notepadem; našel sako mé velikosti, otázel se visačky na límci a pípнул na znamení souhlasu - ale přesto jsem pochyboval. Zeptal jsem se malého chlapce, který stál u stojanu: "Jsou to právě ověřovací čipy nebo...?" Chlapec se bezelstně usmál a neřekl nic. Koupil jsem si sako, odtrhl jsem visačku a čip jsem mu vrátil. "Mohl by se ještě hodit."

Na Indrani Leeovou jsem narazil u stánku se softwarem. "Myslím, že jsem zahlédla někoho dalšího, kdo mří na konferenci," řekla.

"Kde?" Zmocnila se mě směs vzrušení a paniky. Jestli to byla Violet Mosalová osobně, zatím jsem nebyl připravený postavit se jí tváří v tvář.

Sledoval jsem pohled Leeové ke starší bělošce, která se vzrušeně dohadovala s obchodníkem prodávajícím šátky. Její tvář mi byla povědomá, ale z profilu jsem k ní nedokázal přiřadit žádné jméno.

"Kdo je to?"

"Janet Walshová."

"To není možné. Žertujete."

Ale byla to ona.

Janet Walshová byla uznávaná anglická spisovatelka - a také jedna z nejvýznamnějších členek hnutí Pokoru vědě! Poprvé se proslavila ve 20. letech Křídly touhy ("nádherná, rozpustilá, šíravá bajka" - Sunday Times), příběhem, jenž se odehrával mezi "mimozemšťany", kteří shodou okolností vypadají úplně jako lidé, až na to, že jejich muži se rodí s velkými motýlími křídly na penisech, o něž při ztrátě panictví nutně a krvavě přijdou. Všechny mimozemské ženy (které nemají panenskou blánu) jsou necitelné a kruté. Poté co je hlavní hrdina po většinu románu znásilňován a zneužíván každým, kdo se nanane, objeví kouzelný způsob, jak to udělat, aby mu ztracená křídla znovu vyrostla - na ramenou - a odletí do zapadajícího slunce. ("Se škodolibou radostí vyvrací všechny genderové stereotypy" - Playboy.) Od té doby se Walshová zaměřovala na moralizující příběhy zabývající se zly "mužské vědy" (sic), nejasně vymezené, ale vždy škodlivé činnosti - již se mohou věnovat i ženy, pokud jsou dostatečně svedeny z pravé cesty, ale ani to zřejmě nedávalo záminku ke změně nálepky. Citoval jsem její nejjadernější výrok v Předávkování genderovým výzkumem: "Je-li to arogantní, sebevědomé, panovačné, redukcionistické, exploatační, duševně chudé a dehumanizující - jak jinak se to může jmenovat než muž?"

"Proč? " řekl jsem. "Proč tady je?"

"Vy jste to nyslyšel? Asi jste už byl na cestě; já jsem to viděla na síti těsně před odjezdem. Jeden bulvár si ji najal jako zvláštního korespondenta pro Einsteinovskou konferenci. Myslím, že Planet News."

"Janet Walshová bude referovat o pokroku v teorii všeho?" I kdyby to mělo být pro Planet Noise, bylo to neskutečné. Posílat členy britské královské rodiny referovat o hladomorech a hvězdy mýdlových oper podávat zprávy o politických summitech se tomu zdaleka nemohlo vyrovnat.

"Referovat možná není to správné slovo," odvětila sarkasticky Leeová.

Zaváhal jsem. "Můžu se vás na něco zeptat? Totiž... nestihl jsem se před odjezdem podívat na to, jak na konferenci reagují kulty." Sisyfos by mi vyhledal všechny související zprávy - jenže já jsem požádal o instruktáž očesanou na to nejzákladnější. "Zaznamenala jste něco o tom, jestli... je to nějak víc zajímavé?"

Leeová se na mě užasle zadívala. "Celý minulý týden si objednávali charterové lety z celé planety. Jestli Walshová

cestuje komplikovaně, na poslední chvíli, dělá to jenom kvůli svému zaměstnavateli - aby zachovala zdání nestrannosti. V Bezstátí se to bude henžit jejími stoupenci." Na chvíli se odmlčela a pak radostně dodala: "Janet Walshová! Teď ta cesta alespoň stojí za to!"

Cítil jsem to jako osten zrady. "Říkala jste, že nepatříte..."

Zamračila se. "Ne tím, že bych byla stoupenec. Janet Walshová je moje hobby. Ve dne se zabývám racionalisty. V noci jejich protivníky."

"To je velice... manichejské." Walshová si koupila šátek a začala odcházet od stánku, jenže jinam než k nám. Otočil jsem se, aby nezahlédla mou tvář. Jednou jsme se setkali na bioetické konferenci v Zambii; nebylo to příjemné.

Otupěle jsem se zasmál. "Takže to pro vás bude ideální pracovní dovolená?"

Leeová se zatvářila nechápavě. "A pro vás snad ne? Určitě jste zoufale doufal, že najdete k natočení něco víc než několik ospalých seminářů. Teď budete mít Violet Mosalovou proti Janet Walshové. Fyzika versus kulty ignorance. Možná dokonce demonstrace v ulicích: do Bezstátí konečně přijde anarchie. Co víc byste si mohl přát?"

Jelikož mu byl odepřen vstup do vzdušného prostoru Austrálie, Indonésie a Papuy-Nové Guineje, letadlo s portugalskou registrací zamířilo přes Indický oceán k jihozápadu. Přestože obloha nad námi byla čistá, hladina měla modrošedou barvu a vypadala hrozivě a větrně. Měli jsme se vytočit kolem australského kontinentu a zemi spatřit teprve tehdy, až dorazíme k cíli cesty.

Seděl jsem za dvěma Polynésany v oblecích, ve středním věku, kteří se hlasitě a bez přestávky bavili francouzsky. Naštěstí mi byl jejich dialekt natolik neznámý, že jsem je dokázal prakticky nevnímat; ve sluchátkách nebylo nic, co by stálo za to poslouchat, a bez signálu sloužila jen jako chabá náhražka zátek do uší.

Sisyfos se mohl připojit na síť prostřednictvím infračervených paprsků a letadlového satelitního spojení. Napadlo mě, že bych si mohl stáhnout zprávy o přítomnosti kultů v Bezstátí, které mi unikly - ale cesta už neměla trvat dlouho; očekávání mi připadalo masochistické. Přinutil jsem se soustředit pozornost znovu na Model všech topologií.

Pojem MVT se dal vyjádřit poměrně jednoduše: počítal s tím, že vesmír se skládá na nejhlubší úrovni ze směsi všech matematicky možných topologií.

I v nejstarších kvantových teoriích gravitace se na "vakuum" prázdného časoprostoru nahlíželo jako na kypící masu virtuálních červích děr a dalších exotických topologických deformací, které vznikají a zase zanikají. Zdánlivý klid v makroskopických rozměrech a lidských časových měřítkách byl jen viditelným průměrem skryté bouře složitosti. V jistém smyslu to bylo jako se zcela běžnou hmotou: deska z ohebného plastu také neprozrazovala prostému oku nic o své mikroskopické stavbě: molekulách, atomech, elektronech a kvarcích - ale znalost těchto složek umožňovala vypočítat fyzikální vlastnosti celkové substance, například modul pružnosti. Časoprostor se neskládal z atomů, avšak jeho vlastnosti se daly pochopit pohledem, který jej ukazoval jako "vystavěný" z hierarchie čím dál složitějších odchylek od zdánlivého stavu kontinuity a mírného zakřivení. Kvantová gravitace vysvětlovala, proč se pozorovatelný časoprostor, podepřený nekonečným množstvím neviditelných uzlů a odboček, chová v přítomnosti hmoty (nebo energie) tak, jak se chová: zakřivuje se přesně tak, jak je to třeba, aby vznikla gravitační síla. Teoretikové, kteří se MVT zabývali, se již po mnoho let snažili tento závěr generalizovat: vysvětlit (relativně) pravidelný desetidimenzionální "totální prostor". Standardní jednotné teorie pole - jehož vlastnosti objasňovaly všechny čtyři síly: silná, slabá, gravitační a elektromagnetická - jako čistý produkt nekonečného počtu složitých geometrických struktur.

Devět prostorových rozměrů (šest pevně svinutých) a desátý čas, tak vypadal totální prostor pouze tehdy, pokud nebyl vystaven příliš podrobnému zkoumání. Pokaždé, když došlo k interakci subatomárních částic, existovala naděje, že totální prostor, který zaujímají, se bude chovat spíše jako součást dvanácti-rozměrné hyperkoule, třinácti-rozměrné koblihy, čtrnácti-rozměrné osmičky nebo prostě čehokoli jiného. Ve skutečnosti - tak jako se jediný foton mohl pohybovat po dvou různých drahách současně - jakýkoli počet těchto možností se mohl projevit simultánně a "vzájemnou interferencí" vytvořit konečný výsledek. Devět prostorů a jeden čas byl jenom průměr.

Teoretikové MVT se dosud dohadovali o dvou hlavních otázkách.

Co přesně bylo myšleno "všemi" topologiemi? A jak bizarní mohly být možnosti, z nichž se průměrný totální prostor skládal? Musely to být pouze ty, jež se daly vytvořit z pokroucených, zauzlených desek vícedimenzionálního plastu - nebo mohly zahrnovat stavy připomínající spíše (možná nekonečnou) hrst roztroušených pískových zrn - kde pojmy jako "počet rozměrů" a "zakřivení časoprostoru" úplně přestávaly existovat?

A jak přesně by se mělo průměrné působení všech těchto různých struktur počítat? Jak by se měla zapsat a spočítat suma nad nekonečným počtem možností, až nadejde čas teorii prověřit: vyslovit předpověď a propočítat nějaké hmatatelné, fyzické množství, jež by experiment mohl skutečně změřit?

Na jisté úrovni se vůči oběma otázkám nabízel přístup: "Použij to, co dá správnou odpověď" - jenže takové volby se špatně hledaly... a některé zaváněly machinacemi. O nekonečných sumách bylo dobře známo, že se buď vzpírají řešení, nebo jsou až moc přístupné. Poznamenal jsem si příklad - vzdálený tenzorickým rovnicím MVT, ale dostatečný k tomu, aby ilustroval, o co jde:

Nechť $S = 1 - 1 + 1 - 1 + 1 - 1 + 1 - \dots$

Pak $S = (1 - 1) + (1 - 1) + (1 - 1) + \dots = 0 + 0 + 0 + \dots = 0$

Ale $S = 1 + (-1 + 1) + (-1 + 1) + (-1 + 1) + \dots = 1 + 0 + 0 + \dots = 1$

Byl to matematicky naivní "paradox"; správná odpověď byla jednoduše taková, že výsledkem této nekonečné řady nebude vůbec nikdy žádná konkrétní suma. Matematikové budou s takovým verdiktem vždy naprosto spokojeni a budou znát všechna pravidla, jak se vyhnout nástrahám - a software si poradí i s těmi nejsložitějšími případy. Když však těžce vydobytá teorie fyziků začala generovat podobně nejednoznačné rovnice, a bylo zapotřebí rozhodnout se

mezi striktní matematickou důkladností a teorií bez jakékoliv vypovídací schopnosti... nebo malým pragmatickým ústupkem zásadám a teorii, jež chrlí skvělé výsledky v dokonalé shodě se všemi experimenty, nebylo divu, že to pro lidi bylo pokušení. Ostatně, když Newton spočítal dráhy planet, tehdejší matematikové byli z toho, co udělal, vzteky bez sebe.

Přístup Violet Mosalové byl kontroverzní z úplně jiného důvodu. Dostala Nobelovu cenu za to, že nekompromisně dokázala tučnou klíčových teorémů všeobecné topologie - teorémů, které rychle zkompromitovaly standardní matematickou výbavu pro fyziky zabývající se MVT, odstranily překážky a vyřešily dvojznačnosti. Udělala víc než kdokoli jiný, aby dala poli pevné základy a prostředky k dosažení opatrného, omezeného pokroku. I nejvášnivější kritici souhlasili, že její matematika je úzkostlivě pečlivá a nedá se jí nic vytknout.

Potíž byla v tom, že říkala svými rovnicemi příliš mnoho o světě.

Základním testem teorie všeho byla schopnost odpovědět na otázky typu: "Jaká je pravděpodobnost, že neutrino o deseti gigaelektronvoltech vystřelené na nehybný proton vyrazí down-kvark a odrazí se pod určitým úhlem?"... nebo jen: "Jaká je hmotnost elektronu?"

Mosalová před všechny takové otázky stavěla podmínky. "Za předpokladu, že víme, že časoprostor je přibližně čtyřdimenzionální a totální prostor je přibližně desetidimenzionální a aparát, s nímž experiment provádíme, se skládá přibližně z následujícího..."

Její stoupenci říkali, že jen zasazuje všechno do kontextu. Žádný experiment se neděje izolovaně; kvantová mechanika to přesvědčivě dokazovala posledních sto dvacet roků. Chtít po teorii všeho, aby předpověděla pravděpodobnost určitého mikroskopického jevu - bez doplnění podmínky, že "existuje vesmír, který mimo jiné obsahuje i vybavení pro detekci dotyčného jevu" - by bylo stejně nesmyslné jako zeptat se: "Když vytáhneš z pytlíku kuličku, s jakou pravděpodobností bude zelená?"

Její kritici tvrdili, že používá kruhovou logiku a od samotného počátku předpokládá všechny výsledky, jež se snaží dokázat. Podrobnosti, které cpala do svých výpočtů, obsahovaly tolik o známé fyzice experimentálního aparátu, že - nepřímou, ale nevyhnutelně - vše prozrazovaly předem.

Sotva jsem měl kvalifikaci k tomu, abych se mohl přidat k jedné či druhé straně, ale zdálo se mi, že oponenti Mosalové jsou pokrytečtí, protože používají stejný trik pod jiným přestrojením: všechny alternativy, které nabízeli oni, zaváděly kosmologický švindl. Tvrdili, že před Velkým třeskem a vznikem času (nebo "v sousedství" této události, aby se vyhnuli oxymoronu) nebylo nic než dokonale symetrický "pravesmír", ve kterém měly všechny topologie stejnou váhu... a "průměrná hodnota" většiny známých fyzikálních veličin byla nekonečno. O pravesmíru se někdy říkalo, že byl "nekonečně horký"; lze si to představit jako nějaký dokonale vyvážený chaos, jímž by se časoprostor stal, kdyby se do něj napumpovalo tolik energie, že by bylo možné doslova všechno. Všechno a jeho opak; čistým výsledkem by bylo, že se nestalo vůbec nic.

Ale nějaká lokální fluktuace narušila rovnováhu takovým způsobem, že došlo k Velkému třesku. Z této maličké události vznikl náš vesmír. Jakmile se to stalo, původní "nekonečně horká", nekonečně rovnoměrná směs topologií byla přinucena stát se tendenčnější, neboť "teplota" a "energie" teď měly význam - v rozpínajícím se, chladnoucím vesmíru by většina "horkých" starých symetrií byla stejně nestabilní jako roztavený kov vhozený do jezera. A když ochladly, tvary, do nichž ztuhly, čirou náhodou favorizovaly topologie blízké určitému desetidimenzionálnímu totálnímu prostoru - takovému, v němž vznikly částice jako kvarky a elektrony a síly jako gravitace a elektromagnetismus.

Podle této logiky bylo možné dojít k sumě všech topologií jedině při zohlednění faktu, že náš vesmír - náhodou - vznikl z pravesmíru určitým způsobem. Podrobnosti porušené symetrie bylo nutno zadat do rovnic "ručně" - protože nebyl důvod, proč by nemohly být úplně jiné. A jestli se zdálo, že fyzika vzniklá z této náhody mohla jen s malou pravděpodobností vést ke stvoření hvězd, planet a života... pak byl tento vesmír jen jedním z obrovského počtu vesmírů vykrytalizovaných z pravesmíru, z nichž každý má jiné částice a síly. Pokud se vyzkoušely všechny možné kombinace, bylo sotva překvapivé, že alespoň jedna se ukázala být příznivě nakloněná životu.

Byl to starý antropogenetický princip, nesmysl, který zachránil už tisíc kosmologií. A já jsem s ním ve skutečnosti neměl žádný spor - i kdyby těm ostatním vesmírům bylo navždy souzeno zůstat hypotetickými.

Postupy Violet Mosalové mi však nepřipadaly víc ani méně nepřímé. Její oponenti museli "doladit" několik parametrů ve svých rovnicích, aby dokázali vzít v úvahu naprosto konkrétní vesmír vytvořený "naším" Velkým třeskem. Mosalová a její stoupenci pouze popisovali reálné experimenty v reálném světě tak důkladně, že "ukazovali rovnicím" přesně totéž.

Měl jsem pocit, že obě skupiny fyziků přiznávají, i když neochotně, že nejsou schopny tak docela vysvětlit, jak vesmír vznikl, aniž by se zmínily o skutečnosti, že jsou v něm a hledají vysvětlení.

Když jsme vlétli do tmy, v letadle zavládl ticho. Obrazovky jedna po druhé zhasínaly, jak cestující zmáhala dřimota; všichni měli za sebou dlouhou cestu, ať vyrazili odkudkoliv. Díval jsem se, jak hradby mraků za námi tmavnou rychlým, násilným západem slunce, a potom jsem si přepnul na obrazovku trasy letu. Mířili jsme na severovýchod, Nový Zéland zůstával těsně mimo dohled. Vzpomněl jsem si na kosmické sondy, které létají k Jupiteru po takových drahách, aby se nechaly Venuší vystřelit jako z praku. Vypadalo to, jako bychom to museli vzít oklikou, abychom získali dostatečnou rychlost - jako by se Bezstátí pohybovalo příliš rychle, než aby se k němu jinak dalo přiblížit. O hodinu později se ostrov konečně objevil před námi, jako bledá mořská hvězdice vyhozená na břeh. Ze středové plošiny vybíhalo šest ramen, která se mírně svažovala. Po jejich stranách střídaly šedou skálu pásy korálů, které postupně řídly z masy pevných výchozů v krajkovitou strukturu, jež sotva vystupovala nad hladinu. Členité hranice útesů lemovala slabá modrá bioluminiscence, po které následovaly další odstíny - jako falešnými barvami odlišené hloubky na živé námořní mapě. V nejbližším zářezu mezi rameny hvězdice se tísnil shluk blýskavých oranžových světlušek; nedokázal jsem rozeznat, zda jsou to lodě zakotvené v přístavu nebo něco exotičtějšího.

Roztroušená světla ve vnitrozemí dávala tušit pravidelnou síť města. Najednou se mne zmocnil neklid. Bezstátí bylo krásné jako všechny atoly, velkolepé jako zaoceánské parníky... ale nemělo uklidňující vlastnosti ani jednoho. Jak se mohu spolehnout na to, že se tento bizarní lidský výtvar nerozpadne a nepotopí do moře? Byl jsem zvyklý stát na pevně skále staré miliardy let nebo se vozit ve strojích přiměřených lidskému měřítku. Ještě když jsem byl malý, celý tento ostrov nebyl nic víc než oblak minerálů vznášejících se v půlce Pacifiku - a z tohoto pohledu nevypadalo nepředstavitelně, že by se oceán mohl tisícem neviditelných pórů a kanálků vevalit dovnitř a kdykoli to všechno rozpustit, vzít si to zase zpátky.

Ale když jsme začali klesat, pevnina se rozprostřela kolem nás a objevily se ulice a budovy, nejistota mne opustila. Milion lidí tady našel svůj domov a sázel život na jeho pevnost. Pokud bylo v lidských silách udržet tento zázrak na hladině, neměl jsem se čeho bát.

10

Letadlo se pomalu vyprázdnilo. Pasažéři se tlačili ke dveřím, ospalí a podráždění; mnozí drželi polštářky a přikrývky a vypadali jako děti, které mají nejvyšší čas jít spát. Tady bylo teprve kolem deváté večer - a fyziologické hodiny většiny lidí by s tím neměly problém - ale všichni jsme byli ještě omámení, ztuhlí z nedostatku místa a unavení. Rozhlédl jsem se po Indrani Leeové, ale nikde v davu jsem ji nenašel.

Na konci rukávu byl bezpečnostní turniket, ale na dohled nebyl nikdo z letištního personálu ani žádný přístroj, který by chtěl zkontrolovat můj pas. Bezstátí nijak neomezovalo imigraci, natož pak vstup pro krátkodobé návštěvníky - ale přece jen zakazovalo dovoz jistého zboží. Vedle brány byl nápis v několika jazycích, který říkal:

Klidně zkuste pronést zbraně.

My je klidně zkusíme zničit.

SDRUŽENÍ PRO LETIŠTĚ BEZSTÁTÍ

Zaváhal jsem. Pokud si nikdo nepřečte můj pas a nezohlední povolení na mé implantáty, co se mnou ten stroj udělá? Spálí techniku za sto tisíc dolarů - a přitom mi usmaží značnou část zažívacího traktu?

Věděl jsem, že je to paranoidní: sotva jsem byl první reportér, který vkročil na ostrov. A oznámení bylo pravděpodobně určeno návštěvníkům z jistých soukromých jihoamerických ostrovů - "oáz svobody" vybudovaných "politickými uprchlíky", jak si sami říkali, kteří se nikdy nedokázali smířit s úpravami zákona o držení zbraní, přijatými ve Spojených státech ve 20. letech -, ze kterých někteří se nejednou pokusili přetáhnout Bezstátí na stranu svého zvláštního uvažování.

Přesto jsem několik minut počkal v naději, že se zde objeví někdo v uniformě a pomůže mi. Pojišťovna mi odmítla poskytnout jakékoli krytí po dobu mého pobytu v Bezstátí, a ani moje banka nebude mít radost, až zjistí, že jsem tady byl; pořád ještě byla majitelem většiny čipů v mých útrobach. Z právního hlediska jsem se takovému riziku neměl vystavit.

Nikdo se neukázal, a tak jsem prošel. Volný rám snímacího zařízení se maličko zachvěl - moje tělo svedlo část magnetického proudu a popotáhlo rám dopředu, než jej uvolnilo, a on se vrátil, jako by byl elastický - ale žádné pulsy mikrovln mi nesežehly břicho a nespustil se žádný alarm.

Turniket se otevíral do moderního letiště, které se příliš nelišilo od mnoha jiných, jež jsem viděl v menších evropských metropolích, s architekturou čistých linií a přenosnými sedačkami, které lidé uspořádali do kruhů a otočili směrem dovnitř. Svou pobočku tam měly pouze tři aerolinie a všechny vystavovaly mnohem menší verzi svého loga než obvykle, jako by nechtěly přilákat příliš mnoho pozornosti. Když jsem si rezervoval letenku, zjistil jsem, že na internetu se žádné lety otevřeně neinzerují; musel jsem vznést zvláštní požadavek, abych se vůbec něco dozvěděl. Evropská federace, Indie a několik afrických a latinskoamerických zemí uplatňovaly jenom minimální bojkot na vybrané moderní technologie, který požadovala OSN; tyto aerolinky se nijak neproviňovaly proti zákonům svých zemí. Jenomže dráždit vlády Japonska, Koreje, Číny a Spojených států - nemluvě o nadnárodních biotechnologických firmách - vždy znamenalo riziko. Tím, že se poklesku dopouštěly diskrétně, sice nemohly nic utajit, ale zřejmě to fungovalo jako gesto ponížené úcty a zmírňovalo to potřebu exemplárního potrestání kolaborantů.

Vyzvedl jsem si zavazadlo, ale zůstal jsem ještě chvíli stát u pásu, abych se zorientoval. Díval jsem se, jak moji spolucestující odcházejí, někteří s přáteli, kteří je přišli přivítat, jiní sami. Většina mluvila anglicky anebo francouzsky; Bezstátí nemělo žádný oficiální jazyk, avšak téměř dvě třetiny obyvatel byli přistěhovalci z jiných tichomořských ostrovů. Rozhodnutí žít v Bezstátí bylo možná nakonec vždycky politické - a někteří uprchlíci před skleníkovým jevem evidentně dávali přednost čínským uprchlickým táborům a naději, že je rozvíjející se země snů po létech přijme - dovedl jsem si však představit, že když člověk vidí, jak mu domov spláchne oceán, může pro něho mít pevnina, která se dokáže opravit sama (a momentálně se dokonce zvětšuje), zvláštní přitažlivost. Bezstátí představovalo obrat štěstěny: sluneční světlo a biotechnologie pouštěly celý ten katastrofický film pozpátku. Bylo to lepší než vztekat se na bouři. Fidži a Samoa si nakonec začaly pěstovat vlastní nové ostrovy, jenomže zatím nebyly obyvatelné - a vlády obou zemí za to privilegium platily miliardy dolarů na licenčních a konzultantských poplatcích. Svůj dluh si odnesou do dvaadvacátého století.

Teoreticky patent platil jenom sedmáct roků - jenomže biotechnologické firmy dovedly k dokonalosti strategii, kdy požádaly o ochranu stejné položky z jiného úhlu, jakmile se přiblížilo propadnutí práv: nejdřív na DNA sekvenci genu a všechny její aplikace... potom na odpovídající sekvenci aminokyselin, potom na tvar a funkčnost (bez ohledu na přesnou chemickou skladbu) plně sestaveného proteinu. Nepatřil jsem k těm, kteří by se dívali na krádež vědomostí

jako na zločin bez oběti - vždycky jsem se nechal přesvědčit argumentem, že nikdo by nevrátil peníze do výzkumu a vývoje, kdyby se geneticky upravené formy života nedaly patentovat - zároveň však bylo něco šíleného na tom, že nejmocnější nástroje proti hladomoru, nejmocnější nástroje proti ekologickým škodám, nejmocnější nástroje proti chudobě, ty všechny stály tolik, že si je nemohl dovolit nikdo z těch, kteří je potřebovali nejvíc.

Ve chvíli, kdy jsem vykročil přes halu k východu, jsem zahlédl Janet Walshovou, jak míří stejným směrem, a zpomalil jsem. Doprovázel ji pětiset mužů a žen - ale jeden muž šel zažitým plynulým krokem několik metrů od téhle svity a upíral pevný pohled přímo na Walshovou. Ihned jsem poznal, o jakou techniku se jedná, a v dalším okamžiku i toho, kdo ji provozuje: David Conolly, fotograf od Planet Noise. Walshová samozřejmě potřebovala cizí oči - sotva by si nechala nastrkat všechnu to odpornou, odlidšťující techniku do vlastního těla - a co by bylo ještě horší, její zorný úhel by ji vylučoval ze všech záběrů. Nemělo smysl zaměstnávat jako reportéra celebrity, pokud není na obrazovce. Šel jsem v uctivé vzdálenosti za nimi. Venku v teplém nočním vzduchu stála skupina čtyřiceti nebo padesáti stoupenců se světélkujícími transparenty - díky relativní tmě venku se budou v televizi vyjímat víc, než kdyby byly uvnitř - které se synchronizované přepínaly mezi POKORU VĚDĚ!, VÍTEJ JANET a DO HÁJE S TOE! Když Walshová prošla dvěma, jednohlasně zajásali. Vymanila se svému doprovodu, aby si s nimi potřásla rukou a přijala polibky; Conolly odstoupil, aby to všechno zaznamenal.

Janet Walshová přednesla krátkou řeč; kadeře šedých vlasů jí vlály ve větru. Nemohl jsem zpochybnit, že to s kamerou a davem umí: ovládala umění vypadat důstojně a autoritativně, aniž by působila přísně či povýšeně. A musel jsem obdivovat její výdrž: po dlouhém letu z ní čišelo víc energie, než bych ze sebe dokázal vymáknout, kdyby byl můj život v ohrožení.

"Chci vám všem poděkovat za to, že jste mne sem přišli přivítat; vaše šlechtnost mne opravdu dojala. A chci vám poděkovat, že jste podnikli dlouhou, úmornou cestu na tento ostrov, abyste propůjčili svůj hlas naší malé protestní písni proti silám vědecké arogance. Scházejí se tady lidé, kteří si myslí, že mohou do posledního rozmáčkat každý pramen lidské důstojnosti, každý zdroj duchovní potrawy, každé drahocenné, přetrvávající tajemství tíhou svého 'intelektuálního pokroku' - rozemlít nás všechny do jedné rovnice a napsat ji na trička jako nějaké laciné heslo. Lidé, kteří věří, že mohou vzít všechny zázraky přírody a tajemství srdce a říct: 'To je ono. To je všechno.' A my jsme jim přišli říct -"

Malý dav zaburácel: "NE!"

Vedle mě se někdo tiše zasmál. "A proč kolem toho tolik naděláš, Janet, když ti tu tvou drahocennou důstojnost nemůžou vzít?"

Otočil jsem se. Osobě, která tam stála, mohlo být jen něco přes dvacet. Asexuál? Aso naklonilo hlavu a usmálo se. Ve tváři se mu zaleskly bělostné zuby, kontrastující se sytější černou pletí, a tmavé oči, jaké měla Gina. Vysoké lícní kosti budily dojem, že musí patřit ženě - ale samozřejmě nepatřily. Mělo na sobě tmavé džíny a volné černé tričko, na jehož tkanině se tu a tam nahodile objevovaly světlé body, jako kdyby se tam měl ukázat nějaký obraz, ale vstupní data nepřicházela.

"To je ale velká huba," prohlásilo aso. "Víte, že pracovala pro D-R-D? Člověk by čekal, že s takovým doporučením bude mít ostřejší rétoriku." Do-po-ru-če-ním bylo vysloveno s ironicky protahovanými samohláskami (že by Jamajka?). D-R-D byla Dayton-Rice-Daley, největší reklamní agentura v anglofonním světě. "Vy jste Andrew Worth."

"Ano. Jak..."

"A přijel jste filmovat Violet Mosalovou."

"To je pravda. Vy... s ní pracujete?" Vypadalo příliš mladě skoro i na doktorandského studenta - ale Mosalová taky měla doktorát z přírodních věd už ve dvaceti.

Aso zavrtělo hlavou. "Nikdy jsem se s ní nesetkalo."

Pořád jsem nedokázal zařadit jeho přízvuk, pokud slovo, které jsem hledal, nebylo poloatlantické - z půlky cesty mezi Kingstonem a Luandou. Postavil jsem kufr a nabídl jsem mu ruku. Pevně ji potřásl. "Já jsem Akili Kuwale."

"Jste tady kvůli Einsteinovské konferenci?"

"Proč jinak?"

Pokrčil jsem rameny. "V Bezstátí se určitě dějí i jiné věci."

Neodpovědělo.

Walshová se vydala na další cestu a její nadšená družina se začala rozcházet. Podíval jsem se na notepad a řekl jsem: "Dopravní mapu."

"Hotel je jenom dva kilometry odsud," řeklo Kuwale. "Pokud ten kufr není těžší, než vypadá... dalo by se tam i dojít, co říkáte?"

Aso nemělo žádné cestovní zavazadlo, žádný batůžek, nic; muselo dorazit už dřív a vrátit se na letiště... kvůli mně? Cítil jsem neodbytnou potřebu zaujmout horizontální polohu a nedokázal jsem si představit nic tak důležitého, co by mi aso chtělo říct, že by to nemohlo počkat do rána - a co by se nedalo říct v tramvaji - ale to bylo nejspíš o důvod víc, abych si to poslechl.

"To je dobrý nápad," řekl jsem. "Uvítám trochu čerstvého vzduchu."

Zdalo se, že Kuwale ví, kam jít, takže jsem schoval notepad a šel jsem za ním. Byla teplá noc, vzduch měl vysokou vlhkost, ale foukal stálý vítr, takže nebylo tak dusno. Bezstátí leželo blíž tropům než Sydney; celkově tam bylo pravděpodobně chladněji.

Dispozice centra ostrova mi připomněla Sturt, neopoli ve vnitrozemí Jižní Austrálie, postavenou zhruba ve stejné době, kdy začalo vyrůstat Bezstátí. Byly tam široké, dlážděné ulice a nízké budovy, většinou malé činžovní domy s byty nad obchody v přízemí, nanejvýš pětipatrové. Všechno, kam jsem se podíval, bylo postaveno z útesové skály: druhu vápence, zpevněného a zalitého organickými polymery, který se "pěstoval" v lomech na vnitřních útesech, které samy

dorůstaly. Žádná budova však neměla barvu vyběleného korálu; stopové minerály dodávaly všechny odstíny mramoru: sytě šedé, zelené a také hnědé, vzácněji pak tmavě karmínové, přecházející až v černou. Lidé kolem nás působili uvolněně a neuspěchaně, jako by si všichni vyšli jen tak na procházku a neměli v hlavě žádný konkrétní cíl. Nezahlédl jsem žádná kola, ale určitě na ostrově nějaká byla; tramvajové linky nevedly ani do poloviny vzdálenosti k vrcholům hvězdice, padesát kilometrů od centra.

"Sarah Knightová byla velká obdivovatelka Violet Mosalové," řeklo Kuwale. "Myslím, že by odvedla skvělou práci. Pečlivou. Důkladnou."

To mě dostalo. "Vy znáte Sarah?"

"Byly jsme v kontaktu."

Unaveně jsem se zasmál. "Co to má být? Sarah Knightová je velký fanoušek Mosalové... a já nejsem. No a co? Nejsem člen žádného kultu ignorance, abych ji chtěl zničit; budu k ní přistupovat spravedlivě."

"O to nejde."

"To je jediná věc, o které jsem ochotný s vámi diskutovat. Proč si myslíte, že je vám něco do toho, jak ten dokument udělám?"

"Nic takového si nemyslím," odpovědělo Kuwale. "Ten dokument není důležitý."

"To je ono. Díky."

"Nechci vás nijak urazit. Jenomže já mluvím o něčem jiném."

Mlčky jsme ušli několik metrů. Čekal jsem, jestli přijde nějaké náhlé odhalení, když budu mlčet a předstírat lhostejnost. Nedočkal jsem se.

"Takže... co přesně tady děláte?" zeptal jsem se. "Jste novinář, fyzik... nebo co? Sociolog?" Málem jsem řekl: kultista - ale ani člen konkurenčních skupin Mystická renaissance nebo Kultura především by se za žádných okolností nepo-smíval hluboké moudrosti Janet Walshové.

"Jsem zainteresovaný pozorovatel."

"Ano? Tím se všechno vysvětluje."

Vděčně se usmálo, jako kdybych řekl žert. V dálce jsem zahlédl oblé průčelí hotelu, teď už přímo před námi; poznal jsem je z materiálů, které jsem dostal od organizátorů konference.

Kuwale zvážnělo. "Budete v dalších dvou týdnech trávit s Violet Mosalovou mnoho času. Možná víc než kdokoli jiný. Snažily jsme se propašovat k ní nějaké vzkazy, ale ona nás nebere vážně. Proto... byl byste alespoň ochotný mít oči otevřené?"

"Kvůli čemu?"

Aso se zamačilo a potom se nervózně rozhlédlo. "Musím vám to hláskovat? Patřím k AK. K hlavnímu proudu AK. Neradi bychom, aby se jí něco stalo. Nevím, jak se na věc díváte nebo jak daleko jste připraven zajít, abyste nám pomohl, ale úplně postačí, když..."

Zvedl jsem ruku, abych je zastavil. "O čem to mluvíte? Vy nechcete, aby se jí něco stalo?"

Kuwale se zatvářilo ohromeně a pak najednou zoztražitělo.

Řekl jsem: "Hlavní proud AK? A to mi má něco říkat?" Aso neodpovědělo. "A jestli vás nebere vážně Violet Mosalová, proč by měl někdo jiný?"

Kuwale na mě viditelně měnilo názor. Přesto mě nepřestávalo zajímat, co si o mně myslelo původně. Pak posměšně řeklo: "Sarah Knightová se k ničemu nezavázala - alespoň se tak přímo nevyjádřila - ale chápala aspoň, co se děje. Co jste za reportéra? Hledáte si vůbec informace? Nebo se jenom chytnete elektronického cecku a počkáte si, co z toho vyjde, když nacucnete?"

Odpojilo se ode mě a zabočilo do postranní ulice. "Já neumím číst myšlenky," zavolal jsem na ně. "Proč mi neřeknete, o co jde?"

Díval jsem se, jak zmizelo v davu. Mohl jsem se vydat za ním a chtít odpovědi, ale začínal jsem tušit, nebude tak těžké uhodnout pravdu. Kuwale bylo fanoušek Mosalové a těžce neslo davy kultistů, kteří se přijeli jeho idolu vysmívat. A třebaže nebylo doslovně nemožné, že by nějaký příslušník hnutí Pokoru věděl! nebo Mystická renaissance chtěl Violet Mosalové ublížit, s největší pravděpodobností to všechno byla jen divoká představitost Kuwaleho.

Rozhodl jsem se, že ráno zavolám Sarah Knightové; nejspíš dostala od Kuwaleho tučet ujetých vzkazů a nakonec je odbyla odpovědi v duchu: Už to ani není moje zakázka. Najděte si toho pitomce, který mi to ukradl, Andrewa Wortha. Tady je fotka z nedávné doby. Sotva jsem jí to mohl mít za zlé; byla to malá pomsta.

Znovu jsem vykročil k hotelu. Byl jsem polomrtvý, usínal jsem v chůzi.

"Co tedy znamená AK?" zeptal jsem se Sisyfa.

"V jakém kontextu?"

"Ve všech kontextech. Kromě kalašnikova."

Následovala dlouhá odmlka. Zvedl jsem oči k obloze a zahlédl jsem řadu slabých, rovnoměrně rozmístěných teček, pomalu se posouvajících po hvězdném pozadí k východu, která mě stále poutala se světem, jež jsem znal.

"Existuje pět tisíc sedmáct dalších významů, včetně odborného žargonu, subkulturního slangu a registrovaných obchodních, neziskových a politických organizací."

"Tak tedy... všechno, co by se mohlo hodit k tomu, jak to použilo před několika minutami Akili Kuwale." Můj notepad uchovával v paměti zvukový záznam za posledních čtyřiašacet hodin. "Kuwale je pravděpodobně asexuál," dodal jsem.

Sisyfos zpracoval náš rozhovor, opět prošel seznam a prohlásil: "K třiceti nejpravděpodobnějším významům patří: Absolutní kontrola," bezpečnostní poradenská agentura z Fidži, která působí v celém Jižním Pacifiku; Asexuální katolíci, skupina se sídlem v Paříži, která usiluje o reformu politiky římskokatolické církve vůči asexuálním pohlavním

migrantům; Asistenční kartografie, jihoafrická firma zabývající se zpracováním satelitních dat..." Poslechl jsem si všech třicet možností a pak ještě třicet dalších, ale všechny souvislosti byly natolik absurdní, že to nemohlo být nic víc než šum.

"Takže který význam by se hodil dokonale - ale není uveden v žádné úctyhodné databázi? Jak mi odpoví můj oblíbený elektronický cecek?"

Sisyfos se neuráčil odpovědět.

Málem jsem se omluvil, ale zarazil jsem se včas.

11

Probudil jsem se o půl sedmé, několik vteřin předtím, než začal zvonit budík. Vybavil jsem si útržky mizejícího snu: obraz vln dorážejících na rozpadající se korál a vápenec - ale pokud jeho nálada byla výhružná, rychle mě opustila. Místnost zalévaly sluneční paprsky a odrážely se od hladkých, stříbrošedých zdí z leštěné útesové skály. Dole na ulici se bavili lidé; slovům jsem nerozuměl, ale tón zněl uvolněně, přátelsky, civilizovaně. Jestli má být tohle anarchie, je to lepší než nechat se probudit policejními sirénami v Šanghaji nebo v New Yorku. Tak odpočatý a optimistický jsem se necítil už dlouho.

A konečně jsem se měl setkat s osobou, kterou jsem měl natáčet.

Noc předtím jsem dostal zprávu od asistentky Mosalové, Karin De Grootové. Mosalová pořádala v osm tiskovou konferenci; pak bude většinu dne zaneprázdněná - počínaje devátou, kdy měl Henry Buzzo z Caltechu přednášku, o které tvrdil, že vrhne stín pochybnosti na celou třídu modelů všech topologií. Mezi tiskovou konferencí a Buzzovou přednáškou ale konečně budu mít šanci, abych si s ní promluvil o dokumentu. Nic se sice nemuselo uzavřít tady v Bezstátí - klidně jsem s ní mohl udělat obšírný rozhovor po návratu do Kapského Města, pokud to bude nutné - ale začínal jsem se obávat, že ji budu muset natáčet jenom jako další reportér ze smečky.

Uvažoval jsem o snídani, ale od chvíle, kdy jsem se přinutil jít v letadle z Dili, se mi chuť ještě nevrátila. Proto jsem zůstal ležet v posteli, ještě jednou jsem si přečetl životopisné poznámky o Mosalové a překontroloval jsem svůj provizorní natáčecí plán pro další dva týdny. Pokoj byl funkční, skoro až asketický ve srovnání s většinou hotelů, ale byl čistý, moderní, světlý a vcelku levný. Spal jsem už v méně pohodlných postelích, v pokojích s přepychovějším, ale ponuřejším interiérem, za dvojnásobek ceny.

Zatím to všechno vycházelo až moc dobře. Poklidné prostředí a netraumatický objekt reportáže - čím jsem si to zasloužil? Vlastně jsem se ani nedozvěděl, koho Lydia poslala, aby udělal Úzkost místo mě. Kdo bude trávit den v psychiatrické léčebně v Miami nebo Berne a dívat se, jak doktoři vysazují jedné oběti ve svěrací kazajce po druhé uklidňující látky, aby vyzkoušeli, jak na syndrom zapůsobí nějaké ne-sedativum, nebo aby získali neuropatologické snímky nepoznamenané účinky farmak?

Rozezleně jsem tu představu zapudil. Úzkost nebyla moje věc; já jsem tu nemoc nevytvořil. A nikoho jsem nepřinutil, aby to udělal místo mě.

Než jsem odešel na tiskovou konferenci, zdráhavě jsem zavolał Sarah Knightové. Moje zvědavost na Kuwale se prakticky vytratila - určitě to bude smutný příběh bez překvapení - a vyhlídka na to, že budu mluvit se Sarah poprvé od chvíle, kdy jsem ji obral o Violet Mosalovou, mě nijak netěšila.

Moje starosti byly naprosto zbytečné. V Sydney bylo teprve za deset šest a můj hovor přijala pouze nechráněná ústředna. S úlevou jsem ji nechal krátký vzkaz a zamířil jsem dolů.

Hlavní přednáškový sál byl doslova nabitý a netrpělivě hučel. Představoval jsem si stovky protestantů z Pokoru vědě!, jak hlídají u vchodu do hotelu nebo se hádají s ochrankou a s fyziky na chodbách, ale na dohled nebyl jediný demonstrant. Zastavil jsem se ve dveřích. Chvilí mi trvalo, než jsem mezi posluchači našel Janet Walshovou, ale jakmile jsem ji zahlédl, snadno jsem si odvodil polohu Conollyho v první řadě - na ideálním místě, aby se mohl otáčet od Walshové k Mosalové a namáhal při tom krk co nejvíce.

Posadil jsem se skoro až dozadu a pustil jsem Svědka. Posluchače budou zabírat elektronické kamery na pódiu, a pokud by se našly záběry, které by stálo za to použít, budu si je moci koupit od organizátorů konference.

Mariana Foxová, prezidentka Mezinárodního svazu teoretických fyziků, vystoupila na pódium a představila Mosalovou. Sypala ze sebe slova chvály, která by na jejím místě použil každý: uznávaná, inspirativní, oddaná, výjimečná. Nepochyboval jsem o tom, že to myslí upřímně... ale vždycky se mi zdálo, že jazyk úspěchu se zvrhává v sebeparodii. Kolik lidí na planetě mohlo být výjimečných? Kolik jich mohlo být jedinečných? Netoužil jsem vidět Violet Mosalovou vykreslovanou tak, jako by se ničím nelišila od svých nejprůměrnějších kolegů, ale všechny ty pochvalné fráze nefikaly nic. Samy sebe připravovaly o význam.

Mosalová došla na pódium. Snažila se brát to jako nadsázku a vypadat šarmantně. Část obecenstva začala bouřlivě aplaudovat a několik lidí se postavilo. Zapsal jsem si do paměti, že se musím zeptat Indrani Leeové, kdy a proč se podle ní tyto zvláštní pochlebnické rituály - pozorované téměř výhradně u herců a hudebníků - začaly používat pro hrstku významných vědců. Tušil jsem, že je to vina kultů ignorance; tak vehementně se snažily zvýšit zájem veřejnosti o svou věc, že by bylo jediné překvapivé, kdyby nevyvolaly stejně prudké vášně z opačné strany. Bylo dost společenských vrstev, v nichž byly kulty v pozici vládnoucí skupiny, a nic nemohlo být větší vzpourou než idolizace nějakého fyzika.

Mosalová počkala, až hluk utichne. "Děkuji vám, Mariano. A děkuji vám všem, že jste přišli na toto setkání. Měla bych jen stručně vysvětlit, co tady dělám. Po celou dobu konference se budu účastnit celé řady panelových diskusí a odpovídat na otázky týkající se technických záležitostí. A poté, co osmáctého přednesu svou práci, samozřejmě ráda

promluví o otázkách, jež vyvolá. Ale při takových příležitostech je vždy málo času a my chceme, aby otázky byly úzce zaměřené - což, jak chápou, často neuspokojuje novináře, kteří mají rádi, když se postihuje širší okruh témat. Proto organizační výbor přesvědčil některé přednášející, aby uspořádali tiskovou konferenci, kde tato omezení nebudou platit. Dnes ráno je řada na mně. Takže jestli se mě chcete zeptat na něco, co by při pozdějších diskusích mohlo být odmítnuto jako irrelevantní... teď máte šanci."

Mosalová přišla uvolněná a skromná; na záběrech z předchozích vystoupení, které jsem viděl, byla viditelně nervózní - obzvlášť při předávání Nobelovy ceny - ale jestli se z ní mezitím nestal ostřílený veterán, byla viditelně klidnější. Měla hluboký, zvučný hlas - který by mohl být až elektrizující, pokud by se někdy dala na proslovy - ale její tón byl konverzační, ne řečnický. To všechno byla dobrá předzvěst pro Violet Mosalovou. Nepříjemná pravda byla, že někteří lidé prostě nepatřili na padesát minut na obrazovku v obýváku.

Nehodili se k tomu a vycházeli z toho deformovaní jako příliš hlasitý zvuk nebo příliš tichý, než aby se dal zaznamenat. V této chvíli jsem si byl jistý, že Mosalová přežije omezení daná médii. Pokud to úplně nezapackám já sám.

Prvních několik otázek položili vědečtí dopisovatelé neobdobných zpravodajských agentur... kteří s horlivostí vzkřísili všechny staré nesmysly. Přinese teorie všeho konec vědy? Bude díky TOE budoucnost absolutně předpověditelná? Otevře TOE všechny nevyřešené problémy fyziky, chemie, biologie a medicíny, etiky a náboženství?

Mosalová to všechno řešila trpělivě a stručně. "Teorie všeho je jen nejjednodušší matematická formulace, kterou jsme schopni najít, jež obsahuje všechny základní řád vesmíru. Pokud některá kandidující TOE přečká trvalé teoretické zkoumání a experimentální ověřování, časem bychom mohli nabýt víru, že představuje jakési jádro poznání, ze kterého - v principu, v tom neidealizovanějším smyslu - se dá vysvětlit všechno kolem nás.

Jenomže to neznamená, že něco bude 'absolutně předpověditelné'. Vesmír je plný systémů, jimž zcela rozumíme - systémů jednoduchých jako třeba dvě planety obíhající kolem hvězdy - kde matematika je chaotická nebo se vzpírá řešení, a vypočítat dlouhodobé předpovědi zůstane navždy nemožné.

A neznamená to 'konec vědy'. Věda je mnohem víc než pátrání po teorii všeho; je to osvětlování vztahů mezi vesmírným řádem na všech úrovních. To, že dojdeme k základům, ještě neznamená, že jsme narazili na strop. Existují desítky problémů v dynamice tekutin - nemluvě o neurobiologii - které potřebují nové přístupy nebo lepší aproximace, ne konečný, přesný popis hmoty v subatomárním měřítku."

Představil jsem si Ginu u její pracovní stanice. A představil jsem si ji v jejím novém domově, jak vypočítává všechny své problémy a malá vítězství svému novému milenci. Na okamžik jsem ztratil rovnováhu, ale rychle to zas pominulo. "Lowell Parker, Atlantica. Profesorko Mosalová, říkáte, že TOE je 'nejjednodušší matematická formulace základního řádu vesmíru'. Ale nejsou všechny tyto pojmy kulturně determinované? 'Jednoduchost'. 'Řád'? Dokonce celé spektrum formulací dostupných současné matematice?" Parker byl vážný mladý muž s bostonským přízvukem; Atlantica byl netzin pro intelektuály, vytvářený na částečný úvazek především akademiky z univerzit na východním pobřeží.

Mosalová odpověděla: "Jistě. A rovnice, jimž jsme se rozhodli říkat teorie všeho, nebudou jedinečné. Budou jako... řekněme Maxwellovy rovnice pro elektromagnetismus. Existuje půl tuctu stejně platných způsobů, jak se dají Maxwellovy rovnice zapsat - je možné zamíchat konstantami, použít různé proměnné, dají se dokonce vyjádřit buď ve třech, nebo ve čtyřech dimenzích. Fyzici a technici se stále nedokážou shodnout na tom, která formulace je nejjednodušší - protože to ve skutečnosti záleží na tom, k čemu ji chcete použít: k navržení radarové antény, k výpočtu chování slunečního větru nebo k popisu historie sjednocení elektrostatiky a magnetismu. Ale všechny dávají stejné výsledky v každém konkrétním výpočtu - protože všechny popisují totéž: elektromagnetismus jako takový."

Parker řekl: "To se často říká o světových náboženstvích, ne? Vyjadřují stejné základní, univerzální pravdy - pouze různými způsoby, aby to vyhovovalo různým dobám a místům. Jste ochotná uznat, že to, co děláte, je v podstatě jenom součást stejné tradice?"

"Ne. Nevěřím, že to tak je."

"Ale připustila jste, že TOE, kterou přijmeme, budou určovat kulturní faktory. Tak jak můžete tvrdit, že to, co děláte, je 'objektivnější' než náboženství?"

Mosalová zaváhala a potom uvážlivě řekla: "Předpokládejme, že by zítra byli vyhlazeni všichni lidé na planetě. Počkali bychom několik milionů let, až se objeví nová civilizace se soustavou náboženských a vědeckých kultur. Co by podle vás měla ta nová náboženství společného se starými - s těmi z naší éry? Mám za to, že jediným styčným bodem by byly určité etické principy, jejichž původ se dá vystopovat ve společných biologických vlivech, jako jsou sexuální reprodukce, výchova dětí, výhody altruismu a vědomí smrtelnosti. A kdyby biologie byla hodně odlišná, nemusel by být překryv vůbec žádný.

Kdybychom však počkali, až nová vědecká kultura přijde se svou verzí TOE, pak věřím, že - bez ohledu na to, jak jinak by vypadala na papíře - by to bylo něco, co by se ve všech ohledech rovnalo naší TOE... tak jako je každý vysokoškolský student fyziky schopen dokázat, že všechny formy Maxwellových rovnic popisují přesně totéž.

To je ten rozdíl. Vědci mohou začít vášnivým sporem, ale sejdou se u konsenzu, bez ohledu na jejich kulturu. Této konference se účastní fyzikové z více než stovky různých zemí. Jejich předkové před třemi tisíci lety možná měli dvacet nebo třicet vzájemně si odporujících vysvětlení pro každý jev v přirozeném světě, který vás napadne. A přesto jsou zde předkládány pouze tři odporující si kandidátské TOE. A já se vsadím, že za dvacet let, ne-li ještě dříve, bude jenom jedna."

Zdálo se, že Parkera tato odpověď neuspokojila, ale posadil se na své místo.

"Lisbeth Wellerová, GrunWeisheit. Zdá se mi, že celý váš přístup k těmto záležitostem odráží mužský, západní, redukcionistický způsob uvažování, příznačný pro levou polovinu mozku." Wellerová byla vysoká, rozvážně vyhlížející žena, z jejíhož hlasu bylo slyšet nefalšovaný smutek a zmatek. "Jak to dokážete sloučit se svým bojem

africké ženy proti kulturnímu imperialismu?"

Mosalová klidně odpověděla: "Nemám v úmyslu vzdát se nejmocnějších intelektuálních nástrojů, které ovládám, jen kvůli nějaké podivné, pomýlené představě, že jsou majetkem nějaké jednotlivé skupiny lidí: mužské, západní nebo jiné. Jak jsem řekla, historie vědy je historií konvergence ke společnému chápání vesmíru - a já se z žádného důvodu nechci nechat z této konvergence vyloučit. A pokud jde o 'způsoby myšlení příznačné pro levou polovinu mozku', obávám se, že toto pojetí je poněkud zastaralé - a redukcionistické. Osobně používám celý orgán."

Fanouškové propukli v hlasitý aplaus, který však vyzněl smutně, když postupně umlkal. Atmosféra v sále se změnila: začínala být napjatá, polarizovaná. Věděl jsem, že Wellerová je hrdá členka Mystické renesance - a třebaže většina přítomných novinářů jistě neměla vazby k žádnému kultu, menšina se silným antivědeckým přesvědčením mohla ještě dát o své přítomnosti vědět.

"William Savimbi, Proteus Information. Vyjadřujete se tak, jako byste byla nakloněna konvergenci myšlenek, která se nijak neohlíží na kultury předků - jako by pro vás vlastní dědictví nebylo vůbec důležité. Je pravda, že vám Panafrická fronta kulturní obrany začala hrozit smrtí, když jste veřejně prohlásila, že se nepovažujete za Afričanku?" Proteus byla jihoafrická pobočka jedné velké kanadské rodinné firmy; Savimbi byl mohutný, šedovlasý muž, jenž mluvil s přirozenou nenuceností, jako by nedělal rozhovor s Mosalovou poprvé.

Mosalová viditelně měla co dělat, aby ovládla svůj hněv. Sáhla do kapsy, vytáhla notepad a začala ťukat do klávesnice.

Pak, aniž by to přerušila, řekla: "Pane Savimbi, jestli vám technika, s kterou pracuje vaše profese, příliš nahání hrůzu, možná byste se měl poohlédnout po něčem méně náročném. Toto je citát z původní reportáže pro Reuters, publikované ve Stockholmu 10. prosince 2053. A trvalo mi jen patnáct vteřin, než jsem ho našla."

Zvedla notepad a její hlas promluvil z nahrávky: "Neprobouzím se každé ráno s tím, že bych si říkala: 'Jsem Afričanka, jak by se to mělo promítnout do mé práce?' Takovým způsobem vůbec neuvažuji. Zajímalo by mě, jestli se někdo zeptal doktora Wozniaka, jak ovlivnilo jeho přístup k polymerové syntéze to, že je Evropan."

Ozval se další aplaus - tentokrát od více posluchačů - ale cítil jsem silící dravý podtón. Mosalová byla viditelně čím dál rozčilenější, a přestože smečka byla - v principu - na její straně, nepochyboval jsem o tom, že lidem by udělalo radost, kdyby se nechala vyprovokovat ke ztrátě sebeovládání.

"Janet Walshová, Planet News. Paní Mosalová, možná byste mi mohla něco objasnit. Ta teorie všeho, o které pořád mluvíte a která shrne definitivní pravdu o vesmíru... myslím si, že to zní báječně, ale ráda bych slyšela přesně, z čeho vychází."

Mosalová určitě věděla, kdo je Walshová, ale nedala najevo žádnou zášť. "Každá TOE je pokus najít hlubší vysvětlení toho, čemu se říká Standardní jednotná teorie pole. Ta byla vypracována ve 20. letech - a dosud obstála ve všech experimentálních testech. Striktně vzato, SJTP je již 'teorie všeho': podává jednotný popis všech přírodních sil. Ale je to velice komplikovaná, improvizovaná teorie - založená na desetidimenzionálním vesmíru se spoustou zvláštních klíčků, se kterými je těžké se smířit. Většina z nás si myslí, že hlouběji leží jednodušší vysvětlení, které jen čeká, až je někdo objeví."

"Ale ta SJTP, kterou se snažíte nahradit - z čeho vycházela ta?" pokračovala Walshová.

"Z celé řady starších teorií, z nichž každá izolovaně popisovala jednu nebo dvě ze čtyř základních sil. Ale jestli vás zajímá, odkud se vzaly ty starší teorie, musela bych vyličit pět tisíc let vědeckého bádání. Krátká odpověď je v podstatě taková, že TOE bude vycházet z pozorování všech aspektů světa a z hledání souvislostí mezi těmito pozorováními."

"Opravdu?" Walshová se pokusila o výraz šťastné nevěřivosti. "Pak jsme ale všichni vědci, ne? Všichni používáme své smysly, všichni pozorujeme. A všichni vidíme souvislosti. Pokaždé když vyjdu na zahradu a podívám se na mraky nad svým domovem, napadne mě, že se něčemu podobají." Z úsměvu, který vykouzila, čísla skromnost a podceňování sebe sama.

"To je začátek," řekla Mosalová. "Rozdíl spočívá ve dvou velkých krocích nad rámec takového pozorování. Jedním je uskutečňování záměrných, řízených experimentů místo pouhého pozorování přírodních dějů. A druhým je uskutečňování kvantitativních pozorování: měření a snaha najít souvislosti mezi čísly."

"Jako v numerologii?"

Mosalová zavrtěla hlavou a trpělivě odpověděla: "Nemůže to být jakákoli souvislost, samoúčelná. Musíte vyjít z jasné hypotézy a musíte vědět, jak ji otestovat."

"Myslíte... použít všechny správné statistické metody a tak dál?"

"Přesně tak."

"Předpokládáme správné statistické metody... myslíte si, že celá pravda o vesmíru je vyřčena v souvislostech, které můžete najít civěním do nekonečných řad čísel?"

Mosalová zaváhala. Asi přemýšlela, jestli by nebylo lepší přijmout takovou charakteristiku svého životního úsilí než se pustit do mučivého procesu podrobnějšího vysvětlování.

"Víceméně ano."

"Všechno je v číslech? Čísla nikdy nelžou?"

Mosalové došla trpělivost. "Ne, nelžou."

"To je velice zajímavé," poznamenala Walshová. "Protože před několika měsíci jsem narazila na neskutečnou - velice urážlivou! - myšlenku rozšiřovanou na několika ultrapravicových evropských serverech. Napadlo mě, že si zaslouží důkladně - vědecky! - vyvrátit. Proto jsem si koupila malý balíček statistických programů a požádala jsem je, aby otestovaly hypotézu, že určitá část - určitá kvóta Nobelových cen od roku 2010 byla z politických důvodů přímo vyhrazena občanům afrických zemí." Nastal okamžik ohromného ticha, po kterém se sálem začala šířit vlna

rozhořčených výkřiků. Walshová zvedla notepad a zvýšila hlas, aby tu vřavu překřičela. "A dostala jsem odpověď, že s pravděpodobností devadesát pět procent..." Půltuctu lidí v řadách fanoušků vyskočilo a začalo na ni pokřikovat; muži, jež jsem měl vedle sebe, začali syčet. Walshová pokračovala s nechápavým výrazem, jako by neporozuměla, proč se strhl takový rozruch. "Dostala jsem odpověď, že s pravděpodobností devadesát pět procent je to pravda." Další desítky lidí vstalo a začalo ji hlasitě urážet. Čtyři žurnalisté vyběhli ze sálu. Walshová dál stála a s nevinným úsměvem na tváři čekala na odpověď. Zhlédl jsem Marianu Foxovou, jež váhavě vykročila k pódiu; Mosalová ji gestem zastavila.

Violet Mosalová začala ťukat do svého notepadu. Křik a syčení postupně utichly a pak se všichni s výjimkou Walshové znovu posadili.

Ticho nemohlo trvat déle než deset vteřin, ale bylo to dostatečně dlouho, abych si uvědomil, jak mi buší srdce. Měl jsem chuť někoho praštit. Walshová nebyla žádná rasistka, ale byla zkušený manipulátor. Její osten se dostal pod kůži každému; kdyby měla vzadu v sále dvě stovky ječících stoupenců mávajících poutači, nedokázala by strhnout větší bouři.

Mosalová zvedla hlavu a mile se usmála.

"Africkou vědeckou renesancí se v posledních deseti letech podrobně zabývalo více než třicet prací," řekla. "Ráda vám poskytnu odkazy, jestli si je nedokážete vyhledat sama. Zjistíte, že existuje několik složitějších hypotéz pro vysvětlení prudkého nárůstu počtu článků od afrických vědců, publikovaných v odborných vědeckých časopisech, počtu citací z těchto článků, počtu udělených patentů - a počtu Nobelových cen za fyziku a chemii.

Ale když dojde na váš obor, obávám se, že jste v tom sama. Nedokážu najít jedinou studii, která nabízí alternativní vysvětlení pro pravděpodobnost devadesáti devíti procent, že od svého založení byla určitá kvóta Bookerových cen vyhrazena jasně vymezené, intelektuálně zpochybňované menšině: námezdným pisálkům, kteří měli zůstat u reklamy." Sál vybuchl smích. Walshová ještě několik okamžiků stála a potom se s pozoruhodnou důstojností posadila: nekajicně, nezahanbená, nevyvedená z konceptu. Zajímalo mě, jestli jí šlo jen o to, aby jí Mosalová na nějaké úrovni vrátila úder.

Nebylo pochyb o tom, že Planet Noise najde způsob, jak výměnu názorů překroutit, aby z ní vyšla vítězná Walshová: **VĚDECKÝ GENIUS PŘI KONFRONTACI S FAKTY URÁŽÍ UZNÁVANOU AUTORKU**. Většina médií bude referovat v tom duchu, že Mosalová zareagovala na záměrnou provokaci s velkým sebeovládáním.

Padlo ještě několik otázek - všechny ale neškodné a spíše technické - načež bylo shromáždění ukončeno. Došel jsem za pódium, kde na mě čekala Karin De Grootová.

De Grootová byla určitě i-žena - což bylo vzezření, které zdaleka nebylo "na poloviční cestě" k oboupohlavnímu; bylo mnohem charakterističtější. Na rozdíl od u-mužů a u-žen, kteří zvyrazňovali zažitá obličejová vodítka pro rozlišení pohlaví, a asexuálů, kteří je eliminovali, si první i-ženy a i-muži vymodelovali zrakovou soustavu člověka a našli úplně nové skupiny parametrů, které je odlišují na první pohled - aniž by z nich udělaly homogenní masu.

Potřásla mi rukou a potom mě dovedla k jednomu z hotelových salonků. "Prosím, moc na ni netlačte. Nebylo to tam nic příjemného."

"Nedovedu si představit, že by to někdo zvládl líp."

"Nechtěla bych Violet za nepřítel; vrátí úder až tehdy, když si ho promyslí. Ale to neznamená, že je z kamene."

V salonku byl stůl a sezení pro dvanáct lidí, ale čekala tam jen Mosalová. Tak trochu jsem čekal soukromou ochranku - ale přestože měla fanklub, nepařila do stejné kategorie jako rockové hvězdy. A přes naléhavé signály, které mělo Kuwale, to nejspíš nebylo nutné.

Mosalová mě přivítala vřele. "Mrzí mě, že jsme to nemohli udělat dřív, ale bohužel jsem si na to nevyhradila čas. Po všech těch schůzkách se Sarah Knightovou jsem předpokládala, že přípravnou fázi máme za sebou."

Po všech těch schůzkách se Sarah Knightovou? Předprodukce neměla v žádném případě zajít tak daleko bez souhlasu SeeNetu.

"Je mi líto, že vás tomu musím vystavit znovu," řekl jsem. "Vždycky když projekt převezme jiný režisér, nedá se vyhnout určitým nepříjemným opakováním."

Mosalová roztržitě přikyvla. Sedli jsme si a společně jsme probrali časový harmonogram celé konference, porovnali si poznámky. Mosalová požádala, aby nebyla natáčena na více než padesáti procentech akcí, jichž se bude účastnit.

"Zbláznila bych se, kdybyste mě pořád pozoroval a přistihl mě pokaždé, když uslyším něco, s čím nebudu souhlasit, a protáhnu obličej." Souhlasil jsem, ale pak jsme smlouvali, kterých padesát procent to bude - rozhodně jsem chtěl mít její reakce na všechny proslovy, při nichž bude výslovně probírána její práce.

Dohodli jsme se na třech dvouhodinových rozhovorech, z nichž první se měl konat ve středu odpoledne.

"Stále mi není tak úplně jasné, kam tímto programem míříte," řekla Mosalová. "Jestli je námětem teorie všeho, proč se zaměřovat na mě a nereferovat o celé konferenci?"

Pokřčil jsem rameny. "Pro diváky jsou teorie přístupnější, když je dostanou naservírované jako něco, co udělal konkrétní člověk. Nebo je o tom aspoň přesvědčeno vedení stanice - a pravděpodobně se mu již podařilo přesvědčit také diváky." Zkratka SeeNet znamenala Science, Education and Entertainment Network, ale to "S" bylo často zdrojem rozpaků, neboť věda byla pojímána jako něco, co nedokáže být samo o sobě zajímavé, tudíž to potřebuje maximální cukrovou polevu. "V profilu se však můžeme dotknout některých širších témat, z toho pohledu, jak ovlivňují váš každodenní život. Například kultů ignorance."

"Myslíte, že už tak nemají dost publicity?" zeptala se kousavě Mosalová.

"Mají - ale většinou si ji dělají samy. Profil by mohl dát příležitost, aby je lidé uviděli vašimi očima."

Zasmála se. "Chcete, abych vašim divákům vyprávěla, co si myslím o kultech? Jestli se do toho pustím, na nic jiného už vám nezbude čas."

"Mohla byste zůstat u hlavních tří."

Mosalová zaváhala. De Grootová po mně vrhla varovný pohled, ale nedbal jsem na to. "Kultura především?" nadhodil jsem.

"Kultura především je nejsmutnější. Je to poslední útočiště pro lidi, kteří si o sobě zoufale moc chtějí myslet, že jsou 'intelektuálové' - a přitom zůstávají naprostými vědeckými analfabety. Většinou se jim jenom stýská po době, kdy třetí planetu řídili lidé, jejichž definice civilizovaného vzdělání zahrnovala latinu, evropskou vojenskou historii a vybrané kostrbaté verše několika přerostlých britských školáků."

Odměnil jsem ji širokým úsměvem. "Mystická renesance?"

Mosalová se jen ironicky usmála. "Vycházejí z tak dobrých úmyslů, nemyslíte? Říkají, že většina lidí je slepá vůči světu kolem: náměsíčníci v ubíjející šedi jednotvárné práce a ohlupující zábavy. Nemohla bych víc souhlasit. Říkají, že chtějí, aby se všichni na planetě 'naladili' na vesmír, v němž žijeme, a sdíleli s nimi posvátnou bázeň, kterou cítí, když se zahledí do hluboké zvláštnosti toho všeho: omračující délky a časových měřítek kosmologie, nekonečně bohaté složitosti biosféry, bizarních paradoxů kvantové mechaniky.

Totíž... všechny tyhle věci probouzejí posvátnou bázeň i ve mně - občas - ale Mystická renesance bere tuto reakci jako cíl sám o sobě. A chtějí, aby věda přestala zkoumat všechno, co jim ve svém čistém, nevysvětleném stavu dělá dobře - aby z toho náhodou nedostali stejný záchvat, až se to podaří lépe pochopit. Ve výsledku o vesmír vůbec nestojí.

Nezajímá je o nic víc, než zajímá lidi, kteří si romantizují život zvířat do kresleného světa, kde neteče žádná krev, nebo lidi, kteří popírají existenci ekologických škod, neboť nechťejí změnit svůj životní styl. Stoupenci Mystické renesance chtějí pravdu jen tehdy, když jim vyhovuje a když vyvolává ty správné emoce. Kdyby byli upřímní, strčili by si živý drát do mozku na všechna místa, která jim umožňují věřit, že prožívají trvalé mystické prozíření - protože o nic jiného jim nakonec nejde."

To, co Mosalová říkala, mělo nevyčíslitelnou cenu. Ještě nikdy si nikdo v takovém postavení na kultu takto nevyšlápl. Alespoň ne na veřejné nahrávce.

"Pokoru vědě!?"

Mosalové se v očích zableskl hněv. "Ti jsou úplně nejhorší. Nejpovýšenější, nej cyničtější. Janet Walshová je jenom taktik a loutka; většina pravých vůdců má mnohem lepší vzdělání. A ve své kolektivní moudrosti se rozhodli, že křehký květ lidské kultury prostě nepřežije další odhalení toho, co lidské bytosti ve skutečnosti jsou nebo jak vesmír doopravdy funguje.

Kdyby protestovali proti zneužívání biotechnologií, podpořila bych je naprosto bez výhrad. Kdyby protestovali proti zbrojnímu výzkumu, udělala bych totéž. Kdyby reprezentovali nějaký soudržný systém hodnot, který by pomáhal, aby nejkřutější vědecké pravdy nebyly pro obyčejné lidi tak cizí...

Jenže když dojdou k závěru, že veškeré poznání - za hranicí, kterou určují oni - je prokletí civilizace a zdravého rozumu a že je zapotřebí, aby nějaká samozvaná kulturní elita vytvořila soustavu 'život utvrzujících' mýtů vlastní provenience, které je nahradí, které dodají lidské existenci nějaký patřičně povznášející - a politicky žádoucí - smysl, nejsou nic jiného než cenzori a sociální inženýři toho nejhoršího ražení."

Náhle jsem si všiml, že stíhlé ruce, které má Mosalová rozprostřené na stole před sebou, se chvějí; byla rozčilená víc, než jsem předpokládal. "Bude už devět, ale jestli máte čas, mohli bychom v tom pokračovat po Buzzově přednášce, co myslíte?" navrhl jsem.

De Grootová ji chytila za loket. Naklonily se blíž k sobě a dlouho spolu tlumeně rozmlouvaly.

"Domluvili jsme se, že interview uděláme ve středu, ne?" řekla pak Mosalová. "Je mi líto, ale dřív nebudu mít čas."

"Jistě, to je v pořádku."

"A to, co jsem právě řekla, bylo mimo kameru. Nesmíte to použít."

Bylo to, jako bych dostal ránu. "To myslíte vážně?"

"Měla to být schůzka, na které spolu probereme časový plán natáčení. Neřekla jsem nic, co by bylo určeno ke zveřejnění."

"Zasadím to všechno do kontextu," zaprosil jsem. "Janet Walshová si dala velice záležet, aby vás urazila - a vy jste na tiskové konferenci zachovala chladnou hlavu, ovládla jste se - ale potom jste podrobně vyjádřila své názory. Co je na tom špatného? Chcete snad, aby Pokoru vědě! začalo cenzurovat vás?"

Mosalová na okamžik zavřela oči a potom uvážlivě řekla: "Ano, jsou to mé názory a mám na ně právo. Mám také právo rozhodnout, kdo je uslyší a kdo ne. Nechci celou tuto špínu ještě víc rozvířovat. Proto vás prosím, respektujte mé přání a slibte mi, že nic z toho nepoužijete."

"Nemusíme to uzavřít teď hned. Mohu vám poslat hrubou verzi..."

Mosalová udělala odmítavé gesto. "Podepsala jsem dohodu se Sarah Knightovou, v níž stojí, že můžu vetovat všechno na místě, bez vysvětlení."

"Jestli jste to udělala, byla to dohoda s ní, osobně, ne se SeeNetem. SeeNet má od vás pouze standardní souhlas."

Mosalová nevypadala šťastně. "Víte, co jsem se vás chtěla zeptat? Sarah řekla, že mi vysvětlíte, proč jste musel projekt tak narychlo převzít. Po veškeré práci, kterou do toho vložila, zůstal jen desativteřinový vzkaz, který říkal: Z profilu mne odvolali, nový režisér je Andrew Worth, důvod ti řekne on."

"Sarah ve vás možná vzbudila mylný dojem," řekl jsem opatrně. "SeeNet ji pro ten dokument nikdy oficiálně nevybral. A SeeNet to byl, kdo vás původně oslovil a dal věci do pohybu - ne Sarah. Nikdy to nebyl nezávislý projekt, který si sama připravovala, aby jim ho nabídla. Byl to projekt SeeNetu, který chtěla vést, a tak věnovala spoustu času tomu, aby ho dostala."

"Ale proč ho nedostala," zeptala se De Grootová. "Tolik průzkumu, tolik přípravných prací, všechno to nadšení... proč z toho nic nebylo?"

Co jsem na to mohl říct? Že jsem projekt ukradl jedině osobě, která si ho opravdu zasloužila... abych si mohl dopřát dovolenou v Jižním Pacifiku, daleko od tlaků frankensteinovské vědy, s plně hrazenými náklady?
 "Vedení stanice je svět sám o sobě," řekl jsem. "Kdybych chápal, na základě čeho se rozhodují, pravděpodobně bych tam s nimi seděl taky."
 De Grootová a Mosalová mi věnovaly mlčenlivý, nedůvěřivý pohled.

12

TechnoLalia, největší konkurent SeeNetu, vytrvale nazývala Henryho Buzzu "uctívaným guru transmileniální fyziky" - a dost často naznačovala, že by měl co nejdřív odejít do důchodu a přenechat pole mladším kolegům, kteří byli hodnoceni dynamičtějšími frázemi: wunderkinder und enfants terrible "surfující nekonečně dimenzionální nouvelle vague pravesmíru". (Lydia ohrovovala nad TL nos a říkala, že je to jenom populární věda, "velká huba a žádný mozek". Proti tomu jsem neměl námitek, ale často jsem se obával, že SeeNet směřuje k podobnému osudu.) Buzzo se podílel na Nobelově ceně v roce 2036 spolu se sedmi dalšími architektky Standardní jednotné teorie pole - ale také se ji nyní snažil rozvrátit nebo alespoň nahradit. Připomínalo to dva fyziky ze začátku dvacátého století: J.J.Thomsona, který zavedl elektrony jako hmotné částice, a George Thomsona, jeho syna, jenž dokázal, že se mohou chovat také jako vlny. Bylo to rozšíření pohledu, ne rozpor. A Buzzo určitě doufal, že dosáhne něčeho podobného v jediné generaci. Buzzo byl vysoký, holohlavý, vráščitý muž. Bylo mu třiaosmdesát, nejevil však žádné známky chatrnosti. Byl energický řečník a zdálo se, že dokáže v obecnstvu složeném z odborníků na MVT vykřesat jiskru... jenže jsem nestačil ani na jeho tajemné vtipy, ze kterých pukali smíchy. Jeho úvod obsahoval spoustu známých frází a spoustu rovnic, které jsem již viděl - ale jakmile začal s těmito rovnicemi něco dělat, úplně jsem ztratil půdu pod nohama. Každou chvíli ukázal nějaký obrázek: zauzlené šedobílé hadice se zelenou mřížkou na povrchu, přes kterou se plazily jasně červené geodetické křivky. Z nějakého bodu vykvetly trojice vzájemně kolmých vektorů, které se začaly pohybovat smyčkou nebo uzlem a přitom se naklánět a kroutit. Ale jen se mě zmocnil pocit, že těmto diagramům začínám rozumět, Buzzo přezíravě mávl rukou směrem k plátnu a řekl něco jako: "Nemohu vám předvést neklíčovější aspekt - co se děje ve svazku lineárních soustav, ale jistě si to všichni umíte představit: stačí, když si představíte zasazení tohoto povrchu do dvanácti rozměrů..."

Seděl jsem dvě (prázdná) místa nalevo od Mosalové, ale prakticky jsem se neodvažoval se na ni podívat. A když jsem to udělal, zůstala očima viset na Buzzovi, ale její výraz zkameněl. Netušil jsem, jaké prostředky si představovala, že jsem použil, abych získal smlouvu na dokument. (Úplatek? Vydírání? Sex? Kéž by SeeNet byl tak zábavně zkažený.) Ve skutečnosti však nezáleželo na tom, jak jsem to udělal; nespravedlnost konečného výsledku byla i tak nabíledni. "Takže tento dráhový integrál nám dává invariant!" prohlásil Buzzo. Jeho poslední ostrý diagram se zauzlenými hadicemi se znenadání rozplynul do beztvareho šedozeleného oparu - čímž symbolizoval přechod z konkrétního časoprostoru do jeho generalizace v pravesmíru - ale tři vektory, jež poslal, aby obepluly simulovaný vesmír, zůstaly fixované. "Invarianty" v modelu všech topologií byly fyzikální veličiny, u nichž se dala dokázat nezávislost na takových věcech, jako je zakřivení časoprostoru v zájmové oblasti, a dokonce i to, kolik má rozměrů; nalezení invariant byl jediný způsob, jak dostat z děsivé neurčitosti pravesmíru nějakou soudržnou fyziku. Upřel jsem pohled na Buzzovy pevné vektory; nakonec jsem nebyl ztracený úplně.

"Ale to je jasné. Teď přijde ta ošidná část: představte si prodloužení téhož operátoru do prostorů, kde Ricciho zakřivení není definováno..."

Teď jsem byl ztracený.

Vážně jsem uvažoval o tom, že bych ještě jednou zavolal Sarah a zeptal se jí, jestli by byla ochotná vzít si Violet Mosalovou zpátky. Mohl bych jí předat materiál, který jsem zatím natočil, vyřídit administrativní změny s Lydií a potom se odplazit někam, kde bych se vzpamatoval - z odchodu Giny, ze Smetiště DNA - aniž bych musel předstírat, že dělám něco víc než to, že se dávám dohromady. Namluvil jsem si, že nemůžu přestat pracovat ani na měsíc... ale byla to otázka toho, na co jsem byl zvyklý, ne otázka toho, zda budu mít co jíst - a když jsem neměl někoho, kdo by mi přispěl na nájemné, stejně bylo jasné, že se budu muset stěhovat. Úzkost by mi pomohla zůstat v zeleném, poklidném Eastwoodu rok, možná i víc - ale teď jsem měl namířeno na vnější předměstí bez ohledu na to, co udělám.

Nevím, co mi nakonec zabránilo, abych odešel z té nesrozumitelné přednášky a od oprávněného odporu Mosalové. Hrdost? Tvrdohlavost? Setrvačnost? Možná za to nakonec mohla přítomnost kultů. Walshová mohla přejít jedině na podlejší taktiku - ale o to větší zradou by bylo od projektu odejít. Podvolil jsem se požadavkům SeeNetu, pokud šlo o frankensteinovskou vědu ve Smetišti DNA; teď jsem měl možnost odčinit to tím, že ukážu světu někoho, kdo se staví kultům na odpor. A nevypadalo to, že by rétoriku mělo vystřídat násilí, nehledě na Kuwale. Toto byla tajemná fyzika, ne biotechnologie, a dokonce i na té zambijské konferenci o bioetice, kde jsem naposledy viděl Walshovou, to byli jako obvykle stoupenci Božího obrazu - nikoli Pokoru vědě! - kdo házel na přednášející opičí embrya a poléval žurnalisty, kteří nebyli na jejich straně, lidskou krví. Konferenci k einsteinovskému století žádní náboženští fundamentalisté nevěnovali pozornost; TOE byla buď mimo jejich chápání, nebo jim nestála ani za pohrdání.

"To je nesmysl," řekla tiše Mosalová.

Opatrně jsem se na ni podíval. Usmívala se. Otočila se ke mně, jako by na okamžik zapomněla na veškerou zášť, a zašeptala: "Tak to není! On si myslí, že našel argument, který mu umožní vyloučit topologie s izolovanými body; zkonstruoval izomorfismus, který všechny tyto topologie převede na množinu, jejíž míra je nulová. Používá k tomu ovšem špatnou míru. V tomto kontextu musí použít Perriniho, ne Saupeho! Jak je možné, že si toho nevšiml?" Měl jsem jen velice mlhavou představu, o čem mluví. Topologie s izolovanými body byly "prostory", kde se nic

prakticky nedotýkalo ničeho jiného. "Míra" byla jakýmsi zobecněním pojmu délka, v podstatě vícerozměrná plocha či objem - jenže některé abstrakce byly mnohem divočejší. Když člověk měl něco sečíst nad všemi topologiemi, vynásobil každý příspěvek k nekonečné sumě "mírou" toho, o "jak velkou" topologii se jedná - bylo to trochu jako zohledňovat v celosvětovém průměru nějaké statistiky populace každé země, její rozlohu, její hrubý národní produkt nebo nějaké jiné kritérium jejího relativního významu.

Buzzo si myslel, že našel způsob, jak zcela jednoduše vyřešit výpočet každé reálné fyzikální veličiny, tak aby faktický příspěvek všech vesmírů tvořených izolovanými body činil nula.

Mosalová si myslela, že se mýlí.

"Takže mu budete oponovat, až skončí?"

Otočila se zpátky k pódiu a usmála se pro sebe. "Počkáme a uvidíme. Nechci ho ztrapňovat. A někdo jiný si té chyby určitě všimne."

Došlo na otázky. Napínal jsem své omezené chápání věci do krajnosti, snažil jsem se rozhodnout, jestli se některé z nadnesených otázek skryté zabývaly tím, o čem mluvila Mosalová, ale usoudil jsem, že ne. Když přednáška skončila a ona nepromluvila, zeptal jsem se přímo: "Proč jste mu to neřekla?"

Rozčílila se. "Mohla jsem se zmýlit já. Budu si to muset lépe rozmyslet. Není to triviální otázka; možná měl dobrý důvod, aby se tak rozhodl."

"Byl to úvod přednášky, kterou má mít od neděle za týden, ne?" zeptal jsem se. "Dělal si prostor pro své mistrovské dílo?" Buzzo, Mosalová a Jasuko Nišide měli předložit své konkurenční teorie všeho - ve striktně abecedním pořadí - v poslední den konference.

"Ano."

"Takže... jestli udělal chybu ve volbě míry, mohl by si nabít hubu?"

Mosalová mi věnovala dlouhý, přísný pohled. Hlavou mi blesklo, že se mi možná konečně podařilo vyrazit si rozhodování z ruky: že teď odstoupí od spolupráce, takže nebudu mít co filmovat a tím pádem ani důvod zůstat.

"Mám dost potíží s tím, abych přišla na to, které z mých metod jsou správné," odpověděla chladně. "Nemám tolik času, abych mohla být odborníkem také na práci všech ostatních." Podívala se na notepad. "Myslím, že filmování bylo pro dnešek dost. Jestli mě nyní omluvíte, mám s někým domluvený oběd."

Zahlédl jsem Mosalovou, jak míří do jedné z hotelových restaurací, a tak jsem se otočil na druhou stranu a vyšel ven z budovy. Polední obloha oslepovala; ve stínech pod markýzami si budovy zachovávaly jemné odstíny, ale na plném slunci připomínaly nejstarší části severoafrických měst - nic než bílý kámen proti bílé obloze. Z východu vanul vítr, který voněl oceánem, teplý, ale ne nepříjemný.

Chodil jsem vedlejšími ulicemi, kam mě nohy zanesly, až jsem se ocitl na otevřeném náměstí. Uprostřed byl malý kruhový park, široký nějakých dvacet metrů, porostlý bujnou trávou - divokou a neposekanou - z něhož tu a tam vyrůstalo několik palem. Kromě květin v květináčích, které byly v hotelu, to byla první vegetace, kterou jsem v Bezstátí uviděl. Hlína tady byla vzácná; všechny potřebné minerály se daly najít ve stopových množstvích v oceánu, ale kdyby se někdo chtěl pokusit získat ostrov dost ornice pro zemědělství, znamenalo by to pročesat několiktisíckrát větší plochu, než vyžadoval potravní řetězec založený na řasách a planktonu, který uspokojoval tytéž potřeby. Hleděl jsem na ten kus zeleně - a čím déle jsem se díval, tím víc mě ten pohled znervózňoval. Trvalo mi ještě chvíli, než jsem pochopil proč.

Celý ostrov byl artefakt, tak jako každá budova z kovu a skla. V chodu jej udržovaly geneticky upravené organismy - které však měly ke svým divokým předkům asi tak stejně daleko jako stará ruda v zemi k blyštivě titanové slitině.

Tento maličký park, který byl ve skutečnosti jen přerostlým květináčem, to měl nemilosrdně zdůraznit, zbořit iluzi, že stojím na něčem jiném než na plošině obrovského stroje.

Ale nefungovalo to.

Viděl jsem Bezstátí ze vzduchu, jak roztahuje své úponky do Pacifiku, organicky krásné jako každý živý tvor na planetě. Věděl jsem, že každá cihla a každá taška v tomto městě byla vypěstována z moře a ne vypálena v peci. Celý ostrov působil svým způsobem tak "přirozeně", že nepřirozeně vypadala tráva a stromy. Tento kus divoké - "autentické" přírody vypadal cize a uměle.

Sedl jsem si na lavičku - také z útesové skály, ale měkčí než dlažba pod ní; víc polymerů a méně minerálů? - částečně zastíněnou jednou z (ironických?) soch v podobě palem, které stály v kruhu kolem náměstí. Nikdo z místních nechodil po trávě, a tak jsem to neudělal ani já. Chuť k jídlu se mi zatím nevrátila, a tak jsem jenom seděl, koupal se v teplém vzduchu a díval se po lidech.

Bezděčně jsem si vybavil svou absurdní představu nekonečných bezstarostných nedělních odpolední s Ginou. Jak mě vůbec napadlo, že by se mnou chtěla až do konce života sedět u fontány v Eppingu? Jak jsem mohl tak dlouho věřit, že je šťastná, když se mi v ní nakonec nepodařilo budít jiné pocity, než že je přehlížená a neviditelná, že se dusí, zavřená jako v pasti?

Můj notepad pípnul. Vytáhl jsem ho z kapsy a Sisyfos mi oznámil:

"Právě byla zveřejněna epidemiologická statistika Světové zdravotnické organizace za březen. Počet nahlášených případů Úzkosti činí pět set dvacet tři. To je třicetiprocentní nárůst za měsíc." Na obrazovce se objevil graf. "V březnu bylo oznámeno víc nových případů než za předchozích šest měsíců dohromady."

"Nevzpomínám si, že bych o takovou informaci žádal," namítl jsem otupěle.

"Sedmého srpna loňského roku. Čas 12.43." Hotelový pokoj v Manchesteru. "Řekl jsi: ‚Dej mi vědět, kdyby čísla začala strmě růst.‘"

"Fajn. Pokračuj."

"Od doby, kdy ses naposledy informoval, bylo na toto téma v tisku publikováno dvacet sedm nových článků." Objevil

se seznam titulků. "Chceš slyšet jejich souhrn?"

"Ani ne."

Zvedl jsem oči od obrazovky a všiml jsem si muže, který na protější straně náměstí stál za malířským stojanem. Byl to podsaditý běloch, asi něco přes padesát, s opáleným, vráščitým obličejem. Jelikož jsem nejedl, měl jsem využívat čas tím, že si budu přehrávat Buzzovu přednášku nebo se snaživě probírat nějakými souvisejícími materiály, abych se lépe orientoval. Po několika minutách úvah o této vyhlídce jsem vstal a šel se podívat, jaké dílo tam vzniká.

Obraz byla impresionistická momentka z náměstí. Nebo částečně impresionistická; "palmy" a tráva vypadaly jako plochy zeleného světla odražené od nerovné okenní tabule, přes kterou je vidět zbytek scény - avšak budovy a dlažba byly zachyceny tak realisticky, jak by to udělal počítač nějakého architekta. Celé to bylo vyvedené na Transitionu - materiálu, který měnil barvu vlivem elektrické tužky. Různá napětí a frekvence způsobovaly, že každý iont kovu, který byl v materiálu obsažen, migroval k povrchu bílého polymeru jinou rychlostí; vypadalo to skoro jako olejomalba, která se objevila odnikud - však jsem také slyšel, že vytvoření požadovaného odstínu může být stejné umění jako míchání olejových barev. Mazání však bylo snadné: přesměrování napětí zahnal veškerý pigment zpátky.

Umělec ani nepřestal kreslit, aby se na mě podíval, a řekl: "Pět set dolarů." Měl přízvuk australského venkovana.

"Jestli se budu chtít nechat natáhnout, myslím, že si počkám, až to udělá někdo místní," odvětil jsem.

Podíval se na mě, jako bych ho urazil. "A deset let nestačí? Co byste chtěl? Doklady o občanství?"

"Deset let? Tak to se omlouvám." Deset let znamenalo, že byl prakticky průkopník. Bezstátí se začalo pěstovat v roce 2032, ale trvalo bezmála deset let, než se stalo obyvatelným a soběstačným. Překvapilo mě to; zakladatelé a většina prvních usadilů přišli ze Spojených států.

"Já jsem Andrew Worth," řekl jsem. "Jsem zde kvůli Einsteinovské konferenci."

"Bill Munroe. Já jsem tady kvůli světlu." Ruku mi nepodal.

"Nemůžu si ten obrázek dovolit. Ale pozvu vás na oběd, jestli chcete."

Kysele se na mě podíval. "Vý jste novinář."

"Dělám dokument o konferenci. Nic jiného. Ale ostrov...mě zajímá."

"Tak si o něm přečtěte. Na internetu najdete všechno."

"Ano, a všechno si to odporuje. Nemůžu přijít na to, co je propaganda a co ne."

"A proč si myslíte, že to, co vám řeknu, bude spolehlivější?"

"Takhle tváří v tvář to poznám."

Povzdech si. "A proč zrovna já?" odložil tužku. "Tak jo. Oběd a anarchie." Vydal se na druhou stranu náměstí.

Zůstal jsem stát. "Přece to tady nenecháte." Ale on šel dál, takže jsem ho musel dohonit. "Pět set dolarů - plus stojan a tužka - a vy jste ochoten věřit lidem, že se toho nikdo nedotkne?"

Podrážděně se na mě podíval, potom se otočil a mávl ke stojanu svým notepadem. Stojan krátce, řezavě zapištěl.

Několik lidí se otočilo. "Tam, odkud jste, nemáte poplašné štítky?" Cítil jsem, jak rudnu.

Munroe vybral lacině vypadající kavárnu se zahrádkou a objednal si z jídelního automatu jakousi bílou šlichtu, z níž se ještě kouřilo. Odpudivě páchla rybinou - ale to zde ještě nemuselo znamenat, že se kdysi jednalo o maso nějakého obratlovce. Ale i tak jsem ztratil veškeré náznaky chuti k jídlu, které se snad ve mně začaly probouzet.

Když jsem potvrdil platbu za jídlo, prohlásil: "Nic mi neříkejte: jste naprosto zmaten tím, že jako měnu používáme mezinárodní kredity, existenci soukromých stravovacích zařízení založených na svobodném podnikání, mou hanebnou fixaci na soukromý majetek a všemi ostatními rekvizitami kapitalismu, které vidíte kolem sebe."

"Neděláte to poprvé. Takže jak zní omletá odpověď na omletou otázku?" Munroe si odnesl talíř ke stolu, odkud mu nic nebránilo ve výhledu na stojan.

"Bezstátí je kapitalistická demokracie. A liberálně socialistická demokracie. A svaz družstev. A několik set dalších věcí, které nedovedu pojmenovat."

"Chcete říct... že lidé se tady rozhodnou, že se budou chovat, jako by byli v takové společnosti?"

"Ano, ale sahá to ještě hlouběji. Většina lidí vstupuje do syndikátů, které fakticky jsou takovými společnostmi. Lidé chtějí svobodu rozhodování, ale také chtějí určitý stupeň stability. Proto uzavírají dohody, které jim poskytují rámec, ve kterém mohou svůj život organizovat - dohody, které samozřejmě zahrnují možnost uvolnění, ale většina demokratických zemí dovoluje emigraci. Když se šedesát tisíc lidí v jednom sdružení rozhodne, že budou platit část ze svého příjmu - který se kontroluje - do fondu využívaného na zdravotnictví, vzdělání a sociální péči, o jehož rozdělování rozhoduje postup, jež podrobně stanoví komise zvolených delegátů, nemusejí mít parlament ani hlavu státu, ale mně to pořád ještě zní jako socialistická demokracie."

"Takže svobodně zvolená vláda není zakázaná. Ale - celkově - jste anarchisté, ne? Nemáte tady univerzální zákony, jimiž se každý musí řídit."

"Existuje skupina zásad schvalovaných velkou většinou trvalých obyvatel. Základní myšlenky týkající se osvobození od násilí a donucování. Jsou široce známé, a každý, kdo s nimi nesouhlasí, by sem raději neměl jezdit. Ale nebudu hnědopich, klidně by to mohly být zákony."

Takže jsme anarchisté, nebo ne?" Munroe výrazem tváře naznačil lhostejnost. "Anarchie znamená 'žádný vládce', ne 'žádné zákony'... ale v Bezstátí není nikdo, kdo by nespál z rozjímání o sémantice starých Řeků - nebo o textech Bakunina, Proudhona nebo Godwina. Pardon, beru zpátky: každá z těchto věcí leží vášnivě na srdci přibližně stejnému procentu populace, jaké byste našel v Pekingu nebo Paříži. Ale jestli chcete znát jejich názor, budete se muset zeptat někoho z nich."

Osobně si myslím, že svět s sebou vláčí příliš mnoho historické zátěže. Není to žádná velká ztráta. Většina anarchistických hnutí devatenáctého a dvacátého století, stejně jako marxisté, ztroskotala na otázce převzetí moci od vládnoucí třídy. V Bezstátí jsme si s tím poradili velice jednoduše. V roce 2025 šest zaměstnanců kalifornské firmy

EnGeneUity uprchlo s informacemi, které potřebovali, aby mohli zhotovit zárodek. Většina těchto informací byla jejich dílem, třebaže nebyly jejich majetkem. Odnesli si také některé geneticky upravené buňky různých kultur, ale příliš málo, než aby mohly někomu chybět. V době, kdy už všichni věděli, že Bezstátí roste, tady střídavě žilo několik set lidí, a kdyby se místo mělo celkově sterilizovat, nezapůsobilo by to dobře na veřejné mínění.

To byla naše ‚revoluce‘. Je to lepší než poměřovat svůj život Molotovovými koktejly."

"Až na to, že kvůli krádeži je na vás uvalen bojkot."

Munroe pokrčil rameny. "Bojkot je velice nepřijemný. Ale i tak je Bezstátí s bojkotem lepší než druhá možnost: firemní ostrov, na němž je každý metr soukromým majetkem. Už tak je dost hrůza, že každá slušná plodina na planetě je licencovaná. Představte si, že s půdou pod vašimi nohama by to bylo stejné."

"Dobrá," zareagoval jsem. "Takže technologie vám umožnila zkratku k nové společnosti; všechny staré modely byly bezvýznamné. Žádná invaze ani genocida, žádné krvavé povstání, žádné pomalé demokratické reformy. Ale dostat se do této fáze bylo poměrně snadné. Stejně pořád nechápu, co to tady drží pohromadě."

"Malé bezobratlé organismy."

"Myslel jsem politicky."

Munroe se zatvářil nechápavě. "Co to drží pohromadě před čím? Propuknutím anarchie?"

"Násilím. Drancováním. Zákony davu."

"Proč se vláčet do půlky Pacifiku kvůli něčemu, co může člověk dělat v každém městě na světě? Nebo si myslíte, že jsme si dali všechnu tu práci jen proto, abychom si mohli zahrát na Pána much?"

"Záměrně ne. Ale když se to stane v Sydney, pošlou tam zásahovou jednotku proti demonstrantům. Když se to stane v Los Angeles, pošlou tam Národní gardu."

"Máme vycvičenou domobranu, jež má téměř všeobecný souhlas s použitím přiměřené síly, aby mohla v krizové situaci chránit lidi a životně důležité zdroje." Vesele se usklíbl.

"Životně důležité zdroje". 'Krizové síly'. Zní to skoro jako doma, ne? Jenže tady ta krize nikdy nenastala."

"Dobrá. Proč nenastala?"

Munroe si promasíroval čelo a podíval se na mě, jako bych byl neodbytné dítě. "Může za to dobrá vůle? Inteligence? Nějaká jiná bizarní, neznámá síla?"

"Mluvte vážně."

"Několik věcí je jasných. Lidé, kteří sem přicházejí, mají vyšší než průměrnou úroveň idealismu. Chtějí, aby Bezstátí fungovalo, jinak by sem nepřišli - plus minus nějaký ten otravný agent provocateur jednou za čas. Jsou připraveni spolupracovat. Tím nemyslím žít v ubytovnách, tvářit se, že všichni jsou tvoje velká rodina, chodit na brigády a zpívat při tom povznášející společné písně - i když to k tomu taky trochu patří. Ale jsou ochotní být pružnější a tolerantnější než průměrný člověk, který se rozhodne žít jinde... protože v tom je celý vtíp.

Je tady menší koncentrace bohatství a moci. Možná je to jen otázka času - ale když je tolik moci tak silně decentralizováno, velice těžce se kupuje. Jistě, máme soukromý majetek, ale ostrov, útesy a okolní vody jsou společné. Družstva, která sbírají a zpracovávají potravu, prodávají své výrobky za peníze, ale nemají monopol; spousta lidí si obstarává potravu přímo z moře."

Deprimované jsem se rozhlédl po náměstí. "Dobrá, dobrá. Nezabíjíte se navzájem ani nepořádáte bouřlivé demonstrace v ulicích, protože nikdo nehladoví a nikdo není nechutně bohatý - zatím. Ale opravdu si myslíte - upřímně - že to vydrží? Další generace tady nebude proto, že se tak rozhodla. Co budete dělat - naočkujete je všechny tolerancí a budete doufat, že to dobře dopadne? Zatím to nikdy nefungovalo. Každý podobný experiment skončil jen násilím, byl poražen nebo absorbován - nebo to vzdali a udělali z toho národní stát."

"Samozřejmě se snažíme předávat své hodnoty dětem," řekl Munroe, „jako všichni na planetě. A daří se nám to zhruba stejně. Ale přinejmenším se tady víc dětí učí od mládež sociobiologii."

"Sociobiologii?"

Zazubil se. "Věřte mi, je užitečnější než Bakunin. Lidé se nikdy neshodnou na podrobnostech, jak by měla být společnost organizována - a proč by také měli? Ale pokud nejste edenita, jenž věří v existenci nějakého ‚přirozeného‘, Caiou navozeného utopického stavu, do něhož bychom se všichni měli vrátit, potom přijetí jakékoli formy civilizace znamená zvolit si nějakou kulturní reakci - kromě pasivního smíření - na skutečnost, že jsme zvířata s určitými vrozenými pudy, které určují naše chování. A ať již ta reakce bude zahrnovat nejkřehčí kompromis nebo nejráznější odpor, je dobré přesně vědět, s čím se snažíte smířit nebo čemu se chcete protivit.

Když lidé chápou biologické síly, které působí na ně a na všechny kolem, alespoň mají šanci zvolit inteligentní strategie, aby získali, co potřebují, za cenu minimálního konfliktu, místo aby se jenom potloukali kolem a v hlavě neměli nic než romantické mýty a zbožná přání, které jim laskavě poskytl nějaký zesnulý politický filozof."

Pomalu jsem to vstřebal. Narazil jsem na množství detailních receptů, jak vybudovat absurdní "vědecké" Utopie, a návodů na komunity organizované na údajně "racionálních" základech, ale tohle bylo poprvé, co jsem slyšel, jak někdo obhajuje rozmanitost a jedním dechem uznává biologické síly. Místo aby využil sociobiologii k pokusu ospravedlnit nějakou kostnatou politickou doktrínu, jež má být vynucena shora - od marxismu po jádrovou rodinu, od rasové čistoty po genderový separatismus - "musíme žít takto, protože lidská přirozenost to vyžaduje" - z Munroových slov vyplývalo, že by lidé mohli použít sebepoznání druhu k tomu, aby se naučili lépe rozhodovat, co je pro ně dobré.

Informovaná anarchie. Byla to lákavá představa - přesto jsem však cítil povinnost zůstat skeptikem. "Ne každý dovoli, aby se jeho děti učily sociobiologii; určitě se najde pár kulturních a náboženských fundamentalistů, dokonce i tady, kterým to bude připadat jako příliš velká hrozba. A...co dospělí imigranti? Když někdo přijede do Bezstátí ve dvaceti, bude tady ještě dalších šedesát let. To je dost času, aby ztratil svůj idealismus. Opravdu si myslíte, že se to dá udržet pohromadě, až první generace zestárne a ztratí iluze?"

Munroe chvíli dumal. "Záleží na tom, co si myslím? Jestli vás to opravdu zajímá, ať už z jakéhokoli důvodu, zkoumejte ostrov, mluvte s lidmi a udělejte si vlastní názor."

"Máte pravdu." Ale nebyl jsem tady proto, abych zkoumal ostrov nebo abych si dělal názor na jeho politickou budoucnost. Podíval jsem se na hodinky; bylo po jedné. Vstal jsem.

"Právě teď se děje něco, co by se vám mohlo líbit," prohlásil Munroe. "Nebo byste to dokonce mohl...zkusit. Spěcháte někam?"

Zaváhal jsem. "Přijde na to."

"Asi by se dalo říct, že jestli tu máme nějaký obřad pro nové usedlíky, je to tohle." Nejspíš jsem nevypadal zrovna nadšeně; Munroe se rozesmál. "Slibuji, že to nebudou žádné hymny, žádné přísahy, žádné opentlené listiny. A není to povinné - jen se zdá, že se z toho mezi nově příchozími stala taková móda. Ale obyčejní turisté můžou taky."

"Řeknete mi, o co jde, nebo budu muset hádat?"

"Můžu vám prozradit, že se tomu říká vnitrozemské potápění. Ale musíte to vidět na vlastní oči, abyste věděl, co to znamená."

Munroe si sbalil stojan a doprovodil mě. Tušil jsem, že potají z toho má radost, že si může hrát na veteránského průvodce za extrémními zážitky. Když nás potom tramvaj vezla k severnímu rameni ostrova, stáli jsme ve dveřích, aby na nás foukalo. Dráhu před námi prakticky nebylo vidět: dva rovnoběžné příkopy vytesané ve skále, uprostřed šedá stuha supravodiče probíhající středem, prakticky schovaná pod vrstvou jemného, křídového prachu.

Když jsme ujeli asi patnáct kilometrů, zůstali jsme ve voze jako jediní pasažéři. "Kdo platí údržbu těchto věcí?" zeptal jsem se.

"Část nákladů pokrývá jízdné. Zbytek platí družstva."

"A co se stane, když se nějaké družstvo rozhodne, že nezaplatí? Že bude parazitovat?"

"Pak se to všichni dozvědí."

"Dobrá, ale co když si příspěvek skutečně nemohou dovolit? Co když jsou chudí?"

"Většina informací o hospodaření družstev je veřejně dostupná. Povinné to není, ale pokud je někdo drží v tajnosti, okolí se na to dívá jako na něco nenormálního. Každý v Bezstátí si může vzít notepad a zjistit si, jestli se bohatství ostrova koncentruje v jednom družstvu, odčerpává do zahraničí nebo něco jiného. A může na základě té informace jednat, pokud to uzná za vhodné."

Ocitli jsme se mimo zastavěné centrum. Kolem tramvajové trati byly rozptýleny budovy, které vypadaly jako továrny a skladiště, avšak čím dál víc bylo vidět holou útesovou skálu, plochou, ale lehce nerovnou. Vápenec vykazoval všechny odstíny, které jsem zahlédl ve městě, ale zebrovitě žíhání krajiny mělo evidentně negeologický charakter určený rozptylem různých poddruhů litofilních bakterií. Tady by se však půda pro pěstování skály použít nedala; vnitřní jádro ostrova bylo příliš suché a tvrdé, příliš odkrvené. Blíže k okrajům byla skála mnohem poréznější, prosycená vodou bohatou na vápník a geneticky upravenými organismy potřebnými k jejímu dorůstání. Tramvajové linky nejezdily až na pobřeží, protože půda tam začínala být tak měkká, že by tíhu vagonů neunesla.

Aktivoval jsem Svědka a začal jsem nahrávat; jestli to tak půjde dál, budu mít víc soukromých cestovatelských záběrů než materiálu pro dokument, ale nedokázal jsem odolat.

"Opravdu jste sem přijel za světlem?" zeptal jsem se.

Munroe zavrtěl hlavou.

"To sotva. Musel jsem prostě utéct."

"Před čím?"

"Před vším tím hlukem. Před všemi těmi kecy. Před všemi těmi Profesionálními Australany."

"Ach tak." Poprvé jsem ten výraz zaslechl v době, kdy jsem studoval dějiny filmu; používal se pro označení režisérů v 70. a 80. letech 20. století, kteří se neexperimentovali. Jak to vyjádřil jeden z historiků: "Nevyznačovali se žádným charakteristickým rysem kromě své národnosti; neměli co říct a neměli co dělat, a tak svoje diváky zavalovali klaustrofobickým slovníkem vyčpělých nacionalistických mýtů a ikon; zároveň o sobě tvrdili, že určují národní charakter' a osobně reprezentují ,národ, který hledá svůj hlas'." Považoval jsem to za přísný soud - dokud jsem některé z těch filmů neviděl. Většinou se jednalo o otupující koňské opery - koloniální melodramata z venkovského prostředí - nebo válečné filmy přikrášlené sentimentem. Nadírem tohoto období byl však s největší pravděpodobností pokus o komedii, ve které byl Albert Einstein vykreslen jako syn australského pěstitele jablek, který "šťepí atomy piva" a zamiluje se do Marie Curieové.

"Myslel jsem si, že vizuální umění z toho už dávno vyrostlo," řekl jsem. "Obzvlášť ve vašem oboru."

Munroe se zakabonil. "Já taky nemluvím o umění. Mluvím o celé dominantní kultuře."

"Ale no tak! Žádná ,dominantní kultura' už přece neexistuje. Filtř je silnější než vysílač." Alespoň takovou teorii razila s oblibou média; sám jsem si ještě nebyl jistý, jestli jim to baštím.

Munroe tento názor nesdílel. "Velice zenově. Zkuste vyvézt do Bezstátí australské zdravotnické biotechnologie a velice brzy zjistíte, kdo přesně tahá za páky."

Na to jsem nedovedl odpovédět.

"Copak vás neunavuje žít ve společnosti, která vytrvale mluví jenom o sobě - a většinou lže? Která definuje všechno hodnotné - toleranci, upřímnost, loajalitu, čestnost - jako ,jedinečně australské'? Která předstírá, že podporuje rozmanitost - ale nedokáže přestat tlachat o své ,národní identitě'? Copak se vám nedělá zle z toho nekonečného průvodu šašků, kteří si dělají nárok na to, že mají právo za vás mluvit: politikové, intelektuálové, osobnosti, komentátoři - definovat a charakterizovat vás do posledního detailu - od typicky australského smyslu pro ,humor' po zasranou ikonografii ,kolektivního podvědomí' - kteří jsou všichni prostě lháři a zloději?"

Na okamžik mě to zaskočilo, ale když jsem se nad tím zamyslel, zjistil jsem, že je to popis hlavního proudu politické a

akademické kultury, s nímž se dá souhlasit. Nebo když ne hlavního, tak alespoň nejhlasitějšího. Pokrčil jsem rameny. "V každé zemi se na určitém stupni odehrává podobná zápecnická masáž. Ve Spojených státech je to skoro stejně hrozné. Já už si toho prakticky nevšímám, a doma už vůbec ne. Myslím, že jsem se prostě naučil nevnímat to a většinou se mi to daří."

"Tak to vám závidím. Já jsem to nikdy nedokázal."

Tramvaj klouzala dál a vyvrhovaný prach jen tiše šuměl. Munroe měl pravdu: nacionalisté - političtí a kulturní - kteří se prohlašovali za hlas národa, dokázali zbavit svobod ty, které "reprezentovali", stejně účinně jako sexisté, kteří se prohlašovali za hlas svého pohlaví. Hrstka lidí, kteří se tváří, že mluví za čtyřicet milionů - nebo pět miliard - bude vždycky mít nepřiměřenou moc, danou již jen vznesením takového nároku.

Ale jak to řešit? Přestěhovat se do Bezstátí? Stát se asexuálem? Nebo jen strčit hlavu do nějakého balkanizovaného kousku internetu a snažit se věřit, že to není nic důležitého?

Munroe řekl: "Čekal bych, že let ze Sydney bude stačit, aby odtamtud chtěl každý nadobro vypadnout. Fyzický důkaz absurdity států."

Sarkasticky jsem se zasmál. "Skoro. Malichernost a nevráživost vůči Východnímu Timoru je pochopitelná; představte si, jak si naši obchodní partneři celé ty roky špinili bajonety a pak měli tu drzost obrátit a pohnat nás před soud. Ale kde je problém s Bezstátím, to netuším. EnGeneUity přece neměla žádné patenty, které by byly australským majetkem, ne?"

"Ne."

"Tak proč takový humbuk? Ani Washington nevybočuje z linie a netrestá Bezstátí tak...komplexně."

"Mám na to určitou teorii," prohlásil Munroe.

"Ano?"

"Zamyslete se nad tím. Co je největší lež, kterou si namlouvá politická a kulturní vládnoucí třída? Kde je největší rozpor mezi obrazem a pravdou? Kterými atributy se každý řádný Profesionální Australan nejvíc vychloubá - a přitom je nejméně má?"

"Jestliže je to nějaký laciný freudovský vtip, budu velice zklamaný."

"Nedůvěra k autoritě. Nezávislost ducha. Nekonformnost. Z čeho by potom měli mít větší strach než z ostrova plného anarchistů?"

13

Z konečné jsme se vydali na sever rovným, mramorově šedozeleným terénem, ze kterého místy vystupovaly nezřetelné náznaky useknutých, rozvětvených trubic: nedokonale stráveného korálu z pobřeží před deseti lety. Když si člověk uvědomil časové měřítko, byl to zvláštním způsobem šokující pohled; připomínalo to, jako by člověk narazil na fosilie předmětů příznačných pro čtyřicátá léta - archaické notepady, kuriózní boty, které byly nejvýraznějším zástupcem módy v živé paměti - ze kterých nezůstalo nic než mineralizované kontury. Zdálo se mi, že cítím, že skála pod mýma nohama je poddajnější než hustá, vysušená dlažba města, ale žádné viditelné otisky za námi nezůstávaly. Zastavil jsem se a shýbl se k zemi, abych si na ni sáhl; zajímalo mě, jestli bude na omak vlhká; nebyla, ale pod povrchem byla patrně nějaká zvláčená vrstva, která do jisté míry omezovala odpařování.

V dálce stála skupinka asi dvaceti lidí kolem několikametrového portálu, vedle něhož byl velký naviják s motorem. Opodál parkoval malý zelený autobus s velkými balonovými koly. Z portálu vyrůstalo půl tuctu jasně oranžových markýz; slyšel jsem, jak pleskají ve větru. Oranžové lano se táhlo od navijáku ke kladce zavěšené na portálu a potom klesalo kolmo dolů - pravděpodobně do nějaké díry v zemi, kterou nebylo vidět přes kroužek přihlížejících.

"To je spouštějí do nějaké technické šachty?" zeptal jsem se.

"Přesně tak."

"Kouzelný zvyk. Vítej v Bezstátí, unavený a hladový poutník - a teď si pojd' prohlédnout naši kanalizaci."

"Omyl," odfrkl Munroe.

Když jsme přišli blíž, všiml jsem si, že každý ve skupině upírá pohled do díry pod portálem. Několik lidí na okamžik zalétlo pohledem směrem k nám a jedna žena váhavě zvedla ruku na pozdrav. Když jsem gesto opětoval, nervózně se usmála a pak se otočila zpět ke skrytému ústí.

"Vypadají, jako by byli u nějakého důlního neštěstí," zašeptal jsem (třebaže nás na tu vzdálenost sotva mohli slyšet).

"Čekají, až na povrch vytáhnou těla, aby je mohli identifikovat."

"Vždycky je to napínavé. Ale... mějte trpělivost."

Z dálky se mi zdálo, že lidé jsou oblečení obyčejně, náhodile, ale zblízka se ukázalo, že většinou jsou v plavkách, třebaže někteří měli i trička. Několik jich bylo navlečeno do potápěčských kombinéz s krátkými rukávy a nohavicemi. Někteří lidé měli rozčuchané vlasy; jeden muž byl viditelně ještě mokrý.

"Tak do čeho se potápějí? Do vodojemu?" Mořská voda se odsolovala ve zvláštních jezírkách na útesech a pitná voda se čerpala do vnitrozemí, aby doplňovala recyklované odpadní vody.

"To by byl problém," řekl Munroe. "Žádná z vodních tepen není silnější než lidská paže."

S pocitem vetřelce jsem se zastavil v uctivé vzdálenosti od skupinky. Munroe šel dál a zlehka se protlačil do vnějšího kruhu; zdálo se, že nikomu to nevadí, a vlastně si nás nikdo ani nevšímal. Konečně mi došlo, že plachty na portálu pleskají a třepetají se víc, než by odpovídalo mírnému východnímu větru. Přistoupil jsem blíž a ucítil jsem dotek silného, studeného proudu vzduchu, který vycházel z vlastního tunelu a měl v sobě zatuchlý, vlhký minerální pach. Když jsem nakoukl lidem přes rameno, uviděl jsem, že ústí tunelu je zakryto stavbou sahající asi po kolena. Bylo to

jako malá studna postavená z tmavého útesového kamene či odolného biopolymeru, s irisovým uzávěrem, který někdo vypáčil. Naviják se zdál být ze vzdálenosti několika metrů obrovský - příliš mohutný a svým vzhledem příliš industriální, než aby mohl být součástí nějaké veselé kratochvíle. Lano bylo silnější, než jsem očekával; napadlo mě, že bych mohl zkusit odhadnout jeho celkovou délku, ale boky bubnu skrývaly počet navinutých vrstev. Vlastní motor běžel tiše, byl slyšet jen sykot vzduchu na magnetických ložiskách, ale lano při navijení na buben vrzalo samo o sebe a portál skřípal, jak lano klouzalo přes kladku.

Nikdo nemluvil. Nevypadalo to jako vhodná chvíle, aby se člověk začal vyptávat.

Najednou jsem zaslechl zvuk podobný lapání po dechu, skoro až vzlykání. Zavládlo vzrušení a všichni nedočkavě natáhli krky dopředu. Z tunelu se vynořila žena. Pevně svírala lano, na zádech měla potápěčské vzduchové nádrže, obličejovou masku zvednutou na čelo. Byla mokrá, ale voda z ní vyloženě necrčela - takže voda musela být kus dole. Naviják se zastavil. Žena odepnula pojistné lanko, jež spojovalo potápěčskou výstroj s lanem; lidé jí pomohli na okraj studny a potom na zem. Postoupil jsem dopředu a všiml jsem si malé kruhové plošinky - hrubé mřížky z plastových trubek - na níž předtím stála. K lanu byla také připevněna oboustranná svítlna, asi tak metr nad plošinou.

Žena vypadala jako omámená. Odešla kousek stranou, skoro jako by se potácěla, potom se posadila na skálu a zahleděla se na oblohu. Bylo vidět, že stále nemůže popadnout dech. Potom si pomalými, metodickými pohyby sundala nádrže a masku a lehla si na záda. Zavřela oči a protáhla si paže. Ruce měla otočené dlaněmi dolů, prsty roztážené po zemi.

Od ostatních se oddělil muž se dvěma dospívajícími dívkami. Stáli nedaleko a úzkostlivě ženu pozorovali. Začínal jsem uvažovat o tom, jestli nepotřebuje lékařské ošetření - a právě jsem se chystal diskrétně požádat Sisyfa, aby mi osvěžil paměť, pokud jde o symptomy infarktu a první pomoc - když vtom se prudce postavila a zářivě se usmála. Vzrušeně začala na rodinu mluvit nějakým jazykem, který jsem považoval za polynéský; nerozuměl jsem jí ani slovo, ale znělo to nadšeně.

Napětí zmizelo, všichni se rozesmáli a začali se bavit. Munroe se otočil ke mně. "Ve frontě je před vámi osm lidí - ale slibuji, že to bude stát za to čekání."

"Nevím. Ať je tam dole cokoli, mé pojištění se na to nevztahuje."

"Pochybuji, že se vaše pojištění vztahuje na jízdu tramvají po Bezstátí."

Hubený mladík v pestrobarevných šortkách s květinovým vzorem si začal nasazovat potápěčskou výstroj, kterou ze sebe žena shodila. Představil jsem se mu; působil nervózně, ale hovoru se nebránil. Jmenoval se Kumar Ražendra a byl to indicko-fidžijský student stavebnictví; byl v Bezstátí necelý týden. Vytáhl jsem z peněženky knoflíkovou kameru a vysvětlil jsem mu, co chci. Rozhlédl se po lidech shromážděných kolem díry - jako by přemýšlel, jestli musí někoho požádat o svolení - ale potom souhlasil, že ji vezme dolů s sebou. Když jsem kameru připevňoval na vršek potápěčské masky, kde se vyjímal jako nějaké třetí oko, všiml jsem si na průhledném plastu průzoru slabé křídové usazeniny.

Pak přišla starší žena v kombinéze, zkontrolovala, zda má Ražendra potápěčskou výstroj správně nasazenou, a probrala s ním bezpečnostní procedury. Poslouchal s vážným výrazem. Ustoupil jsem a zkontroloval jsem signál na notepadu. Kamera vysílala ultrazvuk, rádiové vlny a infračervené záření - a pokud by nic z nich neprošlo, měla paměť na čtyřicet minut.

Munroe ke mně popuzeně přistoupil. "Vy jste blázen. To nebude totéž. Proč nahrávat skok někoho jiného, když to můžete udělat sám?"

Prostě mám štěstí. I v Bezstátí jsem narazil na někoho, kdo chtěl, abych držel hubu a dělal, co se mi řekne. "Možná to udělám. Takhle přesně uvidím, do čeho půjdu. A vůbec... jsem jenom turista, ne? Takže můj zážitek z obřadu pro nové usedlíky by stejně nebyl autentický."

Munroe obrátil oči v sloup. "Autentický? Rozmyslete si to: děláte reportáž o Einsteinovské konferenci, nebo Rituál dospělosti v Bezstátí?"

"To se ještě uvidí. Jestli nakonec budu mít dva programy místo jednoho... tím líp."

Ražendra vylezl na okraj studny, chytil se lana a potom se postavil na plošinu; vrátil se nakláněla, dokud se mu nepodařilo stoupnout si doprostřed. Proud vzduchu mu nadouval šortky a komicky mu zvedal vlasy, ale z toho pohledu šla spíš závrať, než že by byl směšný; vypadal jako parašutista bez pádáků nebo nějaký blázen, který balancuje na křídle letadla.

Nakonec si připevnil pojistné lano - ale dojem volného pádu přetrvával.

Prekvapilo mě, že Munroe je tak nadšený z něčeho, co mi připadalo jako další z rituálů, při nichž se vytváří pouto prostřednictvím odvahy, další iniciace těžkou zkouškou. I kdyby účast nikdo nevynucoval a rizika byla minimální... pro ostrov radikálních nonkonformistů to nebyla nejlepší vizitka.

Někdo pustil motor a lano se začalo odvíjet. Ražendrovi přátelé, kteří stáli - a potom si klekli - u okraje studny, ho poplácávali po ramenou, jak klesal, a povzbuzovali ho; než zmizel z dohledu, byl na něm vidět nervózní úsměv. Protlačil jsem se dopředu a naklonil jsem se s notepadem nad studnu, abych udržel přímou komunikaci. Paměť knoflíkové kamery by s největší pravděpodobností s rezervou stačila, ale nedalo se odolat lákadlu přímého přenosu. Nebyl jsem jediný; lidé se tlačili, aby viděli na obrazovku.

"Tomu říkám autenticita" zavolal Munroe zpoza tlačení. "Uvědomujete si, že ten zážitek každému měníte?"

"Ne tomu, kdo se potápí."

"No ovšem, to je jediné, na čem záleží. Zachytit poslední okamžik opravdového zážitku - a pak ho navždycky zničit."

Jste etnovandal." Pak polovážně dodal: "A stejně se mýlíte. Mění se to i pro toho, kdo se potápí."

Tunel byl široký asi dva metry. Stěny byly válcové zhruba stejně, jak byla povrchová skála plochá - příliš pravidelné na to, aby byly výsledkem nějakého geologického procesu, a příliš nerovné na to, aby byly opracované strojově.

Morfogeneze Bezstátí byla složitý proces, který jsem nikdy podrobně nezkoumal, ale věděl jsem, že v mnoha detailech se to neobešlo bez přímého lidského zásahu. Ale ať už tento tunel vznikl samovolně na styku určitých gradientů signálních chemikálií, poněvadž litofilní bakterie pochopily pokyn a zapnuly příslušné geny, nebo se jim to muselo říct důrazněji a někdo vyklopil na povrch kýbl aktivační látky, bylo to rozhodně efektivnější než útočit na skálu měsíci nebo dva diamantovým vrtákem.

Díval jsem se, jak se dva odrazy kuželů světla ze svítilny pomalu ztrácejí ve tmě a po stěnách klouže pohled na zrnitou šedo zelenou skálu. Objevily se další stopy původního korálu a sem tam nějaké kosti ryb uvězněných ve srůstajících útesech - a mě se znovu zmocnil zvláštní pocit z nahuštěné časové osy ostrova. Představa, že podzemní hlubiny patří nepředstavitelně vzdáleným věkům, byla tak hluboce zakořeněná, že vyžadovalo soustavné úsilí, aby byl člověk připraven na láhve od limonád nebo pneumatiky - byly by starší než Bezstátí, ale klidně mohly doplout do směsi, když tato skála vznikala.

Dekoratívni stopové minerály se začaly vytrácet; bylo zcela zbytečné plýtvat jimi v hlubinách, kde je sotva kdy někdo uvidí. Ražendra teď dýchal rychleji a díval se nahoru k povrchu; někteří lidé, kteří sledovali obrazovku, na něho volali dolů a mávali. Jejich ruce bylo vidět jako tenké siluety, zpola ztracené v záři oslnivého kruhu oblohy. Ražendra odvrátil zrak a pak se podíval pod sebe; mřížoví plošiny nepředstavovalo vážnější překážku, ale kužely svítilny ani sluneční světlo nepronikaly daleko. Zdálo se, že se znovu zklidnil. Původně mě napadlo požádat ho o průběžný komentář, ale teď jsem byl rád, že jsem to neudělal; bylo by to nespravedlivé břímě.

Stěna tunelu viditelně zvlhla; Ražendra natáhl ruku a přejel prsty křídovou tekutinou. Každá část ostrova byla prostoupena vodou a živinami (dokonce také centrum, třebaže suchá, tvrdá povrchová vrstva tam byla nejtlustší). Nebylo důležité, že skálu tady nikdo nebude těžit - a skutečnost, že tunel zůstával "nezacelený", ukazovala, že tato oblast byla speciálně naprogramována, aby nedorůstala. Litofilní bakterie byly stále nepostradatelné; jádrová skála nesměla nikdy odumřít.

Začal jsem si všimnout, že v tekutině, která ulpívá na stěnách, vznikají malé bublinky - a pak, ještě hlouběji, bylo vidět bouřlivé šumění. Za okraji původního guyotu nepodpíralo Bezstátí zdola nic - a pevný vápencový převis, který by byl čtyřicet kilometrů dlouhý, by se okamžitě ulomil. Guyot byl užitečná kotva a nesl část zátěže, ale většina ostrova prostě musela plovat. Bezstátí tvořil ze tří čtvrtin vzduch; jádrová skála byla jemná, mineralizovaná pěna, lehčí než voda.

Vzduch v pěně byl ale pod tlakem svrchní skály a - pod hladinou moře - okolní vody, která se snažila protlačit se dovnitř. Ze skály unikala neustále difúzí vzduch; vítr, který vanul z tohoto tunelu, představoval nahromaděné vyvěrání ze stovek čtverečních metrů, ale totéž se dělo méně dramaticky všude.

Litofilní bakterie chránily Bezstátí před tím, aby se zhortilo jako propíchnutá plíce a potopilo jako nasáklá houba. Přirozených organismů schopných produkovat hojnost plynu bylo mnoho, ale většinou se jednalo o plyny, jejichž vyvěrání ze země ve velkém množství by nebylo nic příjemného, jako například metan nebo sirovodík. Litofilní bakterie spotřebovávaly vodu a oxid uhličitý (většinou nerozpuštěný) - a jelikož produkovaly uhlohydráty "chudé na kyslík" (jako dezoxiribóza), uvolňovaly větší množství kyslíku, než přijímaly s oxidem uhličitým, a tím přispívaly ke zvýšení tlaku.

To všechno vyžadovalo kromě surovin také energii; litofilní bakterie, které žily ve tmě, bylo třeba krmit. Živiny, jež spotřebovávaly, a látky, které vylučovaly, byly součástí cyklu, jenž zasahoval do útesů a ještě dál; v konečné fázi dodávalo energii veškerému jejich počínání sluneční světlo dopadající na vzdálenou vodní hladinu.

Zanedlouho začal povrch pěnit a kypět, vystřelovat směrem ke kameře vápenité kapičky, jako by to byly plivance. A já jsem konečně pochopil, že jsem se naprosto zmýlil: sestup neměl nic společného s edenitskými představami o "moderní kmenové organizaci". Odvaha, jež k tomu byla třeba, byla druhotná; nešlo o její samoúčelnou oslavu. Smyslem bylo sestoupit hmatatelně vydechující skálou a spatřit na vlastní oči, co je Bezstátí: pochopit skrytý mechanismus, jenž udržuje ostrov na hladině.

Na okraji obrazu se objevila ruka, kterou si Ražendra nasadil náustek a přepnul na vzduch z lahvi. Pochopitelně: všechna tato prosakující tekutina se bude hromadit na dně tunelu. Podíval se dolů do něčeho, co vypadalo jako temná, sirná tuň vařící vulkanickým žářem; ve skutečnosti to bylo nejspíš studené a prakticky bez zápachu. Munroe měl v jedné věci pravdu: člověk tam skutečně musel být. Co víc - vítr, který z tunelu vanul, bude takto hluboko slabší, poněvadž velké množství prosakující skály, která k proudění přispívala, teď bylo nahoře. Ražendra si rozdíl jistě snadno všiml - ale samotný pohled na plyn unikající pod stále větším tlakem naznačoval přesný opak.

Když se kamera ponořila pod hladinu, obraz zablikl a potom se přepnul na nižší rozlišení. I v rozvířeném, kalné vodě jsem občas zahlédl stěnu tunelu - nebo alespoň stěnu bublinek prýstících ze skály. Byl to zvláštní dezorientující pohled - skoro to vypadalo, jako by voda byla tak kyselá, že mi rozpouštěla vápenc přímo před očima... ale kdybych tam dole byl osobně a plaval v tom, ten dojem by se nedal ani na okamžik obhájit.

Rozlišení se ještě snížilo a pak poklesl počet obrázků za sekundu. Kamera se snažila udržet kontakt a obraz se změnil ve sled mrtvolek jdoucích rychle za sebou. Zvuk, který přicházel, byl poměrně čistý, i když bych stejně nejspíš nepoznal deformaci v hluku bublinek narážejících na masku. Ražendra se podíval dolů; ukázalo se deset tisíc kyslíkových perel stoupajících opalizující vodou - a nic, co by bylo dál než jeho kolena. Zdálo se mi, že jsem zaslechl, jak se prudce nadechl, napjal se, jak se připravoval na dosednutí na dno - a potom jsem málem upustil notepad za ním. Jeden nehybný záběr ukázal překvapenou, jasně červenou rybu, které se dívala přímo do kamery. Na dalším obrázku už byla pryč.

Otočil jsem se k ženě vedle mne. "Viděla jste..." Viděla -ale nezdálo se, že by ji to překvapilo. Měl jsem husí kůži po celém těle. Jak silná je skála, na níž stojíme? Jak dlouhé je to lano?

Když se Ražendra vynořil ze spodní strany ostrova, vydal ze sebe divný zvuk, jenž mohl vyjadřovat všechno od zlosti

po hrůzu; vzhledem k plastové trubici, kterou měl v ústech, a všem ostatním akustickým komplikacím jsem rozeznal jenom tlumený přidušený zvuk. Teď, když klesal podzemním oceánem, se voda kolem něho postupně pročistila. Uviděl jsem celé hejno bílých rybek, které se v dálce mihly kuželem světla, následovány šedivým rejnokem, minimálně metrovým, s ústy rozšklebenými do trvalého úsměvu, kterým pasíroval plankton. Otřeseně jsem vzlédl od obrazovky. Tohle se přece nemohlo dít pod mýma nohama.

Motor navijáku se zastavil. Ražendra zvedl oči zpět k Bezstátí, naklonil svítilnu na čepu a otočil ji sem a tam. Mléčná voda vířila ve vrstvě, jež se držela při spodní straně ostrova. Jemné částičky vápence? Byl jsem z toho zmatený; proč jednoduše nepadaly? I ze střídajících se statických záběrů jsem rozeznal, že tento opar je v neustálém pohybu, že se rytmičky dme ke skále, kterou nebylo vidět. Zhlédl jsem také bublinky plynu, které jako by nějaký spodní proud stáhl několik metrů níž, než se jim podařilo uniknout zpět do toho oparu. Ražendra přejížděl svítilnou sem a tam, zdokonaloval se v jejím ovládnutí. Zřejmě s ní šlo jen s obtížemi manipulovat přesně, ale po několika minutách, z nichž jsem přímo cítil pocit marnosti, Ražendrova snaha přinesla ovoce.

Vzednutí - které bylo silnější než obvykle - vmísilo do mléčné vrstvy nahoře stoupající proud čisté vody a na okamžik rozhrnulo závoj. Kužel světla i kamera ten okamžik zachytily a ukázaly hrbolatou skálu, tu a tam obývanou vilejší a bílými vějířovitými sasankami. Na dalším políčku byl obraz rozmazaný - mlha bílých částic ho zatím úplně nezahalovala, ale byl zvládnutý, deformovaný refrakcí. Nejdříve jsme viděli skálu přes čistou vodu; nyní jsme ji viděli přes vodu a vzduch.

Na spodní straně se trvale držela vrstvička vzduchu, přiživovaná soustavným proudem kyslíku unikajícího z pěnové horniny.

Tenhle vzduch dával vodě povrch, který mohl vést vlny. Každá vlna, jež narazila na vzdálené útesy, poslala své dvojče pod ostrov.

Nebylo divu, že voda byla tak kalná. Spodní stranu Bezstátí nepřetržitě drhl jeden obrovský mokřý zubatý pilník. Vlny erodovaly pobřeží - ale tato činnost alespoň končila na hranici maximálního přílivu. Tento útok se odehrával pod suchou zemí až po okraj guyotu.

Znovu jsem se otočil k ženě vedle sebe, jedné ze skupiny Ražendrových přátel. "Ty vápencové úlomky, maličké částičky, musejí ztratit veškerý kyslík, veškerou splývavost. Proč jednoduše... neklesnou?"

"Klesnou. To bílé jsou geneticky upravené rozsivky. Berou si z vody vápník, mineralizují ho - a pak stoupají a přilepují se ke skále, když je na ni vlny hodí. Korálové polypy nemohou růst potmě, takže rozsivky jsou jediný opravný mechanismus." Zářivě se usmála; byla se na to podívat sama. "Tohle drží ostrov na hladině: jemná mlha vápníku, která směrem do hlubin řídne, a několik bilionů mikroskopických tvorů, jimž geny říkají, co s ní mají udělat."

Lano se začalo navíjet. U navijáku nikdo nestál; potápěč musel mít někde u sebe ovládací tlačítko, kterého jsem si nevšiml - nebo byl naviják předprogramovaný a celý sestup byl propočítaný předem, aby se snížilo riziko dekompresních obtíží. Ražendra si dal ruce před obličej a zamával nám. Lidé se smáli a žertovali, když začal stoupat; byla to úplně jiná nálada, než když jsem přišel.

"Máte notepad?" zeptal jsem se ženy.

"V autobuse."

"Chcete komunikační software? Kameru si můžete ponechat..."

Nadšeně přikývla. "To je skvělý nápad. Díky!" Odešla pro notepad.

Kamera mě stála jen deset dolarů, ale ukázalo se, že poplatek za zkopírování softwaru dělá dvě stovky; ale už jsem těžko mohl vzít svou nabídku zpět. Když se žena vrátila, odsouhlasil jsem transakci a přístroje spolu poklábosily v infračervené části spektra. Za další kopie by musela zaplatit, ale program se dal zadarmo přemístit a vymazat, předat jiným skupinám potápěčů.

Když se Ražendra objevil, začal radostně pokřikovat. Jakmile se zbavil pojistného lana, rozběhl se i s potápěčskými láhvemi přes planinu, než se zhroutil do bezmocné hromádky. Nevěděl jsem, jestli to přehrává nebo ne - nevypadal na to - ale když si pak sundával potápěčskou výstroj, zubil se jako zamilovaný blázen, veselý a rozechvělý.

Jistě, byl v tom adrenalin, ale nepotápěl se jen kvůli vzrušení. Byl zpátky na pevné zemi, ale teď, když přesně viděl, co je dole, teď, když proplaval přímo skrz chatrné základy ostrova, už to nikdy nebude stejné.

To měli lidé z Bezstátí společné: nejenom ostrov jako takový, ale také nezprostředkované poznání, že stojí na skále, kterou zakladatelé vykryštalizovali z oceánu - a která prochází věčným procesem opětovného rozpadu a přetrvává jen díky tomu, že je neustále opravována. Štědrá příroda s tím neměla nic společného; Bezstátí vyrostlo z vědomého lidského úsilí a spolupráce - a ani ke geneticky upravenému životu, jenž jej udržoval, se nedalo přistupovat, jako by byl neomylný, od Boha; rovnováha se mohla tisíci způsoby narušit: mohli vzniknout mutanti, mohla se objevit konkurence, bakterie mohly vyhubit řády, klima mohlo změnit životně důležité harmonie. Veškerou složitou techniku bylo nutné monitorovat a chápat.

Z dlouhodobého hlediska se mohlo stát, že konflikt Bezstátí doslova potopí. Jestli to, že nikdo nechtěl, aby se společnost v Bezstátí rozpadla, nebylo dostatečnou zárukou harmonie, pak vědomí, že půda pod jejich nohama může udělat totéž, možná pomáhalo soustředit pozornost.

A bylo-li naivní považovat toto pochopení za nějaký všelék, mělo jednu nepopiratelnou výhodu oproti celé té umělé mytologii národovectví.

Bylo pravdivé.

Překopíroval jsem si všechno z paměti kamery, abych měl záběry s vysokým rozlišením. Když se Ražendra trochu uklidnil, požádal jsem ho o souhlas s využitím natočeného materiálu pro dokument; souhlasil. Neměl jsem žádný konkrétní plán, ale v nejhorším případě jsem to mohl vždycky propašovat do interaktivní verze Violet Mosalové.

Když jsem zamířil zpátky na konečnou, Munroe mě doprovodil. Stále si nesl přes rameno složený stojan a smotané

plátno.

"Možná to taky zkusím, až bude po konferenci," řekl jsem rozpačitě. "Momentálně mi to připadá příliš... intenzivní. Nechci se rozptylovat. Mám tady práci."

Munroe dělal, že je mým názorem překvapený. "Je to jenom vaše rozhodnutí. Tady nemusíte nikomu nic ospravedlňovat."

"Fajn, jasně. A až umřu, půjdu do nebe."

Na konečné jsem stiskl přivolávací tlačítko; krabička předpověděla desetiminutové čekání.

Munroe na chvíli zmlkl. Potom promluvil: "Předpokládám, že víte o všech účastnících konference všechno ze zákulisí. Je to tak?"

Zasmál jsem se. "Ani bych neřekl. Ale určitě o mnoho nepřicházím. Mýdlové opery, ve kterých hrají hlavní role fyzikové, jsou stejně nudné jako všechny ostatní. Vážně je mi jedno, kdo s kým spí či kdo komu krade jeho geniální myšlenky."

Přivětivě se zakabonil. "Mně taky - ale docela rád bych věděl, jestli na tom, co se povídá o Violet Mosalové, je něco pravdy."

Zaváhal jsem. "Co konkrétně máte na mysli? Povídá se toho spousta." Bylo mi to trapné už ve chvíli, kdy jsem to řekl; mohl jsem rovnou přiznat, že nemám ani ponětí, o čem mluvím.

"Hlavní otázka je jenom jedna, ne?"

Pokrčil jsem rameny. Munroe se zatvářil popuzeně, jako by si myslel, že si s ním hraju, a nepoznal, že se pouze snažím zamaskovat svou nevědomost.

"Nedá se říct, že si s Violet Mosalovou špitáme důvěrná tajemství," přiznal jsem upřímně. "Vypadá to tak, že jestli do konce konference pořídím slušný materiál ze všech jejích veřejných vystoupení, budu to považovat za štěstí. I kdybych ji měl dalšího půl roku honit mezi jejími povinnostmi v Kapském Městě a snažit se to s ní doladit."

Munroe pokýval hlavou s chmurným uspokojením cynika, jenž se právě dočkal potvrzení svých názorů. "V Kapském Městě? Aha. Díky."

"Za co?"

"Od začátku jsem tomu nevěřil - jen jsem chtěl, aby mi to vyvrátil někdo, kdo by to měl vědět jistě. Že Violet Mosalová - nositelka Nobelovy ceny za fyziku, inspirace milionů, Einstein jedenadvacátého století, architekt teorie všeho, která má největší naději na úspěch - odejde ze své rodné země (právě v době, kdy mír v provincii Natal začíná vypadat trvaleji než kdy dřív), ne do Caltechu ani do Bombaje, do CERN ani do Ósaky - ale mezi chátrov v Bezstátí?"

Ani za milion let."

14

Když jsem se vrátil do hotelu a zdolával jsem schody do svého pokoje, požádal jsem Sisyfa: "Dokážeš najít jméno nějaké skupiny politických aktivistů - s iniciálami AK - kteří by mohli mít zájem na tom, aby Violet Mosalová emigrovala do Bezstátí?"

"Ne."

"No tak. A jako anarchie...?"

"Existují dva tisíce sedmdesát tři organizace, které mají ve svém názvu slovo "anarchie" nebo nějaké příbuzné, ale všechny se skládají z více než dvou slov."

"Fajn." Možná i AK byla zkratka, tak jako se USA zkracovalo na US. Jenže jestli se dalo věřit Munroovi, žádný seriózní anarchista by nikdy nepoužil slovo s velkým A.

Zkusil jsem to z jiné strany. "Co kdyby A bylo 'africký' a K 'kultura'... plus libovolný počet dalších písmen?"

"Našel jsem dvě stě sedm odpovídajících výrazů."

Prolétl jsem si seznam; nezdálo se, že AK by mohla být věrohodná zkratka pro něco z toho. Jedno jméno mi však bylo povědomé; přehrál jsem si část zvukového záznamu z ranní tiskové konference.

"William Savimbi, Proteus Information. Vyjadřujete se tak, jako byste byla nakloněna konvergenci myšlenek, která se nijak neohlíží na kultury předků - jako by pro vás vlastní dědictví nebylo vůbec důležité. Je pravda, že vám Panafrická fronta kulturní obrany začala hrozit smrtí, když jste veřejně prohlásila, že se nepovažujete za Afričanku?"

Mosalová zařadila citát do kontextu - ale na otázku neodpověděla. Pokud taková poznámka stačila k tomu, aby jí začaly chodit pohružky smrti, co by jí asi mohly přivodit pověsti o "zběhnutí" - ať byly podložené, nebo ne?

Neměl jsem představu. O jihoafrické kulturní politice jsem věděl ještě méně než o MVT. Mosalová by sotva byla prvním významným vědcem, který kdy opustil svou zem, ale byla by jedním z nejoslavovanějších - a prvním, který emigroval do Bezstátí. Honba za penězi a prestiží v ústavu světové třídy byla jedna věc, ale přesídlení do Bezstátí (které nemohlo nabídnout jedno ani druhé) by se těžko dalo interpretovat jinak než záměrné zřeknutí se své národnosti.

Na podestě jsem se zastavil a upřel jsem zrak na svůj zbytečný elektronický cecek. "AK? Hlavní proud AK?" Sisyfos mlčel. Ať to byl kdokoli, Sarah Knightová je našla. Začínal jsem cítit bolest v žaludku pokaždé, když jsem pomyslel na to, co jsem jí udělal. Bylo jasné, že se na svou práci úzkostlivě připravovala, propátrala všechno, co se kolem Mosalové dělo - a protože přicházela od politiky, kde nic z toho, co bylo v médiích, nebyla pravda, pravděpodobně vyrazila a promluvila si s každým osobně. Někdo ji musel říct o těch pověstech a poslat ji na stopu, která vedla ke Kuwalemu - všechno samozřejmě neoficiálně. Já jsem projekt ukradl, vpadl jsem do toho nepřipravený, a teď jsem ani sám nevěděl, jestli dělám dokument o emigrantské anarchofyzice, která se bojí o život, nebo jestli pronásleduje příznaky, přičemž jediné, co na Bezstátí někomu hrozí, je to, že se někdo nechá vyprovokovat k tomu, že dá Janet

Walshové radu do života ohledně její kariéry, kterou měla dostat už dávno.

Zadal jsem Hermovi, aby obvolal všechny hotely na ostrově a zjistil, jestli u nich není ubytován host jménem Akili Kuwale.

Štěstí se na mě neusmálo.

Ve svém pokoji jsem zapnul zvukovou izolaci oken a pokusil jsem se vyburcovat k tomu, abych udělal nějakou práci.

Následující den ráno jsem měl natáčet přednášku Heleny Wuové, hlavní zastánkyně názoru, že metodologie používaná Mosalovou hraničí s kruhovou logikou. Než jsem se nechal Munroem přesvědčit, abych jel nafilmovat vnitrozemské potápěče, měl jsem v plánu strávit celé odpoledne čtením dřívějších prací Wuové. Měl jsem co dohánět. Ale nejdřív...

Prohledal jsem související databáze (vzdal jsem se pomoci Sisyfa a trvalo mi to třikrát tak dlouho). Ukázalo se, že Panafrická fronta kulturní obrany je volné seskupení padesáti sedmi radikálních tradicionalistických skupin z dvaceti tří zemí, jejichž zástupci se setkávají každý rok na radě, která rozhoduje o strategiích a vydává prohlášení. Samotná PAFKO byla stará dvacet let; objevila se po oživení tradicionalistických diskusí na počátku třicátých let, kdy mnoho akademiků a aktivistů, převážně ze střední Afriky, začalo mluvit o potřebě "obnovení kontinuity" s předkoloniální minulostí. Politická a kulturní hnutí předchozího století - od Senghorova négritude přes Mobutuovu "autentičnost" po Černé povědomí ve všech podobách - byla odmítnuta jako zkorumpovaná a asimilacionistická nebo obviněna z toho, že se příliš zabývají kolonialismem a přijímáním západní kultury. Podle nejhlasitějších nových tradicionalistů bylo správnou reakcí na kolonialismus úplně jej vystříhnout z dějin a chovat se tak, jako by nikdy nebyl.

PAFKO byla nejextrémnějším představitelem této filozofie. Zaujímalá postoje, které byly nekompromisní a měly daleko k populismu. Napadali islám jako náboženství vetřelců, podobně jako křesťanství či synkretismus. Vystupovali proti očkování, geneticky upraveným plodinám a prostředkům elektronické komunikace. A pokud ta skupina měla pevnější základ než výčet cizích (nebo místních, ale nedostatečně starých) vlivů, které její členové výslovně odmítali, asi by se bez takové černé listiny těžko odlišovala. Mnoho věcí, které obhajovali - širší oficiální používání místních jazyků, větší podpora tradičních kulturních forem - měla většina vlád vysoko na seznamu svých priorit nebo se za ně lobbulovalo z jiných stran. Zdálo se, že opodstatněním existence PAFKO bylo to, že její členové byli větší puristé než všichni ostatní. Když v Nairobi vyrobili nejúčinnější vakcínu proti malárii - na základě výzkumu uskutečněného v té známé imperialistické supervelmoci Kolumbii - odmítnout její používání jakožto "trestuhodnou zradu tradičních léčebných postupů" mi připadalo jako vyložení fundamentalistické zvrácenosti.

Kdyby se Violet Mosalová rozhodla emigrovat do Bezstátí, čekal bych, že by se jí rádi zbavili. Pro polovinu kontinentu možná byla hrdinka, ale pro PAFKO nemohla být nikdy nic než zrádce. A žádnou zprávu o hrozbě smrti jsem nenašel, takže Savimbiho tvrzení nakonec možná nebylo nic víc než čistá bublina; ve skutečnosti se možná stalo jen to, že mu někdo anonymně zavolal do redakce.

Bez ohledu na to jsem pokračoval v pátrání. Co když se záhadná frakce, k níž patřilo Kuwale, odhalila tím, že se zapojila do debaty na druhé straně? PAFKO rozhodně neměla nouzi o hlasitou opozici - od umírněnějších tradicionalistů, od četných odborných uskupení, od pluralistických organizací nebo od takzvaných technolibérátů.

I kdybych si spletl iniciály, nedokázal jsem si představit člena Africké unie pro vědecký pokrok, jak chytá na letištích novináře za límec a žádá je, aby dělali neoficiální ochranku světově uznávané fyzice. A Africká pluralistická liga sice organizovala studentské výměnné programy, divadelní a taneční zájezdy po celém světě, fyzické a internetové výstavy, a agresivně lobovala proti kulturnímu izolacionismu a diskriminačnímu zacházení s etnickými, náboženskými a sexuálními menšinami, pochyboval jsem, že by měli čas na to, aby se starali o Violet Mosalovou.

Zesnulý Muteba Kazadi vytvořil termín technolibération, který měl zahrnovat jak posílení lidí pomocí techniky, tak "vysvobození" techniky z rukou, které by ji chtěly svazovat. Muteba byl komunikační technik, básník, autor literatury faktu - a zairský ministr pro rozvoj ve druhé polovině 30.let. Viděl jsem několik jeho projevů, v nichž se vášnivě dovolával "využití poznání ve službách svobody"; požadoval zrušení platnosti patentů na geneticky upravené plodiny, veřejné vlastnictví komunikačních prostředků a všeobecné právo na přístup k vědeckým informacím. Kromě toho, že byl zastáncem pragmatické "svobodné biologie" (byť se Zaire nikdy neodrodilo a nepoužívalo plodiny bez licence), mluvil o dlouhodobé potřebě afrických zemí podílet se na teoretickém výzkumu ve všech oblastech základní vědy - což byl mimořádný postoj v době, kdy byly takové aktivity v nejbohatších zemích na planetě velice nepopulární a nepředstavitelné v podmínkách nejpálčivějších priorit vlády, jejímž byl členem.

Mutebovi tři životopisci se shodovali na tom, že měl tři zvláštnosti: příklon k nietzscheovské metafyzice, mezní kosmologii a dramatickým konspiračním teoriím - včetně té staré, že na "El Nido de Ladrones", základnu genového inženýrství vybudovanou pašeráky drog na hranicích Peru a Kolumbie, byla v roce 2035 svržena vodíková bomba ne proto, že se upravený les vymkl kontrole a hrozil zamořit celou Amazonskou nížinu, nýbrž proto, že tam byl vyvinut nějaký "nebezpečně uvolňující" neuroaktivní virus. Byl to nemravný čin, při němž zahynuly tisíce lidí - a veřejné pohoršení, které rozpoutal, možná pomohlo zachránit Bezstátí před podobným osudem - ale já jsem si myslel, že prozaičtější vysvětlení je pravdivé mnohem pravděpodobněji.

Učení komentátoři ze všech částí kontinentu tvrdili, že Mutebovo dědictví žije dál a že hrdí technolibérátů působí po celé Africe i mimo ni. Jenomže určit jeho přímé intelektuální pokračovatele pro mne nebylo jednoduché; stovky akademických a politických skupin a desetitisíce jednotlivců uváděly Mutebu jako zdroj inspirace a mnozí lidé, kteří se v internetových debatách vyjadřovali proti PAFKO, se jasně označovali za technolibérátů - ale zdálo se, že každý si filozofii uzpůsobil pro trochu jiný program. Nepochyboval jsem o tom, že každý z nich by se zděsil při představě, že by se Violet Mosalové mohlo něco stát - to mi však nepomáhalo přijít na kloub tomu, kdo si mohl dát za úkol, že ji bude ochraňovat.

Kolem sedmé jsem zamířil dolů. Sarah Knightová se mi pořád ještě neozvala - a sotva jsem jí mohl mít za zlé, že mě ignoruje. Znovu jsem se zamyslel nad tím, jestli jí nemám nabídnout vrácení projektu, ale nakonec jsem si řekl, že jsem

otálel příliš dlouho a ona si nejspíš už našla nějakou jinou práci. Pravdou bylo, že čím víc se komplikace kolem Mosalové vysmívaly mé původní představě, že u "nedůležitých" abstrakcí teorií všeho najdu klid, tím hůř jsem si dokázal představit, že bych s tím praštil. Pokud toto byla realita za fatamorgánou, bylo mou povinností postavit se jí. Mířil jsem k hlavní restauraci, když jsem zahlédl Indrani Leeovou, jak přichází jednou z chodeb, které vedly do haly. Doprovázela ji malá skupinka lidí, ale právě se rozcházeli - v záplavě dodatečných připomínek a nápadů, jako by právě odešli z nějaké dlouhé, hektické schůze a měli už po krk své společnosti, ale zároveň nedokázali ukončit diskusi. Přišel jsem blíž; všimla si mě a zvedla ruku na pozdrav.

"Při dalším letu jste mi chyběla," řekl jsem. "Jak se zabydlujete?"

"Výborně!" Vypadala šťastně a vzrušeně; konference zřejmě splňovala její očekávání. "Zato vy nevypadáte vůbec dobře."

Rozesmál jsem se. "Stalo se vám někdy, že jste jako studentka přišla na zkoušku, kde všechny otázky na papíře a všechny otázky, na které jste se až do rána připravovala, měly tak málo společného, že by klidně mohly pocházet ze dvou úplně jiných oborů?"

"Několikrát. Ale co vám přivodilo to dějá vu? Přerůstá vám všechna ta matematika přes hlavu?"

"Ano, ale to není problém." Rozhlédl jsem se po hale; nezdálo se, že by nás někdo poslouchal, ale nechtěl jsem rozdmýchávat pověsti o Mosalové, pokud to nebude nutné. "Vypadalo to, že spěcháte. Třeba vás budu nudit všemi svými strastmi na zpáteční cestě do Phnompenhu."

"Že spěchám? Ne, šla jsem jenom trochu na vzduch. Jestli sám nemáte nic lepšího na práci, můžete se ke mně přidat." Rád jsem přijal. Chystal jsem se něco sníst, ale pořád jsem neměl opravdovou chuť k jídlu - a napadlo mě, že Leeová by mohla mít nějaké odborně podložené názory na technolibération, o něž by se se mnou podělila.

Když jsme však vyšli ven, pochopil jsem, co ve skutečnosti myslela tím, že "půjde trochu na vzduch": stoupenci Mystické renesance se rozhodli ukázat svou přítomnost a zaplňovali ulici před hotelem. Na transparentech stálo: VYSVĚTLIT = ZNIČIT! ÚCTU K BOŽSTVU! NEHCEME TOE! Na tričkách byli Carl Jung, Pierre Teilhard de Chardin, Joseph Campbell, Fritjof Capra, zesnulý zakladatel kultu Gunter Kleiner, happeningový umělec Sky Alchemy - a dokonce i Einstein s vyplazeným jazykem.

Nikdo nevykřikoval žádná hesla; po konfrontační salvě Janet Walshové se Mystická renesance rozhodla pro karnevalovou atmosféru s pantomimou, polykači ohně, věštcí z ruky a vykladači tarotových karet. Rotující pochodně vrhaly na všechny strany mihotavé, tmavě modré stíny, které dodávaly ulici zabarvení oceánu. Zmatení usedlíci se proplétali touto překážkovou dráhou s výrazem unavené rezignace; nežádali o to, aby jim někdo vnucoval cirkus. Zahlédl jsem jen několik účastníků konference s odznakem, kteří si dopřávali volnou zábavu nebo dávali peníze pouličním hudebníkům a hádačům.

Jeden z kultistů, který si přivlastnil Alberta, zpíval: "Nadouvej se, magický draku," a doprovázel se na klávesy - obyčejné značky, podobně jako tričko, které měl na sobě; obojí mělo programovací infračervené porty. Zastavil jsem se před ním a usmál jsem se, jako by se mi to líbilo. Zatím jsem však vyvolal v notepadu prográmk, který jsem před několika lety napsal, a mlčky jsem naťukal instrukce. Když jsme pak odcházeli, klávesy zmlkly - všechny úrovně hlasitosti se nastavily na nulu - a Einsteinovi se udělala u hlavy bublina, ve které stálo: "Naše dosavadní zkušenost nás opravňuje k tomu, abychom se domnívali, že příroda je obraz nejjednodušších myslitelných matematických myšlenek."

Leeová se na mě káravě podívala. "No co," ohradil jsem se. "Škemral si o to."

O kus dál předváděla malá divadelní společnost na ulici zestručněnou verzi Ledařovy komety, přepsanou do současné hantýrky MR. Žena v kostýmu klauna se škubala za vlasy a vykřikovala: "Nedokázala jsem se psychicky naladit! Všichni z mého webového klanu by zůstali blíž léčivému duchu, kdybych uznala jejich potřebu nadále žít ve vlastních vzdušných zámcích!" Po tvářích jí stékaly obrazy slz.

Otočil jsem se k Leeové. "Přesvědčili mě. Zítra se k nim přidám. Když si pomyslím, že jsem byl schopný vzít křehkou krásu západu slunce a zredukovat ji do ohavného technického žargonu..."

"Jestli máte pocit, že to jsou muka, měl byste si poslechnout jejich pětiminutovou Mahabharátu pojatou jako jungovský psychoblabol." Zachvěla se. "Ale originál zůstává beztak nedotčený, ne? Mají právo na vlastní... interpretaci, jako každý." Neříkala to úplně přesvědčeně.

"Nevím, co tihle lidé chtějí získat tím, že sem přijeli," řekl jsem unaveně. "I kdyby se jim podařilo narušit konferenci, veškerý výzkum již proběhl a jeho výsledky budou tak jako tak zveřejněny na internetu. A jestli je tak hluboce uráží celá myšlenka teorie všeho, můžou před ní zavřít oči, ne? Udělali to tak se všemi ostatními vědeckými objevy, které nesplňovaly jejich přísná duchovní kritéria."

Leeová jen zavrtěla hlavou. "Je to věc obrany teritoria. To jistě chápete. TOE si prakticky osobuje suverenitu nad vesmírem a nad všemi v něm. Kdyby se konference právníků v New Yorku prohlásila za vládce kosmu, vy byste neměli chuť přijít tam a přinejmenším na ně udělat dlouhý nos?"

Zaúpěl jsem. "Fyzika si neosobuje suverenitu. A ze všeho nejmíň tady, kde je celým smyslem najít ve vesmíru to, co žádní fyzikové a technici nebudou moci nikdy změnit. Používání primitivních politických metafor jako 'suverenita' či 'imperialismus' je jenom prázdná rétorika; na této konferenci není nikdo, kdo by posílal vojska obsadit slabou sílu anebo silnou sílu. Sjednávání není nařizováno zákonem ani vynucováno. Je mapováno."

"Ó, síla map," vyhlásila pompézně Leeová.

"Nechte toho, vy dobře víte, jak to myslím - Jako na mapě oblohy, ne... Kurdistánu. A bez zakreslených souhvězdí a pojmenovaných hvězd." Leeová se samolibě usmála, jako by ji napadal mnohem delší seznam kulturně zatížených přívlastků a nehodlala mě nechat na pokoji, dokud je všechny nevyloučím. "Dobrá," ustoupil jsem, "zapomeňte na celou tu metaforu! Avšak skutečností zůstává, že jedna a táž TOE je základem vesmíru - a dovoluje těmto kultistům být

naživu, žonglovat a chrlit ze sebe nesmysly - bez ohledu na to, jestli ji nějaký zlí redukcionističtí fyzikové smějí objevit nebo ne."

"Podle antrokosmologů to není pravda." Leeová se na mě smířlivě usmála. "Ale ano, ovšemže, fyzikální zákony jsou tím, čím jsou - a polovina stoupenců Mystické renesance by to uznala, byť náležitě vyhýbavým a podmíněným žargonem. Většina z nich připouští, že vesmír se řídí nějakým... systematickým způsobem. Přesto je hluboce uráží jasná, matematická formulace takového systému."

Vy říkáte, že by se měli spokojit s osobní nevědomostí a neusilovat o to, aby se TOE nedostala lidem do rukou. A oni samozřejmě budou dál věřit tomu, čemu věřit chtějí, i kdyby byla vyhlášena úspěšná TOE; ještě nikdy si z vědecké ortodoxie nedělali problém. Ale samotné víry, které se rozhodli zastávat, jim diktují, že nemohou ignorovat skutečnost, že fyzikové - a genetici a neurobiologové - se hrabou čím dál hlouběji pod nohama všem a tahají na povrch všechno, co tam najdou... a to, co najdou, nakonec ovlivní každou kulturu na Zemi."

"A to je dostatečný důvod, aby sem přijeli a strašili nevinné lidi zohavenou mrtvolou Eugena O'Neilla?"

"Buďte spravedliví: pokud jim dopřáváte právo věřit, čemu chtějí, musíte jim přiznat i právo, aby se cítili ohroženi." Hra se chýlila ke konci; jeden z herců přednášel monolog potřebě projevit pouze soucit nešťastným vědcům, kteří ztratili kontakt s duší Gaie.

"Co jiného byste nazvala přivlastněním si znalosti božské vůle samotné Země - ne-li stejně globální uchvácení půdy, zahalené do teplejších a neurčitějších slov?"

Leeová mi věnovala nechápavý, zamračený pohled. "Ale jistě. Stoupenci Mystické renesance jsou stejní jako všichni ostatní; chtějí definovat svět podle svého. Oni chtějí nastavit parametry, oni chtějí stanovit všechna pravidla."

Přirozeně si vypracovali složitou strategii, aby se to pokusili zamaskovat - proto se popisují slovy jako 'velkorysí', 'otevření' a 'všeobsažní' - ale tím rozhodně nechci říct, že by byli pokornější, ctnostnější nebo tolerantnější než většina fanatických racionalistů. Snažím se vám jen vysvětlit jako člověk zvenčí, čemu věří, a udělat to co nejlépe."

"Vlastní univerzální soustavou vysvětlení?"

"Přesně tak. To je můj těžký úkol: dělat odborného průvodce a tlumočníka všem subkulturám na Zemi. To už je břímě sociologa. Ale kdo jiný by je měl nést?" Vážně se usmála. "Koneckonců jsem jediná objektivní osoba na planetě."

Šli jsme dál teplou nocí, až jsme nechali karneval za sebou. Po minutě či dvou jsem se ohlédl. Z dálky to byl zvláštní pohled, stlačený perspektivou a zářámovaný okolními budovami: hýřivá pouťová atrakce uprostřed města - žijícího dál svým běžným životem - které se molekulu po molekule vybudovalo z oceánu a vědělo to. Sousední ulice každopádně působily ve srovnání s tím fádně a bezbarvě - plné obyčejných chodců, kde nebyl nikdo přestrojený za harlekýna, nikdo nežongloval s ohněm ani nepolykal meče - ale vedle vzpomínky na odpolední sestup a na to, co o ostrově prozradil, všechna ta rozpačitá exotičnost kultu a zoufale rozjařená aktivita bledly jako bezvýznamné.

Najednou jsem si vzpomněl, co řekl Angelo večer před mým odjezdem ze Sydney. Děláme svátost z toho, co nám zůstalo. To bylo možná pro Mystickou renesanci jádro problému. Většina vesmíru byla po většinu lidských dějin nevysvětlitelná - a Magická renesance zdědila ten proud kultury, který si z této nutnosti zarputile dělal ctnost. Vybrali si - nebo v jakémisi pseudopluralismu nacpali do kulturního mixéru - z historické výbavy lidstva většinu specifických náboženství a soustav víry, které svého času měly stejnou funkci, a to, co zbylo, potom nafoukli do podstaty velkého L. Dělat svátost z tajemství je něco 'zcela lidského'. Když to neděláš, jsi něco méně: 'přízemní', 'redukcionistický', 'zatížený levou polovinou mozku'... a potřebuješ 'léčit'.

Škoda že tady nebyl James Rourke. Bitva o slova s velkým L byla v plném proudu.

Když jsme zamířili zpátky k hotelu, uvědomil jsem si, že jsem chtěl Leeové položit jednu otázku, která mi pak málem vypadla z hlavy.

"Kdo jsou to antropokosmologové?" zeptal jsem se. Znělo mi to, jako by mi to mělo něco říkat, ale - kromě mlhavých etymologických hypotéz - neříkalo.

Leeová zaváhala. "Pochybují, že to doopravdy chcete vědět. Jestli vám hýbe žlučí Mystická renesance..."

"Takže je to nějaký kult ignorance? Nikdy jsem o něm neslyšel."

"Není to kult ignorance. A samotné slovo kult je samozřejmě strašlivě předpojaté a pejorativní. Sice je používám v hovorovém významu jako všichni ostatní, ale ve skutečnosti bych neměla."

"Proč mi jednoduše neřeknete, čemu tihle lidé věří, abych se sám mohl rozhodnout, jak přesně netolerantní a blahosklonný mám vůči nim být?"

Usmála se, vypadala však doopravdy ztrápeně, jako bych po ní chtěl, aby zradila něčí důvěru. "Stoupenci AK jsou mimořádně citliví na... na to, jak jsou vykreslováni. Bylo už tak těžké přesvědčit je, aby se mnou vůbec mluvili, a stejně mi nechťejí dovolit, abych o nich něco publikovala."

Stoupenci AK! Předstíral jsem rozhořčení, abych zamaskoval, že se mi chce jásat. "Jak to myslíte, 'dovolit'?"

"Předem jsem přistoupila na jisté podmínky," řekla Leeová, "a musím dodržet slovo, pokud chci, aby spolupráce z jejich strany pokračovala. Slíbili, že přijde doba, kdy budu moci dát všechno na internet - ale do té doby jsem na neurčito v podmínce. Kdybych prozradila informace nějakému žurnalistovi, celý vztah by to okamžitě zničilo."

"Já o nich nechci nic publikovat. Je to čistě mimo natáčení, přísahám. Jsem jenom zvědavý."

"Potom vám nijak neuškodí, když si několik let počkáte, ne?"

Několik let? "Tak dobře, jsem víc než zvědavý," přiznal jsem.

"Proč?"

Zamyslel jsem se nad tím: mohl jsem jí říct o Kuwalem - a požádat ji, aby přísahala, že si to nechá pro sebe, aby to Mosalovou nezatáhlo do dalších nevitáných spekulací. Jenže... jak jsem po ní mohl žádat, aby jednou důvěru zradila, a zároveň škemrat, aby jinou dodržela? Bylo by to čisté pokrytectví - a pokud by byla ochotná vyměnit si se mnou tajemství, jakou cenu by měl její slib?

"Co vlastně mají proti žurnalistům?" řekl jsem. "Většina kultů prahne po nových členech. Jaký étos?"

Leeová si mě podezíravě změřila. "Já se nenechám svést k dalším indiskrecím. Je to čistě moje chyba, že mi to jméno uklouzlo, ale to téma pro mě končí. Antrokosmologové jsou tabu."

Rozesmál jsem se. "Nechte toho! To je přece absurdní! Přiznejte se, že k nim rovněž patříte. Žádné tajné potřesení rukou; váš notepad vysílá šifrovanou infračervenou zprávu: Jsem Indrani Leeová, velekněžka váženého a posvátného řádu..."

Ohnala se po mně hřbetem ruky; uhnul jsem na poslední chvíli. "Rozhodně nemají kněžky," prohlásila.

"Chcete říct, že jsou sexisté? Pouze muži?"

Zamračila se. "Ani kněze. A už neřeknu ani slovo."

Šli jsme dál mlčky. Vytáhl jsem notepad a věnoval jsem několik významných pohledů Sisyfovi. Celé slovo neotevřelo žádnou Aladinovu jeskyni plnou dat; veškeré pátrání po "antrokosmologických" skončilo bezvýsledně.

"Omlouvám se," řekl jsem. "Dost otázek, dost provokací. Ale co kdybych se s nimi opravdu potřeboval spojit, a nemohl vám říci proč?"

S Leeovou to nijak nepohnulo. "To není pravděpodobné."

Zaváhal jsem. "Nějaké aso jménem Kuwale se mě snažilo kontaktovat. Několik dní jsem od něho dostával tajemné vzkazy. Ale včera v noci nepřišlo na dohodnutou schůzku, takže jsem chtěl jenom zjistit, co se děje." Téměř nic z toho nebyla pravda, ale nehodlal jsem přiznat, že jsem zpackal dokonalou příležitost sám zjistit, co jsou ti AK zač. Leeová nereagovala; jestli to jméno někdy předtím slyšela, nedala to na sobě nijak znát.

"Můžete jim vyřídit, že bych s nimi chtěl mluvit?" zeptal jsem se. "Ať si sami vyberou, jestli mě odmítnout nebo ne."

Zastavila se. Někáká kultistka na chůdách se k ní shýbla a strčila jí do obličejové hrsti jedlých letáků. Neelektronické vydání Zpravodaje z Einsteinovské konference vyráběné přímo Mystickou renesancí. Leeová ji podrážděně odbyla mávnutím ruky. "Žádáte mnoho. Jestli se urazí a já ztratím pět let práce..."

Pomyslel jsem si: Neztratila bys pět let práce; konečně bys mohla publikovat. Ale nepřípadalo mi diplomatické vyjádřit to takovým způsobem.

"Poprvé jsem slyšel výraz antrokosmologové od Kuwaleho, ne od vás. Takže jim ani nemusíte říkat, že jste se přiznala k tomu, že něco víte. Jednoduše řekněte, že jsem se vás zeptal víceméně náhodně, že jsem se ptal každého na konferenci a vy jste se náhodou ocitla mezi nimi."

Zaváhala. "Kuwale dělalo nárážky na... nějaké násilí," pokračoval jsem. "Tak co mám dělat? Zapomenout na ně? Nebo se snažit prokousat bizarním aparátem, který Bezstátí používá, když dojde k podezřelému zmizení?"

Leeová mi věnovala pohled, který naznačoval, že ji nic z toho nedojímá - ale potom zdráhavě řekla: "Když jim budu tvrdit, že jste blekotal něco o tom, že si ustřelíte palici, snad mi to nebudou mít za zlé."

"Děkuji."

Leeová nevypadala nadšeně. "Násilí? Proti komu?"

Zavrtěl jsem hlavou. "To mi Kuwale neřeklo. Třeba z toho nic nebude, ale stejně to musím dotáhnout do konce."

"Až to uděláte, budu chtít všechno slyšet."

"Slibuji, že vám to řeknu."

Dorazili jsme zpátky k divadelní společnosti, která právě hrála těžkopádnou bajku o dítěti s rakovinu, jehož život může být zachráněn pouze tehdy, když se nedozví - stresující, imunitu potlačující - pravdu. Hele, mamí, opravdová věda! Až na to, že účinky stresu na imunitní systém bylo možné v posledních třiceti letech farmakologicky upravit.

Chvilí jsem tam zůstal a díval jsem se, dělal jsem ďáblovu advokáta proti svým prvním dojmům, snažil jsem se přesvědčit se, že v tom příběhu by mohlo být ukryto nějaké opravdové poznání: nějaká věčná pravda přesahující zastaralé léčebné postupy.

Pokud tam něco takového bylo, přes veškerou snahu jsem to nedokázal najít. Ti vážní klauni mi sdělili tolik o světě, který je nám údajně společný, jako by to byli vyslanci z jiné planety.

A co když já jsem se mýlil a oni měli pravdu? Když všechno, co jsem viděl jako mámivý úskok, ve skutečnosti sršelo moudrostí? Co když tahle toporná, sentimentální pohádka prozrazovala nejhlubší pravdy o světě?

Potom jsem se více než mýlil. Úplně jsem propadl klamu. Byl jsem nenávratně ztracen - nalezenec z jiné kosmologie, úplně jiné logiky, který v tomto světě nemá žádné místo.

Kompromis nebyl možný a stavění mostů nepřicházelo v úvahu. Nemohli jsme mít oba "půl pravdy". Mystická renesance do nekonečna prohlašovala, že našla "dokonalou rovnováhu" mezi mysticismem a racionalitou - jako by vesmír čekal na toto příjemné zmírnění napětí, než se rozhodne, jak se zachová, a neskryvané se mu ulevilo, že stranám, které byly ve sporu, se podařilo dojít ke smírnému řešení, jež bude respektovat křehkou kulturní citlivost každého člověka a dávat názoru každého náležitou váhu. Samozřejmě kromě názoru, že lidské ideály rovnováhy a kompromisy, jakkoli směšné v politických a sociálních sférách, nemají absolutně nic společného s tím, jak se chová vesmír.

Hnutí Pokoru vědě! mohlo označit všechny, kdo tento názor vyjadřovali, za "tyrany vědeckosti", Mystická renesance je mohla nazvat "obětmi psychického ohlupování", jež potřebují "vyléčit", ale i kdyby kulty měly pravdu, samotný princip se nedal rozředit, smířit se svými protiklady, zahnat do ohrady. Byl buď pravdivý, nebo nepravdivý - anebo pravda a nepravda neměly smysl a vesmír byl nesrozumitelná zvěšť.

Konečně empatie, pomyslel jsem si. Jestli něco z toho bylo vzájemné - jestli se MR cítila perspektivou teorie všeho stejně odcizená a vykořeněná jako já při pomýšlení na to, že jejich šílené myšlenky utvářejí zem pod mýma nohama - pak jsem konečně pochopil, proč sem přijeli.

Herci se uklonili. Několik lidí, především ostatních kultistů v maškarních kostýmech, jim zatleskalo. Přestal jsem vnímat, ale tušil jsem, že to dopadlo dobře. Vytáhl jsem svůj notepad a převedl jsem dvacet dolarů do jednoho, který položil před sebe na zem. I jungiáni v šaškovských kostýmech potřebují jíst: první zákon termodynamiky.

Obrátil jsem se k Indrani Leeové. "Řekněte mi upřímně: opravdu se dokážete postavit mimo každou kulturu, mimo každou věrouku, každý zdroj šumu a zmatku, a uvidět pravdu?"
Skromně přikývla. "Samozřejmě. Vy snad ne?"

Vrátil jsem se do svého pokoje, tupě jsem upřel zrak na první stranu nejkontroverznějšího článku Helen Wuové v Physical Review - a pokusil jsem se zkombinovat, která mohla Sarah Knightová při přípravě na Violet Mosalovou narazit na antrokosmology. Možná že se Kuwale o projektu doslechlo a kontaktovalo ji samo, tak jako kontaktovalo mě.

Jak by se o něm mohlo doslechnout?

Sarah začala politikou - ale už udělala jeden vědecký dokument pro SeeNet. Nahlédl jsem do databáze programů. Titul zněl Co drží oblohu... a tématem byla mezní kosmologie. Vysílat se měl až v červnu, ale byl v soukromé knihovně See-Netu - k níž jsem měl neomezený přístup.

Pustil jsem si to. Záběr sahal od téměř ortodoxních (ale zřejmě neověřitelných) teorií: kvantové paralelní vesmíry (rozbíhající se z jediného Velkého třesku), vícečetné Velké třesky, jež vykristalizovaly z pravesmíru s různými fyzikálními konstantami, vesmíry, které se "reprodukují" prostřednictvím černých děr, po exotičtější a bizarnější představy: vesmír jako buněčný automat, jako náhodný vedlejší produkt odhmotnělé platonovské matematiky, jako "oblak" náhodných čísel, jenž měl formu jen díky tomu, že jedna možná forma čirou náhodou zahrnovala myslící pozorovatele.

O antrokosmologech jsem nenašel ani zmínku, ale možná si je Sarah schovávala pro nějaký pozdější projekt - s nadějí, že si do té doby získá jejich důvěru a spolupráci? Možná je také chránila kvůli Violet Mosalové, pokud mezi nimi existovalo nějaké reálné spojení - pokud byla více než náhoda, že Kuwale bylo fanoušek obou.

Poslal jsem Sisyfa prošťourat zapadlé kouty a škvíry interaktivní verze Co drží oblohu, ale nebyly tam žádné skryté odkazy, žádné narážky, že přijde něco víc. A žádná veřejná databáze na planetě neobsahovala jediné heslo o antrokosmologech. Každý kult zaměstnával lidi, jejichž úkolem bylo starat se o to, aby jeho obraz v médiích měl patřičné vyznění, ale naprostá neviditelnost naznačovala mimořádnou disciplínu, nikoli nákladné public relations.

Kult antrokosmologie. Znamenalo to: Lidské poznání vesmíru? Nebyla to nálepka, jež by byla ihned čitelná. U Mystické renesance, Pokoru vědě! a Kultury především člověk alespoň nemusel hádat, jaké mají priority.

Ale bylo tam slovo s velkým L. Žádný div, že měli protichůdné frakce - hlavní proud a okrajové křídlo.

Zavřel jsem oči. Zdálo se mi, že slyším nepřetržitý dech ostrova - a podzemní oceán, který odírá skálu pode mnou.

Znovu jsem je otevřel. Takto blízko středu ostrova jsem byl stále nad guyotem. Útesovou horninu pode mnou tvořil pevný čedič a žula, až na dno oceánu.

Spánek mě tak jako tak přijal do své náruče.

15

Na přednášku Helen Wuové jsem přišel brzy. Posluchárna byla téměř prázdná - ale Mosalová tam již seděla a pozorně něco zkoumala na displeji svého notepadu. Sedl jsem si tak, že mezi námi zůstalo jedno volné sedadlo. Nezvedla hlavu.

"Dobrý den."

Podívala se na mě a chladně odpověděla: "Dobrý den." Potom se vrátila k tomu, co si prohlížela. Kdybych ji nadále natáčel takovým způsobem, diváci by došli k závěru, že celý dokument vznikl pod hrozbou namířené pistole.

Jazyk těla se dá vyeditovat vždycky.

Ale o to nešlo.

Promluvil jsem znovu: "Co byste řekla tomuhle? Slibuji, že nepoužiji nic z toho, co jste včera řekla o kulte - když přistoupíte na to, že mi později poskytnete něco uváženíjšího."

Zamyslela se nad tím, aniž odtrhla oči od displeje.

"Dobře. To je fér." Znovu ke mně zalétla pohledem a dodala: "Nechci být nezdvořilá, ale opravdu to potřebuji dokončit." Ukázala mi notepad: byla v polovině jedné práce od Wuové, článku v Physical Review starého asi půl roku. Neřekl jsem na to nic, ale nejspíš jsem se zatvářil pohoršené. "Den má jenom čtyřicet dva hodin," bránila se Mosalová.

"Jistě, měla jsem si to přečíst už před několika měsíci, ale..." Udělala netrpělivé gesto.

"Můžu si vás natočit, jak to čtete?"

Zděsila se. "Aby se to všichni dozvěděli?"

"Laureátka Nobelovy ceny dodělavá domácí úkoly," poznamenal jsem. "Ukázalo by to, že máte něco společné s námi smrtelníky." Málem jsem dodal: "Říkáme tomu humanizace."

"Můžete začít točit, až začne přednáška," řekla rozhodně Mosalová. "Tak je to v harmonogramu, který jsme si dohodli. Ne?"

Pokračovala ve čtení - teď mě naprosto ignorovala; veškerá rozpačitost a nepřátelství byly pryč. Silně se mi ulevilo; pravděpodobně jsme tím dokument zachránili. Její názor na kultu jsem musel postihnout, ale měla právo vyjádřit jej diplomatičtěji. Byl to obyčejný, jasný kompromis; mrzelo mě, že mě to nenapadlo dřív.

Podíval jsem se na její notepad, když četla (aniž bych natáčel). Pokaždé když došla k nějaké rovnici, vyvolala nějakého softwarového asistenta: na displeji jí rozkvétala okna plná algebraického testování a podrobné analýzy vazeb mezi jednotlivými kroky v důkazu Wuové. Uvažoval jsem, jestli bych se taky já s takovou pomocí vyznal v pracích Wuové lépe. Nejspíš ne: některé zápisy ve "vysvětlujících" oknech mi připadaly ještě záhadnější než původní text.

V nejširším kvalitativním pohledu jsem stačil sledovat většinu věcí, které se na konferenci probíraly - ale Mosalová s malou výpomocí počítače dokázala evidentně proniknout až na takovou úroveň, kde matematika buď odolala přísnému zkoumání, nebo se zhroutila. Žádná líbivá rétorika, žádné přesvědčivé metafory, žádné odvolávání se na intuici: pouze sled rovnic, kde každá buď neúprosně vedla, nebo nevedla k té další. To, že při této kontrole něco obstálo, samozřejmě ještě nic neznamenalo; pokud východiska byla fyzicky mylná, výsledkem bezchybných logických kroků nebylo nic než elegantní pohádka. Klíčové však bylo umět otestovat samotná spojení, prověřit každou nitku v pavučině logiky, která poutala dvě možnosti k sobě.

Viděl jsem to tak, že každá teorie se svými logickými důsledky - tedy každá soustava obecných zákonů a konkrétních možností, které předepisovaly - tvoří neviditelný celek. Newtonovy univerzální zákony pohybu a gravitace, Keplerovy idealizované eliptické dráhy a všechny detailní (předensteinovské) modely sluneční soustavy, to všechno patřilo do téže osnovy myšlenek, do téže pevně utkané vrstvy uvažování. Nakonec se ukázalo, že nic z toho není úplně správné, takže celá vrstva newtonovské kosmologie byla při pátrání po něčem hlubším sloupnuta (nehty se zachytily pod choulostivým cípem, kde se rychlosti blížily rychlosti světla), a totéž se od té chvíle opakovalo ještě pětkrát. Finta byla v tom přesně vědět, co tvoří každou vrstvu, aby bylo možno odtrhnout každou provázanou soustavu vyvrácených myšlenek a nenaplněných předpovědí, nic více a nic méně... dokud se nedojde na vrstvu, která je bezchybná, samonosná - a která odpovídá všem dostupným pozorováním reálného světa.

Právě tím se Violet Mosalová odlišovala (nepochybně od poloviny svých kolegů, jakož i vědeckých dopisovatelů třetí kategorie - a to sebevíc humanizace nikdy nezmění): pokud by přednesená teorie všeho byla neslučitelná s experimentálními daty, nebo se hroutila pod tíhou vlastních rozporů, ona byla schopná dovést logiku až tam, kam to jde, a sloupnout celý ten krásný propadák jako neporušenou vrstvu mrtvé kůže.

A kdyby to nebyl krásný propadák? Kdyby se ukázalo, že dotyčná TOE je nenapadnutelná? Když jsem se díval, jak rozebírá matematické argumenty Wuové, jako by byly psány tou nejsrozumitelnější prózou, dokázal jsem si ji představit, až ten den přijde - bez ohledu na to, jestli to bude její TOE nebo někoho jiného - jak trpělivě mapuje důsledky teorie pro každé měřítko, každou energii, každou úroveň složitosti, a ze všech sil se snaží utkat z vesmíru jeden nedělitelný celek.

Posluchárna se začala zaplňovat. Mosalová skončila s prací právě ve chvíli, kdy se Wuová objevila na pódiu. "Tak jak zní verdikt?" zašeptal jsem.

Mosalová se na chvíli zamyslela. "Myslím, že v podstatě to má správně. Nepodařilo se jí tak úplně dokázat, co dokázat chtěla - zatím ne. Ale jsem si téměř jistá, že je na správné stopě."

Prekvapilo mě to. "A to vám nedělá starosti...?"

Přitiskla prst na rty. "Mějte jen trpělivost. Poslechneme si ji."

Helen Wuová žila v Malajsii, avšak posledních třicet let pracovala pro Bombajskou univerzitu. Byla spoluautorkou přinejmenším tuctu původních prací včetně dvou s Buzzem a jedné s Mosalovou, ale z nějakého důvodu nikdy nedosáhla stejného statutu kvazicelebrity. Pravděpodobně byla stejně chytrá a nápaditá jako Buzzo a možná dokonce stejně přesná a důkladná jako Mosalová - ale zdálo se, že pomaleji, méně přímočaře postupuje k hranicím pole (vždy viditelným fakticky až při zpětném pohledu) a nemá takové štěstí na volbu problémů, ze kterých vzejdou působivé obecné výsledky.

Většina přednášky přesahovala moje chápání. Přepečlivě jsem zaznamenal každé slovo, každý graf, avšak v myšlenkách jsem odbíhal k otázce, jak bych dokázal parafrázovat, co chce říct, bez odborných termínů. Že by interaktivním dialogem?

Vyber si číslo mezi deseti a tisícem. Neříkej mi je.

[Přemýšlí...575] Sečti jeho číslice.

[17] Sečti je ještě jednou.

[8] Přičti 3.

[11] Odečti to od původního čísla.

[564] Sečti číslice.

[15] Najdi zbytek po dělení devíti.

[6] Umocni jej na druhou.

[36] Přičti 6.

[42] Číslo, které si teď myslíš, je... 42?

[Ano!] A teď to zkus ještě jednou.

Konečný výsledek samozřejmě musel být vždycky stejný; všechny složité kroky tohoto laciného večírkového triku byly jenom rozvlácným způsobem, jak říct, že X minus X bude vždycky rovno nule.

Wuová naznačovala, že celý přístup Mosalové k vytváření teorie všeho je v podstatě stejný: veškerá matematika se prostě vyruší. Ve větším měřítku a méně nápadným způsobem - ale v konečném důsledku tautologie zůstávala tautologií.

Wuová potichu komentovala rovnice běžící na projekční obrazovce za ní. Aby mohla vysvětlit tato spojení, vykrátit jednu část práce Mosalové druhou, musela dokázat půl tuctu nových teorémů čistou matematikou - byly to všechno dost obtížné výsledky a samy o sobě užitečné. (To nebyl můj nekvalifikovaný názor, vyhledal jsem si v databázích citace z jejich předchozích prací, kterými si připravovala půdu pro tuto prezentaci.) A to bylo pro mě úžasné: že je vůbec možné vyjádřit tak květnatým a složitým způsobem obdobu " X minus X je rovno nule". Bylo to, jako by se ukázalo, že složitě propletený provaz, několiktisíckrát se nořící do svých kliček a vystupující z nich ven, vlastně vůbec není zauzlený, ale je to jenom obyčejná smyčka - která sice vypadá složitě, ale nakonec se dá úplně rozplést. Možná by to byla lepší metafora - a v interaktivní verzi by diváci vybavení silovými rukavicemi mohli sáhnout dovnitř a sami se

přesvědčit, že "uzel" ve skutečnosti je jenom maskovaná smyčka... Jenže nešlo jenom tak vzít několik tenzorových rovnic Mosalové a zatáhnout, aby se ukázalo, jak jsou spojené. Bylo nutné rozmotat falešný uzel v duchu (s pomocí softwaru, který však nemohl udělat všechno). Drobné chyby byly vždycky možné. Detaily byly všechno. Wuová domluvila a zahájila diskusi. Posluchači byli zmoženi; zaznělo jen několik váhavých žádostí o vyjasnění, které ani náznakem nevyjadřovaly souhlas nebo nesouhlas.

Otočil jsem se k Mosalové. "Stále se domníváte, že je na správné stopě?"

Zaváhala. "Ano."

Posluchárna kolem nás se vyprazdňovala. Koutkem oka jsem si všiml, jak lidé ulpívají pohledem na Mosalové, když nás míjejí. Bylo to vše velice civilizované - žádní omdlévající pubertální škemrající o autogram - ale daly se v tom najít nezaměnitelné náznaky poblázněnosti, hluboké úcty a obdivu. Poznal jsem několik členů fanklubu, jehož podpora byla tak evidentní při tiskové konferenci - ale ani tentokrát jsem nikde v budově nezahlédl Kuwale. Jestli mu na Mosalové tak záleželo, proč tady nebylo?

"Co to znamená pro vaši teorii?" zeptal jsem se. "Jestli má Wuová pravdu?"

Mosalová se usmála. "Možná to upevňuje mé postavení."

"Proč? Tomu nerozumím."

Podívala se na notepad. "Je to složitá věc. Co kdybychom se tomu věnovali zítra?"

Středa odpoledne: naše první plánované interview.

"Samozřejmě můžeme."

Zvedli jsme se společně. Mosalová zřejmě měla dohodnuté něco další. Bylo to teď, nebo nikdy. "Chtěl jsem vám říct jednu věc," začal jsem. "Nevím, jestli je to důležité, jenže..."

Vypadalo to, že Mosalová je duchem jinde, ale řekla: "Poslouchám vás."

"Když jsem přijel, setkal jsem se na letišti s osobou jménem Akili Kuwale." Na jméno nezareagovala, a tak jsem pokračoval: "Řekla, že patří k hlavnímu proudu antrokozsmologů", a..."

Mosalová tiše zaupěla a zastavila se. Potom se rychle ke mně otočila. "Řeknu to tak, aby to bylo naprosto jasné.

Jestli v tom dokumentu padne jediná zmínka o antrokozsmologiích, udělám..."

Spěšně jsem jí skočil do řeči: "Nic takového ovšem nemám v úmyslu."

Rozhněvaně, nedůvěřivě si mě prohlížela.

"Myslíte si, že by mě nechali, i kdybych chtěl?" zeptal jsem se.

Nenechala se obměkčit. "Nemám tušení, co by mohli udělat. Co jiného od vás ta osoba mohla chtít, ne-li prostor pro jejich bláznivé názory?"

"Zdálo se, že má pocit, že by vám mohlo hrozit nějaké nebezpečí," řekl jsem opatrně. Uvažoval jsem, zda mám nadhodit otázku emigrace do Bezstátí, ale Mosalové už tak chyběl krůček k tomu, aby vybuchla; usoudil jsem, že to nestojí za to riziko.

"To si vyjasněte s antrokozsmology," řekla kousavě. "Jejich starost je velice dojemná, ale žádné nebezpečí mi nehrozí, nebo snad ano?" Pokynula k prázdnému sálu, jako by chtěla zdůraznit, že tam nečíhá žádný úkladný vrah. "Takže oni se můžou uklidnit, vy na ně můžete zapomenout a my oba se můžeme dál věnovat své práci. Ano?"

Tupě jsem přikývl. Mosalová se dala na odchod; dostihl jsem ji a řekl jsem: "Podívejte, já jsem ty lidi nevyhledal. Ta tajemná osoba, která měla záhadné poznámky k vaší bezpečnosti, mě odchýtila hned, jak jsem vystoupil z letadla.

Myslel jsem, že byste to měla vědět; nic víc. Nevěděl jsem, že patří ke kultu, který máte ráda nejvíce ze všech. A jestli je celá ta věc tabu... proč ne. Už se o nich před vámi nezmíním."

Mosalová se zastavila a její výraz trochu změkkl. "Omlouvám se," řekla. "Nechtěla jsem vás spucovat. Ale kdybyste věděl, jaký zhoubný nesmysl..." Odmlčela se. "To nic. Říkáte, že je to uzavřená věc? Že vás vůbec nezajímají?" Mile se usmála. "Pak tedy není proč se hádat, ne?" Došla ke dveřím, tam se otočila a zavolala za mnou: "Takže - na shledanou zítra odpoledne. Konečně si budeme moci promluvit o něčem, co má význam. Na to se těším."

Díval jsem se za ní, potom jsem se vrátil zpět do prázdného sálu a sedl jsem si do přední řady. Uvažoval jsem, jak jsem si vůbec mohl namluvit, že bych mohl "vysvětlit" Violet Mosalovou světu. Nevěděl jsem ani to, co si myslelo moje děvče, a to jsem s ním žil týdný. Jakých absurdních přehmatů se potom dopustím u této velice napjaté, rtuťovité cizí osoby, jejíž život se točil kolem matematiky, kterou jsem stěží chápal?

Můj notepad naléhavě pípnul. Vytáhl jsem ho z kapsy; Hermes usoudil, že přednáška skončila, a zvukový signál je tedy přijatelný. Přišla mi zpráva od Indrani Leeové.

"Andrew, možná plně nedoceníte, jaká je to výhra, ale zástupce lidí, o kterých jsme včera večer mluvili, souhlasil s tím, že se s vámi setká. Samozřejmě mimo kameru. Chromsky Avenue 27. Dnes večer v devět."

Chytil jsem se za břicho a snažil jsem se, abych se nerozesmál. "Nikam nejdu. Nebudu to riskovat. Co když se to dozví Mosalová? Jsem samozřejmě zvědavý - ale prostě to nestojí za to."

Hermes se po několika sekundách zeptal: "To je odpověď odesílateli?"

Zavrtěl jsem hlavou. "Ne. A dokonce to ani není pravda."

Adresa, kterou jsem dostal od Leeové, byla nedaleko severovýchodní tramvajové linky. Muselo se projít něčím, co vypadalo - skoro - jako kus středostavovského předměstí u nás doma, s tím rozdílem, že tady nebyla žádná vegetace, okázala ani jiná, jen relativně velké dlážděné dvorky a sem tam nějaká kýčovitá socha. Ale ani žádné viditelné elektrické ploty. Vzduch byl chladivý; konečně se tady začal projevovat podzim. Oslnivý místní korál vyvolával úplně falešný dojem; přírodním bratrancům jeho geneticky upravených polypů by se tak daleko od tropů nedařilo.

Uvažoval jsem: Sarah Knightová byla v kontaktu s antrokozsmology, a Mosalová se o tom nedozvěděla. Sotva by se o ní vyjadřovala tak nadšeně, kdyby věděla, že mezi ní a Kuwalem byla nějaká dohoda. To byla čistá spekulace, ale mělo to logiku: sbírání materiálů pro Co drží oblohu muselo Sarah dovést k antrokozsmologům, kteří byli přinejmenším jedním

z důvodů, proč tak vehementně usilovala o smlouvu na Violet Mosalovou. A možná se teď antrokosmologové rozhodli udělat stejnou nabídku mně. Pomozte nám hlídat Mosalovou a my vám zaručíme světovou exkluzivitu: první reportáž v médiích o nejutajovanějším kultu na planetě.

Jenomže proč měli pocit, že je jejich povinností chránit Mosalovou? Jakou roli hráli odborníci na teorii všeho v jejich vidění světa? Uctívaných guru? Nadpozemských svatých bláznů, které musí tajný spolek stoupenců chránit před nepřáteli? Posvěcování fyziků by byl rozdíl oproti posvěcování ignorance - ale dovedl jsem si představit, že Mosalovou by ještě víc rozčílilo, kdyby zjistila, že je nějakým drahocenným (ale ve své podstatě naivním a bezmocným) svodem mystických vizí, než kdyby se dozvěděla, že potřebuje pokoru či léčení.

Číslo 27 byl jednopatrový dům ze stříbrošedé útesové horniny podobné žule. Byl velký, ale žádný zámček; nějakých pět nebo šest ložnic. Mělo určitou logiku, aby si samotářští stoupenci antrokosmologie pronajali něco takového na předměstí: rozhodně to bylo diskrétnější, než kdyby si rezervovali pokoje v hotelu, kde se to hemží žurnalisty. Okny nastavenými na opalescenci prosvítalo teplé žluté světlo; záměrně pohostinná konfigurace. Otevřel jsem si nezamčenou branku, přešel jsem prázdný dvorek, obrnil jsem se a stiskl jsem zvonek. Jestli si stoupenci Mystické renesance mohli oblékat šaškovské kostýmy a mluvit na ulici o vzdušných zámcích, tak aby to viděl celý svět, nebyl jsem si jistý, zda jsem připraven na kult, jehož praktiky se musely odehrávat za zavřenými dveřmi.

Můj notepad krátce, potichu písnul jako dětská hračka nabodnutá na nůž. Když jsem jej vytáhl z kapsy, displej byl tmavý - viděl jsem ho tak vůbec poprvé. Dveře se otevřely. Elegantně oblečená žena se na mne usmála, podala mi ruku a řekla: "Vy jste určitě Andrew Worth. Já jsem Amanda Conroyová."

"Rád vás poznávám."

Potřásl jsem si s ní rukou, ale notepad jsem svíral dál. Zalétla pohledem k nefunkčnímu zařízení. "Nic se mu nestane - ale musíte pochopit, že naše setkání je důvěrné." Měla přízvuk ze západního pobřeží Spojených států a nestoudně nepřírozonou, mléčně bílou kůži, hladkou jako leštěný mramor. Mohlo ji být od třiceti po šedesát.

Následoval jsem ji do domu, chodbou s plyšovým koberecem až do obývacího pokoje. Na stěnách bylo několik gobelínů: velkých, abstraktních a barevných. Připadalo mi to jako práce Brazílských pseudoprimitivů - školy módních irských umělců - ale neměl jsem jak zjistit, zda to jsou, nebo nejsou originály: vědomě exploatační "remixy" umění ze saopaulského ghettá dvacátých let, jejichž hodnota se momentálně počítala na stotisícnásobky ceny těch původních z Brazílie. Čtyřmetrová telestěna však rozhodně nebyla levná, stejně jako skryté zařízení, které proměnilo můj notepad v cihlu. Ani jsem neuvažovalo tom, že bych zkusil pustit Svědka; liboval jsem si, že jsem materiál z rána poslal před odchodem z hotelu domů na svou editační konzoli.

Zdálo se, že jsme v domě sami. "Posadte se, prosím," vybídla mne Conroyová. "Mohu vám něco nabídnout?" Přešla k malému nápojovému automatu v koutě pokoje. Podíval jsem se na stroj a odmítl jsem. Byl to syntetizační model za dvacet tisíc dolarů - v podstatě zvětšená lékárníčka; byl schopen naservírovat cokoli, od pomerančového džusu po koktejl neuroaktivních aminů. Překvapilo mě, že ho vidím v Bezstátí - já jsem si sem nesměl vzít ani svou obstarožní lékárníčku - ale poněvadž jsem neznal z paměti podrobnosti z rezoluce OSN, nebyl jsem si jistý, které technologie jsou zakázané všeobecně a co se nesmí vyvážet pouze z Austrálie.

Conroyová se posadila naproti mně. Byla klidná, ale ještě chvíli nad něčím přemýšlela. Potom řekla: "Akili Kuwale je mi velice blízké a jako člověk je úžasné, ale chová se trochu jako neřízená střela." Zahrnula mě odzbrojujícím úsměvem. "Raději si ani nepředstavuji, jaký jste si o nás udělal dojem, když na vás spustilo všechny ty nesmysly jako ze špiónážního filmu." Znovu se významně podívala na můj notepad. "Myslím, že ani naše trvání na striktní důvěrnosti není příjemné - ale věřte mi, že v tom není nic nekalého. Jistě jste si vědom toho, jak média dokážou vzít skupinu lidí s jejich myšlenkami a překroutit obraz obojího, aby to vyhovovalo... nejrozumnějším účelům." Začal jsem odpovídat - dokonce jsem ji chtěl dát za pravdu - ale zarazila mě. "Nechci urážet vaši profesi, ale byli jsme svědky toho, jak se to stalo mnohokrát jiným skupinám, a proto by vás nemělo překvapit, že to chápeme jako nevyhnutelný důsledek vystoupení z anonymity.

Proto jsme v zájmu autonomie dospěli k těžkému rozhodnutí, že se vůbec nenecháme představovat lidmi, kteří k nám nepatří. Nechceme, aby nás někdo jenom tak ukazoval světu: spravedlivě ani nespravedlivě, příznivě ani jinak. A když nebudeme mít vůbec žádný veřejný obraz, problém s překroucením zmizí. Zůstaneme tím, kým jsme."

"A přesto jste mne požádala, abych přišel," řekl jsem.

Conroyová lítostivě přikývla. "Čímž marním váš čas a riskuji, že všechno ještě zhorším. Ale zbývalo nám něco jiného? Akili probudilo vaši zvědavost. Sotva jsme mohli očekávat, že celou věc pustíte z hlavy. Proto... jsem ochotná raději si s vámi promluvit o našich myšlenkách přímo než vás nechat, abyste hledal a skládal spoustu nespolehlivých klepů od třetích stran. Ale musí to všechno zůstat mezi námi."

Poposedl jsem. "Nechcete, abych na vás přilákal víc pozornosti tím, že se začnu vyptávat nesprávných lidí - proto mi odpovíte sama, abyste mi zavřela hubu?"

Očekával jsem, že na tento nezdvorný odhad odpoví dotčeným popíráním a přívalem eufemismů, ale Conroyová zareagovala klidně. "Je to tak."

Indrani Leeová zřejmě vzala můj návrh vážně: Jednoduše řekněte, že jsem se vás zeptal víceméně náhodně - že jsem se ptal každého na konferenci a vy jste se náhodou ocitla mezi nimi. Jestli si stoupenci antrokosmologie mysleli, že chci historku o "zmizelém informátorovi" Kuwalem, již jsem si narychlo vymyslel pro Leeovou, opakovat každému žurnalistovi a fyzikovi v Bezstátí, nedivil jsem se, že neztráceli čas a rychle si mě zavolali.

"Proč jste ochotná mi důvěřovat?" zeptal jsem se. "Co mi zabrání, abych použil všechno, co řeknete?"

Conroyová rozpráhla ruce. "Nic. Ale proč byste to chtěl udělat? Podívala jsem se na vaši předchozí práci: je jasné, že kvazivědecké skupiny jako my vás nezajímají. Jste tu, abyste natočil Violet Mosalovou na Einsteinovské konferenci - což musí být samo o sobě dost atraktivní téma i beze všech odboček a rušivých prvků. Možná nejde vypustit z obrazu

Mystickou renesanci a Pokoru vědě! - nutí se do něho při každé příležitosti. Ale my ne. A když nebudete mít naše záběry - pokud je nechcete zfalšovat - co byste do svého dokumentu dal? Pětiminutový rozhovor se sebou samým, v němž budete popisovat toto setkání?"

Nevěděl jsem, co na to říct; měla ve všech ohledech pravdu. A k tomu všemu tu byla antipatie Mosalové a riziko, že se mnou odmítne dál spolupracovat, pokud zjistí, že jsem zabloudil do tohoto teritoria.

Co víc, neubránil jsem se tomu, abych s postojem antrokosmologů tak trochu sympatizoval. Zdálo se, že téměř všichni, na které jsem v posledních několika letech narazil - od genderových migrantů prchajících před definicemi sexuální politiky ostatních lidí po uprchlíky před nacionalistickými řeči jako Bill Munroe - jsou unavení z toho, že si někdo jiný osobuje právo vykreslovat je. Dokonce i kulty ignorance a specialisté na teorii všeho se z podobných důvodů navzájem nesnášeli, třebaže v konečném výsledku bojovali o definici něčeho nekonečně většího než vlastní identity. "Těžko vám mohu nabídnout slib bezpodmínečného mlčení," řekl jsem opatrně. "Ale budu se snažit respektovat vaše přání."

Zdálo se, že Conroyové to stačí. Možná všechno zvážila ještě před naším setkáním a usoudila, že když mi v klidu poskytne informace, bude to určitě menší ze dvou zel, třebaže ode mě nezíská žádné záruky.

Prohlásila: "Antrokosmologie je ve skutečnosti jenom moderní forma staré myšlenky. Nebudu však plýtvat vaším časem a vypočítávat, co máme a nemáme společné s různými filozofy antického Řecka, světa raného islámu, Francie sedmnáctého století nebo Německa století osmnáctého, můžete si vyhledat veškerou starou historii sám, jestli o to opravdu stojíte. Začnu člověkem, o němž jste ale určitě už slyšel: fyzikem ze dvacátého století, jenž se jmenoval John Wheeler." Přikývl jsem na znamení souhlasu, i když okamžitě jsem si dokázal vybavit pouze to, že stál u zrodu teorie černých děr.

Conroyová pokračovala: "Wheeler byl velký obhájce myšlenky účastnického vesmíru. Vesmíru formovaného obyvateli, kteří jej pozorují a vysvětlují. Měl pro toto pojetí oblíbenou metaforu... znáte tu starou hru na dvacet otázek: jeden člověk myslí na nějaký předmět a druhý mu klade otázky, aby se pokusil zjistit, co to je, a dostává na ně odpověď ano či ne. Ale ta hra se dá hrát ještě jinak. Na začátku si žádný předmět nevyberete. Pouze odpovídáte na otázky ,ano' nebo ,ne' víceméně nahodile - ale musí to být v souladu s tím, co už jste řekl. Jestli jste řekl, že to je celé modré, nemůžete si to později rozmyslet a říct, že je to červené... přestože ještě nemáte konkrétní představu, co ,to' je. Ale jak padá víc a víc otázek, prostor pro to, co by ,to' mohlo být, se čím dál víc zužuje.

Wheeler přišel s teorií, že samotný vesmír se chová jako ten nedefinovaný objekt - a něco specifického se z něho stává pouze podobným procesem výslechu. Uskutečňujeme pozorování, provádíme experimenty - ptáme se na ,to'. Dostáváme odpovědi - některé víceméně náhodile - jenže nikdy nejsou v naprostém rozporu. A čím víc otázek klademe, tím přesněji se vesmír formuje."

"Myslíte jako... při měření mikroskopických těles?" zeptal jsem se. "Některé vlastnosti subatomárních částic neexistují, dokud nejsou změřeny - a měření, které získáte, má náhoditou složku - jenže když změříte stejnou věc podruhé, dostanete stejný výsledek?" Byl to starý terén, prošlapaný a nekontroverzní. "Určitě je to stejná věc, jakou by Wheeler myslel?"

Conroyová přisvědčila. "To je definitivní příklad. Pochází samozřejmě z doby Nielse Bohra, u něhož Wheeler studoval v Kodani ve 30. letech 20. století. Kvantové měření bylo každopádně inspirací pro celý model. Wheeler a jeho pokračovatelé však zašli dál.

Kvantové měření se týká jednotlivých mikroskopických událostí, k nimž dojde, nebo nedojde - náhodile, ale v souladu s pravděpodobnostní stanovenými soustavou už dříve existujících zákonů. Týká se... jednotlivých panen a orlů, ne tvaru mince nebo celkové pravděpodobnosti, když se hází opakovaně. Je poměrně snadné vidět, že mince není ,panna' ani ,orel', když se ještě točí ve vzduchu - ale co když to není žádná konkrétní mince? Co když ve skutečnosti nejsou žádné předem existující zákony, jimiž se řídí systém, který chcete změřit, stejně jako pro všechna tato měření nejsou předem dané odpovědi?"

"To řekněte vy mně," odpověděl jsem opatrně. Přišel jsem s očekáváním toho, že od počátku budu poslouchat obvyklý květnatý žargon kultů: bláboly o archetypálních čarodějích a čarodějkách nebo o naléhavé potřebě znovuoobjevit ztracenou moudrost alchymistů. Strategie, kdy se vzala kvantová mechanika a hranice její intuici odporující podivnosti se deformovaly tím způsobem, který vyhovoval filozofii kultu, se dala vysledovat mnohem obtížněji. V rukou šarlatána nadaného darem řeči se dalo z kvantové mechaniky udělat prakticky cokoli - od "vědeckého" základu telepatie po "důkaz" zenového buddhismu. Nedokázal jsem sice odhadnout přesný okamžik, kdy Amanda Conroyová přešla od seriózní vědy k antrokosmologické pohádce, ale to nebylo podstatné; mohl jsem si to všechno projít později, až budu mít zpátky svůj elektronický cecek a získám přístup k expertním programům.

Conroyová se usmála mé nervozitě - a pokračovala jazykem vědy. "Historicky se stalo to, že fyzika splynula s teorií informací. Nebo aspoň mnoho lidí toto spojení nějaký čas zkoumalo. Snažili se přijít na to, zda má smysl mluvit o budování nejenom časoprostoru jednotlivých mikroskopických jevů, ale celé základní kvantové mechaniky a všech různých - tehdy nesjednocených - rovnic pole, z pouhé řady odpovědí ano a ne. Realita z informací, z nahromadění poznatků. Jak to vyjádřil Wheeler, ,to z bitu'."

"Zní to jako jedna z těch hezkých myšlenek, které se neuchytily," řekl jsem. "Nikdo na konferenci o něčem takovém nemluví."

Conroyová to připustila. "Informační fyzika prakticky vymizela ze seriózního soupeření, když z popela superstrun povstala standardní jednotná teorie pole. Co má geometrie desetidimenzionálního prostoru společné se sekvencemi bitů? Velice málo. Geometrie zvítězila. A čas ukázal, že je to velice produktivní přístup."

"A jak do toho všeho zapadají antrokosmologové? Máte své konkurenční teorie všeho z ,informační fyziky', které ti nahoře nechťejí brát vážně?"

Conroyová se zasmála. "To sotva! V té aréně bychom se jim nemohli postavit a ani nechceme. Ať si to Buzzo, Mosalová a Nišide vybojují mezi sebou. Jsem přesvědčená, že jeden z nich nakonec přijde s dokonalou TOE."

"Takže...?"

"Vraťme se ke starému Wheelerovu modelu vesmíru. Fyzikální zákony vystupují ze systémů - konzistencí - v náhodilých datech. Ale pokud k události nedojde, pokud není pozorována, pak zákon neexistuje, dokud není pochopen. Ale to si žádá otázku: pochopen kým? Kdo rozhoduje o tom, co znamená 'konzistentní'? Kdo rozhoduje o tom, jakou podobu může 'zákon' nabýt - nebo co tvoří 'vysvětlení'?"

Kdyby se vesmír okanzitě podroboval úplně každému lidskému vysvětlení, žili bychom ve světě, ve kterém by byla pravdivá kosmologie doby kamenné. Nebo, bylo by to jako v těch starých vtipech na posmrtný život - oddělené nebe pro každou rozdílnou víru - ještě před smrtí. Ale svět není takový. Bez ohledu na to, jak se lidé rozcházejí ve svých názorech, pořád zůstáváme spolu a dohadujeme se o povaze reality. Neodplujeme do nějakých individuálních vesmírů, kde jsou nejvyšší pravdou naše soukromá vysvětlení."

"To ne." Velice živě jsem si představil divadelní společnost Mystické renesance, jak prochází za Carlem Jungem - oblečeným do kostýmu Krysaře - psychedelickou červí dírou do úplně jiného kosmu, kam za nimi žádní racionalisté nemohou.

"Neplýne vám z toho, že vesmír nakonec vůbec nemusí být účastnický?" nadhodil jsem. "Že by zákony mohly být dané principy, nezávislé na lidech, kteří je chápou?"

"Ne," Conroyová se vlídně usmála, jako by jí tento návrh připadal mile naivní. "Veškerá relativita a kvantová mechanika se vzpírají jakémukoli absolutnímu horizontu: absolutnímu času, absolutní historii... absolutním zákonům. Ale podle mě to skutečně ukazuje na to, že celou myšlenku účasti je třeba formulovat úzkostlivě v matematice teorie informací a jiné možnosti analyzovat velice pečlivě."

Proti tomu se dalo těžko něco namítnout. "Ale proč? Jestliže neusilujete o objev úspěšné teorie všeho...?"

"Smyslem je pochopit prostředky, jimiž může věda, která se TOE zabývá, dát vzniknout aktivní TOE. Jak může znalost rovnice zasadit realitu, kterou popisují, pevně na místo - tak pevně, že ani nemůžeme doufat, že by se nám mohlo podařit nahlédnout za ně, spatřit proces, který je tam drží."

Zasmál jsem se. "Jestli připouštíte, že nemůžeme doufat, právě jste přešla do metafyziky."

Conroyovou to nevyvedlo z konceptu. "Jistě. Ale my se domníváme, že se to dá stále ještě udělat v duchu vědy: uplatněním logiky, použitím patřičných matematických nástrojů. To je antrokosmologie: starý přístup z pohledu teorie informací, oživený jako něco externího vůči fyzice. Možná to není nutné pro objev samotné TOE - ale podle mého názoru to může dávat smysl skutečnosti, že vůbec nějaká TOE je."

Předklonil jsem se - myslím, že jsem se usmíval, skoro bezděčně - fascinovaný navzdory své skepsi. Když už kultová pseudověda, tohle byl aspoň prvotřídní blábol.

"Jak přesně? Které z těch možností, jež jste 'velice pečlivě analyzovali', může dát nějaká teorie sílu, která tam nebyla již od přírody?"

"Představte si takovou kosmologii," řekla Conroyová. "Zapomeňte na to, že vesmír začnete Velkým třeskem vyladěným přesně tak, jak je třeba, aby vznikly planety, inteligentní život - a kultura schopná dát tomu všemu smysl. Místo toho vezměte jako 'výchozí bod' skutečnost, že existuje živá lidská bytost, která může vysvětlit celý vesmír podle jedné teorie. Všechno otočte a berte jako jedinou danou věc, že tato osoba existuje."

"Jak to může být jediná věc?" namítl jsem popuzeně. "Nemůžete mít živou lidskou bytost - a nic jiného. A jestli je dané, že tato osoba může vysvětlit vesmír, pak musí být nějaký vesmír k vysvětlování."

"Přesně tak."

Conroyová se usmála, klidně a přičetně, ale chloupky na šíji se mi naježily a najednou jsem pochopil, co řekne dál. "Vesmír 'vyroste' z této osoby, z její schopnosti vysvětlit jej: všemi směry a dopředu i dozadu v čase. Místo aby byl vyvržen z pravesmíru - místo aby byl nevysvětlitelně 'způsoben' na začátku času - tiše zkrystalizuje kolem jediné lidské bytosti."

Proto se vesmír řídí jediným zákonem - teorií všeho. Všechno je vysvětleno jedinou osobou. Této osobě říkáme Svorník. Všichni a všechno existuje proto, že existuje Svorník. Výsledkem kosmologického modelu Velkého třesku nemusí být vůbec nic: vesmír studeného prachu, vesmír černých děr, vesmír mrtvých planet. Ale Svorník potřebuje všechno, co vesmír již obsahuje: hvězdy, planety, život - aby mohl vysvětlit svou existenci. A nejen že je potřebuje: Svorník je umí všechny vysvětlit, dát jim všem smysl, bez mezer, bez chyb, bez rozporů.

Proto je možné, aby se miliardy lidí mylily. Proto nežijeme v kosmologii doby kamenné a dokonce ani newtonovské fyziky. Většina vysvětlení prostě není dostatečně silná, bohatá nebo soudržná, aby vznikl celý vesmír - a aby vysvětlila mysl schopnou pojmut takové vysvětlení."

Mlčky jsem na Conroyovou zíral. Nechtěl jsem ji urazit, ale nenapadlo mě nic zdvořilého, co bych mohl říct. Tohle byl konečně čistý žargon kultů: klidně mi mohla říct, že Violet Mosalová a Henry Buzzo jsou inkarnací dvou válečnických hinduistických božstev nebo že se Atlantida vynoří z oceánu a hvězdy spadnou z nebe, až bude napsána Konečná rovnice.

Až na to, že kdyby to udělala, sotva bych cítil na zádech a na předloktí stejné nervózní mravenčení. Dostatečně dlouho manévrovala tak blízko břehů vědy, že mě dokázala trochu odzbrojit.

Pokračovala: "Nemůžeme vidět, jak vesmír vzniká; jsme jeho součástí, jsme uvěznění v časoprostoru stvořeném aktem vysvětlení. Můžeme doufat nanejvýš v to, že budeme svědky toho, jak se v běhu času jedna osoba stane tou první, která je schopna pojmut TOE do své mysli, pochopit její důsledky a - neviditelně, nepostřehnutelně - svým pochopením nás všechny stvořit."

Najednou se rozesmála a protřhla tak zakletí. "Je to jenom teorie. Matematika, o kterou se opírá, má dokonalou logiku -

ale realita je ze své podstaty neprověřitelná. Proto se samozřejmě můžeme mýlit.

Ale chápete už, proč někdo jako Akili - kdo věří, možná až příliš vášnivě, že bychom mohli mít pravdu - chce mít jistotu, že se Violet Mosalové nestane nic zlého?"

Zašel jsem si dál na jih, než jsem musel, neboť jsem se vypravil na zastávku, která byla na trase o jednu dál než místo, kde jsem předtím vystoupil. Potřeboval jsem být chvíli pod hvězdami, vrátit se na Zem. I když Bezstátí nebylo zrovna nejlepším příkladem pevné země.

Odhalení, k nimž jsem té noci dospěl, mi přinesla velkou úlevu: měl jsem pocit, že všechno propojují, dávají konečně smysl všem rušivým elementům, které mě odváděly od toho, abych dělal svou práci.

Stoupenci antrokosmologie byli naprosto neškodní blázni - a i když by mohlo být zábavné věnovat jim poznámku ve Violet Mosalové, sotva mohlo podkopat celistvost celého dokumentu, když je vypustím - jak si přáli oni i Mosalová. Proč dělat zle oběma stranám ve jménu neohroženého žurnalistu - ale ve skutečnosti jen proto, aby se cílová skupina diváků SeeNetu na okamžik ušklíbla?

A Kuwale bylo - pochopitelně, když už ne ospravedlnitelně - naprosto paranoidní. Život potenciálního Svorníku nebyl něco, co by se dalo brát na lehkou váhu. Nebyla to otázka zhroutení vesmíru: pokud byste zemřeli dřív, než "svým vysvětlením všechno stvoříte", musel by to evidentně udělat někdo jiný a vy jste prostě nebyli ten pravý. To však nevyučovalo obrovskou úctu k - zatím - pouhým kandidátům na stvořitele. A pověsti o tom, že Mosalová chce emigrovat, musely stačit k tomu, aby Kuwale začalo vidět nepřátele vylézat i z útesové horniny.

Když jsem potom čekal na tramvaj na liduprázdné ulici a vzhlížel čistým, studeným vzduchem k oslnivému bohatství hvězd - a satelitů - hlavou se mi stále honila zvráceně elegantní představa, kterou na mě Conroyová vybalila. Napadlo mě: Jestli Mosalová je Svorník, je dobře, že chová ke stoupencům AK takové opovržení. Kdyby její vysvětlení vesmíru obsahovalo konvenční teorii všeho a nic jiného, potom bylo všechno v pořádku. Ale pokud by brala antrokosmologii vážně - nevytrhlo by ji to z pevné pavučiny vysvětlení, kterou měla pro nás všechny tkát? Teorie všeho nebyla teorií všeho, pokud existovala další úroveň, hlubší úroveň pravdy.

A připadalo mi jako už tak dost tvrdý oříšek muset si vypěstovat vlastní vesmír, kterým se člověk může obalit: svoje předky (potřebné pro vysvětlení své existence), miliardy svých lidských příbuzných (nevyhnutelný logický důsledek - stejně jako vzdálení příbuzní, živočichové a rostliny), planetu, na které může stát, slunce, které může obíhat - a další planety, hvězdy a galaxie, na první pohled nepodstatné pro přežití, ale možná umožňující to, aby se relativně jednoduchá TOE (která se mohla vejít do jediné mysli) dala vyměnit za komplikovanější verzi, která zacházela s kosmickými nemovitostmi ekonomičtěji. Vysvětlit existenci toho všeho by bylo samo o sobě dost složité; člověk by nechtěl mít ještě povinnost vytvořit sílu, která to vytvoří - muset vysvětlením stvořit antrokosmologii, která mu umožní vysvětlením stvořit všechno.

To bylo moudré rozdělení sil. Metafyzikou ať se zabývá někdo jiný.

Nastoupil jsem do tramvaje. Několik cestujících se na mě usmálo, pozdravilo a chvíli se se mnou bavilo - aniž někdo vytáhl zbraň a začal požadovat peníze.

Cestou k hotelu jsem si prošel dokumenty ve svém notepadu, abych se přesvědčil, že se vyřazením z provozu nic neztratilo. Ještě před schůzkou jsem si udělal seznam otázek, které jsem chtěl antrokosmologům položit; podíval jsem se na ně, abych zjistil, jak jsem si vedl. Zapomněl jsem pouze na jednu věc, což nebylo tak špatné na někoho, kdo je zvyklý používat trvalé elektronické berličky, ale stejně mě to roztřepilo.

Kuwale řeklo, že patří k "hlavnímu proudu AK". Takže jestli všechna ta divoká metafyzika, kterou mě Conroyová právě nakrmila, byla hlavní proud antrokosmologie... čemu věřilo radikální křídlo?

Můj pocit uspokojení se začal rozplývat. Všechno, co jsem vyslechl, byla jedna verze doktríny antrokosmologů. Conroyová na sebe vzala úkol promluvit za všechny - ale to nedokazovalo, že s ní všichni souhlasili. Přinejmenším jsem potřeboval ještě jednou mluvit s Kuwalem - ale měl jsem na práci důležitější věci než patrolovat u domu a doufat, že se objeví.

Když jsem přišel do svého pokoje, nechal jsem Herma, aby prohledal světové komunikační seznamy. Osob s příjmením Kuwale tam bylo více než sedm tisíc, se základními adresami v tuctu zemí - jenže žádná se nejmenovala Akili. To znamenalo, že se nejspíš jedná o přezdívkou, zdrobnělinu nebo neoficiální jméno. Bez informace o tom, ze které země pochází, nebylo možné pátrání zúžit.

Rozhovor s Kuwalem jsem si nenatočil - zavřel jsem však oči, vyvolal jsem Svědka a tak dlouho jsem si hrál s funkcí identikitu, až jsem měl jeho tvář jasně před sebou - v digitální podobě uvnitř mé břišní paměti a také v duchu před očima. Zasunul jsem propojovací vlákno, stáhl jsem obrázek do notepadu a potom jsem prohledal databáze světových zpravodajských agentur, jestli najdu odpovídající jméno nebo tvář. Každý neměl svých patnáct minut slávy, ale vzhledem k devíti milionům neziskových netzinů mimo všechna komerční média člověk nemusel být ani celebrita, aby se dostal do archivů. Stačí vyhrát agrotechnickou soutěž na angolském venkově, dát vítězný gól za nejzapadlejší jamajský fotbalový tým a...

Štěstí mi nepřálo. Elektronický cecek znovu zklamal - za cenu tří set dolarů.

Kde jinde jsem je měl hledat, když ne na internetu? Venku ve světě. Ale nemohl jsem prolézt všechny ulice v Bezstátí. Znovu jsem pustil Svědka a označil jsem složený portrét pro trvalé vyhledávání v reálném čase. Stačilo, abych Kuwale zahlédl koutkem oka - bez ohledu na to, jestli právě natáčím, a bez ohledu na to, jestli jsem si jej všiml nebo ne - Svědek by mě upozornil.

Karin De Grootová mne uvedla do apartmá Violet Mosalové. Přestože tu byl rozdíl v měřítku, vyzařovala z něj stejná slunečná, ale spartánská, atmosféra jako z mého jednolůžkového pokoje. Ateliérové okno dodávalo pocit prostoru a světla, ale ani tento detail nevytvářel dojem bohatství, který by v jiné budově a na jiném místě mohl vytvářet. V Bezstátí mi nic nepřipadalo přehnané, jakkoli to bylo velkolepé, ale nemohl jsem se rozhodnout, do jaké míry vychází tento soud z vlastní architektury a nakolik je poplatný chápání politických a biotechnologických souvislostí, které leží pod každým povrchem.

De Grootová řekla: "Violet přijde hned. Posadte se. Mluví se svou matkou, ale už jsem jí interview připomněla. Dvakrát."

V Jižní Africe byly tři hodiny ráno. "Stalo se něco? Mohu přijít později." Nechtěl jsem ji rušit uprostřed nějaké rodinné krize.

"Všechno je v pořádku," ujistila mne De Grootová. "Wendy má zvláštní režim, to je všechno."

Posadil jsem se do jednoho z křesel, která byla seskupená téměř uprostřed pokoje; vypadalo to, jako by tak zůstala po nějaké poradě. Po nějaké inspirativní diskusi pozdě v noci... mezi Mosalovou, Helen Wuovou a několika dalšími kolegy? Ať to byl kdokoli, měl jsem být u toho a točit to. Budu muset na Mosalovou víc zatlačit, aby mi umožnila přístup, nebo si mě bude držet od těla až do konce. Ale musel jsem si nějak získat její důvěru, jinak bych si takovým zatlačením zavřel dveře ještě víc. Mosalová viditelně nijak zvlášť netoužila po publicitě - natož aby ji zoufale potřebovala jako nějaký politik nebo námezdný pisálek. Jediné, co jsem jí mohl nabídnout, byla šance zprostředkovat její práci širší veřejnosti.

De Grootová zůstala stát, s jednou rukou položenou na opěradle křesla. "Jak jste se vlastně seznámily?" zeptal jsem se.

"Odpověděla jsem na inzerát. Než jsem tu práci vzala, neznala jsem se s Violet osobně."

"Ale vědecké vzdělání máte, ne?"

Usmála se. "Mimo jiné. Svým vzděláním jsem pravděpodobně blíží vám než Violet - vystudovala jsem vědu a žurnalistiku."

"Pracovala jste někdy jako žurnalista?"

"Šest let jsem dělala vědeckého dopisovatele pro Proteus. Okouzující pan Savimbi je můj nástupce."

"Aha." Napnul jsem uši; slyšel jsem jen to, že Mosalová v sousední místnosti stále mluví. "Když se Savimbi v pondělí zmínil o výhrůžkách zabitím - bylo na tom něco?"

De Grootová si mě změřila obezřelým pohledem. "Nevytahujte to na světlo. Prosím. Opravdu jí chcete všechno co nejvíc zkomplikovat?"

"Ne," zaprotestoval jsem, "ale vžijte se do mé pozice. Vy byste celou tu věc ignorovala? Nechci přilévat olej do ohně - ale pokud nějaká skupina za kulturní čistotu vyhláší rozsudky smrti nad předními africkými vědci, nemyslíte, že to stojí za seriózní diskusi?"

"Jenže nic takového není," řekla netrpělivě De Grootová. "Začalo to tím, že netzin Volksfront vytrhl ze souvislostí a překroutil formulaci ze Stockholmu - a spustil bizarní teorii, podle níž Violet řekla, že Nobelovka není její, není ani 'Afriky', ale ve skutečnosti patří 'bílé intelektuální kultuře' - pro kterou je jenom politicky výhodnou loutkou. Tato historka se uchytila a pronikla i jinam - ale nikdo kromě původního publika by ani na vteřinu neuvěřil, že je to něco jiného než absurdní propaganda. Pokud jde o PAFKO, nikdy nedala najevo, že existenci Violet bere na vědomí."

„Dobrá. Co potom Savimbiho přivedlo k tak mylnému závěru?"

De Grootová se podívala ke dveřím. "Zkomolené zprávy z páté ruky."

"O čem? Určitě to nebyla jen netzinová propaganda. Těžko by byl tak naivní."

De Grootová se ke mně naklonila se zmučeným výrazem, rozpolcená mezi diskrétností a touhou říci mi čistou pravdu.

"Měla vloupání. Stačí? Před několika týdny. Zloděj. Kluk s bouchačkou."

"Vážně? Co se stalo? Zranil ji?"

"Ne, měla štěstí. Spustil se alarm - ten kluk vyřadil jeden z provozu, ale Violet měla záložní - a v té době byla nedaleko hlídka s autem. Zloděj vypověděl na policii, že dostal zapláceno, aby ji vystrašil. Ale samozřejmě nedokázal říct žádná jména. Byla to jen hloupá výmluva."

"Proč by to potom Savimbi měl brát tak vážně? A proč 'zprávy z páté ruky'? Zcela jistě si to všechno mohl přecíst, ne?"

"Violet stáhla obvinění. Je hloupá, ale ona takové věci dělá. Takže nebylo žádné projednávání u soudu, žádná oficiální verze událostí. Ale někdo od policie zřejmě vynesl..."

Mosalová vešla do pokoje. Pozdravili jsme se. Věnovala zvědavý pohled De Grootové, která ke mně byla pořád tak blízko, že muselo být na první pohled jasné, že se snažíme, aby nás nebylo slyšet.

"Jak se daří vaší matce?" řekl jsem, abych zaplnil ticho.

"Dobře. Ale právě vyjednávala velkou smlouvu s Thought Craftem, takže nemůže pořádně spát."

Wendy Mosalová řídila jednu z největších afrických softwarových firem; vybudovala ji od píky v průběhu třiceti let, a když začínala, tvořila firmu jenom ona sama. "Uchází se o licenci na klonečky Kašpara, dva roky před oficiálním uvedením na trh, a kdyby to všechno dopadlo dobře..." Zarazila se. "To všechno je samozřejmě přísně důvěrné, rozumíte?"

"Samozřejmě." Kaspar byla nová generace pseudointeligentního softwaru, kterou momentálně vypíplávali z dlouhotrvající nedospělosti v Torontu. Na rozdíl od Sisyfa a jeho četných bratranců - kteří byli vytvořeni jako úmyslně hotové, okamžitě "dospělé" programy - Kaspar procházel stadiem učení, pojatým antropomorfičtěji než všechno, o co se kdy někdo pokusil. Přiznám se, že mě to trochu znepokojovalo. - a nebyl jsem si jistý, jestli chci, aby mi kloneček -

oholená kopie originálu - seděl v notepadu a pachtil se s nějakým podřadným úkolem, jestliže plný software strávil rok tím, že zpíval dětské popěvky a hrál si s kostkami.

De Grootová nás nechala o samotě. Mosalová klesla do křesla naproti mně, nasvícená světlem, jež pronikalo okenní tabulí nad ní. Zdálo se, že hovor z domova jí zvedl náladu, ale v ostrém světle vypadala unaveně.

"Jste připravená začít?" řekl jsem.

Přikývla a váhavě se usmála. "Čím dřív začneme, tím rychleji to budu mít za sebou."

Spustil jsem Svědka. Proud slunečního světla se bude v průběhu rozhovoru viditelně posouvat, ale při editaci se dalo všechno očesat na hodnoty odrazivosti a přepočítat pro pevnou soustavu lichotivějších světelných zdrojů.

"Byla vaše matka tím, kdo vás inspiroval, abyste se začala zajímat o vědu?" zeptal jsem se.

Mosalová se zamračila a řekla: "Já nevim! Byla to vaše matka, kdo inspiroval vás, abyste vytahoval takové patetické..." Zarazila se a pokusila se vypadat zároveň kající a podrážděně. "Promiňte. Můžeme začít znovu?"

"Není třeba. S kontinuitou si nemusíte dělat starosti; to není váš problém. Prostě mluvte. A když si to v půlce odpovědi rozmyslíte - jednoduše skončete a začnete znovu."

"Dobře." Zavřela oči a unaveně naklonila obličej do proudu slunečních paprsků. "Moje matka. Mé dětství. Mé vzory." Otevřela oči a prosebně pronesla: "Nemůžeme všechny tyhle kecy jednoduše vzít jako čtený komentář a přejít rovnou k TOE?"

Trpělivě jsem odpověděl: "Já vím, že to jsou kecy, vy víte, že jsou to kecy - jenže jestli šéfové stanice neuvidí požadovanou kvótu formujících vlivů z dětství - odvysílají vás ve tři ráno po nějaké programové změně na poslední chvíli, v čase, který měl původně patřit zvláštnímu pořadu o rezistentních kožních chorobách." SeeNet (který si pochopitelně osoboval právo mluvit za všechny svoje diváky) měl pro profily jasný předpis: tolik minut o dětství, tolik o politice, tolik o momentálních vztazích atd. - promyšlenou kuchařku, jak prodat lidskou bytost... a zároveň vzorec, aby si člověk mohl nalhávat, že ji vysvětlil. Něco jako zhmotnělá verze Lamontovy oblasti.

Mosalová řekla: "Ve tři ráno? To myslíte vážně?" Zamyslela se nad tím. "Tak dobrá. Jestli je to tak důležité... přizpůsobím se."

"Tak mi řekněte něco o své matce." Odolal jsem pokušení říct: Klidně odpovídejte víceméně nahodile, hlavní je, abyste si neodporovala.

Improvizovala plynule, vychrlila ze sebe řeč na téma můj život v kostce bez zjevné stopy ironie. "Matka mi poskytla vzdělání. Tím nemyslím školu. Posazovala mě k internetu, v sedmi nebo osmi letech mne nutila používat vyhledávače informací pro dospělé. Zpřístupnila mi... celou planetu. Měla jsem štěstí: mohli jsme si to dovolit a ona přesně věděla, co dělá. Ale nedá se říct, že by mě nasměrovala k vědě. Dala mi klíče od tohoto obrovského hřiště a nechala mne jít. Klidně se mohlo stát, že si vyberu hudbu, umění, historii... cokoli. Netlačila mě žádným směrem. Prostě mě pustila na svobodu."

"A váš otec?"

"Otec byl u policie. Přišel o život, když mi byly čtyři."

"To bylo jistě traumatizující. Myslíte si, že ta ztráta v časném věku vám mohla dát sílu, nezávislost...?"

Mosalová na mě vrhla pohled, ve kterém bylo víc soucitu než hněvu. "Mého otce střílel do hlavy ostřelovač při politické demonstraci, na níž pomáhal chránit dvacet tisíc lidí, jejichž názory se mu zcela přičily. A - toto je mimochodem mimo záznam, ať si to vysílají, kdy chtějí - já jsem ho milovala a dodnes miluji. Nebyl žádným seskupením chybějících koleček v mém psychodynamickém mechanismu. Nebyl chybějící element, který je třeba kompenzovat." Cítil jsem, jak rudnu hanbou. Podíval jsem se na notepad a přeskočil jsem několik stejně hloupých otázek. Vždy jsem mohl interview vycpat materiálem se vzpomínkami přátel z dětství - archivními záběry ze škol v Kapském Městě ze 30.let - čímkoli.

"Na jiném místě jste řekla, že vás fyzika chytila v době, kdy vám bylo deset: poznala jste, že to je to, co chcete dělat po zbytek života - z čistě osobních důvodů, abyste ukojila svou zvědavost. Ale kdy si myslíte, že jste začala uvažovat o širší aréně, v níž fyzika funguje? Kdy jste si začala uvědomovat ekonomické, společenské a politické faktory?"

Mosalová odpověděla klidně, opět byla dokonale vyrovnaná. "Myslím, že asi před dvěma lety. Tehdy jsem začala číst Mutebu Kazadiho."

O tom se nezmínila v žádném z předchozích interview - a bylo štěstí, že jsem na to jméno narazil, když jsem se zabýval PAFKO, jinak bych v tomto okamžiku vypadal jako grandiózní idiot. Muteba kdo?

"Takže jste byla ovlivněna technolibération?"

"Samozřejmě." Lehce se zamračila, nevěděla, co si myslet - jako kdybych se jí právě zeptal, jestli už někdy slyšela o Albertu Einsteinovi. Nebyl jsem si ani jistý, jestli to myslí upřímně nebo se jen chová nápomocně, cynicky, snaží se vyhovět poptávce SeeNetu po frázích - jenže to byla cena, kterou jsem platil za to, že jsem ji požádal, aby přistoupila na hru.

Řekla: "Muteba vyjádřil roli vědy jasněji než kdokoli jiný v té době. A v několika větách dokázal... rozbořit veškeré pochybnosti, které jsem si snad připouštěla kvůli tomu, že brakuji celoplanetární pokladnici vědy a kultury a беру si přesně to, co chci." Zaváhala a pak odrecitovala:

"Až Leopold II. vstane z hrobu

a řekne: 'Trápí mě svědomí, vezmi si zpět tuto nebelgickou slonovinu, kaučuk a zlato!'

Pak se vzdám svých

nečestně nabytých neafrických zisků

a zbožně se zřeknu infinitesimálního počtu

a všech jeho potomků

ve prospěch... nevím koho,
neboť Newton i Leibniz zemřeli bezdětní."

Rozesmál jsem se. Mosalová s vážnou tváří řekla: "Vy si ale vůbec nedovedete představit, jaké to bylo, slyšet ten jeden rozumný hlas, jak proniká vším tím hlukem. Antivěda a tradicionalistická vlna zasáhly Jižní Afriku vlastně až ve 40. letech - ale když k tomu došlo, mnozí lidé z veřejného života, kteří do té doby mluvili naprosto rozumně, jako by kapitulovali, tak nebo onak... Až se věda stala nějakým způsobem buď legitimním 'vlastnictvím' Západu - které Afrika stejně nepotřebovala či nechťela - nebo pouhou zbraní kulturní asimilace a genocidy."

"Přesně takovým způsobem se používala." Mosalová se na mě zlostně podívala. "Ne, do hajzlu. Věda se zneužívala ke všem myslitelným účelům pod sluncem. Což je o důvod víc, proč odevzdat moc, kterou dává, co nejrychleji co nejvíce lidem, místo aby zůstala v rukou několika jedinců. Není to důvod k tomu, aby se člověk stáhl do vysněné představy - aby prohlásil: poznání je kulturní artefakt, nic není univerzální pravda, zachrání nás jedině mysticismus, zatemnění a nevědomost." Udělala gesto, jako kdyby nabrala hrst prostoru, a řekla: "Není žádné mužské nebo ženské vakuum. Není belgický nebo zairský časoprostor. To, že obýváme tento vesmír, není kulturní privilegium ani volba životního stylu. A nemusím odpustit ani zapomenout jediný akt ztotočení, krádeže, imperialismu nebo patriarchismu, abych byla fyzik - ani nemusím k tématu přistupovat se všemi intelektuálními nástroji, které potřebuji. Každý fyzik uvidí dál, když se postaví na hromadu mrtvol - a upřímně řečeno, mně je úplně jedno, jaké měli genitálie, jakým mluvili jazykem nebo jakou barvu měla jejich kůže."

Pokusil jsem se ubránit úsměvu; to všechno jsem mohl velice dobře použít. Neměl jsem ponětí, která z těchto hesel jsou upřímná a která jsou vědomým divadlem - kde končí cukrová poleva pro televizi, kterou jsem si vyžádal, a kde začínají opravdové emoce Mosalové - ale je také možné, že ani ona si nebyla hranicemi úplně jistá.

Zaváhal jsem. Další má poznámka byla: Pověsti o emigraci? Nyní byl logický okamžik pro nadnesení té otázky -ale posoupnost se dala rekonstruovat během editace. Nechtěl jsem riskovat, že Mosalová ukončí interview, dokud nebudu mít v bezpečí mnohem víc materiálu.

Přeskočil jsem na jistější půdu. "Vím, že nechcete odhalit všechny detaily své teorie všeho před svou přednáškou, kterou budete mít osmnáctého - ale nemohla byste mi poskytnout její hrubý nástin s využitím toho, co již bylo publikováno?"

Mosalová se viditelně uvolnila. "Jistěže. Třebaže hlavní důvod, proč vám nemohu říct všechny detaily, je ten, že je sama neznám." Vysvětlila: "Zvolila jsem čistě matematickou kostru. Všechny obecné rovnice jsou dané. Ale získání konkrétních výsledků, které potřebuji, si žádá spoustu výpočtů na superpočítačích, a ty probíhají i v tuto chvíli. Měly by být hotovy několik dní před osmnáctým - pokud nedojde k nějakým nepředvídaným katastrofám."

"Dobrá. Tak mi povězte něco o té kostře."

"To je mimořádně jednoduché. Na rozdíl od Henryho Buzza a Jasuko Nišideho nehledám způsob, jak to udělat, aby náš 'Velký třesk' vypadal méně jako náhoda'. Jak Buzzo, tak Nišide zastávají názor, že nekonečný počet vesmírů musel vzniknout z pravesmíru - vykrytalizovat z té dokonalé symetrie s rozdílnými soustavami fyzikálních zákonů. A oba se snaží stanovit novou hodnotu pravděpodobnosti, že v tom nekonečném množství je obsažen vesmír, víceméně jako ten náš'. Poměrně snadno lze najít TOE, ve které je náš vesmír možný, ale mimořádně nepravděpodobný. Podle Buzza a Nišideho je úspěšná TOE taková, která zaručuje existenci tolika vesmírů podobných našemu, že vůbec nejsme nepravděpodobní - že nejsme nějaká zázračná, dokonalá trefa na metakosmickém terči, ale pouze nevýjimečný bod na mnohem větším cíli."

Řekl jsem: "Trochu se to podobá vyvozování - ze základních astrofyzikálních principů - že tisíce planet v Galaxii, nejenom Země, by měly mít život založený na uhlíku a vodě."

"Ano a ne. Poněvadž - jistě, pravděpodobnost jiných planet pozemského typu se dá vypočítat pouze z teorie - ale také se dá potvrdit pozorováním. Můžeme pozorovat miliardy hvězd, již jsme vydedukovali existenci několika tisíc planet mimo sluneční soustavu - a nakonec některé z nich navštívíme a najdeme další život založený na uhlíku a vodě."

Elegantní konstrukce pro přiřazování pravděpodobností hypotetickým jiným vesmírům sice nemají konce, ale není naděje, že bychom je mohli pozorovat či navštívit, neexistuje žádná metoda, jak teorii ověřit. Proto nevěřím, že bychom měli zvolit TOE na takové bázi.

Celý smysl posunu od Standardní jednotné teorie pole spočívá v tom, že za prvé je SJTP šíleně neuspořádaná a za druhé musíte do rovnic dosadit deset naprosto libovolných parametrů, aby fungovaly. Přetavení totálního prostoru na pravesmír - přestěhování do modelu všech topologií - odstraňuje neuspořádanost a nahodilost SJTP. Ale hrát si následně s integrováním ve všech topologiích pravesmíru - bezdůvodně některé topologie vylučovat, jeden rozměr vyhodit a jiný zavést, kdykoli se mi nelíbí získávané výsledky - mi připadá jako krok zpátky. A tak, místo abyste nastavil 'číselníky' mechanismu SJTP na deset libovolných čísel, získáte krásnou černou skříňku, která nemá žádné ovládací prvky a zdá se být izolovaná - ale ve skutečnosti děláte to, že ji otevíráte a vytrháváte každý vnitřní komponent, který vám vadí, až je výsledek prakticky stejný."

"Dobrá. A jak to řešíte vy?"

Mosalová řekla: "Domnívám se, že musíme zaujmout jiný postoj a prohlásit: pravděpodobnosti nejsou důležité. Zapomeňte na hypotetický soubor jiných vesmírů. Zapomeňte na nutnost vyladit Velký třesk. Tento vesmír přece existuje. Pravděpodobnost, že tady jsme, je stoprocentní. Musíme to vzít jako daný fakt, místo abychom se ohlíželi dozadu a snažili se vymýšlet předpoklady, které dělají všechno pro to, aby tuto jistotu zamaskovaly."

Zapomeňte na vyladování Velkého třesku. Berte naši existenci jako danou. Paralely se žvásty Conroyové z minulé noci byly nápadné, ale to nebylo nic, co by mě mělo překvapit. Celá pseudověda byla založená na tom, že se co nejtěsněji držela jazyka a myšlenek aktuálních ortodoxních názorů - aby získala patřičnou kamufláž. Příslušníci AK

určitě četli všechny práce, které Mosalová publikovala - avšak to, že jejich slova zněla podobně, sotva propůjčovalo jejich myšlenkám stejnou legitimitu. A pokud evidentně sdíleli silný odpor k představě, že každá kultura si může nějakým způsobem zabydlit kosmologii, kterou si sama vybere, ani na okamžik jsem nepochyboval o tom, že Mosalovou nekonečně víc odpuzuje alternativa, v níž jeden expert na teorii všeho představuje absolutního monarchu. Něco ještě horšího než belgický nebo zairský časoprostor: kosmos Buzzův, Mosalové nebo Nišideho.

"Takže vy berete vesmír takový, jaký je," shrnul jsem. "Jste proti překrucování matematiky takovým způsobem, aby to vyhovovalo vnímané potřebě dokázat, že to, co vidíme kolem nás, je ‚pravděpodobné‘. Ale zároveň se ani nevrátíte, abyste nastavila číselníky mechanismu SJTP."

"Ne. Místo toho zadávám úplné popisy experimentů."

"Takže volíte nejobecnější model všech topologií - ale narušujete dokonalou symetrii tím, že přisuzujete stoprocentní pravděpodobnost existenci různých nastavení experimentálního aparátu?"

"Ano. Mohu jenom -?" Vstala z křesla, odešla do ložnice a vrátila se s notepadem. Ukázala mi obrazovku. "Tady máte jeden příklad. Je to jednoduchý experiment v urychlovači: svazek protonů a antiprotonů se srazí s určitou energií a pomocí detektoru se zachytí pozitrony vyzařované z místa kolize pod určitým úhlem v určitém rozsahu energií. Experiment jako takový se v té či oné podobě dělá už osmdesát nebo devadesát let."

Animace ukázala schéma prstence urychlovače v plné velikosti a pak najela v detailu na jeden z několika bodů, kde se protínaly protisměrné částicové svazky a zasypávaly citlivé detektory svými troskami.

"Ani se nesnažím, abych namodelovala toto všechno - zařízení o rozměru deseti kilometrů - na subatomární úrovni, jeden atom po druhém, jako bych potřebovala začít od nějaké čisté, ‚naivní‘ TOE, z níž bych se nějakým způsobem dozvěděla, že všechny supravodivé magnety vytvoří jistá pole s jistými měřitelnými účinky, že stěny tunelu se určitým způsobem zdeformují v důsledku působících tlaků a že protony a antiprotony budou obíhat opačným směrem.

Všechny tyhle věci už vím. Proto jim přiřadím pravděpodobnost sto procent. Vezmu tato nepopiratelná fakta jako nějakou kotvu - a potom přejdu na úroveň TOE, na úroveň nekonečného součtu nad všemi topologiemi. Spočítám důsledky svých předpokladů - a potom je vysleduji zase zpátky na makroskopickou úroveň, abych předpověděla konečné výsledky experimentu: kolikrát za sekundu pozitronový detektor zaregistruje částici."

Grafika reagovala na její výklad a ze schématu detektoru, křížem krážem protnutého drahami částic, najela ještě dál, do nicotnosti samotného vakua, třicet pět řádů za hranice lidského zraku, do chaosu kroutících se červích děr a deformací vyšších rozměrů - svíjejícího se hnízda pestrobarevných hadů, barevně odlišených podle topologické klasifikace, které se uprostřed obrazovky, kde se pohybovali a měnili příliš rychle, barvilo do běla. Tyto jinak dokonale symetrické křeče však byly nuceny zohledňovat danou existenci urychlovače, magnetů a detektoru - což bylo naznačeno panchromatickou bělostí získávající zvláštní namodralý nádech... načež pohled zase vyjel do běžného lidského měřítka, aby ukázal odraz této subatomární výstřednosti na definitivní, viditelné chování detektoru.

Animace byla samozřejmě z devadesáti procent metafora, barevná přehlídka básnické licence - ale někde byl superpočítač, který se pachtil s reálnými, nemetaforickými výpočty, jež dělaly z těchto obrázků víc než jen elegantní rozmar.

Poté co jsem narychlo, povrchně prolétl nesrozumitelné vědecké práce a zažil jsem krušné chvíle nad prakticky neproniknutelnou matematikou MVT, se mi zdálo, že jsem konečně získal ve filozofii Mosalové záchytný bod. Opatrně jsem řekl: "Takže místo abyste pravesmír považovala za něco, z čeho se dá celý vesmír odvodit najednou, vidíte jej spíš jako nějaké pouto mezi jevy, jež můžeme pozorovat našimi holými smysly. Něco, co... slepuje konkrétní soustavu makroskopických věcí, které ve světě nacházíme. Mezi hvězdou plnou vodíku, který se účastní termojaderné syntézy, a lidským okem plným chladných proteinových molekul se táhne most přes vzdálenosti a energie - a obojí může existovat vedle sebe a působit na sebe - protože na té nejzákladnější úrovni obojí stejným způsobem narušuje symetrii pravesmíru."

Zdálo se, že Mosalové se moje přirovnání líbí. "Pouto, most. Přesně tak." Naklonila se dopředu a vzala mě za ruku. Podíval jsem se dolů a hlavou mi blesklo: teď jsem v záběru, takže se to nedá použít.

Řekla: "Bez pravesmíru, který by fungoval jako prostředník - bez nekonečné směsi topologií, které jsou schopny vyjádřit nás všechny jediným zákničem asymetrie - bychom se nemohli ani dotýkat.

Právě to je TOE. A i kdybych se ve všech detailech mýlila - a Buzzo se mýlil, Nišide se mýlil a nic se nevyřešilo dalších tisíc let - stejně vím, že to tam je a čeká to na objevení. Protože musí být něco, co nám dovoluje, abychom se dotýkali." Udělali jsme si malou přestávku a Mosalová zavolala pokojovou službu. Po třech dnech na ostrově jsem stále neměl chuť k jídlu, ale ze zdvořilosti jsem si vzal několik jednohubek, které mi nabídla z podnosu, jenž přicestoval samospádovým hotelovým dopravníkem. Jakmile jsem polkl první sousto, žaludek začal hlasitě protestovat, takže snaha vyšla vničeč.

"Víte, že Jasuko zatím nedorazil?" zeptala se Mosalová. "Asi nebudete vědět, co ho zdrželo, že?"

"Bohužel neví. Chtěl jsem si s ním domluvit rozhovor a nechal jsem mu tři vzkazy u jeho sekretářky v Kjótu, avšak jediné, čeho jsem dosáhl, byly sliby, že se se mnou ‚velice brzy‘ spojí."

Stáhla rty. "To je zvláštní." Viditelně ji to znepokojilo, ale snažila se nestrhnout rozhovor do chmurné atmosféry.

"Doufám, že je v pořádku. Slyšela jsem, že byl na začátku roku nějakou dobu nemocný - ale ujistil organizátory, že přijede, takže nejspíš čekal, že bude v takovém stavu, aby byl schopen cesty."

"Cesta do Bezstátí je víc než... cesta," poznamenal jsem.

"To je pravda. Měl předstírat, že patří k členům Pokoru věděl, a propašovat se do některého jejich charterového letu."

"Možná že by ještě líp pořídil u Mystické renesance. Sám o sobě prohlašuje, že je buddhista, takže mu skoro odpouštějí, že pracuje na TOE. Dokud jim nepřipomene, jak kdysi napsal, že Tao ve fyzice má k zenovému učení stejný vztah jako kreacionistické pojednání o biologii ke křesťanství."

Mosalová zvedla ruku a začala si vzadu masírovat šíji, jako kdyby hovor o cestě oživoval její symptomy. "Vzala bych Pindu s sebou, kdyby let netrval tak dlouho. Určitě by se jí tady líbilo. Nechala by mě chodit na nudné přednášky a otce by tahala prozkoumávat útesy."

"Kolik je jí?"

"Maličko přes tři." Podívala se na hodinky a nostalgicky si postěžovala: "Doma jsou teprve čtyři ráno. Ta sotva zavolá dřív než za nějaké dvě tři hodiny."

Byla to další příležitost nadhodit zvěsti o emigraci - ale znovu jsem se toho zdržel.

Pokračovali jsme v interview. Proud světla ze střešního okna se posunul na východ, takže Mosalovou bylo vidět téměř jako siluetu na pozadí okna a oslnivě modré oblohy.

Když jsem znovu pustil Svědka, sáhl do mých sític a udělal nějaké úpravy, které mi umožnily registrovat jemné detaily jejího obličejce navzdory protisvětlu.

Postoupil jsem k otázce analýzy Helen Wuové.

Mosalová vysvětlila: "Moje TOE předpovídá výsledek různých experimentů na základě podrobného popisu příslušného aparátu: podrobností, které ‚vyzrazují‘ vodička k veškeré méně základní fyzice, kterou by si TOE - podle mínění některých - měla jen tak vycucat z prstu. Ale odhalování těchto vodiček rozhodně není triviální. Vy nebo já se nedokážeme jen tak podívat na nečinný urychlovač částic a okamžitě předpovědět výsledek experimentu, jenž může v zařízení proběhnout."

"Ale superpočítač naprogramovaný vaší TOE může. To je dobře, špatně, nebo je to jedno... provinila jste se kruhovou logikou, nebo ne?"

Zdálo se, že ani Mosalová si není jistá verdiktem. "Mluvily jsme o tom s Helen, snažily jsme se přesně probrat, co to znamená. Musím přiznat, že mi začalo být proti srsti, co dělá - a potom jsem většinu jejích pozdějších prací ignorovala. Ale teď... začíná mi připadat velice vzrušující."

"Proč?"

Zaváhala. Bylo jasné, že její myšlenky týkající se této věci jsou zatím příliš nové, příliš nehotové; skutečně nechtěla říct nic víc. Ale trpělivě jsem počkal, aniž bych na ni naléhal, a ona nakonec povolila.

"Položte si tuto otázku: Pokud Buzzo nebo Nišide budou schopni předložit TOE, v níž je celý vesmír víceméně automaticky zahrnut v podrobném popisu Velkého třesku - s podrobnostmi vyvozenými tady a teď z pozorování velkého množství helia, shlukování galaxií, záření kosmického pozadí a tak dál - je nikdo neobviní z kruhové logiky. Dosadit výsledky libovolného počtu ‚teleskopových experimentů‘ je zřejmě v pořádku. Proč je potom ‚kruhovitější‘ mít TOE, ve které je vesmír obsažen v detailech deseti současných experimentů z oblasti částicové fyziky?"

"Dobrá," uznal jsem. "Ale neříká Helen Wuová, že vaše rovnice nemají prakticky vůbec žádný fyzikální obsah? To je tak. Ani sebevíc matematiky by nedokázalo vyprodukovat Newtonův gravitační zákon - protože neexistuje jediný čistě matematický důvod, proč by pravidlo nepřímé úměry druhé mocnině nemohlo nahradit něco jiného. Celá jeho podstata spočívá v tom, jak čirou náhodou funguje vesmír. Nesnaží se Wuová ukázat, že vaše TOE se neopírá o nic, co ve světě existuje - že se rozpadá ve spoustu tvrzení o číslech, která prostě musejí být pravdivá?"

"Jistě!" odpověděla bezmocně Mosalová. "Jenže i kdyby měla pravdu - když se ta ‚tvrzení, která musejí být pravdivá‘ spojí s reálnými, hmatatelnými experimenty - jež určitě jsou ‚něčím, co ve světě existuje‘ - ta teorie přestane být čistou matematikou... stejně jako čistá symetrie pravesmíru přestane být symetrická."

Newton došel k pravidlu nepřímé úměry druhé mocnině tím, že analyzoval existující astronomická pozorování. Tím, že se choval ke sluneční soustavě stejně, jako se já chovám k urychlovači částic, když říkám: ‚Víme, že toto je fakt.‘

Později se pravidlo použilo k předpovídání skutečnosti a ukázalo se, že tyto předpovědi jsou správné. Jistě... ale kde přesně se v celém tom procesu nachází fyzikální obsah? V samotném pravidle nepřímé úměry druhé mocnině, nebo v pozorovaných pohybech planet, z nichž byla rovnice odvozena? Když se totiž k Newtonovu zákonu přestanete chovat jako k něčemu danému, postavíte se mimo celé to divadlo, jako by to byla věčná pravda, a podíváte se na... pouto, most mezi všemi různými planetami obíhajícími kolem různých hvězd, které existují v totéž vesmíru a musejí spolu vycházet na základě stejné logiky - to, co děláte, se začne velice podobat čisté matematice."

Zdálo se mi, že mám matnou představu, co chce říct. "Je to trochu jako tvrdit, že... obecný princip, kdy ‚lidé tvoří internetové klany s jinými lidmi, s nimiž mají něco společného‘, nijak nesouvisí s tím, co jsou ty společné zájmy. Přesně tentýž proces přivádí dohromady... fanoušky Jane Austenové, studenty genetiky vos a tak dál."

"Správně. Jane Austenová ‚patří‘ všem lidem, kteří ji čtou - nikoli sociologickému principu, který říká, že se dají dohromady, aby mohli o jejích knihách diskutovat. A gravitační zákon ‚patří‘ všem soustavám, které se jím řídí - nikoliv TOE, která předpovídá, že se dají dohromady, aby vytvořily vesmír. A možná by se teorie všeho měla rozpadnout na pouhý ‚tvrzení o číslech, která musejí být pravdivá‘. Třeba se samotný pravesmír musí rozpustit, až z něj nezbude nic než jednoduchá aritmetika a jednoduchá logika - takže nám nezbude vůbec žádná možnost rozhodovat o jeho struktuře."

Rozesmál jsem se. "Myslím, že s pochopením tohoto by mohli mít potíže i diváci SeeNetu." Já jsem je rozhodně měl.

"Podívejte, možná nějakou dobu potrvá, než v tom všem vy a Helen Wuová najdete nějaký smysl. Vždycky k tomu můžeme udělat aktualizaci, třeba i v Kapském Městě, pokud se ukáže, že to je důležitý vývoj."

Mosalová s úlevou souhlasila. Jedna věc byla nadhazovat myšlenky, bylo však vidět, že Mosalová v této věci nechce zaujmout oficiální stanovisko. Alespoň prozatím.

Než jsem stačil ztratit odvahu, zeptal jsem se: "Myslíte, že za půl roku pořád ještě budete žít v Kapském Městě?"

Připravil jsem se na podobný výbuch, jaký vyvolala zmínka o antrokozmozích - ale Mosalová jen suše poznamenala:

"Myslím, že už to nezůstane tajemstvím dlouho. Mám pocit, že o tom mluví celá konference."

"Ani bych neřekl. Zaslechl jsem to od jednoho místního člověka."

Nepřekvapilo ji to. Přikývla. "Už měsíce vedu diskuse se zdejšími akademickými organizacemi. Takže touto dobou toho nejspíš bude plný ostrov." Kysele se usmála. "Tihle anarchisté si s důvěrností příliš nedělají hlavu. Jenomže co taky můžete čekat od narušitelů patentových práv a zlodějí intelektuálního vlastnictví?"

"Co vás tedy přitahuje?" zeptal jsem se.

Vstala. "Můžete přestat nahrávat, prosím vás?" Poslechl jsem. "Až budou vyřešeny všechny detaily, učiním veřejné prohlášení - ale nechci, aby se na to téma nejdřív vynořila nějaká spatra pronesená poznámka."

"Chápu."

Pokračovala. "Co mne přitahuje na narušitelích patentových práv a zlodějích intelektuálního vlastnictví? Právě tohle. Bezstátí je renegátské společenství, zdejší lidé pohrdají zákony o biotechnologických licencích." Otočila se k oknu a natáhla ruce. "A podívejte se na ně! Nejsou to nejbohatší lidé na planetě - ale nikdo tady nehladoví. Nikdo. To se nedá říct o Evropě, Japonsku, Austrálii - natož o Angole, Malawi..." Její hlas se vytratil. Dlouho si mě prohlížela, jako by se snažila rozhodnout, zda jsem opravdu přestal natáčet. Jestli by mi vůbec měla věřit.

Čekal jsem. Mosalová po chvíli pokračovala.

"Co to má společného se mnou? Moje země je na tom poměrně dobře. Podvívá mi nehrozí, ne?" Zavřela oči a zaúpěla: "Říká se mi to moc těžce. Ale... ať se mi to líbí nebo ne, Nobelova cena mi dala určitou moc. Jestli se přestěhuji do Bezstátí - a uvedu důvody, které mě k tomu vedly - dostane se to do zpráv. Bude to mít účinek na určitých místech."

Znovu zaváhala.

"Umím držet jazyk za zuby," řekl jsem.

Mosalová se nepatrně usmála. "Já to vím. Alespoň si to myslím."

"A jakého účinku byste chtěla dosáhnout?"

Přistoupila k oknu. Zeptal jsem se: "Je to nějaké politické gesto - proti tradicionalistům jako PAFKO?"

Rozesmála se. "Ne, to ne! I když... náhodou to tak možná vyjde. Ale není to hlavní smysl." Dodala si kuráž.

"Dostala jsem záruky. Několik vysoce postavených lidí mi slíbilo, že když se přestěhuji do Bezstátí - ne proto, že jsem důležitá, ale proto, že se to dostane do zpráv a vytvoří to záminku - Jižní Afrika do šesti měsíců jednostranně stáhne všechny sankce proti ostrovu."

Naskočila mi husí kůže. Jedna země ještě nemusela nic znamenat - jenže Jižní Afrika byla důležitý obchodní partner asi třiceti dalších afrických zemí.

Mosalová tiše řekla: "Na hlasování v OSN to není vidět, ale je skutečností, že skupina odpůrců sankcí nepředstavuje zanedbatelnou menšinu. Momentálně fungují nejrůznější skupinové solidarity a povrchové dohody, neboť všichni si myslí, že nemohou vyhrát, a nechtějí dělat potíže."

"Ale kdyby někdo správným způsobem zatlačil, mohl by strhnout lavinu?"

"Možná." Rozpačitě se zasmála. "Velikášské řeči. Pravda je taková, že se mi sevře žaludek pokaždé, když na to pomyslím - a ve skutečnosti nevěřím, že se stane něco dramatického."

"Jedna osoba, která naruší symetrii. Proč ne?"

Rozhodně zavrtěla hlavou. "Byly už jiné způsoby, jak zvrátit hlasování, ale všechny propadly. Za pokus stojí všechno, ale chci zůstat nohama na zemi."

Hlavou se mi honilo několik věcí najednou - byť představa, co by se mohlo stát, kdyby opravdu někdy došlo v globálním měřítku ke zhroucení zákonů na patentovou ochranu biotechnologií, byla tak vzdálená, že ani nemělo smysl o tom uvažovat. Zůstávalo však skutečností, že Mosalové se mohl dokument hodit víc, než by mě napadlo - a tohle všechno mi řekla proto, aby mi to dala na vědomí; aby mi svěřila páku, kterou jsem měl využít k tomu, aby její emigrace skutečně způsobila rozruch.

Bylo také jasné, že celé úsilí - jakkoli donkichotské - bude v jistých kruzích velice nepopulární.

Šlo snad Kuwalemu o tohle? Žádné kulty ignorance, žádní fundamentalisté z PAFKO, dokonce ani provědecky orientovaní jihoafričtí nacionalisté pobouření dezerci Mosalové - nýbrž mocní ochránci biotechnologického status quo? A co když ten malý zlodějíček, který "dostal zapláceno, aby ji vystrašil", nakonec nelhal...

Mosalová došla ke stolku u stěny a nalila si do sklenice vodu. "Teď znáte všechna moje nejhlubší tajemství, takže prohlašuji tento rozhovor za skončený." Zvedla sklenku a udělala si sama ze sebe legraci: "Vive la technolibération!"

"Vive."

Pak zvažněla. "Ano, říká se všelicos. Snad polovina Bezstátí přesně ví, co se děje - ale já ty řeči pořád nechci potvrdit, dokud jistě záležitosti, jistě úmluvy nebudou mít mnohem pevnější základ."

"Rozumím." A ohromeně jsem si uvědomil, že někdy nastal ten okamžik, kdy jsem si u ní získal alespoň nějakou dávku důvěry. Samozřejmě mě využívala - ale musela věřit, že mám srdce na pravém místě, že se nechám využít.

Řekl jsem: "Až příště budete s Helen Wuovou dlouze do noci diskutovat o kruhovitosti, myslíte, že bych mohl...?"

"Být u toho? A nahrávat to?" Vypadalo to, že se jí ta představa nezdá, ale odvětila: "Tak dobře. Když slíbíte, že neusnete dřív než my."

Doprovodila mě ke dveřím a potřásl jsme si rukama. "Dávejte na sebe pozor," řekl jsem.

Výrovnaně se usmála, lehce pobavená mou starostlivostí, jako by na světě neměla žádné nepřátele.

"Nedělejte si obavy. Dám."

melatoninových snech a neobrátil tmu ve své lebce naruby. V první chvíli byl samotný fakt vědomí šokující, nevyslovitelný; vztekal jsem se jak novorozenec. Potom jsem natáhl ruku a nahmatal jsem na nočním stolku notepad. Při pohledu na obrazovku jsem musel přimhouřit oči, tak mě její jas na okamžik oslepil.

Volala mě Lydia. Napadlo mě, že si nějak špatně spočítala časová pásma, a málem jsem to odmítl přijmout, ale pak jsem procítl dostatečně, abych si uvědomil, že také ona má hlubokou noc. V Sydney bylo jenom o dvě hodiny mň než v Beztátí. Alespoň geograficky, když ne politicky.

"Andrewe," začala, "nerada tě ruším, ale říkala jsem si, že bys to měl slyšet hned." Tvářila se nezvykle mrzutě, a přestože jsem byl pořád příliš groggy, než abych hádal, co přijde dál, bylo jasné, že to nebude nic příjemného.

"Nic se nestalo," řekl jsem chraptivě. "Mluv." Raději jsem si ani nepředstavoval, jak vypadám, když tak tupě civím do kamery. Vypadalo to, že i Lydia je v nějaké tmavé místnosti. Tvář jí osvětloval jen obraz na displeji... můj obraz, ozářený pouze obrazem jejího. Bylo to vůbec možné? Najednou jsem si uvědomil, že mě hlava bolí jako střep.

"Bude nutné přestříhat Smetiště DNA a dát pryč Landersův příběh. Kdybys měl čas, samozřejmě bych tě požádala, abys to udělal sám, jenže předpokládám, že to není možné. Proto jsem to dala Paulu Kostasovi; dělal u nás v redakci, ale teď je na volné noze. Pošlu mu tvou definitivní verzi, a pokud bys s něčím zásadně nesouhlasil, budeš mít možnost změnit to. Pamatuj na to, že za necelých čtrnáct dní se to má vysílat."

Řekl jsem: "To je v pohodě, to je úplně... v pohodě." Znal jsem Kostase; věděl jsem, že pořád nezmrzáčí. "Ale proč? Objevil se nějaký právní háček? Neříkej mi, že nás chce Landers zažalovat."

"Ne. Události nás předběhly. Nebudu se to snažit vysvětlovat; poslala jsem ti upoutávku od agentury v San Francisku - do rána to všechno bude na veřejnosti, ale..." Byla až příliš unavená, než aby to rozvedla, ale pochopil jsem; nechtěla, abych se o tom dozvěděl jako obyčejný divák. Čtvrtina Smetiště DNA a moje práce za tři měsíce právě přišla vniveč, ale Lydia dělala maximum pro to, aby zachránila aspoň část mé profesionální důstojnosti. Aspoň jsem tak získal před masami několikahodinový náskok.

"Vážím si toho," řekl jsem. "Díky."

Popřáli jsme si dobrou noc a já jsem se podíval na "upoutávku" - narychlo slepený balík záběrů a textu, který upozorňoval na událost ostatní zpravodajské redakce a dával jim na výběr, aby si buď počkaly na učený produkt, který bude brzy následovat, nebo si samy sestříhaly nezeditovaný materiál a sestavily vlastní verzi. Většinu tvořily tiskové zprávy uvolněné FBI, něco byly související archivní materiály.

Ned Landers, jeho dva hlavní genetici a tři vedoucí pracovníci byli právě zatčeni v Portlandu. Devět dalších lidí - pracujících pro naprosto jinou společnost - bylo uvězněno v Chapel Hillu v Severní Karolíně. Při předjití razii bylo z obou míst odvezeno laboratorní zařízení, biochemické vzorky a počítačové záznamy. Všech patnáct lidí bylo obviněno z porušování federálních zákonů o bezpečnosti práce s biotechnologiemi - ne však kvůli Landersově neo-DNA, jež se dočkala široké publicity, a výzkumu symbiontů. Podle obvinění pracovníci v laboratoři v Chapel Hillu manipulovali s infekčními přirozenými RNA viry - potají, bez povolení. Účty platil oklikou Landers. Účel těchto virů zůstal neznámý; data a vzorky teprve čekaly na analýzu.

Obvinění nevydali žádné prohlášení; jejich právníci doporučovali mlčenlivost. Bylo tam několik záběrů zvenčí na laboratoř v Chapel Hillu, izolovanou za policejními zátarasy. Veškeré materiály, na nichž byl přímo Landers, byly poměrně starého data; nejnovější byl vykuchán z rozhovoru, který jsem s ním dělal já (takže to nakonec nebylo úplně nadarmo).

Nedostatek podrobností byl nepříjemný, ale následky se již zdály být jasné. Landers a jeho spolupracovníci si připravovali dokonalou antivirovou imunitu, jež přesahovala účinnost kterékoli vakcíny nebo léku, přesahovala strach z toho, že by vývoj zmutovaných kmenů mohl překonat jejich obranu - a zároveň pracovali na nových virech schopných nakazit nás ostatní. Cívil jsem na obrazovku, na níž zůstal poslední obrázek zprávy: Landers, jak jsem ho fyzicky viděl, já osobně, usmívající se vizi své krásné nové říše. A třebaže jsem odmítal přijmout závěr, který se nabízel... k čemu jinému mohl chtít nový lidský virus než k nějaké redukci?

Sprintem jsem doběhl do koupelny a vyzvracel jsem chabý obsah svého žaludku. Pak jsem si klekl vedle mísy, roztřesený a zpocený - upadl jsem do mikrospánku a málem jsem ztratil rovnováhu. Melatonin mě chtěl zpátky, ale jen těžko jsem přesvědčoval sám sebe, že už nebudu zvracet. Jako rozmazlený hypochondr bych se okamžitě poradil se svou lékárníčkou, kdybych mohl, aby mi udělala přesnou diagnózu a navrhla okamžité, optimální řešení. S vidinou, jak se udusím ve spánku, jsem uvažoval, že bych si náplast z ramene strhl - ale trvalo by hodiny, než by symbolický pokus odevzdat se přirozeným denním silám přinesl vůbec nějaký účinek - a pak by ze mě v tom nejlepším případě byla až do konce konference chodící mrtvola.

Dobrovolně jsem dával minutu nebo dvě. Nic dalšího ze mě nevyšlo, a tak jsem se dopotácel zpátky do postele.

Ned Landers zašel dál než kterýkoliv genderový migrant, anarchista nebo Dobrovolný autista. Žádný člověk není ostrov? Podívejte se na mě. Přesto to zřejmě ještě nebylo dostatečně daleko. Stále se cítil utlačovaný, ohrožovaný, zneužívaný. Biologická říše mu nestačila; usiloval dokonce o víc prostoru, než kolik mu mohla poskytnout ta nepřeklenutelná genetická propast.

A málem se mu to podařilo. Právě to mu dalo sebepoznání druhu: přesnou molekulární definici slova s velkým L, kterou mohl osobně překonat, než ji obrátí proti všem, kteří zůstali v jejím objetí.

Vive la technolibération! Proč nemít milion Nedů Landersů? Proč nedopřát každému solipsistickému bláznovi a paranoidnímu samozvanému spasiteli nějaké etnické skupiny na planetě stejnou moc? Ráj pro tebe a tvůj klan - a apokalypsu všem ostatním.

To bylo ovoce dokonalého pochopení.

Copak, nezamlouvá se ti ta chuť?

Popadl jsem se za břicho a přitáhl jsem si kolena k bradě: nevolnost to úplně neodstranilo, ale její charakter se změnil. Místnost se naklonila, mé končetiny ztratily cit, toužil jsem po absolutní tmě.

A kdybych šel hlouběji, kdybych svou práci udělal pořádně, mohl jsem být tím, kdo ho odhalí, kdo ho zastaví...

Gina mě pohládila po tváři a něžně mě políbila. Byli jsme v Manchesteru, v laboratoři zobrazovacích metod. Já jsem byl nahý, ona oblečená.

Řekla: "Vlez si do skeneru. To pro mě můžeš udělat, ne? Chci, abychom si byli mnohem, mnohem bližší, Andrewe.

Proto potřebuji vědět, co se děje v tvém mozku."

Začal jsem podléhat - ale potom jsem zaváhal. Najednou jsem dostal strach z toho, co objeví.

Znovu mě políbila. "Nechci slyšet už žádné námitky. Jestli mě miluješ, budeš zticha a uděláš, co po tobě chci."

Přinutila mě, abych si lehl, a potom za mnou zavřela víko přístroje. Viděl jsem své tělo shora. Ten skener nebyl jenom skener - pustil se do mě ultrafialovými lasery. Bolest jsem necítil, avšak svazky paprsků se s nemilosrdnou přesností zmocňovaly jedné vrstvy živé tkáně za druhou. Veškerá kůže, veškerá tkáň, která skrývala má tajemství, se rozplynula v rudou mlhu kolem mě, a potom se ta mlha začala rozpouštět...

Zdálo se mi, že jsem se probudil s křikem.

O půl osmé jsem se v jednom hotelovém salonku setkal s Henrym Buzzem, abych s ním udělal rozhovor. Byl milý a výřečný, rozený bavič - jenže ve skutečnosti nechtěl mluvit o Violet Mosalové; chtěl vyprávět veselé historky o slavných lidech, kteří už zemřeli. "Steve Weinberg se samozřejmě pokusil dokázat, že moje teorie o gravitinu je mylná, ale brzy jsem přivedl na správnou cestu já jeho..." Jenom See-Net věnoval Buzzovi za ta léta tři dlouhé dokumenty, ale zdálo se, že má v rukávu pořád ještě další jména, která zoufale potřebuje vytáhnout před kamerou, než umře.

Neměl jsem vstřícnou náladu; ty tři hodiny, na které se mi po Lydiině telefonátu podařilo usnout, byly vzpružující asi tak stejně jako rána do hlavy. Dělal jsem všechno jako normálně, předstíral jsem úžas a vlažně jsem se snažil stočit rozhovor směrem, z něhož by mohl vzejít alespoň nějaký použitelný materiál.

"Jaké místo v dějinách podle vás získá objevitel TOE? Nebude to nejvyšší forma vědecké nesmrtelnosti?"

Buzzo přešel na sebedoceňování. "Pro vědce neexistuje něco jako nesmrtelnost. Ani pro ty největší. Newton a Einstein jsou dnes pořád slavní - ale jak dlouho to vydrží? Shakespeare je nejspíš oba překoná... a možná dokonce i Hitler."

Neměl jsem to srdce informovat ho, že ani jedno z těch jmen dnes nepatří mezi všeobecně známá.

Řekl jsem: "Jenomže Newtonovy a Einsteinovy teorie byly spolknuty vcelku. Vstřebány většími soustavami. Vím, že jste již vytesal svoje jméno do jedné TOE, která se ukázala být prozatímni - ale všichni architekti SJTP tenkrát říkali, že je to jenom odrazový můstek. Myslíte si, že další TOE už bude to pravé: definitivní teorie, která vydrží věčně?"

Buzzo se nad otázkou zamyslel mnohem víc než já. Nakonec prohlásil: "Možná ano. Určitě to možné je. Dovedu si živě představit vesmír, v němž už nemůžeme bádát dál, ve kterém jsou hlubší vysvětlení doslova fyzicky nemožná.

Jenomže..."

"Vaše TOE takový vesmír popisuje, ne?"

"Ano. Ale může se stát, že je správná ve všem ostatním a v tom se mylí. Totéž platí pro teorie Mosalové a Nišidieho."

"A kdy tedy zjistíme, jak to je?" zeptal jsem se poněkud trpce. "Kdy získáme jistotu, že jsme narazili na dno?"

"Hm... jestli mám pravdu já, tak nikdy nebudete mít jistotu, že mám pravdu. Moje TOE nedovoluje důkaz, že je definitivní a úplná - a to ani tehdy, kdyby definitivní a úplná byla." Buzzo se ušklíbl. Vidina takového zvráceného dědictví mu viditelně dělala radost. "Jediná TOE, která by mohla ponechat menší prostor pochybnostem, by byla taková, která by vyžadovala svou definitivnost - pro kterou by to byl naprosto stěžejní fakt.

Newton byl spolknut a stráven, totéž platí pro Einsteina - a se starou SJTP to za několik dní dopadne stejně. Všechno to byly uzavřené systémy, všechny byly zranitelné. Jediná TOE, která by mohla výt vůči takovému procesu zaručeně imunní, by byla taková, která by se účinně bránila - která by upírala svůj pohled ven, aby popsala nejenom vesmír, ale také všechny myslitelné alternativní teorie, jež by ji mohly nějakým způsobem vytlačit - a potom by je všechny jednou ranou smetla jako prokazatelně falešné."

Rozverně zavrtěl hlavou. "Jenomže nic takového tady není k mání. Jestli chcete absolutní jistotu, přišel jste na špatnou stranu města."

Druhá strana města byla hned před hlavním vchodem do hotelu; karneval Mystické renesance ještě nezmizel. Přesto jsem vykročil ulicí pryč; nutně jsem potřeboval dávku čerstvého vzduchu, pokud jsem chtěl vnímat lépe než zpola přednášku o softwarových postupech pro MVT, na kterou měla Mosalová v devět přijít. Obloha oslnivě zářila, vzduch již byl teplý: vypadalo to, že Bezstátí se nedokáže rozhodnout, jestli se má vzdát mírnému podzimu, nebo má pokračovat v babím létě. Slunce mi zvedlo náladu, ale i tak jsem se pořád cítil ochromený, zbitý a zmožený.

Proplétal jsem se mezi stánky a malými stany, vyhýbal jsem se žonglérům s kulovými akvárii na zlaté rybky a chodcům na chůdách. Většinou to byla působivá čísla. Jedině monotónní písně pouličních zpěváků ve mně budily dojem, že běžím uličkou. Na rozdíl od příslušníků hnutí Pokoru vědět!, kteří se ukazovali na všech tiskových konferencích a dělali všechno pro to, aby napodobili tón střetu Walshové s Mosalovou, zůstávala Mystická renesance roztomile krotká. Začínal jsem tušit, že je to záměrná strategie: hra na dobrý a zlý kult, která má rozšířit jejich společný záběr. Pokoru vědět! nemělo extremismem co ztratit; těch několik členů, kteří opustili jejich řady, znechuceni taktikou Walshové (a s největší pravděpodobností se přidali k MR), určitě více než vynahradí příliv ze skupin jako Keltská moudrost nebo Saské světlo - severoevropských ekvivalentů PAFKO, pouze vlivnějších.

Vybavila se mi scéna z jednoho životopisného dokumentu o Mutebovi Kazadim, jež jsem prolétl: když se ho reportérka z BBC vyčítavým tónem zeptala, proč odmítl pozvánku, aby se zúčastnil tradičního lundského obřadu plodnosti, slušně jí navrhl, aby odjela domů a vyčínila vládním ministrům za to, že neoslavili slunovrat na Stonehenge. O deset let později se našlo půl tuctu členů parlamentu, kteří si ten návrh zřejmě vzali k srdci. Ale žádný vládní ministr. Alespoň

prozatím.

Zastavil jsem se, abych se podíval na divadelní společnost MR, připravenou odehrát další zmraženou klasiku. Po několika zmatených větách používajících zkomolený biotechnologický žargon- nezařaditelný, ale zvláštním způsobem povědomý - se mi naježily chloupky na šíji. Oni se dozvěděli o Landersovi a jeho virech a hráli vlastní, narychlo zdramatizovanou verzi události. A co víc, většina jejich popisů Landersovy upravené osobní biochemie pocházela přímo z komentáře ke Smetišti DNA; když zpravodajští redaktori dávali dohromady definitivní verzi pro vysílání, zřejmě vy-brakovali zavrženou část dokumentu, aby získali použitelné technické pozadí.

Nic z toho mě nemělo překvapit - ale rychlost, s jakou byly události, které se staly tisíce kilometrů daleko, recyklovány jako bezprostřední paralela, byla dosti znepokojivá; slyšet vlastní slova, jak se mi vracejí jako součást zpětné vazby, pak hraničilo s neskutečností.

Herec představující jednoho z agentů FBI, které poslali pro Landersovy počítačové soubory, se obrátil k publiku (byli jsme dohromady tři) a prohlásil: "Toto poznání nás může všechny zničit! Musíme odvrátit svůj zrak!"

Jeho společník smutně odpověděl: "Ano - jenomže tohle je pošetilý nápad jenom jednoho člověka! Tatáž posvátná mysteria se nacházejí v deseti milionech jiných zařízení! Dokud nebudou všechny tyto soubory smazány, nikdo z nás nebude spát bezpečně!"

V hlavě mi hučelo a hrdlo jsem měl stažené. Nedokázal bych popřít, že uprostřed noci, zmatený a trýzněný bolestmi, jsem cítil úplně stejný sentiment.

A teď?

Šel jsem dál. Neměl jsem čas, abych jím mohl plýtvat na Landerse nebo Mystickou renesanci; již jenom udržet krok s Violet Mosalovou bylo téměř nad moje síly. Celý dokument se mi před očima neustále měnil v něco nového - a bez ohledu na to, jak hrozně nezemská byla její tajemná fyzika, Mosalová byla zapletena do tolika politických komplikací, že jsem začínal ztrácet přehled.

Věděla Sarah Knightová o tom, že Mosalová se chystá emigrovat do Bezstátí? Pokud ano, projekt by tím pro ni musel být tisíckrát atraktivnější než nějaká dohoda s antrocosmology. Jenže zatajila by takovou bombu před SeeNetem?

Možná, pokud si to chtěla odnést k jiné stanici - jenže proč tady v tom případě nebyla, neodstrkovala mě stranou a nenatáčela: Violet Mosalová: Technolibérateur? Anebo si na ní Mosalová vynutila slib mlčenlivosti a ona jej dodržela, třebaže to pro ni znamenalo ztrátu zakázky?

Dohánělo mě to k šílenství: přestože tady Sarah nebyla, jako by stále byla o krok přede mnou. Přinejmenším jsem ji měl požádat o spolupráci; stálo by za to rozdělit se s ní o honorář a uznat ji jako spoluautora, jen abych zjistil, co ví.

V mém zorném poli se náhle rozzářil jasně červený symbol, malý kroužek uprostřed většího kroužku s nitkovým křížem. Nechápatě jsem znehybněl. Když jsem potom přešel pohledem jinam, terčík se držel na jedné tváři v davu. Byl to člověk v kostýmu klauna, který rozdával letáky MR.

Akili Kuwale?

Svědék si to myslel.

Klaun měl masku s aktivním make-upem, který měl momentálně podobu zelenobílé šachovnice. Na tu vzdálenost se nedalo říct, jakého je pohlaví, klidně to mohlo být i aso; postava a výška zhruba odpovídaly - a ani tvář nebyla nepodobná, pokud jsem to pod čtvercovým vzorem mohl poznat. Nemožné to nebylo - ale přesvědčený jsem nebyl. Přišel jsem blíž. Klaun vykřikl: "Vezměte si svůj Denní archetyp! Poznejte pravdu o nebezpečích frankensteinovské vědy!" Přestože jsem ten přízvuk nedokázal geograficky zařadit, byl to určitě on - a z pokřikování tohoto pouličního prodáváče zněla naprosto stejná ironie jako z postřehů Kuwaleho k Janet Walshové.

Přistoupil jsem ke klaunovi; lhostejně se na mě podíval. "Kolik?" zeptal jsem se.

"Pravda nestojí nic... avšak dolar by pomohl správné věci."

"A čím je to věc? MR, nebo AK?"

Aso tiše řeklo: "Každý máme nějakou roli. Já předstírám, že patřím k MR. Vy předstíráte, že jste reportér."

To zabořelo. "Dobrá," odvětil jsem. "Přiznávám, že pořád nevím ani polovinu toho, co Sarah Knightová... ale blíží se k tomu. A s vaší pomocí toho dosáhnou rychleji."

Kuwale si mě prohlíželo s neskryvanou nedůvěrou. Šachovnice na jeho tváři najednou přešla v modročervené kosočtverce - byl to dezorientující pohled, třebaže z očí, které na mne po celou dobu proměny upíralo, číselo pohrdání o to jasněji.

"Co kdybyste si jednoduše vzal leták a šel do hajzlu?" řeklo a jeden mi podalo. "Přečtěte si to a sežerte to."

"Už jsem dneska spořádal dosti špatných zpráv. A Sborník..."

Aso se trpce ušklíblo. "Nono, Amanda Conroyová si vás pozve ke krbu a vy si hned myslíte, že všechno víte?"

"Kdybych si myslel, že všechno vím, proč bych vás prosil, abyste mi řeklo, co mi doposud uniká?"

Zaváhalo. Pokračoval jsem: "V neděli v noci jste mne vybidlo, abych měl oči otevřené. Řekněte mi proč a řekněte mi, co mám hledat - a já to udělám. Nechci vidět, jak se Mosalové něco stane, o nic víc než vy. Ale potřebuji přesně vědět, co se děje."

Kuwale se nad tím zamyslelo. Pořád bylo podezřívavé, ale evidentně to pro ně bylo pokušení. S výjimkou kolegů Mosalové nebo Karin De Grootové - a od nich se spolupráce dala jen velice těžko očekávat - mohlo sotva doufat, že by mu někdo pomohl dostat se svému idolu blíž.

"Kdybyste pracoval pro druhou stranu, proč byste předstíral, že jste tak neschopný?" řeklo zamyšleně.

Přešel jsem urážku, jako bych nic neslyšel. "Nejsem si jistý ani tím, jestli vím, kdo je ta druhá strana."

Kuwale kapitulovalo. "Sejdeme se za půl hodiny před touto budovou." Vzalo mě za ruku a napsalo mi na dlaň adresu; nebyl to dům, kde jsem se setkal s Conroyovou. Za půl hodiny jsem měl natáčet Mosalovou při další přednášce - ale dokument unese, když bude výběr reakcí o něco chudší, a Mosalová bude pravděpodobně ráda, když bude mít pro

změnu chvíli klid.

Než jsem se otočil, Kuwale mi vrazilo do ruky smotaný leták. Nejdřív jsem ho chtěl zahodit, ale potom jsem si to rozmyslel. Na obálce byl Ned Landers. Ze strany krku mu trčely šrouby s maticí. S napodobeným escherovským efektem natahoval ruce z portrétu a kreslil sám sebe. Titulek hlásal: MÝTUS O MUŽI, KTERÝ SE VYPRACOVAL - což bylo alespoň vtipnější než všechno, s čím přijde bulvár. Ale když jsem si prolétl článek uvnitř - nenašel jsem nic o monitorování a omezování přístupu k datům lidského genomu, žádnou diskusi o odporu, který kladou USA a Čína mezinárodním inspekčním na místech vybavených zařízením k syntéze DNA, žádné praktické návrhy k zabránění dalšímu Chapel Hillu. Kromě volání po "vymazání a zapomnění" veškerých map lidské DNA - což bylo asi tak stejně užitečné jako úpěnlivě prosit lidi z celého světa, aby zapomněli pravý tvar planety - tam byly jenom kultové tlachy: riziko zahrávání si s nejčistšími mysterii, "lidská potřeba" nevyslovitelného tajemství života, znásilnění kolektivní duše technikou.

Jestli Mystická renesance skutečně chtěla mluvit za celé lidstvo, definovat vhodné a správné hranice poznání a diktovat - nebo cenzurovat - nejhlubší pravdy vesmíru, musela se výrazně polepšit.

Zavřel jsem oči a rozesmál jsem se úlevou a vděčností. Teď, když to bylo pryč, jsem si to mohl přiznat: na chvíli jsem málem uvěřil, že by mě mohli získat. Skoro jsem si dovedl představit, že bych se nakonec mohl po rukách a po kolenou připlazit do jejich náborového stanu, s náležitou pokorou (konečně) sklonit hlavu a prohlásit: "Byl jsem slepý, ale teď vidím! Byl jsem duševně otupělý, ale teď jsem citlivý! Byl jsem samý jang a žádný jin - upřednostňoval jsem levou polovinu mozku, linearitu a hierarchičnost - ale teď jsem připravený přijmout alchymickou rovnováhu mezi racionalitou a mystikou! Řekněte slovo... a budu uzdraven!"

Adresa, kterou mi dalo Kuwale, patřila pekařství. Kromě dováženého luxusního zboží pocházela veškerá potrava v Bezstátí z moře - ale proteiny a škroby v uzlících geneticky upravených řas, které bujely na okrajích útesů, byly prakticky totožné s těmi, které se nacházejí v každém zrnku pšenice, a stejné bylo i aroma, které se z nich šířilo při pečení. Známa vůně způsobila, že se mi hladem zatočila hlava, jenže představa, že bych měl spolknout jediné sousto čerstvého chleba, úplně stačila, aby se mi znovu zvedl žaludek. Tou dobou už mi mělo dojít, že se mou něco není fyzicky v pořádku - že je to něco víc než přetrvávající následky letu, narušený melatoninový spánek, smutek ze ztráty Giny a stres z toho, že jsem na dolním konci příběhu, který jako by neměl žádné dno. Ale neměl jsem svou lékárníčku, která by nemoc označila za reálnou, místním doktorům jsem nevěřil a neměl jsem čas být nemocný. Proto jsem si namlouval, že je to všechno v mé hlavě a že jedinou možnou léčbou je snažit se to ignorovat.

Kuwale se objevilo právě včas, abych neomdlel nebo nezačal zvracet, tentokrát bez klaunského kostýmu. Prošlo kolem mě, aniž se na mě podívalo. Čísela z něj nervózní energie. Vykořčil jsem za ním - a začal jsem nahrávat - odolal jsem však pokušení zakřičet na něj jménem a nabourat tu naznačovanou, romanticky dobrodružnou vážnost.

Dohonil jsem je a srovnal jsem s ním krok. "Co vlastně znamená 'hlavní proud' AK?"

Kuwale se na mě úkosem podívalo. Bylo nervózní a podrážděné, ale uráčilo se odpovědět. "My nevíme, kdo je Svorník. Uznáváme, že to možná nikdy nebudeme vědět jistě. Ale ctíme všechny lidi, kteří se zdají být pravděpodobnými kandidáty."

Všechno to znělo neurčitě umírněně a rozumně. "Ctíte, nebo uctíváte?"

Kuwale obrátilo oči v sloup. "Svorník je jenom další člověk. První, který úplně pochopí teorii všeho - ale neexistuje důvod, proč by totéž nemohla udělat miliarda lidí po něm. Svorník není - ani vzdáleně - žádný 'bůh'; vůbec nemusí vědět, že stvořil vesmír. Úplně stačí, aby ho vysvětlil."

"A lidé jako vy stojí v pozadí a vysvětlují akt stvoření?"

Kuwale udělalo odmítavé gesto, jako by si nemohlo dovolit ztrácet čas metafyzickým hnidopištvím.

Řekl jsem: "Jestli Violet Mosalová nakonec není nic tak kosmicky výjimečného, proč si o ni děláte takové starosti?"

"Musí být člověk nějaká nadpřirozená bytost, aby si zasloužil nebýt zavražděn?" odpovědělo aso nechápavě. "Musím snad padnout na kolena a uctívat tu ženu jako Božskou matku vesmíru, aby mi záleželo na tom, jestli žije, nebo je mrtvá?"

"Řekněte jí do tváře, že je Božská matka vesmíru, a samo si brzy budete přát, abyste bylo mrtvé."

Kuwale se ušklíblo. "A právem." Potom klidně dodalo: "Jenomže já vím, že podle ní stojí antrokosmologie ještě níž než kulty ignorance. Tím, že se nepouštíme do debat o bohu, jsme podle ní ještě zákeřnější. Myslí si, že jsme paraziti, kteří se přiživují na vědě, kteří sledují práci teoretiků TOE, kradou ji, zneužívají ji... a přitom ani nemají dost slušnosti, aby mluvili jazykem antiracionalistů." Lehce pokrčilo rameny. "Pohrdá námi. Ale já ji přesto uznávám. A bez ohledu na to, jestli je Svorník nebo ne - patří k nejvýznamnějším fyzikům své generace, je mocnou silou technolibération - proč bych mělo cítit potřebu zbožšťovat ji, cenit si jejího života?"

"Dobrá." Nechtělo se mi věřit tomuto uvolněnému přístupu - ale nebyl v rozporu s ničím, co jsem slyšel od Conroyové.

"To je hlavní proud antrokosmologie. Teď mi něco řekněte o odpadlicích."

Kuwale záupělo. "Permutace jsou... nekonečné. Představte si libovolnou variaci a určitě najdete na planetě někoho, kdo ji hájí jako pravdu. Neděláme si patent na antrokosmologii. Je tady deset miliard lidí, a všichni mohou věřit, čemu chtějí, bez ohledu na to, jak je nám to blízko metafyzikou a jak daleko duchem."

Byly to čistě výmluvy, ale nedostal jsem šanci na Kuwale přitlačit. Zhlédlo totiž tramvaj, která právě začínala odjíždět od zastávky, a rozběhlo se k ní. Snažil jsem se držet s ním krok; stihli jsme to oba, jenomže chvíli mi trvalo, než jsem znovu popadl dech. Mířili jsme na západ, směrem k pobřeží.

Tramvaj byla poloprázdná, ale Kuwale zůstalo stát ve dveřích, drželo se madla a vyklánělo se do větru. Řeklo: "Když vám ukážu lidi, jež musíte poznat, dáte mi vědět, když je uvidíte? Dám vám kontaktní číslo a šifrovací algoritmus. Stačí, když..."

Přerušil jsem je. "Zpomalte. Co je to za lidi?"

"Jsou nebezpeční Violet Mosalové."

"Chcete říct, že podle vás jsou nebezpeční."

"Já to vím."

"Fajn. Co jsou tedy zač?"

"Co by se tím změnilo, kdybych vám prozradilo jejich jména? Stejně by vám to nic neřeklo."

"To ne, ale můžete mi říct, pro koho pracují. Pro kterou vládu, pro kterou biotechnologickou společnost...?"

Jeho tvář zpřísněla. "Řeklo jsem Sarah Knightové příliš mnoho. Podruhé tu chybu neudělám."

"Příliš mnoho v jakém smyslu? Zradila vás snad? Ve prospěch... SeeNetu?"

"Ne, to ne!" Kuwale se zachmuřilo; byl jsem vedle. "Sarah mi řekla, co se stalo v SeeNetu. Zatahal jste za několik nitek... a veškerá její práce přišla vniveč. Měla hrozný vztek, ale nepřekvapilo ji to. Řekla, že ve stanicích to tak chodí. A ve skutečnosti proti vám nic neměla; řekla, že je ochotná předat všechno, co ví, jestli přistoupíte na to, že uhradíte náklady ze svého rozpočtu na přípravu a zachováte důvěrnost."

"O čem to mluvíte?" obrátil jsem se na ně.

"Dalo jsem jí souhlas, aby vám řekla všechno, co ví o AK. Proč myslíte, že jsem se na letišti tak ztrapnilo? Kdybych věděl, že vůbec nic nevíte, myslíte, že bych za vámi tak přišel?"

"Ne." Ted' to alespoň dávalo smysl. "Ale proč by vám tvrdila, že mě bude informovat, a potom si to rozmyslela? Neozvala se mi. A nebere mi telefon..."

Kuwale na mě upřelo oči, smutné a zahanbené, ale najednou plné bolesti a upřímné. "A mně taky ne."

Vystoupili jsme na zastávce na okraji malého průmyslového komplexu a odtamtud jsem šli jihovýchodním směrem. Kdyby nás sledovali profesionálové, všechn tenhle neustálý pohyb by stejně nebyl k ničemu - ale jestli Kuwale věřilo, že tak můžeme mluvit otevřeněji, byl jsem ochotný přistoupit na tuto hru.

Ani na okamžik jsem si nepřipouštěl, že se Sarah něco stalo; měla dost důvodů, aby s námi už nikdy nechtěla mluvit - a několik pokynů komunikačnímu softwaru jí mohlo tohle přání snadno vyplnit. Možná v jednu chvíli měla šlechetnou představu, že mě uvede do obrazu, navzdory tomu, co jsem jí udělal, z čiré žurnalistické solidarity - jako že všichni musíme táhnout za jeden provaz v zájmu historického příběhu Mosalové, který musí někdo vyprávět, bla bla bla - ale pak ráno změnila názor, když chemická útěcha přestala působit.

Co víc, začínal jsem měnit názor na hrozbu samotné Mosalové.

Otočil jsem se ke Kuwalemu. "Kdyby biotechnologické kruhy skutečně někdy nechaly Violet Mosalovou zavraždit, stala by se okamžitě mučedníkem technolibération. A jako mrtvá by byla stejně dobrý maskot, stejně dobrá záminka, aby se jihoafrická vláda postavila do čela protibojkotové revolty v OSN."

"Možná," usoudilo. "Pokud by titulky mluvily pravdu."

"Copak by se to dalo ututlat? Stoupenci Mosalové by sotva zůstali zticha."

Kuwale se smutně usmálo. "Víte, komu patří většina médií?"

"Ovšem, vím, a proto mě nekrmte těmi paranoidními nesmysly. Stovce různých skupin, tisícovce různých lidí..."

"Stovka různých skupin - ze kterých většinu také vlastní velké biotechnologické koncerny. Tisícovka různých lidí - z nichž většina sedí v radě aspoň jednoho významného hráče. Od AgroGenesis po VivoTech."

"To je pravda, ale existují i jiné kruhy, s jinými programy. Není to tak jednoduché, jak to podáváte."

Byli jsme teď sami na rozlehlém pásu ploché, ale nevydlážděné útesové skály, připraveném, ale zatím nezastavěném. V dálce byl vidět shluk nějaké menší stavební mechanizace, ale vypadalo to, že stojí. Munroe mi řekl, že v Bezstátí nikdo nemůže vlastnit půdu - zrovna tak jako nemůže vlastnit vzduch - ale zároveň lidem nic nebránilo, aby si velké kusy oplocovali a monopolizovali. Fakt, že to nedělali, mě znepokojoval: připadalo mi to jako nepřírozená zkouška sebeovládání, jemně vyvážený konsenzus, který se každou chvíli musí zvrhnout v lavinu neoprávněných pozemkových záborů, vznik faktických právních nároků a rozhořčenou - pravděpodobně násilnou - reakci těch, kteří to nestihli jako první.

Přesto... Proč by si někdo dával všechnu tu práci jen proto, aby si zahrál na Pána much? Žádná společnost se nerozhodne, že se sama zničí. A jestli si jeden hloupý turista dokázal představit, jak katastrofální by byl boj o pozemky, trvalí obyvatelé Bezstátí o tom jistě přemýšleli sami, tisíckrát detailněji.

Rozpřáhl jsem ruce, abych jimi obsáhl celý vzbouřený ostrov. "Jestli si opravdu myslíte, že biotechnologickým společenstvem může bez následků projít vražda, řekněte mi, proč neproměnily Bezstátí v ohnivou kouli?"

"Po vybombardování El Nida se tohle řešení již nedalo použít. Potřebujete nějakou vládu, která to za vás udělá - a momentálně by žádná vláda neriskovala odvetnou reakci."

"A co sabotáž? Jestli EnGeneUity není schopna vymyslet něco, co by její výtvar rozpustilo zpátky do moře, Plážoví kluci lhali."

"Plážoví kluci?"

"Kalifornští biotechnologové jsou nejlepší na světě.' Neřekl to někdo z nich?"

Kuwale odpovědělo: "EnGeneUity prodává verze Bezstátí v celém Tichomoří. Proč by sabotovali svůj nejlepší předváděcí model - jejich nejlepší reklamu, i když nepovolenou? Pravděpodobně si to tak nenaplánovali, ale pravda je taková, že je Bezstátí nic nestojí - dokud se netrhne někdo jiný."

Presvědčený jsem nebyl, ale taková debata nikam nevedla. "Nechcete mi předvést tu svou galerii údajných atentátníků? A pak mi velice pečlivě vysvětlit, co přesně se chystáte udělat, když vám řeknu, že jsem někoho z těch lidí zahlédl? Protože jestli si myslíte, že se přidávám k vražednému spiknutí - třebaže na obranu samotného Svorníku, třebaže v Bezstátí..."

Kuwale mě nenechalo domluvit. "O násilí nejde. Chceme ty lidi pouze sledovat, shromažďovat nezbytné informace a upozornit ostrahu konference, jakmile budeme mít něco hmatatelného."

Jeho notepad pípnul. Zastavilo se, vytáhlo jej z kapsy a několik vteřin se dívalo na obrazovku. Potom opatrně odešlo několik metrů na jih. "Můžu se vás zeptat, co děláte?" řekl jsem.

Jeho tvář se hrdě rozzářila. "Mám zabezpečení svých dat napojené na globální poziční systém. Ty nejdůležitější soubory se nedají otevřít ani správným heslem a hlasovým vzorkem, pokud nestojím na patřičném místě - které se každou hodinu mění. A nikdo jiný kromě mě neví, jak přesně se mění.

Málem jsem se zeptal: Proč se raději nenaučit dlouhý seznam hesel než míst? Byla to však hloupá otázka. GPS byl k dispozici, tak bylo třeba jej používat - a čím složitější systém zabezpečení, tím líp, nejenom proto, že byl bezpečnější, ale také proto, že složitost systému byla sama o sobě účelem. Technofilie byla jako každá jiná oblast estetiky; nemělo smysl ptát se proč?

Kuwale bylo jen o půl generace mladší než já a pravděpodobně bychom se shodli v osmdesáti procentech názorů na svět - ale ono zašlo ve všem, čemu jsme věřili oba, mnohem dál. Zdálo se, že věda a technika mu daly všechno, co mohlo chtít: útěk z otráveného bojiště pohlaví, politické hnutí, za něž stálo za to bojovat, a dokonce kvazináboženství - svým způsobem dost šílené, ale na rozdíl od většiny ostatních vědě nakloněných věrouk to alespoň nebyla pracně poslepovaná syntéza moderní fyziky a nějaké opotřebované historické relikvie: falešné příměří jako absurdity typu kvantového buddhismu nebo Církve revidovaného standardního židovsko-křesťanského Velkého třesku.

Díval jsem se, jak si hraje se softwarem a čeká na nějakou konjunkci satelitů a atomových hodin. Hlavou mi blesklo: Nebyl bych šťastnější, kdybych se rozhodl stejně? Jako asexuál - ušetřený tuctu ztroskotaných vztahů. Jako technolibérateur - ideologicky horlivý, abych se ochránil před veškerými pochybnostmi o Nagasaki nebo Nedu Landersovi. Jako antrokosmolog - s konečným vysvětlením pro všechno, což by mě stavělo na roveň dokonce teoretikům TOE a očkovalo mne v mém věku proti konkurenčním náboženstvím.

Byl bych šťastnější?

Možná. Jenže význam štěstí se přeceňuje.

Software cinknul na znamení úspěchu. Přistoupil jsem ke Kuwalemu a přijal jsem data, která zpřístupnilo, prostřednictvím úzkého paprsku infračerveného světla, jenž propojil naše notepady.

Řekl jsem: "Předpokládám, že mi nechcete říct, jak jste se o těchto lidech dozvěděli. Nebo jak si mám ověřit, co o nich říkáte."

"Na stejnou věc se mě zeptala i Sarah Knightová."

"To mě nijak nepřekvapuje. A teď se ptám já."

Kuwale dělalo, že nic neslyšelo; téma bylo pro ně uzavřené. Pokynulo notepadem k mému břichu a s vážnou tváří mě poučilo: "Při nejbližší příležitosti všechno přestěhujte tam. Tomu říkám dokonalé zabezpečení. Máte štěstí."

"Jasně. Zatímco jeden atentátník od EnGeneUity bude pobíhat po Bezstátí s vaším notepadem a snažit se najít správné zeměpisné souřadnice, ostatní ušetří čas tím, že mě vykouhají."

Kuwale se rozesmálo. "Tak už to chodí. Možná nejste nic moc reportér, ale my z vás ještě uděláme revolučního mučedníka."

Ukázalo do dálky přes útesovou skálu, lesknoucí se zeleně a stříbrně v ranním slunci. "Měli bychom se vrátit do města každý jinou cestou. Když se dáte tím směrem, za dvacet minut narazíte na jihozápadní tramvajovou linku."

"Fajn." Neměl jsem energii, abych se hádal. Ale když se aso obrátilo k odchodu, řekl jsem: "Ještě než zmizíte, odpovíte mi na poslední otázku?"

Pokrčilo rameny. "Za zeptání nic nedáte."

"Proč to děláte? Pořád to nemůžu pochopit. Říkáte, že ve skutečnosti je vám jedno, jestli Violet Mosalová je, nebo není Svorník. Ale i kdyby byla takovou významnou osobností, že by její smrt byla celosvětovou tragédií - proč to berete jako svou osobní odpovědnost? Ona přesně ví, do čeho jde, když se stěhuje do Bezstátí. Je to dospělá žena, existenčně nezávislá, s takovým politickým vlivem, o jakém se nám dvěma může jenom zdát. Není bezmocná, není hloupá - a kdyby věděla, co děláte, nejspíš by vás zaškrtila holýma rukama. Takže... proč ji nemůžete nechat, aby se o sebe postarala sama?"

Kuwale zaváhalo a pak sklopilo oči. Vypadalo to, že jsem konečně zahrál na citlivou strunu; tvářilo se jako někdo, kdo hledá ta správná slova, aby si vylil srdce.

Ticho se protahovalo, ale trpělivě jsem čekal.

Sarah Knightová z něj vytáhla všechno, ne? Nebyl důvod, proč by se mi nemělo podařit totéž.

Kuwale zvedlo hlavu a nenuceně odpovědělo: "Jak jsem řeklo: za zeptání nic nedáte."

Potom se otočilo a odešlo.

18

Zatímco jsem čekal na tramvaj, prohlédl jsem si data, která mi Kuwale dalo. Osmnáct tváří, ale žádná jména. Byly to standardizované trojrozměrné portréty: bez pozadí, se stejnoměrným osvětlením, jako snímky z policejní databáze. Dvanáct mužů a šest žen různého věku a etnické příslušnosti. Připadalo mi to jako nezvykle vysoký počet. Kuwale sice neřeklo nic v tom smyslu, že by všichni měli být fyzicky v Bezstátí - ale jak přesně se dostalo k portrétům osmnácti najatých atentátníků, kteří budou s největší pravděpodobností vysláni na ostrov? Z jakého zdroje, z jaká indiskrece, z jaké datové loupeže vzešel přesně tento počet a dost?

Rozhodně jsem neměl v úmyslu informovat antrokosmology, pokud bych některou tvář zahlédl v davu - ani ne tak z obavy, že bych mohl ohrozit sám sebe, kdybych se dal na stranu radikálních technolibératérů proti mocným nezadatelným zájmům, spíš kvůli přetrvávajícímu podezření, že Kuwale by nakonec přece jenom mohlo být úplně mimo

- že by mohlo být tak paranoidní fanoušek Mosalové, jak jsem si původně myslel, možná ještě víc. Bez možnosti ověřit si jeho historku jsem sotva mohl dát podnět k neznámému testu pro nějakého úplně cizího člověka, jenž se náhodou připlete příliš blízko k Violet Mosalové. Pro mě za mě, klidně to mohla být fotogalerie nevinných příslušníků kultu ignorance zachycených při vystupování z charterového letadla. Skutečnost, že Mosalová neměla nouzi o potenciální nepřátele, ještě nedokazovala, že Kuwale ví, kdo jsou - nebo že mi vůbec v něčem řeklo pravdu.

I verze antrokozmiologie, kterou se mě snažilo nakrmit, byla příliš racionální a vlažná, než aby to mohla být pravda. Vážně, Svorník je jenom obyčejný člověk - o Violet Mosalovou se strachujeme jen pro její ostatní četné klady. Proč si dávat tu práci a vymýšlet kult, který někoho vyvyšuje do pozice prvotní příčiny všeho - a potom se chovat, jako by to prakticky nemělo význam? Kuwale až příliš protestovalo.

Když jsem se vrátil do hotelu, přednáška o softwaru pro MVT téměř končila, a tak jsem se posadil ve vestibulu, abych počkal, až Mosalová vyjde ven.

Čím víc jsem o tom přemýšlel, tím miň jsem byl ochotný věřit čemukoliv z toho, co mi Kuwale a Conroyová řekly - věděl jsem však, že může trvat měsíce, než zjistím, o co antrokozmiologům skutečně jde. Kromě Indrani Leeové existovala jediná osoba, která snad mohla znát odpovědi - a já už jsem měl plné zuby toho, že zůstávám v nevědomosti z pouhé idiotské pýchy.

Zavola jsem Sarah. Jestli byla v Austrálii, na východním pobřeží byl už dávno den - ale odpověděl mi stejný záznamník jako předtím.

Nechal jsem jí další vzkaz. Nedokázal jsem se přimět k tomu, abych to přiznal a vyjádřil srozumitelnými slovy: Zneužil jsem své postavení v SeeNetu. Ukradl jsem ti projekt, který jsem si vůbec nezasloužil. Bylo to hnusné a já se ti za to omlouvám. Místo toho jsem jí nabídl účast na Violet Mosalové v takové roli, jaká jí momentálně bude vyhovovat, a za podmínek, na jejichž vzájemné férovosti se dokážeme shodnout.

Položil jsem telefon. Čekal jsem, že budu za tento opožděný pokus o nápravu cítit alespoň malou úlevu. Místo toho se mne zmocnil silný neklid. Rozhlédl jsem se po jasně osvětleném vestibulu, upřel jsem zrak na oslnivá, přímým sluncem zalitá místa na zlatobílé podlaze zdobené bohatým vzorem - spartánské Bezstátí jako vždy - jako bych doufal, že světlo jako takové mi očima vtrhne do mozku a vyžene odtamtud mlhu paniky.

Nic takového se nestalo.

Seděl jsem s hlavou v dlaních, neschopný pochopit hrůzu, kterou jsem cítil. Situace nebyla zas tolik zoufalá. O příliš mnoha věcech jsem stále neměl ponětí - ale bylo jich miň než před čtyřmi dny.

Dělal jsem pokroky, ne? Držel jsem se nad vodou. S potížením.

Prostor kolem mne jako by se rozšířil. Vestibul a sluncem zalitá podlaha jako by se vzdálily - byl to nekonečně malý posun, ale nedal se přehlédnout. Strachem se mi zatočila hlava. Podíval jsem se na časový údaj na svém notepadu; přednáška Mosalové měla skončit za tři minuty, ale čas jako by se přede mnou natáhl a vytvořil nepřekonatelné prázdno. Potřeboval jsem kontakt s někým nebo s něčím.

Než jsem si to stačil rozmyslet, nechal jsem Hermese, aby zavola Kalibána, formálního zástupce jednoho hackerského spolku. - Spatřil jsem oboupohlavní rozštěpený obličej, který během hovoru mutoval a vlnil se, každou vteřinou se měnil; jen oči zůstávaly stejné, jako by se dívaly zpoza nějaké neomezené tvárné masky.

"Žene se špatné počasí, prosebníku. Na telegrafních drátech se udělala námraza." Kolem obličejů začaly vířit sněhové vločky; plet'ové tóny dávaly přednost šedým a modrým odstínům. "Nic není jasné, nic není snadné."

"Ušetři mě těch reklamních žvástů." Odeslal jsem komunikační číslo Sarah Knightové. "Co mi o tom můžeš říct za... sto dolarů?"

Kalibán se po mně jaksi pot'ouchle podíval. "Řeka Styx zamrzla." Na jeho proměnlivých rtech a řasách se utvořil led. "Sto padesát." Kalibán na sobě nedal nic znát - ale Hermes otevřel okno s žádostí o převod peněz. Zdráhavě jsem jej potvrdil.

Softwarové tváře nyní osvětlovala obrazovka plná zeleného textu, provokativně rozostřeného. "Číslo patří Sarah Alison Knightové, občance Austrálie, trvalé bydliště Parade Avenue 17E, Lindfield, Sydney. N-žena, narozená 4. dubna 2028."

"To všechno vím, ty nepoužitelný debile. Kde přesně je teď? A kdy naposledy osobně přijala hovor?"

Zelený text vybledl a Kalibán se zachvěl. "Ve stepích vyjí vlcí. Podzemní řeky se mění v ledovce."

S námahou jsem se zdržel dalších zbytečných nadávek. "Dám ti padesát."

"Žíly pevného ledu se táhnou pod skálou. Nic se nehýbe, nic se nemění."

Zaskřípal jsem zuby. "Stovku." Peníze, jež jsem měl v rozpočtu na získávání informací, se rychle rozplývaly - a tohle nemělo s Violet Mosalovou nic společného. Ale potřeboval jsem to vědět.

Po šedé kůži tančily oranžové symboly. Kalibán oznámil: "Naše Sarah naposledy přijala hovor- osobně na tomto čísle - v centrálním metropolitním otisku pro Kjóto v Japonsku, a to 26.března 2055 v 10.23.14 světového času."

"A kde je teď?"

"Od uvedeného hovoru se k síti nepřipojilo žádné zařízení s touto identitou." Přeloženo: nepoužila svůj notepad k tomu, aby někoho kontaktovala, ani k tomu, aby využila nějakou službu. Nepodívala se na zprávy a ani si nestáhla třiminutový hudební klip. Ledaže...

"Padesát dolarů za její nové komunikační číslo - ber, nebo ne."

Kalibán si vzal a usmál se. "Špatný odhad. Nemá žádné nové číslo, žádný nový účet."

"To je všechno," řekl jsem otupěle. "Díky."

Kalibán napodobil úžas nad touto bezdůvodnou zdvořilostí a poslal mi vzduchem pusou na rozloučenou. "Zavolej znovu. A pamatuj si, prosebníku, data chtějí být svobodná!"

Proč Kjóto? Jediné spojení, které mě napadalo, byl Jasuko Nišide. Co to znamenalo? Nakonec se stejně chystala natáčet na Einsteinovské konferenci - ale konkurenční profil konkurenčního teoretika? A nedorazila do Bezstátí jen proto, že Nišide onemocněl?

Ale proč ten komunikační výpadek? Hrozné závěry, které si Kuwale nechalo pro sebe, nedávaly smysl. Proč by biotechnologické kruhy chtěly ublížit Sarah Knightové, když vše nasvědčovalo tomu, že vyměnila Violet Mosalovou za jiného - důkladně apolitického - fyzika?

Přes vestibul začali chodit vzrušeně hovořící lidé. Zvedl jsem hlavu. Posluchárna v chodbě se vyprazdňovala.

Mosalová a Wuová se objevily společně. Privítal jsem se s nimi.

Mosalová zářila. "Andrew! Přišel jste o velkou zábavu! Serge Bischoff právě zveřejnil nový algoritmus, který mi ušetří dny počítačového času!"

Wuová se zamračila a opravila ji: "Všem nám ušetří dny práce, prosím!"

"Samozřejmě." Mosalová mi hlasitě pošeptala: "Helen pořád nechápe, že je na její straně, ať se jí to líbí či ne." Pak dodala: "Mám souhrn té přednášky, pokud byste se chtěl podívat."

"Ne," řekl jsem bezbarvě. Uvědomoval jsem si, jak neotesaně to zní, ale připadal jsem si tak zfetovaný, tak vypnutý, že mi to vážně bylo jedno. Mosalová se na mě zvědavě podívala, spíš starostlivě než zlostně.

Wuová nás opustila. Zeptal jsem se Mosalové: "Dozvěděla jste se něco nového o Nišidem?"

"Och." Zvážněla. "Vypadá to, že konferenci nakonec nestihne. Jeho tajemník kontaktoval organizátory; prý musel do nemocnice. Zase zápal plic." Smutně dodala: "Jestli to tak půjde dál... nevím. Možná úplně odejde do důchodu."

Zavřel jsem oči; podlaha se začala naklánět. Hlas z dálky řekl: "Není vám nic? Andrew?" Představil jsem si svůj obličej, rozpálený do běla.

Otevřel jsem oči. A myslel jsem, že jsem konečně pochopil, co se děje.

Řekl jsem: "Můžu s vámi mluvit? Prosím?"

"Samozřejmě."

Po tvářích mi začal stékat pot. "Nerozčilte se. Zkuste mě vyslechnout."

Mosalová se zamračila a naklonila se ke mně. Zaváhala a potom mi položila ruku na čelo. "Vy úplně hoříte. Musíte ihned k doktorovi."

Chraptivě jsem se na ni rozkřikl: "Poslouchejte! Tak mě přece vyslechněte!"

Lidé kolem se po nás dívali. Mosalová rozhořčeně otevřela ústa, chystala se mě vykázat do patřičných mezí - jenomže potom si to rozmyslela. "Tak mluvte. Poslouchám vás."

"Musíte si nechat udělat krevní testy, celé... mikropatologické vyšetření, všechno. Zatím nemáte příznaky, ale... bez ohledu na to, jak se cítíte... udělejte to... nemůžete vědět, jak dlouhá je inkubační doba." Crčel ze mě pot, kolébal jsem se; při každém nadechnutí jsem měl pocit, jako bych měl plíce v jednom ohni. "Co jste čekala, že udělají? Pošlou sem přepadové komando s kulomety? Pochybuju... Neměl jsem onemocnět... vůbec... ale zřejmě to cestou zmuťovalo."

Bylo to speciálně upravené pro váš genom... ale zámek upadl." Rozesmál jsem se. "V mé krvi. V mém mozku."

Nohy mě zradily a klesl jsem na kolena. Celým tělem mi proběhl záškub, jako peristaltická křeč, která se snaží vymačkat tělo z kůže. Lidé kolem mě křičeli, ale já jsem nedokázal rozeznat, co říkají. Pokusil jsem se zvednout hlavu - ale když se mi to krátce podařilo, v zorném poli mi plavaly černé a červené podlitiny.

Přestal jsem s tím bojovat. Zavřel jsem oči a lehl jsem si na chladivé, příjemné dlaždice.

V nemocničním pokoji jsem dlouho nevěnoval pozornost svému okolí. Zmítal jsem se v chuchvalci ložního prádla promočeného potem a nechával jsem svět nadále milosrdně rozmazaný. Nehledal jsem žádné informace od lidí kolem mne; ve svém deliriu jsem měl za to, že všechny odpovědi znám.

Za vším byl Ned Landers. Když jsme se setkali, nakazil mě jedním ze svých tajných virů. A teď, protože jsem odjel tak daleko, abych tomu unikl - třebaže Helen Wuová dokázala, že celý svět je jenom smyčka a všechno vede zpátky do téhož bodu... teď jsem onemocněl Landersovou tajnou zbraní proti Violet Mosalové, Andrewu Worthovi a všem jeho ostatním nepřítelům.

Dostával jsem Úzkost.

Vysoký Fidžijec oblečený v bílém mi píchl do lokte kapačku. Pokusil jsem se ji vytřást, jenže on mě přidržel.

"Nechápete, že to nemá smysl?" zašeptal jsem triumfálně. "Lék neexistuje!" Úzkost zdaleka nebyla tak strašná, jak jsem si představoval. Přece jsem nekřičel jako ta žena v Miami. Bylo mi špatně a měl jsem horečku - cítil jsem však jistotu, že směřuji k nějakému krásnému, bezbolestnému zapomnění. Usmál jsem se na něho. "Jsem navždy vyřízený! Je se mnou konec."

"Nemyslím," odvětil. "Řekl bych, že máte nejhorší za sebou a teď se vracíte."

Odmítavě jsem zavrtěl hlavou, jenže vzápětí jsem vykřikl překvapením a bolestí. Dostal jsem křeč do střev a nekontrolovatelně jsem je vyprazdňoval do nočníku pod sebou, kterého jsem si vůbec nevšímal. Pokusil jsem se přestat. Nešlo to. Tím, co mě vyděsilo, nebyla ani tolik inkontinence jako spíš hustota. Tohle nebyl průjem; to byla voda.

Nakonec ten pohyb ustal, ale já jsem se třásl dál.

Poprosil jsem o vysvětlení. "Co se to se mnou děje?"

"Máte choleru. Rezistentní. Dokážeme zvládnout horečku a zavodňovat vás - ale nemoc bude chtít své. Takže si tady pobudete dlouho."

Když opadla první vlna deliria, pokusil jsem se objektivně zhodnotit své postavení, obrnit se fakty. Nebyl jsem malé dítě a nebyl jsem starý. Netrpěl jsem podvýživou, neměl jsem parazity, oslabený imunitní systém ani žádné jiné komplikující faktory. Starali se o mě kvalifikovaní lidé. Můj stav nepřetržitě sledovaly složité přístroje.

Přesvědčil jsem se, že nezemřu.

Horečka a nevolnost, které se při "klasické" choleře nevyskytovaly, svědčily o tom, že mám biotyp MexicoCity - poprvé zaznamenaný po zemětřesení v patnáctém roce, ale od té doby se stačil již dávno rozšířit do celého světa. Pronikal nejen do střev, ale i do do krevního řečiště, projevoval se širším spektrem symptomů a představoval větší riziko pro zdraví. Přesto jej každým rokem přežily miliony lidí - často v mnohem horších podmínkách: bez antipyretik na sražení horečky, bez nitrožilních elektrolytů, bez jakýchkoli antibiotik - takže rezistence vůči lékům byla akademická. V největších metropolitních nemocnicích, v Santiagu nebo Bombaji, bylo možné úplně rozsekvenovat konkrétní kmen *Vibrio cholerae* a během několika hodin navrhnout a syntetizovat nový lék. Většina lidí, kteří nemoc dostali, však neměla perspektivu této přepychové, zázračné léčby. Jednoduše museli přečkat vzestup a pád bakteriální říše ve svém nitru. Museli to přetrpět.

Já jsem mohl dělat totéž.

Tento optimistický scénář měl pouze jeden drobný háček: většina lidí neměla důvod domnívat se, že mají vnitřnosti plné genetické zbraně, která detonovala krok od cíle. Geneticky upravené tak, aby maximálně napodobovala přirozený kmen cholery - avšak zároveň schopné potlačit soubor možných příznaků natolik, aby zabila zdravou sedmadvacitiletou ženu, jíž se dostane nejlepší péče, jakou může Bezstátí poskytnout.

Pokoj byl čistý, světlý, prostorný a tichý. Většinou jsem byl oddělený od ostatních pacientů zástěnou, ale bílé průsvitné přepážky propouštěly denní světlo - a přestože jsem měl kůži v jednom ohni, ten slabý dotek sálajícího tepla na těle mi přinášel zvláštní úlevu, jako známé objetí.

K večeru prvního dne se zdálo, že antipyretika začínají zabírat. Sledoval jsem graf na monitoru vedle lůžka; stále jsem měl nezdavou teplotu, avšak bezprostřední riziko ohrožení mozku pominulo. Pokusil jsem se polknout nějaké tekutiny, ale nic jsem v sobě neudržel - a tak jsem si jen navlhlčoval vyprahlé rty a hrdlo a zbytek jsem přenechával nitrožilní kapačce.

Nic nedokázalo zastavit křeče a bolestivé stahy střev. Když přišly, bylo to, jako by mě posedl démon, jako by mě pronásledoval nějaký bůh z vúdú: odporné objetí něčím strašlivě silným a cizí stisk uvnitř mého těla. Nedokázal jsem uvěřit, že by nějaký sval mého ochablého těla ještě měl tolik síly. Snažil jsem se zachovat klid - přijmout každou krutou křeč jako nevyhnutelnost, soustředit se na bezpečné a jisté vědomí, že i tohle přestane - ale vlna nevolnosti pokaždé smetla můj pracně vybudovaný stoicismus jako tsunami domeček z karet a já se znovu trásl a vzlykal, přesvědčený, že teď už určitě umírám, a napůl jsem věřil, že právě to - okamžitou úlevu - chci víc než cokoli jiného.

Melatoninovou náplast mi vzali; propastně hluboký spánek, který vyvolávala, byl nyní příliš nebezpečný. Ale stejně jsem nedokázal poznat rozdíl mezi nevyzpytatelnými rytmy melatoninového abstráku a svým jinak přirozeným stavem: dlouhými obdobími polocitlivé, ochromené strnulosti - a jasné okamžiky paniky, které jsem zažíval pokaždé, když jsem věřil, že mi prasknou střeva a ven vychrstne rudošedý příval.

Říkal jsem si, že jsem silnější a trpělivější než ta nemoc. Generace bakterií přicházely a odcházely; stačilo, abych je přežil.

Ráno druhého dne mne přišly navštívit Mosalová a De Grootová. Připadaly mi jako cestovatelé v čase; můj předchozí život v Bezstátí již ustoupil do vzdálené minulosti.

Zdálo se, že Mosalovou šokovalo, jak vypadám. Tiše řekla: "Zařídila jsem se podle vaší rady a nechala jsem se důkladně vyšetřit. Nejsem nakažená, Andrewe. Mluvila jsem s vaším doktorem. Myslí si, že jste to musel dostat z jídla v letadle."

Zaskřehotal jsem: "Postihlo to ještě někoho jiného ze stejného letu?"

"Ne. Ale možná zapomněli jeden uzavřený balíček ozářit, a tak nebyl dokonale sterilizovaný. Může se to stát."

Neměl jsem sílu něco namítat. A tato teorie do jisté míry dávala smysl: nahodilá závada prolomila technologickou bariéru mezi třetím světem a prvním a na okamžik zamíchala dokonalou logikou volného trhu, která velela zaměstnat nejlevnější dodavatele jídla na planetě a rizika zlikvidovat stejně levnou dávkou paprsků gama.

Večer mi opět začala stoupat teplota. Michael - ten Fidžijec, který mne přivítal, když jsem se poprvé probudil, a později mi vysvětlil, že je "doktor i ošetřovatel, pokud tu chcete trvat na používání těch archaických cizích slov" - proseděl většinu noci u mého lůžka... anebo tam byl fyzicky přítomen alespoň během každého krátkého okna jasného vědomí, které na mě přišlo; ve zbytku doby se mi klidně mohlo jen zdát, že tam je.

Od svítání do desáté jsem spal tři hodiny v kuse - dostatečně dlouho na první souvislý sen. Zatímco jsem se škrábal vzhůru k vědomí, úporně jsem se držel šťastného konce: Nemoc se vyřádila, spálila se. Příznaky u mne zmizely. V noci dokonce přiletěla Gina - aby mě odvezla, aby si mě odvezla domů.

Probudila mě prudká křeč. Zanedlouho už ze mě vycházela šedá voda plná střevního hlenu. Mezi nadechnutími jsem ze sebe vyrážel nadávky a chtěl jsem umřít.

Pozdě odpoledne, kdy se z nezfetelného, sluncem zalitého pokoje za zástěny linula záře jako z nebe, jsem si potisící zopakoval tytéž křeče a znovu jsem ze sebe do poslední kapky vypudil tekutinu, kterou do mě vpravila kapačka.

Přistihl jsem se, že kňučím, cením zuby a třesu se jako ratlík, jako nemocná hyena.

Čtvrtý den ráno horečka téměř zmizela. Všechno, co bylo předtím, mi připadalo jako těžký sen otupený anestetiky, divoký a děsivý, ale bezvýznamný - snová pasáž přeceděná přes sítko.

Všechno, co jsem viděl kolem sebe, bylo nemilosrdně masivní a šedivé. Zástěny pokrývala silná vrstva prachu. Ložní prádlo bylo zažloutlé od zaschlého potu. Na kůži jsem měl povlak slizu. Rty, jazyk, hrdlo, to všechno bylo rozpraskané a pánilo mě, zbavovalo se mrtvých buněk a vylučovalo řídkou tekutinu, která chutnala spíš jako sůl než krev. Měl jsem

pocit, jako by každý můj sval od bránice po třísla byl poraněný, nepoužitelný, nenapravitelně zmučený - ale napjatý jako zvíře, které uhýbá před deštěm ran, připravené na další. Klouby v kolenou mě bolely tak, jako bych se týden krčil na studené, tvrdé zemi.

Křeče a stahy začaly znovu. Nikdy předtím jsem nebyl při tak jasném vědomí; nikdy nebyly horší.

Nezbývala mi už žádná trpělivost. Chtěl jsem jediné: vstát, odejít z nemocnice a svou schránku nechat tam. Ať si to tělo a bakterie rozdají mezi sebou; já jsem ztratil zájem.

Zkusil jsem to. Zavřel jsem oči a představil jsem si to. Přivolával jsem to silou své vůle. Nebyl jsem v deliriu - opustit však tuto zbytečnou, nízkou konfrontaci mi připadalo jako natolik racionální volba, natolik jasné řešení, že jsem na okamžik zapudil veškerou nedůvěru.

A konečně jsem pochopil jako nikdy předtím - ani prostřednictvím sexu, jídla, ztracené dětské hyperaktivity nebo stovky drobných zranění a okamžitě vyléčených nemocí - že tato vidina úniku je nesmyslná, že je to falešná aritmetika, hloupý sen.

Toto nemocné tělo bylo celé mé já. Nebylo to dočasné útočiště nějakého maličkého, nezničitelného člověka a boha zároveň, přebývajícího v bezpečí a teple tmy za mými očima. Od lebky po smrdutou řiť, toto byl nástroj všeho, co kdy udělám, co budu cítit, čím budu.

Nikdy jsem si nemyslel, že je to jinak - ale nikdy jsem to skutečně necítil, nikdy jsem to skutečně nevěděl. Nikdy předtím mě nic nepřinutilo přijmout celou špinavou, pichlavou, surovou pravdu.

Tak toto pochopil Daniel Cavolini, když si konečně strhl pásku přes oči? Civěl jsem do stropu, napjatý a roztřesený, mučený klaustrofobií. Nevolnost a bolesti rozptýlené po břiše ztuhly do tvrdých pásů, jako bych měl v těle kovové obruče.

V poledne mi teplota začala znovu stoupat. Byl jsem rád: chtěl jsem delirium, chtěl jsem zmatek. Chvillemi horečka škubala každým nervem, zesilovala a zbystřovala každý vjem - ale i tak jsem doufal, že by mohla vymazat to nové pochopení, které bylo horší než bolest. Nestalo se.

Mosalová mě znovu přišla navštívit. Usmíval jsem se a přikyvoval, ale neřikal jsem nic a nedokázal jsem se na její slova soustředit. Dvě zástěny po stranách lůžka zůstaly na místě, ale třetí někdo odsunul. Když jsem zvedl hlavu, uviděl jsem pacienta naproti, ubohého vyhublého chlapce s kapačkou. Měl u sebe rodiče; otec mu potichu četl a matka ho držela za ruku. Celý ten výjev mi připadal neskutečně vzdálený, jako by jej ode mne dělila nepřekonatelná propast. Nedovedl jsem si představit, že ještě někdy budu mít sílu postavit se na nohy a ujít pět metrů.

Mosalová odešla a mne opět zmohl spánek. Potom jsem si všiml, že u noh postele někdo stojí, a tělem mi proběhl elektrický šok. Vlna transcendentální hrůzy. Neúprosnou realitou tam kráčel - anděl. Janet Walshová se otočila, částečně ke mně. Zvedl jsem se na loktech a zavolaal jsem na ni. Byl jsem vystrašený, očarováný. "Myslím, že už tomu rozumím. Proč to děláte. Ne jak - ale proč."

Podívala se přímo na mě, mírně zmatená, ale nijak nevyvedená z klidu.

"Prosím, mluvte se mnou," řekl jsem. "Jsem připraven naslouchat."

Walshová se lehce zachmuřila. Její výraz byl shovívavý, ale nechápavý. Křídla se trpělivě třepetala.

"Vím, že jsem vás urazil. Omlouvám se. Můžete mi to odpustit? Teď si chci všechno poslechnout. Chci pochopit, jak to děláte."

mlčky si mě prohlížela.

Pokračoval jsem: "Jak lžete o světě? A jak to děláte, že tomu sami věříte? Jak je možné, že vidíte celou pravdu, znáte celou pravdu - a přitom dál předstíráte, že na tom nezáleží. Kde je to tajemství? Včem je ten trik? Co je to kouzlo?" Oblíčeji jsem již měl rozpálený do běla, ale naklonil jsem se dopředu. Doufal jsem, že to, co z ní vyzařuje, by mě mohlo nakazit svým velkým transformujícím poznáním.

"Já se snažím! Musíte mi věřit, že se snažím!" Najednou mi došla slova. Odvrátil jsem zrak, zpitomělý nevýslovnou záhadou její přítomnosti. Potom jsem dostal křeč; ta věc, kterou jsem již nemohl vydávat za ďábelského hada, se ve mně prudce stáhla.

Řekl jsem: "Ale až pravda, opačná strana, TOE, zvedne ruku, chytne vás do pěsti a stiskne..." Zvedl jsem svou ruku, chtěl jsem ji to předvést, ale byla již bezděky zatnutá. "Jak to dokážete ignorovat? Jak se dokážete dál obelhávat, že jste někdy stáli nad tím, tahali za nitky, šéfovali tomu?"

Pot mi stékal do očí a oslepoval mě. Zatnutou pěsti jsem ho setřel a rozesmál jsem se. "Když každá buňka, každý zasraný atom vašeho těla, vám ten vzkaz vypaluje do kůže: všechno, čeho si vážíte, všechno, co si opatrujete, všechno, pro co žijete, je jenom pěna na hladině vakua deset na minus pětaticátou hluboko - tak jak můžete dál lhát? Jak před tím dokážete zavírat oči?"

Čekal jsem na odpověď. Útěchu, spásu jsem měl na dosah. Úpěnlivě, prosebně jsem k ní vztáhl ruce.

Walshová se nepatrně usmála a šla dál, aniž řekla jediné slovo.

Probudil jsem se v časných ranních hodinách. Znovu jsem hořel a byl jsem zbrocený potem.

Michael seděl na židli vedle mě a četl si něco ve svém notepadu. Celý pokoj byl měkce osvětlený shora, ale světlo slov zářilo jasněji.

Zašeptal jsem: "Dnes jsem se pokusil stát... všim, čím pohrdám. Ale ani to jsem nedokázal."

Odložil notepad a počkal, až budu pokračovat.

"Jsem ztracený. Jsem vážně ztracený."

Michael zalétl očima k monitoru vedle lůžka a zavrtil hlavou. "Přežijete to. Už za týden si nebudete schopný představit pocity, které momentálně máte."

"Já nemluví o choleře. Prožívám..." Zasmál jsem se; bolelo to. "Prožívám něco, co by stoupenec Mystické renesance nazval duchovní krizí. A nemám, kam bych se obrátil pro útěchu. Nemám, kam bych se obrátil, abych našel

sílu. Milenku, rodinu ani zemi. Náboženství ani ideologii. Nic." Michael klidně řekl: "V tom případě jste šťastný člověk. Závidím vám."

Vytřeštil jsem na něho oči, konsternovaný takovou necitelností.

"Nemáte kam zabořit hlavu. Jako pštros na útesové skále. Závidím vám. Možná se něco dozvíte."

Nedokázal jsem na to odpovědět. Začal jsem se třást; potil jsem se a všechno mě bolelo, ale cítil jsem ledový chlad.

"Beru zpátky, co jsem řekl o choleře. Je to padesát na padesát. Obojí mě likviduje stejně."

Michael si dal ruce za krk, protáhl se a potom si na židli přesedl. "Jste reportér. Chcete si poslechnout jeden příběh?"

"Nemáte jako lékař nějakou důležitou práci?"

"Právě ji dělám."

Z mých útrob se začaly rozbíhat vlny nevolnosti. "Dobrá. Poslechnu si ho. Když mi dovolíte, abych si to nahrál. O čem je ten příběh?"

Zazubil se. "Samozřejmě o mojí duchovní krizi."

"Mělo mě to napadnout." Zavřel jsem oči a pustil jsem Svědka. Bylo to instinktivní a za půl sekundy to bylo hotovo - ale potom mě čekal šok. Cítil jsem se, jako bych se měl každým okamžikem rozpadnout... ale tento mechanismus - který byl mou součástí stejně jako všechno organické - dál fungoval dokonale.

Začal: "Když jsem byl malý, rodiče mě brali do nejkrásnějšího kostela na světě."

"Tu větu jsem už slyšel."

"Tentokrát je to pravda. Byl to kostel církve reformovaných metodistů v Suvě. Byla to obrovská, bílá stavba. Zvenku vypadala obyčejně - prostě jako stodola. Ale měla řadu vitrážových oken, která ukazovala výjevy z písma vyřezané počítačem z blankytně modré, růžové a zlaté. Každou stěnu lemovalo sto druhů květín - ibišků, orchidejí, lilií - sahajících až po střechu. A lavice byly vždycky plné lidí; všichni na sobě měli své nejlepší, nejbarevnější šaty, všichni zpívali, všichni se usmívali. Bylo to jako vstoupit přímo do nebe. Dokonce i kázání byla krásná: žádný oheň pekelný, jen útěcha a radost. Žádné patetické řeči o hříchu a ztracení: pouze umírněná doporučení ohledně laskavosti, dobročinnosti a lásky."

"Zní to dokonale," řekl jsem. "Co se stalo? Seslal Hospodin skleníkovou bouří, která udělala přítrž všemu tomu rouhačskému štěstí a umírněnosti?"

"S kostelem se nestalo nic. Stojí tam pořád."

"Ale rozešli jste se? Proč?"

"Bral jsem písmo příliš doslovně. Říkalo se v něm: oprostěte se od dětinských věcí. Tak jsem to udělal."

"Teď vtipkujete."

Zaváhal. "Jestliže opravdu chcete znát přesnou únikovou cestu... všechno to začalo jedním podobenstvím. Slyšel jste příběh o daru vdovy?"

"Ano."

"Jako školnímu dítěti mi to po celá léta vrtalo hlavou. Malý dar chudé vdovy měl větší cenu než velký dar boháče.

Dobrá. Fajn. Chápal jsem to poselství. Chápal jsem důstojnost, jakou to dávalo každému dobrosrdečnému skutku.

Ale viděl jsem, že v tom podobenství je zašifrováno mnohem víc, a ty ostatní momenty mi ne a ne dát pokoj.

Viděl jsem náboženství, kterému jde víc o dobrý pocit než o konání dobra. Náboženství, které stavělo požitek z dávání - nebo bolesti - výš než jakýkoli hmatatelný efekt. Náboženství, které stavělo... spásu vlastní duše skrze dobré činy vysoko nad jejich světské důsledky.

Možná jsem toho v jednom příběhu četl příliš mnoho. Ale kdyby to nezačalo tam, začalo by to někde jinde. Moje náboženství bylo krásné - ale já jsem potřeboval víc než to. Žádal jsem víc. Musela to být pravda. A ona nebyla."

Smutně se usmál, zvedl ruce a nechal je klesnout. Zdálo se mi, že v jeho očích vidím ztrátu, a myslel jsem si, že mu rozumím.

"Vyrůstat s vírou je jako vyrůstat s berlemi," prohlásil.

"Ale potom jste berle zahodil a chodil, ne?"

"Ne. Zahodil jsem berle a spadl jsem na hubu. Všechna síla šla do těch berlí - sám jsem neměl žádnou. Bylo mi devatenáct, když se mi to všechno definitivně zhroutilo. Konec dospívání je ideální věk pro existenční krizi, nemyslíte? Vy jste si tu svou nechal strašně na pozdě."

Tvář mi hořela hanbou. Michael mě uchopil za rameno. "Mám za sebou dlouhou směnu, ztrácím soudnost," pravil.

"Nejde mi o to, abych byl krutý." Zasmál se. "Poslouchejte, jak ze sebe sypu žvásty, že 'všechno má svůj čas' - jako edenité kombinovaní s Il Ducem: Zařídte, aby ty emocionální vlaky jely včas!" Opřel se a pročísl si rukou vlasy. "Ale marná sláva, bylo mi devatenáct. A ztratil jsem boha. Co můžu říct? Četl jsem Sartra, četl jsem Camuse, četl jsem Nietzscheho..."

Škubl jsem sebou. Michaela to překvapilo. "Máte snad nějaký problém s Friedrichem?"

Křeč zesílila. Odpověděl jsem přes zatnuté zuby. "Vůbec ne. Všichni nejlepší evropští filozofové zešíleli a spáchali sebevraždu."

"Přesně tak. A já jsem je všechny četl."

"A dál?"

Zavrtěl hlavou a rozpačitě se pousmál. "Rok nebo tak nějak... jsem tomu vážně věřil: Jsem tady a zírám do propasti s Nietzsche. Jsem tu, na prahu šílenství, entropie, nesmyslnosti: nepopsatelné bezbožné rozumové ztracení Osvícenství. Jeden chybný krok a zřítím se dolů."

Zaváhal. Pozorně jsem si ho prohlížel a najednou jsem pojal podezření. Vymýšlel si to za pochodu? Měl to být lehce improvizovaný přístup Komplexní péče o pacienta? A i kdyby ne... měli jsme různé životy, různé historie. K čemu mi to bylo dobré?

Přesto jsem poslouchal.

"Ale nezřítíl jsem se. Protože žádná propast není. Neexistuje žádná rozšklebená průrva, která se nemůže dočkat, jak nás spolkně, až zjistíme, že není žádný bůh, že jsme zvířata jako jiná zvířata, že vesmír nemá žádný smysl, že naše duše jsou ze stejné materie jako voda a písek."

"Na ostrově jsou tisíce kultistů, kteří věří něčemu jinému," namítl jsem.

Michael pokrčil rameny. "Co můžete čekat od morálních plochozemců než strach z pádu? Jestli se zoufale, vášnivě chcete vrhnout do propasti, je to samozřejmě možné - ale jenom když usilovně děte. Jenom když si celou tu věc vynutíte vůlí. Jenom když si ji cestou dolů vyrobíte do posledního centimetru. Já nevěřím, že upřímnost vede k šílenství. Nevěřím, že potřebujeme iluze, abychom si zachovali zdravý rozum. Nevěřím, že v pravdě jsou roztroušené pasti, které se chystají spolknout každého, kdo moc myslí. Není kam spadnout - pokud si člověk tu díru nekope sám."

"Vy jste spadl, ne?" řekl jsem. "Když jste ztratil svou víru."

"Ano - ale jak daleko? Čím jsem se stal? Masovým vrahem? Mučitelem?"

"Upřímně doufám, že ne. Ztratil jste však víc než 'dětinskost', ne? Co všechna ta dojemná kázání o laskavosti, dobrosrdečnosti a lásce?"

Michael se tiše zasmál. "A na úplném konci je víra. Proč si myslíte, že jsem něco ztratil? Přestal jsem předstírat, že věci, jichž si vážím, jsou zamčené v nějaké kouzelné pokladnici zvané 'Bůh' - mimo vesmír, mimo čas, mimo mne. To je všechno. Už nepotřebuji krásné lži, abych dospěl k rozhodnutím, která chci udělat, abych se snažil žít životem, který považuji za dobrý. Kdyby pravda ty věci vzala... nemohl jsem je nikdy mít. A stejně uklízím vaše sračky, ne? Stejně vám ve tři ráno vyprávím příběhy. Jestliže chcete větší zázraky, máte prostě smůlu."

Nevím, jestli to byl pravdivý životopis nebo jenom rafinovaná ad hoc terapie, ale Michaelův příběh začal podkopávat mou paniku a klaustrofobii. Jeho argumenty mi byly až příliš srozumitelné; prořezávaly mou sebelítost jako žhavý drát. Jestli vesmír jako takový nebyl kulturní konstrukt, potom šedá hrůza, kterou jsem cítil z toho, že se vidím jako jeho součást, jím rozhodně byla. Nikdy jsem nebyl dost upřímný, abych přijal za svou molekulární povahu své existence - jenže stejně rezervovaná byla celá společnost, v níž jsem žil. Realita se odjakživa překrucovala, cenzurovala, ignorovala. Strávil jsem šestatřicet let ve světě, který byl stále zamořený doznívajícím dualismem a tichou, nevyslovenou spiritualitou, ve světě, kde každý film a každá píseň štkaly nad nesmrtelnou duší... a zároveň všichni polykali značkové léky postavené na čistém materialismu. Nebylo divu, že pravda přišla jako šok.

Propast - jako všechno ostatní - byla pochopitelná. Ztratil jsem zájem o to, abych si díru vykopal sám.

Vibrio cholerae se odmítlo řídit mým příkladem.

Ležel jsem schoulený na boku, notepad opřený o polštář navíc, a Sisyfos mi ukazoval, co se ve mně děje.

"Podčást B molekuly choleragenu se váže na povrch střevní hlenové buňky; podčást A se odděluje a prochází membránou. To stimuluje zvýšenou aktivitu adenylát cyklázy, jež zase zvyšuje hladinu cyklického adenosinmonofosfátu a stimuluje sekreci sodíkových iontů. Běžný gradient koncentrace se otočí a tekutina se pumpuje špatným směrem: do střevního prostoru."

Díval jsem se, jak se molekuly spojují, pozoroval jsem ten nemilosrdný nahodilý tanec. Toto jsem - a je naprosto jedno, zda mi to chápání přináší nějakou útěchu nebo ne. Tatáž fyzika, která mě třicetšest let držela při životě, mě klidně mohla a nemusela zničit - ale jestli jsem se nedokázal smířit s touto jednoduchou, jasnou pravdou, nemohl jsem chtít někomu vysvětlovat, jak funguje svět. Do hajzlu s útěchou a spásou. Kultury ignorance mě pokoušely - a možná jsem nyní zpola chápal, co je pohání - ale co mohly v důsledku nabídnout? Održení od reality. Vesmír jako nevyslovitelnou hrůzu, kterou je třeba nekonečně odmítat, halit do umělých sacharinových mysterií; vesmír, ve kterém se každá pravda podrobuje dvounázorovosti a pohádkám.

Do prdele s tím. Žaludek se mi zvedal z nedostatku upřímnosti, ne z její přemíry. Z přemíry mýtů o slově s velkým L, ne z jejich nedostatku. Byl bych lépe připravený na celou tu krizi, kdybych celý život klidně přijímal pravdu, než kdybych si celý život nacvičoval nejsvůdnější odpírání.

Sledoval jsem na schématu scénář nejhoršího možného vývoje. "Pokud by se V.cholerae typu MexicoCity, rezistentní vůči antibiotikům, podařilo překonat hematoencefalickou bariéru, prostředky k potlačení imunity by dokázaly snížit horečku - ale bakteriální toxiny samy o sobě by pravděpodobně napáchaly nevratnou škodu."

Molekuly zmutovaného choleragenu se spojily s nervovými membránami. Buňky zkolabovaly jako propíchnutý balon. Pořád jsem se bál smrti stejně jako dřív - ale pravda ztratila palčivost. Jestli mě TOE chytila do pěsti a zmáčkla, alespoň dokázala, že pod sebou mám pevnou zem: definitivní zákon, nejjednodušší strukturu, která drží svět pohromadě v celé jeho podivnosti.

Narazil jsem na dno. Jakmile se dotknete spodku podsvětí, základů vesmíru, není kam padat.

"To stačí," řekl jsem. "Teď najdi něco, co mě povzbudí."

"Co třeba beatniční básníci?"

Usmál jsem se. "Bezva."

Sisyfos prošmejdil knihovny a přebral mi je, jak čtou svá díla. Ginsberga, jak neustále vykřikuje: "Moloch! Moloch!" Burroughse, jak skřehotavě odříkává "Feťákovy Vánoce" - všechny utřáté údy v kufrech, a dopřát si neposkvřené šlehnutí.

A co bylo ze všeho nejlepší, Kerouac osobně, velmi divoký a melodický, zfetovaný a nevinný: "Co kdyby Tři pitomci byli opravdoví?"

Paprsky odpoledního slunce šikmo procházely téměř celým pokojem a z jedné strany se mi otíraly o tvář, překlenovaly vzdálenost, energii, měřítko a složitost. Nebyl to žádný důvod k hrůze. Byla to ta nejobyčejnější věc, jakou si lze představit.

Byl jsem připravený. Lepší už to nebude. Zavřel jsem oči.

Někdo mě dloubl do ramene a řekl počtvrté nebo popáté: "Probudte se, prosím."

Neměl jsem v té věci na vybranou. Otevřel jsem oči.

Vedle mě stála mladá žena, kterou jsem ještě nikdy neviděl. Měla vážné, tmavohnědé oči. Olivová plet', dlouhé černé vlasy. Mluvila s německým přízvukem.

"Vypijte to." Podala mi ampulku s čirou tekutinou.

"Nic v sobě neudržíš. To vám neřekli?"

"Tohle udržíte."

V mém stavu mi to bylo jedno; zvracení pro mě bylo stejně přirozené jako dýchání. Vzal jsem si ampulku a nalil jsem si její obsah do hrdla. Jícen se křečovitě stáhl a na patře jsem ucítil kyselost - ale nic víc.

Zakašlal jsem. "Proč mi to někdo nepodal dřív?"

"Teprve teď to přivezli."

"Odkud?"

"Raději se neptejte."

Zamrkal jsem na ni. V hlavě se mi trochu projasnilo. "Přivezli? Copak je nějaký lék, který by nebyl na skladě?"

"Co myslíte?"

Vkříží mě zastudilo. "Zdá se mi to? Nebo jsem mrtvý?"

"Akili nechalo propašovat vzorky vaší krve do... jistě země a udělat si od přátel analýzu. Právě jste spolkl magické kulky pro všechny fáze zbraně. Za několik hodin se postavíte na nohy."

V hlavě mi hučelo. Zbraně. Jedna a tatáž věta potvrdila a zaplašila moje nejhorší obavy; bylo to dezorientující.

"Všechny fáze? Co by přišlo dál? O co jsem přišel?"

"Raději se neptejte."

"Asi máte pravdu." Pořád jsem nebyl přesvědčený, že se to děje doopravdy. "Proč? Proč se Akili tak angažovalo na mou záchranu?"

"Potřebovali jsme přesně zjistit, co v sobě máte. Violet Mosalová mohla být nadále v ohrožení, přestože se u ní neobjevily žádné příznaky. Potřebovali jsme pro ni mít připravený lék tady na ostrově."

Vstřebal jsem tu informaci. Alespoň že neřekla: Je nám jedno, kdo je nebo není Svorník. Jsme všichni připraveni riskovat životy pro záchranu každého.

"A co jsem tedy v sobě měl? A proč to explodovalo předčasně?"

Mladá stoupenkyně AK se důležitě zamračila. "Zatím ještě neznáme všechny podrobnosti - jenže načasování selhalo.

Vypadá to, že bakterie vydaly zmatené vnitřní signály, v důsledku rozporu mezi vnitrobuněčnými molekulárními hodinami a biochemickými podněty hostitele. Melatoninové receptory byly zahlcené, nasycené..." polekaně se zarazila. "Tomu nerozumím. Proč se smějete?"

Když jsem v úterý ráno opouštěl nemocnici, byl jsem opět silný - a měl jsem vztek. Půlka konference byla pryč, o teorii všeho však již nešlo - a jestli Sarah Knightová z nějakých nepředstavitelných důvodů vzdala válku o Mosalovou, aby mohla sedět vedle Jasuko Nišideho, bez styku s okolím... nezbude mi než začít rozplétat celou složitou pravdu sám. Zpátky v hotelovém pokoji jsem připojil své pupeční vlákno, natáhl jsem osmnáct policejních portrétů od Kuwaleho do Svědka a zadal jsem, že u nich chci trvalé vyhledávání v reálném čase.

Pak jsem zavolal Lydii. "Potřebuju dalších pět tisíc dolarů na získávání informací: přístup k databázím a hackerské poplatky. Děje se tady víc, než o čem můžu v tuto chvíli mluvit. A jestli za týden neuznáš, že ani jeden cent nevyšel nadarmo, zatáhnu to všechno ze svého."

Hádali jsme se patnáct minut. Improvizoval jsem; používal jsem zavádějící narážky na PAFKO a hrozící politickou bouři, ale o připravované emigraci Mosalové jsem pomlčel. Nakonec to Lydia vzdala. Překvapilo mě to.

Použil jsem software, který mi dalo Kuwale, abych mu poslal hluboce zašifrovanou zprávu. "Ne, žádného z vašich zabijáků jsem nezahlédl. Ale jestli ode mě čekáte další pomoc - kromě toho, že budu dělat živé kultivační médium - budete mi muset říct všechny podrobnosti: kdo jsou tito lidé, kdo je platí, vaši analýzu zbraně... všechno. Záleží jenom na vás. Sejdeme se za hodinu na stejném místě jako posledně."

Opřel jsem se a srovnal jsem si v hlavě, co vím a čemu věřím. Biotechnologické zbraně, biotechnologické kruhy? Ať to byla pravda nebo ne, samotný bojkot mě málem stál život. Vždycky jsem viděl obě strany zákonů o genetických patentech, vždycky jsem se díval stejně podezřívavě na korporace i na odpadlíky - ale teď se ta symetrie narušila.

Dlouho jsem byl apatický a rozpolcený - a styděl jsem se přiznat, že se muselo tolik stát, abych se politizoval - ale teď jsem byl připravený přijmout technolibération, byl jsem připravený udělat všechno, co je v mých silách, abych odhalil nepřátele Mosalové a pomohl její věci.

Ale Plážoví kluci nelhali. Nechtělo se mi věřit, že by zbraň vytvořená EnGeneUnity a jejich spojenci selhala kvůli takové hlouposti, jako byl můj rozvrácený melatoninový cyklus. Vypadalo to spíš na práci brilantních, nápaditých amatérů, kteří si musejí vystačit s omezenými vědomostmi a omezenými nástroji.

PAFKO? Kulť ignorance? Sotva.

Jiní technolibérateurs, kteří usoudili, že původnímu záměru Mosalové by prospěl mučedník s Nobelovou cenou? Kteří nevěděli, že proti sobě mají lidi, s nimiž mají z větší části stejné cíle - těm se však nejenom přiči chovat se k lidem, jako by byli obětovatelní, ale dokonce povýšili dotyčnou obětní celebritu do postavení stvořitele vesmíru?

Někde v tom byla ironie: vypadalo to, že střizlivé, pragmatické křídlo technolibération vyznávající reálnou politiku je nekonečně fanatičtější než kvazináboženští antrokozologové.

Byla to ironie nebo nedorozumění.

Odpověď od Kuwaleho přišla, když jsem byl ve sprše, drhl jsem ze sebe odumřelou kůži a kyselý pach, kterého jsem se

v nemocniční koupelně nedokázal zbavit.

"Data, na jejichž zhlédnutí trváte, se nedají zpřístupnit na místě, které jste specifikoval. Sejdeme se na těchto souřadnicích."

Podíval jsem se na mapu ostrova. Nemělo smysl se dohadovat.

Oblékl jsem se a vyrazil na severní útesy.

TŘETÍ ČÁST

20

Ukázalo se, že nejjednodušším způsobem, jak se dopravit tam, kam už nejedí tramvaje, je stopnout si některý z nákladňáků s balonovitými pneumatikami, jež se používaly k odvozu produkce do vnitrozemí. Nákladňáky byly automatické a jezdily po naprogramovaných trasách; zdálo se, že lidé se k nim chovají jako k prostředkům veřejné dopravy, přestože jízdní řád byl díky prodávám na nakládku a vykládku fakticky v rukou mořských farmářů. Korba každého nákladňáku byla do kříže rozdělena tuctem nízkých přepážek, které tvořily prostory, do nichž se zasouvaly bedny, a zároveň sloužily jako lavice pro cestující.

Po Kuwalem nebylo ani památky; buď si našlo jinou trasu, nebo vyrazilo na místo schůzky mnohem dřív. Na severovýchod se mnou z konečné jelo nějakých dvacet dalších lidí. Odolal jsem pokušení zeptat se ženy, která seděla vedle mě, co by se stalo, kdyby některý farmář trval na naložení tolika beden, že by na zpáteční cestě nezůstalo pro nikoho místo - anebo co brání pasažérům v tom, aby potravu rozkradli. Harmonie, která v Bezstátí panovala, mi stále připadala vachrlatá, ale čím dál víc jsem se zdráhal klást otázky, které vyzněly asi tak stejně, jako kdybych se zeptal: Proč se všichni nezblázníte a neuděláte si ze života co největší peklo?

Ani na okamžik jsem nevěřil, že by takto mohl někdy fungovat i zbytek planety - anebo že by po tom někdo v Bezstátí zvlášť toužil - ale začínal jsem chápat Monroeův opatrný optimismus. Kdybych tady sám žil, snažil bych se to tu rozvrátit? Ne. Přivoloval bych demonstrace a nechtěně i masakry, abych dosáhl nějakého krátkodobého zisku? Snad ne. Tak kde se vzala ta absurdní ješitnost, která mi dovoľovala představovat si, že jsem o tolik rozumnější nebo inteligentnější než průměrný obyvatel ostrova? Jestli jsem si dokázal uvědomit vratkost jejich společnosti já, dokázali to i oni - a dokázali se podle toho chovat. Byla to aktivní rovnováha, poloautomatický systém, přežití na základě uvědomění si sama sebe.

Korbu nákladňáku zakrývala plachta, ale boky byly otevřené. Jak jsme se blížili k pobřeží, terén se začal rychle měnit: objevily se průniky částečně ztuhlého korálu, vlhkého a zrnkovitého, které se na slunci leskly jako řeky zasypané práškovým, šedostříbrným sněhem. Entropie měla nahrávat tomu, že se břehy z pevné útesové horniny rozpustí v tuhle kaši, kterou odploví voda - ale upřednostňovala přísun energie od slunce litofilními bakteriím v odumřelých korálech, které pracovaly na tom, aby se volné nakupení vápencových úlomků spojilo v hustší polymericko-minerální živnou půdu kolem. Rafinované prosté, účinné biologické metody, ka-talyzované dokonale vytvořenými enzymy jako vstříkovací formy molekulární velikosti, se odjakživa vysmývaly vysokoteplotní a vysokotlaké průmyslové chemii devatenáctého a dvacátého století. Tady se vysmývaly samotné geologii. Běžící pás subdukce, který dopravoval oceánské sedimenty do hlubin země, kde byly v průběhu věků drceny a přeměňovány, byl v Bezstátí stejně zastaralý jako besemerování pro ocel a Haberův proces pro čpavek.

Nákladňák se pohyboval mezi dvěma poměrně širokými pásy rozdrčeného korálu. V dálce se další proudy rozšiřovaly a spojovaly, přičemž výběžky útesové horniny se mezi nimi zužovaly a mizely, až krajinu kolem nás tvořila více než z poloviny kaše. Natrávený korál byl čím dál hrubší, povrch kanálů čím dál nerovnější; začaly se objevovat lesklé kaluže vody. Občas jsem si ve vyběleném vápenci všiml barevných žil - a nebyly to matné stopové minerály jako v městských zdech, nýbrž živé, překvapivé odstíny červené a oranžové, zelené a modré. Nákladňák byl cítit oceánem již předtím, ale vítr - který doposud pach odnášel - zanedlouho začal přinášet nový.

Během několika minut se krajina proměnila. Obrovské výspy živého korálu, zaplavované oceánskou vodou, obklopovaly úzké, klikaté lávky. Útesy byly oslnivé, barevné; rasové symbionti žijící v různých druzích polypů budujících korály využívali celé spektrum fotosyntetických pigmentů - a dokonce jsem i z dálky zjistil obrovské morfologické rozdíly mezi mineralizovanými kostičkami každé kolonie: oblázkové slepence, shluky silných, rozvětřujících se trubic, složitě struktury podobné kapradinám - nepochybně pragmatické cvičení na téma rozmanitosti v zájmu ekologické stability a zároveň záměrně bohatá ukázka biotechnické virtuozity.

Nákladňák se zastavil a všichni ostatní slezli - kromě dvou lidí, které jsem viděl na konečné, jak přenášejí bedny na nákladní tramvaj. Zaváhal jsem a pak jsem se vydal za davem; musel jsem ještě dál, ale nechtěl jsem přitahovat nežádoucí pozornost.

Nákladňák se znovu rozjel. Většina ostatních pasažérů si nesla masky, šnorchly a ploutve; nebyl jsem si jistý, jestli jsou to turisté nebo místní, ale všichni mířili nejkratší cestou k útesům. Šel jsem s nimi a chvíli jsem se díval, jak opatrně našlapují na částečně vynořený korál a postupují do větší hloubky. Pak jsem se otočil a vykročil jsem podél pobřeží k severu, od potápěčů.

Poprvé jsem zahlédl širý oceán, vzdálený ještě stovky metrů. V přístavu -jednom ze šesti podpaží obrovské hvězdice - kotvil tucet malých člunů. Vybavil jsem si pohled ze vzduchu, křehký a exotický. Na čem přesně jsem stál? Na plovoucím ostrově? Biologickým inženýrstvím vytvořené mořské obludě? Rozdíly se smývaly a ztrácely význam.

V přístavu jsem dohonil nákladák; dva dělníci, kteří na něj ukládali bedny, se po mně zvědavě podívali, ale nezeptali se, co tam dělám. Tím, že jsem neměl co dělat, jsem si připadal jako vetřelec; všichni ostatní kolem buď nakládali bedny, nebo třídili mořské tvory. Měli techniku, ale většinou jednoduchou; elektrické zdvižné vozíky, ale žádné obří jeřáby, žádné obrovské dopravníkové pásy zásobující zpracovatelské provozy; útesová skála byla pravděpodobně příliš měkká, nic těžkého by neudržela. Mohli postavit v přístavu plovoucí plošinu, která by jeřáb unesla, ale zřejmě nikdo neměl pocit, že se taková investice vyplatí. Nebo to farmářům jednoduše takto vyhovovalo víc.

Po Kuwalem stále nebylo ani stopy. Vzdálil jsem se od nakládacího prostoru a zabloudil jsem blíž k vodě. Biochemické podněty uvolňované skálou bránily tomu, aby přístav zarostl korálem, a plankton přenášel sedimenty na útesy, kde jich bylo třeba; voda tady měla sytě modrozelenou barvu a vypadala bezedná. Zdálo se mi, že v pění našlehané mírným příbojem pozoruji nepřirozené šumění; všude stoupaly k hladině bublinky. Unikání plynu ze stlačené horniny, které jsem viděl - alespoň zprostředkovaně - na spodní straně Bezstátí, tady pronikalo na hladinu.

Farmáři v přístavu vytahovali navijákem na palubu něco, co vypadalo jako rybářská síť nacpaná k prasknutí.

Rosolovité úponky, jež obepínaly štědrý úlovek, se leskly na slunci. Jeden dělník se natáhl a dotkl se vršku "sítě" něčím na konci dlouhé tyče. V dalším okamžiku se obsah prudce vyvalil na palubu a ochablé úponky zůstaly třepetavě viset. Když po několika vteřinách vypadly poslední kousky, průsvitného tvora prakticky přestalo být vidět. Musel jsem napnout zrak, abych zahlédl, jak ho spouštějí zpět do oceánu.

"Víte, kolik se jinde platí firmě Ocean Logic za takový mořský kombajn?" promluvalo Kuwale. "Přitom všechny jeho geny přímo převzali z existujících druhů - firma udělala jenom to, že si je nechala patentovat a jinak je poskládala." Otočil jsem se. "Propagandu si nechte pro někoho jiného," řekl jsem. "Já jsem na vaší straně - pokud od vás dostanu několik poctivých odpovědí."

Kuwale se zatvářilo ztrápeně, neřeklo však nic. Rozhodil jsem ruce v zoufalém gestu. "Co mám udělat, abych vás přesvědčil, že mi můžete důvěřovat - stejně jako jste důvěřovali Sarah Knightové? Musím nejdřív zemřít pro věc?"

"Je mi líto, že jste se nakazil. Ten divoký typ je dost ošklivý, vím to, mělo jsem ho." Bylo oblečeno v tomtéž černém tričku s náhodně blikajícími jasnými tečkami, v němž jsem je viděl na letišti. Znovu jsem si překvapeně uvědomil, jak je mladé: o málo starší než polovina mých let - a s těžkým problémem na krku.

"Vaše vina to nebyla," řekl jsem trochu váhavě. "A jsem vám vděčný za to, co jste udělalo." Přestože záchrana mého života nebyla prioritou.

Kuwale se zatvářilo viditelně rozpačitě, jako bych je právě zahrnul nezaslouženou chválou. Zaváhal jsem. "Nebo to byla vaše vina?"

"Přímo ne."

"Jak si to mám vykládat? Ta zbraň byla vaše?"

"Ne!" Uhnulo pohledem a trpce řeklo: "Ale přesto musím přijmout určitou odpovědnost za všechno, co dělají."

"Proč? Protože nepracují pro biotechnologické společnosti? Protože jsou to technolibérateurs jako vy?" Aso se mi nechtělo podívat do očí; pocítil jsem slabý záchvěv vítězství. Konečně jsem se v něčem střelil.

Kuwale netrpělivě odpovědělo: "Ovšemže jsou to technolibérateurs." Jako by říkalo: Nejsou snad všichni? "Ale to není důvod, proč se snaží zabít Mosalovou."

Blížil se k nám muž s bednou na rameni. Jakmile jsem pohlédl jeho směrem, v zorném poli se mi rozsvítily červené čáry. Byl otočený tak, že polovina jeho tváře směřovala od nás a polovinu té zbývající zakrýval klobouk s širokou střešou, ale Svědek - který si dokázal neviditelné části zrekonstruovat na základě symetrie a zásad anatomické extrapolace - viděl dost, aby se přesvědčil.

Zmlkl jsem. Kuwale počkalo, až bude muž z doslechu, a pak naléhavě řeklo: "Kdo to byl?"

"Mě se neptejte. Nechtělo jste mi dát k těm tvářím žádná jména, už si nevzpomínáte?" Ale smíloval jsem se a zkontroloval jsem to se softwarem. "Číslo sedm z vašeho seznamu, jestli vám to něco říká."

"Jak dobře umíte plavat?" zeptalo se.

"Velice průměrně. Proč?"

Kuwale se prudce otočilo a vrhlo se do vod přístavu. Přikrčil jsem na břehu a čekal jsem, až se vynoří.

"Co to děláte, zešilelo jste?" zvolal jsem. "Šel pryč."

"Zatím to nedělejte po mně."

"Nemám v úmyslu -"

Kuwale připlavalo ke mně. "Počkejte, dokud nebude jasné, kdo z nás je na tom líp." Zvedlo pravou ruku; natáhl jsem se pro ni, chytil jsem ji a začal jsem je vytahovat ven. Kuwale však netrpělivě zavrtělo hlavou. "Nechte mě ve vodě, ledaže bych začalo ochabovat." Šlapalo vodu. "Okamžité opláchnutí je nejlepší způsob, jak se zbavit některých toxinů propustujících kůži - avšak u jiných je to nejhorší věc, jakou může člověk udělat: může to zarazit hydrofobní hroty do kůže mnohem rychleji." Potopilo se úplně a stáhlo mě do vody až po loket. Málem jsem si vykloubil rameno.

Když se znovu vynořilo, nadhodil jsem: "Co když je to směs obojího?"

"Tak je s námi konec."

Podíval jsem se směrem k nakládacímu prostoru. "Mohl bych dojít pro pomoc." Navzdory všemu, co jsem v poslední době prodělal - zřejmě zásluhou nějakého cizího člověka, který kolem mě prošel s aerosolem - část mého já stále odmítala otevřeně uvěřit v neviditelné zbraně. Nebo jsem si možná myslel, že díky nějakému principu dvojitého ohrožení nade mnou molekulární svět nemá již žádnou moc, nemá právo pokusit se o mne podruhé. Domnělý útočník klidně odcházel do dálí; bylo těžké cítit se ohroženě.

Kuwale se na mě znepokojeně podívalo. "Jak vám je?"

"Dobře. Až na to, že mi lámete ruku. To je přece šílené." Kůže mě začínala pálit. Kuwale zaúpělo, jako by se naplňovala jeho nejčernější očekávání. "Modráte. Musíte skočit do vody."

Obličej mi začínal zmrtnovovat, údy ztěžkly. "A utopit se? Nemám zájem." Mluvil jsem zastřeně; ztratil jsem veškerý cit v jazyku.

"Udržím vás nahoře."

"Ne. Vylezte a sežeňte pomoc."

"Nemáte čas." Zakřičelo směrem k nakládacímu prostoru. Jeho hlas mi zněl tence - buď se mi zhoršoval sluch, nebo Kuwale vdechlo tolik toxinu, že mu to působilo na hlas. Pokusil jsem se otočit hlavu, abych se podíval, jestli se jeho snaha setkala s nějakou odezvou, ale nešlo to.

Kuwale se nelichotivě vyjádřilo na adresu mé tvrdohlavosti. Potom se vytáhlo nahoru a strhlo mne přes okraj. Klesal jsem. Byl jsem ochromený a zcela bez citu, takže jsem ani nevěděl, jestli jsme stále ve spojení. Voda by byla průhledná, nebýt vzduchových bublinek; bylo to, jako kdybych padal kazovým kříšťálem. Zoufale jsem doufal, že se nenadechuji - měl jsem pocit, že nejsem schopen poznat ani to.

Bublínky mi proplouly kolem obličeje v proudech, jež se rozbíhaly každý na jinou stranu, a tak odmítaly stanovit vertikálu. Zkusil jsem se zorientovat podle gradientu světla, ale stopy byly nejednoznačné. Jediné, co jsem slyšel, byl tlukot mého srdce - pomalý, jako by toxiny blokovaly dráhy, které měly zajistit, že se rozběhne vzrušením. Měl jsem zvláštní pocit děja vu; bez jakéhokoli citu v kůži jsem si nepřipadal mokřejší než tenkrát, kdy jsem stál na suché zemi a sledoval obraz z kamery na tunelovém potápěči. Měl jsem zprostředkovaný pocit z vlastního těla.

Bublínky se najednou rozostřily a zrychlily. Turbulence kolem mne zjasněla; potom se můj obličej bez varování vynořil na vzduch. Jediné, co jsem viděl, byla modrá obloha.

"Jste v pořádku?" zakřičelo mi do ucha Kuwale. "Už vás mám. Zkuste se uvolnit." Mluvalo jako by z dálky; já jsem se nezmohl na víc než na chápavé zachrčení. "Za několik minut bychom měli být v bezpečí. Mám zasažené plíce, ale myslím, že se to zlepšuje." Zíral jsem vzhůru do bezedné oblohy a topil jsem se naopak.

Kuwale mi nastříkalo vodu na obličej. Můj stav se zlepšoval: aspoň jsem zaregistroval, že jí většinu polykám. Vztekla jsem zakašlala. Začaly mi cvakat zuby; voda byla chladnější, než se mi zdálo. "Ti vaši přátelé jsou k pláči. Jednoho amatérského zloděje načapal záložní alarm. Choleru rozhodila melatoninová náplast. Toxiny spláchla mořská voda.

Violet Mosalová se nemá čeho bát."

Někdo mě popadl za nohu a stáhl mě pod vodu.

Napočítal jsem pět postav v neoprenu a s akvalungem. Všichni byli celí oblečení do polymeru a kromě rukavic měli i kuklu na hlavě. Ani kousek odhalené kůže. Proč? Slabě jsem vzdoroval, ale dva potápěči mě přidrželi a snažili se mi nacpat do tváře něco kovového. Odstrčil jsem to.

Z průsvitné vzdálenosti se vynořil rybářský kombajn, ve sluncem prozářené vodě téměř neviditelný, a mnou poprvé proběhla vlna niterného strachu. Jestli otrávil chapadla - obnovili v upraveném druhu původní gen - byli jsme mrtví. Vyškubl jsem se na tak dlouho, abych se otočil a uviděl, že ostatní tři potápěči se plácají kolem Kuwaleho a snaží se je znehybnět.

Jeden z útočníků mi znovu mávl přístrojem před obličejem. Byl to regulátor spojený se vzduchovou hadicí. Otočil jsem se a podíval jsem se na něho. Byla to žena. Přes průzor jsem jí z obličeje mnoho neviděl, ale Svědek okamžitě poznal další cíl. Hadice vedla do druhé vzduchové láhve, kterou měla na zádech. Nemohl jsem vědět, co ta láhev obsahuje, ale i kdyby v ní bylo něco škodlivého, stejně bych se za několik minut utopil.

Oči potápěčky jako by říkaly: Je to vaše rozhodnutí. Berte nebo ne.

Ještě jednou jsem se rozhlédl. Kuwale mělo ruce spoutané za zády; vzdalo se a přijalo neznámý plyn. Byl jsem stále oslabený toxinem a nedostával se mi dech. Neměl jsem šanci uniknout.

Nechal jsem si svázat ruce, pak jsem otevřel ústa a skousl jsem trubici regulátoru. Vděčně jsem nasál vzduch, potáčeje se mezi panikou a úlevou. Kdyby nás chtěli zabít, už dávno by nám vrazili rybářský nůž do žeber - ale na jinou alternativu jsem zatím nebyl připravený.

Rybářský kombajn se přiblížil a potápěči mu začali plavat naproti. Nás táhli s sebou. Chtěl jsem si zakrýt obličej rukama, ale nešlo to. Medúzovitý shluk průsvitných chapadel se kolem nás rozevřel. Svíjel se jako patologické topologie pra-vesmíru jako oživé vakuum.

Potom se síť zavřela.

21

Toxiny rybářského kombajnu sice měly ochromující účinek, ale nebyly bolestivé. Když nic jiného, dělaly cestu snesitelnější: uvolňovaly svaly napnuté odporem a klaustrofobií a otupovaly pocit, že mě něco požírá zažíva. Pravděpodobně se jednalo pouze o komerční typ tvora, nikoli o zbraň vyrobenou na zakázku, jak jsem si představoval. Opožděně jsem začal nahrávat; v očích mě pálila sůl, ale když jsem je zavřel, dostal jsem závrať. Kuwale a potápěče, kteří je hlídali, jsem viděl rozmazaně, jakoby přes mléčné sklo. Zpacifikování toxinu a obalení průsvitným rosolem, pohybovali jsme se prozářenou vodou.

Představoval jsem si, že nás navijákem zvednou do vzduchu a bez dlouhých cavyků nás nechají spadnout na palubu jako úlovek vyvržený předtím, ale někdo uvolnil sevření kombajnu hormonální hůlkou, když jsem ještě byl ve vodě, a potápěči nás vytáhli přes bok. Sami pak vylezli po provazových žebřících. Na palubě Svědek poznal tři další tváře. Nikdo na nás nepromluvil a já jsem byl ještě příliš dezorientovaný, než abych se zmohl na nějakou inteligentní otázku. Žena, která mi nabídla dýchací přístroj, mi spoutala nohy a potom mi svázala ruce, již spojené, s rukama Kuwaleho, takže jsme se ocitli zády k sobě. Další potápěč nám vzal notepady, omotal nás kusem (neživé) rybářské sítě, kterou nám protáhl pod rukama, načež na ni nasadil hák od navijáku a spustil nás do prázdného nákladového prostoru. Když pak

zavřeli průlez, zůstali jsme se v naprosté tmě.

Cítil jsem, jak mě biochemická strnulost pomalu opouští; zdálo se, že tomu napomáhá puch rozkládajících se řas. Čekal jsem, až Kuwale přijde s hodnocením naší situace, a po několika minutách mlčení jsem řekl: "Vy znáte všechny jejich tváře; oni znají všechny vaše komunikační kódy. Teď mi řekněte, kdo v té informační válce vyhrává." Podrážděně se zavrtělo. "Řeknu vám jedno: Myslím si, že nám neublíží. Jsou to umírnění; chtějí jen, abychom nepřekáželi."

"Dokud neudělají co?"

"Dokud nezabijí Mosalovou."

Z toho puchu se mi točila hlava; čichání soli přežilo svou užitečnost a začalo působit opačně. "Jestli umírnění chtějí zabít Mosalovou, co mají v plánu extremisté?" Kuwale neodpovědělo.

Civěl jsem do tmy. Tenkrát v docích aso trvalo na tom, že výhrůžky Mosalové nemají nic společného s technolibération. Řekl jsem: "Nechcete mi vyjasnit jeden malý bod antrokosmologické doktríny?"

"Ne."

"Jestli Mosalová zemře dřív, než se stane Svorníkem... nic se nestane, nic se nezmění. Je to tak? Jednou zaujme její místo někdo jiný - jinak bychom tu nebyli a nemluvili o tom." Nedostal jsem žádnou odpověď.

"Přesto stále cítíte odpovědnost za její bezpečí? Proč?" V duchu jsem si vynadal; odpověď mě bila do očí od rozhovoru s Amandou Conroyovou. "Tihle lidé nejsou političtí nepřátelé někoho, kdo je čistou náhodou potenciální Svorník, že? Jsou chodící urážkou každého z hlavního proudu antrokosmologů - protože vám ukradli vaše myšlenky a dovedli je k logickému závěru. Jsou AK stejně jako vy, jenže oni se rozhodli, že nechtějí Violet Mosalovou jako stvořitelku vesmíru."

Kuwale odpovědělo jedovatě. "Není to žádný logický závěr". Snažit se vybrat si Svorník je šílenství. Vesmír existuje proto, že Svorník je daný. Chtěl byste změnit Velký třesk?"

"Ne. Ale k tomuto aktu stvoření zatím nedošlo, ne?"

"Tím se nic nemění. Čas je součástí toho, co je stvořeno. Vesmír existuje - teď - protože Svorník jej stvoří."

Nedal jsem se. "Ale pořád je prostor pro změnu, ne? Nikdo zatím přesně neví, která teorie všeho bude správná."

Kuwale znovu poposedlo; cítil jsem, jak jeho tělo tuhne hněvem. "To je nesprávný pohled! Svorník je daný! TOE je pevně stanovená!"

Řekl jsem: "Přede mnou nemusíte plýtvat dechem na obranu hlavního proudu. Podle mě jste všichni stejně vypatlaní; jenom se snažím pochopit tu nebezpečnější verzi. Nemyslíte, že mám právo vědět, co máme proti sobě?"

Slyšel jsem, jak pomalu dýchá, snaží se uklidnit. Potom zdráhavě vysvětlilo: "Oni si myslí, že totožnost Svorníku je determinovaná, předurčená... spolu se vším ostatním v dějinách, včetně vražd případných rivalů". Jenže determinismus nepřipravuje o iluzi moci - znáte nějakého islámského fatalistu, který by byl odevzdáný osudu? Není to tak, že z oblohy sáhne ruka Boha a postará se o to, aby Svorník ušetřili - nebo jim nějaké nepravděpodobné spiknutí osudu překazí plány, když půjdou po nesprávném fyzikovi. Nadpřirozený zásah není třeba, když celý vesmír a všichni v něm jsou jen spiknutí, které má vysvětlit existenci Svorníku. Ať zavraždí kohokoli, z jakéhokoli důvodu, nemohou se zmýlit.

Takže... když zabijí všechny rivaly teoretika, jehož teorii podporují, pak to musí být ta pravá, která přivodí vznik vesmíru. A bez ohledu na to, jestli skutečně něco vybrali nebo ne, výsledek je stejný. TOE, kterou chtějí, a TOE, kterou dostanou, jsou v konečném důsledku totožné."

Opožděně mi to došlo. "A jsou i v Kjótu? Podle vás se dostali k Nišidemu - proto je nemocný. A podle vás dostali Sarah, než je stačila odhalit?"

"Je to velice pravděpodobné."

"Informovali jste kjótskou policii? Máte tam lidi?" Zarazil jsem se. Aso se mnou sotva mohlo probírat protipatření, když bylo prakticky jisté, že nás odposlouchávají. Unaveně jsem řekl: "Co je vlastně na Buzzově teorii tak úžasné?"

Kuwale nasadilo posměšný tón. "Oni si myslí, že otevírá možnost přístupu k jiným vesmírům, vytvořeným z pravesmíru jinými Velkými třesky. Mosalová i Nišide to naprosto vylučují; jiné vesmíry mohou existovat také, ale jsou nedosažitelné. Černé díry a červí díry v jejich TOE vždycky vedou zpátky do tohoto kosmu."

"A to jsou ochotni zabít Mosalovou a Nišideho - protože jim jeden vesmír nestačí?"

Kuwale cynicky zaprotěstovalo: "Představte si ta nekonečná bohatství, jež bychom zahodili, kdybychom si zvolili izolovaný vesmír. Podívejte se na to z dlouhodobé perspektivy. Kam bychom prchli, až přijde Velký krach? Jeden nebo dva životy jsou nepatrná cena za budoucnost celého lidstva, ne?"

Znovu jsem pomyslel na Neda Landerse a jeho snahu vystoupit z řad lidstva, aby je mohl ovládnout. Z vesmíru se nedalo vystoupit - ale přebít vysvětlení každého teoretika TOE antrokosmologií a potom si zahrát hru "zvol si svého stvořitele" k tomu nemělo daleko.

Kuwale zklamaně řeklo: "Možná námi Mosalová pohrdá oprávněně, jestli to způsobily naše myšlenky."

Neměl jsem důvod se s ním hádat. "A ona o tom ví? Že ji někteří stoupenci AK chtějí zabít?"

"Víš a neví."

"Co to znamená?"

"Zkoušeli jsme ji varovat. Jenomže ona nenávidí i hlavní proud tak vášnivě, že odmítá brát hrozbu vážně. Podle mě si myslí... že jí špatné myšlenky nemohou nic udělat. Jestli antrokosmolgie není víc než pověry, nemůže jí nijak ublížit."

"Zkuste to vykládat Giordanu Brunovi." Moje oči si zvykaly na tmu; v dálce jsem zahlédl na podlaže nákladového prostoru pruh světla.

Řekl jsem: "Uniklo mi něco - nebo jsme po celou tu dobu mluvili o lidech, kterým říkáte umírnění?" Kuwale neodpovědělo, ale cítil jsem, že se pohnulo - pokleslo, jako by je definitivně zmohla hanba. "Čemu věří extremisté?"

Vybalte to na mě opatrně, ale udělejte to teď. Nestojím o žádná další překvapení."

"Dalo by se říct, že... se zkřížili s kulty ignorance," přiznalo sklíčeně Kuwale. "Pořád patří v tom nejširším smyslu k AK: věří, že vesmír vznikl tím, že byl vysvětlen. Ale mají za to, že je možné - a žádoucí - mít vesmír bez jakékoliv TOE, bez definitivní rovnice, bez jednotící struktury. Žádná nejlubší úroveň, žádné definitivní zákony, žádná neporušitelná pravidla. Žádná omezení pro možnost transcendence."

"Ale to se dá zaručit jedině... zavražděním každého, kdo by mohl být Svorníkem."

Zdalo se, že moje šaty našly rovnováhu s vlhkým vzduchem uvnitř nákladového prostoru na té nejnejpříjemnější úrovni vlhkosti ze všech možných. Potřeboval jsem se vymočít, ale připadalo mi to nedůstojné, a tak jsem to odkládal - s nadějí, že se mi podaří správně posoudit, kdy problém přeroste do mezí ohrožujících život. Vzpomněl jsem si na astronoma Tycho de Brahe, který zemřel poté, co mu praskl močový měchýř při večírku, protože mu bylo trapné se omluvit a vzdálit.

Pruh světla na podlaze se nehýbal, ale s postupujícími hodinami pomalu zjasněl a potom zase pohasl. Ze zvuků, které pronikaly dovnitř, jsem nedokázal poznat prakticky nic: nahodilé vrzání a řinčení, tlumené hlasy a kroky. Z dálky bylo slyšet hukot a bušení. Některé zvuky byly stálé, některé přerušované. I ten nejvlažnější fanoušek jachtingu by určitě poznal charakteristické rysy magnetohydrodynamického motoru, který žene proud mořské vody pozpátku supravodivými magnety - jenže já bych nepoznal rozdíl mezi maximálním výkonem a sprchováním člena posádky.

"Jak se člověk stane antrokosmologem, když o vaší existenci nikdo neví?" zeptal jsem se.

Kuwale neodpovědělo; strčil jsem do něho ramenem. "Já nespím." Podle hlasu trpělo ještě větší depresí než já. "Tak se mnou mluve, nebo se zblázním. Jak nacházíte nové členy?"

"Na internetu jsou diskusní skupiny, které se zabývají příbuznými myšlenkami: mezní kosmologii, informační metafyzikou. Účastníme se jich - aniž bychom odhalili příliš - ale oslovujeme lidi individuálně, pokud nám připadá, že mají odpovídající názory a dá se jim věřit. Dvakrát třikrát za rok se stane, že někdo někde vymyslí antrokosmologii znovu. Nesnažíme se nikoho přesvědčovat, že je to pravda - ale pokud dojdou ke stejným závěrům sami, dáme jim vědět, že je takových víc."

"A ti, kteří jsou mimo hlavní proud, to dělají stejně? Vybírají si lidi na internetu?"

"Ne. Všichni jsou to odpadlíci. Dřív patřili k nám."

"Hmm." Už jsem se nedivil, že hlavní proud cítí takový závazek, chránit Mosalovou. Antrokosmologové z hlavního proudu doslova naverbovali její potenciální vrahy.

Kuwale tiše řeklo: "Je to smutné. Někteří z nich se skutečně vidí jako nejvyšší forma technolibérateurs: berou vědu do svých rukou, odmítají nechat se převálcovat teorií někoho jiného - odmítají nemít v té věci žádné slovo."

"Jistě, velmi demokratický přístup. To je nikdy nenapadlo uspořádat volbu Svorníku, místo aby vyvraždili všechny konkurenční kandidáty svého uchazeče?"

"A dobrovolně se tak vzdát veškeré své moci? Myslím, že ne. Muteba Kazadi měl 'demokratickou' verzi antrokosmologie, která se obešla bez jakéhokoli vraždění. Ale nikdo ji nedokázal pochopit. A já myslím, že se mu nikdy nepodařilo dosáhnout toho, aby to matematicky fungovalo."

Ohromeně jsem se rozesmál. "Muteba Kazadi patřil k antrokosmologům?"

"Samozřejmě."

"Já myslím, že Violet Mosalová to neví."

"Já myslím, že Violet Mosalová neví nic, co nechce vědět."

"No tak, projevte trochu úcty ke svému božstvu."

Lod' sebou lehce šklubla. "Rozjeli jsme se? Nebo jsme se právě zastavili?" Kuwale pokrčilo rameny. Systém přízpusobivé zátěže natolik uhlazoval jízdu, že se prakticky nedalo poznat, co se děje; za celou dobu na palubě jsem necítil žádný pohyb vln, natož mírné akcelerace.

"Znáte někoho z těch lidí osobně?" zeptal jsem se.

"Ne. Všichni odpadli od hlavního proudu dřív, než jsem přišlo já."

"Takže ve skutečnosti nevíte jistě, jak jsou umírnění!"

"Vím jistě, ke které frakci patří. A kdyby nás chtěli zabít, už bychom byli mrtví."

"Určitě jsou vhodná a nevhodná místa, kde se dá zbavit mrtvého těla. Místa, kde je nejmenší pravděpodobnost, že nelegální odpad vyplaví vlny na břeh - to umí spočítat každý alespoň trochu slušný program pro námořní navigaci."

Lod' sebou znovu cukla a pak něco narazilo do trupu; náraz rezonoval všude kolem nás. Znovu jsem znervózněl.

Napjatě jsem čekal, co se bude dít. Zvuk umkl a nenásledovalo nic.

Pokusil jsem se vyplnit ticho. "Odkud jste? Ať se snažím sebevíc, pořád nedokážu váš přízvuk zařadit."

Kuwale se unaveně zasmálo. "Stejně byste se netrefil. Narodilo jsem se v Malawi, ale v osmnácti měsících jsem odtamtud odjelo. Rodiče jsou diplomaté - obchodní atašé; procestovali jsme celou Afriku, Jižní Ameriku a Karibik."

"Vědí, že jste v Bezstátí?"

"Ne. Rozešli jsme se. Před pěti lety. Když jsem migrovalo."

K asexuálům. "Před pěti lety? Kolik vám bylo?"

"Šestnáct."

"Není to příliš málo na chirurgický zákrok?" Pořád jsem jenom hádal, ale většina rodin potřebovala k rozvratu víc než jen vnější oboupohlavnost.

"V Brazílii ne."

"A oni to nesli těžce?"

"Nepochopili to," řeklo trpce. "Technolibération, asexualita - všechno, co pro mě bylo důležité - jim to absolutně nic neříkalo. Jakmile jsem získalo vlastní názory, začali se ke mně chovat jako k nějakému... cizímu nalezenci. Měli vysoké

vzdělání a vysoké platy, byli kultivovaní, kosmopolitní... konzervativci. Pořád byli svázání s Malawi - a s jednou společenskou vrstvou, se všemi jejími hodnotami a předsudky - ať přišli kamkoli. Já jsem nemělo žádnou vlast. Bylo jsem volné." Zasmálo se. "Cestování ukazuje invarianty: stejná pokrytectví, jež se znovu a znovu opakují. Ve čtrnácti jsem mělo za sebou život ve třiceti různých kulturách - a pochopilo jsem, že sex je pro tupé konformisty." To mě skoro umlčelo. Opatrně jsem se zeptal: "Myslíte pohlaví - nebo pohlavní styk?"

"Obojí."

"Někteří lidé potřebují obojí," namítl jsem. "Nejenom biologicky - vím, to se dá vypnout. Ale... kvůli identitě. Kvůli sebeúctě."

Kuwale si pobaveně odfrklo. "Sebeúcta je produkt vynalezený ve dvacátém století kultury osobního růstu. Jestli chcete sebeúctu - nebo emocionální centrum - jeďte do Los Angeles a kupte si to." Po chvíli dodalo, o něco vlídněji: "Co to s vámi ze Západu je! Občas mi to připadá, jako by všechna Freudova a Jungova předvědecká psychologie - a všechny její americké tržní přežvýkaniny - ovládly váš jazyk a kulturu tak důkladně, že o sobě nedokážete přemýšlet jinak než v kultovním žargonu. A máte to v sobě už zakořeněné tak hluboko, že si to ani neuvědomujete, když to děláte."

"Možná máte pravdu." Začínal jsem si taky připadat nevýslovně starý a konzervativní. Jestli Kuwale bylo budoucnost, generace po něm už bude úplně mimo mé chápání. Na tom asi nebylo nic špatného, ale přesto to bylo bolestivé zjištění. "Ale čím chcete žargon západní psychologie nahradit? Asexualitu a technolibération skoro chápu - ale co je tak přitažlivého na antrokozologii? Jestli chcete dávku kosmické jistoty, není lepší vybrat si nějaké náboženství s posmrtným životem?"

"Jestli si myslíte, že můžete rozhodovat o tom, co je a není pravda, měl byste se přidat k těm vrahům nahoře na palubě." Díval jsem se do temného nákladního prostoru. Slabý pruh světla se rychle ztrácel; vypadalo to, že nás tady čeká mrazivá noc. Měl jsem pocit, že mi močový měchýř každým okamžikem praskne, ale přičilo se mi přinutit se, abych to pustil. Pokaždé, když už se mi zdálo, že jsem se smířil se svým tělem a se vším, co mi může udělat, spodní svět znovu zaškubal vodítkem. Nesmířil jsem se s ničím. Podařilo se mi nakrátko nahlédnout pod povrch, a teď jsem chtěl zahrabat všechno, co jsem se dověděl, a pokračovat, jako by se nic nezměnilo.

"Pravda je to, co vám projde."

"Ne, to je novinařina. Pravda je to, před čím se nedá uniknout."

Probudilo mě světlo baterky, které mi svítilo do obličeje, a to, jak někdo trhaně pohyboval nožem s enzymatickým povlakem po polymerové síti, kterou jsme s Kuwalem byli spoutáni. Podle toho, jaká byla zima, muselo být časně ráno. Mžoural jsem a třásl jsem se, oslepený tou září. Neviděl jsem, kolik je tam lidí, natož jaké u sebe mají zbraně, ale seděl jsem naprosto nehybně, dokud mě nevysvobodili. Vycházel jsem z předpokladu, že vším jiným bych si mohl vysloužit kulku skrz mozek.

Vytáhli mě nahoru v jednoduchém závěsu a pak mě nechali viset ve vzduchu, než tři lidé vylezli z nákladového prostoru po provazovém žebříku. Kuwale nechali uvnitř. Rozhlédl jsem se po palubě zalité měsíčním světlem a po širém oceánu, který se táhl, kam až jsem dohlédl. Při představě, že jsem daleko od Bezstátí, mi ztuhla krev v žilách; pokud existovala nějaká šance na pomoc, byla určitě na ostrově.

Zabouchli průlez, spustili mě a rozvázali mi nohy. Potom mě začali strkat směrem ke kabině na druhém konci lodě. Musel jsem se chvíli doprošovat, ale nakonec mě nechali, abych se zastavil a vyčural se přes bok; v dalších několika vteřinách jsem tak překypoval vděčností, že bych byl ochoten osobně sprovodit Violet Mosalovou ze světa holýma rukama, kdyby mě o to někdo požádal.

Kabina byla nacpaná displeji a elektronikou. Nikdy předtím jsem na rybářské lodi nebyl, ale tohle mi připadalo nápadně přehnané, když na řízení průměrné flotily by nejspíš stačil jediný mikročip.

Privázali mě do křesla uprostřed kabiny. Byli tam čtyři lidé; Svědek již stačil poznat dva z galerie od Kuwaleho - čísla tři a pět - ale ostatní, dvě ženy přibližně v mém věku, mu nic neřikali. Vyfotil a uložil jsem si jejich tváře; devatenáct a dvacet.

"Co byl ten hluk předtím?" nadhodil jsem. "Vypadalo to, jako bychom najeli na mělčinu."

Trojka odpověděl: "Někdo do nás narazil. Vy jste o tu legraci přišel." Byl to bílý u-muž s vyvinutými svaly a čínskými symboly na obou předloktích.

"Kdo do nás narazil?" Muž otázku ignoroval možná až příliš lhostejně; beztak už řekl příliš.

Dvacítka čekala v kabině, až mě ostatní přivedou; teď se chopila iniciativy. "Nevím, jakými fantasmagoriemi vás nakrmilo Kuwale. Určitě nás vykreslilo jako vášnivé fanatiky." Byla to poměrně vysoká, štíhlá černoška s frankofonním přízvukem.

"Ne, řeklo mi, že jste umírnění. Vy jste neposlouchali?" Bezelstně zavrtěla hlavou. Vypadala zmateně, jako by přece bylo jasné samo o sobě, že odposlouchávání je pod její úroveň. Vyzařovala kolem sebe klidnou autoritu, která mne znervózňovala; dokázal jsem si ji představit, jak přikazuje ostatním, aby udělali prakticky cokoli, a sama si zakládá na vystupování, jež působí zcela racionálně. "Umírnění" - ale pořád samozřejmě 'kacíři'."

"A jak čekáte, že vám ostatní antrokozmozologové budou říkat?" prohlásil jsem unaveně.

"Zapomeňte na ostatní antrokozmozology. Měl byste si udělat vlastní úsudek - až si vyslechnete fakta."

"Myslím, že veškeré šance na příznivý pohled jste spálili v okamžiku, kdy jste mě nakazili tou vaší domácí cholerou."

"To jsme neudělali my."

"Ne? Tak kdo tedy?"

"Stejní lidé, kteří nakazili Jasuko Nišideho smrtelným přirozeným kmenem pneumokoka."

Zamrazilo mě. Nevěděl jsem, jestli jí věřím, ale odpovídalo to popisu extremistů, který mi dalo Kuwale. Devatenáctka se zeptala: "Nahráváte teď?"

"Ne." Byla to pravda; sice jsem si zdokumentoval jejich tváře, ale s nepřetržitým nahráváním jsem přestal už před několika hodinami, ještě v podpalubí.

"Tak začněte. Prosím."

Devatenáctka vypadala a mluvila, jako by pocházela ze Skandinávie; zdálo se, že každá frakce AK si tvrdě zakládá na své internacionalitě. Cynici, kteří tvrdili, že lidé, kteří na internetu navazují transglobální přátelství, se nikdy nesejdou osobně, se pochopitelně mýlili. Stačilo mít dost dobrý důvod. "Proč?"

"Jste tady proto, abyste natočil dokument o Violet Mosalové, ne? Copak nechcete vyprávět celý její příběh? Až do konce?"

Dvacítka se ujala vysvětlování: "Až bude Mosalová mrtvá, nastane samozřejmě zmatek a my se budeme muset skrýt. Mučednictví nás neláká - ale nevadí nám, jestli nás někdo identifikuje, až bude úkol splněn. Nestydíme se za to, co tady děláme; nemáme k tomu důvod. A chceme, aby pohled z naší strany přinesl světu někdo objektivní, nezúčastněný a spolehlivý."

Vytřeštil jsem na ni oči. Mluvila, jako by to myslela naprosto upřímně - a dokonce omluvným tónem, jako by žádala o nějakou trochu nepřijemnou laskavost.

Podíval jsem se po ostatních. Trojka si mě prohlížela se strojenou lhostejností. Pětka si hrál s elektronikou.

Devatenáctka se mi dívala do očí, neochvějná ve své solidárnosti.

Odvětil jsem "Zapomeňte na to. Já netočím snuff." Hezky jsem jim to nandal; kdybych si v okamžiku, kdy ze mě ta slova vyšla, nevzpomněl na výslech Daniela Cavoliniho, možná by mi to příjemné vnitřní teplo vydrželo na několik hodin.

Dvacítka mě zdvořile uvedla na pravou míru. "Nikdo od vás nechce, abyste natočil smrt Mosalové. Bylo by to nejen nepraktické, ale také nevkusné. Chceme jen, abyste dokázal vysvětlit svým divákům, proč byla její smrt nezbytná."

Ztrácel jsem kontakt s realitou. V podpalubí jsem očekával mučení. Detailně jsem si představoval proces, který povede k tomu, abych věrohodně vypadal jako oběť napadení žralokem.

Ale tohle ne.

Měl jsem co dělat, abych mluvil klidně. "Nemám zájem o exkluzivní interview s vrahy osoby, o které točím." Proběhlo mi hlavou, že polovina šéfu SeeNetu by mi nikdy neodpustila, kdyby se dozvěděla, že jsem ta slova vypustil z úst.

"Proč si nekoupíte placený spot na TechnoLalii? Jejich diváci by vám určitě odhlasovali bezvýhradnou podporu - kdybyste upozornili, že jste museli Mosalovou zabít, abyste uchovali možnost cestování červí dírou do jiných vesmírů."

Dvacítka se zamračila, jako bych ji nespravedlivě osočil. "Věděla jsem, že Kuwale vás krmí otrávenými lžemi. To vám řeklo?"

Začínala se mně točit hlava. Nechtěl jsem věřit vlastním uším. Její posedlost tím, co přesně je společensky neslušné, byla neskutečná. Zařval jsem na ni: "Na nějakém zkurveném důvodu přece nezáleží!" Pokusil jsem se roztáhnout ruce, chtěl jsem ji zapřísahat, aby se na to podívala rozumně, ale paže jsem měl pevně přivázané k opěradlu židle. "Já nevím... možná máte dojem, že Henry Buzzo má důstojnější vystupování, prezidentštější styl. Příhodně jehovovské vystupování. Nebo si možná myslíte, že má elegantnější rovnice." Málem jsem jim řekl, co jsem se dozvěděl od Mosalové: že Buzzo má ve své metodologii fatální chybu; že jejich oblíbený uchazeč nikdy nebude Svorníkem. Včas jsem se zarazil. "Mně je to fuk. Pořád je to vražda."

"Vůbec ne. Je to sebeobrana."

Otočil jsem se. Hlas se ozval ze dveří kabiny.

Helen Wuová se mi podívala do očí a smutně vysvětlila: "Červí díry s tím nemají nic společného. Buzzo s tím nijak nesouvisí. Ale jestli nezasáhneme, Violet brzy získá moc zabít nás všechny."

22

Po příchodu Helen Wuové do kabiny jsem nahrával všechno.

Ne pro SeeNet. Pro Interpol.

"Udělála jsem všechno, co bylo v mé moci, abych se ji pokusila nasměrovat na bezpečnější půdu," vážně trvala na svém Wuová. "Myslela jsem si, že když pochopí, kam míří, změní své metody - z obvyklých vědeckých důvodů. V zájmu teorie s fyzickým obsahem - což je to, co od TOE očekává většina jí rovných." Zvedla ruce v zoufalém gestu. "Violet nic nezastaví! Vy to víte. Vstřebala veškerou mou kritiku - a obrátila ji v klad. Dosáhla jsem jediné toho, že jsem všechno zhoršila."

Dvacítka řekla: "Nečekám, že Amanda Conroyová někdy začne šířit pravý obraz o bohatosti informační kosmologie. Co vám popsala? Jediný model, v němž Svorník vytvoří dokonalý, bežešvý vesmír - bez jakýchkoliv pozorovatelných dopadů znásilňujících TOE? Bez vyhlídky na to, že se ukáže hlubší metafyzika?"

"Je to tak." Přestal jsem se vztekat. Usoudil jsem, že nejlepší strategií bude spolupracovat, nechat je, ať se sami usvědčí, jak budou chtít, a chovat naději, že třeba ještě dostanu šanci varovat Mosalovou.

"To je jen jedna z milionů možností. A je to asi tak stejně zjednodušující jako první kosmologické modely všeobecné relativity z 20.let 20.století: dokonale homogenní vesmír, holý a prázdný jako obrovské balony na hraní. Zabývali se jimi jediné proto, že cokoli věrohodnějšího by se dalo jenom obtížně matematicky analyzovat. Nikdo nikdy nevěřil, že popisují realitu."

Wuová na ni navázala. "Conroyová a její přátelé nejsou vědci; jsou to nadšení diletanti. Chopili se úplně prvního řešení, které se naskytlo, a rozhodli se, že nic jiného nechtějí."

Ostatní jsem neznal, ale Wuová měla kariéru, pohodlný život, který přímo přede mnou trhala na cucky. Intelektuální energie, kterou věnovala antrokozologii, ji možná už stála úspěch, který mohla mít s modely všech topologií - ale nyní obětovávala všechno.

"Takový dokonalý, stabilní vesmír není nemožný - ale je zcela závislý na struktuře teorie. Nezávislost a odtrženost pozorovatelné fyziky a informační metafyziky, z níž vychází, se dá zaručit pouze za jistých přísných omezení. Práce Mosalové jeví všechny známky porušování těchto omezení tím nejnebezpečnějším způsobem."

Wuová se na mě dívala ještě o chvíli déle, jako by odhadovala, jestli se jí podařilo nebo nepodařilo přesvědčivě dokázat vážnost situace. Její vystupování nejvíce žádné známky paranoie nebo fanatismu; bez ohledu na to, jak se mýlila, na mě působila stejně střízlivým dojmem jako vědec z Projektu Manhattan, který má strach, že první zkouška atomové bomby by mohla odstartovat atmosférickou řetězovou reakci, jež zachvátí celý svět.

Zřejmě jsem vypadal náležitě konsternovaný; Wuová se otočila k Pětce a řekla: "Ukaž mu to." Potom odešla z místnosti.

Zmocnila se mne úzkost. "Kam jde?" zeptal jsem se. Vrací se do Bezstátí, jiným členem? Nikdo neměl lepší šanci, že pronikne do blízkosti Mosalové, než Wuová. Vzpomněl jsem si, jak spolu procházely hotelovou halou, rozesmáté, skoro ruku v ruce.

"Helen již ví příliš mnoho o teorii Mosalové - a také příliš mnoho o informační kosmologii," vysvětlila mi Devatenáctka.

"Kdyby v tom zašla dál, mohla by vzniknout nebezpečná kombinace. Proto už nechodí na schůzky, na kterých diskutujeme o nových výsledcích. Nemá smysl riskovat."

Mlčky jsem to vstřebal. Posedlost AK tajemstvím dalece přesahovala strach Conroyové z mediálního posměchu nebo potřebu nepozorovaně připravovat atentáty. Oni skutečně věřili, že samotné jejich myšlenky jsou stejně nebezpečné jako kterákoli fyzická zbraň.

Slyšel jsem, jak se kolem nás klidně převaluje oceán, ale okna pouze zrcadlila interiér. Můj odraz vypadal jako někdo jiný: vlasy mi podivně trčely, oči jsem měl zapadlé, kontext byl úplně špatný. Představil jsem si, že loď je dokonale znehynblá a kabina je ostrůvkem světla ukotveným ve tmě. Zkusil jsem odtáhnout zápěstí, odhadnout sílu polymeru a topologii uzlu. Necítil jsem vůbec žádnou vůli, žádné klouzání. Od chvíle, co mě probudili a vytáhli na palubu, jsem měl břicho stažené hrůzou, byl jsem vynervovaný a rozhozený - ale na okamžik jsem měl pocit, jako by se mi vracelo jasné vědomí z nemocničního pokoje. Svět přestal předstírat smysl: žádná útěcha, žádné tajemství, žádná hrozba.

Pětka - Ital ve středních letech - se přestal vrtat v elektronice. Obrátil se na mě s vyjeveným výrazem, jako bych mu do obličeje mířil tisíciwattovým světlometem a filmovou kamerou z 50.let 20.století.

"Toto je naše poslední superpočítačová simulace založená na všem, co Mosalová dosud publikovala. Ze zcela zřejmých důvodů jsme se záměrně vyhnuli pokusům extrapolovat k TOE - ale i tak je možné přibližně zpracovat následky, k nimž by mohlo dojít, pokud by práce byla někdy dokončena."

Největší obrazovka v kabině, pět metrů na šířku a tři na výšku, se znenadání rozsvítila. Obraz, který ukázala, připomínal složité propletenou masu jemných, pestrobarevných vláken. Na konferenci jsem nic takového neviděl; toto nebylo svíjení, anarchická pěna kvantového vakua. Spíš to připomínalo hutnou kouli provázku zářícího jako neon, který v průběhu několika staletí s vybranou péčí střídavě zamotávali Escher a Mandelbrot. Byly tam symetrie uvnitř symetrií, uzly v uzlech, detaily a motivy, které upoutávaly oko, ale byly příliš složité a propletené, než aby se jejich sledováním dalo dospět k nějakému konci.

"To není pravesmír, že?" řekl jsem.

"Sotva." Pětka se na mě pochybovačně podíval, jako kdyby tušil, že moje neznalost se ukáže být nepřekonatelnou překážkou. "Je to poměrně hrubá mapa informačního prostoru v okamžiku, kdy se Svorník 'stane' Svorníkem. Zkráceně tomu říkáme počáteční konfigurace 'Alfa'." Nijak jsem nezareagoval, a tak znechuceně dodal, jako by se musel uchýlit k formulacím pro děti. "Berte to jako mžikový snímek Vysvětlovacího Velkého třesku."

"A tohle je počátek... všeho? Východiště celého vesmíru?"

"Ovšem. Proč vás to překvapuje? Fyzický, prvotní Velký třesk je o několik řádů jednodušší; dá se charakterizovat pouhými deseti čísly. Alfa obsahuje stamilionkrát víc informací; představa vytvoření galaxií a mlhovin z tohoto je daleko méně bizarní."

To zůstávalo věcí názoru. "Jestli má tohle být obsah lebky Violet Mosalové, nepodobá se to žádné mozkové mapě, kterou jsem měl možnost vidět."

"To doufám," poznamenal řezavě Pětka. "Není to anatomický snímek - ani funkční nervová mapa nebo dokonce síť poznávacích symbolů. Neurony Svorníku - natož jeho lebka - ještě ani neexistují. Toto je čistá informace, která logicky předchází existenci všech fyzických objektů. 'Vědomosti' a 'paměť' Svorníku jsou první. Následuje mozek, v němž jsou zašifrovány."

Ukázal rukou na obrazovku. Klubko motouzu explodovalo a zářící smyčky se rozlétly všemi směry do tmy. "Svorník je minimálně vyzbrojen TOE, je si vědom své existence a disponuje základním objemem pozorování experimentálních výsledků - buď svých, nebo zprostředkovaných - které je třeba vysvětlit. Pokud by mu chyběla informační hustota nebo organizační schéma, aby mohl svou existenci vysvětlit celistvě, celá událost by proběhla podkriticky - žádný vesmír by to neznamenal. Ale pokud by Alfa byla dostatečně bohatá, proces se nezastaví, dokud nevznikne celý fyzický kosmos."

Proces samozřejmě nikdy 'nezačíná' ani se 'nezastavuje' v běžném smyslu - vůbec se neodehrává v čase. Po sobě jdoucí obrázky této simulace jednoduše odpovídají přírůstkům logického pojmového rozsahu - jako kroky v matematickém důkazu, které přidávají k počáteční sadě výchozích předpokladů další vrstvy důsledků. Historie vesmíru je do těchto důsledků zasazena jako... průběh vraždy poskládaný čistou dedukcí z důkazů na místě zločinu."

Mezitím co mluvil, motivy, jichž jsem si všiml na povrchu "Alfy", se vplétaly a vyplétaly do okolního "informačního

vakua". Bylo to jako pozorovat zářivý nový gobelín, který každou sekundou vzniká z jiného pod ním - nitky se povolují tak, aby se daly potáhnout o kousek dál, a potom překombinovat milionem neviditelných rukou. Tisíc jemných variací připomínalo původní kánon, ale objevovaly se také překvapivé nové motivy, zdánlivě z ničeho. Prolínající se fraktálové ostrovy, červené a bílé, se rozdělily a znovu spojily, pokusily se navzájem pohltnout a potom se proměnily v souostroví kříženců. Hurikány uvnitř hurikánů, fialové a zlaté, zapřádaly nic ještě těsněji - načež ty nejminiaturnější víry obrátily svou rotaci a celá hierarchie se rozpadla. Všim tím chaosem a pravidelností pomalu postupovaly maličké zubaté úlomky krystalického stříbra, které pronikaly do všeho a se vším reagovaly.

"Je to krásné technoporno," řekl jsem, "ale co přesně to má ukazovat?"

Pětka zaváhal, ale potom se uvolil upozornit na pět rysů. "Je to věk Země, vybrušovaný do konečné hodnoty, jak do něho přicházejí různé geofyzikální a biologické závěry. Je to obecnost genetického kódu směřující k ustavení selektivní soustavy možností pro vznik života. Tady je základní pravidelnost v chemii prvků..."

"A to si myslíte, že Violet Mosalová upadne do nějakého transu a všechno tohle vymyslí hned po okamžiku své apoteózy?"

Zpražil mě pohledem. "Ne! Tohle všechno logicky vyplývá z informačního obsahu Svorníku v okamžiku Alfa - není to předpověď jeho myšlenkového procesu. Myslíte si, že Svorník bude muset nahlas počítat od jedné do bilionu, aby vytvořil všechna čísla mezi tím, než je aritmetika bude moci použít? Ne. Jednička, nula a sčítání stačí pro zahrnutí všech a nejenom toho. Vesmír není jiný. Pouze vyrůstá z jiné setby."

Podíval jsem se po ostatních. Sledovali obrazovku s nervózním ohromením, ale nebylo na nich vidět nic, co by třeba jenom vzdáleně připomínalo nábožnou hrůzu. Kdyby se dívali na klimatický model překotného skleníkového efektu nebo simulaci srážky s meteorem, vypadalo by to stejně. Utajení tyto lidi odřízlo od jakéhokoli vážného zpochybnění jejich myšlenek, ale pořád si zachovávali jisté zdání racionality. Nevyčarovali údajnou potřebu zabít Mosalovou jen tak ze vzduchu a nevymysleli následně antrokozologii, aby to ospravedlnili. Oni skutečně věřili, že k tomuto nepřijemnému závěru je vede pouze logika.

A možná se tatáž neúprosná logika ještě dala použít k tomu, aby změnili názor. Byl jsem člověk zvenčí, který nic neví, ale přizvali mě, aby mohli vysvětlit svoje počínání světu. Přivedli mě sem, aby mohli obhájit svou věc před budoucími generacemi, ale pokud bych přijal danost jejich podmínek a protiargumentoval jejich jazykem... třeba ještě existovala alespoň malá šance, že bych do nich mohl zasít dost pochybností, abych je přesvědčil, že Mosalovou nemají zabít. Opatrně jsem řekl: "Dobrá. Logický důsledek je zcela jasný; Svorník nemusí promýšlet všechno do nejmenších mikroskopických detailů. Ale neměli bychom si přesto ještě sednout a konečně... zmapovat v plném rozsahu, co z jeho teorie vyplývá? A ujistit se, že nejsou žádné nevyřešené aspekty? I to by byla spousta práce. Třeba je soutěž o dokončení TOE jen prvním krokem k tomu, aby se někdo stal Základem. Jak může vysvětlením něco vzniknout, dokud Svorník neví, že to bylo vysvětleno?"

Pětka mě netrpělivě zarazil. "Svorník s TOE se nedá vysvětlit bez celých dějin lidstva a veškerého předchozího lidského poznání. A stejně jako každý biologický předek nebo bratranec potřebuje svůj díl prostoru a času, který může obývat a pozorovat - své tělo, svou potravu a vzduch, svůj kus země, na kterém může stát - tak každý intelektuální předchůdce nebo současník potřebuje své dílčí vysvětlení vesmíru. Všechno to do sebe zapadá, do mozaiky, která se táhne až k Velkému třesku. Jinak bychom tady nebyli.

Jenže údělem Svorníku je zaujmout bod, kde se všechna vysvětlení sbíhají do jádra, které je dost stručné, aby je dokázala pochopit jediná mysl. Ne proto, aby rekapitulovala celou vědu a historii - pouze proto, aby ji zašifrovala."

Bylo to marné. V jejich hře jsem na ně nestačil; měli léta na to, aby přemýšleli o všech možných námitkách a přesvědčili se, že na ně znají odpověď. A jestli je nedokázal zabrzdit hlavní proud AK, který vycházel z prakticky stejného smýšlení, jakou naději jsem asi měl já?

Zkusil jsem to z jiné strany. "A vám vyhovuje věřit, že jste jenom herec jednoho štetku ve snu nějakého namyšleného teoretika TOE? Vtažený do děje proto, aby ho uchránil před nutností vymyslet způsob, jak by se inteligence mohla vyvinout v druh, který bude mít pouze jednoho jedince?"

Pětka se na mě litostivě podíval. "Teď se uchylujete k oxymóronům. Vesmír není sen. Svorník není avatar nějakého dřímajícího počítačového boha v nějaké vyšší realitě, který by se mohl probudit a zapomenout nás. Svorník ukotvuje vesmír zevnitř. Nikde jinde se to nedá udělat.

Vesmír nemůže mít pevnější základ než logicky soudržné vysvětlení jediného pozorovatele. Co by podle vás bylo miň éterické? TOE, která je prostě pravdivá - jen tak bez důvodu? A co bychom potom byli my? Sen bezduchého pravesmíru? Výplody představivosti vakua? Ne. Poněvadž všechno je přesně tím, čím se to zdá být, bez ohledu na to, z čeho to vychází. A ať je Svorník kdokoli, já jsem pořád živý, pořád si uvědomuji" - kopl do nohy mé židle - "že svět, který obývám, je stabilní. Jediné, co je pro mne důležité, je zajistit, aby to tak zůstalo."

Otočil jsem se k ostatním. Trojka se díval na podlahu; vypadalo to, že je mu celá ta zbytečná snaha ospravedlnit něco před nevděčným světem trapná. Devatenáctka a Dvacítka si mě prohlížely s nadějí, jako kdyby čekaly, že se mi každým okamžikem rozsvítí, jaký jsem hlupák, když se zdráhám přijmout jejich myšlenky.

Jak jsem mohl s těmito lidmi diskutovat? Sám jsem už nevěděl, co je rozumné. Byly tři hodiny ráno; byl jsem mokrá, promrzlý, zajatý a izolovaný, a jich bylo víc. Ovládali žargon zasvěcených, měli výpočetní kapacitu, prvotřídní grafiku, blahosklonnou rétoriku. Antrokozologie měla všechny zastrašující zbraně, které mohla potřebovat - podle Kultury především - aby byla vědou, stejně dobrou nebo špatnou jako kterákoli jiná.

Řekl jsem: "Nabídněte mi jediný experiment, který můžete provést, abyste odlišili všechnu tuhle informační kosmologii od TOE, která je pravdivá jen tak bez důvodu."

Dvacítka tiše řekla: "Tady máte experiment. Tady máte empirický test. Můžeme nechat Violet Mosalovou, aby svou práci nerušeně dokončila. A jestli máte pravdu, nic se nestane. Deset miliard lidí přežije osmnáctý duben - a většina

jich ani nebude vědět, že teorii všeho někdo dokončil a přednesl světu."

Pětka řekl: "Ale jestli se mýlíte..." Ukázal na obrazovku a animace se zrychlila. "Proces musí logicky zasáhnout až do fyzického Velkého třesku, aby nastavil deset parametrů Standardní jednotné teorie pole, aby vysvětlil celou historii Svorníku. Proto trvá tak dlouho vypočítat simulaci. V reálném čase se však pozorovatelné důsledky projeví během několika sekund od okamžiku Alfa - a přinejmenším v lokálním měřítku by jejich trvání nemělo přesáhnout řád minut."

"V lokálním měřítku? To myslíte v Bezstátí?"

"Myslím ve sluneční soustavě. Která sama o sobě by měla vydržet jen několik minut."

Zatímco mluvil, v neokrajovější vrstvě informační tapiserie se začala rozrůstat malá tmavá skvrna. Vysvětlující vlákna se kolem ní odmotávala, uzly, které ve skutečnosti nebyly uzly, se rozplétaly. Zmocnil se mě nepříjemný pocit děja vu; moje vymyšlená metafora pro námitky Wuové proti kruhové logice Mosalové se mi tu předváděla jako podpůrný důkaz k rozsudku smrti.

Pětka prohlásil: "Conroyová a 'hlavní proud' vycházejí z předpokladu, že každá informační kosmologie musí být časově symetrická, takže po okamžiku Alfa bude platit stejná fyzika jako před ním. Jenomže v tom se mýlí. Po Alfě začne TOE Mosalové podkopávat veškerou fyziku, kterou původně zahrnovala. Dá si tolik práce s vytvářením minulosti - jen aby došla k závěru, že nemá budoucnost."

Temná skvrna na obrazovce se začala šířit rychleji, jakoby na znamení. Namítl jsem: "To není žádný důkaz. Nic, čím by tato takzvaná 'simulace' byla podložena, nikdo nikdy neověřil, nemám pravdu? Jenom se pachtíte se soustavou rovnic z informační teorie, aniž byste věděli, zda popisují pravdu nebo ne."

Pětka souhlasil. "Nemůžeme to zjistit. Ale předpokládejme, že se to stane, bez důkazu."

"Proč by mělo?" řekl jsem úpěnlivě. "Jestli je Mosalová Svorník, nepotřebuje tohle..." zaškubal jsem rukama, abych na tu parodii mohl ukázat, "- aby vysvětlila svou existenci! Její TOE to nepředpovídá, nepřipouští to!"

"To je pravda. Ale její TOE nemůže přežít své vyjádření. Může z ní udělat Svorník. Může jí dát spojitou minulost."

Může vyrobit dvacet miliard let kosmologie. Ale jakmile bude jasně vyjádřena, rozloží se na čistou matematiku, čistou logiku." Sepnul ruce, propletl prsty - a potom je pomalu odtáhl. "Vesmír nemůžete udržet pohromadě systémem, který se hlásí k tomu, že mu chybí fyzický obsah. Tím zmizí... tření. Rovnice ztratí oheň."

Tapiserie za ním se rozpadala; všechny květnaté, oslnivé struktury poznání se rozkládaly. Nepožírala je entropie, ani se nezastavovaly a nevracely jako let galaxií; proces jednoduše, neúprosně postupoval k závěru, jenž byl nesporný od začátku. Z "uzlu" okamžiku Alfa byla vytažena všechna možná přeskupení smyslu - kromě toho úplně posledního.

Nebyl to vůbec žádný uzel: byla to obyčejná smyčka, která nevedla nikam. V barvách tisíce různých vysvětlovacích nitek byla zakódována jen neznalost jejich skrytých spojení. A vesmír, který si pomohl k existenci tím, že tato vysvětlení zapředl do miliardy propletených, čím dál složitějších hierarchií... se konečně rozmotával v holé konstatování své tautologie.

Ve tmě se vteřinu točil jasný bílý kruh a potom obrazovka ztmavla.

Demonstrace skončila. Trojka mě začal pomalu odvádět od židle.

"Musím vám něco říct," promluvil jsem mírným tónem. "Zatáhl jsem to přede všemi - před SeeNetem, Conroyovou, před Kuwalem. Sarah Knightová na to nikdy nepřišla. Neví to nikdo kromě mne a Mosalové. Ale vy to potřebujete slyšet."

"Posloucháme," ozvala se Dvacítka. Stála vedle zhaslé obrazovky a trpělivě se na mne dívala, s ukázkovým výrazem zdvořilého zájmu.

Byla to má poslední šance přimět je, aby si to rozmysleli. Usilovně jsem se snažil soustředit se, představit si sebe na jejich místě. Změnilo by se něco na jejich plánech, kdyby věděli, že Buzzo se mýlí? Pravděpodobně ne. Mosalová by byla stejně nebezpečná, ať s kandidáty na její místo nebo bez nich. Pokud by Nišide zemřel, s jeho intelektuálním dědictvím by bylo možné dál pracovat - a oni by se jednoduše vrhli chránit jeho nástupce a zabít Mosalovou.

Pravil jsem: "Violet Mosalová dokončila svou TOE už v Kapském Městě. Výpočty, které teď dělá, jsou jenom křížové kontroly; skutečná práce skončila před několika měsíci. Takže... se již stala Svorníkem. A nic se nezměnilo, obloha nepadá, jsme tady pořád." Pokusil jsem se zasmát. "Experiment, o němž si myslíte, že znamená příliš velké riziko, se již stal. A my jsme to přežili."

Dvacítka se na mě dál dívala, aniž se její výraz nějak změnil. Zaplavila mne prudká vlna rozpaků. Najednou jsem si uvědomoval každý sval svého obličejce, úhel své hlavy, schýlenost ramenou, směr svého pohledu. Připadal jsem si jako hrouda hlíny přibližně ve tvaru člověka, kterou je třeba s velkým úsilím modelovat, aby dostala přesvědčivou podobu člověka, jenž mluví pravdu.

A věděl jsem, že každá kost, každý pór, každá buňka mého těla zrazuje úsilí, s nímž se to snažím zakrýt.

Pravidlo číslo jedna: Nikdy nepřiznávej, že jsou nějaká pravidla.

Dvacítka pokynula Trojce a muž mě odváděl od židle. Odvedli mě zpátky k nákladové komoře, spustili mě vrátkem dolů a znovu mě svázali s Kuwalem.

Když pak ostatní začali šplhat nahoru po provazovém žebříku, Trojka zaváhal. Přikrčil se ke mně a pošeptal mi jako dobrý přítel, který uděluje bolestivou, ale důležitou radu: "Nemám ti za zlé, žeš to zkusil, příteli. Ale vážně ti ještě nikdo neřekl, že jsi ten nejhorší lhář pod sluncem?"

Když jsem dokončil líčení mediální prezentace, kterou mi zabijáci předvedli, Kuwale řeklo na rovinu: "Nenamlouvejte si, že jste měl nějakou naději. Není člověk, který by jím to dokázal vymluvit."

"Ne?" Nevěřil jsem mu. Ti lidé se přesvědčili sami, vzájemným působením. Musel existovat způsob, jak jim přímo před očima rozvrátit tu jejich údajně nenapadnutelnou logiku, přinutit je, aby pohlédli do tváře její absurdnosti.

Ale nepodařilo se mi ho najít. Nedokázal jsem jím proniknout do hlavy.

Zjistil jsem si od Svědka, kolik je hodin. Skoro svítalo. Nedokázal jsem zastavit chvění; kluzká vrstva řas na podlaze mi připadala vlhčí než kdy jindy a tvrdý polymer pod ní studil jako ocel.

"Mosalová bude pod velice přísnou ochranou." Kuwale bylo v depresi, když jsem je opustil, zdálo se však, že v mé nepřítomnosti opět narazilo na žilu vzdorovitěho optimismu. "Poslalo jsem kopii genomu vaší zmutované cholery ostraze konference, aby věděli, jakému riziku čelí - i když to sama Mosalová neuzná. A v Bezstátí je spousta jiných stoupenců hlavního proudu AK."

"Víš snad někdo v Bezstátí, že je do toho zapletená Wuová? A stejně... Wuová mohla Mosalovou nakazit biozbraní už před několika dny. Myslíte si, že by přiznali všechno na kameru, kdyby atentát už nebyl hotová věc? Jestli chtěli mít jistotu, že se jim dostane náležité pozornosti, museli to provést včas a vyhnout se zmatku, než podezření padne na všechny od PAFKO po EnGeneUnity. Ale bylo by to poslední, co by udělali, než budou mít jistotu, že je mrtvá, a uprchnou z Bezstátí." Znamenalo to, že všechno, co jsem řekl nahoře, opravdu nemohlo nic změnit? Ne tak docela. Stále mohli poskytnout protilátku, vlastní, již existující magickou kulku.

Kuwale zmlklo. Poslouchal jsem, jestli uslyším vzdálené hlasy nebo kroky, ale neozvalo se nic; jenom skřípání trupu a šum tisíce vln.

Tak dopadly moje velkolepé vize, jak se znovuzrodím prostřednictvím nepřízně osudu coby neohrožený bojovník za technolibération. Jediné, co jsem dokázal, bylo to, že jsem se zapletl do nebezpečné hry mezi konkurenčními šílenými stvořiteli boha - a byl jsem rychle vrácen na místo, které mi v životě náleží: zprostředkovatele myšlenek někoho jiného. Kuwalo řeklo: "Myslíte, že nás teď monitorují? Nahoře na palubě?"

"Kdo ví?" Rozhlédl jsem se po tmavém podpalubí; nebyl jsem si jistý ani tím, jestli slabé šedivé světlo, které by mohla být protější stěna, je reálné nebo je to pouze síťnicová porucha a představitost. Zasmál jsem se. "Co bychom asi tak mohli udělat? Vyskočit šest metrů do vzduchu, udělat díru do poklopu a potom přeplavat sto kilometrů - to všechno naaranžování jako siamská dvojčata?"

Ucítl jsem náhlé, prudké škubnutí provazem, jenž mi svazoval ruce. Popuzeně jsem se málem neudržel a hlasitě jsem zaprotestoval - ale včas jsem se zarazil. Zdálo se, že Kuwale dobře využilo hodiny, kdy nemělo zápestí vražená mezi naše záda. Podařilo se mu trochu uvolnit svá pouta a potom smýčku schovat mezi ruce... což mu pro změnu mohlo pomoci nechat je trochu od sebe, když nás znovu svazovali k sobě? Nevím, jaký eskamotérský trk použilo, ale po několika dalších minutách bolestivě manipulace napětí v provazu zmizelo. Kuwale vyprostilo ruce z prostoru mezi námi a zešířila si je protáhlo.

Neubráníl jsem se vlně upřímné, hloupé radosti - ale čekal jsem nevyhnutelný zvuk těžkých bot na palubě.

Infračervené kamery uvnitř podpalubí, nepřetržitě vyhodnocované softwarem, by tento prohrěšek snadno zaregistrovaly.

Ticho se protahovalo. - Rozhodnutí zajmout nás zřejmě vzniklo bez přemýšlení, když zachytili můj telefonát Kuwalemu. Kdyby si to naplánovali předem, měli by přinejmenším pouta. Jestli se to odehrálo tak narychlo, možná byla jejich sledovací technika stejně podřadná jako jejich provazy a sítě.

Kuwale se zachvělo úlevou - záviděl jsem mu; sám jsem měl ramena bolestivě stažená křečí - a potom vmáčklo ruce zpátky do mezery.

Polymerový provaz byl kluzký a pevně zauzlený, a Kuwale mělo ostříhané nehty (několikrát se mi zaryly do masa). Když jsem měl konečně ruce rozvázané, byl to antiklimax; vlna radostného vzrušení už dávno opadla a já jsem věděl, že nemáme nejmenší šanci na útek. Ale všechno bylo lepší než sedět ve tmě a čekat na hodinu, kdy se svět dozví o smrti Mosalové.

Síť byla vyrobena z nějakého moderního plastu, který se selektivně přichytával ke své druhé straně - pravděpodobně kvůli usnadnění oprav - a spojení bylo stejně pevné jako vlastní materiál. Ale když nás pevně omotali, měli jsme ruce za zády; teď, když byly volné, vznikla malá vůle - nějaké čtyři, pět centimetrů. Nemotorně jsme se postavili. Na řasovém slizu nám klouzaly boty. Vydechl jsem a zatáhl jsem břicho; byl jsem rád, že jsem v poslední době držel půst. Prvních deset pokusů skončilo neúspěšně. Ve tmě jsme potřebovali deset nebo patnáct minut zkoušení, abychom zjistili, jak se postavit, aby se náš objem minimalizoval po celé délce. Připadalo mi to jako příklad namáhavé, nesmyslné činnosti, kterou budou muset soutěžící předvádět při hrách v pekle. Ve chvíli, kdy se síť dotkla podlahy, jsem už vůbec necítil lýtko; udělal jsem několik kroků po podpalubí a málem jsem upadl. Slyšel jsem tichý zvuk nehtů klouzajících po plastu; Kuwale se již potýkalo s provazem, který mu stahoval nohy. Mně se podruhé nikdo neobtěžoval nohy svazovat. Udělal jsem ve tmě několik kroků, abych rozchodil křeče; chtěl jsem maximálně využít hluboké iluze svobody, dokud ji mám.

Vrátil jsem se k místu, kde sedělo Kuwale, a sklonil jsem se, až jsem rozeznal bělma jeho očí; zvedlo ruku a přitisklo mi vertikálně vztyčený prst na rty. Souhlasně jsem přikývl. Zatím se zdálo, že máme štěstí - žádná IR kamera - ale pořád jsem mohli být sledováni zvukově a nedalo se říct, jakou úroveň by odposlouchávací software mohl mít.

Kuwale vstalo, otočilo se a zmizelo; jeho tričko bylo po tak dlouhé době bez slunečního světla mrtvé. Čas od času jsem zaslechl kviknutí vlhkých podrážek jeho bot; zdálo se, že pomalu obchází nákladový prostor kolem dokola. Neměl jsem tušení, co se snaží najít - nějakou nepravděpodobnou poruchu ve struktuře jako takové? Stál jsem a čekal. Slabá čárka světla se na podlaze objevila znovu, stěží viditelná. Svítalo a denní světlo mohlo znamenat jediné to, že na palubě bude víc probuzených lidí.

Slyšel jsem, že se Kuwale blíží; nahnatelo mi ruku a potom mne vzalo za loket. Šel jsem s ním do kouta komory.

Přitisklo mi ruku ke stěně v asi metrové výšce. Našlo nějaký obslužný panel s ochranným krytem, malá odpružená

dvířka v jedné rovině se zdí. Nevšiml jsem si jich, když nás spouštěli dovnitř, ale stěny byly špinavé a flekaté, což vytvářelo účinnou kamufláž.

Prozkoumal jsem odkrytý panel prsty. Byla tam nízkonapětová zásuvka na stejnosměrný proud. Dvě omotaná kovová potrubí široká několik centimetrů, pod nimiž byly pákové regulátory průtoku. Netušil jsem, co dodávají - nebo co mají pumpovat ven - ale nepřišlo mi to jako nějaký zvláštní přínos. Pokud si Kuwale nepředstavovalo, že komoru zaplavíme, abychom mohli vyplavat k průlezu.

Málem jsem to přehlédl. Na opačném konci panelu byl kruhový otvor s mělkým okrajem, široký jen pět nebo šest milimetrů.

Port optického rozhraní.

Propojený s čím? S hlavním počítačem lodi? Jestliže původním účelem lodi bylo převážení nákladu, možná odsud mohl člen posádky s přenosným terminálem odesílat inventární data. Na rybářské lodi pronajaté antroposmologům jsem neměl velkou naději, že bude vůbec k něčemu nakonfigurovaný.

Rozepnul jsem si košili a spustil jsem Svědka. Software měl ve svém menu možnost jednoduchého "virtuálního terminálu", díky němuž jsem si mohl prohlédnout přicházející data a dělat, že píšu, jako bych měl klávesnici. Zpřístupnil jsem rozhraní ve svém pupku a přitiskl jsem se ke zdi, abych se pokusil dostat oba konektory do zákrytu. Bylo to nemotorné - ale po vysoukání se z rybářské sítě mi to nepřipadalo jako nijak těžký úkol.

Nejlepší výsledek, jehož jsem dosáhl, byl krátký příval nahodilého textu, po němž následovalo chybové hlášení přímo od softwaru. Přijímal odpovídací signál, ale data byla naprosto nesrozumitelně zakódovaná. Oba porty byly zásuvky, do nichž se měl zastrkovat konektor propojovací šňůry. Díky totožným ochranným obrubám zůstávaly příliš daleko od sebe - jejich fotodetektory byly milimetr mimo zaostřovací rovinu laserů svého signálu.

Ustoupil jsem a pokusil jsem se neprojevit své zklamání slyšitelně. Kuwale mě tázavě vzalo za ruku. Položil jsem si jeho ruku na obličej, zavrtěl jsem hlavou a potom jsem zavedl jeho prst na svůj umělý pupek. Poplácalo mě po rameni: Rozumím. Fajn. Zkusili jsme to.

Sklesle jsem se opřel o stěnu vedle panelu. Napadlo mě, že kdybych si přiznání AK nechal pro sebe, vina by stále mohla padnout na EnGeneUnity. Kdyby se Helen Wuová a její přátelé odněkud z úkrytu pokusili následně přihlásit k odpovědnosti, s největší pravděpodobností by je všichni považovali za bezvýznamné blázný a nevěnovali by jim pozornost. O antroposmologech nikdo nikdy neslyšel. Mučednictví Mosalové stále mělo potenciál prolomit bojkot. Už jsem se slyšel, jak si v duchu znovu a znovu odříkávám odůvodnění pro uklidnění svědomí: Ona by to tak jistě chtěla.

Sundal jsem si opasek a zarazil jsem hrot přezky do masa vedle svého kovového pupku. Kolem chirurgické oceli byla tenká vrstva uměle vypěstované spojovací tkáně, která chránila trvalou ránu před infekcí; při zvuku trhajícího se kolagenu jsem zatnul zuby, jenomže tam nebyla žádná nervová zakončení, která by poškození mohla zaregistrovat. Avšak o několik centimetrů níž jsem narazil na kovovou obrubu, která udržovala port na místě. Páčením jsem odtáhl tkáň od trubice a podařilo se mi protlačit hrot kolem okraje příruby.

Vypadalo to jako operační zákrok pro kutily: zvětšit existující otvor v břišní stěně o nějakých sedm osm milimetrů. Mé tělo nesouhlasilo. Já jsem však vytrval. Rýpal jsem kolem obruby a snažil jsem se ji vykrotit. Z místa se zatím šířily protichůdné vlny signálních látek, které mě střídavě trestaly bolestí ostrou jak břitva nebo přinášely analgetickou útěchu. Kuwale ke mně přišlo a pomohlo mi otvor roztáhnout. Když zavádilo teplými prsty o jizvy, kde jsem se pořezal před Ginou, zjistil jsem, že mám erekci: byla to z tolika důvodů nepatřičná reakce, že jsem málem vyprskl směchy. Do očí mi stékal studený pot, krev mi crčela ke genitáliím - a moje tělo dál slepě signalizovalo touhu. A pravdou bylo, že kdyby aso bylo svolné, s radostí bych si lehl na podlahu a pomiloval se jakýmkoli způsobem. Jen abych na sobě cítil víc jeho kůže. Abych uvěřil, že jsme dosáhli nějakého spojení.

Schovaná ocelová trubička vyšla ven. Za ní se táhl kousek zakrváceného optického vlákna. Odvrátil jsem se a vyplivl jsem kyselou chuť, která se mi stoupla do úst. Naštěstí nenásledovalo nic dalšího.

Počkal jsem, až se mi přestanou třást prsty, potom jsem to všechno vyčistil o svou košili a odšrouboval jsem celou koncovou část. Okénko portu tak zůstalo obnažené, volné. Vypadalo to spíš jako obřízka než plastická operace penisu - a na první pohled to kvůli milimetrovému zasunutí nestálo za to. Schoval jsem si kovovou předkožku do kapsy, vyhledal jsem zásuvku na stěně a zkusil jsem to znovu.

Přede mnou se objevila velká, jásavá písmena, modrá na bílém - oslnit mě ovšem nemohla, avšak šok to nebyl o nic menší.

Flotila Mitsubishi Šanghaj Modelové označení LMHDV-12-5600 Možnosti v nouzové situaci: S - vystřelit světlice R - zapnout radiomaják

V naději, že najdu nějaké širší menu, jsem vyzkoušel všechny možné kódy pro změnu režimu, ale bylo to všechno.

Úplný seznam možností. K nádherným představám, jimiž jsem se ani neodvažoval zabývat, patřilo spojení s hlavním lodním počítačem, okamžitý přístup na internet, archivace předem nahraného přiznání AK na dvacet bezpečných míst a současně odeslání kopií všem účastníkům Einsteinovské konference. Toto však byl pouze zakrnělý nouzový systém, pravděpodobně zabudovaný do projektu pro splnění minimálních zákonných požadavků a následně ignorovaný, když třetí strana vybavila loď pořádnou komunikační a navigační technikou.

Ignorovaný - nebo odpojený?

Zadal jsem na virtuální klávesnici R.

Virtuální obrazovkou proběhl text jednoduchého tísňového vysílání. Udával typové a výrobní číslo lodi, zeměpisnou šířku a délku - pokud jsem si správně pamatoval mapu Bezstátí, byli jsme blíž ostrova, než jsem si myslel - a oznamoval, že "osoby, které přežily" se nacházejí v "hlavní nákladové komoře". Náhle se mne zmocnilo silné podezření, že kdybychom si dali tu práci a prohledali zbytek nákladního prostoru, možná bychom našli další skříňku, v níž by se

skrývala dvě červená tlačítka o velikosti pěsti, popsaná RADIOMAJÁK a SVĚTLICE - jenomže jsem o tom nechtěl přemýšlet.

Někde nahoře na palubě začala vřskat siréna.

Kuwale se vyděsilo. "Co jste udělal? Spustil požární poplach?"

"Odeslal jsem SOS. Říkal jsem si, že světlicemi bychom si mohli nadělat problémy." Zavřel jsem skříňku a začal jsem si znovu zapínat zakrvácenou košili, jako by mohlo něčemu pomoci, když schovám důkazy.

Slyšel jsem, jak po palubě běží někdo těžký. O několik vteřin později siréna zmlkla. Potom se poklop zvedl do poloviny a dolů na nás nahlédl Trojka. Držel pistoli, skoro jako by byl duchem nepřítomný. "Myslíte si, že vám to nějak pomůže? Už posíláme kód, že to byl planý poplach; nikdo tomu nebude věnovat pozornost." Vypadal spíš zmateně než rozčileně. "Když budete sedět na prdeli a přestanete se do toho srát, brzy budete volní. Co třeba spolupracovat?" Spustil žebřík a sám slezl dolů. Podíval jsem se nahoru na proužek bledé jitrny oblohy za ním; zahlédl jsem blednoucí satelit, ale neměl jsem jak se s ním spojit. "Sedněte si a svažte si nohy. Když to uděláte pořádně, možná dostanete snídani." Široce zív, pak se otočil a křikl: "Giorgio! Anno! Pojdte mi pomoci!"

Kuwale se k němu vrhlo; v životě jsem neviděl, aby se někdo pohyboval tak rychle. Trojka zvedl pistoli a střílel je do stehna. Kuwale zavrávalo, udělalo piruetu, ale stále se pohybovalo vpřed. Trojka dál mířil přímo na ně. Potom se Kuwalemu podlomila kolena a hlava mu poklesla. Když mně v lebce dozněla ozvěna výstřelu, uslyšel jsem, jak lapá po dechu.

Stál jsem a křičel jsem na něho nadávky, i když jsem pořádně nevěděl, co říkám. Nevnímal jsem: měl jsem chuť vzít nákladovou komoru, loď a oceán a všechno to odměst jako pavučiny. Postoupil jsem dopředu. Divoce jsem mával rukama a chrлил ze sebe nadávky. Trojka se na mě zmateně podíval, jako by nechápal, proč všechen ten povyk. Udělal jsem další krok a on namířil pistoli na mě.

Kuwale se vymrštilo a srazilo ho na podlahu. Než stačil vstát, skočilo na něho, přidrželo mu paže a udeřilo mu pravou rukou o podlahu. Byl jsem tak přesvědčený marností boje, že jsem v první chvíli zůstal ochromený, ale pak jsem se rozběhl na pomoc.

Trojka musel vypadat jako shovívavý otec, který si hraje se dvěma bojovnými pětiletými caparty. Zaškubal jsem hlavní pistole, která trčela z jeho mohutné pěsti; kdyby byla zapuštěná do kamene, dopadlo by to stejně. Vypadalo to, že se klidně postaví na nohy, jen co popadne dech, a bude mu úplně jedno, jestli na něm visí nebo nevisí drobné Kuwale.

Kopl jsem ho prudce do hlavy. Zuřivě zaprotestoval. Přemohl jsem odpor a zaútočil jsem opakovaně na totéž místo. Kůže nad okem se mu roztrhla. Zarazil jsem do rány patu, přikřičel jsem se a zatahal jsem za pistoli. Vykřikl bolestí a nechal ji vyklouznout. Jedním pohybem se částečně posadil a odhodil Kuwale stranou. Výstřelil jsem do podlahy za sebou; chtěl jsem ho odradit, aby mě nenutil použít ji. Další výstřel se rozlehl shora. Podíval jsem se tam.

Devatenáctka - Anna? - ležela na břiše u okraje nákladové komory.

Namířil jsem pistoli na Trojku a ustoupil jsem o několik kroků. Díval se na mě, krvavý a vzteklý - ale bylo na něm vidět, že je pořád zvědavý, snaží se pochopit moje nesmyslné chování.

"Vy to chcete, že? Aby došlo k rozpletení. Vy chcete, aby Mosalová svět rozložila." Zasmál se a zavrtěl hlavou.

"Jdete s křížkem po funuse."

"Je to všechno zbytečné," zakřičela Anna. "Prosím. Odložte tu pistoli a za hodinu budete zpátky v Bezstátí. Nikdo vám nechce ublížit."

Zařval jsem: "Přineste mi fungující notepad. Rychle. Máte dvě minuty, než mu vystřelím mozek z hlavy." Myslel jsem to vážně - i když jenom na dobu, než jsem ta slova ze sebe dostal.

Anna se odplazila od okraje; uslyšel jsem rozčilený šepot, jak se radila s ostatními.

Kuwale se dobelhalo ke mně. Rána mu stále dost krvácela; kulka evidentně minula stehenní tepnu. Dýchalo však přerývaně, potřebovalo pomoc. "Oni to neudělají," prohlásilo. "Budou dál zdržovat. Představte si sebe na jejich místě..."

Trojka klidně řekl: "Má pravdu. Nehledě na to, jak si kdo cení mého života... jestli se Mosalová stane Svorníkem, stejně všichni zemřeme. Jestli se ji snažíte zachránit, nemáte co nabídnout - protože všechno, čím můžete pohrozit, je tak jako tak pasé."

Zalétl jsem pohledem nahoru k palubě; stále jsem slyšel, jak se dohadují. Jestli věřili své víře natolik, aby zabili Mosalovou - čímž si zpackají život a stanou se pokryteckými uprchlíky, schovávajícími se někde na mongolském či turkmenistánském venkově, bez sebemenšího podílu na mediálních právech - hrozba, že zemře další člověk, jejich přesvědčení nenahlodá.

"Myslím, že vaše práce naléhavě potřebuje odborné posouzení."

Podal jsem zbraň Kuwalemu, sundal jsem si košili a ovázal mu ji kolem nohy. Sám už jsem nekrvácel: z roztržené těsnici tkáně prosakoval bezbarvý balzám obsahující antibiotika a prostředky na podporu srážení.

Vrátil jsem se k technickému panelu a znovu jsem se připojil. Jelikož byl nezávislý na hlavním počítači, nouzový systém se nedal vypnout; zopakoval jsem SOS a potom jsem odpálil světlice. Zaslechl jsem tři hlasitá zasyčení unikajícího plynu - a potom se začala po protější stěně šířit nemilosrdně ostrá aktinická záře a nahrazovat měkké ranní světlo. Hnědá patina skvrn od řas nebyla nikdy zřetelnější - ale úplně ztratila svou maskovací schopnost: ukázaly se hrany další zapuštěné skříňky a černá, jako by vyleptaná mežera kolem ochranného krytu. Nahlédl jsem dovnitř - byla tam dvě velká tlačítka, přesně jak jsem tušil, a nouzový přívod kyslíku. Při pozornějším ohledání jsem si pod skvrnami na dvířkách skříně všiml nepatrného náznaku záhadného loga - nesrozumitelného ve všech jazycích a kulturách.

Rozhovor nahoře utichl. Doufal jsem, že nezpanikaří a nepodniknou na nás překvapivý útok.

Zdálo se, že Trojka je v pokušení říct něco neuctivého, ale nakonec si to nechal pro sebe. Nervózně pokukoval po

Kuwalem: možná dospěl k závěru, že ono je ten opravdový fanatik, který chce rozpletení, zatímco já jsem mu jenom naletěl, a proto mu pomáhám.

Světlice stoupala k zenitu a naplňovala podpalubí svým světlem. "Já to nechápu," řekl jsem. "Jak se dostanete do stadia, kdy jste ochotni zabít nevinnou ženu jenom proto, že podle nějakého počítače může rozpoutat Armageddon?" Trojka dal gestem najevo, že s bláznou se bavit nebude. "A tak jste si našli teorii, která dokáže spočítat každou TOE. Systém, který dokáže svým vysvětlením přebít jakoukoli fyziku. Ale nic si nenalhávejte, to není věda. Je to asi tak stejné, jako byste našli způsob, jak sečíst gematrická čísla ve jménu 'Mosalová', aby vám vyšlo 666."

Trojka klidně řekl: "Zeptejte se Kuwaleho, jestli jsou to všechno jenom kabalistické žvásty. Zeptejte se ho na Kinshasu ve třiačtyřicátém."

"Cože?"

"To jsou jenom... podvržené kecy." Kuwale se potilo a jevilo známky toho, že upadá do šoku. Vzal jsem si pistoli a aso si odešlo sednout ke stěně.

"Zeptejte se ho, jak zemřel Muteba Kazadi," ozval se znovu Trojka.

"Bylo mu osmasedmdesát let," řekl jsem. Snažil jsem se vzpomenout si, co jeho životopisci řekli o jeho smrti; vzhledem k jeho věku jsem tomu nevěnoval zvláštní pozornost. "Myslím, že slova, která hledáte, jsou 'mozkové krváčení'."

Trojka se nevěřicně zasmál a mne zmrazilo. Bylo jasné, že jejich víra musí být podložena něčím pádnějším než čistě informační teorií: měli také alespoň jedno mýtické úmrtí na následky zakázaného poznání - aby všemu dodali váhu, aby se přesvědčili, že abstraktní úvahy mají zuby.

"Dobrá," řekl jsem. "Ale když Muteba svým odchodem nezpůsobil zhroucení vesmíru... proč by měla Mosalová?"

"Muteba nebyl odborník na TOE; nemohl se stát Svorníkem. Nikdo přesně neví, co dělal, všechny jeho poznámky se ztratily. Ale někteří z nás mají za to, že našel způsob, jak míchat informace - a když se to stalo, neunesl ten šok."

Kuwale si pohrdavě odfrkl.

"Co má znamenat 'míchat informace'?" zeptal jsem se. Trojka odpověděl: "V každé fyzikální struktuře jsou zakódované informace - ale za normálních okolností se chování struktury řídí jen fyzikálními zákony." Ušklíbl se. "Hodte zároveň bibli a Newtonovy Principia a budou padat celou dobu vedle sebe. Skutečnost, že samotné fyzikální zákony jsou informace, je neviditelná, nepodstatná. Jsou stejně absolutní jako newtonovský časoprostor - pevný horizont, nikoli hráč."

Jenomže nic není čisté, nic není nezávislé. Čas a prostor se mísí vysokými rychlostmi. Na kvantové úrovni se mísí makroskopické možnosti. Čtyři síly se mísí při značně vysokých teplotách. A fyzika a informace se mísí... při neznámém procesu. Není jasná ani část symetrie, natož pak podrobná dynamika. Ale stejně tak by jej mohlo odstartovat čisté poznání - poznání samotné informační kosmologie, zašifrované do lidského mozku - jako kterýkoliv fyzikální extrém."

"A výsledek?"

"To se dá těžko předpovědět." Krev na jeho obličeji připomínala v záři světlice černou plodovou blánu. "Možná... obnažení nejhlubší jednoty, odhalení toho, jak přesně fyzika při vysvětlování vzniká - a naopak. Otočení vektoru, ukázání celého skrytého mechanismu."

"Vážně? Jestli Muteba dospěl k tak kolosálnímu kosmickému odhalení, jak víte, že to z něho v okamžiku před smrtí neudělalo Svorník?" Věděl jsem, že nejspíš plýtvám s dechem, ale nemohl jsem se přestat snažit dostat Mosalovou z nesnázi.

Trojka odměnil mou nevědomost samolibou grimasou. "To asi ne. Viděl jsem modely informačního kosmu se Svorníkem, který míchal. A vím, že my v takovém vesmíru nežijeme."

"Proč?"

"Protože po okamžiku Alfa by to strhlo všechny ostatní. Exponenciální růst: míchal by jeden člověk, pak dva, čtyři, osm... kdyby se to v třiačtyřicátém stalo, všichni bychom už následovali Mutebu Kazadiho. Všichni bychom věděli z první ruky, co přesně ho zabilo."

Světlice na svém sestupu zmizela z dohledu a opět uvrhla podpalubí do šera. Spustil jsem Svědka a opět jsem okamžitě přizpůsobil oči okolnímu světlu.

Kuwale řekl: "Andrewe! Poslouchejte!"

Trupem procházel hluboký, rytmický, tepavý zvuk a byl čím dál hlasitější. Konečně jsem se naučil poznat magneto-hydrodynamický motor - a tenhle nepatřil nám.

Čekal jsem, s břichem staženým nejistotou. Ruce se mi začínaly třást stejně prudce jako Kuwalemu. Po několika minutách se z dálky ozval křik. Slova jsem nerozeznal, ale byly to nové hlasy s polynéským přízvukem.

Trojka tiše řekl: "Buďte zticha, nebo budou všichni muset zemřít. Copak vám Violet Mosalová stojí za tučt farmářů?"

Zíral jsem na něho a cítil jsem závrať. Uvažovali by ostatní stoupenci AK také tak? Kolik reálných smrtí by potřebovali, než by byli ochotni přiznat, že se mohli zmýlit? Nebo úplně podlehl morálnímu kalkulu, v němž i sebemenší šance, že by mohlo dojít k rozpletení, měla větší váhu než jakýkoli zločin, jakýkoli násilný prostředek?

Hlasy se přibližovaly, potom se motor zastavil; znělo to, jako by rybářská loď přijela bokem až k naší. Ale v dálce jsem už slyšel další.

Zaslechl jsem útržky rozhovoru: "Ale já jsem vám tuhle loď pronajala, takže za ni mám odpovědnost. Nouzový systém se neměl porouchat." Byl to hluboký ženský hlas, nechápavý, rozumný a neodbytný. Podíval jsem se na Kuwale.

Pohled na to, jak trpí, mě silně rozrušil; neměl jsem důvěru k tomu, co k němu začínám cítit, ale o to teď nešlo.

Potřebovalo ošetření, museli jsme se dostat pryč.

Jenže kdybych zakřičel - kolik lidí bych tím ohrozil? Uslyšel jsem, jak se blíží třetí loď. Možná... kód planého

poplachu... SOS... světlice. Zdálo se, že celá místní flotila usoudila, že je to dost zvláštní, aby se podívali, co se děje. I

kdyby všichni tito lidé byli neozbrojení, stoupenci AK teď byli ve výrazné menšině.

Zvedl jsem hlavu a zařval jsem: "Tady!"

Trojka se napjal, jako kdyby se chystal k pohybu. Vystřelil jsem do podlahy vedle jeho hlavy a on znehybněl. Zatočila se mi hlava a čekal jsem, až zarachotí kulomet. Bylo to šílenství - co jsem to udělal?

Po palubě zadupaly těžké kroky, ozval se další křik.

K okraji nákladové komory se přiblížila Dvacítka a vysoká Polynésanka v modré pracovní kombiněze. Farmářka se podívala dolů na nás a zamračila se. Pak řekla: "Jestli vám vyhrožovali násilím, posbírejte své důkazy a vraťte se s tím na ostrov k rozhodčímu soudci. Ale ať se tady odehrálo cokoli, nemyslete, že by bylo lepší, kdyby se obě strany dostaly od sebe?"

Dvacítka předstírala rozhořčení: "Schovali se na palubě, ohrožovali nás střelnými zbraněmi a vzali si jednoho jako rukojmí! A vy si myslíte, že vám je vydáme, abyste je mohli pustit?"

Farmářka se podívala přímo na mě. Nemohl jsem mluvit, ale podíval jsem se jí do očí a nechal jsem pravou ruku klesnout k tělu. Potom znovu, s kamennou tváří promluvila na Dvacítku: "Ráda vám dosvědčím, co jsem tady viděla. Takže jestli jsou ochotní propustit rukojmí a odjet s námi, máte mé slovo, že spravedlnost nebude ošizena."

Na okraji nákladového prostoru se objevili čtyři další farmáři. Kuwale, které stále sedělo u stěny, zvedlo ruku na pozdrav a polynésky něco zavolalo. Jeden z farmářů se chraptivě rozesmál a odpověděl. Vzedmula se ve mně vlna naděje. Loď byla plná lidí - a stoupenci AK tváří v tvář vyhlídce masakru couvli.

Zastrčil jsem si pistoli do zadní kapsy. "Může jít!" křikl jsem nahoru.

Trojka s mrzutým výrazem vstal. "Stejně je mrtvá," poznamenal jsem tiše. "Sám jste to řekl. Už jste zachránce vesmíru."

Poklepal jsem si prstem na břicho. "Myslete na své místo v dějinách. Nepokazte si teď svůj image." Vyměnil si pohled s Dvacítkou a pak začal lézt po provazovém žebříku nahoru.

Zahodil jsem pistoli do kouta nákladového prostoru a šel jsem pomoci Kuwalemu. Stoupalo po žebříku pomalu. Já jsem lezl za ním a doufal jsem, že bych je zachytil, kdyby se neudrželo.

Na palubě muselo být snad třicet farmářů - a osm stoupenců AK, většinou s pistolemi, kteří vypadali mnohem nervózněji než neozbrojení anarchisté. Zopakoval jsem si zděšení při představě, co se mohlo stát. Rozhlédl jsem se, jestli někde uvidím Helen Wuovou, ale nebyla tam. Vrátila se v noci na ostrov, aby dohlédla na smrt Mosalové?

Žádný čluň jsem neslyšel... ale klidně si mohla vzít potápěčskou výstroj a odjet na rybářském kombajnu.

Když jsem vykročili ke kraji paluby, kde obě lodi spojoval rozkládací můstek, Dvacítka zavolala: "Nemyslete si, že odsud odejdete s ukradeným majetkem."

Farmáře již docházela trpělivost; otočila se ke mně. "Co kdybyste vyprázdnil kapsy a ušetřil nám čas? Váš přítel potřebuje lékaře."

"Já vím."

Dvacítka ke mně přistoupila a významně se rozhlédla po palubě. Krev mi ztuhla v žilách. Ještě to neskončilo. Doufali, že to, co udělali Mosalové, už se nedá zvrátit... ale nebyli si jisti a byli ochotni raději začít střílet, než by mne propustili s filmovým materiálem, který dokazoval, že nebezpečí je reálné.

Znali Mosalovou až příliš dobře. Neměl jsem ponětí, jak bych ji bez toho přesvědčil; věřila, že jsem už jednou udělal planý poplach.

Neměl jsem však na výběr. Aktivoval jsem Svědka a všechno jsem smazal. "Tak. Je to. Vymazal jsem to."

"Nevěřím vám."

Pokynul jsem k vylézajícímu optickému vláknu. "Připojte si notepad a podívejte se. Přesvědčete se sami."

"To není žádný důkaz. Mohl jste to zfalšovat."

"Dobrá... co tedy chcete? Strčit mě do vyladěného mikrovlnného pole a usmažit všechny Ramky?"

Vážně zavrtěla hlavou. "Takové vybavení tady nemáme."

Zalétl jsem pohledem k můstku, který skřípal měnicím se tlakem, jak se lodi pohupovaly a kolébaly na mírných vlnách.

"Fajn. Nechte jít Kuwale. Já zůstanu."

"Ne," zaúpělo Kuwale. "Nemůžete věřit..."

Dvacítka je nenechala domluvit. "Je to jediná možnost. Máte mé slovo, že se vrátíte nezraněn do Bezstátí, až bude po všem."

S klidnou tváří se na mne dívala; působilo to na mě dojmem naprosté upřímnosti. Až bude Mosalová mrtvá, pustí mě. Jenže kdyby přežila a dokončila svou TOE - a tím dokázala, že tito lidé jsou jenom břídlíší atentátníci - jak by se dívali na svého vyvoleného posla potom?

Klesl jsem na kolena. Mimo jiné mi blesklo hlavou: Čím dřív začnu, tím dřív to budu mít za sebou.

Omotal jsem si vlákno kolem ruky a začal jsem soukat paměťové čipy z břicha. Rána, která zůstala po optickém portu, byla moc malá - ale ochranná pouzdra čipů tvarovaná jako kapsle si ji rozšířila a jedno po druhém vyšla ven, jako blyštivé články nějakého zvláštního kybernetického parazita, který se ze všech sil snaží zůstat v těle svého hostitele. Polekaní a zmatení farmáři couvli. Čím hlasitěji jsem řval, tím víc to otupovalo bolest.

Nakonec vyšel procesor, hluboko schovaná hlava červa. Táhl za sebou tenoučký zlatý kabel, který vedl do mé míchy a nervových vývodů v mém mozku. Utrhl jsem jej v místě, kde mizel v čipu, a pak jsem se postavil. Zůstal jsem sehnutý, s pěsti přitisknutou k zubatému otvoru.

Nohou jsem přistrčil krvavou oběť k Dvacítce. Nedokázal jsem se postavit dost rovně, abych se jí podíval do očí.

"Můžete jít." Její hlas zněl otřeseně, ale bez známek lítosti. Přemýšlel jsem, jakou smrt asi pro Mosalovou vybrala.

Určitě čistou a bezbolestnou: rovnou do pohádkového kómatu, bez nejmenší trošky krve, výkalů nebo zvratků.

"Až s tím skončíte, pošlete mi to poštou zpět," řekl jsem. "Jinak budete mít co do činění s mou bankou."

V těsné lodní ošetřovně ukázal snímek nohy Kuwaleho porušené cévy a přetržené vazy, pás spouště jako při letecké havárii, na jehož konci byla kulka zarytá vzadu do stehna. Aso sledovalo obrazovku s výrazem mrzutého pobavení a z obličejů mu kapal pot. Staříčský software se zatím propracovával k podrobnému vyhodnocení; na posledním řádku stálo: pravděpodobně stříelné poranění. "No ne, oni mě trefili!" Jeden z farmářů, Prasad Jwala, nám očistil a obvázal rány a pak do nás napumpoval (podpultové) léky na zmírnění krvácení, infekce a šoku. Jedinými silnými utišujícími prostředky na palubě byly surové syntetické opiáty, které se mi postaraly o takovou špičku, že bych nedokázal plány AK nikomu souvisle vyličit, ani kdyby na tom závisel osud vesmíru. Kuwale ztratilo vědomí úplně; seděl jsem zvadle vedle něj a představoval si, jak si uspořádávám myšlenky.

Bylo jediné štěstí, že jsem měl břicho pevně zafačované; cítil jsem silnou touhu sáhnout dovnitř otvorem, který jsem udělal, a prozkoumat mechanismus, který ve mně zůstal: natěsnané, plynulé záhyby střev, toho ďábelského hada, kterého zkrotila magická kulka od Kuwaleho; teplá, krví nasáklá játra, miliardu mikroskopických enzymových továren zapojených přímo do krevního oběhu, pirátskou lékárníčku připravující to, oč si její chemická intuice řekne. Chtěl jsem vytáhnout na denní světlo jeden po druhém všechny ty tmavé, záhadné orgány a narovnat je před sebe tak, jak patří, až ze mne nezбудe víc než schránka z kůže a svalů a proti sobě budu mít konečně svého vnitřního dvojníka. Zhruba po patnácti minutách tytéž enzymové továrny konečně začaly rozkládat opiáty v mé krvi a já jsem slezl ze sladkého nebe zpátky na zem. Poprosil jsem o notepad; Jwala mi ho přinesl a pak odešel pomáhat na palubu. Okamžitě se mi podařilo dovolat se Karin De Grootové. Řekl jsem jí jen to nejdůležitější. De Grootová mne vyslechla mlčky; můj zjev musel historce propůjčit určitý stupeň věrohodnosti. "Musíte Violet přesvědčit, aby zamířila zpátky do civilizace. I kdyby nebezpečí úplně nevěřila, co může ztratit? Vždycky může konečnou podobu své práce poslat z Kapského Města."

De Grootová řekla: "Věřte mi, každé slovo z toho, co říkáte, bude brát vážně. Včera v noci zemřel Jasuko Nišide. Byl to zápal plic - a on měl velice křehké zdraví - ale Violet to přesto velice otřásl. A viděla analýzu cholerového genomu, kterou provedla jedna uznávaná laboratoř v Bombaji. Ale..."

"Takže s ní odletíte?" Ze smrti Nišideho jsem byl smutný, ale to, že Mosalová ztratila nemístné uspokojení, byla vyloženej dobrá zpráva. "Vím, je to riziko, mohla by onemocnět v letadle, ale..."

De Grootová mne přerušila. "Poslouchejte. V době, kdy jste tu nebyl, nastaly jisté problémy. Nikdo nikam neodletí."

"Proč? Jaké problémy?"

"Přes noc dorazil na ostrov výsadek nějakých... žoldáků, já nevím... Obsadili letiště."

Jwala se vrátil, aby zkontroloval Kuwale; zaslechl poslední část rozhovoru a posměšně se do něho vložil: "Provokatéři. Každých pár roků se ukáže nějaká jiná smečka opic přestrojených za intrikány a snaží se dělat potíže... než zjistí, že jim to nevyjde, a odtáhnou." Mluvil asi tak znepokojeně jako někdo ze standardní demokracie, který si stěžuje na pravidelnou otravnost volebních kampaní. "Viděl jsem je včera v noci, jak přistáli v přístavu. Byli po zuby ozbrojení, museli jsme je nechat projet." Zazubil se. "Ale čeká je několik překvapení. Dávám jim nanejvýš půl roku."

"Půl roku?"

Pokrčil rameny. "Zatím to nikdy netrvalo dýl."

Výsadek žoldáků snažících se dělat problémy - ta loď, která narazila do AK? Dvacítka a její kolegové museli každopádně ráno vědět, že letiště bylo obsazeno - a že moje svědectví na šancích Mosalové pramálo změní. Načasování nemohlo být nevhodnější, ale na tom nebylo nic zvláštního. Už jenom Einsteinovská konference propůjčovala Bezstátí příliš mnoho vážnosti a připravovaná emigrace Mosalové by přinesla ještě větší potíže. Ale EnGeneUity a její spojenci se nemohli pokusit nechat ji zabít, neboť by z ní okamžitě udělali mučedníka. Nemohli ani rozpustit ostrov zpátky do oceánu, protože by tím riskovali, že odradí legitimní klienty se zakázkami za miliardy dolarů. Jediné, co mohli udělat, bylo naposledy se pokusit rozvrátit společenský řád v Bezstátí - dokázat světu, že celý ten naivní experiment byl od začátku odsouzen k nezdaru.

"Kde je Violet teď?" zeptal jsem se.

"Mluví s Henrym Buzzem. Snaží se ho přesvědčit, aby s ní odjel do nemocnice."

"To je dobrý nápad." Jak jsem se ponořil do plánů "umírněných", málem jsem zapomněl, že i Buzzo je v nebezpečí - a Mosalová byla v ohrožení na dvou frontách. V Kjótu již extremisté slavili triumf - a ten, kdo mě cestou ze Sydney nakazil cholerou, byl pravděpodobně v tuto chvíli pořád v Bezstátí a čekal na příležitost, aby mohl napravit zpackaný první pokus.

De Grootová slíbila: "Okamžitě ji pustím tenhle rozhovor."

"A jednu kopii dejte ochrance."

"Tak. I když to třeba nic neznamená." Zdálo se, že snáší tlak mnohem lépe než já; kousavě dodala: "Helen Wuová v bačkorách se zatím neobjevila. Ale budu vás průběžně informovat."

Domluvili jsme se, že se potkáme v nemocnici. Ukončil jsem rozhovor a zavřel jsem oči. Bojoval jsem s pokušením sklouznout zpátky do přetrvávající opiátové mlhy.

Stoupencům hlavního proudu AK trvalo pět dní, než pro mě propašovali lék, a to bylo letiště otevřené. Po všem, co jsem měl za sebou, jsem nebyl připraven smířit se s faktem, že Mosalová je teď chodící mrtvola - ale s výjimkou protiinvaze afrických technolibérateurs, která by musela přijít během dalšího dne, v nejhrošším případě dvou, na vzdálenost desítek tisíc kilometrů - jsem neviděl žádnou naději, jak by mohla přežít.

Zatímco se loď blížila k severnímu přístavu, seděl jsem u Akiliho a dával na ně pozor. Hrozně jsem je chtěl vzít za ruku,

ale bál jsem se, že by se tím všechno jen zhoršilo. Jak jsem se mohl zamilovat do někoho, kdo si nechal chirurgicky odstranit i pouhou možnost touhy?

Zřejmě docela snadno: stačilo jenom společné trauma, intenzivní zážitek, matoucí absence pohlavních stimulů... nebylo to žádné velké tajemství. Každou chvíli se někdo zblázní do asexuála. A určitě to brzy přejde - jen co se smírím s prostým faktem, že nic z toho, co cítím, nemůže být opětováno.

Po chvíli jsem zjistil, že se mu již nesnesu dál dívat do obličeje; až příliš to bolelo. Proto jsem sledoval zářící stopy na monitoru vedle lůžka, čekal jsem na každý mělký výdech a snažil jsem se pochopit, proč bolest, kterou cítím, nechce polevit.

Tramvaje údajně jezdily dál, ale jedna farmářka se nabídla, že nás zaveze až do města. "Bude to rychlejší než čekat na sanitku," vysvětlila. "Na ostrově je jich jenom deset." Byla to mladá Fidžijka jménem Adelle Vunibobová; vzpomněl jsem si, že jsem si jí všiml, když na lodi antrokosmologů nahlížela dolů do nákladového prostoru.

Kuwale sedělo v kabině nákladáku mezi námi, zpola při vědomí, ale stále otupělé. Díval jsem se, jak se zálivy živých korálů kolem nás zužují; bylo to jako zrychlený film zachycující pomalé zhutňování ostrova.

"Riskovali jste tam život," řekl jsem.

"Tisňová volání na moři se berou velice vážně." Použila trochu posměšný tón, jako by se snažila prorazit mým nesmělým vystupováním.

"Šťěstí, že jsme nebyli na zemi," pokračoval jsem ve stejném duchu. "Ale viděli jste, že loď nebyla v ohrožení. Posádka vám řekla, abyste vypadli a starali se o svoje. A podpořila ten návrh zbraněmi."

Zvědavě se na mne podívala. "Takže podle vás to bylo zbrklé? Pošetilé? Tady není žádná policie. Kdo jiný by vám pomohl?"

"Nikdo," připustil jsem.

Upřela oči na nerovný terén před námi. "Před pěti lety jsem byla na rybářské lodi, která se převrátila. S rodiči a sestrou.

Zastihla nás bouře. Rodiče dostali takovou ránu, že ztratili vědomí a hned se utopili. Sestra a já jsme strávily deset hodin v oceánu. Šlapaly jsme vodu a střídavě jsme pomáhaly jedna druhé udržet se na hladině."

"To je mi líto. Skleníkové bouře si už vyžádaly tolik obětí..."

Zaúpěla. "Nestojím o váš soucit. Jenom se to snažím vysvětlit."

Mlčky jsem čekal. Po chvíli řekla: "Deset hodin. Dodnes se mi o tom zdá. Vyrostla jsem na rybářské lodi - a viděla jsem, jak bouře smetly celé vesnice. Myslela jsem si, že už přesně vím, jaký mám k oceánu vztah. Ale ta doba, kterou jsem se sestrou strávila ve vodě, všechno změnila."

"V jakém smyslu? Máte větší úctu, větší strach?"

Vunibobová netrpělivě zavrtěla hlavou. "Fakticky se to projevuje tak, že beru víc záchranných vest, ale o tom nemluví." Udělala zkřamanou grimasu, ale potom řekla: "Udělal byste pro mě něco? Zavřete oči a zkuste si představit svět. Všechno deset miliard lidí najednou. Já vím, že to nejde - ale zkuste to."

Nechápal jsem, o co jí jde, ale poslechl jsem. "Dobrá."

"A teď popište, co vidíte."

"Zemí z vesmíru. Ale vypadá to spíš jako kresba než fotografie. Sever je nahoře. Uprostřed je Indický oceán - ale je vidět od Západní Afriky po Nový Zéland, od Irska po Japonsko. Na všech kontinentech a ostrovech stojí lidé - v nadživotní velikosti. Nechtějte po mně, abych je počítal, ale řekl bych, že je jich dohromady kolem stovky."

Otevřel jsem oči. Její starý ani nový domov se mi na mapu o kousek nevešly, neměl jsem však pocit, že to měla být vědomá ukázka marginalizující moci geografických znázornění.

Řekla: "Já jsem vídala něco podobného. Ale po té nehodě se to změnilo. Když teď zavřu oči a představím si svět... vidím stejnou mapu, stejné kontinenty... ale země vůbec není země. To, co vypadá jako pevná zem, je ve skutečnosti kompaktní masa lidí; žádná souš není, není se kam postavit. Všichni jsme v oceánu, šlapeme vodu a držíme jeden druhého na hladině. Tak se rodíme a tak i umíráme. Snažíme se ze všech sil udržet hlavu nad vlnami." Zasmála se, jako by na ni najednou přišly rozpaky, ale potom vzdorovitě řekla: "Ale vy jste chtěl vysvětlení."

"Ano."

Oslivé korálové zálivy se proměnily v řeky vyběleného vápencového kalu, ale útesová skála kolem nás se teď leskla jemnými odstíny zelené a stříbrošedé. Uvažoval jsem, co by mi asi tak řekli ostatní farmáři, kdybych jim položil tutéž otázku. Nespíš bych dostal tučnou odpověď; vypadalo to, že Bezstátí funguje na principu, že lidé se dohodnou udělat stejnou věc na základě zcela odlišných důvodů. Byla to suma vzájemně rozporuplných topologií, které nadobro opouštěly kalkul pravesmíru; žádná vynucovaná politika, filozofie nebo náboženství, žádné idiotské uctívání vlajek nebo symbolů davy jásáčů - a přesto všechno byl výsledkem řád.

A já jsem se stále nedokázal rozhodnout, jestli je to zážrak nebo na tom není vůbec nic záhadného. Řád někde vznikl a přežíval pouze proto, že si to dost lidí žádalo. Každá demokracie byla svým způsobem zpomalená anarchie: každý statut, každá ústava se daly časem změnit, každá společenská úmluva, psaná i nepsaná, se dala znehtit. Těmi posledními záchrannými sítěmi byly setrvačnost, apatie a zmatek. V Bezstátí měli - možná šílenou - odvahu rozplést celý ten politický uzel do jeho nejjednodušší formy, pohlédnout na ničí nepřizdobené struktury moci a odpovědnosti, tolerance a solidarity.

Řekl jsem: "Zachránila jste mě před utopením. Jak se vám mohu odvděčit?"

Vunibobová se na mě podívala, jestli to myslím opravdu vážně. "Plavte usilovněji. Pomozte nám všem udržet se na hladině."

"Pokusím se. Jestli dostanu šanci."

Usmála se tomuto silně vyhybavému příslibu a připomněla mi: "Momentálně míříme přímo do bouře. Myslím, že

dostanete šanci."

Čekal jsem v centru ostrova přinejmenším opuštěné ulice, ale na první pohled se zdálo, že se změnilo jen málo. Nebyly vidět žádné známky paniky - žádné fronty křečků, kteří si chtějí nakoupit do zásoby, žádné zabeđené výlohy. Když jsme však měli hotel, všiml jsem si, že karneval Mystické renesance zalezl pod zem; nebyl jsem jediný turista, jehož se náhle zmocnila touha být neviditelný. Ještě na lodi jsem slyšel, že jedna žena utrpěla při obsazování letiště lehké zranění, ale většina personálu jednoduše odešla. Munroe mluvil o tom, že ostrov má svou domobranu; jejich příslušníků bylo nepochybně víc než útočníků - ale do jaké míry se jim mohli rovnat vybavením, výcvikem a disciplínou, to jsem netušil. Zdálo se, že žoldáci jsou zatím spokojeni s tím, že se zakopali na letišti - pokud však hlavním cílem nebylo převzít moc, ale vnést do Beztátí "anarchii", měl jsem neblahé tušení, že velice brzy přijde něco mnohem méně příjemného než nekrvavé obsazení strategických míst.

Atmosféra v nemocnici byla klidná. Vunibobová mi pomohla dostat Kuwale do budovy; zasněně se usmálo a pokusilo se kulhavě jít, ale kdybychom tam oba nebyli, upadlo by přímo na obličej. Prasad Jwala předem poslal snímek střelného zranění, které Kuwale utrpělo, a operační sál byl již připravený. Díval jsem se, jak je odvážeji na kolečkovém křesle, a snažil jsem se přesvědčit se, že cítím stejnou úzkost, jakou bych cítil u kohokoli jiného, nic víc. Vunibobová se se mnou rozloučila.

Já jsem si počkal na úrazovce, až na mě dojde řada, a nechal jsem se zašit s lokálním umrtvením. Podařilo se mi zničit umělý štěp - který by zrychlil hojení a vytvořil dobrou jizvu - ale zdravotnice, která mě ošetřila, mi nacistala do rány houbovitý uhlohydrátový polymer s antibakteriálními účinky, který se v přítomnosti růstových činitelů uvolňovaných okolní tkání pomalu rozloží. Zeptala se mě, jak díra vznikla, a já jsem jí řekl pravdu. Vypadalo to, že se jí ulevilo:

"Začínala jsem přemýšlet o tom, že si něco prokousalo cestu ven."

Opatrně jsem vstal. Uprostřed jsem byl otupělý, cítil jsem však, jak mi chybějící kůže a svaly napínají všechny partie. Zdravotnice řekla: "Snažte se vyvarovat prudkých pohybů ve střevech. A směchu."

V předzáří oddělení zobrazovacích metod jsem našel De Grootovou a Mosalovou. Mosalová vypadla velice ztrhaně a nervózně, ale vřele mě přivítala, potřásla si se mnou rukou a stiskla mi rameno. "Andrewe, jste v pořádku?"

"Cítím se dobře. Ale v dokumentu asi bude malá díra."

Nucené se usmála. "Henryho právě vyšetřují. Moje data se ještě zpracovávají, může to chvíli trvat. Hledají cizí proteiny, ale jsou tu jisté pochybnosti, jestli má přístroj dostatečné rozlišení. Je to zařízení z druhé ruky, dvacet let staré." Přitiskla si ruce na hrud, jako by jí byla zima, a pokusila se zasmát. "Poslouchejte, co říkám. Jestli se tady chystám žít, měla bych si na zdejší vybavenost zvyknout."

De Grootová řekla: "Nikdo z lidí, s nimiž jsem mluvila, od včerejšího večera Helen Wuovou neviděl. Ostraha konference zkontrolovala její pokoj; je prázdný."

Vypadalo to, že Mosalová se ještě nevzpamatovala z odhalení, na čí straně je Wuová. "Proč by se zaplétala s antrokozmozologi? Sama je skvělý teoretik - žádný pseudovědecký parazit! Umím si představit, jak... si někdo může myslet, že práce na teorii všeho má v sobě něco mystického, když zjistí, že sám nedokáže pochopit detaily... ale Helen rozumí mé práci skoro líp než já!" Nepovažoval jsem to za vhodný okamžik, abych poukázal na to, že právě v tom tkví polovina problému. "Pokud jde o ty ostatní hrdlořezy, kteří podle vás zabili Jasuka... Dnes odpoledne uspořádám tiskovou konferenci, na níž nastíním problémy související s Buzzovou volbou míry, a řeknu, co to znamená pro jeho TOE. To by mělo jejich mozečky zaměstnat." Hlas měla téměř klidný - ale ruce držela zkřížené před sebou, jednou rukou svírala zápěstí té druhé a snažila se maskovat slabé rozechvění hněvem. "A až v pátek dopoledne přednesu vlastní TOE... můžou si se svou transcendencí vymalovat."

"V pátek dopoledne?"

"Algoritmy Serge Bischoffa dělají zázraky. Zítřka v noci budu mít všechny výpočty hotové."

Opatrně jsem řekl: "Kdyby se ukázalo, že jste se nakazila nějakou biologickou zbraní - a kdybyste onemocněla tak, že byste nemohla pracovat - je někdo jiný, kdo by tyto výsledky mohl interpretovat, dát to celé dohromady?"

Mosalová se zarazila. "Co po mně chcete? Abych jmenovala svého nástupce a udělala z něho další cíl?"

"Ne! Ale pokud bude vaše teorie dokončena a přednesena, umírnění budou muset přiznat, že se zmýlili - a je tu šance, že by mohli poskytnout protilátku. Nechci po vás, abyste zveřejnila nějaké jméno! Ale kdybyste mohla zařadit, aby někdo udělal poslední úpravu..."

"Nemám těmto lidem co dokazovat nebo vyvracet," řekla mrazivě Mosalová. "A nebudu ohrožovat někčí život tím, že se o to pokusím."

Dřív než jsem stačil vytáhnout další argument, notepad De Grootové pípнул. Šéf ostrahy konference Joe Kepa si prohlédl kopii mého hovoru z rybářské lodi, kterou mu poslala De Grootová, a chtěl se mnou mluvit. Osobně. Okamžitě.

V malé zasedačce v nejvyšším patře hotelu - za dohledu dvou mohutných kolegů (u-mužů) - mne potom Kepa smažil skoro tři hodiny. Vyptával se na všechno možné počínaje okamžikem, kdy jsem poprosil SeeNet, abych dokument dostal já. Seznámil se již s hlášením některých farmářů o událostech na lodi antrokozmozologů (publikovali svá líčení přímo na stránkách s místním zpravodajstvím) a viděl analýzu cholery - ale pořád byl vztekly a podezíravý, pořád jako by chtěl mou verzi rozcupovat. To nepřátelské chování mi vadilo, avšak ve skutečnosti jsem mu to nemohl mít za zlé. Do obsazení letiště mu největší problémy dělali pouliční komedianti v klaunských kostýmech; teď hrozilo všechno, až po vojenský zásah kolem hotelu se vším, co k tomu patří. Řeči o informačních teoreticích vyzbrojených amatérskými biologickými zbraněmi, kteří si vzali na mušku nejvýznamnější fyziky na konferenci, mu musely připadat buď jako nějaký zvrácený kanadský žertík, nebo důkaz, že na něho připadl boží trest.

Ale ve chvíli, kdy mi Kepa řekl, že rozhovor skončil, jsem věřil, že jsem ho přesvědčil. Byl ještě rozčilenější než kdy předtím.

Moje svědectví bylo zaznamenáno v souladu s mezinárodními soudními standardy: každý obrázek byl opatřen centrálně generovaným časovým kódem a zašifrovaná kopie byla uložena u Interpolu. Vyzvali mě, abych si soubor podrobně prošel a mohl tak potvrdit, že nedošlo k žádným úpravám, než připojím svůj elektronický podpis. Zkontroloval jsem nahodile vybraný tucet míst; nehodlal jsem na to civět celé tři hodiny.

Odešel jsem do svého pokoje a dal jsem si horkou sprchu. Instinktivně jsem si zakryl obvrátnou ránu, i když jsem věděl, že není nutné, aby zůstala suchá. Luxus teplé vody a solidnost jednoduše elegantní výzdoby mi připadaly neskutečné. Před čtyřicetihodinami jsem si předsevzal, že udělám všechno, co bude v mých silách, abych pomohl Mosalové rozbít bojkot, a vystavím dokument tak, aby ústředním motivem byla zpráva o její emigraci. Jenže co jsem mohl udělat pro technolibération teď? Koupit si externí kameru a dál dokumentovat její zbytečnou smrt - zatímco v pozadí se bude hroutit Bezstátí? To jsem chtěl? Znovu se dopracovat k iluzi objektivitu a klidně zaznamenat osud, který ji potká, ať bude jakýkoli?

Díval jsem se na sebe do zrcadla. K čemu jsem teď někomu byl?

V pokoji se nacházel pevný telefon; zavolal jsem do nemocnice. Operace proběhla hladce, ale Akili se ještě neprobudilo z anestezie. Rozhodl jsem se, že je přesto navštívím.

Prošel jsem hotelovou halou právě v době, kdy končily dopolední body programu. Konference stále běžela podle plánu - přestože obrazovky oznamovaly, že odpoledne se koná vzpomínka k uctění Jasuko Nišideho - ale účastníci byli viditelně nervózní a zaražení, tiše se bavili v malých skupinkách nebo se nenápadně rozhlíželi, jako by doufali, že zaslechnou nějakou důležitou zprávu o okupaci, byť neověřenou.

Zahlédl jsem skupinu novinářů. Byli to všechno lidé, jež jsem znal od vidění, a navzájem si vyměňovali drby. Nechali mě, abych se k nim připojil. Zdálo se, že převládá názor, že cizinci budou evakuováni - americkým (či novozélandským, případně japonským) válečným námořnictvem - během několika dní, jenomže nikdo nebyl schopen svou víru podepřít žádným konkrétním důkazem. David Connolly, kameraman Janet Walshové, sebestiše prohlásil: "Jsou tady tři nositelé Nobelovy ceny. Vážně si myslíte, že je tu nechají třet bůhvíjak dlouho, když půjde Bezstátí ke všem čertům?"

Další věc, v níž panovala shoda, bylo to, že letiště obsadili "konkurenční anarchisté" - neblaze proslulí "uprchlíci" před americkým zákonem o střelných zbraních. O biotechnologických kruzích nepadla ani zmínka, a jestli se na ostrově všeobecně vědělo, že se tam Mosalová chce přestěhovat, nikdo se neobtěžoval setrvat s místními v dost dlouhém rozhovoru, aby to zjistil.

Tito lidé budou posílat do světa zprávy úplně o všem, co se v Bezstátí stalo - a žádný z nich neměl nejmenší ponětí o tom, co se tu skutečně děje.

Cestou do nemocnice jsem zahlédl obchod s elektrickým zbožím. Koupil jsem si nový notepad a malou kameru, která se dala upevnit na rameno. Zadal jsem do notepadu svůj osobní kód. Poslední satelitní záloha ze starého přístroje přetekla od ledu dolů a začala dohánět reálný čas. Několik vteřin probíhala na obrazovce změť aktivity, načež Sisyfos oznámil: "Počet nahlášených případů Úzkosti přesáhl tři tisíce."

"To mě nezajímá." Tři tisíce? To znamenalo šestinásobný nárůst za čtrnáct dní. "Ukaž mi mapu rozložení případů."

Vypadalo to spíše jako mapa výskytu spontánní rakoviny než nakažlivé nemoci: nahodilý rozptyl po celém globu, který ignoroval veškeré sociální a ekologické faktory a soustředil se pouze na hustotu obyvatelstva jako takovou.

Jak se mohlo stát, že se počet tak rychle zvýšil - a přitom nedošlo k lokalizované epidemii? Slyšel jsem, že žádný z modelů, ať už vycházely z přenosu vzduchem, sexuálními kontaktem, vodou nebo parazity, epidemiologickému výskytu neodpovídal.

"Nějaké nové zprávy?"

"Oficiálně nic. Ale reportáž uložená do knihovny SeeNetu tvým kolegou Johnem Reynoldsem obsahuje první zprávy o tom, že postižení byli schopni souvisle promluvit."

"Někteří lidé se uzdravují?"

"Ne. Ale u některých nových pacientů se projevuje občasná změna patologie."

"Změna, nebo zmírnění?"

"Řeč je souvislá, ale téma nemá žádnou souvislost."

"Chceš říct, že se zbláznili? Když konečně přestanou křičet a uklidní se na dost dlouho, aby dali dohromady dvě slova... jediným výsledkem je zpráva, že zešíleli?"

"To je věc odborného posouzení."

Byl jsem už skoro u nemocnice. "Tak fajn," řekl jsem, "ukaz mi něco z té zmíněné patologie. Ukaž mi pár radostí, o které jsem přišel."

Sisyfos prohledal knihovnu a stáhl mi klip. Z hlediska etikety bylo problematické prohlížet si něčí nehotovou práci, ale kdyby Reynolds chtěl, aby se jeho kolegové nemohli k materiálu dostat, zašifroval by ho.

Pustil jsem si ten šot v nemocničním výtahu, kde jsem byl sám - a cítil jsem, jak mi z tváře vyprchává krev. Tohle nemělo vysvětlení, neexistoval způsob, jak tomu porozumět.

Reynolds uložil do archivu tři další případy "souvislé promluvy" pacientů s Úzkostí. Podíval jsem se na všechny, ale odmotal jsem si z notepadu sluchátka, abych mohl poslouchat v soukromí, zatímco jsem kráčel rušnými chodbami.

Přesná slova, která pacienti použili, byla v každém případě jiná - ale význam byl stejný.

Nechal jsem si soud na později. Možná jsem byl stále v šoku nebo jsem byl ještě pod vlivem prášků, které jsem dostal na lodi. Možná jsem viděl souvislosti tam, kde jednoduše žádné nebyly.

Když jsem došel do pokoje, Akili bylo vzhůru. Smutně se usmálo, když mě uvidělo - a já jsem poznal, že v tom lítám. Nešlo jenom o to, že se mi jeho tvář vryla do mozku tak hluboko, že jsem již nechápal, jak mě někdy mohl přitahovat někdo jiný. Krása byla ostatně ta nejpovrchnější věc. Ale jeho temné oči ukazovaly takovou hloubku citu, humoru a inteligence, s jakou jsem se dosud nesetkal u nikoho jiného...

Zarazil jsem se. Bylo to absurdní. Z hlediska asexuála to byly sentimentální nálady natahovací hračky s hormonálním pohonem, žalostného biologického robota. Kdyby se dozvědělo o tom, co cítím... v nejlepším případě jsem se na oplátku mohl setkat se soucitem.

"Slyšelo jsi o letišti?" řekl jsem.

Zdrceně přikývlo. "A také o smrti Nišideho. Jak to všechno snáší Mosalová?"

"Nehrouť se - ale nejsem si jistý, jestli uvažuje logicky." Ne jako já.

Vylíčil jsem svůj rozhovor s ní. "Co myslíš? Kdyby se podařilo udržet ji naživu, dokud někdo nepřednese TOE za ni, odvolali by to umírnění a doručili by lék?"

Kuwale se netvářilo tak, jako kdyby v to vkládalo naději. "Možná. Kdyby byl jasný důkaz, že TOE skutečně byla dokončena, aniž by zůstal prostor pro pochybnosti. Ale momentálně jsou na útěku, nemohou nic doručit."

"Mohli by alespoň poslat molekulární strukturu."

"Jasně. A potom budeme doufat, že se v Bezstátí najde zařízení, které ji dokáže syntetizovat včas."

"Jestli je celý vesmír spiknutí za účelem vysvětlení Svorníku, nemyslíš, že by mohla mít štěstí?" Nevěřil jsem z toho jedinému slovu, připadalo mi to však jako věc, kterou bych měl říct.

"Vysvětlení okamžiku Alfa v sobě nezahrnuje zázračné odklady. Mosalová nemusí být Svorník - ani když je Nišide mrtvý a Buzzova teorie vyvrácená. Jestli přežije, bude to jedině tím, že lidé, kteří ji chtěli zachránit, do toho dali víc než ti, kteří se ji snažili zabít." Unaveně se zasmálo. "Právě to znamená teorie všeho: žádné zázraky se nekonají, dokonce ani pro Svorník. Každý žije a umírá podle přesně stejných pravidel."

"Rozumím." Poněkud jsem zaváhal. "Musím ti něco ukázat. Jisté zprávy, které se právě dostaly ven, ohledně Úzkosti."

"Úzkosti?"

"Udělej to pro mě. Možná to nic neznamená - ale potřebuji vědět, co si o tom myslíš."

Měl jsem povinnost vůči Reynoldsovi nešířit jeho nezveřejněný filmový materiál. Pokoj byl plný, ale kolem nás byly z obou stran zástěny a vypadalo to, že muž v sádře na protějším lůžku spí. Podal jsem Kuwalemu svůj notepad a pustil jsem mu jeden z šotů se ztlumeným zvukem.

Bledá, rozcuchaná žena ve středním věku, s dlouhými černými vlasy, připoutaná na nemocniční lůžko, upírala oči přímo na diváka. Nevypadala, jako by byla pod vlivem prášků, a rozhodně se u ní neprojevovalo chování, které bylo pro syndrom charakteristické - ale dívala se na Reynoldse s napjatým, vyděšeným, ohromeným výrazem.

Řekla: "Tato struktura informací, tento stav, kdy je člověk při vědomí a má tyto vjemy, se zaplétá do stále přibývajících vrstev nutných důsledků: neurony šifrují informace, krev vyživuje neurony, srdce pumpuje krev, střeva ji obohacují, ústa zásobují střevo, ústy prochází potrava, a dál jsou pole, země, sluneční světlo, bilion hvězd." Jak mluvila, maličko pohybovala očima, přejížděla pohledem pomalu sem a tam po Reynoldsově obličeji. "Neurony, srdce, střevo, buňky z bílkovin, iontů a vody, obalené lipidovými membránami, tkáň diferencovaná při vývoji, geny aktivované kombinací gradientů signálních hormonů, milion molekulárních tvarů, které do sebe vzájemně zapadají, čtyřmocný uhlík, jednomocný vodík, elektrony sdílené vazbami mezi protonovými jádry, neutrony vyvažují elektrostatickou odpudivost, kvarky se točí v obou, aby dělaly partnery leptonům v hierarchii excitací pole, desetirozměrová varieta, která je podporuje... definuje narušenou symetrii na prostoru všech topologií." Začala mluvit rychleji. "Neurony, srdce, střevo, morfogeneze konverguje zpět k jediné buňce, oplodněné vajíčko v jiném těle. Diploidní chromozomy vyžadující odlišného dárce. Rodová linie iteruje. Mutace oddělují druhy od dřívějších rodů, jednobuněčný život, útržky se schopností samoreprodukce, nukleotidy, cukry, aminokyseliny, oxid uhličitý, voda, dusík. Kondenzující protohvězdné mračno - bohaté na těžké prvky vzniklé syntézou v jiných hvězdách a rozmetané do gravitačně nestabilního vesmíru, který začíná a končí singularitami."

Zmlkla, ale její oči se neprestaly pohybovat; málem jsem v tékání jejího pohledu zahlédl obrys Reynoldsovy tváře. Zpočátku jí možná připadal jako nějaké bizarní zjevení, ale nyní se zdálo, jako by jejím ohromením pronikaly záblesky intenzivního chápání - jako by doháněla své kosmologické uvažování k mezím a vplétala tohoto cizince, tohoto logicky nezbytného vzdáleného bratrance do téhož jednotného schématu.

Ale pak se něco stalo a krátká úleva skončila: tvář se zkrivila přívalem hrůzy a paniky. Úzkost ji znovu ovládla. Zastavil jsem přehrávání dřív, než začala křičet a zmítat sebou. "Existují tři další případy - víceméně stejné," řekl jsem. "Takže co: vidím v tom třeštění něco, co tam není - nebo ti to zní stejně? Protože... jaká epidemie by mohla v lidech probudit víru, že jsou Svorníkem?"

Kuwale odložilo notepad na lůžko a otočilo se ke mně. "Andrewe, jestli je to nejapný vtip..."

"Ne! Proč bych..."

"Abys zachránil Mosalovou. Protože jestli je to hloupý vtip, nikdy se ti to nepodaří."

Zaúpěl jsem: "Kdybych chtěl vymyslet Svorník, abych ji z toho vysekal, udělal bych simulaci Jasuko Nišideho na smrtelné posteli, jak přináší všechna kosmická odhalení - a ne nějakého náhodného blázna." Řekl jsem mu o Reynoldsovi a dokumentu pro SeeNet.

Propátrávalo mi tvář, snažilo se rozhodnout, jestli mluvím pravdu. A já jsem se díval zase na ně, příliš unavený a zmatený, než abych něco skrýval. Zahlédl jsem záblesk údivu a potom... pobavení? Nebyl jsem si jistý - a aso mlčelo, ať už si myslelo cokoli.

Řekl jsem: "Třeba to zfalšovali nějakí jiní stoupenci hlavního proudu AK a nabourali se do SeeNetu..." Chytil jsem se stébel, ale jinak jsem v tom nenacházel logiku.

"Ne," odvětilo rezolutně Kuwale. "O tom bych vědělo."

"Takže -?"

"Je to pravé."

"Jak je to možné?"

Znovu se mi podívalo do očí; nestydělo se za svůj strach. "Protože všechno, co jsme považovali za pravdu, je pravda - ale v detailech jsme se zmýlili. Všichni se v detailech zmýlili. Hlavní proud, umírnění, extremisté, všichni jsme vyšli z různých předpokladů - a všichni jsme se zmýlili."

"Nerozumím."

"Porozumíš. Všichni porozumíme." Náhle jsem si vybavil podvrženou historku antrokosmologů z lodi o smrti Muteby Kazadiho. "Ty myslíš, že Úzkost má původ v... míchání s informacemi?"

"Ano."

"Když to udělá Svorník, strhne to všechny ostatní? Exponenciální šíření? Stejně jako epidemie?"

"Ano."

"Ale - jak? Kdo byl Svorník? Kdo to začal? Muteba Kazadi tenkrát před léty?"

Kuwale se bláznivě zasmálo. "Ne!" Muž na protějším lůžku se probudil a poslouchal každé slovo, ale mně už to bylo jedno. "Miller se nedostal k tomu, aby vám řekl, co je na tom kosmologickém modelu nejpodivnější."

Miller byl u-muž, ten, kterému jsem v duchu říkal "Trojka".

"A to je?"

"Když dotáhnete výpočty do konce... projeví se to zpátky v čase. Ne daleko: exponenciální růst dopředu znamená exponenciální rozklad dozadu. Ale absolutní jistota Svorníku, který v okamžiku Alfa míchá, zahrnuje malou možnost, že jiní lidé budou nahodile 'strženi', dokonce i před událostí. Je to podmínka kontinuity; v žádném systému neexistuje nic jako okamžitý skok od nuly k jedničce."

Svorník ještě není Svorník. Okamžik Alfa zatím nenastal -ale my již pocít'ujeme otřesy."

25

Kuwale si půjčilo můj notepad a rychle načrtlo detaily informačních toků, o nichž se domnívalo, že stojí za Úzkostí. Dokonce se pokusilo napasovat jednoduchý počítačový model procesu na epidemiologická data - i když mu nakonec vyšla křivka, která byla mnohem méně strmá než čísla skutečného výskytu (která stoupala rychleji než exponenciálně - "pravděpodobně to bude deformace způsobená nehlášenými případy v raném stadiu"), a předpovídala okamžik Alfa někde mezi 7. únorem 2055 - 12. červnem 3070. Kuwale se nedalo odradit a pokusilo se model vylepšit. Na obrazovce se pod jeho prsty mihaly grafy, síťové diagramy a rovnice; bylo to stejně působivé, jako když jsem viděl při práci Violet Mosalovou - a také jsem tomu přibližně stejně rozuměl.

Na jedné úrovni jsem se neubráníl a nechal jsem se strhnout jeho neodbytnou logikou - když však opadl počáteční šok z poznání, začal jsem znovu přemýšlet o tom, jestli v bizarních monologiích čtyř pacientů jednoduše nečteme, co v nich chceme číst. Astrokosmologie nikdy předtím nevyslovila jedinou ověřitelnou předpověď. Nepochyboval jsem o tom, že by dokázala poskytnout elegantní matematickou podporu jakékoliv TOE - jenže jestli prvním jasným důkazem teorie jako takové bylo blábolení čtyř lidí trpících novou a exotickou duševní chorobou, byla to chabá základna, pokud bych na to chtěl naložit všechno, čemu jsem v souvislosti s vesmírem věřil.

A pokud šlo o předpověď (jestli mělo Kuwale pravdu), že Úzkost postihne celý svět... byla to stejně nepředstavitelná katastrofa jako rozpletení umírněných.

Nechal jsem si pochybnosti pro sebe, ale když jsem z pokoje odešel - a nechal Kuwale pohroužené do konference s ostatními stoupenci hlavního proudu AK - stál jsem nohama pevně na zemi. Všechny tyhle řeči o ozvěnách budoucího okamžiku Alfa bylo třeba klasifikovat jako méně věrohodné než ty konvenční alternativy, jež byly nejvíc přitažené za vlasy.

Možná to byl nějaký vojenský nervový patogen zaměřující se na specifickou oblast mozku, schopný vyvolat příznaky Úzkosti u většiny jejich obětí - a tyto výlevy šílených, ale přesných postřehů u čtyř ze tří tisíc případů. Logické uvažování byl produkt organických pochodů v mozku, stejně jako všechny ostatní duševní procesy - a když mohl paranoidní schizofrenik, krutě postižený genetikou nebo nemocí, najít osobní význam v každé reklamní tabuli, v každém mraku, v každém stromě... možná že kombinace náležitého vědeckého pozadí a vysoce zaostřené zkázy napáchané touto virovou zbraní mohla strhnout stejně nekontrolovatelnou - ale mnohem tvrdší - lavinu významu. Pokud původním záměrem zbraně bylo poškodit analytické uvažování, nebylo nepředstavitelné, aby to dopadlo tak, že divoká verze bude přehnaně stimulovat právě ty nervové dráhy, které měla zničit.

Vrátil jsem se do obchodu s elektrozbožím a koupil jsem si další notepad. Z ulice jsem zavolal De Grootové; vypadala rozrušeně, ale nechtěla se bavit po síti.

Setkali jsme se v hotelu, v apartmá Mosalové. De Grootová mne mlčky vtáhla dovnitř. "Violet je...?" Pod ateliérovým oknem plula zrnka prachu; když jsem promluvil, místnost zněla prázdně.

"Nechali si ji v nemocnici. Chtěla jsem tam zůstat, ale poslala mě pryč." De Grootová stála naproti mně, ruce sepnuté před sebou, oči sklopené. "Víte, chodila nám ujetá pošta prakticky od všech," pokračovala tiše. "Každý kult, každý blázen na planetě cítil potřebu zasvětit Violet do svých úžasných kosmických odhalení... nebo jí oznámit, že znesvěcuje jejich drahocennou mytologii a shoří za to v pekle... nebo zapudit všechnu Buddhovu přirozenost... nebo rozdrtit slavné světové civilizace na nihilistické trosky svou mužskou západní, redukcionistickou arogancí."

Antrokosmologové byli jen - další vykřikující hlas." Podívala se přímo na mě. "Považoval byste je za hrozbu?"

Nemyslím fundamentalisty. Nemyslím rasisty. Nemyslím blázny, kteří nám posílali podrobné popisy toho, co chtějí udělat s její mrtvolou. Lidi, kteří nám posílali dlouhá pojednání o informační teorii - a jako PS připsali: rádi bychom viděli, jak stvoříte vesmír, ale jistě další strany se mohou pokusit zabránit vám v tom."

"Nikdo to nemohl tušit," řekl jsem. De Grootová si přejela rukou po spánku. Pak zůstala mlčky stát, se zacloněnými očima. "Není vám nic?"

Zavrtěla hlavou a potom se smutně zasmála. "Bolí mě hlava, nic víc." Zhluboka se nadechla, viditelně si dodávala sílu, aby pokračovala. "Našli ji v krevním řečišti, kostním morku a lymfatických uzlinách stopy cizích proteinů. Ale nejsou schopni vyloučit molekulární struktury - a u ní se zatím neprojevují žádné příznaky. Proto jí podávají směs silných antivirálních léků - a dokud se něco nestane, nemohou dělat nic jiného než sledovat ji."

"Má ostrahu?"

"Hlíďají ji. Jestli to teď má smysl."

"A Buzzo?"

"Jeho vyšetření bylo zřejmě negativní." De Grootová si odfrkla, rozčilená a zmatená. "Dělá, jako by se ho tohle všechno... vůbec netýkalo. Věří, že Nišide jednoduše zemřel přirozenou smrtí. Violet má v sobě nějaké neškodné znečišťující látky a analýza vaší cholery byla nějaký podvrh pro upoutání zájmu médií. Zdá se, že mu dělá starosti jedině to, jak se na konci konference dostane domů, když bude letiště pořád zavřené."

"Ale má osobní stráž?"

"Nevím; to byste se musel zeptat přímo jeho. Och - a Violet ho žádala, aby sám uspořádal tiskovou konferenci a oznámil chybu ve své TOE. Ty antivirové prostředky mají ohlupující účinky; je jí tak špatně od žaludku, že skoro nemůže mluvit. Buzzo jí dal nějaký mlhavý příslib - ale potom přede mnou zamumlal něco v tom smyslu, že se na to bude muset pořádně podívat, než vezme něco zpátky. Takže nevím, co udělá."

Pocítil jsem osten hněvu a zklamání, ale řekl jsem: "Všechny důkazy už slyšel, je to jeho rozhodnutí." Sám jsem příliš nechtěl přemýšlet o Buzzových nepřítelích. Tělo Sarah Knightové dosud nebylo nalezeno - avšak možnost, že její vrah chodí po Bezstátí, mne znepokojovala víc než cokoli jiného. Umírnění mě propustili, jakmile došli k závěru, že i tak mohou dosáhnout svého cíle. Extremisté mě už jednou málem zabili - a to ani nechtěli.

Řekl jsem: "I kdyby tato zbraň měla každým okamžikem spustit... v Bezstátí se nedá udělat nic, co by se nedalo udělat v letecké záchrance, ne? A vaše vláda by jistě byla ochotná poslat letadlo s plně vybavenou vojenskou nemocnicí..."

De Grootová se prázdně zasmála. "Ano? Říkáte to, jako by to bylo tak snadné. Violet má několik přátel na vysokých místech - a několik zapřísáhlých nepřátel - avšak hlavně je spousta podělaných pragmatiků, kteří ji s chutí využijí způsobem, který se jim bude hodit. Rovnálo by se malému zázraku, kdyby dokázali zvážit klady a záporny, přidali se na nějakou stranu, vyřikli si to a dospěli k rozhodnutí, to všechno za jediný den - i kdyby v Bezstátí byl klid a letadlo mohlo přistát přímo na letišti."

"No tak! Celý ostrov je plochý jako ranvej! Jistě, na okrajích je měkký, ale určitě existuje dvacetikilometrový rádius, v němž je půda dost tvrdá."

"To všechno v dosahu řízené střely vypálené z letiště."

"Jistě, ale proč by mělo těm žoldákům záležet na nějaké evakuaci ze zdravotních důvodů? Musejí počítat s tím, že se sem brzy začnou stahovat cizí námořní síly, aby z ostrova odvezly své státní příslušníky. Tohle není nic jiného; jen je to rychlejší."

De Grootová smutně zavrtěla hlavou; ráda by se nechala přesvědčit, ale v tom, co jsem říkal, nenacházela smysl. "Bez ohledu na to, co si o rizicích myslíme vy a já, jsou to jenom dohady a zbožná přání. Vláda bude situaci stejně hodnotit ze svého pohledu - a nedospěje k rozhodnutí za třicet vteřin. Jedna věc jsou desítky tisíc dolarů za humanitární let. Letadlo sestřelené nad Bezstátím je něco jiného. Jestli Violet -nebo kdokoli se zdravým rozumem - o něco stojí ze všeho nejméně, potom o to, aby někdo bez důvodu sestřelil tři nebo čtyři nevinné lidi."

Odvrátil jsem se od ní a přešel jsem k oknu. Podle toho, co jsem viděl na ulicích pod sebou, vládl v Bezstátí stále klid. Ale bez ohledu na to, k jaké krvavé spoušti se žoldáci chystali, jejich zaměstnavatelé určitě ani trochu nestáli o světově známou mučednici za technolibération. Proto EnGeneUity nikdy nedávala valný smysl jako potenciální osnovatel atentátu na Mosalovou: její smrt by pro ně byla stejně špatná jako vysoce medializovaná emigrace.

Byl to však choulostivý problém. Co by tím přiznali, kdyby v jejím případě udělali výjimku? A který scénář by považovali za nejškodlivější pro antiojkotové hnutí: varovný příběh o tragické smrti Mosalové za neuvážené flirtování s odpadlíky - nebo optimistickou verzí o přežití poté, co se humanitárním letem vrátila zpátky do ohrady (kde každý gen patří svému právoplatnému majiteli a na každou nemoc existuje okamžitý lék)?

Zatím pravděpodobně ani nevěděli, jak těžkou volbu mají před sebou. Takže záleželo na tom, kdo jim to šetrně sdělí, aby jim prodal správné rozhodnutí.

Otočil jsem se čelem k De Grootové. "Co kdyby se žoldáky podařilo přesvědčit, aby záchrannému letu zaručili bezpečí? Aby v tom smyslu udělali veřejné prohlášení? Myslíte, že byste mohla dát věci do pohybu tím směrem?" Zatnul jsem pěsti a potlačil jsem paniku. Měl jsem vůbec ponětí, co říkám? Jakmile se k tomu zavážu, nebudu z toho moci vycouvat. Ale přece jsem slíbil, že budu plavat rychleji.

De Grootová vypadala rozpolceně. "Violet o tom zatím neřekla Wendy ani Makompovi. A mne zavázala k mlčenlivosti. Wendy je na obchodní cestě v Torontu..."

"Když může lobbovat z Kapského Města, může lobbovat i z Toronta. Violet neuvažuje normálně. Řekněte všechno její matce. A manželovi. Řekněte to Martinu Foxovi a také celé IUTP, jestli to bude nutné."

De Grootová zaváhala a pak zdráhavě přikývla. "Stojí to za pokus. Cokoli stojí za pokus. Ale jak si představujete, že dostaneme od žoldáků záruky?"

"Plán A je usilovně doufat, že berou telefony. Poněvadž velice nerad bych se na letiště trmácel pěšky a vyjednával osobně."

Většina středu ostrova stále vypadala, jako by se jí invaze nedotkla - ale čtyři ulice od letiště se všechno změnilo.

Nebyly tam žádné barikády, žádné varovné cedule - a vůbec žádní lidé. Byl podvečer a ulice za mými zády kypěly životem, obchody a restaurace byly normálně otevřené pouhých pět set metrů od okupovaných budov - ale jakmile jsem překročil tu neviditelnou hranici, bylo to, jako by Bezstátí najednou zplodilo vlastní Ruiny, miniaturní napodobeninu mrtvých center velkoměst zavražděných internetem.

Kolem nelétaly kulky, nebyla to válečná zóna, ale já jsem neměl žádnou zkušenost, kterou bych se mohl řídit, neměl jsem představu, co mě čeká. Vyhlíbal jsem se bojištěm; když jsem se rozhodl pro vědeckou žurnalistiku, byl jsem šťastný, že po mně nikdy nikdo nebude chtít, abych filmoval něco nebezpečnějšího než konferenci o etice biologického výzkumu.

Vchod do osobního terminálu byl široký černý obdélník. Automatické dveře ležely deset metrů opodál, rozbité na kusy. Okna byla vytlučena, květiny a sochy rozházené; stěny byly zvláštním způsobem poškrábané, jako by po nich lezl nějaký mechanický spár. Doufal jsem, že najdu hlidku, náznak řádu, důkaz pevné struktury velení. Tohle spíš vypadalo, jako by ve tmě čekala banda zlodějů, až někdo vejde dovnitř.

Napadlo mě: Sarah Knightová by to udělala - už jenom kvůli příběhu.

Fajn. Sarah Knightová byla mrtvá.

Šel jsem pomalu blíž a nervózně jsem obhlížel terén. Teď mě mrzelo, že jsem před čtrnácti lety nařídil Sisyfovi, aby vyhazoval všechnu nevyžádanou poštu od výrobců zbraní hledajících technofilní žurnalisty, kteří by zadarmo udělali reklamu jejich úžasným novým protipěchotním minám. Jenže - v těchhle materiálech pro veřejnost by stejně asi nebyly rady, jak se nedostat mezi adresáty - nanejvýš nabídka na utracení padesáti tisíc dolarů za odpovídající protiminovou techniku.

Uvnitř budovy byla inkoustová tma, ale venkovní světlomety útesovou horninu cidily do běla. Přimhouřenýma očima jsem nahlédl do chřtánu a zalitoval jsem, že nemám Svědka, který by mi přenastavil sítnice. Kamera na rameni nevážila prakticky nic, přesto jsem se cítil nesouměrně a deformovaný - spokojený, koncentrovaný a funkční asi tak, jako kdyby se mi genitálie přemístily na některou kolenní česku. A -i když to bylo iracionální - s neviditelnými nervovými výstupy a Ramkou jsem si vždycky připadal krytý, chráněný. Když moje oči a uši zachycovaly všechno pro digitální záznam, byl jsem privilegovaný pozorovatel až do okamžiku, kdy mě někdo vykuchá nebo oslepí. Tento strojek se dal smést jako lupa.

Nikdy v životě jsem se necítil tak nahý.

Zastavil jsem se deset metrů od prázdných dveří, rozpráhl jsem paže a zvedl ruce. "Jsem žurnalista!" zavolal jsem do tmy. "Chci jednat!"

Čekal jsem. Stále ke mně doléhal hluk davů z města za mnou, ale z letiště se šířilo ticho. Zavolal jsem znovu. A čekal jsem. Už jsem skoro chtěl vyměnit strach za pocit trapnosti; třeba byl osobní terminál prázdný a žoldáci rozbili tábor v nejdolehlejším koutě ranveje, a já jsem tady stál a dělal jsem ze sebe pitomce před nikým.

Potom jsem ucítil lehké zavinění vlhkého vzduchu. V dalším okamžiku temný vstup vyvrhl stroj. Cukl jsem sebou, ale zůstal jsem na místě; kdyby mě to chtělo zabít, nestačil bych zahlédnout, že se to ke mně blíží. Když se to pohybovalo, bylo možné zahlédnout mihotavý sled částečných obrysů - nezřetelných, ale navazujících deformací světla, které oko vnímalo jako hrany - ale jakmile se to zastavilo, civěl jsem do prázdna, které jsem mohl vyplnit jenom paobrazy a dohady. Šestinohý robot, tři metry vysoký? Který aktivně počítá můj pohled na své okolí a programuje aktivní kryt tak, aby sladčoval světelnosti? Ne, víc než to. Zpola vybíhal do osvětleného nádvoří, aniž vrhal stín - což znamenalo, že v reálném čase holografoval zacloněné světelné zdroje a svou polymernou kůži vysílal dokonale odpovídající náhradní paprsek, jednu vlnovou frontu za druhou. S nepříjemným pocitem jsem si uvědomil, co mají obyvatelé Bezstátí proti sobě. Toto byla špičková vojenská technika za miliony. Tentokrát si EnGeneUity nebude pohrávat s lacinými provokacemi. Chtěli zpátky svůj intelektuální majetek, aniž by poškodili pověst produktu - a všechno, co se zvedá nad útesovou skálu, potká krátký proces, jestli to bude překážet.

Hmyzák řekl: "Již jsme si vybrali žurnalistickou agenturu, Andrewe Worthe. Vy nejste na invazní hitparádě." Mluvil angličtinou, dokonale modulovanou včetně náznaku pobavení, ale se znervózňující geografickou neutralitou. Neměl jsem tušení, jestli má autonomní řeč, nebo se bavím v reálném čase s žoldáky - nebo s jejich lidmi, kteří mají na starosti PR.

"Nechci dělat válečného zpravodaje. Přišel jsem vám nabídnout šanci vyhnout se jistě... nežádoucí publicitě."

Hmyzák zlostně postoupil dopředu, přičemž na jeho maskovaném povrchu vykvetlo a zase se vytratilo jemné moaré interferenčních proužků. Stál jsem na místě jako přikovaný; instinkt mi radil uprchnout, ale svaly jsem měl jako z rosolu. Ta věc se zastavila dva nebo tři metry ode mne - a znovu mi zmizela z očí. Nepochyboval jsem o tom, že by pro ni bylo hračkou zvednout přední končetiny a vmžiku mne připravit o hlavu.

Uklidnil jsem se a promluvil jsem do vzduchu. "Na ostrově se nachází žena, která zemře, pokud nebude během několika hodin evakuována. A pokud k tomu dojde... SeeNet je připraven odvysílat dokument nazvaný Violet Mosalová:

Mučedník za technolibération." Byla to pravda - i když se Lydia zpočátku poněkud vzpírala. Poslal jsem jí zfalšovaný materiál, na kterém Mosalová mluví o důvodech chystané emigrace - všechno to byly věci, které více či méně skutečně zazněly, ale já jsem je nenafilmoval. Tři zpravodajští redaktori dřeli na tom, aby to - a část autentických materiálů, které jsem poslal - zapracovali do aktualizovaného nekrologu. Vynechal jsem však všechno, co souviselo s antrokosmologií. Mosalová se měla stát formálním vůdcem významného útoku na bojkot - a teď byla nakažena virovou zbraní a na Bezstátí byly okupační síly. Lydia si udělala své vlastní závěry a jistě bude redaktory patřičným způsobem instruovat.

Hmyzák několik dlouhých minut mlčel. Zůstal jsem nehybně stát, s rukama ve vzduchu. Představoval jsem si, jak hrozba vydírání postupuje hierarchií velení. Že by biotechnologická aliance zkoumala možnost odkoupení SeeNetu a stopení reportáže? Jenomže v tom případě by si museli naklonit také jiné stanice, museli by soustavně platit za

udržování správného mediálního obrazu. Pokud by ji nechali žít, mohli zadarmo získat, co chtěli.

Řekl jsem: "Když to Mosalová přežije, můžete jí zabránit v návratu. Ale jestli zemře tady... lidé si ji budou spojovat s Bezstátím ještě dalších sto let."

Ucítil jsem, jako by mě něco píchlo do ramene. Podíval jsem se na kameru; byla spálená a ze zuhelnatělého proužku na košili se sypal popel.

"Letadlo smí přistát. A vy můžete odletět s ní. Jakmile bude mimo nebezpečí, pošlete z Kapského Města novou reportáž o jejich plánech emigrovat - a co z nich zbylo." Byl to stejný hlas jako předtím - ale síla, o níž se ta slova opírala, se nacházela daleko mimo ostrov.

Nebylo třeba dodávat: V případě náležitého vyznění budete odměněni.

Prikývl jsem. "Udělám to."

Hmyzák zaváhal. "Opravdu? Neřekl bych." Břichem mi projela prudká bolest; vykřikl jsem a klesl jsem na kolena.

"Vrátí se sama. Vy můžete zůstat v Bezstátí a zdokumentovat pád." Zvedl jsem oči a v okamžiku, kdy se ta věc dala na ústup, jsem zahlédl ve vzduchu zelenofialové mihotání, jako pableskování slunce přes přivřené oči.

Chvilí mi trvalo, než jsem vstal. Laserový paprsek mi vypálil vodorovný pruh přes celé břicho - ale na existující ráně se zdržel celou milisekundu; hydrokarbonátový polymer se karamelizoval a z pupku se mi řinula hnědá řidká tekutina.

Polohlasně jsem zanađával směrem k prázdným dveřím a začal jsem se belhat pryč.

Když jsem se vrátil mezi davy, přišli ke mně dva mladí lidé a zeptali se, jestli nepotřebuji pomoc. Vděčně jsem přijal.

Přidrřžovali mě, než jsem dokulhal do nemocnice.

Z úrazovky jsem zavolal De Grootové. "Byli velice civilizovaní," řekl jsem. "Máme povolení přistát."

De Grootová vypadala přepadle, ale usmála se na mě. "To je fantastické!"

"Nějaké zprávy o letu?"

"Zatím ne - ale před pár minutami jsem mluvila s Wendy, která čekala na telefonát od samotného prezidenta."

Zaváhala. "Violet dostala horečku. Zatím to není nebezpečné, ale..."

Ale zbraň se aktivovala. Teď budeme závodit s viry. Ale co jiného jsem čekal? Další chybu v načasování? Nebo to, že Svorník bude mít nějakou zázračnou imunitu?

"Jste u ní?"

"Ano."

"Za půl hodiny jsem u vás."

Ošetřila mě stejná zdravotnice jako předtím. Měla dlouhý den. "Tentokrát nechci slyšet vaši výmluvu," řekla podrážděně. "Ta poslední byla dost mizerná."

Přejížděl jsem očima po čisté malé ordinaci, po skříňkách, v nichž byly úhledně srovnány léky a nástroje, a cítil jsem zoufalství. I kdyby se Mosalovou podařilo včas evakuovat... V Bezstátí žil milion lidí, kteří neměli kam uprchnout. "Co budete dělat, když začne válka?" zeptal jsem se.

"Válka nebude."

Pokusil jsem se představit si montáž mechanismů hluboko v nitru letiště, osud připravovaný těmito lidem. "Obávám se, že v té věci nebudete mít na výběr."

Zdravotnice mi přestala nanášet mast na spáleniny a probodla mě pohledem, jako kdybych řekl něco neodpustitelně urážlivého a znevažujícího. "Jste tady cizinec. Nemáte nejmenší ponětí o tom, co můžeme a nemůžeme. Co si myslíte?

Že jsme tady posledních dvacet let žili v nějaké blažené utopické apatii a chlácholili se vědomím, že naše pozitivní karmická energie zažene všechny útočníky?" Začala znovu hrubě roztírat mast.

Byl jsem zmatený. "Ne. Předpokládám, že jste připraveni se bránit. Ale myslím, že tentokrát budou silnější než vy. Podstatně."

Odmotala kus obvazu a ostře se na mne podívala. "Poslouchejte, protože to řeknu jenom jednou. Až ta chvíle přijde, spolehněte se na nás."

"Že uděláte co?"

"Že se vyznáme líp než vy."

Smutně jsem se zasmál. "To tedy ovšem nežádáte mnoho."

Když jsem zabočil do chodby, která vedla k pokoji Mosalové, zahlédl jsem De Grootovou, jak mluví - tiše, ale s viditelným rozrušením - se dvěma členy ochranky. Všimla si mne a zamávala. Přidal jsem do kroku.

Když jsem k nim došel, De Grootová beze slova zvedla notepad a stiskla klávesu. Objevil se hlasatel.

"Podle nejnovějších zpráv ze vzbouřeneckého ostrova Bezstátí odštěpenecká skupina násilných anarchistů, jež okupuje letiště, právě přistoupila na žádost jihoafrických diplomatů a povolila naléhavou evakuaci Violet Mosalové, sedmadvacetileté laureátky Nobelovy ceny, která se účastnila kontroverzní konference ke stému výročí Einsteinova úmrtí." V pozadí se pod snímek Mosalové pomalu otáčela stylizovaná zeměkoule; obraz najel na Bezstátí a potom, po narážce, na Jižní Afriku. "Vzhledem k primitivním zdravotnickým zařízením na ostrově se místním lékařům nepodařilo stanovit přesnou diagnózu, ale má se za to, že Mosalová je ve stavu, kdy může být ohrožen její život. Zdroje v Mandele říkají, že prezident Nchabaling poslal anarchistům osobní žádost a před několika minutami dostal odpověď." Objal jsem De Grootovou, zvedl jsem ji do vzduchu a zatočil jsem se s ní, až jsem tou radostí dostal závrať. Členové ochranky se na to dívali a zubili se jako děti. Možná to bylo vzhledem k invazi mikroskopické vítězství - ale pořád to byla první dobrá zpráva po hodně dlouhé době.

De Grootová mě vřidně vybidla: "To stačí." Zastavil jsem se a pustil jsem ji. "Letadlo má přistát ve tři ráno," pravila.

"Patnáct kilometrů západně od letiště."

Popadl jsem dech. "Ona o tom ví?"

De Grootová zavřtěla hlavou. "Ještě jsem jí nic neřekla. Teď spí; horečka je pořád vysoká, ale nějakou dobu už

nestoupá. Doktoři říkají, že nejsou schopni odhadnout, co virus udělá dál, ale můžou vzít do sanitky spektrum léků, které by měly postihnout nejpravděpodobnější krizové situace."

"Opravdové starosti mi teď dělá jen jediná věc," řekl jsem střízlivě.

"Která."

"Jak znám Violet - až zjistí, že jsme jednali za jejími zády, nejspíš odmítne odjet - jen tak z tvrdohlavosti."

De Grootová mi věnovala zvláštní pohled, jako by hádala, jestli si dělám legraci nebo ne.

Pak řekla: "Jestli tomu doopravdy věříte, pak Violet vůbec neznáte."

26

Řekl jsem De Grootové, že se půjdu trochu prospat a vrátím se o půl třetí. Chtěl jsem Mosalové popřát šťastnou cestu. Vydal jsem se hledat Akili, abych mu tu dobrou zprávu sdělil, ale mezitím je propustili. Poslal jsem mu vzkaz a pak jsem se vrátil do hotelu, opláchl jsem si obličej a převlékl jsem si šaty sežehnuté laserem. Spáleniny byly necitlivé, nevěděl jsem o nich; lokální anestetikum jako by je začarovalo. Cítil jsem se zbitý, ale vítězný - a příliš nabuzený, než abych dokázal stát na místě, natož usnout. Bylo skoro jedenáct, ale v obchodech měli pořád otevřeno; šel jsem tedy ven a koupil jsem si další ramenní kameru. Potom jsem chodil po městě a filmoval jsem všechno, co jsem viděl. Poslední mírová noc v Bezstátí? Nálada na ulicích ničím nepřipomínala atmosféru obležení, která panovala mezi fyziky a žurnalisty v hotelu, ale bylo cítit nervózní očekávání jako v Los Angeles při vyhlášení výstrahy před zemětřesením (jednou jsem to zažil, byl to falešný poplach). Když se mi lidé podívali do očí, tvářili se zvědavě - dokonce podezíravě - ale nijak nedávali najevo nepřátelství. Vypadalo to, jako by si mysleli, že bych snad mohl dělat špiona žoldákům, ale pokud ano, je to jenom exotický rys, který rozhodně nechtějí použít proti mně.

Zastavil jsem se uprostřed jasně osvětleného náměstí a podíval jsem se, co nového mají zpravodajské agentury. Buzzo neupořádal žádnou tiskovou konferenci, na níž by uznal svou chybu, ale když se teď u Mosalové projeví příznaky, bylo možné, že vezme riziko extremistů vážně a přehodnotí to. Uniformní způsob referování o situaci v Bezstátí stál za starou belu, ale SeeNet už brzy vytyče všem zrak oznámením pravých důvodů okupace. A i v situaci, kdy Mosalová zůstane naživu, mohla mít pravda pro alianci zastánců bojkotu nepříznivé důsledky.

Vzduch byl vlhký, ale chladný. Díval jsem se nahoru na satelity, které létaly nad planetou, a snažil jsem se dát smysl skutečnosti, že stojím na umělém ostrově v Jižním Pacifiku v předvečer války.

Byl snad celý můj život zašifrován do tohoto okamžiku - vzpomínky, které jsem měl, okolnosti, v nichž jsem se ocitl?

Kdybych měl k dispozici pouze toto a nic víc - dokázal bych zrekonstruovat všechno ostatní?

Neměl jsem ten pocit. Mé dětství v Sydney bylo nepředstavitelné, stejně vzdálené a hypotetické jako Velký třesk - a dokonce i doba strávená v nákladovém prostoru rybářské lodi a setkání s robotem na letišti ustoupily do pozadí jako útržky nějakého snu.

Nikdy jsem neměl choleru. Neměl jsem žádné vnitřní orgány.

Hvězdy se ledově leskly.

V jednu hodinu po půlnoci bylo na ulicích stále plno lidí, obchody a restaurace pořád fungovaly. Nikdo nevypadal tak vážně, jak měl; možná lidé stále věřili, že je čekají jen útrapy, jaké už znají.

Kolem fontány na náměstí stála skupina mladých mužů; žertovali a smáli se. Zeptal jsem se jich, jestli si myslí, že domobrana v brzké době vezme letiště útokem. Nedokázal jsem si představit, proč jinak by byli tak rozjaření; možná se toho měli účastnit a teď se k tomu hecovali.

Nevěřicně se na mě podívali. "Zaútočit na letiště? A nechat se pozabíjet?"

"Třeba jinou šanci nemáte."

Vyměnili si pobavené pohledy. Jeden z nich mi položil ruku na rameno a starostlivě pravil: "Všechno dobře dopadne.

Hlavně nevystřkujte hlavu a dobře se držte."

Přemýšlel jsem, čím se sjeli.

Když jsem se vrátil do nemocnice, De Grootová mi sdělila: "Violet je vzhůru. Chce s vámi mluvit."

Vešel jsem dovnitř sám. V pokoji bylo příšeří; na monitoru u hlavy postele zářila zelená a oranžová data. Mosalová měla slabý hlas, ale byla při jasném vědomí. "Pojedete v sanitce se mnou?"

"Jestli o to stojíte."

"Chci, abyste všechno zaznamenal. Hlavně to dobře využijte, pokud budete muset."

"Využiju," řekl jsem. Nebyl jsem si přesně jistý, co myslí - abych falešně obvinil z její smrti EnGeneUity, pokud by na to došlo? Nedomáhal jsem se detailů; měl jsem už plné zuby mučednické politiky.

"Karin řekla, že jste šel na letiště a přimluvil jste se za mě u žoldáků." Zapátrala očima v mé tváři. "Proč?"

"Dlužil jsem vám laskavost."

Tiše se zasmála. "Čímpak jsem si to zasloužila?"

"Je to dlouhá historka." A ani já sám už jsem si nebyl jistý, zda jsem se snažil splatit dluh Adelle Vunibobové, dělal to všechno pro technolibération, jednal z úcty a obdivu k Mosalové, nebo doufal, že udělám dojem na Akili, když "zachráním Svorník" - byť ta role začínala víc než uctívaného stvořitele připomínat Tyfovou Mary informační teorie. De Grootová přišla s novými zprávami o letu: všechno běželo podle plánu a byl čas odjet. Přidali se k nám dva zdravotníci. Odstoupil jsem a natáčel jsem ramenní kamerou, jak Mosalovou stěhují na vozík, stále připojenou na přístroje a kapačky.

V garáži, cestou k sanitce, jsem zahlédl půl tuctu vozidel s balonovými pneumatikami, do nichž nakládali zdravotnické

vybavení, obvazy a léky. Možná rozváželi zásoby na jiná místa po městě pro případ, že by došlo k obsazení nemocnice. Bylo povzbudivé vidět, že všichni neberou invazi na lehkou váhu.

Městem jsme jeli docela pomalu - bez sirény. Na ulicích bylo tolik lidí, kolik jsem tam ve dne nikdy neviděl. Mosalová požádala De Grootovou o notepad, potom jej položila na matraci vedle sebe a obrátila se na bok, aby mohla psát. Ať dělala cokoli, zdálo se, že to vyžaduje intenzivní soustředění - ale promluvila na mne, aniž odtrhla pohled od obrazovky. "Navrhl jste, abych určila svého nástupce, Andrewe. Někoho, kdo zajistí, aby práce byla dokončena. Právě teď to zařizují."

Sice jsem už nechápal, jaký to má smysl, ale nehádal jsem se s ní. Vyšetření s vysokým rozlišením v Kapském Městě prozradí struktury všech virových proteinů téměř okamžitě a zacílené léky, které zastaví jejich působení, budou navrženy a vyrobeny během několika hodin. Dokázat umírněným, že se mýlili, a potom u nich vyprosit lék, již neznamenal žádné výrazné urychlení.

Mosalová se na mě podívala a pak promluvila na kameru. "Software pracuje na deseti základních experimentech. Z jejich společné, úplné analýzy vzejde to, co bylo považováno za deset parametrů totálního prostoru - podrobnosti deseterozměrové geometrie, která je základem všech částic a sil. Moderními slovy - těch deset experimentů navzájem odhaluje, jak konkrétně se nám rozpadá symetrie pravesmíru. Co konkrétně má všechno v tomto vesmíru společné." "Rozumím."

Netrpělivě zavrtěla hlavou. "Nechte mě domluvit. To, co momentálně probíhá v síti superpočítačů, jsou jenom velice hrubé výpočty. Chtěla jsem, aby software přenechal tu počtu mně. Udělat kontrolu, dát to všechno dohromady... napsat práci, která vysvětlí výsledky takovým způsobem, aby to bylo pro všechny srozumitelné. Ale to jsou triviální věci. Už vím přesně, co je třeba s výsledky udělat, až budou k dispozici. A..." Přeběhla prsty po klávesnici, zhodnotila výsledky a pak notepad odložila. "Všechno jsem to zautomatizovala. Matka mi minulý týden poskytla před oficiálním uvolněním klonček Kaspara - který pravděpodobně shrne výsledky elegantněji, než bych to dokázala já. Takže bez ohledu na to, jestli budu živá, mrtvá nebo někde mezi tím, v pátek v šest hodin ráno ta práce bude napsaná - a rozeslaná na servery s bezplatným, univerzálním přístupem. Kopie dostanou také všichni akademičtí pracovníci a všichni studenti kateder fyziky na všech univerzitách na planetě." Roztáhla tvář do úsměvu, ze kterého číselná vzpurná, škodolibá radost. "Co si antrokosmologové počnou teď? Zabijí snad všechny fyziky na Zemi?" Podíval jsem se na De Grootovou. Rty měla sevřené, tvář popelavou. "Krucí, netvařte se tak morbidně vy dva," zaúpěla Mosalová. "Snažím se jenom myslet na všechno."

Zavřela oči; dýchala přerývaně, ale pořád se usmívala. Otočil jsem se k monitoru; měla horečku 40,9.

Nechali jsme město za zády; okna sanitky ukazovala jen naše odrazy. Jízda byla plynulá, motor téměř nebylo slyšet. Po chvíli se mne zmocnil pocit, jako kdybych slyšel samotnou útesovou skálu, jak vydechuje vzdáleným vrtem - ale potom jsem si uvědomil, že je to skučení blížícího se proudového letadla.

Mosalová upadla do bezvědomí a nikdo se ji nesnažil budit. Dorazili jsme na smluvené místo a já jsem rychle vystoupil, abych natočil přistání - spíš kvůli slibu, který jsem jí dal, než z nějakého opravdového záchvěvu professionalism. Letadlo klesalo vertikálně pouhých čtyřicet nebo padesát metrů od nás. Šedý trup osvětloval jen měsíc, motory pro vertikální start vyfukovaly z matečné horniny jemný, žiravý vápencový prach. Chystal jsem se, jak si vychutnám okamžik vítězství - ale při pohledu na to, jak štíhlé vojenské letadlo přistává potmě uprostřed prázdnoty, se mne zmocnila úzkost. Usoudil jsem, že stejně bude probíhat námořní evakuace: okolní svět přijde po špičkách, posbírání své lidi a odejde. Ať si anarchisté vyžerou sami, co se na ně chystá.

Dva muži, kteří vystoupili jako první, byli oblečení v důstojnické uniformě a měli u sebe ruční zbraně, ale klidně to mohli být lékaři. Vzali si zdravotníky stranou a začali se radit v těsném hloučku. Do zastavených motorů se stále vhněl vzduch, aby se ochlazovaly, takže hlasy zanikly v hukotu. Potom se objevil mladý muž ve zmačkaných civilních šatech, viditelně vyčerpaný a dezorientovaný. Trvalo mi několik vteřin, než jsem ho poznal; byl to Makompo, manžel Mosalové.

De Grootová se s ním přivítala; mlčky se objali. Zůstal jsem stranou, když ho odvedla k sanitce. Otočil jsem se a rozhlédl se po stříbrošedé útesové skále; žilky rozptýlených stopových minerálů odrážely měsíční světlo a leskly se jako pěna na neskutečně klidném oceánu. Když jsem se otočil zpátky, vojáci odnášeli Mosalovou, připoutanou k nosítkám, do letadla. Mokompo a De Grootová šli za nimi. Najednou na mě padla strašná únava.

De Grootová sestoupila po schodech, přišla ke mně a zakřičela: "Letíte s námi? Místa je prý dost."

Podíval jsem se na ni. Co mě tady drželo? Smlouvu se SeeNetem jsem měl na natočení profilu Mosalové, ne na to, abych zaznamenal pád Beztátí. Neviditelný hmyzák mi zakázal odletět taky - ale měli žoldáci jak zjistit, jestli jsem to udělal, nebo ne? Hloupá otázka: pod širým nebem mohly vojenské satelity lidi prakticky identifikovat a odezírat jim ze rtů, co říkají, to všechno v infračerveném pásmu. Ale sestřelili by letadlo - čímž by podkopali celý svůj veřejně prezentovaný obraz a řekli si o odplatu - jen aby potrestali jednoho bezvýznamného žurnalistu? Ne.

"Rád bych jel," řekl jsem. "Ale mám tu někoho, koho tady nemůžu nechat."

De Grootová přikývla; nepotřebovala další vysvětlení. Potřásla mi rukou a usmála se. "Tak hodně štěstí vám oběma. Doufám, že se brzy setkáme v Kapském Městě."

"Já taky."

Oba zdravotníci na zpáteční cestě do nemocnice mlčeli. Byl jsem si jistý, že chtějí mluvit o válce - ale ne před cizincem. Jelikož jsem ještě neměl důvěru k neznámé technologii, prohlédl jsem si materiál, který jsem natočil ramenní kamerou, a odeslal jsem ho na svůj domácí terminál.

Město bylo zaplněnější než kdy dřív, ale méně lidí nyní stálo na nohách. Většinou tábořili v ulicích se spacími pytlí, skládacími židličkami, přenosnými vařiči, někteří dokonce s malými stany. Nevěděl jsem, jestli to mám brát jako povzbuzení, nebo mám být spíš sklíčený z dojemného optimismu, který z toho vyzařoval. Možná byli anarchisté

připraveni smířit se s tím, že infrastruktura města může padnout. A stále jsem neviděl žádné známky paniky, nepokojů nebo drancování - takže možná měl Munroe pravdu, možná měli tak dobré povědomí o původu a dynamice těchto vážených lidských kulturních aktivit, že byli schopni domýšlet důsledky a odmítli se toho účastnit. Ale proti vojenské technice za miliardy dolarů budou potřebovat mnohem víc než vaříče, stany a sociobiologii, aby nebyli zmasakrováni.

27

Probudila mě dělostřelba. Burácení se ozývalo jakoby z dálky, ale postel se třásla. V několika vteřinách jsem se oblékl a poté jsem zůstal stát uprostřed pokoje, ochromený nerozhodností. Tady neměli žádné sklepy, žádné protibombové kryty, takže kde bylo nejbezpečnější místo? Dole v přízemí? Nebo venku na ulici? Vyhledka na to být nechráněný venku mě nijak nelákala - ale poskytlo by mi pět nebo šest pater nad mou hlavou reálnou ochranu, nebo jen těžší hromadu sutí?

Bylo krátce po šesté, ještě ani nezačalo pořádně svítat. Potlačil jsem absurdní strach z ostřelovačů - jako by některou ze stran něco takového zajímalo - a opatrně jsem přistoupil k oknu. Ve střední vzdálenosti viselo ve vzduchu pět sloupů bílého dýmu. Valily se z neviditelných vrcholů jako nějaká pomalá tornáda. Požádal jsem Sisyfa, aby prošel místní servery, jestli nenajde pohledy zblízka; své záběry poskytly už desítky lidí. Útesová hornina byla houževnatá a nehořlavá, ale projektily zřejmě obsahovaly také nějakou speciální chemikálii, jejímž účelem bylo způsobit větší škody, než jaké má na svědomí žár a náraz, protože výsledky se víc než rozbořeným budovám podobaly hlušině z lomu, vyvezené na nějaký prázdný pozemek. Nedovedl jsem si představit, jak by uvnitř někdo mohl přežít - ale ani sousední ulice nedopadly o mnoho lépe, pohřbené pod několika metry křídového prachu.

Lidé utáboření před hotelem nedávali najevo, že by je to překvapilo. Polovina se jich už sbalila a dala na pochod, ostatní strhávali stany, balili deky a spací pytle, rozebírali vaříče. Slyšel jsem, jak malé děti pláčou. Nálada davu byla viditelně napjatá - ale nikomu nehrozilo ušlapání. Přesto. Když jsem se podíval dál, všiml jsem si pomalého, vytrvalého postupu lidí na sever, pryč z centra města.

Zpola jsem očekával, že to, co přijde, bude smrtící a tiché - EnGeneUity byli koneckonců bioinženýři - ale mělo mě napadnout, že je to hloupost. Děšť explozí, domy rozmetané na prach a proud uprchlíků nabízely mnohem lepší obrázky na téma Příchod anarchie do Bezstátí. Žoldáci tady nebyli proto, aby se zmocnili ostrova čistě a efektivně: přišli, aby dokázali, že všem renegátským společnostem je souzeno zaniknout v mediálně zajímavém chaosu.

Někde na východ od hotelu vybuchl granát - zatím nejbližší. Ze stropu se začal sypat bílý prach: jeden roh polymerového okna se uvolnil z rámu a zkroutil se jako uschlý list. Sedl jsem si na podlahu s nohama křížem a zakryl jsem si hlavu. Nadával jsem si, že jsem neodletěl s De Grootovou a Mosalovou - a proklínal jsem Akili, že neodpovídá na mé vzkazy. Proč jsem se nedokázal smířit se skutečností, že pro ně nic neznamenám? Do jisté míry jsem přispěl k úsilí o záchranu Mosalové před kacířskými antrokosmology a přinesl jsem Kuwalemu zprávu, která snad odhalila pravdu o pozadí Úzkosti... ale teď, když přicházel velký informační mor, jsem už nebyl důležitý.

Dveře se prudce otevřely a do pokoje vstoupila starší fidžijská žena. Hotelový personál nenosil uniformy, ale zdálo se mi, že už jsem ji zahlédl, jak v budově něco dělala. Zdvořile mi oznámila: "Evakuujeme město. Vezměte si s sebou tolik, kolik unesete." Podlaha se přestala hýbat, ale zvedl jsem se nejistě; nevěděl jsem, jestli jsem slyšel dobře.

Oblečení už jsem měl sbalené. Popadl jsem kufr a vyšel jsem za ní na chodbu. Můj pokoj byl hned u schodiště a ona mířila k dalším dveřím v řadě. Ukázal jsem na druhou polovinu chodby, nějakých dvacet pokojů. "Už jste se dívala -?" "Ne." Vypadalo to, že chvíli se zdráhala světit mi ten úkol, ale potom se nechala obměkčit. Zvedla univerzální klíč a nechala můj notepad, aby si naklonoval jeho infračervený podpis.

Nechal jsem kufr u schodů. První čtyři pokoje byly prázdné. Po celou dobu explodovaly další dělostřelecké granáty, většina naštěstí v dálce. Mával jsem notepadem na zámky a jedním okem jsem pokukoval po obrazovce; někdo sbíral všechna hlášení o škodách a dával na internet mapu města opatřenou poznámkami. Dosud bylo zničeno jedenadvacet budov - většinou bytových domů. Nebylo pochyb o tom, že kdyby volba padla na strategické cíle, dostaly by zásah; možná chtěli žoldáci nejceněnější infrastrukturu ušetřit - zachovat ji pro loutkovou vládu, již nastolí druhá vlna útočníků, jež "zachrání" ostrov před "anarchií". Anebo bylo záměrem srovnat se zemí co možno nejvíc obytných budov a vyhnat co největší množství lidí do pouště.

Lowella Parkera - reportéra z Atlantiky, kterého jsem zahlédl na tiskové konferenci Mosalové - jsem našel skrčeného na podlaže, roztřeseného, v hodně podobném stavu, v jakém žena z hotelu našla mě. Rychle se vzpamatoval a zdálo se, že zprávu o evakuaci přijal s vděkem - jako by čekal jen na nějaký jasný pokyn a vůbec mu nevadilo, že pochází od dalšího člověka, který nic neví.

V dalších deseti či dvanácti pokojích jsem objevil ještě čtyři lidi, pravděpodobně novináře nebo akademiky, ale nikoho z nich jsem neznal. Většinou už měli sbaleno a pouze čekali, až jim někdo řekne, co mají dělat. Nikdo se nepozastavil nad tím, jestli je pokyn, se kterým je obcházím, moudrý - a já sám jsem chtěl před ostřelováním někam uniknout - ale představa, jak se z města valí milion lidí, mě začínala naplňovat hrůzou. Všechny největší katastrofy posledních padesáti let se odehrály mezi uprchlíky opouštějícími válečné oblasti. Možná by bylo chytřejší riskovat a hrát ruskou ruletu s granáty.

Věděl jsem, že poslední pokoj je apartmá, zrcadlový obraz toho, v němž bydlely Mosalová a De Grootová; vyžadovala to architektonická symetrie budovy. Naklonovaný univerzální klíč otevřel dveře - jenže uvnitř byl řetěz, který bránil, aby se otevřely víc než na šířku šterbiny.

Hlasitě jsem zavolal. Nikdo mi neodpověděl. Zkusil jsem použít rameno - ale k ničemu to nebylo, jenom jsem si udělal

pořádnou modřinu. Zasakroval jsem a kopl jsem do dveří v blízkosti řetízku - což bylo dvojnásob bolestivé (málem jsem si přetřhl stehy), ale fungovalo to.

Henry Buzzo ležel na zádech na podlaze pod oknem. Zdrčeně jsem k němu přišel blíž; pochyboval jsem, že v tomto chaosu se může podařit sehnat pomoc. Byl zahalený do koupacího pláště z červeného sametu a vlasy měl ještě mokré, jako by právě přišel ze sprchy. Biologická zbraň extremistů, která konečně zaútočila? Nebo jen infarkt z výbuchů?

Ani jedno. Koupací plášť byl nasáklý krví. V prsou měl díru způsobenou střelnou zbraní. Avšak ostřelovač to nebyl, okno bylo neporušené. Klekl jsem k němu a přitiskl jsem dva prsty na jeho krční tepnu. Byl mrtvý, ale ještě byl teplý.

Zavřel jsem oči a zatnul zuby. Snažil jsem se nepropadnout zoufalství a nezačít křičet. Po takovém úsilí, které dalo dostat Mosalovou z ostrova, se Buzzo mohl zachránit tak snadno. Stačilo pár slov, kterými by přiznal chybu ve své práci, a byl by ještě naživu.

Ale to, co ho zabilo, nebyla pýcha - k čertu s ní. Měl právo na tvrdohlavost, měl právo bránit svou teorii, ať už byla chybná nebo ne. Byl mrtvý přesně z jediného důvodu: nějaký šílený antrokosmolog ho obětoval vidině transcendence. V druhé ložnici jsem našel dva u-muže z ochranky - jeden byl kompletně oblečený, druhý pravděpodobně spal. Oba vypadali, jako by je někdo střelil do obličeje. Byl jsem v šoku - spíš omámený, než že by mi bylo špatně od žaludku - ale nakonec jsem v sobě našel dost duchapřítomnosti a začal jsem filmovat. Třeba nakonec bude soud, a jestli z hotelu zůstanou sutiny, žádný jiný důkaz nebude. Obhlédl jsem těla z detailu. Potom jsem chodil z pokoje do pokoje a zabíral jsem kamerou všechno kolem; doufal jsem, že zachyťm dost detailů, aby se dala udělat úplná rekonstrukce.

Dveře koupelny byly zamčené. Ucítil jsem idiotské vzednutí naděje; třeba byl svědkem zločinu ještě někdo čtvrtý a podařilo se mu najít tady bezpečí. Zacloumal jsem klikou. Už už jsem se chystal něco zakřičet, abych neznámého uklidnil, když mou otupělostí konečně pronikl význam řetízku na vstupních dveřích.

Několik vteřin jsem stál bez hnutí. Nejdřív jsem tomu nechtěl věřit - a pak jsem se bál pohnout.

Slyšel jsem totiž něčí dech. Byl tichý a mělký, ale ne dost tichý. Snažil se zklidnit se. Několik centimetrů daleko.

Nedokázal jsem kliku pustit, prsty jsem měl křečovitě sevřené. Položil jsem levou ruku dlaní na chladivý povrch dveří ve výšce, kde mohl vrah mít obličej - jako bych doufal, že vycítím kontury, že odhadnu vzdálenost od jedné kůže po druhou podle rezonance každého křičícího nervového zakončení.

Kdo to byl? Kdo byl extremistický atentátník? Kdo měl příležitost nakazit mě geneticky upravenou cholerou? Někjaký neznámý člověk, kolem něhož jsem prošel v tranzitové hale v Phnompenhu, nebo v rušném bazaru na letišti v Dili? Ten polynéský obchodník, který seděl vedle mě na posledním úseku letu? Indrani Leeová?

Trásl jsem se hrůzou, byl jsem si jistý, že v několika vteřinách mi kulka provrtá hlavu - ale jiná část mého já přesto toužila rozrazit ty dveře a podívat se.

Mohl jsem ten okamžik poslat živě na síť - a odejít ze světa v záři odhalení.

Nedaleko explodoval další granát. Tlaková vlna roztrásla budovu tak mocně, že se rám málem zkroutil a uvolnil zámek. Otočil jsem se a utekl.

Pochod z města byla muka - ale možná to nebylo horší, než bylo nutné. Z mého šnečího pohledu jednoho z davu to vypadalo, že všichni jsou stejně vyděšení, stejně klaustrofobičtí, stejně dychtí po pohybu jako já - ale zůstávali tvrdohlavě, vzdorně trpěliví a posunovali se kupředu jako novopečení provazochodci, kteří propočítávají každíčký pohyb a potí se napětím mezi strachem a sebeovládáním. V dálce plakaly děti, ale dospělí kolem mne mluvili mezi detonacemi, po nichž se chvěla zem, opatrným šepotem. Pořád jsem čekal, že činžák před námi se zřítí, stovku lidí pohrbí a další stovku ušlapou ti, kteří začnou v panice couvat - ale znovu a znovu se nic nedělo a po dvaceti trýznivých minutách jsme nechali dopadající granáty za sebou.

Lidská řeka postupovala. Dlouho jsme zůstávali namačkaní do houfu, rameno na rameno, bez jiné množnosti než držet krok - ale jakmile jsme vyšli ze zastavených předměstí do průmyslových oblastí, kde byly továrny a skladiště zasazeny do velkých ploch holé skály, najednou vznikl prostor, ve kterém se dalo pohybovat volně. Když pak nepropustná houština kolem nás téměř zprůhledněla, zahlédl jsem vepředu v dálce tucet čtyřkolek a dokonce jeden elektrický nákladák, který jel stejným tempem.

V tu chvíli jsme byli na cestě skoro už dvě hodiny, avšak slunce pořád stálo nízko. Jak se dav rozestoupil, přivánil mezi nás vítaný chladivý vítr. Nálada se mi pomalu zlepšovala. Navzdory rozsahu exodu jsem nebyl svědkem žádného násilí; nejhorší, co jsem zatím viděl, byli rozzuření manželé, kteří se hlasitě navzájem obviňovali z nevěry, když se plahočili bok po boku a každý držel jeden konec rance s majetkem zabaleným do oranžového stanového plátna.

Bylo jasné, že celá evakuace byla nacvičena - nebo se o ní alespoň široce a podrobně diskutovalo - dlouho před invazí. Civilní obrana, plán D: zamiřte k pobřeží. A naplánovaná evakuace se stany, příkrývkami, vařiči dobíjenými sluneční energií tady nemusela znamenat katastrofu, jakou by znamenala prakticky všude jinde. Postupovali jsme blíž k útesům a oceánským farnám - zdroji veškeré potravy na ostrově. Rozvody pitné vody se daly poměrně snadno napíchnout, stejně jako kanalizační potrubí. Jestli byly největšími zabijáky moderního válčení pobyt venku, hlad, dehydratace a nemoci, zdálo se, že obyvatelé Bezstátí jsou jedinečně vybaveni, aby jim všem odolali.

Jediné, co mne znepokojovalo, byla jistota, že žoldáci toto všechno velice dobře chápou. Jestli nás chtěli ostřelováním vyhnat z města, museli vědět, jak relativně málo strádání tím způsobí. Možná věřili, že selektivní záběry z exodu i tak postačí většině lidí jako důkaz politického fiaska Bezstátí - a nebylo pochyb o tom, že pozice antiobjektových zemí byla již oslabena - a případné barvitě výjevy úplavice a hladu by na tom nic nezměnily. Přesto jsem měl nepříjemné podezření, že pouhé vyhnání milionu lidí do stanových městeček nebude EnGeneUity stačit.

Odeslal jsem záběry z Buzzova apartmá a připojil jsem ještě krátkou zprávu, která je uváděla do kontextu, pro FBI a hlavní kancelář bezpečnostní služby v Suvě. Připadalo mi správné informovat rodiny těch tří lidí o jejich smrti a uvést

do pohybu alespoň takové vyšetřování, jaké v daných podmínkách přicházelo v úvahu. SeeNetu jsem kopii neposlal - ani ne tak z úcty k truchlícím příbuzným, jako spíš proto, že se mi před Lydií nechtělo přiznat, že jsem zatajil fakta o Mosalové a antrokozmozolozích - a korunovat svůj zločin předstíráním, že nemám ponětí, proč byl Buzzo zavražděn. Ať udělám cokoli, pravděpodobně si v konečném důsledku vykopu hrob, ale chtěl jsem odložit, co muselo přijít, ještě o několik dnů, pokud to půjde.

Asi po třech hodinách pomalého pochodu z města jsem v dálce zahlédl barevnou rozmazanou skvrnu. Brzy se ukázalo, že je to směsice jasně zelených a oranžových čtverců, rozptýlených po skále několik kilometrů před námi. Centrální planinu jsme nechali za zády a terén se teď pomalu svažoval až k pobřeží; ať už to bylo příjemnějším sklonem nebo tím, že bylo vidět konec pochodu, najednou jako by se šlo líp. O třicet minut později se lidé kolem mne zastavili a začali stavět vlastní stany.

Sedl jsem si na kufr, abych si chvilku odpočinul, a potom jsem svědomitě začal nahrávat. Bez ohledu na to, jestli byla evakuace nacvičená nebo ne, ostrov samotný spolupracoval s uprchlíky při zřizování tábora tak dokonale, že to spíš připomínalo hladké zasunutí chybějících součástek složitějšího stroje na své místo - logické dokončení funkce, kterou holá skála vždycky nabízela - než nějaký zoufalý pokus o improvizaci v případě nouze. Jedna kapka signálního peptidu o velikosti slzy stačila spustit kaskádu, která instruovala litofilie, aby otevřely šachtu k podzemní tepně s pitnou vodou - a když jsem viděl instalaci třetího čerpadla, naučil jsem se už poznávat charakteristický vír zelenomodrých stopových minerálů, jenž označoval místa, kde bylo možné studny zřítit. S kanalizací to trvalo o poznání déle - šachty byly širší a hlubší a přístupových bodů bylo méně.

Byla to druhá strana šílené, zvrácené, pneumatikozroutské vůle po přežití Neda Landerse: samostatnost zprostředkovaná biotechnologiemi, ale bez extremismu a paranoie. Doufal jsem jenom, že zakladatelé a budovatelé Bezstátí - kalifornští anarchisté, kteří před desítkami let pracovali pro EnGene-Uity - jsou ještě naživu, aby viděli, jak dobře jejich vynález slouží svému účelu.

V poledne, kdy čerpadlům poskytovala stín královsky modrá šapitá, nad latrínami stály jasně červené stany a fungovalo dokonce jednoduché středisko první pomoci, jsem měl pocit, že chápu, co zdravotnice myslela, když mě varovala, abych místní nepodceňoval. Podíval jsem se na mapu škod ve městě: již nebyla aktualizována, ale podle posledních zaznamenaných údajů dělostřelba srovnala se zemí více než dvě stě budov - včetně hotelu.

Možná by technolibération nikdy nedokázala proměnit nemilosrdnou skálu kontinentů na něco tak pohostinného jako Bezstátí - ale ve světě, který byl zvyklý na záběry špinavých uprchlických táborů, zalykajících se prachem nebo se topících v bahně... možná i kontrastující obraz tábora renegátů mohl symbolizovat klady zániku zákonů o genetických patentech přesvědčivěji, než to kdy dokázal ostrov v míru.

Všechno jsem zaznamenal a materiál jsem odeslal do zpravodajské redakce SeeNetu s komentářem, kterým jsem chtěl omezit zvrácenou stinnou stránku: čím méně dramatická bude situace anarchistů, tím méně bude pravděpodobná nějaká zásadní politická reakce proti invazi. Nechtěl jsem Bezstátí diskreditovat jako komentátoři, kteří chytře tlachají, že mu bylo odjakživa souzeno sklouznout do propasti - jenže ve světě, kde bylo třeba tisíc mrtvol denně, aby to u průměrného diváka vyvolalo záblesk zájmu, bych vykreslením příliš optimistického obrazu exodu vyrobil materiál s nulovým příběhem.

První zásobovací nákladák od pobřeží, který jsem zahlédl, byl prázdný mnohem dříve, než dojel až k nám. Ale ve tři odpoledne dorazila už šestá dodávka, u jednoho vodního čerpadla stály dva velké stany, které fungovaly jako tržnice, a stavěla se provizorní restaurace. O čtyřicet minut později už jsem seděl na skládací židli ve stínu fotovoltaické plachty a na klíně jsem měl mísu s hustou, ještě kouřící polévkou z mořských ježků. Takto venku jedl tucet dalších lidí, nucených uprchnout bez vlastních prostředků k vaření; na mou kameru se dívali poněkud podezíravě, ale připustili, že samozřejmě existovaly plány na opuštění města - v první verzi navržené už dávno, ale každý rok znovu projednávané a vylepšované.

Cítil jsem víc optimismu než kdy předtím - a také větší rozpor s náladou místních. Zdálo se, že brali úspěch exodu (pro mne malý zázrak) jako jasnou věc - jenomže teď, když z něho v souladu s předpoklady vyvázli nezranění a čekali, až žoldáci udělají další tah, všechno najednou nebylo tak jisté.

"Co se podle vás stane v příštích čtyřiašest hodinách?" zeptal jsem se jedné ženy s malým chlapcem na klíně.

Objala dítě, jako by je chtěla chránit, a neodpověděla.

Venku někdo zařval bolestí. Restaurace se v několika vteřinách vyprázdnila. Podařilo se mi prorazit si cestu hloučkem, který vznikl na úzkém plácku mezi tržnicemi a restaurací - a najednou jsem zjistil, že ustupující dav mne v panice strhává zpátky.

Neviditelný stroj zvedl mladého Fidžijce několik metrů nad zem; muž měl oči vytřeštěné hrůzou a volal o pomoc.

Žalostně sebou zmítal - ale paže mu visely podél těla, krvavě a zmrzačené, na jednom lokti vyčnívala z masa bílá kost.

Ta věc, která se ho zmocnila, byla příliš silná, než aby s ní mohl bojovat.

Lidé kvíleli a křičeli - a snažili se protlačit se z davu ven. Příliš dlouho jsem kladl odpor, ochromený hrůzou, a dav mě srazil na kolena. Zakryl jsem si hlavu a skrčil jsem se, ale i tak jsem prchajícím překážel. Někdo těžký o mě zakopl, vrazil do mne koleno a lokty, pak se o mě opřel, aby znovu nabyl rovnováhu, a málem mi při tom rozdrtil páteř. Krčil jsem se na zemi a dostával jsem další rány. Chtěl jsem vstát, ale byl jsem si jistý, že každý můj pokus by dopadl jedině tak, že by mě povalili na záda a někdo by mi dupl do obličeje. Mužovy zoufalé, úpěnlivé prosby byly jako druhý déšť ran; schoval jsem hlavu hlouběji mezi paže a snažil jsem se zakrýt si uši, abych to neslyšel. Někde blízko se lehce porouchala k zemi stěna stanu.

Dlouhé vteřiny mijely a nikdo další už do mne nenarážel. Zvedl jsem hlavu; prostranství bylo prázdné. Muž ještě žil, ale oči mu opakovaně vybíhaly nahoru do lebky, čelisti se ne-mohoucně pohybovaly. Obě nohy měl už rozdrcené. Na jeho neviditelného mučitele stékala krev - každá kapka se ve

vzduchu zastavila a na okamžik rozstříkla, čímž naznačila hmatatelný povrch, načež zmizela v ukrytém krunýři. Začal jsem na zemi hledat kameru; sám jsem ze sebe vyrážel tiché, zlostné přidušené zvuky. Hrdlo jsem měl sevřené, hrud' stlačenou, každé nadechnutí bylo jako trest. Našel jsem kameru, připevnil jsem si ji, pak jsem se roztřeseně postavil a začal jsem natáčet.

Muž na mne nevěřicně zíral. Podíval se mi do očí a řekl: "Pomozte mi."

Bezmocně jsem natáhl ruku směrem k němu. Hmyzák mě ignoroval - a já jsem věděl, že mi nic nehrozí; chtěl, aby to někdo viděl - mně se však točila hlava zuřivostí a zoufalstvím, páchnoucí čůrky studeného potu mi stékaly po tváři a po hrudi.

Robot zvedl muže výš. Po těle se mu mihotavě rozběhly interferenční proužky. Kamera sledovala můj stoupající pohled, až jsem věděl, že zabírá jen rozlámání těla a lhostejnou oblohu.

Uslyšel jsem se, jak řvu: "Kde je teď ta vaše zasraná domobrana? Kde máte zbraně? Kde máte bomby? Dělejte něco!"

Muž svěsil hlavu; doufal jsem, že ztratil vědomí. Neviditelná klepeta mu zlomila vaz a potom ho odhodila stranou.

Slyšel jsem, jak mrtvola s zuchnutím dopadla na velký stan nad vodním čerpadlem a potom se svezla na zem.

Měl jsem pocit, že celý tábor s desítkou tisíc lidí mi kvílí v hlavě. Sám jsem nesouvisle křičel, ale oči jsem upíral do míst, kde musel být robot.

Z prostoru přede mnou se ozval hlasitý škrábavý zvuk. Uličky kolem prostranství se pohroužily do nepříjemného ticha. Hmyzák si hrál se světlem, črtal nám své kontury, útesově šedou barvou proti obloze a nebesky modrou na pozadí skály. Tělo, které viselo z šesti noh ve tvaru obráceného V bylo dlouhé a článkované - tupá neklidná hlava na každém konci se zvědavě otáčela a větrila. Z pouzder v krytu vyjížděla a zajížděla čtyři pružná chapadla zakončená ostrými klepety.

MLčky jsem stál a kolébal se, čekal jsem, až se něco stane - až z uličky vyběhne někdo s bundou plnou plastické trhaviny a vrhne se přímo ke stroji v naději, že jej obejmě ve stylu kamikaze... třebaže by se nedokázal přiblížit na mň než deset metrů, než by jej protiúder odhodil zpátky do davu, kde by místo toho spálil na popel tucet přátel.

Robot se prohnul, zvedl pár končetin a široce je roztáhl ve vítězném gestu. Potom se vrhl do mezery mezi stany. Lidé padali na stěny a zuřivě se sáпали po látce, aby ji rozpárali a uhnuli mu z cesty. Robot proběhl uličkou a pak zmizel.

Mířil na jih, zpátky k městu.

Schoulený na zemi za latrínami a neschopný postavit se před demoralizované lidi v táboře, odeslal jsem záběry vraždy do SeeNetu. Zkusil jsem je opatřit i nějakým komentářem, ale byl jsem ještě v šoku, nedokázal jsem se soustředit. Říkal jsem si: Váleční dopisovatelé vidí mnohem víc, každý den. Za jak dlouho si na to zvyknu?

Prošel jsem si mezinárodní zpravodajství. Všichni stále mluvili o "konkurenčních anarchistických skupinách" - včetně SeeNetu, který neodvysílal nic z toho, co jsem poslal.

Pět minut jsem se uklidňoval a potom jsem zavolał Lydii. Trvalo mi půl hodiny, než jsem ji sehnal osobně. Kolem sebe jsem neslyšel nic než lidi vzlykající žalem. Jak to bude vypadat po desátém útoku? Po stém? Zavřel jsem oči a představil jsem si Kapské Město, Sydney, Manchester. Cokoliv.

Když se mi Lydia ozvala, řekl jsem: "Jsem tady, natáčím to - tak co se děje s mým materiálem?" Nešéfovala zpravodajství, ale byla jedinou osobou, od níž jsem snad mohl dostat přímou odpověď.

Jenže Lydia měla tvář jako z kamene; byla rozhněvaná a chladná. "V tvém nekrologu' Violet Mosalové byla celá jedna scéna vycucaná z prstu. A nebylo tam nic o kultu, který zabil Jasuko Nišideho - a teď Henryho Buzza. Viděla jsem svědectví, které jsi poslal bezpečnostní agentuře, o choleře a rybářské lodi. Tak o co ti jde?"

Tápal jsem po výmluvách, snažil jsem se najít tu správnou. Věděl jsem, že Mosalová by zemřela, kdybych vás nevyužil není dost dobrá. Nakonec jsem však řekl: "Všechno, co jsem zfalšoval, doopravdy řekla. Mimo kameru. Zeptej se jí." Lydii to nijak nepohnulo. "I tak je to nepřijatelné, jde to proti všem směrnicím. A zeptat se jí na nic nemůžeme. Je v kómatu."

To nebyla zpráva, kterou jsem chtěl slyšet; jestli Mosalová utrpí poškození mozku, bylo všechno marné. Řekl jsem: "Zbytek jsem ti nemohl říct, poněvadž jsem nemohl antrokozmozlogy varovat tím, že všechno odvysílám." Žvanil jsem nesmysly: antrokozmozlogy už přesně věděli, kolik bych toho úřadům řekl.

Lydii výraz zjhl - jako by to už se mnou bylo tak špatné, že si zasloužím politovat, ne vynadat. "Hele, doufám, že najdeš způsob, jak se bezpečně dostat domů. Ale dokument je zrušený - porušil jsi podmínky smlouvy - a redakce zpráv nemá zájem o tvoje reportáže o politických problémech na ostrově."

"Politické problémy? Já jsem ve válce placené největší biotechnologickou firmou na planetě. Vypadá to, že jsem jediný novinář na ostrově, který má ponětí, co se děje. A jsem jediný žurnalista SeeNetu, tečka. Tak jak je možné, že nemají zájem?"

"Jednáme o získání reportáží s někým jiným."

"Fakt? S kým? S Janet Walshovou?"

"Do toho ti nic není."

"Já ti nevěřím! EnGeneUity tady vraždí lidi a..."

Lydia zvedla ruku, aby mě umlčela. "Nechci už slyšet žádnou tvou... propagandu. Jasně? Mrzí mě, že jsi prošel tolika nepříjemnostmi. Mrzí mě, že se anarchisté navzájem zabíjejí." Myslím, že mluvila s nepředstíraným smutkem. "Ale jestli ses přidal na jednu stranu a chceš rozdmýchat polemiky proti bojkotu a patentovým zákonům, s využitím zfalšovaného materiálu, pak je to tvůj problém. Já ti nemůžu pomoci. Dávej na sebe pozor, Andrewe. Sbohem." S příchodem večera jsem se toulal táborem, natáčel jsem a odesílal signál v reálném čase na svou konzoli doma - měl jsem tak aspoň záruku, že budu mít zaznamenané vše.

Modelové uprchlické městečko bylo stále neporušené, čerpadla fungovala, hygieně nebylo co vytknout. Všude svítila světla, která se látkami měnila na oranžová a zelená kola, a z každého druhého vchodu se linula vůně připravovaných

pokrmů. Fotovoltaická energie, kterou si stany akumulovaly, měla vydržet ještě několik hodin. Nevznikly žádné velké škody, nebyl zničen žádný ze zdrojů tělesného pohodlí.

Avšak lidé, které jsem měl, byli napjatí, vystrašení a zamlklí. Robot se mohl kdykoli vrátit, v noci či ve dne, a zabít dalšího jednoho člověka - nebo tisícovku.

Tím, že žoldáci posílali roboty z města na nahodilé výpady, mohli rychle podkopat morálku a zahnat lidi ještě dál, blíž k pobřeží. Uprchlíci před skleníkovým jevem, nucení přebývat na pobřeží a čekat na další velkou bouři - osud, kterému chtěli na Bezstátí uniknout - by možná byli ochotni opustit ostrov úplně.

Nedokázal jsem si představit, co se stalo s takzvanou domobranou - možná už byli všichni pozabíjeni při nějaké idiotské, hrdinské obranné akci ve městě. Propátral jsem lokální servery; našel jsem neradostné zprávy o desítkách útoků podobných tomu, jehož jsem byl svědkem, ale jinak skoro nic. Nečekal jsem, že anarchisté zveřejní svá vojenská tajemství na internetu, ale z absence chvástivé propagandy, výkřiků o blízkém vítězství, které mají pozvednout morálku, mne zvláštním způsobem mrazilo. Možná mlčení něco znamenalo, ale pokud ano, nedokázal jsem tomu přijít na kloub.

Začínala mi být zima. Nechtělo se mi požádat o přístřeší ve stanu cizích lidí - nebál jsem odmítnutí, ale pořád, přes všechna svá malá solidární gesta, jsem si příliš připadal jako cizák. Tito lidé byli v obležení a neměli žádný důvod věřit mi.

A tak jsem seděl v restauraci a pil jsem horkou řídkou polévku. Ostatní zákazníci se mezi sebou bavili. Mluvili potichu a vrhali na mne pohledy, ve kterých byla spíš odměřená opatrnost než otevřené nepřátelství, nicméně mne vylučovali. Pohřbil jsem svou kariéru - kvůli Mosalové, kvůli technolibération - ale nedosáhl jsem ničeho. Mosalová ležela v kómatu. Bezstátí bylo na prahu dlouhého a krvavého úpadku. Připadal jsem si otupělý, paranoidní a zbytečný. Potom mi přišla zpráva od Akiliho. Dostalo se z města nezraněno a bylo v jiném táboře, necelý kilometr odsud.

28

"Sedni si. Kamkoli, kde by to mohlo být pohodlné."

Ve stanu byl jenom batoh a nerozbalený spací pytel; zdálo se, že průhledná podlážka je suchá, přestože venku je trochu rosa, ale zároveň dost tenká, aby přes ni bylo cítit kamínky vespod. Z černého materiálu na stěně, napájeného sluneční energií uloženou v akumulacích polymerech vetkaných do každého vlákna látky, z níž byl stan zhotoven, vyzařovalo příjemné teplo.

Posadil jsem se na jeden konec spacího pytle. Akili usedlo na zkřížené nohy vedle mne. Uznale jsem se rozhlédl kolem; bylo to jenom skromné přístřeší, ale pořád to byl výrazný pokrok oproti holé skále. "Kde jsi to našlo? Nevím, jestli v Bezstátí vykradače střílejí, ale řekl bych, že to stálo za to riziko."

Akili si odfrklo. "Nemuselo jsem to ukrást. Kde myslíš, že jsem bydlelo v posledních dvou týdnech? Všichni si nemůžeme dovolit Ritz."

Sdělili jsme si novinky. Většinu těch, které jsem mohl nabídnout já, už Akili znalo z jiných zdrojů: Buzzova smrt, evakuace a nejistý zdravotní stav Mosalové. Nevědělo však o její fíntě na antrokosmology: automatickém rozeslání její TOE do celého světa.

Akili se zachmuřilo a dlouho mlčelo. Od doby, co jsem je v nemocnici viděl naposledy, se v něm něco změnilo; hluboký otřes z poznání, který mu způsobila zpráva o údajné epidemii míchání, vystřídal pohled plný očekávání - jako by bylo připraveno, že se jej Úzkost v kterémkoliv okamžiku zmocní, a skoro se toho nemohlo dočkat, navzdory mukám a hrůzám, jimiž všechny oběti trpěly. I u těch několika, které se zvláštním způsobem nakrátko zklidnily a nabyly jasného vědomí, nastala rychlá recidiva; kdybych věřil tomu, že syndrom je osudem všech, nechtěl bych dál žít.

"Stále se nám nedaří přizpůsobit modely datům," přiznalo Akili. "Nikdo z lidí, s nimiž jsem bylo v kontaktu, nedokáže přijít na to, co se děje." Zdálo se smířené s faktem, že se epidemii nepodaří v krátké době přesně analyzovat - ale stále plné víry, že jeho základní vysvětlení je správné. "Nové případy se objevují příliš rychle, mnohem rychleji, než by odpovídalo exponenciálnímu růstu."

"Pak se třeba v míchání mýlíš. Předpovědělo jsi exponenciální růst - a teď se ukázalo, že to tak není. Možná jsi v blábolení čtyř nemocných lidí slyšelo příliš antrokosmologie."

Zavrtělo hlavou a s klidem tuto možnost zavrhl. "Už je to sedmáct lidí. Tvůj kolega ze SeeNetu není jediný, kdo to viděl; jiní žurnalisté začali hlásit stejný jev. A rozpor v počtech případů se dá vysvětlit."

"Jak?"

"Mnohočetnými Svorníky."

Unaveně jsem se zasmál. "Jak se to dá společně pojmenovat? Svorníkový oblouk to určitě nebude. Že by panteon? Jedna osoba s jednou teorií, která vysvětlením dá vzniknout vesmíru - není to celá premisa antrokosmologie?"

"Jedna teorie, to ano. A vždy se zdálo, že jedna osoba je nejpravděpodobnější varianta. Vždycky jsme věděli, že TOE se rozšíří do světa - ale předpokládali jsme, že ji do posledního detailu nejdřív dopravuje její objevitel. Ale jestli objevitel leží v kómatu, když je hotová TOE rozeslána současně desetitisícům lidí... s něčím takovým jsme nikdy nepočítali. A ani nemůžeme doufat, že by se nám to podařilo vymodelovat: matematika se začne vzpírat řešení."

Rozpřáhlo ruce ve smířlivém gestu. "To je jedno. Všichni se brzy dozvíme pravdu."

Naskočila mi husí kůže. A v přítomnosti Akiliho jsem nevěděl, čemu věřím. Řekl jsem: "Jak dozvíme? Teorie Mosalové nepředpovídá, že Svorník - nebo Svorníky - bude obdařen telepatii o nic víc než to, že dojde k rozpletení vesmíru. Jestli má pravdu ona, musíš se mýlit ty."

"Záleží na tom, v čem má pravdu."

"Ve všem? Jako v teorii všeho?"

"Všechno by se mohlo rozplést dnes v noci - a většina teorií všeho by k tomu tak či onak neměla co říct. Pravidla šachu ti neřeknou, jestli je šachovnice dost silná, aby vydržela všechny povolené konfigurace kamenů."

"Jenže každá TOE má hodně co říct o lidském mozku, ne? Je to kus obyčejné hmoty a je vystaven působení všech běžných fyzikálních zákonů. Nezačne 'míchat informace' jen proto, že někdo na druhé straně planety dokončí teorii všeho."

Akili řeklo: "Před dvěma dny bych s tebou souhlasilo. Ale TOE, které si nedokáží poradit s vlastní základnou v informacích, jsou stejně neúplné jako... všeobecná teorie relativity, která potřebovala, aby došlo k Velkému třesku, ale pak se v tom bodě úplně zhroutila. Bylo třeba sjednotit všechny čtyři síly, aby se vyhladila singularita. A vypadá to, že bude třeba další sjednocení, aby se podařilo pochopit vysvětlovači Velký třesk."

"Ale před dvěma dny..."

"Mýlilo jsem se. Hlavní proud vždy předpokládal, že TOE prostě musí být neúplná. Svorník vysvětlí všechno - kromě toho, jak by TOE skutečně mohla nabýt účinnost. Na to odpoví antrokosmologie - ale ta strana rovnice nikdy nebude viditelná. Akili zvedlo obě ruce a dlaně přitisklo horizontálně k sobě. "Fyzika a metafyzika: mysleli jsme si, že zůstanou navždy rozdělené. Vždycky v minulosti tak byly, takže to vypadalo jako logický předpoklad. Stejně jako jediný Svorník." Propletlo prsty a naklonilo ruce pod úhlem pětáctiřetistupňů. "Jenže ono to tak není. Možná proto, že TOE, která sjednocuje fyziku a informace - která míchá úrovně a popisuje svou pravomoc - je pravý opak rozplétání. Je stabilnější než všechny jiné varianty; sama se utvrzuje, utahuje uzel."

Najednou jsem si vybavil noc, kdy jsem navštívil Amandu Conroyovou a dospěl k pořádkému závěru, že rozdělení moci mezi Mosalovou a antrokosmologii je dobrá věc. A jak později Henry Buzzo žertem mluvil o teorii, která se sama podpírá, brání se, vylučuje všechny konkurenty a odmítá se nechat spolknout.

Řekl jsem: "Ale či teorie sjednotí fyziku s informacemi? TOE Mosalové se nesnaží 'popsat svou pravomoc'."

Akili v tom nevidělo žádnou překážku. "Ani o to nikdy neusilovala. Mosalová buď nechápala všechny důsledky své práce - nebo někdo jiný na webu uchopí její čisté fyzikální TOE a rozšíří ji tak, aby obsáhla teorii informací. Během několika dní, nebo hodin."

Díval jsem se do země. Najednou jsem pocítil vztek, dolehly na mne všechny světské hrůzy toho dne. "Jak tady můžeš sedět a libovat si v těch žvástech? Co se stalo s technolibération? Solidarita s renegáty? Rozbití bojkotu?" Již se ukázalo, že moje chabé dovednosti a styky nejsou proti invazi nic platné, ale bůhvíproč jsem si představoval, že Akili bude tisíckrát vynalézavější: ujme se klíčové role v jádru odporu a zorganizuje nějaký geniální protiútok.

Aso tiše řeklo: "Co ode mne očekáváš? Já nejsem voják; nevím, jak Bezstátí vyhrát válku. Lidí s Úzkostí bude brzy víc, než kolik má tento ostrov obyvatel - a jestli se antrokosmologové nepokusí analyzovat epidemii míchání, nikdo jiný to neudělá."

Trpce jsem se zasmál. "A vy jste nyní ochotní uvěřit, že když všechno pochopíme, zešílíme z toho? Že kultury ignorace měly pravdu? Že TOE nás pošle s kopáním a křikem do propasti? Právě když jsem dospěl k závěru, že nic takového není."

Akili neklidně poposedlo. "Nevím, proč to lidé nesou tak těžce." Poprvé zazněl v jeho hlase náznak strachu, který prolomil jinak zaryté smíření s osudem. "Jenže - míchání před okamžikem Alfa musí být nedokonalé, pokřivené - protože kdyby nebylo nějakým způsobem chybné, první oběť Úzkosti by všechno vysvětlila a stala se Svorníkem. Nevím, v čem je ta vada - co chybí, co způsobuje, že je částečné pochopení tak traumatické - ale jakmile bude TOE dokončena..." Jeho hlas se vytratil. Pokud by okamžik Alfa neukončil Úzkost, válečné utrpení v Bezstátí by nebylo nic. Pokud by se TOE nedala přijmout, čekalo nás jen a pouze všeobecné šílenství.

Oba jsme zmlkli. V táboře vládlo ticho, jen v dálce plakalo několik malých dětí a z jednoho nedalekého stanu se ozývalo tiché cinkání nádobí.

Akili řeklo: "Andrewe?"

"Ano?"

"Podívej se na mě."

Otočil jsem se a podíval jsem se mu do očí, poprvé od svého příjezdu. Jeho tmavé oči se zdály být zářivější než kdy dřív: inteligentní, pátravé, soucitné. Přirozená krása jeho tváře ve mně probouzela hlubokou, ohromnou rezonanci, vzrušení, které se šířilo z temnoty mé lebky až do kříže. Celé mé tělo při pohledu na ně trpělo, vlákno každého svalu, každá šlacha. Ale byla to vítaná bolest, jako by mě někdo zbil a nechal být, abych zemřel - a já teď zjistil, že jsem znovu vzhůru, ač je to neskutečné.

To bylo Akili: má poslední naděje, mé vzkříšení.

"O co ti jde?" řeklo.

"Nevím, jak to myslíš."

"No tak, nejsem přece slepý." Propátralo mi obličej a maličko se zamračilo, zmateně, ale bez obvinění. "Udělal jsem něco? Něco, čím jsem ti snad pomáhal hlavu. Čím jsem v tobě vzbudilo falešné představy?"

"Ne." Nejraději bych se propadl do země. A víc jsem se ho chtěl dotknout, než jsem chtěl žít.

"Nervový asexuál může způsobit to, že lidé ztratí přehled o signálech, které vysílají. Myslelo jsem, že jsem všechno vyjádřilo jasně, ale zmátl jsem tě..."

Skočil jsem mu do řeči: "Vyjádřilo ses jasně. Naprosto jasně." Slyšel jsem, jak mi selhává hlas. Počkal jsem několik vteřin, nutil jsem se dýchat klidně, snažil jsem se dostat ten knedlík z krku, a nakonec jsem vyrovnaně řekl: "Není to tvoje chyba. Promiň, urazil jsem tě. Půjdu." Začal jsem vstávat.

"Ne," Akili mi položilo ruku na rameno a zlehka mě zadrželo. "Jsi můj přítel a trpíš. Dáme to do pořádku."

Vstalo - ale potom si dřeplo a začalo si rozvazovat boty.

"Co to děláš?"

"Někdy si myslíš, že někoho znáš, myslíš si, že ses s tím smířil. Jenže není to tak, dokud to neuvidíš na vlastní oči." Přetáhlo si přes hlavu volné tričko; mělo útlý trup s malými svaly, dokonale hladkou hrud' - žádná prsa, žádné bradavky, nic. Odvrátil jsem zrak a potom jsem se zvedl, rozhodnutý odejít - v tu chvíli jsem je chtěl opustit jen proto, abych si uchránil touhu, o níž jsem odjakživa věděl, že nevede nikam - ale pak jsem tam zůstal ochromeně stát. Hlava se mi točila, měl jsem závrať.

"To není nutné," řekl jsem otupěle.

Akili ke mně došlo a postavilo se vedle mě. Upíral jsem pohled přímo před sebe. Vzalo mě za ruku, přitisklo si ji na břicho, které bylo ploché, měkké a holé, a potom přinutilo mé zpoceně prsty sklouznout dolů mezi jeho nohy. Nebylo tam nic než hladká kůže, studená a suchá - a potom malý močový otvor.

Vyškubl jsem se mu. Hořel jsem ponížením - ale právě včas jsem spolkl jedovatou poznámku o afrických tradicích. Couvl jsem nejdál, kam mi to stan dovolil. Stále jsem se mu odmítal podívat do tváře. Převalila se přese mě vlna smutku a hněvu.

"Proč? Jak jsi mohlo své tělo tolik nenávidět?"

"Nikdy jsem k němu necítilo nenávisť. Ale taky jsem je nikdy neobdivovalo." Mluvílo tiše, snažilo se zachovat trpělivost - ale už je unavila potřeba ospravedlnit se. "Netušilo jsem, že jsi edenita. Všechny kultury ignorace uctívají nejmenší klece, které dokáží najít: náhodu zrození, biologii, dějiny, kulturu... a potom spílají všem, kteří se jim odváží ukázat mříže klece, která je desetimiliardkrát větší. Ale moje tělo není chrám - ani hromada trusu. Takové možnosti dává idiotská mytologie, ne technolibération. Nejhlubší pravdou o těle je to, že všechno, co ho v konečném důsledku omezuje, je fyzika. Můžeme je přetvořit ve všechno, co TOE dovolí."

Tato chladná logika ve mně vzbudila ještě větší odpor. Souhlasil jsem s každým slovem - ale držel jsem se své instinktivní hrůzy, jako by to bylo záchranné lano. "Nejhlubší pravda by zůstala pravdou, i kdybys neobětovalo..."

"Nic jsem neobětovalo. Naprosto nic kromě několika starých, daných vzorců chování, ukrytých v mé limbické soustavě a spouštěných určitými vizuálními podněty a feromony... a potřeby nechávat si v mozku explodovat malé dávky endogenních opiátů."

Otočil jsem se a podíval jsem se na ně. Vzдорovitě se mi dívalo do očí. Operace se podařila; nepůsobilo nevyrovnaně ani deformovaně. Neměl jsem právo oplakávat ztrátu, která existovala pouze v mé hlavě. Nikdo je neznetvořil silou; samo se rozhodlo s očima otevřenými. Neměl jsem právo si přát, aby bylo vyléčené.

Přesto jsem zůstal otřesený a rozčilený. Dál jsem je chtěl potrestat za to, o co mne připravilo.

"A co jsi tím získalo?" zeptal jsem se šízavě. "Pomohlo ti to, že sis vyřízlo základní živočišné instinkty, k nějakému hlubšímu, čistšímu poznání? Neříkej: dokážeš se vcítit do ztracené moudrosti středověkých světců žijících v celibátu?"

Akili se pobaveně usklíbilo. "To sotva. Ale ani sex nepřináší žádné poznání - o nic víc než dávka heroinu - přestože kultisté básní o tantrických mystériích a spojení duší. Naservíruj těmto stoupencům Mystické renesance jednu nebo dvě kouzelné houby a oni ti upřímně řeknou, že vyjebali s Bohem, nic víc. Protože sex, drogy i náboženství stojí na stejných jednoduchých neurochemických procesech, které jsou návykové, euforické, rozradostňující - a všechny stejně bezvýznamné."

Byla to známá pravda - ale v tom okamžiku řála hluboko. Protože já jsem Akili pořád chtěl. A droga, již jsem propadl, neexistovala.

Akili zvedlo ruce, jako kdyby nabízelo příměří: nechťelo mi ublížit, chtělo jen bránit svou filozofii. "Jestli většina lidí chce zůstat závislá na orgasmu, mají na to právo. Ani nejradikálnější asexuálové nesní o tom, že by někoho nutili, aby nás následoval. Ale zrovna já nechci, aby se můj život otáčel kolem několika laciných biochemických triků."

"Ani tehdy, pokud by tě to přizpůsobilo obrazu milovaného Svorníku?"

"Ty to pořád nechápeš, že ano?" Aso se unaveně usmálo. "Svorník není nějaký... teologický konečný výsledek, nějaký kosmický ideál. Za tisíc let bude tělo Svorníku stejně otřepaný vtip jako tvoje nebo moje."

Hněv ze mě vyprchal. Jednoduše jsem řekl: "Mně je to jedno. Sex může být pořád mnohem víc než uvolnění endogenních opiátů..."

"To samozřejmě může. Může to být forma komunikace. Ale může to být taky pravý opak - a ve hře bude úplně stejná biologie. A já jsem se vzdalo jen toho, co je nejlepšímu a nejhoršímu sexu společné. Ty to nechápeš? Udělalo jsem jen to, že jsem odstranilo šum."

Jeho slova mi nedávala smysl. Poraženě jsem odvrátil zrak. A věděl jsem, že bolest, již jsem považoval za muka touhy, nebyla nikdy nic jiného než podlitiny utržené od davu prchajícího před robotem, tepající rána v břiše a tíha neúspěchu. "To vážně nikdy netoužíš po nějaké... fyzické útěše?" zeptal jsem se bez naděje. "Po nějakém kontaktu? Vážně nikdy nechceš, aby se tě někdo dotýkal?"

Akili ke mně přistoupilo a tiše řeklo. "Chci. Právě to jsem se ti snažilo říct."

Nevzmohl jsem se na odpověď. Aso mi položilo jednu ruku na rameno, druhou mi zvedlo hlavu, abych se mu podíval do očí. "Jestli to chceš i ty - jestli to pro tebe nebude jenom zklamání. A jestli chápeš, že z toho nemůže vzniknout žádný sex, potom..."

"Chápu," řekl jsem.

Rychle jsem se svlékl, než si to stačím rozmyslet, rozechvělý jako nervózní puberták - marně jsem se snažil potlačit erekci. Akili zapnulo vyhřívací panel a oba jsme si lehli na spací pytel. Upřeně jsme se dívali jeden druhému do očí, ale jinak jsme se nedotýkali. Pak jsem zvedl ruku a opatrně jsem je pohladil po rameni, z boku po šíji a po zádech.

"Je ti to příjemné?"

"Ano."

Zaváhal jsem. "Můžu tě políbit?"

"Myslím, že to není dobrý nápad. Stačí, když se uvolníš." Přejelo mi chladivými prsty po tváři a potom sklouzlo hřbetem ruky po středu mé hrudi k ovázanému břichu.

Chvěl jsem se. "Noha ještě bolí?"

"Občas. Uvolni se." Hnětlo mi ramena.

"Dělalo jsi to už někdy... s neasexuálem?"

"Ano."

"S mužem, nebo ženou?"

"S ženou." Akili se tiše zasmálo. "Měl by ses vidět. Podívej - jestli se uděláš, nebude to konec světa. Ona se udělala. Neznamená to, že tě znechuceně vychodím." Sklouzlo mi rukou po boku. "Možná by to bylo lepší; třeba by ses pak uvolnil."

Chvěl jsem se, když se mě dotýkalo, ale má erekce pomalu slábla. Hladil jsem hebkou, neporušenou kůži v místech, kde snad kdysi byla bradavka, pátral jsem konečky prstů po nějaké jizvě, ale nenašel jsem nic. Akili se lenivě protáhlo.

Začal jsem mu znovu masírovat z boku krk.

"Jsem ztracený," řekl jsem. "Nevím, co děláme. Nevím, kam míříme."

"Nikam. Můžeme přestat, jestli chceš. Vždycky můžeme zůstat u mluvení. Nebo můžeme mluvit a nepřestávat. Říká se tomu svoboda - nakonec si na to zvykneš."

"Je to hrozně zvláštní." Dál jsme se dívali jeden druhému do očí. Akili vypadalo docela šťastně - ale já jsem měl pořád pocit, že bych měl hledat něco, čím bych všechno udělal tisíckrát intenzivnější.

"Vím, proč to není ono. Tělesná rozkoš bez sexu je..." Zaváhal jsem.

"Pokračuj."

"Tělesná rozkoš bez sexu je všeobecně klasifikována jako..."

"Co?"

"Nebude se ti to líbit."

Dalo mi herdu do žeber. "Tak to ze sebe vysyp."

"Infantilní."

Akili si povzddechlo. "Fajn. Vhodná chvíle pro lekci exorcismu. Opakuj po mně: Strýčku Sigmunde, zavrhuji tě jako šarlatána, tyрана a padělatele dat. Prznitele jazyka, ničitele životů."

Poslechl jsem - a potom jsem je pevně ovinul rukama. Leželi jsme tak, s propletenými nohama, s hlavou na rameni toho druhého, a něžně jsme se hladili po zádech. Celý marný sexuální náboj, který jsem v sobě cítil od rybářské lodě, konečně slábl; veškerá rozkoš pocházela z tepla jeho těla, z jeho neznámých kontur, z textury jeho kůže, z pocitu jeho přítomnosti.

Přesto mi pořád připadalo stejně krásné jako předtím. A pořád mi na něm záleželo stejně jako předtím.

Tak toto jsem celou dobu hledal? Asexuální lásku? Byla to znepokojivá představa - ale zamyslel jsem se nad tím vyrovnaněji.

Možná jsem celý život nevědomky baštil edenitskou lež, že všechno v dokonalých, harmonických moderních vztazích nějakým způsobem magicky vyplývá z blahodárné přírody. Monogamie, rovnost, upřímnost, úcta, něha, nesobeckost - to vše byl ryzí instinkt, ryzí sexuální biologie ubírající se ničím nerušenou cestou - bez ohledu na skutečnost, že všechna tato kritéria dokonalosti se radikálně měnila od století ke století, od jedné kultury ke druhé. Edenité prohlašovali, že každý, kdo nedosahuje zářného ideálu, buď schválně bojuje s matkou Gaiou, nebo ho zkazila traumatická výchova, mediální manipulace či hluboce nepřírozené mocenské struktury moderní společnosti.

Skutečnost byla taková, že prastaré rozmnožovací pudby byly nesčetně rozmanitými způsoby obklíčeny civilizačními silami, stlačeny kulturními omezeními a využity k vytváření společenské soudržnosti - přesto se za desítky tisíc let vlastně nezměnily a nedalo se říct, jestli byly se soudobými mravy častěji v rozporu, mlčely nebo je podporovaly. Gínina nevěra sotva byla zločinem proti biologii - a to, čím jsem ji ztratil, bylo selhání čistě vědomého úsilí - nedostatek pozornosti, která by každému předkovi z doby kamenné připadala jako druhá přirozenost. Prakticky všechno, co moderní lidé na vztazích oceňovali - a stavěli výš nad vlastní sex a určitý stupeň starosti o partnera a potomstvo - vycházelo z izolované volní síly. Maličké jádro instinktivního chování bylo obaleno masivní slupkou morálních a společenských konstruktů - a perla se trochu podobala kamínku.

Nechtěl jsem se vzdát jednoho ani druhého - jenže v situaci, kdy jsem znovu a znovu těžce selhával v jejich usmiřování...

Jestli konečná volba zněla biologie nebo civilizace...

Ted' už jsem věděl, čeho si cením víc.

Jenže i asexuál si mohl být s někým blízký. I asexuál se mohl dotýkat.

Po chvíli jsme si vlezli do spacáku, abychom se zahřáli. Stále mne ochromovalo zoufalství nad tragédií Bezstátí, nesmyslná polovražda Mosalové a moje kariéra v troskách. Ale Akili mne líbalo na čelo a dělalo všechno pro to, aby uvolnilo má bolavá záda a ramena - a já jsem dělal totéž jemu v naději, že jeho strach z velké informační epidemie, v jejíž příchod jsem stále nevěřil, tak bude alespoň trochu snesitelnější.

Probudil jsem se zmatený. Vedle sebe jsem slyšel dech Akiliho. Stan byl zalitý zelenomodrým světlem, jež podobně jako poledne nevykreslovalo stíny. Podíval jsem se nahoru a uviděl jsem nad sebou kotouč měsíce, bílý bodový reflektor pronikající tkaninou střechy, obklíčený duhovými proužky difrakce.

Pomyslel jsem si: Akili se se mnou setkalo před letištěm. Mohlo mne tenkrát nakazit geneticky upravenou cholerou, protože vědělo, že ji donesu k Mosalové.

A když zbraň střelila vedle, dodalo protilátku - aby si získalo mou důvěru v naději, že mne využije podruhé... jenže potom nás umírnění neúmyslně unesli oba a pak už nebylo třeba záutočit na Mosalovou znovu.

Byla to vyložená paranoia. Zavřel jsem oči. Proč by extremistu předstíral, že věří na informační mor? A jestli víra byla pravá, proč zabít Buzzu, když se ukázalo, že okamžik Alfa je nevyhnutelný? Tak nebo onak, když byla Mosalová v Kapském Městě - a její práce pokračovala s ní i bez ní - k čemu dalšímu jsem mohl být extremistům dobrý?

Vyprostil jsem se z objetí a vysoukal jsem se ze spacího pytle. Akili se probudilo, když jsem se oblékal, a rozespale zamumlalo: "Stan s latrinou září červeně. Nemůžeš ho minout."

"Hned jsem zpátky."

Chodil jsem bezcílně, snažil jsem se vyčistit si hlavu. Bylo mň hodin, než jsem si představoval, teprve krátce po deváté, ale byl šokující chlad. Ve většině stanů se ještě svítilo, ale uličky mezi nimi byly prázdné.

Akili jako extremistický atentátník nedávalo smysl - proč by se tolik snažilo dostat nás z rybářské lodi pryč - ale pochybnost, kterou jsem pocítil, když jsem se probudil, stále vrhala na všechno stín, jako by samotná moje nedůvěra byla stejná pohroma jako možnost, že mám pravdu. Jak bylo možné, že jsme spolu tolik prožili - a já jsem se pak probudil vedle něho a přemýšlel, jestli to všechno byla lež?

Došel jsem na jižní okraj tábora. Tito lidé museli představovat poslední vlnu uprchlíků, která zamiřila na sever, protože na dohled nebylo nic než holá útesová skála, táhnoucí se až k obzoru.

Zaváhal jsem a málem jsem se obrátil. Ale když jsem chodil uličkami, připadal jsem si jako špion - a nebyl jsem připraven vrátit se do stanu k Akilimu, k teplu jeho těla, k naději, kterou se zdálo nabízet. Před půlhodinou jsem vážně uvažoval o tom, že bych ze sebe udělal úplného asexuála - utrhl si genitálie a několik životně důležitých kusů šedé hmoty mozkové - jako všelék na všechny své strasti. Potřeboval jsem se projít, sám a daleko.

Zamiřil jsem do pouště osvětlené měsícem. Všude se leskly spirály stopových minerálů. Poté co jsem byl svědkem rozluštění několika těchto hieroglyfů, mi zem připadala jiná, plná významu - třebaže většina útvarů klidně nemusela být nic jiného než nahodilé zdobení.

Opuštěné město buď leželo ve tmě, nebo zůstával skryto za sklonem terénu; na jižním obzoru jsem nepozoroval ani náznak světla. Představil jsem si čerstvý roj neviditelných hmyzáků, jak vybíhají ze svého hnízda uprostřed, ale věděl jsem, že v táboře bych nebyl ve větším bezpečí - a stroje zabíjely jen pro podívanou, pro paniku, kterou šířily. O samotě jsem byl naprosto nezajímavý cíl.

Měl jsem pocit, jako by se země zachvěla - ale zachvění to bylo tak slabé, že jsem o něm okamžitě začal pochybovat. Že by další dělostřelba? Měl jsem za to, že všichni odešli a nechali město žoldákům - ale třeba několik rebelů nevzalo evakuační plán na vědomí, nebo domobrana zůstala někde v úkrytu a teď konečně začala opravdový boj. Byla to skličující představa; neměli šanci.

Potom se to stalo znovu. Nedokázal jsem odhadnout směr exploze - neslyšel jsem totiž vůbec žádný zvuk, pouze jsem cítil chvění. Otočil jsem se kolem dokola a pátral jsem očima po obzoru, jestli někde uvidím kouř. Třeba teď ostřelovali tábory. Bílé oblaky nad městem byly dopoledne vidět na kilometry daleko - jenže granáty určené stanům na holé skále by nesly jiné nálože, s jinými účinky.

Pokračoval jsem v chůzi na jih a doufal, že uvidím město a nějaký důkaz, že pyrotechnická aktivita se stále odehrává pouze tam. A snažil jsem si představit, že přežiju válku a vyjdu z ní nezraněn, leč důvěrně obeznámen se všemi nesčetnými technologiemi smrti... a pak nabídnu - stanicím, jimž bude jedno, co jsem zfalšoval - materiál opatřený vlastním, nyní již zasvěceným komentářem o "charakteristickém zvuku, jež vydávají čínské rakety Vigilance při dopadu na cíl," nebo "charakteristickým vizuálním projevu čtyřicetimilimetrového granátu Peacetech při explozi v otevřeném terénu".

Cítil jsem, jak mne zaplavuje vlna rezignace. Za poslední tři dny jsem zhltal až příliš mnoho snů: technolibération, konec zákonů o genetických patentech, osobní štěstí, asexuální blaženost... Bylo načase probudit se. Do Bezstátí konečně dorazilo běžné světové šílenství - tak proč neodstoupit, neudělat si určitý nadhled a nepokusit se z toho vytřískat nějaké živobytí? Invaze nebyla o nic větší tragédie než deset tisíc jiných krvavých výbojů - a od začátku bylo jasné, že k ní jednou dojde. Válka zavítala tak či onak do každé známé lidské kultury.

Hlasitě, bez velkého přesvědčení, jsem zašeptal: "Do hajzlu s každou známou lidskou kulturou."

Země zaburácela a vyhodila mě.

Útesová skála byla měkká, jenže jsem dopadl na obličej. Z nosu mi začala téct krev, možná jsem si ho zlomil.

Ohromený, s vyraženým dechem, zvedl jsem se na všechny čtyři, ale zem se ještě nepřestala třást. Nevěřil jsem si, že bych dokázal stát. Zapátral jsem kolem sebe po důkazu, že něco dopadlo nedaleko mne - ale neviděl jsem žádnou zář, žádný dým, žádný kráter, nic.

Byl to snad nový postrach? Po neviditelných robotech - neviditelné bomby?

Chvilí jsem klečel a čekal, potom jsem se nejistě postavil. Útesová skála se ještě chvěla; chodil jsem do kruhu jako opilec a propátrával jsem obzor; stále jsem odmítal věřit, že tu nejsou žádné jiné známky výbuchu.

Ve vzduchu byl klid. Hluk se šířil skálou. Že by podzemní detonace? Nebo podvodní, pod ostrovem? Nebo to vůbec nebyla detonace.

Zem se znovu prudce zatřásla. Přistál jsem tvrdě, zkroutil jsem si ruku, ale panika všechno přehlušila a otupila bolest tak, že jsem ji nevnímal. Hrabal jsem rukama po zemi, snažil jsem se najít sílu k tomu, abych se vzepřel všem instinktům, které na mne křičely, abych zůstal dole a neodvažoval se hýbat - když jsem zároveň věděl, že pokud se nepostavím - a nevyrazím přes chvějící se mrtvý korál tak rychle, jak jsem nikdy v životě neběžel - je se mnou konec.

Žoldáci zničili litofilní organismy, které zajišťovaly útesové skále schopnost udržet se na vodě. Proto nás vyhnali z města: udrží se jedině střed ostrova. Převís, který neměl podporu guyotu, se potápěl.

Otočil jsem se, abych se podíval, co se stalo v táboře. Modré a oranžové čtverce lhostejně opětovaly můj pohled; většina stanů stála dál. Zatím jsem neviděl nikoho, kdo by prchal přes pouštinu pryč - bylo ještě brzy - ale vrátit se a varovat je nepřicházelo v úvahu. Ani Akili. Vnitrozemští potápěči určitě pochopí mnohem rychleji než já, co se stalo.

Nemohl jsem dělat nic než se pokusit zachránit sám sebe.

Postavil jsem se a rozběhl se. Urazil jsem asi deset metrů, když se země pohnula a praštila se mnou. Vstal jsem, udělal jsem tři kroky, zvrtnul jsem si kotník a znovu jsem upadl. Hlavou mi teď znělo soustavné zmučené praskání, které se mým tělem přenášelo z útesové skály do kostí, předávalo chvění z jednoho živého minerálu na druhý - spodní svět po mně sahal, abych se přidal k jeho rozpadu.

Začal jsem se plazit dopředu po ruku a po kolenou, a přitom jsem neartikulovaně křičel, téměř ochromený vidinou, jak se oceán valí přes potápějící se útesy, strhává s sebou těla a žene je do vnitrozemí, kde je rozbíjejí o pukající zem.

Ohlédl jsem se, ale neviděl jsem nic než poklidné stanové městečko, zatím stále nedotčené - ale celý ostrov mi burácel v hlavě, potopa mohla přijít každou minutou.

Znovu jsem vstal a běžel jsem několik vteřin, přestože se hvězdy kolébaly, než jsem znovu těžce dopadl a roztrhl si stehy. Obvazy prosákly teplou krví. Zůstal jsem na místě a zakryl jsem si uši. Vůbec poprvé jsem si připustil myšlenku, jestli by nebylo lepší zůstat tam a počkat na smrt. Jak daleko jsem byl od guyotu? A i kdyby se mi podařilo dosáhnout pevné země, jak daleko oceán pronikne? Zašmátral jsem po kapse s notepadem, jako by mi k rozhodnutí mohlo pomoci, kdybych si nechal určit polohu a podíval se na pár map. Potom jsem se převalil na záda a začal jsem se smát. Poskakující hvězdy za sebou zanechávaly stopu jako na časosběr-ných fotografiích.

Vstal jsem, podíval jsem se přes rameno - a uviděl jsem, jak ke mně přes skálu někdo běží. Klesl jsem na ruce a kolena, zpola záměrně, ale z té postavy jsem nespustil oči. Byla snědá a štíhlá - ale nebylo to Akili, měla moc dlouhé vlasy. Napnul jsem zrak. Byla to mladá dívka. Od obličeje se jí odrážel měsíční svit, oči měla rozšířené strachem, ale ústa odhodlaně stažená. Pak se země vzdmula a oba jsme spadli. Slyšel jsem, jak vykřikla bolestí.

Čekal jsem - ale nevstala.

Začal jsem se plazit k ní. Jestli byla zraněná, stejně bych u ní mohl nanejvýš sedět, dokud nás oceán oba nepohltní - ale nemohl jsem jít dál a nechat ji tam.

Když jsem se k ní dostal, ležela na boku s nohama přitaženými k tělu, masírovala si jedno lýtko a rozzlobeně si něco mumlala. Skrčil jsem se k ní a zakřičel jsem: "Myslíte, že se dokážete postavit?"

Zavrtěla hlavou. "Uděláme líp, když zůstaneme sedět tady! Tady budeme v bezpečí!"

Vytřeštil jsem na ni oči. "Vy nechápete, co se děje? Zabili litofilie!"

"Ne! Preprogramovali je - takže teď aktivně pohlcují plyn. Kdyby je jenom zabili, šlo by to moc pomalu - varování by přišlo dlouho předem!"

Nedávalo to smysl. Země vibrovala tak prudce, že jsem na ni nedokázal zaostřit oči. "Tady nemůžeme zůstat! Copak to nechápete? Utopíme se!"

Znovu zavrtěla hlavou. Protisměrná rozmazání způsobená pohybem se na okamžik vyrušila; usmívala se na mě, jako bych byl dítě, které se bojí bouřky. "Nemějte strach! Nic se nám nestane!"

Co čekala, že se stane, až se s hukotem přivalí oceán? Budeme... držet jeden druhého? Milion topících se uprchlíků spojí ruce v řetěz a bude šlapat vodu společně?

Bezstátí dohnalo své děti k šílenství.

Pršela na nás jemná vodní tříšť. Přikrčil jsem se a zakryl jsem si hlavu. Představoval jsem si, jak se do horniny, v níž poklesl tlak, valí voda z hlubin a trhá pukliny až k povrchu. A když jsem zvedl hlavu, uviděl jsem to: gejzír v dálce, který tryskal přímo k obloze; v měsíčním světle vypadal jako nějaká strašlivá stříbrná nit. Bylo to několik set metrů daleko - na jihu - což znamenalo, že cesta ke guyotu je již podkopaná a není žádná naděje na únik.

Ztěžka jsem se svalil vedle dívky. Zakřičela na mě: "Proč jste utíkal špatným směrem? Zabloudil jste?"

Zvedl jsem ruku a chytil jsem ji za rameno; doufal jsem, že jí uvidím líp do obličeje. Nechápatě jsme na sebe civěli.

Potom zakřičela: "Měla jsem hlídku. Měla jsem vás zastavit už na kraji tábora, ale myslela jsem, že půjdete jenom kousek. Myslela jsem, že jenom chcete mít lepší výhled pro kameru."

Ramenní kameru jsem měl pořád zabalenou v brašně; vůbec mě nenapadlo ji použít, otočit ji zpátky k táboru, až jej bude zaplavovat voda, a ukázat genocidu celému světu.

Pak jsem si poprvé všiml, že se mi třesou ruce.

Země se uklidnila.

Co to znamenalo? Pruh skály, na níž jsme leželi, se odlomil od svého okolí jako kra, která se s řevem odtrhne od ledovce, a plul teď relativně klidně - než se voda přes okraje vevalí dovnitř?

V uších mi silně hučelo, chvěl jsem se po celém těle - ale vzhlédl jsem k obloze a hvězdy stály na místě jako skála. Nebo naopak.

A potom mi dívka věnovala otřesený, nejistý, adrenalinem opilý úsměv a v očích se jí zaleskly slzy úlevy. Věřila, že nejhorší máme za sebou. A to jsem byl varován, abych si nemyslel, že se vyznám líp. Užasle jsem se na ni díval. Srdce mi stále bušilo hrůzou, hrud' mi svírala naděje a nevěřičnost. Uvědomil jsem si, že ze sebe vyrazím dlouhé, zajímavé vzlyky.

Když se mi opět vrátil hlas, zeptal jsem se: "Proč nejsme mrtví? Převís přece nemůže bez litofilií plovat. Proč se už netopíme?"

Zvedla se, sedla si na překřížené nohy a chvíli si roztržitě masírovala pohmožděné lýtko. Potom se na mě podívala, odhadla hloubku mého nepochopení, zavrtěla hlavou a trpělivě mi vysvětlila: "Litofilií na převisu se nikdo nedotkl.

Domobrana poslala potápěče na okraj guyotu a napumpovala do něho aktivní látku, aby litofilie zbavily plynu útesovou skálu těsně nad čedičem. Dovnitř se natlačila voda - a povrchová skála uprostřed je těžší než voda."

Zářivě se na mě usmála. "Já se na to dívám takhle. Ztratili jsme město. Ale získali jsme lagunu."

ČTVRTÁ ČÁST

29

Tábor propadl oslavnému chaosu. Tisíce lidí byly venku v měsíčním svitu. Prohlíželi se navzájem, jestli nejsou zranění, stavěli spadlé stany, slavili vítězství a oplakávali město - nebo opatrně připomínali všem, kteří byli ochotní poslouchat, že válka možná neskončila. Nikdo nevěděl jistě, jaké síly, jaké zbraně mohly být uschovány daleko od města a uniknout tak zkáze při zhroucení středu ostrova - nebo co by ještě mohlo vylézt z laguny.

Akili jsem našel nezraněné, jak pomáhá s velkým stanem, který zavalil vodní čerpadla. Objali jsme se. Měl jsem všude modřiny, obličej jsem měl potřísněný krví a z natřikrát otevřené rány vystřelovaly záblesky bolesti jako elektrické oblouky - ale nikdy jsem v sobě necítil víc života.

Akili se mi zlehka vyprostilo. "V šest ráno bude na internetu zveřejněna TOE Mosalové. Sedneš si se mnou a počkáš na to?" Dívalo se mi do očí, nic neskrývalo - bálo se epidemie, bálo se postavit se jí samo.

Stiskl jsem mu ruku. "Samozřejmě."

Šel jsem se umýt na polní záchody. Kanalizační stoky našťásti zůstaly otevřené a tlakové vlny při ořesech nevyhnaly dřív vypuštěný surový odpad zpátky na povrch. Smyl jsem si z obličeje krev a potom jsem si opatrně sundal obvaz z břicha.

Rána stále slabě krvácela. Hmyzákův laser mě řízl hlouběji, než jsem si myslel; když jsem se shýbl nad umyvadlo, cítil jsem, jak se stěny po obou stranách rány - nějakých sedm osm centimetrů dlouhé - vůči sobě posouvají, spojené jen na koncích. Laser tkáň vypálil skrz celou břišní stěnu - a mrtvá jizva se teď otevřela.

Rozhlédl jsem se; kolem nikdo nebyl. To není dobrý nápad, pomyslel jsem si. Ale beztak už jsem byl plný antibiotik, která měla omezit riziko vnitřní infekce...

Zavřel jsem oči a protlačil jsem hluboko do rány tři prsty. Dotkl jsem se tenkého střeva, teplého jako krev, ne studeného jako had. Bylo pružné, silné, neklouzalo mi pod konečky prstů. Tato část mého těla mne málem zabila - když ji ovládly cizí enzymy, nemilosrdně mě vyždímala. Jenže tělo není zrádce: pouze poslouchá zákony, které musí poslouchat, aby vůbec existovalo.

Potom mě dostihla bolest a málem mě ochromila - představil jsem si, že bych strávil zbytek života jako Bonaparte či nevěřící Tomáš - ale nakonec jsem ruku vytrhl ven, opřel jsem se o plastový válec umyvadla a udeřil jsem do boku pěstí.

Chtěl jsem se podívat do zrcadla a říct: To je ono. Teď už vím, kdo jsem. A beze zbytku se smírám s tím, že žiji jako stroj poháněný krví, jako tvor z buněk a molekul, jako vězeň TOE.

Jenže tam žádné zrcadlo nebylo. Na latríně uprchlického tábora je neměli dokonce ani v Bezstátí.

A když počkám ještě několik hodin, ta slova budou mít ještě větší váhu - poněvadž ráno budu konečně znát celou pravdu o TOE, která mi je umožnila vyslovit.

Když jsem se pak vracel k Akilimu, vytáhl jsem notepad a podíval se, co říkají mezinárodní stanice. O útoku anarchistů na žoldáky se diskutovalo se zatajeným dechem všude.

Ale nejlepší bylo zpravodajství SeeNetu.

Začalo pohledem na lagunu jako takovou, obrovskou a tajemně klidnou v měsíčním svitu. Byl to téměř dokonalý kruh - jako nějaký starý zaplavený sopečný kráter, ozvěna guyotu schovaného dole. Navzdory všemu jsem pocítil lítost nad smrtí žoldáků, jejichž tváře jsem nikdy neviděl. Zradila je pevná skála a oni se v hrůze utopili pro nic víc než peníze a práva akcionářů EnGeneUity.

Mimo záběr mluvila reportérka - profesionálka s vývody z optických nervů. "Může trvat desítky let, než se podaří přesně zjistit, kdo zaplatil invazi v Bezstátí a proč. V tuto chvíli není jisté ani to, zda zoufalá oběť, kterou přinesli, ochránil obyvatele tohoto ostrova před agresory.

Jedno však víme. Violet Mosalová - nositelka Nobelovy ceny, která byla před necelými čtyřicetými hodinami v kritickém stavu evakuována z Bezstátí - měla v úmyslu najít na tomto ostrově svůj nový domov. Doufala, že propůjčí renegátům takový respekt, aby skupina zemí, jež jsou proti bojkotu OSN, konečně promluvila. A jestli invaze měla být pokusem o umlčení těchto odpadlických hlasů, zdá se, že v tomto směru skončí fiaskem. Violet Mosalová leží v kómatu a bojuje o život po útoku násilného kultu - a obyvatelé Bezstátí budou v dalších několika letech zápasit o přežití víc než kdy jindy, i kdyby zítra v noci přišel mír - ale obrovská odvaha obou nebude tak hned zapomenuta."

Bylo toho mnohem víc, dokonce něco z materiálů, které jsem na konferenci natočil o Mosalové já, a vlastní reportáž tohoto žurnalisty o dělostřeleckém ostřelování, důstojném exodu z města, zřízení táborů a útoku jednoho žoldáckého robota.

Celé to bylo dokonale natočené a sestříhané. Mělo to sílu, ale ani na okamžik to nebylo exploatační. A od začátku do konce to byla nestoudná - ale naprosto upřímná - propaganda ve prospěch renegátů.

Sám bych to neudělal zpola tak dobře.

Do záběru se vrátily temné vody laguny a reportérka se rozloučila.

"Sarah Knightová, z Bezstátí pro SeeNet."

Podle informací dostupných v osobní komunikační síti byla Sarah Knightová stále mimo spojení v Kjótu. Bylo mi jasné, že Lydie se nedovolám - ale našel jsem produkčního asistenta SeeNetu, jenž byl ochotný předat vzkaz Sarah. Zavolala mi za půl hodiny a spolu s Akilim jsme z ní vytáhli, co s ní bylo.

"Když Nišide onemocněl v Kjótu, řekla jsem japonským úřadům přesně, co se podle mého názoru děje - jenže když rozsekvencovali jeho pneumokoka, zjistili, že je to přirozený kmen a odmítli uvěřit, že je to dílo trojana." Trojané byly

bakterie, které dokázaly v desítkách generací rozmnožovat sebe i svůj skrytý patogenní náklad - bez příznaků a imunitní reakce - a potom se beze stopy zničit a zanechat po sobě silnou, ale na první pohled přirozenou infekci, která zaplaví obranné mechanismy těla. "Poté co jsem udělala takový rozruch - a nikdo mi nevěřil, dokonce ani Nišideho rodina - jsem si říkala, že možná bude lepší držet se při zemi."

Neměli jsme na rozhovor dostatek času. Sarah musela udělat interview s jedním potápěčem od domobrany, ale těsně předtím, než ukončila spojení, jsem váhavě řekl: "Ten dokument o Mosalové. Zasloužila sis tu zakázku. Vážně jsi ji měla dostat."

Zatvářila se, jako kdyby chtěla celou věc se smíchem pustit z hlavy jako starou historii - ale potom se zarazila a klidně řekla: "To je pravda. Věnovala jsem šest měsíců tomu, abych byla připravená líp než kdokoli jiný - a stejně ses objevil ty a vyfoukl jsi mi to za jediný den. Protože jsi byl Lydiin miláček a ona ti chtěla udělat radost."

Nechtělo se mi věřit, jak je těžké dostat ta slova ven. Ta nespravedlnost byla do očí bijící - a já sám jsem si to tisíckrát přiznal - ale nějaký zbytek hrdosti a farizejství odmítal vyklidit cestu.

"Zneužil jsem svůj vliv," řekl jsem. "Omlouvám se."

Sarah pomalu přikývla; rty měla sevřené. "Fajn. Omluva se přijímá, Andrewe. Pod jednou podmínkou: že mi ty a Akili dovolíte, abych s vámi udělala interview. Invaze je jenom polovina toho, co se tady děje - a já nechci, aby to těm hajzlům, kteří dostali Violet do kómatu, tak snadno prošlo. Chci přesně slyšet, co se stalo na té lodi."

Otočil jsem se k Akimu. "Jasně."

Navzájem jsme si sdělili souřadnice. Sarah byla na druhé straně ostrova, ale stopovala auta domobrany a objížděla všechny tábory.

"V pět ráno?" navrhl.

Akili se zasmálo a spiklenecky se na mě podívalo. "Proč ne? Dneska v Bezstátí stejně nikdo nespí."

Táborem se nesly zvuky oslav. Lidé proudili kolem stanu, smáli se a pokřikovali. Jejich zmenšené postavy se rýsovaly proti měsíčnímu světlu. Z hlavního prostranství všeskala hudba ze satelitů - z Tongy, z Berlína, z Kinshasy - a někdo nějak našel nebo vyrobil bouchací žabky. Byl jsem ještě v adrenalinovém opojení, ale zároveň jsem byl zmožený únavou - nevěděl jsem, jestli se chci zapojit do večírku nebo se stočit do klubička a na čtrnáct dní se uložit do zimního spánku. Slíbil jsem, že neudělám jedno ani druhé.

Seděli jsme na spacím pytlí - teple oblečení, v zavřeném stanu; elektřina docházela. Krátili jsme si hodiny hovorem a surfováním po internetu, občas jsme upadli do rozpačitého mlčení. Toužil jsem na ně nějakým způsobem rozšířit auru nezranitelnosti, kterou jsem cítil poté, co jsem přežil apokalypsu, již jsem si sám vymyslel. Chtěl jsem je jakýmkoli způsobem utěšit. Ale můj úsudek byl úplně ochromený; nerozuměl jsem jazyku jeho těla a neměl jsem cit pro to, jak nebo kdy se ho dotknout. Leželi jsme spolu nízko - ale nedokázal jsem se ubránit tomu, abych té vzpomínce, tomu obrazu přikládal větší význam, než jaký kdy mohl mít pro ně. A tak jsme si sedli od sebe.

Zeptal jsem se ho, proč se před Sarah nezmínilo o epidemii míchání.

"Poněvadž by to mohla vzít dost vážně, aby to pustila dál a rozpoutala paniku."

"Nemyslíš, že by lidé možná panikařili mihn, kdyby znali příčinu?"

Akili si odfrklo. "Ani ty nevěříš tomu, co jsem ti o té příčině řeklo. Myslíš si, že lidé by na takovou zprávu reagovali jinak než nepochopením nebo hysterií? A vůbec, po okamžiku Alfa budou 'oběti' vědět mnohem víc, než by jim kdy mohl říct někdo, kdo nemíchal. A panika pak bude pasé: Úzkost jako taková zmizí." Většinu toho řeklo s absolutní jistotou; zdálo se, že teprve při posledním prohlášení zakolísalo.

"Tak proč si to umírnění vyložili tak špatně?" zeptal jsem se opatrně. "Měli vlastní superpočítače. Vypadalo to, že vědí o antroposociologii stejně jako kdokoli jiný. Když se mohli zmýlit v rozpletení..."

Akili mi věnovalo dlouhý, přísný pohled - i teď se snažilo odhadnout, jak dalece mi může věřit. "Já nevím, jestli se v rozpletení mýlí. Doufám, že ano, ale jistě to nevím."

Zamyslel jsem se nad tím. "Chceš říct, že zatím by deformace v míchání před okamžikem Alfa mohla být dost velká, aby zabránila rozpletení - ale po dokončené TOE...?"

"Je to tak."

Zamrazilo mě, spíš z nepochopení než ze strachu. "A přesto ses snažilo Mosalovou chránit? I když jsi věřilo, že existuje možnost, že by mohla přivodit konec všeho?"

Akili se dívalo do země, hledalo správná slova. "Jestli se to stane, ani to nestačíme zjistit - ale i tak si myslím, že by bylo špatné zabít ji. Ledaže by rozpletení bylo absolutně jisté a nedalo se zastavit nijak jinak. Nikdo se nemůže ohánět neznámou pravděpodobností konce vesmíru. Kolik lidí můžeš pro takovou věc zabít? Jednoho? Stovku? Milion? Je to jako... snažit se manipulovat s nekonečně těžkým závažím na konci nekonečně dlouhé páky. I kdybys měl sebelepší odhad, víš, že to nemůže stačit. Jediné, co můžeš udělat, je přiznat to a odejít."

Dřív než jsem stačil odpovědět, Sisyfós oznámil: "Myslím, že mám něco, co by tě zajímalo."

Rybářská loď s umírněnými byla zadržena u pobřeží Nového Zélandu. Záběry ve zprávách ukazovaly lidi v poutech, jak jsou vyháněni z hlídkového člunu do jasně osvětlených doků, s očima sklopenýma. "Pětka", Giorgio, který mi dělal přednášku o rozpletení. "Dvacítka", která odmítla nechat mě odejít z lodi s přiznáním v útrobách. Ostatní ale chyběli. Následovali námořníci, kteří nesli těla na nosítkách. Byla zakrytá plachtami - ale u muže, "Trojku", jsem poznal jasně. Reportér mluvil o sebevražedných skupinách. Padla zmínka o Helen Wuové, která zemřela na otravu jedem.

Při prvních záběrech ze zatčení mne zaplavila vlna euforie nad vyhlídkou, že tyto fanatiky dostihne spravedlnost - ale v posledních okamžicích jsem cítil jen vysilující hrůzu, jak jsem se snažil pochopit, co se jim asi odehrálo v hlavě. Možná viděli ve zprávách blábolící oběti Úzkosti - a jedni došli k závěru, že se rozpletení nedá zabránit, druzí, že k němu teď nemůže dojít. Nebo se prostě rozpadla celá spleť logiky jejich jednání a oni najednou spatřili nepřikrášlenou pravdu toho, co udělali.

Nemohl jsem je soudit. Nevěděl jsem, jak bych se já vydrápal nahoru, kdybych předtím klesl do těžkého snu jejich víry. Možná bych se ze všech sil snažil celou antrokozmiologii logicky vyvrátit - jenže kdyby se mi to nepodařilo, měl bych dost pokory (nebo genocidní neodpovědnosti), abych utekl před důsledky, abych odmítl zasáhnout?

Lidé venku řvali smíchy. Na prostranství někdo na okamžik pustil hudbu šíleně nahlas, až ji tím zdeformoval do dunivého basového šumu, z něhož se třásla země.

Akili se poradilo s dalšími antrokozmiology z hlavního proudu. Někdo se naboural do počítače Světové zdravotnické organizace, aby získal aktuální neoficiální počty hlášených případů Úzkosti.

"Devět tisíc dvacet." Prudce se nadechlo a otočilo se ke mně; nevěděl jsem, zda je to panika či euforie volného pádu.

"Trojnásobek za dva dny. Pořád si myslíš, že to není virus?"

"Ne." Věděl jsem, že moje teorie biologické zbraně, založené na zacíleném neuroaktivním mutantu, by neobstála ani bez tohoto nevysvětlitelného rozpuku nákazy. "Ale pořád se můžeme mýlit oba, ne?"

"Můžeme."

Zaváhal jsem. "Když to teď postupuje tak rychle, co bude po okamžiku Alfa?"

"Nevím. Může se to rozšířit po planetě za týden. Nebo za hodinu. Čím rychleji, tím líp - mň utrpení pro lidi, kteří budou vidět, jak to postupuje, ale zatím nebudou chápat." Akili zavřelo oči a začalo pokládat hlavu do dlaní, ale pak se zarazilo a zatnulo pěsti. "Až to přijde, ať je to dobré, prosím. Ta pravda, před kterou se nedá uniknout, ať je sladká."

Přisedl jsem si blíž, objal jsem je a zlehka jsem rozkolébal naše těla ze strany na stranu.

Sarah dorazila ani ne o minutu později, než slíbila. Sedla si na můj kufr a my jsme mluvili pro její kamerové oči. Chvillemi jsme museli křičet, aby nás bylo slyšet - ale software hluk oslav odfiltruje na úroveň atmosférického šelestu.

Nikdy jsme se Sarah nebyli víc než příležitostní známi - osobně jsem s ní předtím mluvil možná desetkrát - ale pro mě to byl někdo ze světa mimo Bezstátí, z času před konferencí; byla živým důkazem éry, kdy ještě existoval zdravý rozum. A stačil jeden zástupce třetí strany, přítomný fyzicky na místě, abych se ukotvil v normalitě - abych znovu nabyl jistoty, že Akili se mýlí. Úzkost byla běžná hrůza, která se nijak nelišila od cholery. Vesmír byl lhostejný vůči lidskému vysvětlení. Fyzikální zákony vždycky byly a vždycky budou pevné - až do základů TOE - bez ohledu na to, zda budou, nebo nebudou pochopeny.

A - i když to nemělo být živé vysílání - Sarah si přivedla své publikum s sebou. Co jiného mi zbývalo před potenciálním zrakem deseti milionů lidí než uvažovat tak, jak čekali, že budu uvažovat, podvolit se jejich názoru, přizpůsobit se?

Zdalo se, že i Akili se uvolnilo - nevěděl jsem však, jestli je přítomnost Sarah ukotvila stejným způsobem, nebo pouze sloužila jako vítané rozptýlení.

Sarah nás obratně provedla našimi rolami v dokumentu Violet Mosalová: Oběť antrokozmiologie. Svědectví, které jsem poslal Joe Kepovi, se drželo faktů týkajících se zákona; tento interview se tvářil, že chce propátrat morální a filozofické hlubiny antrokozmiologického spiknutí. Ale Akili a já jsme mluvili o rybářské lodi a šílených vírách umírněných, jako bychom nepochybovali o tom, že celý jejich světonázor - jakož i násilné metody - si zaslouží pouze opovržení; jako by nás nic vzdáleně podobného nemohlo napadnout ani za tisíc let.

A všechno to byly zprávy. Všechno to byla historie. Sarah dělala svou práci bezchybně - my tři jsme před kamerou ochotně převálcovali každou nevyslovenou obavu, každou nejistotu, každou stopu pochybností, že by se svět někdy mohl lišit od své blede imitace prezentované médií.

Byli jsme už skoro hotoví - právě jsem se chystal vyličit události v sanitce - když mi zazvonil notepad. Bylo to vyzvánění vyhraněné hovorům, které se měly přijímat pouze v soukromí. Kdybych ho přijal, komunikační software by okamžitě přešel na nejhlubší kódování - ale kdyby notepad poznal, že na doslech jsou jiní lidé, ihned by přerušil spojení.

Omluvil jsem se a vyšel jsem ze stanu. Hvězdy na nebi začal podkreslovat náznak šedivé barvy. Z prostranství za tržnicemi se dál rozléhala hudba a smích a tábořem se potulovali lidé, ale podařilo se mi najít nedaleko místo, kde jsem mohl být sám.

De Grootová řekla: "Andrew? Jste v pořádku? Můžete mluvit?" Vypadala vyčerpaně a napjatě.

"Jsem v pořádku. Trochu mě potloukly otřesy, to je všechno." Zaváhal jsem; nedokázal jsem se přimět k tomu, abych se zeptal.

"Violet zemřela. Asi před dvaceti minutami." Hlas jí zakolísal, ale vzchopila se a unaveně pokračovala: "Nikdo zatím přesně neví proč. Jedna z magických antivirových kulek spustila past - možná enzym v nezachytitelné koncentraci, který se změnil v toxin." Nevěřicně zavrtěla hlavou. "Udělali z jejího těla minové pole. Čím si to zasloužila? Snažila se najít několik jednoduchých pravd, několik jednoduchých struktur, na kterých svět stojí."

"Chytili je," řekl jsem. "Půjdu před soud. A na Violet lidé nezapomenou... ještě po dlouhá staletí." Byly to všechno prázdné útechy, jenomže mě nenapadlo nic jiného, co bych řekl.

Od chvíle, co jsem uslyšel, že je v kómatu, jsem si myslel, že jsem na tu zprávu připravený - přesto to přišlo jako rána do hlavy... jako by úžasný obrat štěstěny ve prospěch anarchistů a zázračné znovuoobjevení Sarah nějakým způsobem přepsaly šance. Na chvíli jsem si zakryl oči předloktím a uviděl jsem ji, jak sedí v hotelovém pokoji pod ateliérovým oknem, zalitá slunečními paprsky, a bere mě za ruku. I kdybych se mýlila... tam dole musí něco být. Jinak by se nikdo nemohl ani dotýkat.

"Jak rychle se můžete dostat z ostrova?" zeptala se De Grootová. Z jejího hlasu byla slyšet starost - což bylo dojemné, ale zvláštní. Sotva jsme si byli tak blízcí.

Odmítavě jsem se zasmál. "Proč? Anarchisté zvítězili, nejhorší máme za sebou. Jsem si tím jistý." De Grootová vůbec nevypadala přesvědčeně. "Máte nějaké informace? Od... svých politických kontaktů?" Ucítil jsem ve svých útrokách náhlý chlad. Bylo to jako nevěřičnost, kterou jsem zažíval před každou novou křečí vyvolanou cholerou.

Přece se to nemůže stát znovu.

"Teď nejde o válku. Ale - jste tam uvězněný, ne?"

"Prozatím. Nechcete mi říct, co to -?"

"Dostali jsme zprávu. Hned po smrti Violet. Je to hrozba od antrokozsmologů." Její obličej se zkrivil hněvem.

"Evidentně od jiných než od těch z lodi. Takže musela přijít od těch, kteří zabili Buzza."

"Co v ní stojí?"

"Zastavte všechny Violetiny výpočty. Předložte nám výpis jejího superpočítačového účtu ověřený auditem, který dokáže, že veškeré záznamy o její práci na TOE byly vymazány, aniž je někdo zkopíroval nebo přečetl."

Vyrazil jsem ze sebe pohrdavý zvuk. "Vážně? Čeho tím chtějí dosáhnout? Všechny její metody a myšlenky již byly publikovány. Někdo jiný je napodobí... maximálně do roka."

Zdálo se, že De Grootovou motivy antrokozsmologů nezajímají; chtěla hlavně ukončit násilí. "Ukázala jsem zprávu zdejší policii - ale řekli mi, že vzhledem k tomu, že je to v Bezstátí, nemohou nic dělat." Zarazila se; pořád to ze sebe nedostala. "Vyhrožuji, že buď do hodiny pošleme ověřený výpis - nebo vás zabijí."

"Jistě." Chápal jsem, jakou to má logiku: De Grootová a členové Violetiny rodiny budou příliš dobře chráněni, než aby se jim dalo přímo pohrozit - ale sotva se dalo čekat, že zůstanou nečinně sedět a počkají, až mě extremisté zabijí, když jsem pomohl dostat Violet z Bezstátí.

"Když jsem se připojila, výpočty byly již hotové - Violet naštěstí naprogramovala rozeslání po síti až za hodinu." De Grootová se tiše zasmála. "Představovala si, že to tak bude slavnostnější. Samozřejmě uděláme, o co požádali. Policie mne odrazovala od toho, abych vám volala - a já vím, že vám ta zpráva nijak nepřidá - ale i tak jsem si myslela, že máte právo to vědět."

"Nedělejte nic, nevymažte jediný soubor," řekl jsem. "Za chvíli vám zavolám zpátky." Přerušil jsem spojení. Několik minut jsem stál v uličce, poslouchal divokou hudbu, klepal se zimou ve studeném větru a všechno si promýšlel.

Když jsem vešel do stanu, Sarah a Akili se smály. Chtěl jsem si vymyslet výmluvu, dostat Sarah nenápadně ven, abychom mohli oba jednoduše odejít - ale pak mi došlo, že mi to stejně není nic platné. Buzzo byl zabit střelnou zbraní, ale jinak dávali přednost biologickým metodám. Kdybych utekl, bylo pravděpodobné, že bych si odnesl zbraň v sobě. Shýbl jsem se, popadl jsem Akili za předek blůzy a mrštil jsem jím na podlahu. Spadlo na záda a vytřeštilo na mě oči. Předstíralo šok, mučivou úzkost a zmatek. Klekl jsem k němu a nemotorně jsem je udeřil do obličeje. Překvapilo mě, že jsem se vůbec na něco takového vzmožil; nebyl jsem žádný násilník a čekal jsem, že se bude bránit stejně energicky, jak to předvedlo na lodi, ještě než se ho stačím dotknout.

Sarah to rozhořčilo. "Co to děláš? Andrewe!" Akili na mě jen zíralo - neschopné slova, dotčené; pořád ze sebe dělalo hloupé. Jednou rukou jsem je zpola zvedl ze země - prakticky se nebránilo - a pak jsem je znovu udeřil.

"Chci protilátku," řekl jsem na rovinu. "Hned. Rozumíš? Už žádné výhrůžky De Grootové, žádné zničené soubory, žádné vyjednávání - jednoduše mi ji dáš."

Akili se mi pátravě dívalo do tváře a pokračovalo v šarádě, nevinně protestovalo očima jako nějaká křivě obviněná milénka. V jednu chvíli jsem mu chtěl udělat něco hrozného; jako idiot jsem si představoval nějakou krvavou katarzi, který smyje bolest zrady. Ale pomyšlení na to, že Sarah to všechno nahrává, mě udrželo na uzdě; nevím, co bych udělal, kdybychom byli sami.

A můj hněv pomalu vychladl. Nakazilo mě cholerou, zabilo tři lidi, zmanipulovalo mé patetické citové potřeby, použilo mě jako rukojmí... ale v podstatě mě nezradilo. Byla to přetvářka od začátku; mezi námi nebylo nikdy nic, co by se dalo obětovat. A jestli útěcha, o níž jsem si myslel, že jsme si ji poskytli vzájemně, byla jenom v mé hlavě, platilo totéž pro ponížení.

To přežiju.

"Andrewe!" řekla ostře Sarah. Ohlédl jsem se přes rameno; byla sinalá, musela si myslet, že jsem zešílel. Netrpělivě jsem vysvětlil: "Volala Karin De Grootová. Violet zemřela. A extremisté teď pohrozili, že zabijí mě, jestli De Grootová nezničí výpočty k TOE." Akili předstíralo hluboké zděšení; vysmál jsem se mu do obličeje.

"Chápu. Ale proč si myslíš, že Akili pracuje pro extremisty? Může to být kdokoli v táboře..."

"Akili je jediný člověk kromě mne a De Grootové, kdo ví o fintě, kterou Mosalová na antrokozsmology vymyslela."

"O jaké fintě?"

"V sanitce." Skoro jsem zapomněl, že jsem to Sarah nedovyprávěl až do konce. "Violet naprogramovala software tak, aby sepsal výsledky, vypulíroval TOE a rozeslal ji po síti. A práce je hotová; De Grootová ji zadržela těsně před odesláním."

Sarah zmlkla. Unaveně jsem se k ní otočil. Stále jsem čekal, že se Akili k něčemu odhodlá, když nebudu ostražitý.

V ruce držela pistoli. "Postav se, prosím, Andrewe."

Unaveně jsem se zasmál. "Ty mi pořád nevěříš? Raději budeš věřit téhle svini - jenom proto, že byla tvůj zdroj?"

"Vím, že aso tu zprávu De Grootové neposlalo."

"Vážně? Jak to?"

"Poněvadž jsem to udělala já. Já jsem ji poslala." Pomalu jsem vstal a otočil jsem se k ní, odmítal jsem tomuhle absurdnímu tvrzení uvěřit. Hudba z prostranství se znovu šíleně vzvedla, až hučel celý stan. Sarah řekla: "Věděla jsem, že výpočty probíhají, ale myslela jsem si, že to má trvat ještě několik dní. Netušila jsem, že jsme to stihli tak o vlásek."

V uších mi zvonilo. Sarah se na mě klidně dívala a mřila na mě s neochvějným přesvědčením. Zřejmě se s extremisty kontaktovala, když sbírala materiály pro To, co drží oblohu - a určitě je chtěla odhalit, až z nich všechno vytáhne. Jenže oni rychle pochopili, jak pro ně může být cenná - a než sáhli k jejímu odstranění, vyzkoušeli všechno možné, aby ji získali na svou stranu.

A uspěli. Nakonec ji přesvědčili, aby to sbaštila všechno: každá TOE by byla zvěrstvo, zločin proti lidskému duchu, nesnesitelná klec pro duši.

Proto se tolik snažila dostat Violet Mosalovou - a když se jí to nepodařilo, nechala někoho, aby mě nakazil cholerou upravenou tak, aby to udělala nepřímo. Jenže zpackali načasování potřebná k zohlednění změny plánu, k níž na poslední chvíli došlo.

O Nišideho a Buzza se postarala osobně.

A já jsem právě zničil veškeré šance na důvěru, veškeré šance na přátelství, veškeré šance na lásku, již bych u Akili-ho mohl najít. Zadupal jsem to všechno do země. Zakryl jsem si obličej rukama a stál jsem tam, ponořený do tmy samoty. Její příkazy jsem ignoroval. Bylo mi jedno, co udělá; neměl jsem důvod táhnout to dál.

"Andrewe," promluvil Akili. "Udělej, co chce. Dobře to dopadne."

Pohlédl jsem na Sarah. Zbraň měla zvednutou a rozčileně opakovala: "Zavolej De Grootové!"

Vytáhl jsem notepad a zavolal jsem. Otočil jsem se s kamerou, abych ilustroval situaci. Sarah řekla De Grootové podrobné instrukce, jak převést pravomoc nad superpočítačovým účtem Mosalové.

V prvním okamžiku to vypadalo, že De Grootová je v šoku, že ji ohromilo, když zjistila, na čí straně stojí Sarah; poslechla prakticky beze slova. Potom ale hněv probublal na povrch a sžíravě řekla: "Takové prostředky, takoví odborníci, a nedokážete se dostat ani do zcela obyčejného akademického účtu?"

Sarah se skoro omluvila. "Ne proto, že bychom se snad nesnažili. Ale Violet byla paranoidní, měla dobrou ochranu."

De Grootová tomu nechtěla uvěřit. "Lepší než Thought Craft?"

"Cože?"

De Grootová promluvil na mě. "Udělalí dětinský fórek, když byla Wendy v Torontu. Nabourali se do Kaspara a přinutili ho, aby začal chrlit ty jejich šílené teorie. A proč to všechno? Kvůli zastrašení? Programátoři ho museli vypnout a přejít na zálohy. Wendy ani netušila, co to znamená - dokud jsem jí nemusela říct, kdo se snaží zabít její dceru."

Slyšel jsem, jak se Akili, jež bylo stále na podlaze u mých nohou, prudce nadechlo. A pak jsem to pochopil i já.

Volný pád.

Sarah se zamračila, vyrušení ji popudilo. "Ona lže." Vytáhla svůj notepad a na něco se podívala, na mě však mříť nepřestala. "Přeruš spojení, Andrewe." Udělal jsem to.

"Sarah?" ozvalo se Akili. "Sledovala jsi Úzkost?"

"Ne. Neměla jsem čas." Opatrně si prohlížela notepad, jako by to byla bomba, kterou je třeba zneškodnit. Celá práce Mosalové teď byla v jejích rukou a ona se musela přesvědčit, že ji zničila, důkladně a nevratně, aniž by se jí sama nakazila.

Akili se nevzdávalo. "Prohráli jste, Sarah. Okamžik Alfa už nastal."

Zvedla oči od obrazovky ke mně. "Mohl bys je umlčet? Nechci mu ublížit, ale..."

"Úzkost je epidemie míchání s informacemi," řekl jsem. "Myslel jsem, že je to organický virus - ale Kaspar dokazuje, že to není možné."

Sarah se ušklíbala. "O čem to mluvíš? Myslíš, že De Grootová si přečetla práci o teorii všeho a stala se Svorníkem?" Triumfálně zvedla svůj notepad, na němž byl zobrazen výpis z auditu. "Nikdo ji nečetl. Ke konečným výsledkům se nikdo nedostal."

"Kromě autora. Wendy poslala Violet kloneček Kaspara. On práci napsal, on dal všechny výpočty dohromady. A stal se Svorníkem."

Sarah tomu nechtěla věřit. "Nějaký software?"

Akili řeklo: "Najdi si na webu informace o obětech Úzkosti, kterým se vrátila jasná mysl. Poslechni si, co říkají."

"Jestli je to nějaké absurdní blufování, ztrácíte..."

Sisyfos nás přerušil veselým hlasem: "Tato struktura informací si žádá zakódování do krystalů fosfidu germania v artefaktu vytvořeném ve spolupráci s organickým..."

Sarah na mě neartikulaně zařvala a zamávala pistolí nad hlavou. Vrhala na stěny stanu bojovné stíny. Stiskl jsem tlačítko, jímž se vypínal zvuk; prohlášení pokračovalo nehlasně, v podobě textu ubíhajícího po obrazovce. Hlava se mi točila při představě, co to může znamenat - ale už jsem si nepřál zemřít a věnoval jsem Sarah plnou pozornost.

Akili promluvil tiše, ale naléhavě. "Poslouchej mě. Počty Úzkosti určitě už v tuto chvíli letí vzhůru. A vzhledem k softwarovému Svorníku - strojovému pohledu na svět - bude míchání působit ničivě na lidské myšlení, dokud si TOE někdo nepřečte."

Sarah se nenechala obměkčit. "Mýlíte se. Žádný Svorník není. Zvítězili jsme: poslední otázka zůstala nezodpovězená." Najednou se na mě zářivě usmála, ztracená v nějaké osobní apoteóze. "Nezáleží na tom, jak malá je ta škvíra, zbytek nejistoty; v budoucnu přijdeme na to, jak ji zvětšit. A nikdy nebudeme hrubé stroje, nikdy nebudeme pouhé fyzické bytosti... dokud trvá naděje na transcendenci."

Zachovával jsem kamennou tvář. Hudba se vzedmula. Dvě vysoké polynéské ženy - členky domobrany? - které se potichu přikradly za ni, zvedly obušky a udeřily současně; klesla k zemi v bezvědomí.

Jedna z nich poklekla, aby Sarah zkontrolovala, druhá se na mě zvědavě podívala. "V čem byl problém?"

"Něčím se sjela." Akili se postavilo vedle mě.

"Vtrhla sem, začala blábolit a ukradla mu notepad," řekl jsem. "Nedokázali jsme z ní dostat nic rozumného."

"Je to pravda?"

Akili pokorně přikývalo. Členky domobrany se zatvářily podezíravě. Zbraň si vzaly s viditelným odporem k sobě - ale notepad podaly Akilimu. "Dobrá. Odneseš ji do stanu první pomoci. Někteří lidé se prostě neumějí bavit."

"Měli bychom znovu spustit poštovní proceduru, kterou Mosalová naprogramovala. Rozeslat TOE po síti." Akili

sedělo vedle mě, napjaté a nedočkávané, s notepadem ruce.

Snažil jsem se soustředit. Situace zastínila všechno, co se mezi námi odehrálo - přesto jsem se mu nedokázal podívat do očí. Jeho vyhledávač informací již napočítal více než sto nových případů Úzkosti za pět minut - díky zprávám v médiích o lidech, kteří se zhroutili v ulicích.

"Nemůžeme to rozeslat," řekl jsem. "Alespoň ne do doby, než zjistíme, jestli to zlepší nebo zhorší situaci. Všechny tvoje modely, všechny tvoje předpovědi selhaly. Možná Kaspar dokazuje, že míchání je reálné - ale všechno ostatní jsou pořád dohady. Chceš, aby každý odborník na planetě, který se zabývá TOE, přišel o rozum?"

Akili se na mě rozčileně obořilo. "Nic takového to neudělá! Je to nejenom příčina, ale i lék. Potřebuje to jeden poslední krok. Potřebuje to jen lidskou interpretaci." Neznělo však přesvědčeně. Třeba byla celá pravda ještě horší než pokřivený letmý pohled, který způsoboval Úzkost. Třeba dál nebylo nic než šílenství. "Chceš, abych to dokázalo? Chceš, abych si to přečetlo jako první?"

Zvedlo notepad; popadl jsem je za ruku. "Neblázni! Lidí, kteří aspoň trochu chápou, co se děje, je moc málo, než abychom si mohli dovolit jednoho ztratit."

Seděli jsme tam jako ochromení. Já jsem se díval na svou ruku v místě, kde jsem držel Akili. Všiml jsem si, jak jsem mu protřhl kůži, když jsem je udeřil do tváře.

Řekl jsem: "Ty myslíš, že většina lidí nebude schopna Kasparův pohled strávit? Myslíš, že do toho musí vstoupit někdo další a přetlumočit to? Překlenout rozdílnost perspektiv?"

V tom případě nechceš odborníka - na TOE ani na antrokozmiologii. Chceš vědeckého žurnalistu."

Akili mi dovolilo, abych mu vzal notepad z ruky.

Vzpomněl jsem si na ženu z Miami, jak bezmocně křičí a zmítá sebou na podlaze, a na oběti, které sice krátce nabyly jasněho vědomí, ale těšily se ze zdravého rozumu jenom o několik minut déle. Netoužil jsem se k nim přidat.

Ale jestli můj život ještě měl nějaký smysl, byl v tomhle: dokázat, že je vždycky možné podívat se pravdě do očí - vysvětlit ji, demystifikovat ji, přijmout ji. To byla moje práce, to bylo mé poslání. Měl jsem poslední šanci pokusit se dostat mu.

Vstal jsem. "Budu muset pryč z tábora. V tomhle kraválu se nedokážu soustředit. Ale udělám to."

Akili se choulilo na zemi, hlavu mělo sklopenou. Aniž by vzhledlo, tiše řeklo: "Já vím, že to uděláš. Věřím ti."

Rychle jsem vyšel ze stanu a zamířil jsem na jih. V polovině bledé oblohy ještě slabě zářily hvězdy; vítr od útesů byl nejchladnější, jaký jsem tady zažil.

Po stech metrech chůze do pustiny jsem se zastavil a zvedl jsem notepad. Řekl jsem: "Ukaž mi Hypotetickou teorii všeho od Violet Mosalové."

Sundal jsem si pásku.

30

Četl jsem a zároveň jsem šel dál. Aniž jsem si to příliš uvědomoval, vracel jsem se stejnou cestou, kterou jsem absolvoval před osmi hodinami. Útesová skála při otřesech nepopraskala, ale zdálo se, že stavba země se změnila, i když jen nenápadně. Možná tlakové vlny přeskupily polymerové řetězce a ukuly nový minerál; ostrov prodělal první geologickou metamorfózu.

V pustině, daleko od všech frakcí antrokozmiologie, bezhlavého slavení anarchistů a množících se hlášení o Úzkosti, jsem nevěděl, čemu mám věřit. Kdybych cítil tíhu deseti miliard lidí, kteří kolem mne upadají do šílenství, vím, že by mě to paralyzovalo. Musel mě zachránit zčásti přetrvávající skepticismus - a zčásti obyčejná zvědavost. Kdybych se tvářil v tvář velikosti všeho, co teoreticky bylo na miskách vah, podvolil patřičným lidským reakcím - slepé panice a bázlivé pokoře - zahodil bych otrávený kalich notepadu pryč.

Proto jsem pustil z hlavy všechny ostatní věci a na jejich místo jsem přijal slova a rovnice. Kloneček Kaspara odvedl dobrou práci; nedělalo mi potíže práci porozumět.

První část neobsahovala žádná překvapení. Sumarizovala deset základních experimentů Mosalové a způsob, jakým dospěla k jejich vlastnostem narušujícím symetrii. Končila vlastní rovnicí teorie všeho, která spojovala deset parametrů rozbité symetrie v sumu nad všemi topologiemi. Kritérium, které Mosalová zvolila, aby přidělila váhu všem topologiím, bylo to nejjednodušší, nejelegantnější a nejzjevnější ze všech možných. Její rovnice nemohla vesmíru zaručit "nevyhnutelnost" krystalizace z pravesmíru, k níž se snažili dospět Buzzo a Nišide, ale ukazovala, jak je desítky experimentů - a odvozeně všechno od jepic po kolize hvězdy - provázána, jak může koexistovat. V imaginárním, velice abstraktním vesmíru všechny zaujímaly přesně totéž místo.

I minulost a budoucnost byly provázány. V rovnici Mosalové byl zakódován obyčejný řád, jaký se dá najít ve všech procesech od uspořádání proteinu po roztažení orlích křídel, a to až na úroveň kvantové nahodilosti. Čtala vějíř pravděpodobností spojujících každý systém v každém okamžiku se vším, čím by se mohl stát.

Ve druhé části Kaspar prosmýčel databáze a vyhledal další odkazy ke stejné matematice, další rezonance stejných abstrakcí - a při tomto přepečlivě vyčerpávajícím pátrání našel dost paralel s teorií informací, aby posunul TOE o krok dál. Všechno, co by Mosalová zavrhlá - a co by se Helen Wuová bála zkombinovat - Kaspar klidně dal k sobě.

Informace bez fyziky nebyla možná. Poznání muselo být vždycky zakódováno jako něco. Znaky na papíru, uzlíky na provázku, oblasti s nábojem v polovodiči.

Ale fyzika bez informace nemohla existovat. Vesmír čistě náhodných událostí by nebyl žádný vesmír. Hluboké souvislosti a mocný řád tvořily celou základnu existence.

Poté co stanovil, které fyzikální soustavy se mohou podělit o vesmír, Kašpar položil otázku: V jakých informačních

strukturách mohou být tyto systémy zakódovány?

Druhá, analogická rovnice vyšla ze zcela stejné matematiky a prakticky bez námahy. Informační TOE byla druhou stranou fyzikální TOE, nezbytným důsledkem.

Potom Kaspar obě teorie spojil, zasadil je do sebe jako prostupující se zrcadlové obrazy (navzdory všemu jsem měl pocit, že Mistr Symetrie by byl hrdý)... a najednou se vysypaly všechny předpovědi antrokosmologie. Terminologie byla jiná - Kaspar, nic netuše, vytvořil vlastní nový žargon, neboť nemohl vědět o nepublikovaných předchůdcích - ale pojmy byly jasné.

Okamžik Alfa byl stejně nezbytný jako Velký třesk. Vesmír bez něho nemohl existovat. Kaspar se vyhnul tomu, aby si osoboval čest být Svorníkem - a dokonce odmítl přiznat vysvětlovacímu Velkému třesku nadřazenost nad fyzikálním - ale práce jasně říkala, že TOE musí být známa, musí být pochopena, aby získala vliv.

I míchání bylo nevyhnutelné. Latentní znalost TOE infikovala celý časoprostor - byla zakódována v každém systému tohoto vesmíru - jenže jakmile bude pochopena jasně, skrytá informace vykrystalizuje všude, kde to bude možné, prosákne penou kvantové nahodilosti vzhůru. Připomínalo to spíš vyvolávání umělého deště než telepatii; nikdo nebude Svorníku číst myšlenky - ale budou Svorník následovat a přečtou si TOE, která byla v jejich myslích, v jejich tělech již zakódována.

A k míchání dojde ještě před okamžikem Alfa, třebaže nedokonale.

To však nebude mít dlouhé trvání.

V poslední části Kaspar předpověděl rozpletení. Za okamžikem Alfa bude následovat v řádu sekund rozklad fyziky na čistou matematiku. Stejně jako Velký třesk potřeboval mít před sebou pravesmír - nekonečně symetrickou vířící abstrakci, v níž ve skutečnosti nic neexistovalo a nic se nedělo - okamžik Alfa přivodí jeho informační zrcadlový obraz, další nekonečnou pustinu bez času nebo prostoru.

Tato slova prorokující konec vesmíru byla napsána o půl hodiny dřív, než jsem je četl.

Kaspar se Svorníkem nestal.

Nechal jsem notepad klesnout a rozhlédl jsem se. V dálce se objevila laguna, stříbrošedá náznakem svítání. Na západě zůstalo několik jasných hvězd. Stále jsem tiše slyšel hudbu z oslav: vzdálené hučení bez melodie.

Míchání přišlo tak plynule, že jsem ani nepoznal, kdy začalo. Podle poslechu Reynoldsových obětí Úzkosti jsem si představoval, že získaly rentgenové vidění, a ještě víc, že je zaplavily obrazy molekul a galaxií, točila se jim hlava z vesmíru v každém zrncu písku - a to jich ještě bylo málo. Připravil jsem se na nejhorší: že se obloha rozevře a vyjeví mystickorenesanční období erotického snu, v níž se psychedelicky ohromným otevře hvězdná brána; nastane konec myšlení, sladké zpopelnění rozumu.

Realita snad ani nemohla být odlišnější. Jako kódové znaky na útesové skále, povrch světa začal vypovídat o svých hlubinách a skrytých propojeních. Bylo to jako učit se číst naprosto nový jazyk, v několika sekundách, a vidět, jak se krásná, ale doposud pouze dekorativní kaligrafie cizí abecedy před očima mění - získává smysl, aniž by jakkoli změnila svůj vzhled. Zhasínající hvězdy popisovaly své ohně termonukleární syntézy, tlak gravitace držený v šachu uvolňováním vazebné energie. Bledý vzduch, na východě zbarvený lehce do červena, zručně portrétoval své tendenční rozložení fotonů. Lehce zvlněná vodní hladina ukazovala na hru intermolekulárních sil, sílu vodíkové vazby, jemnou pružnost povrchu snažícího se minimalizovat svůj kontakt se vzduchem.

A všechny tyto zprávy byly napsány obyčejným jazykem. Bylo jasné na první pohled, že patří k sobě.

Žádná kola uvnitř kol, žádné blyskavé kosmické technoporno, žádné pekelné obrazce.

Žádné vize. Jen pochopení.

Strčil jsem notepad do kapsy, otočil jsem se a začal jsem se smát. Nenastalo žádné přetížení, nepřišel žádný zmrazující příval informací. Ty informace tam byly pořád - a já jsem je mohl buď vzít, nebo je nechat být. Zpočátku to bylo, jako když člověk přeskakuje po textu strnulýma očima, vyžadovalo to vědomou změnu ohniska - stačila však chvíle a stala se z toho přirozenost.

Vždycky jsem toužil spatřit svět takto: majestátně krásný, složitý a zvláštní - ale v jádru harmonický, a proto absolutně srozumitelný.

Nebyl to důvod k hrůze. Nebyl to důvod k bázni.

Míchání začalo pronikat hlouběji.

Uvědomil jsem si vlastní fyzickost, svou podstatu zapsanou v teorii všeho. Spojení, která jsem pozoroval ve světě, zasáhla do mne a propojila mne se vším v dohledu. Pořád to nebyl žádný rentgenový zrak, žádný sen o dvojité šroubovici - ale cítil jsem neměnnou gramatiku TOE ve svých údech, ve své krvi, v temném klouzání vědomí.

Byla to lekce, lekce, kterou mi dala cholera - pouze věcnější a jasnější. Byl jsem hmota, zrovna jako všechno ostatní.

Cítil jsem pomalý rozklad svého těla, absolutní jistotu smrti. Každý tep srdce přinášel nový důkaz smrtelnosti. Každý okamžik byl předčasný pohřeb.

Zhluboka jsem se nadechl a studoval jsem děje, které následovaly po přívalu vzduchu. A cítil jsem příjemnost vůně, ochlazování nosních membrán, uspokojivou plnost plic, nával krve, jasnost navozenou v mozk... zase až zpátky k TOE.

Má klaustrofobie se vypařila. Abych mohl žít v tomto vesmíru - koexistovat s čímkoli, musel jsem být hmota. Fyzika nebyla klec; její narýsování mezi možným a nemožným bylo pouhé minimum, které existence vyžadovala. A narušená symetrie TOE - vytržená z nekonečně ochromujících možností pravesmíru - byla základem, na němž jsem stál.

Byl jsem umírající stroj z buněk a molekul; už o tom nikdy nebudu schopen pochybovat.

Nebyla to však cesta k šílenství.

Míchání mi ještě neukázalo zdaleka všechno; introspektivních zjištění přibývalo. Četl jsem nitky vysvětlení, které se vějířovitě rozbíhaly z TOE a svazovaly mě se světem - jenomže nyní se nitky, které vysvětlovaly mé myšlenky, začaly

obracet zpět ke svému zdroji. Sledoval jsem je tedy dolů a pochopil jsem, co moje mysl prostřednictvím pochopení vytváří: Vzájemně se ovlivňující symboly kódované jako vzorce výbojů v nervových drahách. Pravidla růstu a spojování dendritů, úpravy synaptických váh, šíření neurotransmiterů. Chemie membrán, iontová čerpadla, proteiny, aminy. Podrobné chování molekul a atomů, všechny zákony, jimiž se řídí jejich nutné složky. Jedna vrstva konvergující pravidelnosti za druhou-až po TOE.

Neexistovala žádná aréna objektivní fyziky. Neexistovala žádná pevná vrstva objektivních zákonů. Pouze hluboko kolující konvekční proud vysvětlení, magma, které čas od času vystoupá z podsvětí, načež se znovu vrhne do tmy, vířivý pohyb od TOE k tělu, od těla k mysli a od mysli k TOE - udržovaný pouze motorem pochopení.

Nebyl žádný základ, žádný pevný bod, žádné místo, kde by si člověk mohl odpočinout.

Do nekonečna jsem šlapal vodu.

Klesl jsem na kolena. Musel jsem přemáhat závrat'. Ležel jsem tváří dolů a držel jsem se útesové skály. Chladivá solidarita země nic nevyvracela.

Ale musela vůbec? Ať ji držely rezervované, nadčasové zákony nebo pouto vysvětlení... tak jako tak držela.

Pomyslel jsem na vnitrozemské potápěče, kteří na sestupu procházeli všemi vrstvami nepřírozené ekologie, jež držela tento ostrov na hladině, kteří viděli na vlastní oči, jak podzemní oceán skálu zezdola ustavičně ohlodává.

Odešli - omámení, ale povznesení.

Já jsem mohl udělat totéž.

Nejistě jsem se postavil. Myslel jsem, že je po všem: myslel jsem, že jsem z míchání vyvázl nezraněn. Kaspar se nemohl stát Svorníkem - přesto musel okamžik Alfa nějakým způsobem bezpečně pominout, odstranit deformace a zapudit Úzkost. Možná se nějaký antrokosmolog z hlavního proudu napíchl na účet Mosalové, když se dozvěděl o její smrti, a našel v Kasparově analýze nějakou klíčovou chybu, než jsem z ní stačil přečíst jediné slovo.

Akili se ke mně blížilo - nezřetelná postava z dálce, ale já jsem věděl, že to nikdo jiný být nemůže. Váhavě jsem zvedl ruku a potom jsem triumfálně zamával. Postava mi také zamávala. Její obrovský stín se táhl přes pouštinu k západu.

A vše, co jsem se dozvěděl, do sebe zapadlo jako blesk, jako přepadení ze zálohy.

Já jsem byl Svorník. Já jsem vysvětlením stvořil vesmír, obalil jej kolem zárodku tohoto okamžiku, jednu vrstvu krásné stočené nutnosti za druhou. Zářící pouštinu galaxií, dvacet miliard let kosmického vývoje, deset milionů lidských bratranců, čtyřicet miliard druhů života - celá složitá historie vědomí vyplynula z této singularity. Neměl jsem potřebu jít a představit si každou molekulu, každou planetu, každou tvář. Byly všechny zakódovány v tomto okamžiku.

Moji rodiče, přátelé, milenky... Gina, Agelo, Lydia, Sarah, Violet Mosalová, Bill Munroe, Adelle Vunibobová, Karin De Grootová, Akili. Dokonce i bezmocně řvoucí cizí lidé, oběti téhož odhalení, pouze vyslovovali deformované ozvěny hrůzy, která mne opanovala, když jsem zjistil, že jsem je všechny stvořil.

To bylo solipsistické šílenství, jehož odraz jsem viděl ve tváři té první nebohé ženy. Tohle byla Úzkost: nikoli strach z úžasného mechanismu TOE, nýbrž uvědomění, že jsem byl sám ve tmě se stovkou miliard oslnivých pavučin ovinutých kolem mých neexistujících očí - a teď, když jsem to věděl, je dechem svého pochopení všechny smetu.

Nic nebylo možné stvořit bez plného pochopení toho, jak se to dělá: bez jednotné TOE, fyzikální a informační. Žádný Svorník nemohl jednat bezděčně, ukout vesmír, aniž o tom věděl.

Avšak to poznání se nedalo zadržet. Kaspar měl pravdu. Umírnění měli pravdu. Všechno, co vdechovalo oheň rovnicím, se teď rozvine v prázdnotu tautologii.

Zvedl jsem tvář k prázdnotě obloze, připraven rozhrnout závoj světa a zjistit, že za ním nic není.

Potom na mě Akili zavolalo a já jsem se zarazil. Pohlédl jsem na ně - stejně krásné a nedosažitelné jako kdy dřív.

Stejně nepoznatelné jako kdy dřív.

A uviděl jsem cestu.

Uviděl jsem chybu v Kasparově logice, která mu zabránila stát se Svorníkem: neprověřený předpoklad - nepoloženou otázku, zatím ne pravda ani lež.

Může jedna, samotná mysl vysvětlením stvořit jinou?

Rovnice teorie všeho neříkala nic. Základní experimenty neříkaly nic. Odpověď jsem mohl hledat pouze ve svých vzpomínkách, ve svém životě.

A abych se vytrhl ze středu vesmíru, abych zabránil rozpletení, stačilo jediné - vzdát se poslední iluze.

Epilog

Hned jak letadlo dosedne, začínám natáčet. Svědek mi potvrzuje: "Kapské Město, středa 15.dubna 2105, 7.12.10 SČ." Karin De Grootová mne přišla přivítat na letiště. Vypadá úžasně zdravě, a při osobním setkání ještě víc - třebaže ztráty zanechaly hluboké stopy, jak už to u nás starců bývá. Pozdravíme se a já se rozhlédnu, abych obsáhl bohatost anatomických a oblékacích stylů - není větší než kdekoli jinde, ale každé místo má jinou směsici, převládají jiné módní trendy. Zdá se, že v Jižní Africe se nosí impozantní stahovatelné kapuce plné tmavě fialových fotosyntetických symbiontů. U nás jsou běžné elegantní obojživelné úpravy pro dýchání a příjem potravy pod vodou.

Když přišel okamžik Alfa, lidé se báli, že míchání povede k uniformitě. Nic takového se nikdy nestalo - stejně jako v době nevědomosti kruté, nevyhnutelné pravdy, jako že voda je mokrá a obloha modrá, nedonutily nikoho na planetě, aby myslel a choval se identicky. Existuje nekonečně mnoho způsobů, jak přistoupit k jediné pravdě TOE. Ale není již možné udržovat klam, že každá kultura mohla vytvořit vlastní oddělenou kulturu, když jsme všichni dýchali stejný vzduch a chodili po stejné zemi.

De Grootová si v duchu něco ověří. "Takže ty neletíš přímo z Bezstátí?"

"Ne, z Malawi. Potřeboval jsem se tam za někým zastavit. Chtěl jsem se rozloučit."

Sjedeme do metra, kde na nás souprava čeká a osvětlí našim očím cestu ke dvěřím vagonu. Nebyl jsem v tomto městě skoro padesát roků a za tu dobu se většina infrastruktury změnila. V neznámém prostředí TOE spontánně čiší z každého povrchu, jako bujné dítě, které se potřebuje pochlubit krásnými novými věcmi, které udělalo. Dokonce i ty nejobyčejnější novoty - povrch dlaždic, který neklouže a pohlcuje špínu, zářivé pigmenty živých soch - svým vyjádřením jedinečných způsobů koexistence poutají moji pozornost.

Nic není nepochopitelné. Nic se nedá zaměnit za magii.

Řeknu: "Když jsem se poprvé dozvěděl, že stavějí Školku Violet Mosalové, napadlo mě, že by se urazila. Což pouze ukazuje, jak málo jsem ji znal. Nechápu, proč mě pozvali."

De Grootová se zasměje. "Já jsem hlavně ráda, že jsi nevážil tak dalekou cestu jen kvůli tomu obřadu. Klidně jsi to mohl udělat po síti; nikomu by to nevadilo."

"Lepší je být tady. Tomu se nic nevyrovná."

Vlak nám připomene, že se blíží naše zastávka, a podrží nám dveře. Procházíme úhlednými předměstími nedaleko domu, kde Mosalová strávila dětství, byt' ulice dnes lemují rostlinné druhy, které by nepoznala. Neviděla ani stromy, které rostou na Bezstátí. Lidé nás míjejí a zvedají oči k elegantní logice bezmračné modré oblohy.

Školka je malá budova, pro tuto příležitost předělaná na posluchárnu. Půl tuctu lidí přišlo přednést projev padesáti dětem. Sedím, ponořený do zasnění, dokud jedna z Violetiných vnuček, která pracuje na Halcyonu, nezačne vysvětlovat pohon kosmické lodi; základní princip, blízký TOE, je snadné pochopit. Karin De Grootová mluví o Violet, krátkými příběhy demonstruje její velkomyslnost a neústupnost. A jedno z dětí připraví pódium pro mne, když začne ostatním vyprávět o věku nevědomosti.

"Visí z informačního kosmu jako stalaktit." Přítomný čas je vyumělkovanost, nikoli chyba; relativita to vyžaduje.

"Není autonomní, nevysvětluje se - musí být spojen s informačním kosmem, aby mohl existovat. Ale my jej také potřebujeme. Je to nutná historie, logický důsledek, pokud se pokusíte prodloužit čas před okamžik Alfa."

Přivolá do vzduchu živé diagramy a rovnice. Zářivá hvězdokupa informačního kosmu, hustě ovinutá vysvětlovacími nitkami, drží jednoduchý, šedý kužel věku nevědomosti, který ukazuje zpátky k fyzikálnímu Velkému třesku. Pro méně vyspělé čtyřleté děti je těžké si to představit. Čas před okamžikem Alfa? Nehledě na prarodiče se tomu ani nechce věřit.

Vstanu a odřikám připravenou verzi událostí před padesáti lety - a publikum se nevěřicně rozesměje na všech místech, kde to čekám. Vlastnictví genů? Centralizovaná moc? Kulty ignorance?

Dávná historie vždy zní zvláštně, stará vítězství jako by byla předem jasná, ale snažím se aspoň trochu postihnout, jak dlouho a těžce jejich předkové usilovali o to, aby se dozvěděli vše, co je teď pro ně samozřejmost: že zákon a morálka, fyzika a mezařfyzika, prostor a čas, rozkoš, láska, smysl... jsou vše břemena pro zúčastněné. Neexistují žádná nehybná centra, která kolem sebe šíří absolutna jako nějakou manu: žádný Bůh, žádná Gaia, žádní dobrotní vládcí. Žádná jiná realita než vesmír stvořený vysvětlením. Žádný smysl života kromě toho, který si sami vytvoříme, společně, nebo sami.

Někdo se zeptá na zmatek ve dnech, které následovaly po okamžiku Alfa.

Řeknu: "Pro všechny bylo těžké vyrovnat se s pravdou. Pro ortodoxní vědce - neboť se ukázalo, že TOE není zakotvena v ničem jiném než ve svých vysvětlovacích silách. Pro kulty ignorance - protože ani účastnický vesmír, nejsubjektivnější možná realita, nebyl žádnou syntézou jejich oblíbených mýtů, které nikdy nemohly nic stvořit, ale výsledkem univerzálního vědeckého pochopení toho, co je skutečný význam koexistence. Ukázalo se, že se mýlí dokonce i antrokosmologové; byli tak posedlí myšlenkou jediného Svorníku, že prakticky neuvažovali o možnosti, že tu roli může sehrát každý, úplně rovnocenně. Uniklo jim nejstabilnější, nejsymetričtější řešení: kde každá mysl se řídí TOE - ale jsou třeba všechny společně, aby ji stvořily."

Jeden bystrý posluchač si všimne, že se odpovědi vyhýbám - dítě, o němž bych řekl, že je jedním z "lidí", než to slovo s velkým L splasklo a všichni konečně pochopili: TOE je všechno, co máme společné.

"Většina lidí ale nebyli vědci, příslušníci kultů nebo antrokosmologové, ne? Neměli mezi těmito myšlenkami žádné své želízko v ohni. Tak proč byli tak smutní?"

Smutní. Bylo devět milionů sebevražd. Devět milionů lidí jsme nedokázali podržet, když veškerá iluze jistoty padla. A já si pořád nejsem jistý, že nebyla jiná možnost - že jsem našel jen jediný možný most k informačnímu kosmu. Kdybych se byl nechal klesnout do šílenství Úzkosti, položil by někdo jiný odlišnou otázku a našel jinou cestu na druhou stranu?

Nikdo mě neobvinil, nikdo mě neodsoudil. Nikdy mě neproklínali jako zločince ani neoslavovali jako spasitele.

Myšlenka, že jediný člověk mohl vysvětlením stvořit deset miliard lidí, je teď absurdní. Když se dnes někdo podívá zpátky, nevidí rozdíl mezi Úzkostí a naivní představou, že se od nás každá galaxie řítí pryč - když ve skutečnosti není a nemůže být žádný střed.

Váhavě zavedu řeč na Lamontovu oblast. "Její zásluhou si lidé mysleli, že se znají a mohou mluvit jeden za druhého, chápat se - mnohem víc, než doopravdy mohli. Někteří z vás ji možná pořád mají v mozku - ale ve světle důkazů je nyní jednoduché ji ignorovat."

Pokusím se vysvětlit, v čem spočívá omyl důvěrné známosti a proč byl kdysi tolik důležitý. Zdvoreile naslouchají, ale já vidím, že to nechápu, poněvadž velice dobře vědí, že o nic nepřišli. Ukázalo se, že láska tváří v tvář pravdě je silnější než kdy dřív. Štěstí nikdy nebylo závislé na starých lžích.

Alespoň ne pro tyto děti, narozené bez berliček.

Když jsem navštívil Akili v jeho domově, uprostřed bohaté, geneticky upravené džungle v Malawi, řekl jsem mu, že umírám. Po tobě už nebyl nikdo jiný. A naposledy jsme se dotkli.

Rychle jsem postoupil dál.

"Jiní lidé oplakávali konec tajemství," dodal jsem. "Jako by už nic nezůstalo neobjevené, když jsme pochopili, co máme pod nohama. A je pravda, že nejsou žádná 'hluboká' překvapení - nemůžeme se dovědět nic dalšího o důvodech TOE nebo důvodech vlastní existence. Ale objevování, co všechno může vesmír obsahovat, nebude mít konce; vždycky se najdou nové příběhy napsané TOE - nové systémy, nové struktury stvořené vysvětlením. Na jiných planetách třeba existují jiné myslící bytosti, spoluvůdci, jejichž povahu si zatím ani neumíme představit.

Violet Mosalová kdysi řekla: 'Dosáhnout základů neznamena narazit na strop.' Pomohla nám všem dotknout se těch základů; mrzí mě jedině to, že nemohla vidět, jak na nich stavíte, výš, než stavěl kdokoli jiný předtím."

Sednu si. Děti tleskají, ale já si připadám jako senilní idiot, jenž jim přišel říct, že jejich budoucnost nemá hranice.

Ony to samozřejmě už vědí.

Poznámka autora

Mezi mnohými pracemi, které mne inspirovaly k napsání tohoto románu, musím zmínit Snění o finální teorii (Dreams of a Final Theory) od Stevena Weinberga, Kulturu a imperialismus (Culture and Imperialism) od Edwarda W.Saida a Pryč ze světla, zpátky do jeskyně (Out of the Light, Back Into the Cave) od Andyho Robertsona (Interzone 65, listopad 1992). Úryvek z básně Technolibération je vytvořen podle pasáže ze Zápisků o návratu do rodné země (Notebook of a Return to the Native Land) od Aimého Césairea.